

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 00018793 0

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

ANTHOLOGIA GRAECA
CARMINUM CHRISTIANORUM

ADORNAVERUNT

W. CHRIST ET M. PARANIKAS.

LIPSIAE,
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXI.

BV
467
C5
1871

901447

PRAEFATIO.

Mirabundos audio meos amicos quaerentes, quo tandem pacto factum sit, ut a graecorum romanorumque poetarum tersa urbanitate veterumque scriptorum elegantia atque libertate ad christianorum hymnorum gravitatem Byzantinorumque spinas atque acumina deferrer. Qui ne vela me retrorsum dedisse transfugamque in aliena castra secessisse suspicentur, paucis iam exponam, quid rei me impulerit, ut studiis meis prioribus non relictis sed repositis huic litterarum generi per plus quam biennii spatium impensam operam navarem. Atque metricam quidem disciplinam Graecorum plene perspicere non posse cognoveram, nisi quas vices illa subiisset, accurate quaesitum et distinctum esset. Qua de causa veterum poetarum versus pangendi studiis examinatis, ad recentiora tempora delato ne christianorum quidem vatum artem neglegendam esse duxi. Quid? quod huic carminum generi eo magis animum nos advertere par erat, quod inde non nihil subsidii ad difficillimas quaestiones metricas solvendas redundaturum sperabamus. Nam neque christianos vates a veterum poetarum arte plane descivisse verisimile est et carmina eorum, quo propiora iis carminibus sint, quorum moduli musici etiamnunc exstant, eo plus inde lucis accipere patet. Atque latini quidem hymni et vergentis antiqui et inchoantis medii aevi Dresselii, Danielis, Monii, Wolfii, Schubigeri, aliorum ope tam docte et subtiliter illustrati sunt, ut doctissimorum editorum interpretumque vestigiis tuto insistere possis. At graeci adeo adhuc neglecti iacebant, ut neque commoda criticisque fundamentis innixa editio suppeteret neque de metricis rhythmicisque legibus, quibus versus eorum adstricti essent, certius quidquam constaret. Rud. enim Vormbaum, qui in Danielis Thesauri hymnologici volumine tertio delectum carminum ecclesiae graecae edidit, cum leges, quas poetae christiani in versibus factitandis secuti erant, nullas perspexisset, neque bonorum librorum auxilio in periodis membrisque digerendis adiutus esset, adeo omnia susque deque habuit, ut ne novem odas quidem, quibus singuli canones constare solent, separaret. Tantis in turbis quid mirum erat, quod viri docti artem illorum poetarum ut omni impedimentorum genere obstructam et quasi sepultam expediri posse desperaverunt? Mihi diu multumque rem frustra tentanti tandem aliquando caligine paulatim discussa artis lineamenta,

numero syllabarum et accentuum concentu definita, clarius apparere coeperunt. Inde in meo exemplari Danielis Thesauri hymnologici turbas removere odasque suos in versiculos dividere conabar, cum felici casu tentamina mea duabus de partibus egregie promota sunt. Atque primum quidem Haneberg, reverentissimus coenobii Benedictorum Monacensis antistes, de Pindari periodis versiculisque in academia nostra me disserentem similis artis commonuit, qua byzantinorum poetarum hirmos et troparia composita esse vir doctissimus J. B. Pitra in libro de hymnographia ecclesiae graecae nuper demonstrasset. Continuo librum a collega humanissimo mihi commodatum perscrutatus cum summo gaudio intellexi, lineolas a me ad separandos versiculos positas non modo auctoritate viri litterarum byzantarum inter paucos periti sed etiam, id quod multo plus valet, fide vetustissimarum membranarum comprobari atque confirmari; cum enim in illis singula cola punctis distincta essent, iam certo et comprobato fundamento indagatio numerorum niti videbatur. Tantum autem aberat, ut Pitra, quamvis egregiis subsidiis adiutus esset, artem poetarum ecclesiasticorum plane perspiceret ut mihi iam ante librum eius perlectum certae cuiusdam rei suspicio subnata esset, quam virum doctissimum fugisse non possum non mirari. Ille enim, cum strophis eorumque colis ex codicum fide divisus versiculos, qui in singulis strophis sibi invicem responderent, pari syllabarum numero constare recte intellexisset, una numeri syllabarum lege artem byzantinorum poetarum coerceri iudicavit. Hoc cum neque per se ipsum probabile esse videretur neque analogia hymnorum latinorum commendaretur, tum ex comparatis his octo versibus sibi respondentibus (apud Pitram p. XXXIV et in nostra editione p. 239)

προτυπῶν τὴν ταφὴν τὴν τριήμερον.	Τὴν φωνὴν Γαβριὴλ τὴν χαρμόσυνον.
παραδόξως ὑπέμεινας σταύρωσιν.	ἡ χαρὰ, θεομῆτορ, ἡ ἔνθεος.
τῇ τῶν ζώντων ζωῇ καὶ δεσμούμενος.	δι' ἑμοῦ καταργεῖσθω κατὰκριμα.
τὸν δεσπότην, παμμάκαρ, τῆς κτίσεως.	ὁ θεὸς Ἀβραὰμ τῷ προπάτορι.

satis certe falsum esse coarguitur. Luce enim clarius est, non forte fortuna accidisse, sed a poeta data opera provisum esse, ut ne omnium octo versuum tertia, sexta, nona quaeque syllaba accentu careret. En praeclarum adiumentum, quod hac re percepta lucramur ad artem poetarum byzantinorum aestimandam et ad locos corruptos vel lacunosos restituendos. Accentuum enim ex concentu colligere possis, utrum carminis numeri assurgant an descendant, utrum sedate incedant an velociter raptantur; denique rhythum, quem veteres poetae certo ac definito longarum et brevium syllabarum ordine expresserant, a poetis graecis medii aevi accentu indicatum sentias. Equidem eo confidentius hanc vim accentuum concentui in byzantinis carminibus assignavi, quod idem fere in latinis sequentiis, graecorum tropariorum illis quidem simillimis, accentus valere inter omnes constare noveram. Neque tamen haec res in omnibus versibus aequae atque in octo illis colis in

aprico posita erat. Ut enim eorum colorum, quae speciem anapaestici vel dactylici numeri induerunt, omnes fere pedes accentu significati sunt, ita longe plurimis in versibus plerosque accentus nullo ordine fluctuare, paucos certae sedi adhaerere cognovi.

Praeterea aliam rem a Pitra neglectam tanquam per nebulam atque caliginem cernere mihi visus sum. Aliorum enim versiculorum confiniis mediam sententiam haud raro dirimi nec non nominum compositorum partes discindi, aliorum cum finibus maiorem quoque interpunctionem tantum non semper coniunctam esse animadverteram; inde versus non omnes pari modo disiungendos, sed plures in singularum periodorum societatem coniungendos esse eo certius conclusi, quo magis haec ratio et veteris poesis analogia et ipsa cantus natura confirmari videbatur.

Haec cum animo volutabam et veteris disciplinae metricae vestigiis insistens singularum odarum cola atque periodos vulgaribus notis describebam, doctus quidam iuvenis Graecus, Math. Paranicas, cuius industriam atque multifariam doctrinam iam antea cognoveram, me salutatum venit. Pauca igitur de aliis, de quibus sententiam me rogaverat, rebus confabulatus sermonem ad eas quaestiones transtuli, ad quas enucleandas totus tum incumberebam. Ille cupidissime me de cantilenis, quas puer didicerat, disserentem audire et primum vultu, tum voce significare, quantopere rationes a me propositas comprobaret. Quid multa? Alta iam voce celeberrima carmina cantare exorsus recte cola ac periodos me diremissem, et quid accentuum concentus in melodia valeret, luculentissime demonstravit. Summo igitur gaudio perfusus rem feliciter et inventam et comprobata amplius persequi literisque mandare constitui, et praeclaro exemplo edoctus, quantum vivae vocis peritia umbratici doctoris commenta adiuventur, Paranicam socium laboris adscivi.

Atque primum quidem modica commentatione lineamenta artis byzantinorum poetarum adumbrare exemplisque paucorum carminum illustrare in animo habebam; mox tamen exiguis dissertationis angustiis me virorum doctorum usui parum prospecturum esse intellexi. Neque enim commodus delectus hymnorum christianorum, quo lectores delegarem, exstabat, et voluminosae editiones Venetae Menaeorum, Triodii, Pentecostarii privato censu maiores esse videbantur. Quam ob rem fines libri prolatare et commentationem de arte metrica et musica byzantinorum melodorum cum anthologia graeca carminum christianorum coniungere decrevi: arduum mehercle et laboriosum opus, quod diu reluctatus et paene invitatus suscepi. Nova enim spatia mihi, tot tantisque negotiis alioquin distracto, permittenda esse intellexi et animum meum veterum scriptorum libros elegantissimorumque poetarum carmina in deliciis habentem gravate ad hoc literarum genus avocavi. Neque hoc ita dico, tanquam christianae doctrinae gravitatem cum Musarum decora gratia coniungi posse negem, aut sacrae poesis maiestatem prae levitate profanorum carminum spernam atque contemniam. Inmo vero

Davidis psalmorem grandem sublimitatem venerabundus admiror, neque latina nostra carmina ecclesiastica ultimum locum inter multiplices Musarum foetus obtinere iudico. At homines byzantini ut in reliquis vitae humanae studiis, sic in hoc quoque literarum genere artificiosam quandam subtilitatem potius quam veros animi affectus sequebantur, quo factum est, ut plerique melodi, cum divino afflatu et gratae simplicitatis sensu carerent, theologicarum rixarum spinas atque argutias suis carminibus intexerent. Accedit quod canones, quo hymni genere nulli magis studebant, et prolixiores et angusto sententiarum orbe inclusi sunt, unde usu venit, ut et eadem res usque ad satietatem recoctae taedium animo moveant et compages carminum plerorumque alienis sententiis admixtis turpiter laxatae dehiscant. Quamquam igitur inter byzantina carmina non deerant, quae et sententiarum gravitate et modorum dulcedine me quam maxime captum tenerent, tamen multo maior pars idiomelorum et canonum animum ita defatigabat, ut plus semel onus gravissimum meis cervicibus impositum excutere cogitarem. Contra mecum reputabam, quam turpe esset rem, qua literas haud mediocriter me promoturum multisque gratam operam praestaturum esse confisus eram, fastidio quodam animi derelinquere; nec non amicorum adhortationes atque indefessa socii mei Paranicæ industria animum deficientem denuo erigebant et stimulabant. En, benevole lector, ad umbilicum perductum librum, quo thesauros paene reconditos poesis byzantinae reclusimus, singularem quandam versus faciendi artem aperuimus, multas quaestiones de generibus ecclesiasticorum carminum eorumque auctoribus, illustravimus, denique falsas opiniones haud paucas removimus atque redarguimus.

Priusquam autem prooemiandi finem faciam, de ambitu huius anthologiae, de criticis subsidiis, de commentariis et indicibus pauca mihi praemonenda esse video. Atque primum quidem hanc anthologiam non intra fines byzantini imperii coercere, sed vetera carmina christiana adiciere mihi visum est. Quamquam enim quaestionibus de byzantinis hymnis pertractatis ad hunc librum conscribendum adducti eramus, tamen praeclara illa monumenta veteris poesis christianae eo minus excludenda duximus, quo acceptiorem viris doctis commodam eorum editionem futuram esse sperabamus. Namque liber Boissonadii, qui Synesii hymnos et Gregorii odas selectas in quinto decimo tomo Poetarum graecorum sylloges edidit, dudum divenditus est, et Danielis Thesaurus hymnologicus Synesii, Methodii, Naassenorum carminibus caret. Byzantina vero aetas cum ecclesiasticis melodis fecundissima fuisset, nos ea potissimum carmina selegimus, quae graeca ecclesia in Officiorum libros receperat et sua quasi auctoritate sanxerat. Neque solum ecclesiastica carmina hoc libro edenda curavimus, sed etiam alia quaedam, quae, cum numquam in coetibus hominum christianorum cantata essent, tamen ad sacras res et ad doctrinam christianam pertinere videbantur; qua in re vereor, ne in criminationes atque calumnias eorum incidamus, qui haereticorum quoque Naassenorum psalmo et Synesii hymnis,

quos philosophicos rectius quam christianos dicas, locum concessum esse aegre ferant. At nos, cum nec odio nec studio traheremur, quidquid praeclari carminis vates christiani divino spiritu inflati composuerant, oblivione obrui noluimus.

Subsidia autem critica in singulis carminibus recognoscendis partim ex libris et manu scriptis et prelo excusis hausimus, partim mentis acumine ipsi peperimus. Atque ecclesiastica carmina ita hominum animis infixata haerebant et cantorum modis numerorumque legibus ab effusa labe tuta erant, ut codices excussi vulgatas lectiones fere ubique confirmarent, et raro coniecturas ad numeros restituendos aut sententias expediendas tentare cogeremur. Neque tamen illa omni interpolatione vacasse cum libris collatis, tum argumentatione facta plus semel evicimus. Namque et Mariae cultu inde ab nono saeculo in dies latius patente multa theotokia addita sunt, et libri passim ita variant, ut cum alius aliud verbum vel colum exhibeat, tamen utraque lectio et syllabarum numero et accentuum concentu concordet. Quin etiam hic illic per longam saeculorum seriem latius corruptela gliscit, ut troparia sui hirmī numeros non iam sequi viderentur: quod ubi factum est, recentiores Graeci, utpote qui musicas modulationes variandi, quam artem criticam factitandi peritiores essent, veterum magistrorum praeceptis plane neglectis eiusdem odae alii strophae alios modos accommodaverunt. Insigne huius rei exemplum in Ioannis canonis septimi versu decimo septimo p. 222 exstat, ubi numeros versus in vulgata lectione et Pentecostarii et Hirmologii *Στεφάνων με, Χριστὲ, ἐπὶ τὴν πέτραν* misere turbatos nos codicis A lectione *τὴν ἄεικτον πέτραν* revocata feliciter sanavimus. Aliis locis, cum codicum subsidiis parum adiuti essemus, inveterata menda indicare quam removeere cautius esse duximus. Neque enim carminum ecclesiasticorum tam amplam et electam critici apparatus suppellectilem comparare nobis contigit, ut satis firma ubique fundamenta artis criticae nos iecisse gloriemur. Immo vero alios, quibus Corinthum adire licet, publice admonitos velim, ut Romanas, Parisinas, Russicas, Graecas bibliothecas perscrutati nostram penuriam suis divitiis augeant. Nos quidquid bibliothecae Monacensis et Vindobonensis suppeditabant, sedulo rimati neque Triodion neque plena Menaea reperire potuimus, quamquam vel exiguis his subsidiis instructi multos locos partim emendavimus partim perpolivimus. Idem valet de Synesii et Gregorii hymnis, qui, licet codicibus nec bonitate nec vetustate insignibus usi simus, tamen primum in hac editione iusto apparatu critico instructi prodeunt.

Ad postremum ut, quo consilio in libro adornando et partibus digerendis usi simus, edisseram, Prolegomenorum libros quatuor praemisimus, quorum primo cum poetarum recensu historiam christianae poesis graecae contexere, altero de singulis generibus carminum et ritualibus libris disserere, tertio artem versus faciendi poetarum byzantinorum explicare, quarto de musica disciplina disputare visum est; quarum partium paenultimam carminibus aliquot in nostram linguam conversis, ultimam melodiis ab Eustathio The-

reiano, archimandrita Tergestino, commodatis illustrandam curavimus. Latine quod de his rebus disputavimus, vereor ne multi, praesertim musici, qui, cum parum latine calleant, tamen artem illam singularem byzantinorum melodorum cognoscere cupiant, vituperent et conquerantur; et multo, si dispacet, lubentius ipse patria lingua usus essem, sed in libro de graecis rebus ad Graecos potissimum mittendo et omnium nationum hominum elegantiorum, quibus haec studia cordi sunt, usui destinato cum aut graece aut latine mihi loquendum esse intellexissem, ea lingua uti malui, qua viri docti diversarum nationum et olim in sermonis commerciiis usi erant nec nunc uti prorsus destiterunt.

Carmina ipsa ita digessi, ut vetera a byzantinis seiungerem, in his autem ordinandis et genera carminum et poetarum tempora spectarem. Textui verborum lectiones varias codicum et editionum subieci, quo in apparatu quod vel apertos errores optimorum librorum enotavi, ii non reprehendent, qui quam saepe iam ex ductibus literarum vulgo neglectis sagacis viri acumine manus auctoris recuperata sit, usu cognoverunt. Bartholomeus enim Cutlumusianus, qui nostra memoria Menacis et Triodio ecclesiae graecae edendis egregiam operam navavit et vetustissimos codices se excussisse testatur, tamen parum criticam artem promovit restituendaeque genuinae carminum formae profecit, quod neque quos codices contulerit, nec quas quoque loco discrepantes lectiones repererit, plene et accurate adnotavit. Criticis notis breves indiculos locorum veteris et novi Testamenti a poetis expressorum aut significatorum inserendos curavimus, quos colligendi curam Paronicas meus totam in se receperat. Verba vero carminum ipsa, si formam et versus spectes, primum pleraque in lucem prodire videntur; quamquam enim iam saepe prelo excusa sunt, tamen primum in hoc libro candem speciem, quam reliquarum nationum carmina, prae se ferunt. Quin etiam Teubnerianae officinae egregiis subsidiis adiutus non solum versiculos, sed etiam periodos in sua cola divisas, id quod ne in latinis quidem nostrisve odis factum vidimus, exprimendas oculisque subiiciendas curavimus. Denique corrolarii instar, quod multis exoptatum fore speramus, Paronicae industria duos indices copiosissimos libro subiecit, quorum priore, quo loco cuiusque carminis modi scripti sint, altero, quae carmina poetarum byzantinorum in libros ecclesiasticos recepta sint, cognoscere possis.

Scribebam Monachii sacra hebdomade anni 1871.

WILHELM CHRIST.

PROLEGOMENA.

LIBER PRIMUS.

DE POETIS CHRISTIANIS GRAECIS.

Poetarum agmen in hac anthologia carminum christianorum graecorum ducit Synesius Cyrenaicus. Huic primum locum propterea assignandum duximus, quod ipse in exordio hymni septimi primum se cantilenam Iesu Solymitano, praeclarissimo virginis filio, panxisse gloriatur. Quamquam vereor, ut verius hoc vates Cyrenaicus dixerit, quam poeta Venusinus primum se Aeolium carmen ad Italos modos deduxisse iactavit. Namque ante Synesium iam tertio post Christum natum saeculo inter Ophitas Naassenos Valentinianos haereticos exstitisse constat, qui versibus christianam, quam profitebantur, doctrinam explicarent (cf. Pitra Hymnographie de l'église grecque p. 40 sq.) et quarto saeculo medio Gregorius theologus gravissimis carminibus morum severitatem christianam commendaverat. Verum haereticorum hymnos, quippe quos ecclesia orthodoxos damnasset, Synesius ne numerasse quidem probatur, et Gregorii carminum notitia e remotis Cappadociae regionibus usque in Africanum agrum illo tempore nondum penetrasse videtur. Neque enim ita poetam Cyrenaicum excusarim, ut, quod cantilenaе modos (ὠμόν) se primum in Christi honorem panxisse dixit, vetustiores hymnos, si qui extarent, tamen ad canendum parum accommodatos eum significasse dicam.

Integrum vero librum decem hymnorum quod in hunc delectum carminum christianorum recepimus, merito reprehendere possis, quandoquidem plerique non christianae fidei simplicitatem, sed tumida philosophorum neoplatonicorum de rebus divinis somnia exponunt. Quid? quod quinque tantum hymnos, quintum septimum octavum nonum decimum dico, christianus factus composuisse probatur; quorum septimo tres magos Iesu infanti dona offerentes laudat, nono dominum nostrum ad inferos descendantem rursusque de mortuis resurgentem praedicat, quinto Christi, virginis integrae filii, laudes cum philosophorum placitis de lumine omnium rerum fonte coniungit, octavo, quem ante tertium filium sibi natum (cf. v. 29) i. e. anno 405 aut 406 composuisse probatur (cf. H. Druon *Etudes sur la vie et les oeuvres de Synesius* p. 105 ff. et R. Volkmann *Synesius von Cyrene* S. 185) suavissimas

preces pro sua, coniugis filiorumque salute fundit. Reliquis sex hymnis poeta christianam fidem adeo non profitetur, ut tertio hymno longissimo, quem paulo post aerumnosam legationem ad imperatoris Arcadii aulam Constantinopolitanam susceptam, sive circa annum 400 cum composuisse ex versibus 427 sqq. et 489 sqq. elucet, decorum auxilium impleret supplicemque omnia templa paganorum se adiisse vv. 449 sqq. testetur. Nihilo secius cunctos decem hymnos hoc libro edendos curavimus, quoniam auctor ipse epilogo decimi hymni omnes in unius libri corpus coniungendos significavit, et exordio primi hymni gravitatem atque sublimitatem Musae his decem hymnis expressam levitati carminum, quae iuvenis Alcaei et Anacreontis more (μετὰ Τηϊᾶν ἀοιδᾶν μετὰ Λεσβίαν τε μολπᾶν) luserat, contrariam posuit. Namque hoc ipsum Synesii proprium atque peculiare fuit, quod neoplatonicorum philosophorum placitis et christianae fidei praeceptis coniunctis et confusis, quae philosophi de deo omnium rerum principio ac radice, de sapientia (λόγος vel σοφία) inde prognata totiusque mundi procreatrice et gubernatrice, denique de consilio (βουλή vel ὠδὴ) inter stirpem et prolem medio intercedente praeceperant (cf. hymn. I, 50 sqq. II, 25 sqq. III, 210 sq. IV, 87 sqq. VI, 1 sqq.), haec ad christianorum praecepta de trinitate dei patris, Christi filii, spiritus sancti illustranda et confirmanda conferebat. Eo lubentius autem omnes decem hymnos in hanc anthologiam recepimus, quod altum et elatum spirant animumque arida carminum byzantinorum tenuitate fessum sententiarum sublimitate verborumque audacia recreant atque erigunt.

Ex iis, quae modo disputavimus, illud quoque apparet, cur Synesii hymni numquam inter ecclesiasticas odas recepti sint. Quod enim tum temporis sedulo cavebant, ne hymnis noviciis inter ecclesiastica cantica receptis animi christianorum ipsa modorum dulcedine a vera et incorrupta doctrina christiana ad errores haereticos avocarentur, ad huius quoque vatis poemata pertinebat. Sed ea cantata et lyrae fidibus accommodata fuisse, inde coniicere possis, quod μέλη (I, 51; VII, 9, 42; VIII, 51) ᾠδὰς (I, 5) μολπᾶν (IV, 40; V, 50) νόμους (VII, 1) ea poeta appellat et plus semel cantorum vocis (II, 4; IV, 7; VIII, 3) et phormingis citharaeque (I, 1, 13; VIII, 52) mentionem facit. Quamvis autem in contrariam partem hoc afferre possis, quod inde ab Horatii aetate poetae lyrici, licet carmina, quae legentur, non canerentur, scripserint, tamen fidium, tibiaram, canorae Musarum vocis commemorationem ex iis, quae imitabantur vel aemulabantur, carminibus veteribus ad suas odas transtulisse feruntur, tamen hoc concedas oportet, Synesium iis numeris, quibus cantilenarum auctores illo tempore vulgo utebantur, et ipsum orationem inclusisse. Namque Anacreonticis modis sive dimetris ionicis

υ υ _ _ υ υ _ _ vel ∞ _ ∞ _ υ _ υ _

in primo et secundo, trimetris ionicis

∞ _ _ υ υ _ _ υ υ _ _ vel υ υ _ υ υ _ _ υ υ _ _ vel υ υ _ _ υ υ _ υ υ _ _

in sexto, logaoedicis versiculis

— — — — — vel — — — — —

in septimo octavo nono, tetrapodiis spondaicis catalecticis

— — — — —

in quinto, denique anapaesticis monometris in reliquis hymnis usus est; monometros enim anapaesticos ubique, codicum fidem secutus, constitui, quoniam licentia hiatus et syllabae ancipitis creberrime in fine monometri admissa, ne bina metra sive quaternos pedes in singula cola coniungerem, prohibuit; idem autem quod paucos hypercatalecticos monometros sive catalecticas tripodias (III, 41, 141, 166) coniecturis removendas duxi, vereor ne calidius fecerim. Nam Plautum quoque comicum tripodiis anapaesticis catalecticis dipodias acatalecticas immiscuisse, nuper in commentariis bavaricae Academiae a. 1871 p. 49 demonstravi.

Quod vero doricæ odas se canere (I, 4) et doricis modis lyrae nervos intendere (VIII, 1) Synesius dicit, cave de dorica harmonia doricisve numeris interpreteris. Unius enim quinti hymni numeri gravitatem doricæ harmoniæ præ se ferunt; reliqui quantopere ab ea abhorreant, ex iis quæ A. Boeckhius de rhythmis doriis in libro de metris Pindari p. 280 disputavit, facile intellegas. Immo vero doricæ odæ nomen ad sententiarum severitatem atque sublimitatem relatum voluisse poeta videtur, ut hoc grave et decorum poematum genus petulantiae et levitati lusus amatorii Anacreontis Ionis et Alcei Sapphusque Aeolum obstrepere significaret. Praeterea ionica dialecto, qua Anacreonteorum auctores cum alii tum Gregorius theologus uti consueverunt, spreta doricæ formas verborum adhibere maluit, quo magis tumor vocalium doricarum cum gravitate sententiarum concineret. Nam sua patria, quam a Doribus olim conditam esse constat, nihil poeta, ut dorica potissimum dialecto uteretur, commotus esse videtur. Vulgaris autem dialecti formas, quæ multæ in textum hymnorum irrepserunt, remove doricisque formis commutare sine codicum auxilio dubitavimus, quod ancipites hærebamus, quid scribarum somniculosorum errori, quid poetae ipsius neglegentiae, denique quid limitibus dialectorum parum discretis tribuendum esset.

Ad postremum ut, quæ critica subsidia in hymnis Synesii recognoscendis habuerim, brevi moneam, tres codices Monacenses excussi, quorum primo (A) saec. XIII vel XIV exarato, sed multis correcturis defœdato iam Canterus, qui Basileae a. 1567 horum hymnorum editionem procuravit, se usum testatur, alter (M) recentissimus tot varias lectiones, ex alio libro procul dubio enotatas, in margine et supra lineam adscriptas habet, ut duorum codicum vice fungatur. Pleniorem autem notitiam horum codicum Monacensium qui desiderat, Hardtii Catalogum codicum manuscriptorum graecorum bibliothecae regiae bavaricae vel Krabingeri Synesii operum tom. I praef. X et XIV evolvat. Alio de fonte eoque nonnullis versibus locupletiore (IX, 7—11, 15, 21, 27—29) descendit codex Parisinus n. 1039 (P),

cuius ope Boissonade in Sylloges poetarum graecorum tomo XV nonnullos locos feliciter emendavit. Atque Boissonadii librum, in hoc quidem terrarum sinu rarissimum diuque a me frustra quaesitum, tandem Zottenbergii officiosa amicitia sub ipsa molimina belli atrocissimi Parisiis mihi transmisit. Ipsius autem codicis pleniorē notitiā quod nancisci mihi non licuit, eo potissimum nomine doleo, quod Boissonade paucas tantum varias lectiones inde excerpserit, neque, sicubi a vulgato textu recessit, utrum emendata lectio codicis fide niteretur an ingenii acumini deberetur, religiose adnotavit. Neque J. C. Thylonis, qui lautissimas critici apparatus copias conquisiverat, opera multum adiutus sum, quoniam tam prolixos commentarios conscripsit, ut duobus programmatis non plus quam viginti quinque versus emendaret et illustraret.

Synesii decem hymnos in nostra anthologia carmina selecta Gregorii sequuntur, cui ab urbe, cuius episcopus fuerat, Nazianzeni, et a docta sapientia, qua fidei christianae integritatem contra haereticos defendebat, theologi cognomen inditum est. Huic quamquam secundum locum adsignavimus, tamen primas deferendas esse, si et temporum rationem et carminum indolem spectaveris, supra iam significavimus. Namque medio saeculo quarto cum floruisse et, priusquam Ptolemaidis episcopus hymnos pangere coepisset, anno 389 supremum diem obiisse inter omnes constat. Christianis vero praeceptis iam a parentibus christianis imbutus et acerrimus verae fidei vindex atque defensor factus in carminibus quoque, quae senem se conscripsisse testatus est, christianum fere, non philosophum sese gessit, quo factum est, ut summa apud byzantinos scriptores et melodos auctoritate valeret. De Synesio enim poeta altum silentium, nec Suidas lexicographus ut orationes eius et epistolas, ita hymnos quoque recensuit; Gregorium summum ubique theologum strepunt et praeclarum, quem aemularentur, vatem praedicant. Inprimis Cosmas Hierosolymitanus, celeberrimus canonum et triodiorum poeta, carmina eius divina admirabatur eorumque amplissimos commentarios conscripsit, quos nuper Ang. Maius in Spicil. Rom. tomo II in lucem edidit. Verum enim vero idem Gregorius episcopus, cum rhetorum et philosophorum scholas Alexandriae et Athenis frequentasset et grammatica disciplina diligentissime institutus esset, perpolitae orationis et limatae artis studiosissimus exstitit. Quin adeo nonnihil ex sententiis veterum philosophorum et ipsum hausisse, praestantissimus ὕμνος εἰς θεόν, qui est secundus in hac anthologia, declarat, quo numen divinum, omnium rerum principium et exitum, quod, cum omnia comprehendat, omnia tamen superet, sublimissima oratione praedicans Parmenidis et Empedoclis praeclaros versus feliciter aemulatus est.

Ecclesiasticis in coetibus Gregorii non magis quam Synesii carmina unquam in usu erant. Praeterquam enim quod Davidis psalmis et sacris canticis usu diuturno atque dignitate auctorum sancitis recentiorum poetarum carmina quamvis casta et orthodoxa gravate admiscebant, Gregorii poe-

mata ne apta quidem ad canendum erant. Longe enim maior eorum pars non lyricis cantusque modis accommodatis versiculis, sed longis versibus, dactylicis hexametris vel trochaicis septenariis vel iambicis trimetris, composita est. Huc accessit, quod episcopus Nazianzenus id maxime suis carminibus egit, ut hominum animos ab rerum inanium studio effusaque libidine ad morum integritatem et christianae vitae severitatem revocaret; rerum autem a Christo et apostolis gestarum memoriae pie semper a Christianis recolendae, in qua celebranda poetae byzantini fere toti versabantur, adeo suam musam non dedicavit, ut tertius hymnus εἰς Χριστὸν μετὰ τὴν σωτῆρην ἐν τῷ Πάσχα, quo christianorum post longa silentia laetum ob Christi resurrectionem iubilum expressit, singularem locum inter eius carmina obtineat. Quid? quod ne martyrum quidem casus, qui tam commodam et copiosam materiem carminibus praebebant et a Damaso et Prudentio, aequalibus poetis latinis, praedicati tantum applausum tulerant, suis versibus referre sustinuit.

Quae cum ita sint, mirum non videbitur, quod in hunc delectum poematum, quae proprie carmina sive μέλη dicantur, praestantissimi et fecundissimi poetae pauca tantum carmina recepimus, epici et didactici generis versibus exclusis omnibus. Atque primum quidem celeberrimum ὕμνον εἰς Χριστὸν et suavissimum carmen εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, Anacreonticis illa quidem versiculis composita et cum Synesii hymnis fere coniuncta, in hoc quoque libro recudi par erat. Illis in editionibus plerisque adhaeret hymnus vespertinus (VII), eo nomine insignis, quod antiquissimum rhythmicae quam dicunt poesis exemplum graecum exstat. Numeri enim iambici huius odæ non longis brevibusque syllabis sed accentu verborum expressi sunt. Verum non tam arctis limitibus suam artem poeta circumscripsit, ut, quocunque loco veteres poetae productam syllabam collocare soliti erant, ipse acutam syllabam ponendam curaret; sed in eo acquiescit, ut in versiculis dimetris catalecticis, cum secundam quartam sextam syllabam acuere deberet, duas syllabas acuere non supersederet. Atque haec quidem licentia inde satis excusationis accipere videtur, quod veteres quoque poetae et musici non omnibus tribus locis vocem aequè erigebant; illud autem vereor, ne errore librariorum factum sit, quod versuum 2, 17, 23, 26 paenultima syllaba, longe illa gravissima, accentu caret. Similibus numerorum legibus poematis ultimo loco a nobis collocati, quod ne carmen quidem, sed λόγος πρὸς παρθένον παραινετικὸς inscriptum est, periodi illigatae sunt. Hoc autem poema, cum nec sententiarum luminibus nec elocutionis lepore commendetur, his duabus causis in hac anthologia edendum curavimus, quod numeri eius recte intellecti et viam muniunt ad byzantinorum poetarum artem simillimam explicandam et quae de celeberrimi minorum scriptoris Siculi Sophronis arte grammatici memoriae prodiderunt, egregie illustrant. Namque scholion, quod Billius, qui melioribus, certe plenioribus, quam nos codicibus usus est, in sua editione Operum Gregorii huic carmini praefigit ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ

τὸν Κυρακούσιον μιμείται. οὗτος γὰρ μόνος ποιητῶν ῥυθμοῖς τε καὶ κώλοις ἐχρήσατο ποιητικῆς ἀναλογίας καταφρονήσας? ad Sophronem Syracusanum referendum esse collatis Snidae testimoniis de Sophronis mimis (ἔγραψε μίμους ἀνδρείους καὶ μίμους γυναικείους, εἰς δὲ καταλογάδην) et Ioannis Damasceni canonibus pedestri oratione (καταλογάδην) conscriptis dudum a viris doctis intellectum est; conf. Bernhardy Grundriss der griech. Litt. II, 909. Sed quibus tandem numeris Gregorius, Sophronis imitator, in hac oratione exhortativa usus est? Ad hanc rem expediendam editio Billiana et codex Vind. V mutuum auxilium prae-buerunt, quorum hic, qui inter pedestres orationes Gregorii hanc quoque rhythmicam orationem exaratam exhibet, cola sive membra orationis punctis interiectis distinxit, illa, cum cola neglegat, versus sive periodos separat, consentiens in hac re cum Cosma interprete, qui in commentariis supra commemoratis inter Γρηγορίου ἔμμετρα huius quoque orationis aliquot versus laudat; quo cum accedat sententia fere post alterum quodque colum finita, orationem ex versibus sive periodis binorum colorum compositam esse patet. Singulae autem periodi cum multae ex quindenis aut bis octonis syllabis constant, Lambeccius in Commentariis de bibliotheca Caesaria III, 181 de versibus tetrametris cogitavit, quibus paulo ante Gregorium etiam Methodium episcopum in carmine virginali usum esse infra demonstrabimus. At huic sententiae ne calculum adiciamus, maior versuum pars obstaculo est, qui, cum bis septenis syllabis constant, tetrametris et catalecticis et acatalecticis breviores sunt. Nullo vero modo in metrici versus leges verba huius orationis cogi possunt, unde, si qua lege oratio vineta est, accentu, non quantitate syllabarum numeros regi statuas necesse est. Jam si accentibus ducibus rhythmum singulorum colorum et versuum definire coneris, non omnes versus iisdem numeris includi, sed alia cola iambicorum, alia dactylicorum, alia et longe plurima logaoedicorum versiculorum speciem imitari intellegas, quam quidem rem cum in omnibus periodis persequi longum sit, his paucis exemplis comprobare mihi visum est:

— — — — —

ν. 41 ἔρως ὅλος πρὸς θεὸν γνησίως τεταμένος.

v. 62 μή που πλήξης ἢ πληγῆς ἐκ μώμου τοῦ Βελίου

— — — — —

v. 48 Ἰούδας ἦν προδότης, οἱ δ' ἑνδεκα λαμπτήρες.

ν. 70 οὐ πάντες ἄνδρες τὴν εἰς ἀπλότητα χωροῦσι.

— ∪ — ∪ — | ∪ — ∪ — ∪

ν. 3 ἵνα λαμπρὰ τῷ λαμπρῷ συζήσης τὸν αἰῶνα.

ν. 22 ταύτην καὶ τότε καιροῖς ἐτίμων τοῖς εὐθέτοις.

v. 64 μὴ παρειὰ παρειαῖς διδότη παρρησίαν.

— — — — — | — — — — —

ν. 88 Παῦλον πεινῶντα τὸν μέγαν καὶ ῥιγοῦντα προθύμως.

v. 54 μάλλον αἰδοῦμαι μαργάρων καὶ τῆς Cηρῶν εὐκοσμίας.

v. 20 γάμος συγγνώμη πάθους, ἀγνεία δὲ λαμπρότης.

v. 61 ὄψιν δ' ἄρρένων φεῦγε, εἰ θέμις, καὶ σωφρόνων

v. 72 καὶ πονηρῶν ἐπάνω παγίδων διαβαίνεις.

v. 17 ἴν' ἐκ πάλης καὶ νίκης τὸ στέφος ἀπολάβῃς.

v. 69 τί μοι cάρκα φυγοῦσα πρὸς cάρκας ἐπιστρέφεις;

v. 35 μήτε λίαν σε cαρκὸς ἐκφοβεῖτω ἢ φύσις.

v. 87 οἶδας Θεcκλαν ἐκ πυρὸς καὶ θηρίων φυγοῦσαν.

v. 9 οἱ πρῶτοι φέρουσ' ἀκτῖνα τῆς καθαρᾶς οὐσίας.

v. 90 ὃς ἐν ἐρήμῳ τρέφειν οἶδε καὶ μυριάδας.

Haec si cui nugatoria et iusto argutiora esse videantur; eum rogatum velim, ut, priusquam severius iudicet omnemque mihi fidem deroget, quae de byzantinis melodis multifarias veterum metrorum formas accentibus simillimum in modum imitantibus infra disseruimus, legat atque examinet. Etenim quod in hac oratione Gregorii magis divinavimus quam probavimus, idem in byzantinis carminibus et iisdem formis rhythmicis in pluribus strophis redeuntibus et modulis musicis servatis plane confirmatum atque stabilitum est. Merito igitur Gregorium duobus extremis nostri delectus carminibus byzantinorum poetarum quasi signiferum exstitisse dixeris. Sophron autem mimographus, ut unde deflexit oratio redeat, aequae atque episcopus Nazianzenus, non certo metrorum orbe orationem contexuisse, sed varia cola, quae, cum mixtis pleraque pedibus constarent, rhythmos scholiasta dixit, ita commiscuisse videtur, ut soluta magis quam vincta oratione eius nimi conscripti esse viderentur.

Tertium locum in hac anthologia obtinet Naassenorum psalmus, quem Origenes in Philosophumenorum libri V cap. I servavit. Is tertio et quarto hymno Synesii simillimus est, ut Naassenorum Gnosticorumque psalmos Africano episcopo exemplo fuisse haud immerito suspiceris. Nanique Naassenorum quoque poeta cosmogoniam philosophorum commentis ornatam potius quam christianae institutionis simplicitatem referre maluit. Quid? quod simillimo quoque numerorum genere usus est? nam anapaesticos versus logaoedicos, quibus Synesii hymni VII, VIII, IX compositi sunt, hic quoque adhibitos videmus, ita tamen variatos, ut alii aliis longiores sint in hunc modum:

τὸ δὲ δεύτερον ἦν τοῦ πρωτοτόκου τὸ χυθὲν χάος.

ποτὲ μὲν βασιλείαν ἔχουσα βλέπει τὸ φῶς.

λαβύρινθον ἐσήλθε πλανωμένη.

Unius autem codicis, a Mina Graeco non ita pridem reperti, fide cum Origenis liber, unde carmen excerpimus, nitatur, licet multos in tam parvo carmine librarii errores Milleri, Patricii Cruicii, meis coniecturis removerimus, tamen versus septimum et octavum ne ita quidem perpolire nobis contigit, ut numeros restituere conaremur.

Praeter hunc, quem edidimus, psalmum multos Gnosticorum hymnos exstitisse Origenes eodem loco refert (ὕμνοι δὲ εἰς Ἀδάμαν γεγόναι πολλοὶ καὶ ποικίλοι), quorum errores dulci Musarum melli conditi ne in animos hominum furtim sese insinuarent, cum christiani orthodoxi vererentur, minus carminum faciendorum arti studuisse et sacrae scripturae psalmis odisque solis favisse perhibentur. Atque e codice quidem Nazaraeo sive Adami libro octo gnostica carmina syrica lingua scripta in lucem protracta sunt. Praeterea hymni Ophitarum sex strophae, quas Origenes in libro contra Celsum VI, 31 servavit, e syrica lingua in graecam translatae esse probantur; in graecis enim verbis nec metricarum nec rhythmicarum legum vola aut vestigium indagari potest. Qua de causa ex hoc libro carminum graecorum eas secludendas duximus, praesertim cum sententiae ipsae non solum obscurae, sed etiam inficetae et portentuosae sint.

Ad aliud carminum genus parthenion pertinet, quod Methodius martyr, quem anno 312 pro fide christiana vitam profudisse novimus, dialogo συμποσίου ἢ περὶ ἀγνείας inseruit. In illo libro, quo christianus episcopus Platonis philosophi celeberrimum dialogum cognominem imitatus est, decem virgines inducuntur post laetum ac modicum convivium de laude inviolatae virginitatis disserentes et ad postremum assurgentes omnes, ut divino spiritu inflatae Christo tamquam optimo sponso suam vitam consecrent. Thecla igitur virgo, quae eloquentiae castaeque orationis palmam tulerat, carmen canere coepit, reliquae, quae a dextera et sinistra manu adstabant, post unam quamque stropham laetum ephymnium succinentes respondent (ὑπακούουσι). Sic quod canendi partes distribuunt, vetustissimum cantus responsorii morem sequuntur, quem iam a Therapeutis in Aegypto institutum fuisse Philo in libro περὶ βίου θεωρητικοῦ p. 901 ed. Paris. a. 1640 his verbis retulit: καὶ ἔπειτα ὁ ἀναστὰς ὕμνον ᾄδει πεποιημένον εἰς τὸν θεὸν ἢ καινὸν αὐτὸς πεποιηκώς ἢ ἀρχαῖόν τινα τῶν πάλαι ποιητῶν· μέτρα γὰρ καὶ μέλη καταλελοίπασιν ποιηταὶ ἐπῶν, τριμέτρων, προσοδίων, ὕμνων, παρασπονδείων, παραβωμίων, στασίμων, χορικῶν τροφαῖς πολυτρόφοις εὖ διαμεμετρημένων· μεθ' ὃν καὶ οἱ ἄλλοι κατὰ τάξεις ἐν κόσμῳ προσήκοντι, πάντων κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν ἀκρωμένων, πλὴν ὅποτε τὰ ἀκροτελεύτια καὶ ἐφύμνια ᾄδειν δέοι· τότε γὰρ ἐξηχοῦσι πάντες τε καὶ πᾶσαι. Sed ut Philonis suspectam fidem vilipen-

damus, gravissimi scriptores Athanasius De fuga 24, 265 A, Chrysostomus Expos. in psalmum 41 t. V p. 131 B, Theodoretus Hist. eccl. II, 13 (vide Buhl 'Der Kirchengesang in der griechischen Kirche bis zur Zeit des Chrysostomos' in der Zeitschrift für histor. Theol. XVIII, 190. 198) eodem, quo Methodius utitur, nomine ὑπακοῆς versum a toto coetu congregatorum christianorum recitatum nuncupant et psalmo, quem solus praecentor cantabat, contrariam ponunt.

Parthenii titulum Methodii carmini indidimus, quod a virginibus cantabatur et eius auctor, quem veterum scriptorum splendida exempla suis libris aemulari solitum esse satis constat, in hoc quoque poemate Alemanis et Pindari pervulgata παρθένια imitatus esse videtur. Nec non Theocriti et Catulli carminibus nuptialibus, quibus puerorum puellarumque chori permixti maritos domum prosequiebantur, hoc carmen Methodii conferre iuvat. Quo enim pacto romanus poeta virgines, dum pineas taedas manu quatientes novam nuptam flammeo indutam comitantur, notum illud

Hymen o Hymenaeae, Hymen ades o Hymenaeae
succincentes facit, eodem modo christianae virgines, dum candida veste et lucidis facibus Christo sponso obviam eunt, exultantes itentidem exclamant:

Ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Constat autem hoc carmen Methodii viginti quatuor strophis ita in unum orbem coeuntibus, ut litterae initiales ἀκροστιχίδα κατ' ἀλφάβητον efficiant, quod idem artificium non solum creberrime in byzantinis poematis, sed etiam in Gregorii theologi carmine iambico (p. 186 ed. Colon. a. 1690) occurrit; neque dubium est, quin poetae christiani in hac re exemplum recentiorum hymnorum veteris Testamenti (conf. Ewald Die poetischen Bücher des alten Testaments I, 140) secuti sint. Singulae autem strophae ex quatuor versibus longis et brevi clausula consistunt, quae licet Pitrae (Hymnogr. p. 40 'un mètre caché, qui échappe à notre curiosité') obscuro aliquo metro composita esse videantur, tamen aperte iambicum rhythmum produnt, modo Methodium normam veterum poetarum nonnihil migrasse teneas, ut non solum syllabam longam nusquam in duas breves solveret, sed etiam interdum brevibus syllabis longarum, nec non longis brevium vim tribueret. Sic litterarum positionem in τὴν παιδί v. 141 neglexit, verbi μέλπουσαι v. 40 extremam syllabam contra veterum poetarum usum corripuit, vocabulorum ἐλᾱθόμην vv. 25, 26, ἀγάπη v. 33, σοφία v. 34, γοερῶς v. 44, φλεγόμενη v. 69, πρόδρομος ἀνόμως v. 98, θεόνυμφε v. 115, θανάτος v. 112, ἄφορος v. 130 breves syllabas produxit; quae quidem licentiae eo magis nos offendunt, quod ne accentus quidem vi syllabae illae contra morem productae eriguntur. Praeterea nec versus nec clausulae pari omnes magnitudine sunt, hac in re inaequalitati versuum octavi Gregorii carminis non dissimiles. Quamquam enim fere versus septenarii iambici acatalectici quatuordecim syllabarum, versiculi tetrapodiae acatalecticae octonum syllabarum metrum

explent, tamen tam multi una vel etiam duabus syllabis partim longiores, partim breviores sunt, ut coniecturis omnes discrepantias remove veriti simus. Denique caesuram, qua versus longiores in duo membra discinduntur, non eodem loco ubique factam videmus; modo enim post octavam, modo post nonam syllabam versus poeta tam temere incidit, ut stropharum nulla aequabilitas compareat; quo cum accedat numerorum caesura incisionibus sententiarum parum adiuta, divisionem versuum rectis lineis significare inutile esse iudicavimus. Aegerrime autem tulimus, quod in difficillimo carmine recognoscendo nec ipsi codicum subsidia comparare potuimus neque A. Iahnii, qui Methodii opera Halis Saxonum a. MDCCCLXV edidit et adnotavit, opera magnopere adiuti sumus.

Hymnum, qui Methodii parthenion in hac anthologia sequitur, Clementis Alexandrini inscripsi, quamvis non ignorarem fuisse qui celeberrimum ecclesiae christianae doctorem huius hymni auctorem esse negarent. Sed in re incerta, ne maiores etiam turbae moverentur, dubii quam nullius auctoris nomen praefigere malui. Illud enim non potest dubitari, quin hymnus libri Clementis de educatione (Παιδαγωγός), cuius in calce exaratus legitur, integra pars non fuerit; libro enim iusta peroratione iam finito hymnus tamquam alter epilogus adhaeret. Hoc autem tuo iure possis ambigere, utrum eum a Clemente primum seorsim editum et postea libro Paedagogi adiectum, an ab interpolatore aliquo recentiore et factum et Clementi suppositum esse statuas. Sed utut res sese habet, hymnus inter antiquissima et celeberrima monumenta poesis christianae merito numeratur. Quod autem raro nobis in longo labore contigit, ut viam ab aliis patefactam et munitam sequi nobis liceret, id in hoc carmine opera A. Thierfelderii factum est, qui subtili dissertatione nuper de christianorum psalmis et hymnis commentatus est. Atque hoc quidem vir doctissimus mihi plane persuasit, binos monometros anapaesticos huius carminis vel repugnantibus codicibus in singula cola dimetra coniungendos esse, siquidem versibus paroemiaticis, qui codicum consensu tribus locis (vv. 10, 13, 25) comprobantur, inter monometros nullus locus est. Cum autem non solum post singulos monometros nusquam non verbum finiatur, sed etiam hiatus et syllabae ancipitis licentia crebro (14, 15, 16, 26, 28) medio in dimetro admissa sit, interiecta lincola significavimus, non tam arcte, quam in veteribus carminibus graecis et latinis factum novimus, pedes huius hymni coaluisse. Minus iam illud mihi probatur, quod audacissimis coniecturis, modo eiiciendo modo transponendo verba, strophicam compositionem, quam vel limatissimi poetae scaenici in anapaesticis systematis fere spreverant, huic hymno restituere conatus est. Plane vero de recta via aberrasse mihi videtur, quod quatuor primos versiculos tamquam alter Procrustes usque adeo torquebat atque vexabat, donec anapaesticae tripodiae formam induerent. Namque cum ab tormentorum iniuria veteres scriptores omnes defendere consuessem, tum tripodiae anapaesticae forma adeo suspecta est, ut recentiori poetae, qualis Clemens fuit vel quisquis hymnum

fecit, coniecturis reddi non debeat. Neque tamen magis Cobeti sententiae adstipulor, qui in Λογίῳ Ἑρμῇ I, 494 resectis ultimis cuiusque versiculi verbis volgares monometri anapaestici formas restituit. Equidem haec quatuor cola, cum et obscurissima esse et iis sententiam quinto versu comprehensam inficete dilatari cognossem, ab recentiore aliquo interpolatore, mysticarum nugarum illo studiosiore quam tersae orationis, adiecta esse duxi; quod quo tempore factum sit, inde aliqua ex parte definiri potest, quod iis numerorum legibus, quae apud byzantinos melodos solae valebant, adstrictae sunt. Ne plura, qui anapaestici metrici versiculi viris doctis visi sunt, mihi dimetri iambici rhythmici octonum syllabarum esse videntur hoc modo ordinandi:

. . . : . . : = σ _ υ _ σ _ υ _

στομίον πώλων ἄδαῶν,
 πτερὸν ὀρνίθων ἀπλανῶν,
 οἷαζ νηπίων ἀτρεκῆς,
 ποιμὴν ἀρνῶν βασιλικῶν.

Resectis primis quatuor colis, quatuor, quae in codicibus illa sequuntur, suo loco mota post vicesimum primum ita collocavi, ut hymnus, id quod commode fieri nemo, si dis placet, infitias ibit, a Βασιλεῦ ἁγίων, λόγε πανδαμάτωρ initium capiat.

Agmen carminum prioris partis anthologiae ὕμνοι ἀδέσποτοι claudunt, qui cum vere ecclesiastici dicantur, memoriam carminum sacrorum ecclesiae christianae altius hoc loco repetere mihi visum est. Atque primum quidem Paulus apostolus in epist. ad Ephes. V, 18 (καὶ μὴ μεθύσκεθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἄσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν τῷ κυρίῳ) et epist. ad Cor. III, 16 (ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νοουθετοῦντες ἑαυτοὺς ψαλμοῖς ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν χάριτι ᾄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τῷ θεῷ) christianos iam antiquissimis temporibus psalmis et hymnis et odis spiritualibus deum celebrasse memoriae prodidit, sed quae ille carmina intellexerit et quid discriminis inter tria, quae commemorat, genera carminum intercesserit, diu multumque a viris doctis disceptatum est. Verba quidem ipsa si spectaveris, nihil sane impedit, quominus nova carmina a vatibus christianis facta iam tum exstitisse et quotidiano usu celebrata esse existimes. Neque enim inepte verba ᾠδὰς πνευματικὰς de christianis carminibus ita interpreteris, ut ψαλμοὺς vel ψαλμοὺς καὶ ὕμνους ad veteres Davidis psalmos referas. At permirum esset, si sacrorum illorum carminum, ipsa vetustate quasi sacratorum, nihil ad posteros propagatum esset. An christianos memoriam rerum ab apostolis gestarum religiose servandam curasse, carmina antiquissimis temporibus celebrata et ipsa modorum suavitate facilius hominum animis inhaerentia aboleri oblivioneve obrui sivisse putabimus? Qua de causa cum de talibus carminibus nihil relatum, nedum integrum servatum sit, omnia tria nomina ad carmina sacra, quae christiani ab Iudaeorum synagogis una cum musicis modis assumpserant, referenda esse iudico.

Atque psalmos Davidis duplici nomine ψαλμῶν καὶ ὕμνων significatos sentio, quod et psalli solebant et laudes dei optimi maximi continebant, reliqua autem carmina veteris Testamenti, velut cantica Mosis et Annae et trium puerorum, apud posteros quoque scriptores odæ audiunt (vide meam dissertationem de hirmo tropario canone in Beiträge zur kirchlichen Literatur der Byzantiner S. 11) et ᾠδαὶ πνευματικαὶ a Paulo apostolo cognominatae esse videntur, quo severam gravitatem eorum a ludicris nugis scolorum graecorum distingueret. Huic vero rei fidem maxime psalterium christianum antiquissimum facit, quod in codice Alexandrino versionis graecae veteris Testamenti servatum esse constat. Etenim in hoc psalterio, quod canticorum librum lingua latina, nostra Gesangbuch interpretatur, Davidis psalmis quatuordecim odæ, ex sacris libris veteris ac novi Testamenti excerptae, subiectae sunt, de quibus, cum ad byzantini canonis vim et significationem enucleandam pervenero, explicatius agam. Itaque usque ad quintum saeculum, quo codicem Alexandrinum exaratum esse palaeographicae rationes convincunt, christiani in suis coetibus fere iisdem cantibus, quibus Iudaei in suis synagogis, usi esse probantur. Primas autem, ut par erat, partes praeclaris et paene divinis psalmis Davidis assignabant*), qui inde ab illis temporibus insignem inter carmina ecclesiastica cum apud omnes christianos, tum apud Graecos locum obtinent; reliquis ex carminibus veteris Testamenti ea potissimum, quae ad Christum salvatorem futurum referri posse viderentur, selegebant (conf. Buhl l. l. p. 203) nec non ex novo Testamento Mariae post nuntium a Gabriele acceptum lactissimas voces (Luc. I, 46—55) et Zachariae vaticinia (Luc. I, 68—79) Symeonisque senis hymnum (Luc. II, 29—32) adiciebant.

Verum enim vero praeter haec sacra carmina, in communem omnium christianorum usum recepta, noviciis quoque carminibus Christi ipsius laudes iam temporibus imperatoris Traiani celebratas fuisse veri simile est. Nam notissimus locus Plinii Secundi de christianorum institutis in epist. X, 96 'adfirmabant autem hanc fuisse summam vel culpaе suae vel erroris, quod essent soliti stato die ante lucem convenire carmenque Christo deo dicere**) secum invicem' ad illa, quae modo recensui, carmina sacra vix, ac ne vix

*) Vide Constitutiones apostolicas II, 57: Μέρος δὲ ὁ ἀναγνώστης ἐφ' ὕψηλόν τινα ἑστὼς ἀναγινώσκει τὰ Μωσέως καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, τὰ τῶν κριτῶν καὶ τῶν βασιλείων, τὰ τῶν παραλειπομένων καὶ τὰ τῆς ἐπανόδου, πρὸς τοῦτοις τὰ τοῦ Ἰωβ καὶ τὰ Κολομώντος καὶ τὰ τῶν δεκαῖς προφητῶν· ἀνὰ δύο λεγομένων ἀναγινωσμάτων ἕτερός τις τοῦ Δαβὶδ ψαλλέτω ὕμνους καὶ ὁ λαὸς τὰ ἀκροστίχια ὑποψαλλέτω, confer Hippolyti can. XXI nuper ab Hanebergio editum et Theodoretī hist. eccl. II, 24.

**) Huic sententiae illud favere videtur, quod Plinius dixisse carmen christianos, non cantasse dicit; at ne plus, quam par est, verbo dicendi tribuas, Horatium constat duobus locis (Od. III, 4, 1 'Dic, age, tibia longum Calliœ melos' et Od. IV, 12, 9 'Dicunt in tenero gramine pinguum custodes ovium carmina fistula') dicendi verbo non de formulis quibusdam, sed de iustis carminibus usum esse.

quidem referri potest; unde concludas si non omnes, at tamen Bithynos christianos novo quodam carmine Christum deum celebrasse, nisi vero carmen formulas exclamationesque, veluti Κύριε ἐλέησον et Εὐλογεῖτε τὸν κύριον, recitatas potius quam cantatas, intellegemus, aut Plinium falso vel parum accurate de rebus christianis rettulisse putabimus. Sed Plinii testimonio alia accedunt minus suspecta. Doctissimus enim pater ecclesiae, Origenes in libro contra Celsum VIII, 67 christianos orthodoxos hac re ab haereticis differre monuit, quod nisi in deum patrem eiusque filium unigenitum hymnos non dicerent (ὕμνους γὰρ εἰς μόνον τὸν ἐν πᾶσι λέγομεν θεὸν καὶ τὸν μονογενῆ αὐτοῦ). Et quod Eusebius hist. eccl. V, 30, 10 Firmilianum Cappadocem tertio saeculo psalmos in Iesum Christum factos abolendos, eorumque loco alios, quibus ipsius praeconium contineretur, hymnos in ecclesiis cantandos curasse dicit, Origenis testimonium per ambages confirmat. Denique idem Eusebius V, 32, 5 ad doctrinae christianae fidem defendendam utitur testimonio psalmorum, ὅσοι ἀδελφῶν ἀπ' ἀρχῆς ὑπὸ πασῶν γραφεῖσιν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, τὸν Χριστὸν ὕμνοῦσι θεολογοῦντες.

Inprimis autem haeretici hymnos pangendi canendique artem alebant, inter quos cum aliorum tum Nepotis episcopi Aegypti (conf. Euseb. hist. eccl. VII, 24, 4: ἀποδέχομαι καὶ ἀγαπῶ Νέπωτα . . . καὶ τῆς πολλῆς ψαλμωδίας, ἣ μέχρι νῦν πολλοὶ τῶν ἀδελφῶν ἐνθυμοῦνται) Ariani (conf. Socratem I, 9 Photium in Philostorg. exc. II, 2) Bardesanis (conf. Theodoretum hist. eccl. IV, 29 Sozomeni hist. eccl. VI, 25 et inprimis Aug. Hahnii librum de Bardesane Gnostico Syrorum primo hymnologo) Apollinaris (conf. Sozomeni hist. eccl. VI, 25) carmina pervulgata fuisse perhibentur. Huc Naassenorum quoque psalmus, in hac anthologia p. 32 editus, pertinet, de quo paulo ante fusius commentatus sum. Sed haec ipsa erat causa, cur orthodoxae ecclesiae antistites inde a medio tertio saeculo, ne errorum labes modorum suavitate commendata latius serperet, novicios hymnos exstirpandos, veteres psalmos Davidis et cantica ex libris sacris excerpta unice probanda esse censerent. Insigne huius rei documentum concilii Laodicensis canon LIX praebet, quo patres congregati caverunt, ne idiotici psalmi, quos nescio an novicios christianos eodem iure quo subditicios Salomonis intellegas, in ecclesia recitarentur, quo cum decreto admonitiones singulorum episcoporum scriptorumque a Buhlio l. l. p. 197 sq. collectae plane conspirant.

Quae cum ita essent, hymni, quibus laudes domini nostri canerentur christianaeque doctrinae mysteria enarrarentur, conscribi cantarique paulatim desierunt. Preces tantum matutinae, vespertinae, cenatoria, numeris illae quidem liberioribus compositae neque tamen psalmorum gravitati atque sublimitati conferendae, in usu quotidiano permanserunt. Partem earum librarius aliquis Constitutionum apostolicarum libro septimo pridem subiecit, unde eas aliis quibusdam auctas in hoc libro repetendas curavimus.

Atque primo quidem loco praeclarum hymnum matutinum collocavimus, quem a primo vocabulo δοξολογίαν nuncupant et etiamnunc in celeberrimis

ecclesiae canticis numerant. Is quo in honore iam antiquissimis temporibus fuerit, inde intellegere possis, quod vetustissimo psalterio christianorum, quod codice Alexandrino versionis graecae veteris Testamenti servatum esse supra monuimus, insertus legitur. Illius enim psalterii cum longe amplissimam partem Davidis psalmi efficiant, et tredecim odae, quae corrolarii instar psalmis Davidis adiectae sunt, aut ex vetere novoque Testamento petita sint aut iam Alexandrina, quam dicunt, aetate locis quibusdam veteris Testamenti adsutae esse videantur (ψδ. ζ' η' θ'), ex noviciis carminibus unus hic hymnus matutinus sive angelicus dignus existimatus est, qui sacris illis odis ultimo loco adiiceretur. Atque insignem hunc locum meruisse videtur, quod et sententiis dictisque sacris magna ex parte contextus est et veneranda quadam vetustate commendatur. Antiquior vero eius pars quatuordecim primos versus complectitur, quos quarto saeculo Hilarius Pictaviensis latine vertisse fertur (conf. Daniel Thesauri hymnologici t. II p. 270). Graecam autem eius originem cum alia tum hoc comprobat, quod in latinis membranis iuxta latinam versionem graeca verba exarata inveniuntur, quarum membranarum Tegernseenses (T) ipsi excussimus, Vindobonenses Daniel Thes. hymn. II, 272 descripsit.

Hymnum angelicum in septimo libro Constitutionum apostolicarum hymnus vespertinus et preces cenatoriaae excipiunt. Ille ex duabus partibus constat, quarum prior voce ἀμήν concluditur et ab altera separatur; haec altera pars Symeonis senis Iesum infantem suis brachiis tenentis verba (Luc. II, 29—32) continet, eademque inter quatuordecim odas psalterii codicis Alexandrini recepta est. Usque ad quintum igitur saeculum ipsa verba sacrae scripturae recitari solebant, quibus aevo byzantino novicia carmina addebantur, quae a primis verbis Νὺν ἀπολύεις nomen Ἀπολυτικίων nanta sunt.

Quamquam autem hic, de quo agimus, hymnus vespertinus inter vetustissima carmina christianae ecclesiae in Constitutionibus apostolicis receptus legitur, maiore tamen fama alius hymnus Φῶς ἱλαρόν celebrabatur, quem Byzantini inter officia vespertina (ἀκολουθίαν τοῦ ἑσπερινοῦ) receperunt et ipsi in libro Ὁρολογίου saeculo XII exaratum invenimus. Eum num auctor Constit. apost. VIII, 34 'μετὰ δὲ ῥηθῆναι τὸν ἐπιλύχνιον ψαλμὸν προσφωνήσει ὁ διάκονος ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων' in animo habuerit, admodum dubium est, quandoquidem et brevior tenuiorque, quam qui psalmi titulo insigniatur, esse videtur, et Davidis psalmorum alios, qui vespere, alios, qui mane canerentur, constitutos fuisse novimus; conf. Const. apost. VIII, 37 ὡσαύτως ὀρθρου ὁ διάκονος μετὰ τὸ ῥηθῆναι τὸν ὀρθρινὸν καὶ ἀπολύσαι αὐτὸν τοὺς κατηχουμένους. Contra certum est a Basilio De spir. sancto c. 29 hunc hymnum ἐπιλύχνιον εὐχαριστίαν nuncupatum esse, quem locum plene hic exscribere iuvat: ἔδοξε τοῖς πατέρι ἡμῶν μὴ σιωπῇ τὴν χάριν τοῦ ἑσπερινοῦ φωτὸς δέχεσθαι, ἀλλ' εὐθὺς φανέντος εὐχαριτεῖν· καὶ ὅστις μὲν ὁ πατήρ τῶν ῥημάτων ἐκείνων τῆς ἐπιλυχνίου εὐχαριστίας, εἰπεῖν οὐκ ἔχομεν· ὁ μέντοι λαὸς

ἀρχαίαν ἀφίησι τὴν φωνὴν καὶ οὐδενὶ πώποτε ἀσεβεῖν ἐνομίσθησαν οἱ λέγοντες· Αἰνοῦμεν πατέρα υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα θεοῦ. εἰ δέ τις καὶ τὸν ὕμνον τοῦ Ἀθηνογένους ἔγνω, ὃν ὑπὲρ τι ἄλλο ἐξιτήριοις τοῖς συνοῦσιν αὐτῷ καταλέλοιπεν ὁρμῶν ἤδη τὴν πρὸς τοῦ πυρὸς τελείωσιν, οἶδε καὶ τὴν τῶν μαρτύρων γνῶμην, ὅπως εἶχον καὶ περὶ τοῦ πνεύματος. Hoc testimonio multi ita abusi sunt, ut Athenogenem martyrem hymnum Φῶς ἱλαρὸν panxisse dicerent. At paulo attentius Basilii verba perlegentem non fugiet, Athenogenem alius hymni auctorem significari, in quo et ipso spiritus sancti mentio facta esset.

Restat, ut quo iure haec quatuor scripta inter carmina receperim, defendam atque exponam. Numeris enim illa soluta nec cantorum modis aptata fuisse facile aliquis dixerit, quod nec certis usitatisque metrorum legibus illigata sunt et primum atque ultimum in codicibus Const. apost. προσευχὰι non ᾠδαὶ inscribuntur, qua de re conferas, sodes, apparatus criticum editionis Lagardianae. Quid? quod preces cenatoriae non solum εὐχή, sed εὐχή λεγομένη ἐπ' ἀρίτῳ in codicibus dicuntur? Nihilo tamen secius has quatuor preces non solum recitatas, sed etiam cantatas fuisse, si quid aliud, certum atque exploratum est. Namque ut modulationes doxologiae et hymni epilychnii celeberrimas et antiquissimas (vide Πίνακα τῶν μελῶν in fine libri) omittam, doxologia in codice Alexandrino titulum ὕμνου ἑωθινοῦ prae se fert et in psalterium sive canticorum librum recepta est. Difficilior altera quaestio ad discernendum est, quo numerorum genere hi quatuor hymni inclusi esse videantur. Nam cum modulationes eorum protractae in latos circuitus exspatiantur nec verba ipsa presse sequantur, iure tuo suspicari possis, numerorum legibus modulationes illigatas, solutam orationem fuisse. Neque Thierfelderum, cum in libro De christianorum psalmis p. 33 carminis Φῶς ἱλαρὸν metrica cola syllabarumque quantitate definita restitueret, operam et oleum perdidisse nego. Ne tamen omni numerorum genere quatuor hymnos solutos fuisse iudicemus, iam illud prohibet, quod hymnus epilychniūs in Horologio et doxologia in cod. Alexandrino στιχηδὸν exarata sunt. Namque στίχοι illi sive versus, quos in nostra quoque editione exprimendos curavimus, et numerose clauduntur et similis psalmodiae divisionis commonent. Singula autem cola eorum hoc quoque nomine Davidis psalmis similia sunt, quod non certis pedum rhythmorumque regulis, ut cetera fere carmina graeca, illigata sunt. Sunt tamen aliquot particulae, inprimis clausulae, quarum numeros, accentibus syllabarum expressos, modo monitus sis, non possis non agnoscere. En perspicua quaedam exempla, quae ita proponere placet, ut numeros notis metricis expressos adiiciam:

καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

~ ~ ~ ~ ~

ὃς εἶ μόνος ἅγιος,

~ ~ ~ ~ ~

ὃς εἶ μόνος κύριος.

~ ~ ~ ~ ~

αἰνεῖτε, παῖδες, κύριον.

~ ~ ~ ~ ~

ὑμνοῦμεν πατέρα υἱὸν

~ ~ ~ ~ ~

καὶ ἅγιον πνεῦμα θεόν.

~ ~ ~ ~ ~

τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ
καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι.

— — — — —
— — — — —

DE CARMINIBUS BYZANTINIS.

Quatuor hymni, de quibus extremo loco disputavi, cum relictis veterum graecorum carminum legibus aliam normam sequantur, transitum nobis parant ad carmina ecclesiastica byzantina, quorum delectum in altera parte anthologiae proposuimus. Byzantina ea nuncupavimus, quod intra fines byzantini imperii medio aevo orta sunt; ipsa urbs Byzantium sive Constantinopolis nec plurimos nec fertilissimos melodos tulit; immo tresviri, quibus palmam in hoc genere literarum detulerunt, Cosmas, Ioannes, Theophanes Hierosolymitani fuisse feruntur, quod cum auctoritate, qua sacra sedes et inprimis S. Sabbae monasterium florebat, cohaerere videtur. Nam ritus quoque, quales in coenobio S. Sabbae exculti erant, inde a septimo saeculo paulatim per omnes ecclesias graecas diffundebantur (conf. Leontem Allatium *De libris ecclesiasticis graecis* p. 6 ed. Paris. a. MDCXLV) et celeberrimi melodi Ioannes et Cosmas magnam vitae partem in illo coenobio egerunt. Inter reliquas imperii byzantini partes Sicilia eminuit, qua in insula, priusquam Arabum ditionis facta est, multi et clari poetae velut Methodius Syracusanus, Georgius Siceliota, Constantinus Sículus octavo et nono saeculo floruerunt. Quid? quod Cosmam maiorem, quo Ioannes Damascenus et Cosmas Maiumensis magistro usi sunt, in Sicilia ortum et a piratis Damascum perductum esse ferunt? Denique etiam extra fines imperii byzantini in Italia prope Roman urbem monachi exules coenobii S. Nili sacrae poesi studebant, quorum melodorum S. Bartholomaeus, qui duodecimo saeculo florebat, facile princeps exstitit, alii, ut Clemens, Arsenius, Germanus, Ioannes, Iosephus, Paulus, Sophronius cognomines summis melodis byzantinis nominantur (conf. Pitra *Hymnogr.* p. 18 et 62); neque tamen ulla eorum carmina parietes monasterii Grottaferratae egressa sunt, unde ea cum neque in Menaea neque in Triodion graecae ecclesiae recepta essent, ex hac quoque anthologia excludenda duximus.

Homines autem byzantini quam tenuis et pusilli animi fuerint, inde maxime intellegitur, quod omnis fere eorum poesis intra angustos ecclesiastici carminis fines inclusa continebatur. Cum enim monachi et episcopi tam apud reges quam apud populum plurimum valerent et animi hominum spinosis theologiae quaestionibus adeo capti tenerentur, ut altius spirare et praeclara consilia moliri non auderent, turpissima ingeniorum sterilitas et nugatoria quaedam garrulitas cum in aliis literarum generibus tum in poeticis studiis nata est. Haec quam late patuerint, ut intellegas, aequalem poesim gentium occidentalis Europae conferre iuvat. Quamquam enim ne illic quidem barbari et rudes homines mentis caliginem plane depellere valebant, tamen inexhausta vis Germanarum gentium, tamquam felix sarculum

effetae arbori insitum, laetos carminum foetus peperit; neque solum epicis carminibus speciosa heroicarum fabularum miracula pandebant, sed etiam lyricos carminum ecclesiasticorum modulos lusibus profanis et rerum gestarum laudibus accommodabant. Tam laetae fecunditatis ingenii et mutui sacrarum profanarumque literarum commercii vestigia frustra apud Byzantinos quaesiveris; neque enim ipsi, qua erant animi humilitate viriumque imbecillitate, praecclaras res naviter gesserunt, et parvas amplificandi et prodigiose augendi iuvenili ardore carebant; amare vero et ludere, excandescere et commiserari, denique naturalibus animi affectibus commoveri prorsus desiisse videntur. Quo factum est, ut in epica, iambica, ludicra poesi aut nihil procrearent aut nihil, quod occidentalium gentium musae conferri posset, elaborarent. An Tzetzae Psellique garrulas nugas vel etiam Georgii Pisidae calamistros cum Nibelungorum nervis et lacertis aut Anacreonteorum tornatos cincinnos cum Waltheri nostri suco atque simplicitate componere audebimus?

Haec cum ita sint, ecclesiastica carmina fere sola fuerunt, in quibus pangendis homines Byzantini operam collocabant nec mediocrem laudem consecuti sunt; quae quamvis et ipsa labem frigidae subtilitatis et aridi torporis traxerint, tamen magis, quam par erat, a viris doctis adhuc neglecta iacebant. Nobis autem eo digniora sunt, quae cognoscamus et pervestigemus, quod ad poesim cantumque ecclesiasticum occidentalium populorum promovendum plurimum valuerunt. Huius rei documenta ipsa nomina sunt carminum ab graeco fonte derivata; veluti antiphonae et tropi Francorum (vide Beiträge S. 18 f.) ab antiphonis et tropariis Graecorum originem duxerunt, et sequentiarum latinum nomen a graeco ἀκολουθία translatum esse apparet, licet genuinam graeci vocabuli significationem Franci Germanique paululum detorserint. Etiam apertiora graecae originis indicia musica ars latinae ecclesiae praebet; neque enim solum octo toni occidentalium gentium et ὀκτὼ ἤχοι Graecorum sibi invicem respondent, sed etiam nomina authentici et plagii toni graecae originationis notam servarunt. Denique non desunt diserta testimonia scriptorum latina carmina ecclesiastica a graecis promota testantium. Sic Monachus Sangallensis in Gestorum Karoli libro secundo (Monumenta germ. historiae II, 751) haec memoriae prodidit: 'Cum igitur Graeci . . . secreto in sua lingua deo psallerent et ille occultatus in proximo carminum dulcedine delectaretur, praecepit clericis suis, ut nihil ante gustarent, quam easdem antiphonas in latinum conversas ipsi praesentarent. Item Cyprianus S. Caesarium Arelatensem refert adieccisse et compulisse, ut laicorum popularitas psalmos et hymnos pararet altaque et modulata voce instar clericorum alii graece, alii latine prosas antiphonasque cantarent (vide Gerbert De musica sacra I, 340). Hoc autem cum testimonio conferas Ekkehardum (Casus S. Galli in Monum. Germ. hist. II, 125) narrantem Hadvigam ducissam latinam antiphonam 'Maria et flumina' sic graece vertisse: 'θάλασσα καὶ ποταμοὶ εὐλογοῦντε τὸν κύριον' ὑμνεῖτε πηγῶν

τὸν κύριον· ἀλληλούϊα.' Denique non parva farrago graecorum verborum in carmina et liturgiam ecclesiae latinae irrepsit, quorum nonnullis, ut κύριε ἐλέησον, etiamnunc utimur.

Haec praefati iam ad genera carminum byzantinorum explicanda et vitas singulorum poetarum enarrandas transeamus. Atque formam quidem carminum si spectaveris, duo in genera ea discedunt, quorum altera versibus usitatis et quantitate syllabarum definitis composita sunt, altera novas leges accentuum et numeri syllabarum sequuntur; quod discrimen ut brevi significem, priora metrica, rhythmica posteriora appellabo. Metrica igitur carmina ut antiquis temporibus, quibus productas et correptas syllabas vulgo distinguebant, aptissima erant, ita medio aevo artificiosam quandam speciem affectabant. Etenim iam in primis post Christum natum saeculis adeo accentus quantitati syllabarum praevalere coeperat, ut haud raro scriptores quantitatem neglegerent syllabasque acutas cum longis commutarent. Huius rei per multa et manifesta testimonia in titulis lapideis aeneisque exstant, in quibus literae O et Ω sexcenties inter se commutatae inveniuntur. Idem crebri errores testantur, quos poetae recentiores syllabas breves pro longis et longas pro brevibus usurpantes commiserunt; qua de re vide indicem errorum Methodii supra p. XIX confectum et adde Synesii III, 10 $\theta\acute{\upsilon}\mu'$ ἀναίμακτον, 39 τὸν ἀπότροπον, 109 ἐπὶ βαλβίδα, Gregorii I, 3 δεσπότην, Clementis v. 13 παίδων ἀνεπάφων. Nostra vero memoria Graeci ita accentibus nihil non tribuunt, ut et ipsi in Sophoclis Aristophanisque versibus recitandis metricam compagem solvere soleant et nos accentus syllabarum neglegentes aut minus observantes graece loqui negent.

Metricae igitur odae byzantinae, cum vetera carmina artificiosa potius subtilitate imitarentur quam hominum aequalium sermonem exprimerent, neque in ecclesiis umquam cantatae neque in libros canticorum canonicos receptae sunt. Cantatas tamen eas esse ne initias eas, modulationis tonus ($\eta\chi\omicron\varsigma$) carminibus Eliae Syncelli et Photii patriarchae adscriptus prohibet. Quae autem ad canendum destinata erant carmina, iisdem, quibus scriptores Anacreonteorum veteres delectabantur, versiculis constant, dimetris dico iambicis vel ionicis anaclomenis; quamquam hoc nomine severiori legi illigata sunt, quod quina aut sena cola singulas periodos stropharum efficiunt. Hoc ut nemo non comprobabit in carminibus ad cantandum factis, ita inutili et inficeto lusu eae literae in initiis stropharum positae sunt, quae ordinem viginti quatuor literarum alphabeti reddant. Cumulum vero his artificiosis nugis Syncellus addidit, qui non solum stropharum, sed omnium eiusdem strophae versiculorum initia acrostichidis angustis coerevit. Praeterea in plerisque carminibus Anacreonticis poetarum byzantinorum dimetris versiculis post tertiam vel quartam quamque stropham duo longiores versus interiecti sunt, quos, ut a strophis sive οἴκοις distinguerent, κουκούλια appellabant (conf. G. Hermannum Elem. doct. metr. 487 sq.). Atque plerique eo modo compositi sunt, ut versuum Asclepiadearum exemplum sequi videantur:

— — — — — | — — — — —
 Ρίζα φιλευσεβέων | ἔπλεο, Παῦλε,
 ἐν χθονὶ τετραπόρῳ | γείναο μόσχους.

Sed cum choriambici pedes iambicis et ionicis minus facile admisceantur, trimetros ionicos, quales in altero Sophronii carmine leguntur,

Ἱεραὶ παρθενικαὶ, παστάδα Θέκλης
 στεφάνοις ἀθανάτοις στέψατε νύμφης.

priscam et genuinam horum versuum formam fuisse crediderim, quorum in locum choriambicos illos fere supponebant. Utraque autem versus forma non modo pari duodevicenum morarum temporis spatio sed etiam similibus accentibus coniuncta erat, modo caesurae indicia secutus hos ictus primarios utrique versui adsignaveris:

— — — — — | — — — — —
 — — — — — | — — — — —

Scriptores Anacreonteorum christianorum in cod. Barberino n. 246 saec. XI vel XII, qui byzantina Anacreontea in unum corpus coniuncta continet, nominantur hi: Sophronius Hierosolymitanus, Elias Syncellus, Ignatius, Arethas, imperator Leo; vide Matrangam in Maii Spicil. Rom. IV p. XXXVI sqq. Equidem quatuor tantum carmina, tria Sophronii, unum Eliae, recepi, ut ne huius quidem carminum generis exempla in hac anthologia plane desiderarentur. Etiamsi enim Leo Allatius Sophronii carmina elegantissima, piissima, melitissima praedicaverit et nostra memoria Matranga doctissimo signifero succinuerit, tamen non digna mihi esse videbantur, quae omnia in hoc libro typis repeterentur. Plura qui desiderabit, adeat, quaeso, Maii Spicil. Rom. tom. IV, Matrangae Anecd. tom. II, Danielis Thes. hymnol. vol. tertium. Selegi autem praeter bella praeconia Pauli apostoli et Theclae martyris memorabile carmen de locis venerandis sacrae urbis Hierosolymorum, quo recuso et emendato viris doctis, qui archaeologiae christianae tam egregi operam nostra memoria impendunt, me gratum acceptumque fecisse spero. Sophronius enim hoc carmine pium, quo flagrabat, desiderium sacra loca adeundi ita persecutus est, ut urbis Hierosolymorum eiusque aedificiorum, qualia septimo saeculo erant, lineamenta adumbraret, quae cum ipsa satis notabilia sint, tum in tanta veterum testimoniorum penuria plurimum lucis ad difficillimas de topographia Hierosolymitana quaestiones expediendas afferunt; conf. Messmer Mittheilungen der k. k. Centralcommission a. 1867 p. LXVII, Tobler Golgatha p. 314, Bock Die Kirche der Benediktinerabtei Petershausen, s. f. Inprimis vero memoratu digna sunt, quae poeta in tertia strophā de sacro cubo ante scalas, quibus in sepulcrum Christi descendebant, collocato rettulit. Cum autem Matranga locum gravissimum et corruptelis foedatum et lacuna haustum edidisset, ipsi Flaschium, doctum iuvenem tum Romae commorantem, quem disciplinae Monacensis gratam memoriam servare noveramus, per litteras rogavimus, ut codicem denuo exenteret

et num qui apices in loco lacunoso dispici possent, religiose quaereret. Sed haec spes me plane fefellit; ille enim mihi rescripsit versiculi quarti decimi praeter quinque literas τετρα nihil non modo apparere, sed ne scriptum quidem ab librario fuisse. *) Inde ad Messmeri collegae amicissimi doctrinam atque humanitatem confugi, qui κύβον ἱερὸν lapidem illum intellegendum esse intellexit, qui, cum olim monumentum, in quo corpus domini nostri positum erat, clausisset, postea ante illud monumentum arae instar collocatus esse narratur; tales autem arae cum quatuor columnis cingi et tholo, cui ciborio nomen erat, tegi solitae essent, Sophronium divinavimus scripsisse: ἱερὸν κύβον κατίδω μέγαν οὐρανοστεγόν τε τέτρασιν φρακτόν τε στήλαις.

Sophronii et Eliae carminibus metricis Leontis regis ὠδάριον κατανυκτικὸν et Photii patriarchae ὕμνον ἐκ προσώπου Βασιλείου δεσπότης subiunxi, quae carmina Anacreonteorum, quibus in cod. Barberino consociata sunt, formam accentibus syllabarum imitantur; tantum autem aberat, ut omnes pedes horum carminum auctores accentibus exprimerent, ut in paenultima syllaba nusquam non acuenda acquiescerent, quod similiter Gregorium Nazianzenum in carmine septimo instituisse supra p. XV demonstravimus. Praeterea rhythmicis Anacreonteis adnumerandae sunt Preces Ioannis Damasceni in Danielis Thes. hymnol. III, 94 et carmina Palaeologi Manuelis et Catrarae in Matrangae Anecd. II, 675. 682 edita.

Longe maximam autem partem huius libri carmina ecclesiastica byzantina implent, quae adeo summam huius anthologiae efficiunt, ut quae adhuc enarravimus carmina tamquam pro corollario habenda sint. Ea in quae genera dividenda, cui numerorum arti illigata, quibus musicis modulis instructa sint, tribus peculiaribus libris infra edisseram; in hoc libro historiae huius poesis lineamenta adumbrare et poetarum vitas succincte enarrare decrevi.

Tertio igitur et quarto saeculo patres ecclesiae cavissee supra docuimus, ne praeter psalmos Davidis et sacra cantica quidquam carminis in ecclesiis caneretur. Veteres autem illi hymni, quamvis divini hominumque animis commovendis erigendisque idonei essent, tamen iis, quae christiani sentiebant et sibi propria venerabantur, illustrandis praedicandisque facti non erant. Qua de causa postquam turbis ecclesiae compositis minus verendum fuit, ne noviciis carminibus christianae fidei integritas corrumpereetur, fieri non potuit, quin et poetae divino instinctu compulsi Christi domini Mariaeque matris dei laudes canerent et populus has cantilenas comprobaret ac quasi

*) Hac occasione oblata, quibus locis Flaschius alia atque Matranga e cod. Barberino enotaverit, referam: v. 2 νῦν ἐθέλων omisso δὴ — 6 αἰὲν ἡμῖν κραδίην — 19 ἐπαναξίου — 21 ἀκροκρυνο χρυσόμορφον — 39 παμμέδων τεχύνῃ κεχαραγμένῳ γραφῆος εἰκόνι εἶβας — 46 ἔλει — μέδουσα — 50 κάλαμος σπόγγος τε λύγχη — 53 χορεία — 74 πέτρης — 81 βαίνων — 93 ὑγίην — 95 τρυφοίην τεμένωδε πᾶν τὸ σῶμα — 98 Μαρίην — 102 οὐρανὸν ἰδεν.

sinu foveret. Eo accedit, quod ritibus christianis auctoritate publica comprobatis publicisque sumptibus adiutis canticis quoque atque musicae sacrae maiorem operam impendere splendoremque addere coeperunt. Inprimis in urbibus reges et magistratus, ne in christianis sacris adornandis pecuniae parciores quam in paganis esse viderentur, magnifica aedificia exstruebant et pompam rituum omni modo augebant. Quid? quod plebeculae quoque aliquid dandum fuit, quae sacrorum splendore modorumque dulcedine ad christianas ecclesias frequentandas alliciebatur? id quod anachoreta quidam, qui quinto saeculo in solitudinem Nitrearum secesserat, diserte testatur apud Pitram Hymnogr. p. 43: καὶ τὸ τροπάρια καὶ κανόνας ψάλλειν καὶ ἤχους μελίζειν τοῖς κατὰ κόσμον ἱερεῦσί τε καὶ λοιποῖς ἀρμόζον· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ὁ λαὸς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις συναθροίζεσθαι εἰώθη. Inde factum est, ut quinto et sexto saeculo christiani in duas partes discederent, quorum alteri veterum institutorum venerandam simplicitatem tuebantur mordicusque tenebant, alteri rerum divinarum dignitatem externo quoque splendore augeri fas esse putabant. Neque minimas lites nova illa carmina cantusque modi artificiosiores movebant. Luculentum huius rei testimonium praebet festiva narratio de abbatis Pambonis eiusque discipuli colloquio, quae Alexandriae in ecclesia S. Marci iam quinto saeculo tropariorum cantum floruisse docet. Abbo enim suum discipulum Alexandriam miserat, qui opera suis manibus facta in urbe divenderet. Is per sex dies, quibus in urbe morabatur, in vestibulo ecclesiae S. Marci pernoctabat, ubi officia ecclesiastica cognoscebat et troparia discebat. In cellulam redux tristitiam mente vultuque prae se ferebat, quod ubi Pambo animadvertit, sollicitus ex eo quaerit, quid tandem ei acciderit, cur maestus et demissus incederet. Ille, quid mirum, inquit, quod in hac solitudine animum despondeam, cum neque troparia neque canones canamus, quorum suavitate Alexandriae deliniebar? Cui superciliis contractis abbas: vae nobis, mi fili; video enim tempora instare, quibus monachi hanc severam disciplinam relinquant, et carminum modis ducantur; tum pietatem morumque sanctitatem homines exuent magnaue calamitate affligentur. *)

*) Hanc narrationem e codice Vindobonensi ab Gerberto in Scriptor. eccles. de musica editam et a me in Beitr. p. 33 repetitam hic quoque plene subiicere visum est:

Ὁ ἀββᾶς Παμβῶ ἀπέστειλε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸς τὸ πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν. ποιήσας δὲ ἡμέρας δεκαεῖς ἐν τῇ πόλει, ὡς ἔλεγεν ἡμῖν, τὰς νύκτας ἐκύθειυden ἐν τῇ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας ἐν τῇ ναῷ τοῦ ἁγίου Μάρκου· καὶ ἰδὼν τὴν ἀκουλουθίαν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ἀνέκαμψε πρὸς τὸν γέροντα· ἔμαθε δὲ καὶ τροπάρια.

Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ γέρων· ὀρῶ σε, τέκνον, τεταραγμένον· μὴ τις πειρασμός σοι συνέβη ἐν τῇ πόλει; λέγει ὁ ἀδελφὸς γέροντι· φύσει, ἀββᾶ, ἐν ἀμελείᾳ δαπανῶμεν τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, καὶ οὔτε κανόνας, οὔτε τροπάρια ψάλλομεν· ἀπελθόντος γάρ μου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἶδον τὰ τάγματα τῆς ἐκκλησίας, πῶς ψάλλουσι, καὶ ἐν λύπῃ γέγονα πολλῇ, διατί καὶ ἡμεῖς οὐ ψάλλομεν κανόνας καὶ τροπάρια.

Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ γέρων· οὐαὶ ἡμῖν, τέκνον, ὅτι ἔφθασαν αἱ ἡμέραι, ἐν αἷς υπολείψουσιν οἱ μοναχοὶ τὴν στερεὰν τροφήν τὴν διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ρηθείαν καὶ ἑσακουλουθήσουσιν ἄσματα καὶ ἤχους· ποῖα γὰρ κατάνυξις, ποῖα δάκρυα τίκτονται ἐκ τῶν τροπα-

Eodem autem tempore in Cappadocia etiam per monasteria eundem troparia canendi morem increbuisse, alia narratiuncula docet, quam Pitra, quo duce in hac parte libri utimur, ex codice Vallicell. E, 21 fol. 518 rettulit. Paulus enim abbas, cum quinto saeculo Persae Cappadociam invasissent, primum Constantinopolin, deinde Alexandriam aufugit et ad postremum in solitudinem Nitrearum recessit. Nihil autem in nova sede aegrius tulit, quam quod a contubernali anachoreta prohibitus est, quominus quae in Cappadocia psallere consuerat troparia caneret. Neque ab antistite anachoretarum impetrare potuit, ut sibi soli in sua cellula psalmodiae carminumque cantui vacare liceret. Severioris enim ille disciplinae patronus monacho, qui suae saluti bene consultum vellet, cantilenarum illecebras fugiendas esse monuit.

Sed quae tandem carmina ecclesiastica quinto saeculo florere et percrebescere coeperunt? Hac de re colloquia ab Ioanne et Sophronio cum Nilo abbate in mente Sina conserta*) nos certiores faciunt. Nam eorum, quae

ρίων; ποία γὰρ κατάνυξις τῷ μοναχῷ, ὅταν ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν κελλίῳ ἴσταται καὶ ὑποὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ὡς οἱ βόες; Εἰ γὰρ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ παριστάμεθα, ἐν πολλῇ κατανύξει ὀφείλομεν ἵστασθαι καὶ οὐχὶ ἐν μετewρισμῷ· καὶ γὰρ οὐκ ἐξηλθον οἱ μοναχοὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, ἵνα παρίστανται τῷ θεῷ καὶ μετewρίζονται καὶ μελωδοῦσιν ᾠσματα καὶ ρυθμίζουσιν ἤχους καὶ κείουσιν χεῖρας καὶ μεταβαίνουσιν πόδας, ἀλλ' ὀφείλομεν ἐν φόβῳ πολλῷ καὶ τρόμῳ δάκρυσι τε καὶ στεναγμοῖς μετὰ εὐλαβείας καὶ εὐκατανύκτου καὶ μετρίας [ταπεινῆς] φωνῆς τὰς προσευχὰς τῷ θεῷ προσφέρειν· Ἰδοὺ γὰρ λέγω σοι, τέκνον, ὅτι ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε φθεύουσιν οἱ Χριστιανοὶ τὰς βίβλους τῶν ἁγίων εὐαγγελίων καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν θεσπεσίων προφητῶν, λεαίνοντες τὰς γραφὰς τῶν ἁγίων καὶ γράφοντες τροπάρια καὶ ἑλληνικοὺς λόγους καὶ χυθῆσεται ὁ νοῦς εἰς τρόπους καὶ εἰς τοὺς λόγους τῶν Ἑλλήνων· διὰ τοῦτο καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν εἰρήκασιν, ἵνα μὴ γράφωσιν οἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ὄντες καλόγραφοι τοὺς βίους καὶ λόγους τῶν γερόντων ἐν μεμβράναις, ἀλλ' ἐν χαρτίοις· μέλλει γὰρ ἡ ἐρχομένη γενεὰ λεαίνειν τοὺς βίους καὶ λόγους τῶν πατέρων καὶ γράφειν κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῖς.

Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφός· τί οὖν; ἀλλαχθῆσονται τὰ ἔθνη καὶ αἱ παραδόσεις τῶν Χριστιανῶν καὶ οὐκ ἔσονται ἱερεῖς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἵνα ταῦτα γένηται; καὶ εἶπεν ὁ γέρων· ἐν τοῖς τοιοῦτοις καιροῖς ψυγῆσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν καὶ ἔσται θλίψις οὐκ ὀλίγη ἐθνῶν.

*) Haec quoque colloquia a Pitra in Iuris eccles. graec. historia et monumentis tom. II p. 220 primum edita et a me loco laudato repetita hic subiicienda curavimus:

Διηγῆσατο ἡμῖν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης καὶ ὁ ἀββᾶς Σωφρόνιος λέγοντες· ὅτε ἀπήλθομεν πρὸς τὸν ἀββᾶ Νεῖλον διαφοιβούσης τῆς ἁγίας κυριακῆς εἰς τὸ ὄρος Σινά· ἦν δὲ ὁ γέρων ἡσυχάζων ἄνω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους ἔχων ἄλλους δύο μαθητάς. Ἐλθόντων δὲ ἡμῶν εἰς τὰ ἑσπερινὰ ἡρᾶτο ὁ γέρων τὸ Δόξα πατρὶ σὺν τοῖς ἐξῆς. Καὶ εἰπόντων τὸ Μακάριος (Ps. 1) καὶ τὸ Κύριε ἐκέκραξα (Ps. 140) χωρὶς τῶν τροπαρίων, καὶ [εἰπόντες] τὸ Φῶς ἱλαρὸν καὶ τὸ Καταξίωσον, ἡρᾶντο τὸ Νῦν ἀπολύεις σὺν τοῖς ἐξῆς (Luc. 2). καὶ τελέσαντες τὰ ἑσπερινὰ παρέθηκεν ἡμῖν τράπεζαν. καὶ μετὰ τὸ δειπνῆσαι ἡρξάμεθα τοῦ κανόνος. καὶ μετὰ τὸν ἐξάψαλμον καὶ εἰπόντες τὸ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἡρξάμεθα τοὺς ψαλμοὺς ἀνέτως. καὶ εἰπόντων τὴν πρώτην στάσιν τῶν πεντήκοντα ψαλμῶν ἡρᾶτο ὁ γέρων τὸ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς [καὶ ν'] καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον. καὶ καθίσαντες ἀνέγνω εἰς τῶν μαθητῶν αὐτῶν (ἀπ' αὐτοῦ?) τὴν καθολικὴν Ἰακώβου. καὶ ἀναστάντες πάλιν ἡρξάμεθα τὴν δευτέραν στάσιν τῶν ν' ψαλμῶν, καὶ πληρώσαντες τοὺς ν' ψαλμοὺς ἔδωκε τῷ ἄλλῳ ἀδελφῷ καὶ ἀνέγνω ἐκ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου Πέτρου τὴν καθολικὴν ἐπιστολὴν· καὶ

modo rettulimus, testimoniorum scriptores non modo nihil certi de hac re memoriae prodiderunt, sed etiam mentionem canonum, qui aliquanto post inclaruerunt (conf. Beiträge S. 26 ff.), falso interpolasse videntur. Abbates igitur Ioannes et Sophronius die dominica in cacumen montis Sina ascenderunt, ubi Nilus senex cum duobus discipulis agebat. Hos cum sub vesperum convenissent, mirati sunt severae et antiquae disciplinae addictos omnem carminum modorumque suavitatem respuere. Vespertina enim officia postquam Nilus senex verbis Δόξα τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι exorsus est, psalmos Davidis primum et centesimum quadragesimum sine tropariis recitaverunt et preces notissimas Φῶς ἱλαρὸν et Καταζῳγον et ad postremum Symeonis verba Νῦν ἀπολύεις κ. τ. λ. subiunxerunt. Deinde cenati magna officia, quae canonis nomine significantur, peragere coeperunt. Atque primum quidem hexapsalmum sive psalmos 3, 37, 62, 87, 102, 142 recitarunt recitatisque preces Πάτερ ἡμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς κ. τ. λ. addiderunt. Tum omnes centum et quinquaginta psalmos submissa voce ita dixerunt, ut in tres partes (στάσεις)*) eos partirentur et post primam catholicam epistolam Iacobi, post secundam Petri, post tertiam Ioannis legerent. Finitis psalmis et catholicis epistolis novem cantica sacra recitare coeperunt, neque post tertium et sextum canticum mesodia, sed preces Πάτερ ἡμῶν et Κύριε ἐλέησον intertexuerunt. Deinde psalmorum recitatione denuo facta αἶνους sive psalmos CIII. CIL. CL dixerunt, ne his quidem troparia adiicientes. Ad postremum doxologiam recitarunt et precibus aliquot adiectis finem officii fecerunt.

Haec igitur officia ab abbate Nilo in monte Sina sexto saeculo observata, a quibus quae etiam nunc in usu sunt officia vespertina (ἐσπερινά) et matutina (ἀκολουθία τοῦ ὁρθροῦ) non multum differunt, tropariis et cathis-

ἀναστάντες ἡρξάμεθα τὴν γ' στάσιν, καὶ πληρώσαντες τοὺς ρν' ψαλμοὺς καὶ εἰπόντες τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον, ἐκαθέστημεν καὶ ἔδωκεν ἔμοι ὁ γέρων τὴν βίβλον καὶ ἀνέγνωκα τὴν καθολικὴν Ἰωάννου καὶ ἀναστάντες ἡρξάμεθα τὰς ψδὰς ἀνέτως ἄνευ τροπαρίων, καὶ οὔτε εἰς τὴν γ' ψδὴν, οὔτε εἰς τὴν ε' ἐποιήσαμεν μεσῳδιον, ἀλλὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον· καὶ εἰπόντες τοὺς αἶνους ἄνευ τροπαρίων ἡρξάντο τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις σὺν τῇ πίστει καὶ τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον· προσέθηκεν οὖν ὁ γέρων λέγων· Ὅτι καὶ λόγε τοῦ θεοῦ Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ θεὸς ἡμῶν, ἐλέησον ἡμᾶς καὶ βοήθησον καὶ σώσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν. καὶ εἰπόντων ἡμῶν τὸ Ἀμήν ἐκαθέστημεν.

Καὶ λέγω τῷ γέροντι· διατί, ἄββα, οὐ φυλάττετε τὴν τάξιν τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας; καὶ λέγει μοι ὁ γέρων· ὁ μὴ φυλάττων τὴν τάξιν τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἔστω ἀνάθεμα καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Καὶ λέγω αὐτῷ· πῶς σὺ αὐτὸς οὐ ἠγάλλεις εἰς τὰ ἐσπερινὰ τῆς ἁγίας κυριακῆς οὔτε εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τροπάρια, οὔτε εἰς τὸ Φῶς ἱλαρὸν τροπάριον, οὔτε εἰς τὸν κανόνα τὸ Θεὸς κύριος, οὔτε εἰς τὴν στιχολογίαν τῶν ψαλμῶν καθίσματα ἀναπαύσιμα, οὔτε εἰς τὰς ψδὰς τῶν τριῶν παίδων τροπάρια; ἀλλ' οὔτε εἰς τὸ Μεγαλύνει τὸ Πᾶσα πνοή, ἀλλ' οὔτε εἰς τὴν δοξολογίαν τὴν Ἀνάστασιν τοῦ σωτῆρος;

*) Στάσεις psalmorum partes audiebant, quod, cum sedentes epistolarum praedicationem audirent, stantes psalmos recitabant, quem morem testimoniis veterum scriptorum allatis interpretes Cassiani Instit. II, 5 illustraverunt.

maticis, psalmorum et canticorum recitationi interponendis, carebant. Sed haec ipsa troparia Ioannes et Sophronius abbates adeo desiderabant, ut Nilum communem ecclesiae christianae normam migrasse criminarentur. Sexto igitur saeculo in omnibus fere ecclesiis atque monasteriis graecis tropariorum cantus florebat, quae psalmis odisque sacris veteris Testamenti inserebant, ne novi Testamenti mysteria, quae νέαν χάριν Sophronius Hierosolymitanus in Comment. liturg. c. 12 dixit (vide Maii Spicil. Rom. t. IV p. 40: Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἐν ἀρχῇ πάσης ἐωθινήs τε καὶ λυχνικήs τελετῆs πρῶτον τῆs παλαιᾶs ψάλλονται οἱ ψαλμοὶ, εἶτα τῆs νέας χάριτος ᾠσματα, ἵν' ἔχοιεν εἰδέναι πάντες, ὡς εἰς καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς καὶ δεσπότης ἐστὶν ὁ ταῦτα κάκεῖνα νομοθετήσας Χριστός) suo praeconio carerent. Atque ita haec nova carmina christiana placebant, ut mox eorum usus multo latius pateret, neque solum iis, quos in colloquio trium abbatum commemoratos novimus, locis sed etiam singulis psalmorum, canticorum sacrorum, doxologiae versibus troparia νέας χάριτος intertexerentur. Neque solum in graeca ecclesia, sed etiam in latina hunc morem psalmis canticisque veteribus novicios versus intercalandi viguisse edictum papae Adriani II (867—872) docet, quod Leboef Chants eccles. p. 103 ex cod. Parisino 4660 (conf. Ferd. Wolf Ueber die Lais, Sequenzen und Leiche S. 94) edidit: 'hic constituit per monasteria ad missam maiorem in solemnitatibus praecipuis non solum in hymno angelico «Gloria in excelsis deo» canere hymnos interstinctos, quos Laudes appellant, verum etiam in psalmis Davidicis, quos Introitus dicunt, interserta cantica decantare, quae Romani festivas laudes, Franci tropos appellant.' A Graecis vero hunc morem originem duxisse et inde ad occidentales regiones propagatum esse, ipsum nomen troporum satis manifesto demonstrat, quod a graeca radice derivatum esse et cum graeco vocabulo τροπαρίου arcte cohaerere infra docebinus.

Tropariorum poetae antiquissimi Anthimos et Timocles fuisse feruntur, quos Cedrenus p. 349 C anno quadringentesimo sexagesimo quarto floruisse testatur: Ἀνθίμος καὶ Τιμοκλῆς οἱ τῶν τροπαρίων ποιηταὶ ἐγνωρίζοντο. Nullum autem eorum carminum, quae ad hanc aetatem duraverunt, Anthimi aut Timoclis nomen praefixum habet; neque Cyrillum, strenuum Alexandriae episcopum († 444), quem ἀκολουθίας τῶν Ὁρῶν τῆs μεγάλης παρασκευῆs auctorem esse Triodii libri testantur, troparia quoque, psalmis intericienda, composuisse pro certo affirmare ausim. Locupletissimis autem testimoniis antiquissimum troparium Ὁ μονογενῆς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ (p. 52) ab imperatore Iustiniano (527—565) compositum esse constat; conf. Sophronium in Maii Spicil. Rom. IV, 41: τὸ δὲ Ὁ μονογενῆς υἱὸς παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐμπεφώνηται, et Cedrenum Hist. compend. p. 371 A: Τούτου τῷ β' ἔτει ἀνεκαίνισεν ἐκ θεμελίων Ἰουστινιανῶς τὴν τοῦ θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν κάλλος καὶ μέγεθος ὑπὲρ τὸ πρότερον, παραδοὺς καὶ τροπάριον αὐτῇ ὑπ' αὐτοῦ μελιθεὲν ψάλλεσθαι Ὁ μονογενῆς υἱὸς καὶ λόγος, ἐποίησε δὲ καὶ τὸ ὠρολόγιον τοῦ μιλίου. Contra minime dubito, quin neque Anatolium neque Syceotam

his antiquissimis auctoribus tropariorum adnumerare liceat. Anatolium enim, cuius multa et egregia troparia tam in libros canonicos ecclesiae graecae quam in hanc anthologiam recepta sunt, falso patriarcham Constantinopolitanum saeculi quinti dici infra demonstrabimus, et Syceotam, qui plura idiomela 15. Ian. 5. Febr. 6. Mart. composuisse dicitur, ne cum cognomine Syceota, episcopo Anastasiopolitano (conf. *Συναζάρια* 22. Ἀπριλ.) confundas, gravissimum argumentum prohibet; nam idiomelon diei sexti Martis memoriam oppidi Amorii ab Agarenis sub imperatore Theophilo capti conservat. Hoc quoque dubium est, num praeclarum troparion Symeonis (25. Octob.)

Τῆς γῆς συνταρακκομένης τῷ τῆς ὀργῆς σου φόβῳ
 βουνοὶ καὶ τὰ ὄρη συσσεύονται, κύριε·
 ἀλλ' εὐσπλαγχνίας ὄμματι ἔφ' ἡμᾶς ἐπιβλέψας
 μὴ τῷ θυμῷ σου ὀργισθῆς ἡμῖν.
 ἀλλὰ σπλαγχνισθεὶς ἐπὶ τὸ πλάσμα τῶν χειρῶν σου
 τῆς φοβερᾶς ἡμᾶς τοῦ σεισμοῦ ἀπειλῆς ἐλευθέρωσον
 ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος.

ab Symeone Thaumastorita, quem sub finem sexti saeculi duodeviginti annos in summa columna stetisse narrant (conf. *Συναζάρια* 24. Μαΐου) compositum sit. Terrae enim motus, qui hoc et aliis eiusdem diei carminibus indicatur, longe post Symeonis illius obitum sub imperio Leontis Isaurici anno 740 accidisse Synaxaria testantur; qua de causa nisi antiquum carmen hoc novo terrae motu resuscitatum esse statuas, alium Symeonem huius troparii auctorem dicas necesse est. Contra inter antiquissima troparia καθίσματα, ἀπολυτίκια, στιχηρὰ αὐτόμελα numeraverim, quae, cum sine nomine auctoris ferantur, hac ipsa re remotam originem produnt. Neque solum veneranda vetustate illa insignia sunt, sed etiam grata quadam numerorum simplicitate sententiarumque gravitate, quo factum est, ut multos imitatores invenirent, qui iisdem numeris modisque usi similia troparia (Προσόμοια) componerent. Atque adeo horum modorum suavitate vulgo delectabantur, ut nullus fere dies festus tropariis ad exemplar eorum factis careret. Haec cum ita essent, καθίσματα et στιχηρὰ προσόμοια primo loco in hac anthologia collocanda et in tertio libro, quo de numeris carminum byzantinorum commentatus sum, imprimis illustranda duximus. Neque dubito, quin multis idem, quod mihi, accadat, ut cum poetarum a Byzantinis maxime laudatorum prolixos canones non sine taedio perlegerint, ad gratam simplicitatem brevium horum carminum iterum iterumque redeant.

Poesis igitur christiana medio aevo a singulis versibus modicisque strophis, quas tropos vel troparia appellabant, faciendis initium cepit. Tanto opere enim christiani primis saeculis medii aevi psalmorum cantui, patrum institutis quasi consecrato, favebant, ut nova cantica integra comprobare non auderent, sed in brevibus strophis psalmorum versibus intexendis vel adfigendis acquiescerent. Ampliorem autem huic novo poesis generi campum officia matutina et vespertina quam liturgia sive missa praebebat. Quod

enim maxime his tropariis agebant, ut ne psalmorum cantu solo probato christiana mysteria neglegerentur, hoc in liturgia, qualem Chrysostomus et Basilius adornaverant, cum aliis rebus tum exclamationibus (ἐκφωνήσας) insertis satis iam provisum esse videbatur; conf. Sophronium in Maii Spic. Rom. IV, 31: Μετὰ δὲ τοὺς θεηγόρους ἀποστόλους τινὲς τῶν θείων πατέρων ἰδιάζοντες ἕκαστος εὐχὰς ἐποιεῖτο καὶ ἐκφωνήσας καὶ ἀπηρτισμένην ἱεουργίας ἀκολουθίαν· ὡς ὁ ἐν ἁγίοις ἐπιφανὴς Ἐπιφάνιος καὶ ὁ μέγας Βασίλειος καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος. Quid vero? quod illas exclamationes, quarum nonnullae ut

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι

νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ἐν εἰρήνῃ τοῦ κυρίου δεηθῶμεν, κύριε ἐλέησον.

Coī tήν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι.

tam numerose clauduntur, ut rhythmicam earum naturam non agnoscere non possis, tropariorum exempla et originem haud immerito dixeris. Nova autem troparia cum dierum festorum officiis, quae ἀκολουθία Graeci appellabant, tam arcte coniuncta erant, ut qui haec concinnaverant, carminum quoque auctores fere perhiberentur. Inde causa repetenda esse videtur, cur quo nomine Graeci totum officiorum orbem appellaverant, in latina ecclesia carmina sola significata sint. Etenim et nomen sequentiarum a graeco nomine ἀκολουθία translatum esse manifestum est et verborum significatio mutuo linguarum commercio paululum detorta nihil novi aut inauditi habet.

Atque haec quidem tropariorum poesis, cum iam quinto et sexto saeculo florere coepisset, et numero Sanctorum aucto et sacris ritibus locupletatis latius in dies patebat. Postquam vero maiorem populi applausum novicii poetae tulerunt, non solum alteram et tertiam stropham addere, sed etiam integra carmina, quae seiuncta a psalmis cantarentur, pangere coeperunt. Longiora haec carmina, quae partim res in evangeliiis relatas poetico decore ornabant, partim martyrum Sanctorumque laudes celebrabant, fere viginti quatuor strophis constabant et acrostichide aut poetae nomen aut literas alphabeti continebant. Versuum metrorumque genere non eodem omnes utebantur, sed qui Anacreonticos versiculos continuabant, syllabarum quantitatem, qui varios et liberiores numeros miscebant, accentuum vices observabant. Atque adeo tum temporis rhythmicorum carminum dulcedine magis quam metricorum artificiosa subtilitate homines delectabantur, ut Anacreontea carmina legere, non cantare solerent, rhythmica et in ecclesiis cantarent et psalmorum canticorumque sacrorum dignitati cedere nollent. Peculiariora nomina his carminibus ipsis nulla fuisse videntur, vulgaribus enim notisque nominibus alia ποιήματα, alia ψαλμοὺς, alia ὕμνους, alia αἶνους, alia denique ἔπη nominabant, strophas autem proprio et obscuro nomine οἶκους appellabant.

Summi huius carminum generis auctores Sophronius Hierosolymitanus, Sergius patriarcha Constantinopolitanus, Romanus, Anastasius fuerunt, qui

omnes septimo saeculo floruisse perhibentur. Atque Sophronii quidem praeter parva quaedam idiomela tria longiora carmina Anacreontea metrica, de quibus supra p. XXIX iam disputavimus, Sergii ἑμνον ἀκόθικτον, qui solus innotuit, Romani celeberrimi et fecundissimi vatis psalmum apostolorum hoc libro excudendum curavimus. Anastasii autem, qui Romano paene gemellus et ipse humilem (ταπεινόν, conf. Romani psalmi acrostichidem p. 136) in acrostichide sese praedicat, unum carmen novimus, cuius strophas aliquot ex cod. Corsiniano Pitra in Iur. eccl. graeci hist. et monum. II, 284 primus edidit et nos tamquam anapaestici numeri exemplum infra afferemus. Praeterea alios poetas, velut Cosmam, Georgium, Cyriacum, Demetrium, Eliam, Romanum melodum quasi corona cinxisse ex iis, quae Pitra Hymnogr. p. 49 ex vetere tropologio codicis Corsiniani rettulit, apparet. Sed omnis haec poesis mox adeo in oblivionem abiit, ut praeter rudera aliquot stropharum, quae sub nominibus κοῦτακίων et οἰκῶν in libros canonicos receptae etiamnunc in honore sunt, pleraque carmina interierint. Aliud enim carminum genus inde ab octavo saeculo suo fulgore vetera carmina obscurare coepit, canonum dico poesis, de quibus iam mihi disserendum est.

Canones nonas aut octonas odas complectuntur, quarum pleraeque ex tribus pluribusve strophis constant. Numerus odarum cum novem canticis sacris cohaeret, quae christiani inde ab antiquissimis temporibus psallere consueverant. Horum canticorum versibus cum similiter atque psalmorum singula troparia intertexerent, aliae novem odas ortae sunt, quas canonis nomine comprehendebant. Quo autem tempore haec canonum poesis florere coeperit, ideo difficile ad diiudicandum est, quod et nominis canonis multifariae significationes erant et recentiores scriptores, si quos carminibus ecclesiasticis studuisse acceperant, alia carmina quam troparia et canones non intellegebant. Atque Pitra quidem, cum Pambonis discipulum in ecclesia Alexandrina troparia et canones cantatos audisse et Paulum abbatem in Nitrearum cellulis sua troparia et canones desiderare (cf. p. XXXI) legisset, dicere non dubitavit canonum cantu iam quarto saeculo christianos graecos delectatos esse. At huic opinioni multae et gravissimae res refragantur. Primum enim omnium, cum latinorum canonum nulla vestigia exstent, graecos canones tum demum ortos esse verisimile est, cum latinae et graecae ecclesiae commercia solvi coepta sunt. Troporum certe, quos quinto saeculo Constantinopoli floruisse constat, et usum et nomen a Graecis ad Latinos propagatum esse novimus. Deinde in colloquio trium abbatum supra p. XXX relato, quo quibus carminum generibus sexto saeculo christiani usi sint, docemur, et nomen κανόνος alia significatione usurpatum est, et mesodia non omnibus novem canticis sacris subiicienda, sed tertio tantum et sexto intertexenda commemorantur. Denique plurimum valet, quod neque Anthimi neque Timoclis neque Romani neque alius ex vetustioribus poetis canones exstant aut commemorati inveniuntur. Quae cum ita sint, interpolatorem nescio quem narratiunculis illis de Pambone Aegypto et Paulo Cappadocae

mentionem canonum falso immiscuisse veri simillimum est. Primi autem canonum scriptores, Andreas Cretensis, Ioannes Damascenus, Cosmas Hierosolymitanus octavo saeculo floruerunt; atque duo posteriores summa fama apud Byzantinos celebrabantur et etiamnunc celebrantur, eorumque carmina adeo aequalibus et posteris probabantur, ut in omnibus ecclesiis graecis cantarentur neque umquam cantari desinerent. Ipsorum vero auctoritas formae quoque canonis, qua tantum non omnia sua carmina incluserunt, dignitatem auxit, quo factum est, ut non solum carmina illorum ipsa, sed etiam forma eorum canonico quodam iure frueretur.

Atque Ioannes et Cosmas praecipuis ecclesiae graecae solemnitatibus, τῆς ὑψώσεως τοῦ σταυροῦ, τῶν Χριστουγέννων, τῆς Θεοφανίας, τῆς ὑπαπαντῆς τοῦ κυρίου, τῶν Βαΐων, τῆς πέμπτης τῆς μεγάλης ἑβδομάδος, τοῦ μεγάλου σαββάτου, τοῦ Πάσχα, τοῦ Ἀντιπάσχα, τῆς ἀναλήψεως καὶ μεταμορφώσεως Χριστοῦ, τῆς κοιμήσεως τῆς θεομήτορος, τῆς Πεντηκοστῆς, denique τῆς κυριακῆς canones composuerunt. Locum autem a principibus melodis intermissum multi, qui praeclaram eorum artem acmulabantur, mox ita explebant, ut nullus dies festus suo canone careret nec pauci duobus pluribusque instruerentur. Praeterea Cosmas in secundum tertium quartum diem magnae hebdomadis breviora carmina fecit, quae secundum numerum odarum διώδιον, τριώδιον, τετραώδιον appellabat. Atque in hac quoque arte imitatores invenit Theodorum et Iosephum, qui in aliarum quoque hebdomadum singulos dies triodia composuerunt. Neque tamen in tanta poeticorum studiorum fecunditate tropariorum sticherorumque poesis prorsus neglecta iacebat, immo vero qui longos canones pangendi aut otio aut facultate carebant, brevibus idiometis orthodoxiae fautores et patronos sese iactabant. Quid? quod feminae quoque, quod in magno studiorum ardore usu venire solet, cum viris concertare conabantur. neque male iis conatus cessisse videtur, siquidem Casiae hirmos Marcus monachus dignos esse existimavit, quorum modulos in suis tropariis sequeretur; conf. adnot. ad Cosmae can. XIII. Reges quoque non solum melodos honoribus et beneficiis ornabant, sed etiam ipsi carmina pangebant et psallendi artem promovebant. Sic de rege Theophilo, quem iconoclastarum partibus favisse constat, Zonaras Epit. hist. XV, 27 haec refert: ἐφιλοτιμεῖτο δὲ καὶ μελωδεῖν· λέγονται μὲν οὖν καὶ ἕτερα ποιήματα, πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ τὸ κατὰ βαΐοφόρον ἑορτὴν ἀδόμενον στιχηρὸν τὸ Ἐξέλθετε ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοὶ, καὶ θεάσασθε σήμερον, τὸν βασιλέα τῶν οὐρανῶν, ὡς ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ, ἐπὶ πύλου εὐτελοῦς, τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐπιβαίνοντα· γενεὰ Ἰουδαίων, ἄπιστε καὶ μοιχαλῖς, δεῦρο θέασαι, ὃν εἶδεν Ἡσαΐας ἐν σαρκὶ δι' ἡμᾶς παραγενόμενον, πῶς νυμφεύεται ὡς κύφρονα τὴν νέαν Σιών, καὶ ἀποβάλλεται τὴν κατάκριτον συναγωγὴν· ὡς ἐν ἀφθάρτῳ δὲ γάμῳ καὶ ἀμιάντῳ, ἀμιάντοι συνᾶδραμον εὐφημοῦντες, οἱ ἀπειρόκακοι παῖδες, μεθ' ὧν ὑμνοῦντες βοήσωμεν, ὕμνον τὸν ἀγγελικόν· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, τῷ ἔχοντι τὸ μέγα ἔλεος' (Τριωδ. cel. 339), quocum conferas Cedrenum Hist. compend. p. 522 B similia de eodem Theophilo referentem: ἐφιλοτιμεῖτο καὶ μελωδὸς

εἶναι· διὸ καὶ ὕμνους ποιῶν τινὰς καὶ στιχηρὰ μελίζων ἄδесθαι προετρέπετο· μεθ' ὧν καὶ τὸ τοῦ τετάρτου ἡχοῦ 'Εὐλογεῖτε' ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ὀγδόην ᾠδὴν· "Ἀκουε κόρη' (vide p. 240) μεθαρμοσάμενος καὶ ῥυθμὸν ἕτερον παρασχὼν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ εἰς ἐπήκοον ἄδесθαι διωρίσατο· φέρεται δὲ καὶ τις λόγος, ὡς ἔρωτι τοῦ μέλους βαλλόμενος κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐν φαιδρᾷ πανηγύρει (φαιδραῖς πανηγύρεσι ed. Paris.) οὐ παρητήσατο τὸ χειρονομεῖν, δοὺς τῷ κλήρῳ ὑπὲρ τούτου χρυσίου λίτρας ἑκατόν· καὶ τὸ στιχηρὸν δὲ τὸ κατὰ τὴν βαῖοφόρον τὸ 'Ἐξέλθετε ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοί' τῆς ἐκείνου φαεῖν εἶναι τόκον ψυχῆς. Magno vero in honore habentur orthodoxorum regum Leontis Ἑωθινὰ et Constantini Porphyrogennetae Ἐξαποστειλάρια, quae in notissimos libros graecae ecclesiae, Octoechum, Paracleticum, Horologium recepta ne ex hac quidem anthologia seclusimus. Quamquam, ut quid sentiam eloquar, non meum pulchri venustique sensum, sed hominum byzantinorum iudicium sive potius ambitionem, in hac re secutus sum. Sunt enim illa carmina, si quid aliud, putida et inficeta neque tantam dignitatem consecuta essent, nisi Byzantini, quo erant abiecto et servili animo, regia auctoritate rei tenuitatem fulciri posse arbitrati essent.

Sed ut ad poesin canonum redeam, graeci poetae usque ad nonum saeculum iidem et carmina panxerunt et musicis modulis instruxerunt. Atque musici partes tanti vulgo faciebant, ut clarissimos poetas, velut Romanum, Ioannem μελωδοῦς, id est modulationum (μελῶν) compositores appellarent, et poetae quoque nomine vetere more (conf. Bergk Poetae lyr. gr. p. 820 ed. III) ad auctorem et verborum et modorum significandum uterentur. Sed haec scriptoris et musici societas saeculo nono et decimo solvi coepta est, unde auctoribus quoque canonum non μελωδῶν, sed ὕμνογράφων cognomen indiderunt. Atque haec quoque res cum auctoritate, qua Ioannis et Cosmae canones florebant, arcte coniuncta est; eo magis enim novi canones placebant, quo similiores probatis hirmis illorum melodorum esse videbantur. Accedit, quod modorum nimia varietas et cantoribus haud mediocrem difficultatem parabat et auditoribus parum accepta erat. Ut enim verba et sententias alias alii dies festi flagitabant, ita modorum decor et lactitia fere omnibus festivitatibus ecclesiae, et quae Christi domini Mariaeque matris vitam spectabant et quae martyrum praemia celebrabant, idonea atque accommodata erant. Quo factum est, ut iam Theophanes, quem cum Cosma et Ioanne carminum ecclesiasticorum auctores Byzantinis, ut Homerum et Hesiodum veteribus Graecis mythologiae, exstitisse Cedrenus p. 456 D refert, in suis canonibus Ioannis probatis modis quam novis uti mallet. Eius exemplum, qui insequentibus temporibus canones conscripserunt, omnes secuti sunt, ut Iosephus hymnographus, Metrophanes, Georgius, Arsenius, Basilius, Clemens, Ignatius, Stephanus, Tarasius, alii. Ne in minoribus quidem poematis poetas huius aetatis antiquos numeros modosque aspernatos esse Iosephi et Theophanis στιχηρὰ ad exemplar veterum hirmorum expressa demonstrant; quamquam in hac parte musicae studia magis exercita esse

amplius numerus idiomelon testatur, quae quidem ab hac re ipsa, quod propriis, non veteribus modis aptata erant, cognominata sunt.

Post undecimum saeculum fecunda poetarum ecclesiasticorum vena paulatim deficere et exarescere coepit. Nec mirum illud quidem; nam canonibus et minoribus carminibus paene innumeris factis et omni laudum materia exhausta poetae non habebant, in quo amplius vires exercerent. Huic accessit, quod decimo saeculo publica auctoritate libri, qui celeberrima omnium sollemnitatum carmina vel, ut graecis vocabulis utar, ἀκολουθίας ἀσματικὰς complectebantur, componi coepti sunt. Carmina vero his libris, quorum nomina et argumenta in secundo libro enucleate exponemus, recepta in omnibus ecclesiis cantabantur, unde ea Cedrenus p. 456 D τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τετυπωμένα ψάλλεσθαι dixit. Quae cum ita essent, operam non perdere non poterant, qui sua musa carmina communi consensu probata et summa auctorum auctoritate commendata loco movere molirentur. Et quod certissimum venae poetarum exarescentis documentum esse solet, iam undecimo saeculo in veteres canones Cosmae, Ioannis, Theophanis prolixos commentarios conscribere coeperunt. Sic Zonaras, quem Alexi Comnena imperatore (1081—1118) floruisse constat, de canonibus anastasimis Ioannis Damasceni commentatus est, quibus ex commentariis gravissimam commutationem de nominibus κακόνος εἰρμοῦ τροπαρίου in Beitr. S. 1—10 nuper edidimus. Sequenti autem saeculo Theodorus Prodromus Ἐξηγήσιν εἰς τοὺς ἐν ταῖς θείαις καὶ δεσποτικαῖς ἑορταῖς μελουργηθέντας κανόνας παρὰ τῶν ἀγίων καὶ σοφῶν μελωδῶν Κοσμᾶ καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ conscripsit, quam in membranis paene aequalibus bibliothecae Vindobonensis cod. gr. theol. n. 121 perlustravimus, et a Gregorio Corinthio auctam atque locupletatam in codice bombycino Monacensi (A) perlegimus. Raro autem et praeter consuetudinem accidit, ut post carmina ecclesiastica vetera in libris Octoechi, Triodii, Menaeorum collecta et commentariis virorum doctorum illustrata recentiora cantica communi consensu comprobarentur comprobataque libris illis canonicis insererentur. Eximium hunc honorem quarto decimo saeculo meriti sunt Philotheus, clarissimus patriarcha Constantinopolitanus, quem ἀκολουθίας ἀσματικὰς S. Gregorii Palamae (Τριῳδ. 170) et S. Golinduchis martyris (13. Iul.) composuisse ferunt et multi alii canones ἐκδικοῖς Vindob. theol. n. 187 auctorem perhibent, et Nicephorus Xanthopulus, Callisti filius et Συναξαρίων auctor, cuius ἀκολουθίαν εἰς τὴν Θεοτόκον intra carminum Pentecostarii delectum iam constitutum postea receptam esse scholion Pentec. p. 15 his verbis adnotavit: ψάλλομεν τὴν παρούσαν ἀκολουθίαν τὴν γεγонуῖαν παρὰ κυρίου Νικηφόρου Καλλίστου τοῦ Ξανθοπούλου εἰς τὴν ὑπεραγίαν καὶ κυρίαν Θεοτόκον, τὴν ζωοδόχον πηγὴν· οὐ γὰρ εὗρομεν ὑπὸ τυπικοῦ τὴν τοιαύτην ἀκολουθίαν. ἀλλ' ἐτέθη δι' ἀγάπην τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου; conf. Barth. Cuthlunusianum in praef. Pentec. ε'. Recentissimus vero, quod sciam, auctor carminum ecclesiasticorum saeculo sexto decimo Nicolaus Malaxus Peloponnesius exstitit, cuius ex multifariis carminibus in codicibus Venetis n. 188

et 198 servatis (conf. Barth. Cutlumusianum Pent. 7') pauca tantum frustula in Pentecostario et Menacis relictæ sunt.

Alia ratio monachorum graecorum coenobii Grottaferratae fuit, qui cum decretis patriarcharum imperii byzantini non tenerentur, multa nova carmina ecclesiastica composuerunt; sed cum neque novo artis splendore eminerent nec a reliquis Graecis comprobarentur, nomina melodorum supra p. XXVI rettulisse satis habuimus.

Societate musicae et poeticae artis soluta poesin post brevem fecunditatem paulatim defecisse cognovimus, musica autem tamquam molesta societate liberata lactius efflorescere coepit et sorori multum superstes ne post interitum quidem imperii byzantini pullulare desiit. Eadem autem cum necessitudine poesis non iam coequeretur, modestiae et pudoris fines egressa latius evagari et maiores gyrorum ambages in dies ducere coepit. Cosmae enim et Ioannis Damasceni actate verborum numeri et cantus modi adeo coniuncti erant, ut singulae syllabae fere singulis vocis flexibus responderent, at extremis temporibus medii aevi gratam illam simplicitatem modulationum fastidiebant et maxime protractis modis delectabantur. Quin adeo musica ars de sua origine degeneravit, ut haud raro plus vicanos vocis flexus uni syllabae tribuerent; quo more probato nihil iam verborum numeri valebant et sententiae omni et quantitatis et accentus lege solutae in musicos modos cogi poterant. Rarissime autem verba, quibus modulationum flexus accommodarent, ipsi panxerunt, quod ubi factum est, ut in Manuelis Chrysaphis idiomelo a nobis ex cod. bibliothecae universitatis Monacensis (U) primum edito (p. 105), et verba et modulationes (τὰ τε γράμματα καὶ τὸ μέλος) eiusdem auctoris esse monuerunt. Vulgo psalmorum Davidis veterumque tam canonum quam sticherorum verba suis modulationibus ornabant, nec non verba invertentes et veteres modos dilatantes ludebant, unde modulatio huius generis in cod. Vindob. phil. n. 194 fol. 138 audit μέλος μετατεθὲν καὶ καλλωπιθὲν καὶ πλατυθὲν ἔν τε χειρονομίαις καὶ μέλεσι καὶ ἰδιώμασι παρὰ τοῦ μακαρίτου ἐκείνου λαμπαδαρίου κυρίου Ἰωάννου τοῦ Κλάδα. Musici ipsi μαῖστορες, quod nomen de latino nomine magistri fluxisse patet, vel patres musicae, unde ars musica τέχνη παπαδική a Graecis dicta esse videtur, cognominari soliti sunt. Maximam autem famam inter eos consecuti sunt Μανουὴλ Χρυτάφης, Ἀνανεώτης, Ἰωάννης Γλυκὺς, Ἰωάννης Κουκουζέλης, Ἰωάννης Κλάδας. Praeterea multa barbara musicorum nomina, ut Μπερίτης, Τζακνοπούλου, aliorum occurrunt (conf. Pitra Hymnogr. p. 65); quamquam valde dubito, num cum Pitra inde colligere liceat, graecae musicae integritatem his ultimis temporibus imperii byzantini Persarum Arabum Turcorum sordibus corruptam et inquinatam esse. Equidem enim huius rei documenta adeo desidero, ut multo verisimilius esse existimem musicam artem a Graecis ad barbaras illas gentes translata esse. Omnino autem graecae musicae historia spississima caligine adhuc obruta est, et lineamenta tantum tenuissima Chrysanthus in libro Θεωρητικὸν μέγα τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς inscripto

p. 33 sqq. adumbravit. Nec meum fuit in hoc libro, quo carmina ipsa emendata edere eorumque historiam contexere institui, hanc quoque provinciam, meis viribus maiorem, administrare. Qua de causa Graecos ipsos iterum iterumque rogatos velim, ut eius artis, cuius monumenta inter praeclarissima decora suae gentis merito iactant, historiam ex membranarum situ eruere conentur.

Poesis ecclesiasticae byzantinae nascentis, pubescentis, deficientis historia succincta oratione enarrata, ad poetarum, quorum carmina in hanc anthologiam recepimus, vitam et opera aperienda mihi transeundum est; rem adgredior difficilem, cum nec ipse in literis byzantinis ita versatus sim, ut ad fontes vitarum ipsos aditus mihi pateat, nec alii viam satis patefecerint. Qui enim huic rei illustrandae maxime idoneus erat, Leo Allatius, tractatum de melodis graecis, quem conscribendi consilium non modo se iniisse, sed etiam perfecisse in commentatione De libris eccles. Graecorum p. 81 dixit, numquam in lucem emisisse videtur. Fabricius autem in Bibl. graecae novae t. XI p. 76 sqq. et Chrysanthus in *Θεωρητ. τῆς μουσικῆς* p. 33 sqq., qui soli, quantum comperi, post Leontem Allatium huic rei operam navarunt, in eo acquieverunt, ut nominum poetarum indicem, ab illo iam concinnatum, paucis et brevibus additamentis ampliarent. Maiores copias Synaxaria Sanctorum graecae ecclesiae, a Nicephoro Callisto Xanthopuli filio conscripta, mihi suppeditaverunt. Multi enim melodi digni post mortem existimati sunt, quorum memoria annuis diebus festis resuscitaretur. Praeterea lexicographorum et historicorum notissimis testimoniis adhibitis vitas poetarum ita adumbravi, ut hanc provinciam aliis non explendam, sed redintegrandam relinquerem, multis tamen lectoribus gratum et acceptum me fecisse confiderem. Opera vero singulorum poetarum si quis plene recensere in animum induxerit, cum non solum libros prelo excusos, sed etiam codices manu scriptos evolvere oportebit; amplae enim eorum copiae, luce clariore vix dignae, adhuc in bibliothecarum tenebris latent, quas inspiciendi cum nobis copia non esset, Paronicas meos tantum eorum carminum, quae in libros canonicos Menacorum, Triodii, Pentecostarii recepta sunt, indicem confecit et huic libro subiunxit. Priusquam autem alphabeticum ordinem secutus poetarum vitas enarrem, brevi praemoneo primas partes melodis Cosmae Hierosolymitano et Ioanni Damasceno, secundas hymnographis Theophani et Iosepho a Byzantinis assignatas esse, quam quidem rem Cedrenus p. 456 D testatur: 'Ο ὁσιος Ἰωάννης καὶ μελωδὸς ὠνομάσθη μετὰ Κοσμᾶ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Μαιουμᾶ καὶ Θεοφάνους ἀδελφοῦ Θεοδώρου τῶν Γραπτῶν διὰ τὸ αὐτοὺς μελωδῆσαι τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τετυπωμένα ψάλλεσθαι atque etiam apertius Typici auctor cap. VII: Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὡς εἶπερ ἔχει τὸ Μηναῖον ἐν μνήμῃ ἁγίου τινὸς κανόνας διαφόρων ποιητῶν, εἰ μὲν ἐστὶ κανῶν ὁ τοῦ κυρίου Κοσμᾶ, προκριτέος· εἰ δὲ τοῦ κυρίου Ἰωάννου καὶ ἐτέρων, ὁ τοῦ Ἰωάννου προκρίνεται· εἰ δὲ τοῦ κυρίου Θεοφάνους καὶ ἐτέρων, ὁ τοῦ κυρίου Θεοφάνους προκρίνεται· προτιμητέος γάρ ἐστι τῶν ἄλλων·

εἰ δὲ τοῦ κυρίου Ἰωσήφ, οὗτος τῶν λοιπῶν προτετίμηται ποιητῶν. Denique his testimoniis Nicephori Xanthopuli versus, quibus celeberrimi melodi recensentur, conferre iuvat:

Οἱ τὰ μέλη πλέξαντες ὕμνων ἐνθέων:
 ἡ λύρα τοῦ πνεύματος Κοσμᾶς ὁ ξένος,
 Ὀρφεὺς νεαρὸς ἡ Δαμασκόθεν Χάρις,
 καὶ Θεόδωρος, Ἰωσήφ οἱ Στουδίται
 ὄργανα τὰ κράτιστα τῆς μουσουργίας,
 ξένη τε Σειρὴν Ἰωσήφ ὕμνογράφος,
 μέλος παναρμόνιον Ἀνδρέας ἐκρότεις,
 καὶ Θεοφάνης, ἡ μελιχρὰ κινύρα,
 Γεώργιος, Λέων τε, Μάρκος, Κασία.

Ἀνατόλιος. In Menaeis et Octoecho plus centum carmina exstant Anatolii nomine inscripta; omnia cum minorum carminum generi adnumeranda sint, plurimis singulae tantum strophae sunt; qui pluribus strophis constant, non iisdem in omnibus strophis numeris modisque utuntur. Sed qui Anatolius ille fuerit, et qua aetate floruerit, neque certi quidquam memoriae proditum inveni neque ab aliis diligenter quaesitum novi. Quid? quod Anatolium, ut alterum Orpheum, nullum fuisse inde non inepte aliquis colligat, quod haud raro in libris illa carmina στιχηρὰ ἀνατολικά inscribuntur. Cum enim στιχηρὰ alia ἀναστάσιμα, alia κατανυκτικά, alia νεκρώσιμα, alia alio nomine ex carminis cuiusque argumento ducto dicantur, illum quoque titulum ab argumento, non ab homine derivandum esse suspiceris. Sed animum ad hanc sententiam pronum et nomen Ἀνατολίου aliis locis in libris plene exaratum et res in illis carminibus expositae revocant. Ad remotissima autem tempora inscriptione Ἀνατολίου πατριάρχου in Octoechi editione Veneta a. 1869 obvia ducimur; Anatolius enim patriarcha quinto saeculo floruit et concilio Constantinopolitano, quo Eutychis errores anno 450 damnati sunt, praefuit. At patriarchae cognomen nos quidem in nullo codicum, licet satis magnum numerum inspexerimus, adscriptum invenimus, nec ullam ei fidem habendam esse argumenta certissima evincunt. Carmine enim, quod 24. Octob. vulgo cantatur, Anatolius Arethae martyris, quem Iustiniano imperatore in Aethiopia mortem pro sua patria occubuisse Synaxaria narrant, et alio, quod 12. Novemb. cantatur, Ioannis Eleemonis, qui septimo saeculo ineunte Alexandriae archiepiscopus factus est, laudes praedicat. Ex altera parte Anatolium post octavum saeculum floruisse veri dissimile est. Namque cum in Octoechi libris duo cuiusque toni (ἤχου) στιχηρὰ ἀναστάσιμα ferantur, Anatolii, quae secundo loco collocata sunt, librarius codicis Monacensis D a prioribus ita distinxit, ut ἀπὸ τῶν παλαιῶν ea inscriberet. Iam priora ab Ioanne Damasceno, qui omnium Octoechi carminum, quae aliis non nominatim tribuuntur, auctor esse probatur, composita esse veri simile est. Ergo ante Ioannem Damascenum vel ante medium saeculum octavum Anatolium vixisse merito concludere

nobis videmur. Nolo tamen silentio praetermittere in cod. Vindob. theol. n. 181 anno 1221 exarato, in quo similiter atque in cod. Vindob. theol. n. 136 priora στιχηρὰ ἀναστάσιμα plane omissa sunt, illa στιχηρὰ, quae vulgo Anatolii esse feruntur, ποίημα Ἰωάννου μοναχοῦ inscripta esse. Nec tamen dubito, quin hunc librariorum esse errorem dicam, qui aliorum quoque carminum auctores referentes persaepe erraverunt, aut duo nomina coniungentes (vide cod. E. innumeris locis et Menaea 2. Febr. p. 12 et 30. Nov. p. 197) ancipitem iam sua aetate virorum doctorum opinionem fuisse testantur. Coniuncta autem cuiusque toni duo carmina ita explico, ut alia aliis locis antiquitus cantata fuisse, Octoechi autem scriptorem, ut utriusque partis usui consuleret, utraque carmina copulasse statuam. Quae si recte disputavi, illud quoque probabiliter conici potest, in qua terrarum parte Anatolius floruerit. Duas enim tum temporis, quae reliquis eminent, sedes ecclesiae graecae fuisse constat, alteram Hierosolymitanam, alteram Constantinopolitanam. Iam Ioannis Damasceni, quippe qui coenobii S. Sabae presbyter fuisset, Hierosolymis et in orientalibus partibus imperii byzantini summa auctoritas erat. Inde Anatolium Constantinopoli vixisse aut patriarchae Constantinopolitani favore usum esse suspicor. Haece literis iam mandaveram, cum in magno Horologio Venetiis anno 1850 edito Barth. Cutlumusianum p. 301 adnotasse cognovi fuisse, qui Anatolium poetam Theodori Studitae discipulum epistola Anatolii etiamnunc servata probarent, quod si recte adnotatum est, non video, quomodo Anatolii στιχηρὰ in cod. D ἀπὸ τῶν παλαιῶν inscribi potuerint, nisi forte ea quae priore loco scripta sunt στιχηρὰ non ab Ioanne Damasceno, sed ab alio quodam recentiore poeta composita esse statuas.

Ἀνδρέας Κρήτης Damasci natus Hierosolymitani cognomen sortitus est, quod iuvenis patriarchae Hierosolymitano ab epistulis fuit, Cretensis, quod proecta aetate sub finem septimi saeculi Cretae insulae archiepiscopus factus est. Doctrinae autem copia et morum integritate ita excelluit, ut inter sanctos patres ecclesiae reciperetur eiusque memoria non solum eo, quo vita defunctus est, die (4. Iul.), sed etiam aliis temporibus (vide troparia in Andreae honorem scripta in Triod. p. 84 et 260) in honore haberetur. Quamquam autem permultos libros conscripsisse fertur, tamen praeter aliquot orationes, una cum Amphiloerii et Methodii operibus a Cambesio Parisiis a. 1644 editas, nihil novimus quam idiomelon et canonum haud exiguum numerum. Inter canones celeberrimus est magnus canon (ὁ μέγας κανὼν), cuius amplitudo apud Graecos in proverbium abiit. Is cum ex quatuor partibus et ducentis quinquaginta strophis constet, unam partem (τμήμα) in hoc libro edere satis esse duximus; magis enim Andreas, quod primus canones scripsit, quam sententiarum lepore modorumve dulcedine magnum nomen nactus est.

Ἀνδρέας Πυρρός, quem rectius Πυρρὸς sive Πυρρὸς scribi putamus, quo tempore vel in qua regione vixerit, equidem explorare non potui. Ex octo idiomelibus, quae in Menaeis sub eius nomine feruntur, suavissimas laudes

apostolorum Petri et Pauli dignas esse existimavimus, quas in hanc anthologiam reciperemus.

Βυζάντιος et Βύζας nescio an eiusdem poetae nomina fuerint. Sed neque hoc neque illud nomen viam mihi aperuit certius aliquid de vita melodi, cuius minora tantum carmina exstant, cognoscendi; quamquam ex eo, quod canones eius nulli feruntur, concludere possis vetustioribus eum potius quam recentioribus vatibus esse adnumerandum.

Γερμανὸς nobili gente prognatus fuit, quae cum ab imperatore Heraclio crudelissime vexaretur, pater trucidatus et filius eviratus est. Inde ordini clericorum adscriptus totam vitam rerum sacrarum studio consecravit. Mox ad summa honorum fastigia eVectus primum Cyzici episcopus, deinde Constantinopolis patriarcha factus est. Tum temporis christiani imperii byzantini luctuosis litibus de imaginum veneratione inter se dissidebant, nec minimas partes in illis rerum turbis Germanus patriarcha sustinuit. Cum enim acerrimus vindex imaginum Christi et Sanctorum exstisset, ab imperatore Leonte Isaurico (717—741), qui theologorum altercationibus auctoritatem publicam pessimo exemplo interponens imagines removendas delendasque censebat, coactus est, ut dignitate patriarchali sese abdicaret et privatae vitae otium amplecteretur; conf. Cedrenum p. 456 sq. Eo maiorem apud posteros laudem et famam consecutus etiamnunc die XII mensis Maii inter sanctos patres ecclesiae colitur. De ecclesiastica autem musica idem magnopere meritus est, quod non solum imaginum signorumque splendore ecclesias decorasse, sed etiam carminum modulationumque dulcedine vigiliarum asperitatem mitigasse dicitur; conf. Synaxaria 12. Maii: πανηγυρικοῖς καὶ ἑγκωμιατικοῖς λόγοις τὰς τῶν πιστῶν ἐκκλησίας ἐφαίδρυνε καὶ μελωδίαις καὶ ᾠμασι τὸ ἐν ταῖς ἀγρυπνίαις κληρόν τε καὶ σύντονον κατέθελξεν. Huius rei documenta multa idiomela exstant, quae altum animum certaminumque ardorem spirant. Quatuor autem canones (2. 13. Sept. 17. Ian. 16. Aug.), quibus Germani nomen praefixum est, ab recentiore aliquo poeta cognomine compositos esse iudico, quandoquidem alienis hirmis utuntur, id quod et recentioris aetatis et tenuioris ingenii est.

Ἐφραίμ cognomine Καρίας a notissimo melodo Syrorum distinguitur et Cariae aut civis aut episcopus fuisse declaratur. Praeterea nihil certi de eius vita memoriae proditum novimus, ex eo autem, quod nulli canones eius, sed idiomela tantum exstant, octavo saeculo, quo maxime idiomelorum studia fervebant, eum vixisse probabiliter conicias.

Θεόδωρος (759—826), qui Τρουδίτης, quia Studii, monasterii Constantinopolitani notissimi, antistes fuit, cognominatur, frater maior Iosephi episcopi Thessalonicensis erat et similiter atque ille ab impiis regibus Constantino Copronymo et Leonte Armenio (813—820) verberibus et omni iniuriarum genere vexatus est. Eo maiorem constantiae et virtutis famam consecutus etiamnunc die XI mensis Novembris pia memoria colitur. Rituum

autem frequentiam et dignitatem ita amplificavit, ut, cum Cosmas et Ioannes tantum diei dominicae et praecipuarum solemnitatum carmina instituissent, ipse cum fratre Iosepho minorum quoque dierum triodia et idiomela pangeret, quae primum monasterio Studii destinata, postea in omnibus imperii partibus comprobata et recepta sunt.

Θεοφάνης ὁ Γραπτὸς cum Ioanne Damasceno et Cosma Hierosolymitano cantum ecclesiasticum instituisse atque ordinasse dicitur a Cedreno p. 456 D: ὁ ὁσιος Ἰωάννης καὶ μελωδὸς ὠνομάσθη, μετὰ Κόσμα τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Μαΐουμᾶ καὶ Θεοφάνους ἀδελφοῦ Θεοδώρου τῶν Γραπτῶν διὰ τὸ αὐτοὺς μελωδῆσαι τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τετυπωμένα ψάλλεσθαι. Omnes tres melodi cum Hierosolymis maiorem vitae partem agerent, veri simile fit ritus sacros, quales in sacra urbe primum instituti sunt, postea ab aliis ecclesiis comprobatos et receptos esse. Theophanes autem cum paene centum annis post praeclarissimos antecessores, Ioannem et Cosmam, floreret, turbarum, quae de imaginibus sacris motae erant, fluctibus iactatus est. Constantinopolin enim cum Theodoro fratre missum, ut causam imaginum defenderent, Theophilus rex (829—842) crudelissime in vincula coniecit eorumque frontibus impios versus iambicos inuri iussit, unde Γραπτῶν cognomen obtinuerunt. Postquam autem anno 842 synodo Constantinopolitana lites compositae sunt, Theophanes Methodii patriarchae favore Nicacae metropolita factus summa quiete die XI mensis Octobris mortem obiit. In ecclesiasticis vero carminibus maioribus minoribusque, quae plurima in Menacorum et Triodii libros recepta sunt, alienis modulis usus sententiarum gravitate stilique elegantia insignem laudem merito tulit.

Ἰουστινιανὸν imperatorem (527—565) antiquissimum troparium, cuius quidem auctorem noverimus, Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος (vide p. 52) composuisse Sophronii et Cedreni testimoniis supra p. XXXIV a nobis allatis constat; neque defuisse Germanus in Commentario liturgico (vide Goar Euchologion p. 107^b) dicit, qui carmen venerandae vetustatis a Iosepho et Nicodemo, cum Christi corpus sepelirent, cantatum esse fabularentur.

Ἰωάννης Δαμασκηνὸς cum Cosma Hierosolymitano laudem sacrae poesis provectae participat cumque multiplicis doctrinae copia superat. Eius vitae et studiorum plenioram notitiam vita, a Lesquieno Ioannis operum editioni praemissa, suppeditat, meliorem Synaxariorum auctor, qui fabulosis narratiunculis minus captus tenebatur. Nobili igitur loco Damasci natus ab Cosma Siculo, quem pater ab Arabibus captum redemerat, una cum Cosma melodo institutus est. Iuvenis paterna domo relicta cum Cosma Hierosolyma perrexit et in coetum coenobii celeberrimi S. Sabae receptus est, quo in coenobio usque ad vitae finem presbyteri dignitate ornatus permansit. Industria autem eius intra parietes monasterii adeo non continebatur, ut orationibus libris carminibus acerrime pro integritate fidei christianae contra reges Leontem Isauricum (717—741) et Constantinum Copronymum (741—775), qui a partibus Iconoclastarum stabant, propugnaret (conf.

Cedrenum p. 456 C). Senex octogesimo quarto vel, ut alii tradunt, centesimo quarto aetatis anno quarto die mensis Decembris vita defunctus est, quo die ecclesia graeca eius laudes grata memoria prosequitur.

Ut veteres Graeci Pindarum et Aeschylum a Baccho, quo divinum eorum furorem significarent, ad carmina scribenda compulsos esse fabulabantur, sic Mariam virginem antistiti coenobii Sabaitici in somniis suadere visam esse narrant, ut iuvenem Ioannem suam musam laudi Christi consecrare iuberet. Eius admonitionibus obsecutus favore populi et ipsis turbis ecclesiae non mediocriter adiutus est. Tantum enim aberat, ut in psalmodum veterumque canticorum cantu etiamtum acquiescerent, ut ea quam maxime carmina desiderarent, quae christianis mysteriis et theologicorum placitis aperiendis confirmandisque inservirent. Cum Cosma igitur condiscipulo et contubernali Ioannes in dies dominicas et praecipuas solemnitates Christi domini et Mariae matris tot carmina piissima et dulcissima composuit, ut auctores musicae ecclesiasticae a suis gentilibus praedicarentur. Huius rei auctor locupletissimus Suidas lexicographus refert haec: Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὁ ἐπικληθεὶς Μανσοῦρ, ἀνὴρ καὶ αὐτὸς ἐλλογιμώτατος οὐδενὸς δεύτερος τῶν κατ' αὐτὸν ἐν παιδείᾳ λαμψάντων· συγγράμματα αὐτοῦ πάνυ πολλὰ καὶ μάλιστα φιλόσοφα, εἰς τε τὴν θεϊὰν γραφὴν παράλληλοι κατ' ἐκλογὴν καὶ οἱ ἄσματος κανόνες ἱαμβικοὶ τε καὶ καταλογάδην· συνήκμαζε δ' αὐτῷ καὶ Κοσμάς ὁ ἐξ Ἱεροσολύμων, ἀνὴρ εὐφυέστατος καὶ πνέων μουσικὴν ὅλως τὴν ἐναρμόνιον· οἱ γοῦν ἄσματος κανόνες Ἰωάννου τε καὶ Κοσμά κύκρικιν οὐκ ἐδέξαντο οὐδὲ δέξαιντο ἄν, μέχρις ὃ καθ' ἡμᾶς βίος περαιωθῆσεται. Hoc autem cum testimonio conferre iuvat, quae Cedrenus loco supra iam laudato p. 456 D memoriae prodidit: Ὁ ὅσιος Ἰωάννης καὶ μελωδὸς ὠνομάσθη μετὰ Κόσμα ἐπὶ σκόπου τοῦ Μαΐουμά καὶ Θεοφάνους ἀδελφοῦ Θεοδώρου τῶν Γραπτῶν διὰ τὸ αὐτοὺς μελωδῆσαι τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τετυπωμένα ψάλλεσθαι· ἦν γὰρ ὁ ἅγιος Ἰωάννης οὗτος τῷ βίῳ καὶ τῷ λόγῳ διδάσκαλος ἄριστος πάσης γνώσεως θείας τε καὶ ἀνθρωπίνης ἐμπεπλησμένος. Ab his duobus scriptoribus Ioannis et Cosmae laudes aequiparantur, sed nimis est in suo scriptore praedicando Ioannes patriarcha, qui in Vita Ioannis Damasceni c. 34 Cosmam quasi ministrum ac satellitem Ioannis fuisse dicit: οὗτος Κοσμάς τοῖς ἐν ἁσμάσι πνευματικοῖς πόνοις τὸν Ἰωάννην ἐμιμήσατο συνετῶς καὶ ὑπῆκε λιγυρὰς τῇ ἐκκλησίᾳ ἀρμονίας. Immo vero Cosmas adeo non imitator alieni operis exstitit, ut aequales homines ei primas deferre non dubitarent; qua de re vide testimonia in vita Cosmae infra allata. Quamquam Ioannis odarum modos multo magis placuisse inde patet, quod recentiores poetae Cosmae hirmis rarissime, Ioannis creberrime usi sunt.

Iam ut Ioannis de poesi ecclesiastica merita singillatim persequar, summam famam eo consecutus est, quod Octoechi libri, quo nullus canticorum liber magis apud Graecos pervulgatus est, maximam partem composuit. Ne enim omnis Octoechi, quod vulgo narrant, Ioannem auctorem dicam, canones triadici Metrophani et stichera multa Studitae et Anatolio discrete in meis

codicibus attributa prohibent. Tamen Ioannem non solum maiorem libri partem composuisse, sed etiam carmina secundum octo tonos, quos ἤχους Graeci dicunt, digessisse, ordine στιχηρῶν τῶν κατ' ἀλφάβητον, quae Ioannis nomen in fronte gerunt, manifesto demonstratur. Sic enim viginti horum carminum strophae per octo libri partes distributae sunt, ut eodem ordine, quo literae alphabeti, sese excipiant. Memoratu vero dignum est, quod vetustissimum Paracleticon, quod e codice Grottaferratae n. 15 Romae anno 1736 in lucem editum est, sola Ioannis carmina nullis aliis admixta teste Pitra Hymnogr. p. 59 continet. Praeterea praecipuarum solemnitatum ecclesiae canones Ioannes composuit, quorum nobilissimos, a Theodoro Prodromo et Gregorio Corinthio prolixis commentariis illustratos, in hanc quoque anthologiam p. 205—236 recepimus. Horum tres priores, quos iambicos Suidas loco laudato nominat, miro quodam artificiosae diligentiae lusu memorabiles sunt. Vere enim eos vincta oratione scriptos dixeris, siquidem triplici vinculo poeta ipse sese coercuit. Namque primum iambicos trimetros ita panxit, ut leges quantitatis non minus religiose quam veteres poetae graeci observaret. Deinde poetarum byzantinorum more, ut vocis flexus accentibus adiuuaret, non modo syllabas longos nusquam in duas breves solvit, sed etiam certis sedibus cuiusque versus accentuatas syllabas collocavit, cuius rei ut exemplum oculis subiiciam, ex primi canonis primae odae primi et tertii versus schemata:

1. ὀ _ ὦ _ ὀ | _ ὦ _ ὀ _ ὦ _
 ἔωσε λαὸν θαυματουργῶν δεσπότης.
 ἦνεγκε γαστήρ ἡγιασμένη λόγον.
 ἔδειξεν ἀστήρ τὸν πρὸ ἡλίου λόγον.
3. ὦ _ ὦ _ ὀ | _ ὦ _ ὀ _ ὦ _
 ἐκὼν δὲ τεχθεὶς ἐκ κόρης τρίβον βατήν.
 μιγέντα μορφῇ τῇ βροτησίᾳ θεόν.
 σαφῶς πενιχρὸν εἰς σπέος τὸν συμπαθῇ.

Denique literas initiales singulorum non tropariorum, sed versuum acrostichidis sententia coniunxit, quam, ut cumulum artificioso lusui adderet, duorum distichorum dactylicorum numeris inclusit: laboriosum mehercle et Byzantinorum argutiis dignum opus. Tantis autem angustiis non coercitus, sed paene vinctus non mirum est, quod non solum molestam hymnos pangendi artem dicebat (I, 118), sed etiam grammatices leges haud raro violabat, velut αἰγλήντα φύειν II, 107 πυρῶδες ἤχος III, 30 πνεῦμα . . . ὄν III, 60. Tam obscure vero elocutus est, ut Heracliti libros difficiliore ad interpungendum quam hos canones fuisse negem. Denique Ioannes praeter longos canones minora quoque carmina multa, quorum nonnulla hoc libro p. 117—121 edidimus, et Κανόνιον ἢ γραμματικὴν τῆς μουσικῆς conscripsit, saltem conscripsisse fertur. Hunc enim libellum de musica, quem Philoxenus in Lexico musices p. 113 commemorat, frustra in bibliothecis Monacensi et Vindobonensi quae-

sivi; eo enixius eos, quibus ampliores copias codicum byzantinorum ad-eundi facultas facta est, rogatos velim, ut e bibliothecarum tenebris hunc antiquissimum tractatum de musica in publicam lucem emittant.

Magnas turbas in genuinis carminibus Ioannis Damasceni segregandis cognomines Ioannes moverunt. Atque Ioannem quidem, cui Ἀρκλᾶ cognomen fuit, a Damasceno non diversum fuisse Barth. Cuthlunusianus in *Pentec.* p. 5 probabiliter demonstravit. Monachi quoque cognomen non est, quod ab eodem Ioanne Damasceno alienum fuisse arbitremur, quandoquidem coenobii S. Sabae per maximam vitae partem sodalis fuit. Sed cum canones, qui Ἰωάννου μοναχοῦ nomine inscribuntur, alienis modulis utantur, neque in commentariis modo laudatis commemorentur, recentiorem aliquem poetam Damasceno cognominem significari veri simillimum est. Magnopere vero erravit Ang. Maius, qui canones, quos in honorem Chrysostomi, Basilii, Nicolai, Petri, Georgii, Blasii compositos e cod. Vaticano in *Spicil. Rom.* t. IX edidit, ab celeberrimo melodo Ioanne Damasceno compositos esse putavit. Illi enim omnes alienis modulis utuntur et acrostichide poetae ipsius nomen produnt, qui quidem mos ab Iosepho hymnographo profectus esse videtur. Sed ut recentiorem aliquem monachum illorum canonum auctorem esse certum atque exploratum est, ita quem ex magno Ioannum numero selegam, anceps haereo. Unum hoc adseverare possum in duobus codicibus Vindobonensibus n. 146 et 186 Ἰωάννου μοναχοῦ Μαυρόποδος, quem primum monachum, deinde metropolitam Euchaitarum medio undecimo saeculo fuisse Fabricius *Bibl. graeca* VIII, 627 docet, multos canones exstare; sed qui in cod. 186 canon in honorem S. Chrysostomi compositus exstat, diversus est a canone eiusdem Chrysostomi, quem Maius loco laudato edidit.

Ἰωσήφ. Nicephorus in iambis supra p. XLIII allatis duos Iosephos hymnorum scriptores recenset, quorum alterum Studiorum monasterii socium, alterum peregrinum dicit. Priorem intellego Iosephum fratrem minorem Theodori, Studiorum antistitis, cuius memoriae dies XIV mensis Iulii consecratus est. Is ob morum integritatem et doctrinae laudem Thessalonicensis ecclesiae archiepiscopus electus a Theophilo rege (829—842), qui in cultores imaginum saeviebat, in vincula coniectus et omni tormentorum genere adeo vexatus est, ut in carcere mortem occumberet. Alterius Iosephi, qui proprie ὑμνογράφος audit, memoriam die III mensis Aprilis ecclesia graeca concelebrat. Is peregrinus (ξένος) ab Nicephoro dictus esse dicitur, quod ex Sicilia insula oriundus erat et patria ab Arabibus capta et vastata cum matre et fratribus primum in Peloponnesum, deinde Thessalonicem confugit, qua in urbe monachorum disciplinae severissimae sese addixit. Mox ubi Iconoclastae in ecclesia byzantina superiores agere coeperunt, Romam petens a piratis deprehensus in Cretam insulam avectus est. Multis aerumnis exantlatis Constantinopolim redux in summis rerum ecclesiasticarum tumultibus modo honoribus ornatus, modo exilio multatus est, donec turbis

Theodoraē reginae ope et consilio compositis in summa quiete diem supremum obiit.

Iosephi nomine plus ducenti canones Menaeorum inscripti sunt, et ne ulla auctoris dubitatio subnasceretur, ipsius poetae nomine acrostichide prodito cautum est. Cum enim principes melodi Ioannes et Cosmas praecipuarum solemnitatum Christi et Mariae canones confecissent, Iosephus id potissimum egisse videtur, ut Sanctorum quoque memoriam canonibus celebraret. Praeterea Iosephus Ioannis Octoechum ita amplificavit, ut, cum ab illo diei dominicae canones et stichera octo tonorum confecta essent, ipse reliquorum quoque cuiusque hebdomadis dierum canones, triodia, stichera componeret. Sic sexies octoni sive quadraginta octo canones Iosephi, secundum octo tonos digesti, feruntur, quos in cod. Monacensi D et cod. Vindob. theol. n. 309 saec. XII exaratos repperi. *) Denique Triodion a Iosepho et Theodoro ita amplificatum est, ut triodiis magnae hebdomadis, a Cosma melodo compositis, reliquarum quoque hebdomadum τῆς Τεσσαρακοστῆς triodia adiicerent, quod Nicephorus his verbis testatus est: Οἱ λοιποὶ τῶν πατέρων καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων Θεόδωρος τε καὶ Ἰωσήφ οἱ Στουδίται κατὰ ζῆλον τοῦ Κοσμᾶ καὶ ταῖς λοιπαῖς ἑβδομάσι τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Τεσσαρακοστῆς συνταξάμενοι τῇ αὐτῶν μονῇ τοῦ Στουδίου πρῶτον παραδεδώκασι ἐπὶ μᾶλλον τὰς ὡδὰς κατατάξαντες καὶ ῥυθμίσαντες.

Illud autem difficillimum est ad diiudicandum, utri Iosepho singula carmina ecclesiastica adsignanda sint. Atque triodia illa, de quibus modo disputavi, teste Nicephoro Iosephus, Theodori frater, composuit, quem eundem Octoechum modo exposito amplificasse veri simillimum est. Praeterea quinque canones Pentecostarii, cum nomen Ἰωσήφ Θεσσαλονίκης in fronte inscriptum prae se ferant, Iosepho Studitae potius quam Iosepho Siculo tribuendos esse patet. Sed canonum Sanctorum in Menaea receptorum omnium Iosephum Siculum auctorem esse duxerim; is enim cum maiorem laudem poeticae facultatis meruisset, cognomine ὑμνογράφου ornatus est et Sanctorum laudes cecinisse in Synaxariis perhibetur. Ingenii autem ubertate et arte res multifariam variandi cum facile Cosmam et Ioannem superet, eo potissimum nomine principibus illis melodis inferior est, quod musicae artis parum gnarus modis ab illis inventis suorum hymnorum verba accommodavit.

Καρίαν monacham, quae eadem Κασιανὴ quoque nominari videtur, quatuor priorum odarum canonis magni Sabbati (vide notas p. 196) hirmos composuisse Theodorus Prodromus in commentariis illius canonis his verbis testatur: Ὁ παρῶν κανὼν ποίημα μὲν ἐστὶν ἄχρι τῆς πέμπτης ὥδης Μάρκου ἐπισκόπου Ἰδρουῦντος, ἐκ δὲ ταύτης ἄχρις ἐννάτης τοῦ μεγάλου ποιητοῦ Κοσμᾶ· ἀλλὰ πολὺ πρότερον, ὡς ἐξ ἀγράφου ἔχομεν παραδόσεως, γυνὴ τις τῶν Εὐπα-

*) Id tamen hac opportunitate oblata moneo in cod. Vindobonensi nunc extremis paginis rescissis octo canones ἤχου πλ. δ' desiderari.

τριδῶν σοφὴ καὶ παρθένος, Κασία τοῦνομα, τοῦ τε μέλους ἀρχηγὸς ἐχρημάτισε καὶ τὸν κανόνα συνεπεράνατο· οἱ δὲ ὕστερον τὸ μέλος μὲν ἁγιασάμενοι, ἀνάξιον δ' ὅμως κρίναντες γυναικείοις συμμίζειν λόγοις τὰ τοῦ ἥρωος ἐκείνου μουσουργήματα, τὸ μέλος παραδόντες τῷ Μάρκῳ καὶ τοὺς εἰρμούς ἐγχειρήσαντες τὴν πλοκὴν τῶν τροπαρίων τούτῳ μόνῳ (scribe μόνων τούτῳ) ἐπέτρεψαν. Ex hac narratiuncula, cui non est cur fidem derogemus, illud simul apparet, Casiam feminam ante aetatem Leontis Sapientis, quo rege Marcus episcopus Hidrun- tinus vixisse fertur, floruisse hirmosque composuisse. Eidem Casiae plura idiomela in Menaeis tribuuntur, quorum duo in hac anthologia p. 103 sq. edidimus. Ab hac Casia monacham Εἰκασίαν, quae Theophilo rege celebre coenobium condidisse suumque nomen indidisse narratur, differre Chrysanthus Θεωρητ. p. 37 monuit. Sed cum Εἰκασία et ipsa carmina composuisse dicatur et nomina Κασία et Ἰκασία in libris commutentur, priusquam de codicum antiquissimorum fide quaesitum sit, rem in medio relinquendam esse censeo.

Κοσμᾶς princeps melodorum graecorum octavo saeculo medio floruit, Ioannis Damasceni aemulus et contubernalis. Etenim a patre Ioannis melodi, cive nobilissimo Damasci, adoptatus una cum Ioanne filio educatus et institutus est. Magistro autem optimo et doctissimo utebantur Cosma maiore, quem ex Sicilia oriundum et ab Arabibus captum pater Ioannis redemerat redemptumque in libertatem vindicaverat. Cognomines hi Cosmae magnas turbas cum aliis tum Gerberto moverunt, qui in libro De cantu et musica sacra II, 9 Cosmam Siculum plurimorum, qui sub Cosmae nomine feruntur, canonum auctorem facit. At cum Cosmas ille maior magister, non melodus audiat, ne tu celeberrimo melodo suas laudes detrahas alienasque magistro tribuas. Illud quoque caveas, ne quod celeberrimi melodi graeci Cosmas et Ioannes ab Siculo magistro instituti esse feruntur, musicam artem ex Sicilia et Italia in orientem apportatam esse iudices. Etenim iam ante hos melodos Constantinopoli et Hierosolymis poesi ecclesiasticae operam navatam esse ipsa nomina Anthimi, Timoclis, Sophronii, Andreae, aliorum luculentissime demonstrant. Literarum igitur artiumque honestarum disciplina egregie instituti Cosmas invenis cum Ioanne condiscipulo Damasco relictam urbem Hierosolymorum petierunt et coenobii celeberrimi S. Sabae cónsortes facti sunt. Huius coenobii in otio postquam literis et sacrae musae diu vacavit, anno septingentesimo quadragésimo tertio episcopus Maiumensis in agro Phoenicio electus est, a qua sede episcopali Maiumensis (Κοσμᾶς ὁ Μαΐουμᾶ), ut ab coenobio S. Sabae Ἱεροσολυμίτου vel Ἀγιοπολίτου cognomen accepit. Vita vero defuncti gratam memoriam ecclesia graeca etiam nunc die XIV mensis Octobris (non Novembris, ut Fabricius falso refert) conservat.

Magnum nomen Cosmas canonibus et triodiis in solemnitates praecipuas heriles compositis meruit. Praeter hos canones, quos ad unum omnes in hanc anthologiam recepinus, Gregorii theologi, quem unum maxime e poetis

et scriptoribus colebat et aemulabatur, canonem (24. Ian.) et nonnulla idiomela confecit modisque musicis instruxit. Diligentiae quoque, qua Gregorii libros perscrutatus est, documentum esse voluit *Κυναγωγὴν καὶ ἐξήγησιν ὧν ἐμνήσθη ἱστοριῶν ὁ θεῖος Γρηγόριος*, nuper a Maio in *Spicil. Rom.* tomo II in lucem protractam. Eodem autem honore, quem Gregorii carminibus impertivit, mox ipsius canones digni existimati amplis commentariis illustrati sunt, de quibus vide nos supra p. LX disputantes et Fabricium *Bibl. gr.* IX, 742. Qua vero laude gravitas sententiarum et modorum dulcedo eius in coelum sublata sint, eius rei ex multis testimoniis unum Theodori Prodrumi ex cod. Vind. theol. n. 18 fol. 1^b decerptum hic apponam: *Παρατήρει μοι παρ' ὅλον δὴ τὸν παρόντα κανόνα (sc. τῶν Χριστουγέννων) τὸ πολυμαθὲς τοῦ μελωδοῦ καὶ μεγαλοφυὲς καὶ περὶ τὸ δόγμα εὐσεβές, καὶ ὅπως ὡς ἐξ ἀεινάου πηγῆς καὶ ἀθολώτου τῶν θείων λόγων τοῦ τῆς θεολογίας ἐπωνύμου καὶ ἀρίστου διδασκάλου τῆς ὀρθοδοξίας Γρηγορίου τοῦ πάνυ τὰ πλείονα τῶν νοημάτων ἀναρρύεται, πρὸς δὲ καὶ πάσης εὐχρὸν τῆς θείας γραφῆς ὑφαίνων ἡμῖν μελωδίας ἱστὸν ὄντως θεοπρεποῦς ἢ μᾶλλον ἄγμα παναρμόνιον πλέκων τῷ ποικίλῳ τῶν ἱστοριῶν.* Vereor tamen, ut multi tam effusas laudes hodie comprobent; typologiae enim argutiae, quibus cum in ceteris tum in primo canone mysteria crucis, baptismatis, aliarum rerum christianarum vetere Testamento iam significata esse docet, mysticum theologum magis quam divinum poetam decent; frigida vero quam maxime atque ieiuna sunt, quae poeta VIII, 7—10. 30—35 de duplici natura Christi et munere apostolis iniuncto praecipit. Denique doctoris theologiae placita subtiliter explicantis, quam poetae hominum animos commoventis et orationis luminibus delectantis partes agit.

Non celeberrimum melodum, sed cognominem quendam Cosmam monachum auctorem canonis sabbati Lazari (*Τριῳδ.* p. 327) esse iudico. Cum enim Cosmas Maiumensis, ut qui non hymnographi, sed melodi palmam tulerit, et verba et modos carminum fecerit, illius canonis odae omnes alienis modis accommodatae sunt. Idem valet de canone in honorem Davidis et Iacobi composito (26. Dec.), qui cum vulgo *Κοσμᾶ* inscribebatur, Barth. Cuthusianus in suo codice *Ἰωάννου μοναχοῦ* inscriptum esse adnotavit. Hunc autem recentiore Cosmam monachum eundem esse coniicio, quem Montfaucon *Palaeogr. graeca* p. 75 *Κοσμᾶν μοναχὸν τοῦ Παναρέτου* nominat et saeculi decimi quarti scriptorem dicit. Praeterea tertii et, ut videtur, vetustioris Cosmae carmina *Pitra Hymnogr.* p. 49 in *Tropologio* bibliothecae Corsinianae se invenisse testatur.

Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου regis (913—959) insignia merita de literis antiquis conservandis nemo non novit. Minus pervulgatum est eundem patrem suum Leontem Sapientem aemulatum carmina quoque ecclesiastica, quae *Ἐξαποτειλάρια ἀναστάσιμα* dicuntur, composuisse. Ea quod undecim numero composuit, ideo fecisse videtur, quod Christus undecies suis discipulis post resurrectionem apparuisse dicitur. Quamquam autem

omnibus undecim carminibus totidem versus iidemque numeri sunt, tamen modi eorum ita inter se discrepant, ut alia alius toni indolem referant. Singulis Exaposteilariis theotokia in libris adhaerent, quae quod non ab Constantino rege ipso adiecta esse videntur, ex hac anthologia seclusimus. Cum enim in verbis Ἐξαποστειλαρίων referendis libri fere inter se conspirent, in theotokiis in diversissimas partes ita discedunt, ut alii alias strophas exhibeant. Quare veri simile esse ducimus crescente in dies Mariae cultu, cum his carminibus non aequae atque canonum odis singula theotokia subiuncta esse moleste ferrent, vario modo has lacunas expletas esse.

Λέων ὁ βασιλεὺς (886—912) Sapientis cognomen meruit, quod literarum artiumque studia promovebat et ipse carmina componere conatus est. Praeter odam deprecatoriam Anacreonticis versibus compositam et a nobis p. 48 sq. editam sex idiomela (12. Sept. 17. Oct. Triod. p. 207, 319, 320 Pent. 187) et undecim carmina matutina (Ἑωθινὰ ἀνακτάσιμα) composuit. Primum carmen Anacreonteum, quod imaginem terrorum extremi iudicii vividis coloribus depingit, elatum quiddam et fervidum spirat; reliqua quamquam humi repunt, tamen ieiunis carminibus imperatorum Constantini Porphyrogennetae et Justiniani, quos collegas in poeticiis studiis habuit, longe praestant.

Μάρκος, primum monachus, tum episcopus Hidruntinus, ab Leonte rege adductus esse narratur, ut Cosmae tetraodio magni sabbati quatuor odas praefigeret, quo plenus ac iustus canon efficeretur; conf. Cedrenum p. 599 D. Hanc provinciam ita administravit, ut Casiae monachae hirmis uteretur, de qua supra iam disseruimus.

Μεθόδιος magnum nomen in historia ecclesiae graecae meruit, quod a synodo Constantinopolitana anno 842, postquam fractis Iconoclastarum opibus Ioannes grammaticus patriarchatu se abdicavit, patriarcha Constantinopolitanus factus est, unde diem eius supremum (14. Iun.) una cum recordatione atrocium ecclesiae turbarum eius consilio et industria compositarum grata memoria etiamnunc prosequuntur. In Menaeorum libros duo idiomela patriarchae clarissimi recepta sunt, quorum unum in hoc libro p. 99 repetendum curavimus.

Ῥωμανὸς inter vetustiores melodos graecos principem locum obtinuit, postea autem, cum Sabaitarum et Studitarum canones maiore favore excepti essent, paulatim submoveri et in oblivionem venire coepit. Memoriam eius quod graeca ecclesia primo die mensis Octobris conservat, factum est, ut Synaxariis notitiam de eius vita quamvis exilem debeamus. Emesae igitur, in urbe Syriae, natus esse et Anastasio rege Constantinopolin venisse dicitur. Aegre autem ferimus, quod non accuratius definitum est, utrum Anastasium primum, qui 491—518, an Anastasium secundum, qui 713—719 regnavit, nos intellegere oporteat. Neque quidquam ad hanc litem dirimendam ecclesiis Constantinopolitanis ἐν τοῖς Κύρου et Βλαχερνῶν commemoratis lucratur, quandoquidem utraque iam ante Anasta-

sium primum condita est. Verum enim vero, si quinto saeculo poesin ecclesiasticam nasci et primos surculos emittere coepisse reputarimus, Romanum magnarum odarum auctorem Anastasio secundo potius quam Anastasio primo floruisse iudicabimus. Sed utram sententiam amplectimur, Romanum Emesanum confundere non licet cum Romano Italo, quem una cum Petro Hadrianus I precibus Caroli Magni adductus Roma in urbem Mediomatricorum (Metz) misisse fertur, ut Germanos arte musica instituerent: conf. K. Bartsch Die lateinischen Sequenzen des Mittelalters S. 2. Romanus igitur Emesanus, quem item atque Ioannem Damascenum ab Maria matre dei ad carmina pangenda in somniis stimulatum esse fabulantur, auctor plus mille kontakiorum in Synaxariis esse perhibetur. Itaque iam Nicephori aetate accurata cognitio formae et ambitus carminum Romani plane oblitterata fuit. Namque nostra memoria Pitrae praeclara industria intellectum est, κοντάκια illa parva rudera esse e naufragio carminum Romani servata. In vetusto enim tropologio, quod in duobus codicibus, uno Mosquensi, altero Corsiniano servatum vir clarissimus quasi de inferis resuscitavit, plus viginti carmina eius longissima exstant, quorum singulae strophae excerptae sub nominibus κοντακίου et οίκου in Menaeorum et Triodii libros receptae sunt. Sic eius psalmi, quem in hoc libro p. 131—138 typis exscribendum curavimus, prima et secunda strophae, quarum priorem, cum aliis atque reliquae strophae numeris composita sit, proodon rectius dixeris, inter sextam et septimam odam canonis in honorem apostolorum compositi (30. Iun.) mediae sub titulis κοντακίου et οίκου intercalatae sunt. Atque similiter celeberrimum kontakion Ἡ παρθένος χήμερον, quod p. 91 vulgavimus, magni psalmi Nativitatis Christi partem fuisse Pitra Hymnogr. p. 47 testatur. Hoc autem ita institutum esse coniicio, ut hymni, quem antiquitus totum cantabant, temporibus mutatis unam tantum vel duas strophas retinerent. Illud tamen vehementer dubito, num omnia kontakia Romani ex maioribus carminibus excerpta sint. Certe kontakia ipsa collecta exstant in duobus codicibus monasterii insulae Patmi, quos Guérin Description de l'île de Patmos his verbis recenset: n. 88 Ῥωμανοῦ τοῦ μελωδοῦ κοντάκια ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς ἡ' Ὀκτωβρίου μέχρι τῆς ἡ' Αὐγούστου — n. 217 Ῥωμανοῦ τοῦ μελωδοῦ κοντάκια εἰς τοὺς ἀγίους. Celeberrimi melodi quod unum tantum psalmum in hac anthologia edidimus, erunt qui querantur et reprehendant. Neque hoc mea aut amicorum culpa factum est. Duo enim amici curam plures psalmos ex codice Corsiniano transcribendi mihi que mittendi in se receperant, sed codicem inspiciendi executiendique copiam frustra quaerebant. quia Pitra, qui totum Tropologion propediem in lucem se emissurum esse pollicebatur, suis manibus cum non dimisit.

Κέρυτιος, qui Heraclio rege (610—641) gubernacula ecclesiae Constantinopolitanae tractabat, ὕμνου ἀκαθίctου auctor in codice bibliothecae Marcianae, quo Barth. Cuthlumsianus usus est, perhibetur. Hymnus celeberrimus, qui ab eo, quod stantes, non sedentes cum cantabant, ἀκάθιctος dictus

est, grata memoria praesidium Mariae matris dei prosequitur, quo adiuti Byzantini anno 630 Persas eorumque regem Chaganum, urbem Constantino-
polin invadere molientes, muris deiecerunt, deiectosque fuderunt fugarunt-
que. Hoc auctor Synaxarii testatur, qui, postquam stragem Persarum ret-
tulit, sic pergit: ὁ γε μὴν θεοφιλὴς Κωνσταντίνου λαὸς τῇ θεομήτορι τὴν χάριν
ἀφοσιούμενος ὁλονύκτιον τὸν ὕμνον καὶ ἀκάθιστον αὐτῇ ἐμελώδησαν, ὡς ὑπὲρ
αὐτῶν ἀγρυπνησάσῃ καὶ ὑπερφυεῖ δυνάμει διαπραξαμένη τὸ κατὰ τῶν ἐχθρῶν
τρόπαιον· ἐκ τότε οὖν εἰς μνηεῖαν τοῦ τοσοῦτου καὶ ὑπερφυοῦς θαύματος ἡ ἐκ-
κλησία τὴν τοιαύτην ἑορτὴν παρέλαβε τῇ μητρὶ ἀνατιθέναι τοῦ θεοῦ τῷ παρόντι
καιρῷ, ὅτε καὶ τὸ τρόπαιον τῇ θεομήτορι γέγονεν· ἀκάθιστον δὲ ὠνόμασαν διὰ
τὸ τότε οὕτω πράξαι τὸν τῆς πόλεως κληρὸν τε καὶ λαὸν ἅπαντα. Equidem
Sergium hunc hymnum composuisse dixi, quamquam non ignoro Georgium
Pisidam vulgo eius auctorem perhiberi. Sed haec opinio Quercii Florentini
coniectura eaque futilissima nititur, qui in Appendice Corp. hist. byzant.
Georgii limatum carmen de bello Avarico edidit, eiusque versus 502 sqq.

ἄσσωμεν οὖν σοι ὕμνον οὐκ ἐν τυμπάνοις
ἄρρυθμα βομβήσαντες, ἀλλ' ἐξ ὀργάνων
τῶν ἔνδον ἡμῖν μυστικῶς ἡρμωμένων

ad hunc ὕμνον ἀκάθιστον referendos esse opinatus est. At nemo non videt
incertissimam hanc coniecturam esse, qua fides codicis non modo everti,
sed ne sollicitari quidem possit.

Cognominem Sergio patriarchae esse iudico auctorem complurium idio-
melon (vide indicem secundum), qui quod Ἀγιοπολίτης i. e. Hierosolymitanus
vocatur, hoc ipso cognomine a patriarcha Constantinopolitano distingui videtur.

Ἐωφρόνιος, quem anno 629 Hierosolymorum patriarcham factum esse
Cedreni p. 420 B testimonio constat, cum aliis rebus tum poeticis studiis
praeclare de ecclesia graeca meritus est. Neque enim solum carminibus
Anacreonticis, quae supra p. XXVII iam commemoravi, laudes Christi, aposto-
rum, martyrum cecinit, sed etiam idiomela, quae in solemnitatibus ecclesiae
canerentur, composuit modisque musicis instruxit. Horum duo in Menaea
(24. Dec. 6. Jan.), tertium in Horologium p. 134 receptum est. Praeterea
in cod. Vind. theol. n. 136 fol. 223 σύνταξιν τῶν Ὁρῶν τῆς μεγάλης παρα-
σκευῆς, quam vulgo Cyrillo tribuunt, a Sophronio archiepiscopo Hieroso-
lymitano factum esse adnotatum est. Nuper vero Ang. Maius in Spicilegii
Romani tomo quarto canonum quoque et triodiorum Sophronii magnum nu-
merum ex codice Vaticano edidit. Sed virum clarissimum turpiter lapsum
esse et omnia ista carmina non a Sophronio patriarcha, sed ab Iosepho
hymnographo composita esse Paranicas meus acutissima et doctissima com-
mentatione evicit, quae cum in commentariis Academiae bavaricae a. 1870
edita esset, etiam Paranaicae libello 'Beiträge zur byzantinischen Literatur'
inserta legitur.

Φώτιος patriarcha Constantinopolitanus († 891), cuius doctrinae copias
omnes novimus et admiramur, poeticae quoque arti, quod minus pervulga-

tum esse video, operam impendit. In lucem autem edita sunt duo carmina Anacreontea rhythmica, primum a Maio Spic. Rom. t. IX vulgata, et duo idiomela in honorem Methodii patriarchae composita et tam in Menaea quam in hanc anthologiam p. 99 recepta.

LIBER SECUNDUS.

DE GENERIBUS CARMINUM ECCLESIASTICORUM.

Saepe iam in primo libro himni, troparii, kontakii, aliis nominibus usus sum, quorum significatio vereor ne multos, qui literis byzantinis impensam operam non impenderint, fugiat atque lateat. Horum usui ut consulam, hoc altero libro varia carminum ecclesiasticorum genera eorumque nomina explicare mihi visum est, rem difficilem et obscuram, quoniam multorum nominum genuina significatio adeo rebus mutatis obscurata est, ut in origine eorum expedienda plerique caecutiant aut hariolentur. Licet enim ritus ecclesiae graecae minores vices quam latinae subierint, tamen nonnihil labis ex longa annorum serie traxerunt. Accedit quod primis medii aevi saeculis in carminibus eorumque partibus denominandis mysticas quasdam rationes secuti esse videntur, quas nobis, a nugis istis quam maxime abhorrentibus, enucleare vix contingat. Viam autem in hac parte illustranda mihi muniverant Arcudius in libris VII de concordia ecclesiae occidentalis et orientalis, Paris. 1626, Leo Allatius in commentatione de libris ecclesiasticis Graecorum, Paris. 1646, Goar in Euchologio sive Rituali Graecorum, Venet. 1730, Du Cange in Glossario ad scriptores mediae et infimae Graecitatis, Lugd. 1688; Philoxeni quoque Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, cuius primum fasciculum vidi, ut non sine fructu, ita cum summa cautione consului. Ipse vero quaestiones gravissimas de canone eiusque partibus peculiari dissertatione (ex Commentariis Academiae bavaricae a. 1870 t. II separatim edita in meo libello Beiträge zur kirchlichen Literatur der Byzantiner) adhibitis Zonarac commentariis de canonibus anastasimis Octocchi illustravi, ad quem librum delego, si quis accuratius rem cognoscere et examinare velit.

Priusquam autem ad nomina carminum explicanda me accingam, de officiis divinis ecclesiae graecae, quibus carmina intexebantur, pauca mihi praemonenda sunt. Constitutionibus igitur apostolicis, quas quarto saeculo conscriptas esse constat, christiani sexies in quoque die preces fundere iubentur: tempore matutino, hora tertia, hora sexta, hora nona, vesperi, gallicinio (vide Const. ap. VIII, 33: εὐχὰς ἐπιτελεῖτε ὀρθρου καὶ τρίτῃ ὥρᾳ καὶ ἑκτῇ καὶ ἐννάτῃ καὶ ἑσπέρᾳ καὶ ἀλεκτοροφωνίᾳ), quarum precum institutio paulo post ita amplificata et mutata est, ut vesperi ἀπόδειπνον adiiceretur et preces gallicinii ampliatae sub nomine τοῦ μεσονυκτικοῦ primo loco pone-

rentur. Sed cum omnibus his temporibus in ecclesiis congregari nimis molestum esset, iisdem Constitutionibus provisum est, ut duae preces praecipuae, vespertinae et matutinae, in ecclesiis maiore cum cura et studio fierent (vide II, 36: τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας μὴ ἀπολείπου, ὀρθρίζων εἰς αὐτὴν πρὸ παντὸς ἔργου, καὶ πάλιν ἐσπέρας ἀπάντα, εὐχαριστῶν τῷ θεῷ ὑπὲρ ὧν σοὶ τὴν ζωὴν κεχάριται; conf. II, 59). Vespertinis vero matutina officia splendore atque dignitate eminebant, praesertim postquam precibus psalmisque matutinis sacrificium divinum (λειτουργία) additum et Chrysostomi Basilique praeceptis ordinatum est. His cum officiis, matutinis et vespertinis, in graeca et latina ecclesia usque ad nostram memoriam conservatis, omnis christianae poesis et initia et incrementa arctissime cohaerent. Etenim iam antiquissimis temporibus cum precibus et lectione sacrae scripturae tantum psalmorum coniunctum fuisse Constitutionum apost. (II 59) testimonio constat: ἐκάστης ἡμέρας συναθροίζεσθε ὀρθρου καὶ ἐσπέρας ψάλλοντες καὶ προσευχόμενοι ἐν τοῖς κυριακοῖς, ὀρθρου μὲν λέγοντες ψαλμὸν τὸν ξβ', ἐσπέρας δὲ τὸν ρμ', quo cum loco conferas II, 57: ἀνὰ δύο λεγομένων ἀναγνωσμάτων ἕτερός τις τοῦ Δαβὶδ ψαλλέτω ὕμνους καὶ ὁ λαὸς τὰ ἀκροστιχία ὑποψαλλέτω. Psalmorum autem a temporibus, quibus recitabantur, alterum ὀρθρινόν, alterum ἐπιλύχνιον vocabant; conf. Const. ap. VIII, 34, 37. Postea autem amplificato divini cultus splendore et studio versus faciendi excitato alios psalmos addere et psalmis canticisque sacris novicia troparia intexere coeperunt. Quomodo vero officia matutina et vespertina paulatim aucta et constituta sint exponere neque huius loci neque mei muneris est; unum hoc moneo, sexto iam saeculo, id quod ex celeberrimo illo trium abbatum colloquio (vide p. XXX) colligitur, officia illa fere eodem modo, quo nostra memoria, ordinata et disposita fuisse.

Atque nunc quidem matutina officia (ἀκολουθία τοῦ ὀρθρου), ut praecipuas eorum partes recenseam, ab hexapsalmo sive psalmis 3, 37, 62, 87, 102, 142 legendis initium faciunt, quorum psalmorum sexagesimus secundus, iam antiquissimis temporibus mane recitari solitus, ὀρθρινὸς cognominatus est. Post hexapsalmi lectionem variis precibus et cantu troparii Θεὸς κύριος interiectis versus aliquot psalmorum alternis vicibus recitant, quam recitandi rationem στιχολογία dicunt. Atque antiquitus versus omnium psalmorum, in tres partes (στάσεις) divisorum, recitari solitos esse colloquio trium abbatum docemur; nunc paucos tantum versus recitant, sed tripertita divisione servata post unam quamque στιχολογίαν troparium intercinunt. Deinceps versibus gradualibus (ἀναβαθμοί) cantatis et evangelio lecto eam officii partem peragere incipiunt, quae plurimum valuit ad poesin ecclesiasticam promovendam. Cum enim antiquitus ipsa novem cantica sacra in hac parte cantassent, inde ab octavo saeculo veteribus canticis parem numerum noviciarum odarum, quas canonis nomine comprehendunt, subiungere coeperunt. Canone peracto et pusillis tropariis, quae Φωταγωγικά et Ἐξαποστειλάρια dicunt, adiectis iterum ad psalmorum recitationem reversi psalmos 148, 149, 150, quos a verbo αἰνεῖτε saepius repetito αἶνον nuncupant, ita recitant, ut quatuor

plurave troparia intertexant. Denique tropario, quod Ἑωθινὸν appellant, et magna doxologia cantatis finem faciunt matutinarum officiorum (ὄρθρου) et λειτουργίαν sive missam subiungunt. Huius autem partes enarrare eo magis supersedere possum, quo minorem locum verba a Chrysostomo et Basilio Magno instituta et usque ad hunc diem religiosissime servata carminibus novis interserendis dederunt.

Vespertini autem officii (ἀκολουθίας τοῦ ἑσπερινοῦ ἢ ἐπιλυχνικοῦ) breviores duae partes sunt. Atque in priore parte postquam anagnosta psalmum paroe-miarum sive centesimum tertium legit, psalmum CXI Κύριε ἐκέκραξα, qui in Const. apost. VIII, 34 (conf. II, 59) ψαλμὸς ἐπιλύχνιος audit, modulata voce canunt. Huius psalmi ultimis versibus iam sexto saeculo novicia troparia intertexere coeperunt, quae cum versibus (τίχοι) adhaererent, versiculos (στιχηρὰ) appellabant; et tum quidem temporis psalmis vetustissimum hym-num Φῶς ἱλαρὸν et preces Καταζώων subiungentes finem officii vespertini faciebant. Postea autem institutum est, ut post illas preces plures versus legerentur singulisque versibus subiuncta τροπάρια ἀπόστιχα canerentur, denique sub finem officii verba Symeonis senis Νῦν ἀπολύεις uno alterove tropario adiecto recitarentur.

Haec potissima officia ecclesiae graecae sunt, quae melodis byzantinis largam copiam troparia et longiora carmina componendi fecerunt. Neque tamen omni cantus carminumque decore reliqua officia carebant, ut baptismatis, communionis (μεταλήψεως), horarum, exequiarum (ἀκολουθίας τοῦ ἐξοδιακικοῦ), alia. Sic Sophronius Hierosolymitanus egregia quaedam troparia horarum officiis inseruit, Anastasius praeclarum cantum exequiarum composuit, communionis et funerum canones alii fecerunt.

Amplissimus vero campus poesi christianae singulis hebdomadis diebus memoriae praecipuarum partium vitae Christi consecratis et solemnitatibus herilibus et Sanctorum institutis aperiebatur. Atque Constitutionibus apostolicis VIII. 32 iam praeceptum est, ut sabbato quoque dei omnium rerum creatoris, dominica resurrectionis Christi memoria celebraretur: ἐργαζέσθωσαν οἱ δοῦλοι πέντε ἡμέρας, σάββατον δὲ καὶ κυριακὴν χολαζέτωσαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς εὐσεβείας· τὸ μὲν γὰρ σάββατον εἶπομεν δημιουργίας λόγον ἔχειν, τὴν δὲ κυριακὴν ἀναστάσεως. Praeterea iisdem temporibus totam magnam hebdomadem, qua Christus capitis damnatus cruci affixus est, diem paschalem, quo de inferis resurrexit, pentecosten, qua apostolis discipulisque sanctum spiritum demisit, nec non natalicia (γενεθλίων ἑορτήν), assumptionem (ἀνάληψιν), baptismata (θεοφανείων ἑορτήν) Christi pie recolebant. Quid? quod apostolorum quoque et Stephani protomartyris dies celebrare christiani apostolicis illis constitutionibus iubentur? Insequentibus vero saeculis Mariae quoque et martyrum sanctorumque, qui pro fide christiana atrocissimos cruciatus sustinuerant aut sancta morum integritate emi-nuerant, laudes grata memoria prosequiebantur, unde solemnitatum ecclesiae numerus adeo succrevit, ut nullus fere dies suo patrono careret, multi plu-

rium Sanctorum memoriam conservarent. Melodi autem christiani in co-
elaboraverunt, ut sua cuique diei festo troparia et canones suppeterent.
Atque primum quidem diei dominicae et praecipuarum solemnitatum herilium
officia instituerunt, postea autem ad profestos dies hebdomadis et minores
solemnitates annuas delapsi paene innumerabilia carmina ecclesiastica pro-
cuderunt, laudabili illi quidem studio, eo tamen nomine reprehendendi, quod
prolixos canones quam brevia troparia facere malebant, quo fieri non po-
tuit, quin easdem res iterum iterumque recoquerent verborumque inanem
strepitum sectarentur.

Divinorum officiorum ecclesiae graecae partibus succincta oratione enar-
ratis viam mihi patefeci ad singula carminum genera illustranda. Quoniam
autem initia et incrementa poesis ecclesiasticae iam priore libro adumbravi-
mus, rem ita pertractabimus, ut alphabeticum ordinem in nominibus expli-
candis sequar.

Ἀκολουθία cum a verbo τοῦ ἀκολουθεῖν descendat, proprie consequen-
tiam quandam significat, quae addito casu genetivo vel nomine adiectivo
accuratius definienda erat. Vulgo systema quoddam precum et carminum
certo quodam ordine sese excipientium intellegebant, quo sensu ἀπηρτισμένη
ἱεουργίας ἀκολουθία a Sophronio in Comm. liturg. c. I et ἀκολουθία ἁσματική
τοῦ ἁγίου Γρηγορίου in Triodio p. 170 dicta est. Paulatim autem genetivo
omisso ipsi vocabulo ἀκολουθίας eandem viam ita assignabant, ut ἀκολουθίαν
τοῦ ὁρθρου, ἀκολουθίαν ἐσπερινήν, ἀκολουθίαν τῶν ὥρῶν et similia dicerent.
Graccum vocabulum Latini medio aevo sequentiam interpretabantur, sed
significationem, ut in peregrinis verbis usu venit, paulo detorquebant. Illi
enim sequentias primum melismata intellegebant, quibus in missa post gra-
duale extremam syllabam iubili alleluia protrahebant, deinde carmina, quae
modulationis illius flexibus aptata erant; conf. F. Wolf Ueber die Laie Se-
quenzen und Leiche S. 30, K. Bartsch Die lateinischen Sequenzen des Mit-
telalters S. 1 ff. Cum igitur de fonte graeco latinum vocabulum procul
dubio descenderit, Durandus in Rationali IV, 22 aliq̄ue errarunt, qui originem
latinam scrutati sequentiam inde dictam esse opinabantur, quod iubili pneuma
graduale et epistolam sequeretur.

Ἀναβαθμοὶ tria antiphona, ex binis psalmorum versibus et singulis
tropariis constantia, dicuntur, quae in officiis matutinis (ἀκολουθία τοῦ ὁρθρου)
recitationem psalmorum sequuntur. Nomen ἀναβαθμῶν illa antiphona sortita
sunt, quod versus ex psalmis 119—133 sumpti sunt, qui psalmi in versione
Alexandrina ὡδαὶ τῶν ἀναβαθμῶν audiunt, quem quidem titulum inde ob-
tinerunt, quod apud Iudaeos in quindecim scalis, quae de mulierum in
virorum vestibulum traducebant, cantati esse feruntur. Tria autem anti-
phona coniungebantur, ut similiter atque exclamatio ἅγιος ter repetita et
tripertita stichologia officii matutini imaginem dei trinitatis referrent. In
Octoecho cum octo ἀναβαθμοὶ octo tonorum (ἡχῶν) existent, unius toni ex-
emplum in hac anthologia p. 53 sq. proponere satis habuimus. Latinum

graduale, quod huic graeco vocabulo respondet, et ipsum antiphoniam ex psalmorum versibus interiectisque tropis constantem significat, duplici tamen nomine a graeco differt, primum quod missae, non matutini officii partem efficit, deinde quod a scalis altaris, in quibus cantatur, dictum esse perhibetur; conf. F. Wolf Ueber die Lais S. 283 A. 108.

Ἀντίφωνον, quod, cum nomen adiectivum sit, plene ἀντίφωνον μέλος dicitur, cantum versuum cum aliorum canticorum tum psalmorum significat ita inter duos choros distributum, ut alter alteri invicem respondeat. Morem autem cantum inter duos choros distribuendi antiquissimum iam apud veteres Graecos pervulgatum fuisse ipsa nomina τροφή et ἀντιτροφή, ἐπίρρημα et ἀντεπίρρημα dilucide ostendunt. Therapentas quoque in Aegypto similiter cantum instituisse Philo De vita contempl. p. 102 ed. Paris. a 1640 memoriae tradidit: δύο γίνονται τὸ πρῶτον χοροὶ, ὁ μὲν ἀνδρῶν, ὁ δὲ γυναικῶν· εἶτα ᾄδουσι πεποιημένους εἰς τὸν θεὸν ὕμνους πολλοῖς μέτροις καὶ μέλεσι, τῇ μὲν συνηχοῦντες, τῇ δὲ ἀντιφώνων ὕμνοις καὶ ἁρμονίαις ἐπιχειρονομοῦντες καὶ ἐπορχοῦμενοι καὶ ἐπιθειάζοντες. Christianis vero huius cantus generis probandi et recipiendi auctores Flavianum et Diodorum Antiochenses fuisse Theodoretus hist. eccl. II, 24 his verbis testatur: οὗτοι πρῶτοι διχῇ διελόντες τοὺς τῶν ψαλλόντων χοροὺς ἐκ παραδοχῆς ᾄδειν τὴν Δαυιδικὴν ἐδίδαξαν μελωδίαν· καὶ τοῦτο ἐν Ἀντιοχείᾳ πρῶτον ἀρξάμενον παντότε διέδραμε καὶ κατέλαβε τῆς οἰκουμένης τέρματα· a quo testimonio Georgius apud Photium bibl. c. 96 p. 81 ed. Bekk. paululum discedit, qui in eadem urbe Antiochia, sed ab Ignatio Theophoro, quem imperatore Traiano vixisse ferunt, antiphonorum cantum primum institutum esse refert. Tantopere autem psalmorum hic cantus placuit, ut ab Antiochia primum per omnes ecclesias graecas et postea S. Ambrosii ope et consilio per latinas quoque disseminaretur. Medio vero aevo institutum est, ut non solum psalmorum versus, sed etiam novicia carmina, προκόμοια, στιχηρὰ, κανόνες, omne denique odarum genus a duobus choris per vices cantarentur, quem morem ecclesia graeca, utpote quae veterum institutorum multo quam latina tenacior fuerit, usque ad nostram memoriam tuetur atque observat. Cum igitur omnia carmina graeca antiphonice canantur, tamen proprie ἀντίφωνα dicuntur tria illa cantica, quae in liturgia minorem introitum (μικρὰν εἰσόδον) et epistolam praecedunt. Ea ex quaternis psalmorum versibus (στίχοις) et ephymnio post unumquemque versum interserendo constant. Psalmis autem ephymnia, quae Christi novaeque gratiae praeconia continent, subiunguntur, ut veteris et novi Testamenti conexus et vicissitudo significetur; qua de re Symeon Thessalonicensis 'De templo' haec praecipit: ψαλμικὰ μὲν προλέγοντες, συνάπτοντες δὲ καὶ ἐκ τῆς χάριτος (i. e. τῆς νέας χάριτος) τοὺς ὕμνους, διὰ μὲν τῶν ψαλμῶν προκηρυχθεῖσαν καὶ τοῖς πάλαι, οἷς καταγγέλλουσι, τὴν τοῦ θεοῦ cάρκωσιν καὶ διὰ τῶν ἐφυμνίων αὐτὴν παριστῶσι τὴν χάριν τετελεσμένην καὶ τὸν τοῦ θεοῦ υἱὸν σαρκωθέντα τε καὶ πάντα ὑπὲρ ἡμῶν ἐνεργήσαντα.

Haec igitur antiphona partem λειτουργίας sive missae efficiunt, neque

tamen eadem omnibus in diebus in usu sunt. Diebus enim dominicis psalmi CII et CV et μακαρισμοὶ cantantur, diebus profestis ea, quae p. 51 sq. edidimus antiphona, denique praecipuis solemnitatibus peculiaria quaedam antiphona, quorum unum exemplum p. 53 proposuimus. Priora antiphona longe vetustissima, quae iam Sophronius Hierosolymitanus in Comment. liturg. c. 12 commemorat et enarrat, quominus ad Chrysostomum auctorem tota referamus, alterius antiphoni ephymnium Ὁ μονογενὴς, quod imperatorem Iustinianum composuisse supra p. XXXII demonstravimus, prohibet. Cum autem antiphonis iam antiquissimis temporibus locus in λειτουργίᾳ sive missa concessus esset, non mirum est, quod Latini, qui etiamtum mutuo commercio cum Graecis coniuncti erant, antiphonarum cantum a graeca ecclesia mutuati sunt. Quid? quod similes quoque mutationum vices antiphona in utraque ecclesia subierunt? Cum enim Caecelinus papa in introitu missae, ut psalmi alternatim recitarentur, praecepisset, postea Gregorius papa, ne prolixa psalmorum recitatio taedium hominibus moveret, antiphonas ad introitum missae composuit, quo factum est, ut primus versus eius psalmi ad introitum cantaretur, qui olim totus recitari solitus erat; conf. Goar Euchologium p. 107^a.

Ἀπολυτίκιον breve troparium intellegitur, quod sub finem officii vespertini (τῶν ἐπερινῶν) cantatur. Talia apolytikia octo, secundum octo tonos (ἤχους) ordinata, in Octoecho leguntur; praeterea in Menacis et Triodio peculiaria praecipuarum solemnitatum ecclesiae apolytikia exstant, quorum delectum in hac anthologia p. 86 sqq. proposuimus. Nomen autem haec troparia non tam ἀπὸ ἀπολύεως sive ab dimissione officii, ut Goar Euchol. p. 25 opinatur, originem duxisse videntur, quam a verbis Symeonis senis, quae, dum Christum infantem brachiis tenet, laetabundus loquitur apud Lucam II, 29—32: Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου κ. τ. λ. Ipsa haec verba evangelii usque ad sextum saeculum sub finem vespertini officii recitata esse narratiuncula de colloquio trium abbatum supra p. XXX edita docemur. Postea autem illis Symeonis verbis troparium, quod ad dici, quo cantabatur, proprietatem relatum erat, adiectum et eodem nomine ἀπολυτίκιον nuncupatum est.

Ἀπόστιχα carmina alterius partis officii vespertini dicuntur; hanc enim alteram partem nomine στιχου a priore parte, quam Κύριε ἐκέκραξα appellant, vulgo distinguunt, quoniam prior pars a centesimo quadragesimo psalmo Κύριε ἐκέκραξα initium capit, in altera autem parte non pleni psalmi, sed singuli tantum versus (στιχοὶ) recitantur. Ἀπόστιχα carmina ipsa ex tribus, si minima, ex quinque, si maxima, tropariis constant, quibus omnibus singuli psalmorum versus coniuncti sunt. Ut exemplo rem illustrem, carmini archangelorum Michaelis et Gabrielis, quod p. 64 edidimus, in Menacis titulus praefixus est: Εἰς τὸν στιχὸν στιχηρὰ προσόμοια; atque priori tropario versus Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ. alteri Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον, tertio Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἀγίῳ πνεύματι subiicitur.

Αὐτόμελον troparium appellatur, quod suos propriosque modos habet.

nec alius carminis modulatione utitur. Vulgo hoc nomine ea troparia insigniuntur, quorum ad exemplar στιχηρὰ προσόμοια composita sunt. Sic troparium antiquissimum Ἐδωκας σημείωσιν τοῖς φοβουμένοις σε, κύριε p. 68 automelon audit, quod quae sequuntur στιχηρὰ προσόμοια omnia iisdem et numeris rhytmicis et modis musicis utuntur.

Εἰρμὸν sive hirmum Zonaras in Commentariis canonum Ioannis (Beiträge S. 2) sic interpretatur: Ὁ μὲν οὖν εἰρμός ἀρμονία τίς ἐστι μέλους ἐν συνδέσει φωνῆς ἐνάρθρου τε καὶ σημαντικοῦ ὠρισμένῳ τινὶ μέτρῳ καὶ ποσῷ μεγέθους περιγραφομένη· ἥτις ἀρμονία προωρισμένη τε καὶ προεγνωσμένη προϋπόκειται, πρὸς ἣν τὰ λεγόμενα τροπάρια ἀναφέρεται· οἷον εἰ γὰρ ἀρχὴ τῶν τροπαρίων ἐστὶ καὶ κανόνων, ἐπεὶ τὰ τροπάρια διὰ τοῦ εἰρμοῦ κανονίζεται καὶ ρυθμίζεται, πρὸς αὐτὸν ὡς προϋπόδειγμα συντιθέμενα καὶ ἀρμοζόμενά τε καὶ μελωδούμενα. Simillimam igitur vim atque significationem cum hoc vocabulum atque illud, de quo modo diximus, habeant, ita tamen inter se differunt, ut εἰρμός ad odas canonis, αὐτόμελον ad στιχηρὰ προσόμοια referatur. Sic Ioannis primi canonis iambici primae odae prima strophæ Ἐσωσε λαόν p. 205 hirmus, secunda Ἦνεγκε γαστήρ et tertia Ἐδειξεν ἀστήρ troparia audiunt. Difficilius est ad dicendum, quae vocabuli originatio et primaria significatio fuerit. Atque similitudine latini vocabuli 'tractus', quo medio aevo iubili alleluia protractam modulationem significabant (conf. F. Wolf Die Lais S. 97), facile aliquis induci possit, ut graecum vocabulum et ipsum ab vocis flexibus in infinitum protractis simili modo impositum esse arbitretur, quo Aristoteles in Rhet. III, 9 εἰρομένην λέξιν, quae clausulam non habeat definivit et λέξει κατεστραμμένη contrariam ponit. Sed cum hirmi canonum antiquissimi adeo non protracti sint, ut singulas syllabas singulis vocis flexibus reddere soleant, equidem potius de sonis in unam periodum, tamquam in catenam coniunctis, cogitaverim. Atque haec etymologia vetere usu vocabuli ῥαψωδοῦ fulcitur, quem scholiasta Pindari Nem. II, 2 scite his verbis exponit: τοὺς ῥαψωδοὺς οἱ μὲν ῥαβδωδοὺς ἐτυμολογοῦσι διὰ τὸ μετὰ ῥάβδου δηλονότι τὰ Ὀμήρου ἔπη διεξίναι . . . οἱ δὲ φασι, ὅποτε ῥαψωδοῖεν, εἰρμῷ τινὶ καὶ ῥαφῇ παραπλήσιον ποιεῖν εἰς ἓν αὐτὴν ἄγοντας. Utram autem explicationem probaveris, hoc certum est vocem εἰρμοῦ antiquitus cantus modulationem significasse et postea ad carmina modulationi illi accommodata significanda translata esse. Plura autem nosse si cuius intererit, adeat libellum meum Beiträge zur kirchlichen Literatur der Byzantiner S. 12 ff.

Ἐξαποστειλάριον troparium intellegitur, quod in matutinis officiis inter canonem et αἶνους sive psalmos 148—150 cantari solet. Nobilissima sunt undecim ἔξαποστειλάρια ἀναστάσιμα a Constantino Porphyrogenneta composita et in extrema Octoecho et Paracletice collocata; praeter haec praecipuarum solemnitatum propria ἔξαποστειλάρια in Menaeis exstant. Nominis origo obscura est; Nicephorus quidem eam inde repetendam esse censuit, quod haec carmina antiquissimo tropario Ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου, Χριστὲ ὁ θεός, καὶ φῶτισον τὴν καρδίαν μου, προεταξίας τῶν ἀσωμάτων, καὶ σῶσόν με' suc-

cessisse viderentur. Sed cum incerta haec coniectura sit, et numerus undenarius carminum Constantini cum Christo undecies post resurrectionem suis apostolis et discipulis comparente cohaereat, equidem ab apostolis potius in omnes terras a domino nostro, postquam de inferis resurrexit, dimissis, ἀπὸ τοῦ ἐξαποστέλλεσθαι, carmina denominata esse duxerim. Neque tamen silentio prætermitto, hanc originationem ut Constantini carminum primis versibus (vide p. 110) commendari, ita reliquis exapostelariis, in quibus de apostolis dimissis altum silentium est, si minus refutari, at tamen labefactari. Sed multo etiam minus aliae etymologiae mihi probantur, quas Goar in Eueologio p. 57 proposuit.

Ἑωθινὰ sive τροπάρια sive μέλη in officiis matutinis, id quod ipsum nomen declarat, post psalmos 148—150, qui αἶνοι sive laudes audiunt, cantantur. Celeberrima sunt octo ἑωθινὰ ἀνακτάσιμα et ipsa a rege poeta, Leonte Sapiente, composita.

Θεοτοκίον, quod, cum θεοτόκιον dicere debeant, falso accentu vulgo θεοτοκίον dicunt, a nomine θεοτόκος derivatum troparium in honorem Mariae matris dei compositum significat. Mariae cultu inde ab octavo saeculo in dies magis aucto, innumera θεοτοκία fungorum instar orta sunt, quae, cum reliquae sui carminis parti magis adsui quam coniungi soleant et eiusdem non solum rerum, sed etiam verborum tenuitatis gyros usque ad tedium varient, inficetissimam partem literarum byzantinorum dicere non dubito. Atque primum quidem ab Ioanne Damasceno institutum est, ut in canonibus trinorum cuiusque odae tropariorum ultimum Mariae laudes contineat; Georgius vero (vide Triod. p. 171 et 9 Dec.) Malaxus (vide 4. Iun.) Philotheus (vide 26. Oct.) adeo haec theotokia primariam canonis partem esse voluerunt, ut eorum literis initialibus acrostichidem canonis efficerent. Neque solum canonis odis, sed etiam aliis carminibus theotokia intexuerunt, et si quae carmina iis carere animadverterant, inepta interpolatione supposuerunt; inepta dico interpolatione, quoniam pleraque theotokia, ut in Leontis odario p. 49, ipsis acrostichidis indiciis spuria atque suppositicia coarguuntur. Pauca tantum antiqua et bona θεοτοκία αὐτόμελα feruntur, ut Τῶν οὐρανίων ταγμάτων p. 64 et Ὡ τοῦ παραδίδου θαύματος p. 81; hoc postremum troparium σταυροθεοτοκίον audit, quod Mariam sub cruce filii stantem inducit.

Ἰδιόμελον carmen dicitur, quod non alienis modis utitur, sed suos et proprios modos habet. Hoc nomine cum ab automelo non differat, id discriminis inter duo vocabula intercedit, quod αὐτόμελον troparium est, cuius modis alia utuntur, ἰδιόμελον ut alienis modis non utitur, ita ne aliis quidem exemplum et protypum fuit. Praeterea pleraque idiomela ex pluribus strophis constant, quae cum omnes inter se dissimiles nec raro diversorum tonorum modis instructi sint, summam difficultatem dividendibus versus et cola parant. Omnia vero idiomela cum versibus (στίχοις) ita coniuncta cantantur, ut singulis versibus singulae strophae subiiciantur; hoc autem non ratione institutum, sed consuetudine factum usque comprobatum esse videtur, quod

inaequalibus potius quam similibus strophis post versus psalmorum 148—150 et exclamationes Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι et Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων uti consueverunt.

Κάθισμα. Hoc verbum inprimis animo meo obversabatur, cum carminum ecclesiasticorum nomina rebus mutatis obscurata esse dixi. Namque ab etymologia vocabuli, quod a verbo sedendi (τοῦ καθίζεσθαι) derivatum esse patet, profecti nihil ad eius vim cognoscendam lucratur. Καθίσματα enim vulgo troparia intelleguntur et quae post tertiam aut post tertiam et sextam quamque odam canonum intertexuntur, et quae in matutinis officiis psalmorum tripertitam recitationem (στιχολογίας α' β' γ') claudunt, et quae in officio sabbati magnae hebdomadis post tres stationes encomiorum (Τρίοδ. p. 408) cantantur. Sic cathismata Τὸν τάφον σου σπηῆς (vide p. 54) post primam stichologiam diebus dominicis, Ἡ μνήμη σου ἔνδοξε (v. p. 58) post primam et Τὸν συμπάσχατον (v. p. 57) post tertiam stichologiam die festo S. Demetrii, Σινδόνι καθαρῇ καὶ ἀρώμασι θείοις (v. p. 55) post encomia magni sabbati cantantur. Sin autem cur illa carmina sessoria (καθίσματα) dicta sint quaesiveris, nomen ὕμνου ἀκαθίστου et στάσεις τῶν ψαλμῶν in rectam viam te deducunt. Ut enim ὕμνον ἀκάθιστον inde denominatum esse novimus, quod stantes eum recitabant (vide p. LIII), sic καθίσματα illa troparia ideo dicta esse veri simile est, quod antiquitus sedentes ea cantabant. Hoc vero inprimis ex colloquio trium abbatum in monte Sina instituto (v. p. XXX) apparet, quod colloquium saepe numero iam ad obscuras rituum graecorum partes aperiendas adhibuimus. Tum enim temporis in nocturnis officiis psalmos in tres partes divisos *) ita recitabant, ut post unamquamque partem, quam στάσιν dicebant, alii epistolam legerent, alii τροπάριον ἀναπαύσιμον intercinerent. Quid inde consecraneum est? Nimirum homines, dum psalmos recitarent, stetisse, dum troparia canerent, sedentes requievisse, et troparia ipsa ab sedendo καθίσματα nominata esse. Haec autem vocabuli origo prorsus iam obscurata et oblitterata est, siquidem nunc contrario modo institutum est, ut dum stichologias recitant, sedeant, dum canere incipiunt, e sedilibus exsurgant. Quae cum ita sint, in psalterio quoque psalmi Davidis non iam in tres στάσεις, sed in viginti καθίσματα vulgo dividuntur, qua de re conf. Leo Allatum de libris eccles. Graecae p. 55.

Κανὼν. De Scylla in Charybdim incidimus; a nomine enim obscurato ad nomen spissa caligine circumfusum devenimus. Atque primum omnium,

*) Hic mos psalmos dividendi iam in concilio Laodicensi commendatur canone XXXVII: περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπισυνάπτειν ἐν ταῖς συνάξεσι τοὺς ψαλμοὺς, ἀλλὰ διὰ μέσου καθ' ἕκαστον ψαλμὸν γίνεσθαι ἀναγνώσιν, quod praeceptum sic commentantur: τῶν ψαλμῶν ἀναγινωσκομένων λαοῦ ἀποκάμνοντος κἀντεῦθεν ἀκηδιῶντος ἀπὸ τοῦ κόπου καὶ ἐξερχομένου τῆς ἐκκλησίας, ὥρισαν οἱ πατέρες μὴ συναπτῶς ἐν ταῖς συνάξεσιν ἐκφωνεῖσθαι τοὺς ψαλμοὺς, ἀλλὰ διὰ μέσου γίνεσθαι καὶ ἀναγνώσεις ἐπὶ τῷ ἀναπαύεσθαι τὸν λαὸν πρὸς μικρὸν καὶ πάλιν ψάλλειν.

ut de vi atque significatione vocabuli disseram, canonem amplum canticum novem vel octo odas complectens intellegunt, quae novem odae non tam sententiis in unum orbem coeuntibus quam tono (ἤχῳ) omnium communi coniunguntur atque copulantur. Cuius enim toni primae odae modulatio est, eiusdem omnium reliquarum sunt, unde usu venit, ut fronti canonis toni notatio praefigatur. Praeterea haud raro cum aliorum poetarum, tum Cosmae, Ioannis, Iosephi, Theophanis canonum partes acrostichide ita concatenantur, ut literae initiales omnium aut tropariorum aut versuum (vide Ioannis can. I. II. III) aut theotokiorum (v. p. LXII) unam sententiam efficiant vel seriem literarum alphabeti (ἀκροστιχίδα κατ' ἀλφάβητον) compleant. Nonarius vero odarum numerus cum novem canticis sacrorum librorum cohaeret, quibus novem canticis novem canonis odae contextae sunt. Novem autem illa cantica sunt Mariamis post rubrum mare feliciter traiectionem (Exod. XV), Mosis populum Israelitarum supremo vitae die exhortantis (Deuteronom. 32), Annae post Samuelem filium natum exultantis (Reg. I, 2), Habbacuci Salvatoris futuram gratiam divinantem (Habb. 3), Iesae lucem iustitiae exorientem praedicantis (Ies. 26), Ionae tertio die a monstro marino exsputi (Ion. 3), trium puerorum dei auxilium implorantium (Dan. 3) eorumque in medio igne conservatorum (ibid.), denique Mariae post lactum nuntium a Gabriele angelo acceptum et Zachariae post Ioannem filium prognatum (Luc. 1) laetantium et iubilantium. Haec igitur cantica, quae cum quinque aliis coniuncta in vetustissimo psalterio codicis Alexandrini exstant, in summo honore apud christianos inde a remotissimis temporibus habebantur, et cultu divino rite instituto et disposito primum in officio nocturno, postea matutino cantabantur. Atque sexto quidem saeculo hoc ita institutum fuisse, colloquio trium abbatum (v. p. XXX) docemur, qui novem has odas similiter atque psalmos in tres partes partiti post tertiam et sextam odam preces Πάτερ ἡμῶν et Κύριε ἐλέησον interposuerunt. Postquam autem mos versibus veteris Testamenti troparia novae gratiae (τῆς νέας χάριτος) adiiciendi increbuit, item novem illis canticis novem odae noviciae succrescere coeperunt. Atque primum, ut ex magno canone Andreae Cretensis colligimus, noviciae odae fere tot troparia, quot versus veteri cantico, erant, mox autem numerus stropharum ita diminutus est, ut extremis versibus canticorum solis nova troparia subiicerentur. Ioannis Damasceni vero auctoritate factum est, ut inde ab nono saeculo fere trinis strophis unaquaeque oda constaret. Harum prima in iis canonibus, qui suis, non alienis modis utebantur, εἰρμὸς, reliquae τροπάρια, ultima, cum matris dei laudes contineret, θεοτοκίον vel τσαρποθεοτοκίον dictae sunt. Praeterea veterem morem secuti post tertiam et sextam odam mesodia, sive cathismata sive contakia, interseruerunt. Sententiae autem ipsae novem odarum, quo antiquiores canones sunt, eo magis veteribus canticis sese applicant, unde in Cosmae Hierosolymitani et Ioannis Damasceni canonibus prima oda rubri maris feliciter traiectionem Aegyptiorumque in eo sepultorum, septima trium puerorum dei beneficia praedicantium mentionem fere faciunt. Numeri

quoque et modi musici, cum veterum canticorum discrimina prae se ferant, in tribus ultimis odis ad effusae laetitiae iubilum assurgere solent. Postquam autem conexus novem odarum canonis et novem veterum canticorum obliterari coeptus est, in rebus quoque praedicandis atque illustrandis poetae arctos illos fines egredi ausi sunt, id quod ex Theophanis, Iosephi, Metrophanis canonibus manifesto apparet.

Novem cum cantica sacra sint, novem quoque odas cuiusque canonis exspectamus; sed licet ultima oda nusquam non nona audiat, tamen longe plurimi canones ex octo, non novem odis ita constant, ut secunda oda intereiderit. Novem enim odae paucis canonibus sunt, ut Andreae Cretensis magno canoni (vide p. 148), Iosephi canonibus *κατανυκτικοῖς* et *ἀποστολικοῖς*, denique duobus canonibus ab Ang. Maio Spic. Rom. IV, 181—4 editis et falso ad Sophronium auctorem relatis. Praeterea non numquam factum esse, ut secunda oda ab librariis eiiceretur, ex illustri exemplo Iosephi canonis de terrae motu p. 242 elucet. Literas enim initiales tropariorum si collegeris, acrostichidis *ὦ Χριστὲ τῆς γῆς τὸν κλόνον παῦσον τάχος, ἰωσήφ* partem lacuna ita haustam esse intelleges, ut syllabae τε τη desiderentur. Atque eiecta oda secunda hanc lacunam ortam esse, nemo, opinor, modo monitus sit, infitias ibit; sed quo illud tempore factum esset, equidem codicum subsidiis destitutus definire non potui. Ne hoc quidem exploratum est, utrum librariorum arbitrio volgarem formam canonis revocantium, an obscura quadam causa secunda oda abiecta sit. Habeo enim suspicionem quandam, quam virorum doctorum iudicio proponam. Canon ille Iosephi terrae motum, quo Leonte Isaurico rege anni 740 mensis Octobris die XXVI Constantino-
polis urbs vehementer concussa est, in memoriam revocare fertur; cum autem Iosephus uterque multis annis post florere coepisset, illum canonem primum alium terrae motum indicasse et postea ad celeberrimum illum motum relatum esse veri simile est. Fac illum motum tempore τῆς Τεσσαρακοκτῆς accidisse, et idoneam causam habebis, cur secunda oda primum addita et postea canone ad aliud tempus translato omissa sit.

Sed ut huius canonis Iosephi et fortasse aliorum quorundam secunda strophæ non a poeta, sed a librario omissa sit, plurimi tamen et clarissimi canones secunda oda carent, et semper caruisse ipsa acrostichide probantur. Causam huius rei Zonaras a tristi natura secundi cantici sacri, qua Moses Israelitarum impietatem et impotentiam increpat, merito repetiisse videtur. Harum enim admonitionum et minarum severitas ut a tristitia et gravitate canonum τῆς Τεσσαρακοκτῆς non aliena erat, ita a laetitia et hilaritate reliquarum solemnitatum ecclesiae quam maxime abhorrebat.

Quo tempore haec canonum poesis floruerit et qui primi canones composuisse et dignitatem huius literarum generis auxisse ferantur, iam in priore libro exposuimus. Reliquum igitur est, ut rem obscurissimam, originem et primam significationem nominis aperiāmus. Atque Zonaras quidem hanc quaestionem bene ita instituit, ut ad poetici canonis vim explicandam reli-

quas huius vocabuli significationes in auxilium advocaret. Grammatici igitur canones dicuntur, quibus dicendi norma declinandique verba regulae continentur, iuris vero ecclesiastici conciliorumque canones, quibus rerum sacrarum fideique christianae leges definitae sunt; hanc utramque autem notionem ab regula (κανών), qua fabri in lignis exaequandis utuntur, translata esse apparet. Inde carmina quoque canonis nomen obtinuisse probabile est, quae certam quandam legem aut constituebant aut constitutam sequebantur. Sed quae tandem fuit illa lex? In proclivi quidem est de artis musicae legibus, quibus odarum modi illigati erant, cogitare, praesertim cum eam musicae partem, qua intervallorum (διαστημάτων) tonorumque (εἰδῶν vel τρόπων τῆς διὰ πασῶν) disciplina tradebatur, a veteribus Graecis τέχνην κανονικὴν appellatam esse M. Terentii Varronis apud A. Gellium Noct. att. XVI, 18 testimonio constet. Huc accedit, quod cantores musici in decimo septimo canone concilii Laodicensis (περὶ τοῦ μὴ δεῖν πλὴν τῶν κανονικῶν ψαλτῶν τῶν ἐπὶ τὸν ἄμβωνα ἀναβαινόντων καὶ ἀπὸ διφθέρας ψαλλόντων ἑτέρους τινὰς ψάλλειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) ab artis musicae peritia canonici dicti esse videntur. At musices legibus omnia carminum genera adstricta erant, neque intellegi potest, quo pacto quod omnium commune fuit, certo cuidam generi nomen dederit. Canonorum vero cantorum nomen nescio an aliis et probabilioribus rationibus explicari possit. In codice enim Alexandrino versionis graecae veteris Testamenti psalmi, qui interdiu et qui noctu recitentur, κανόσι ἡμερινοῖς ψαλμῶν et κανόσι νυκτερινοῖς τῶν ψαλμῶν definiuntur. Delectus igitur psalmorum legitime constitutus cum ad similitudinem κανόνων τῶν ἐπικῶν, τῶν λυρικῶν, τῶν ῥητόρων, a veteribus grammaticis constitutorum, canon dictus esset, aptissime nomen κανονικῶν ψαλτῶν ad canones illos psalmorum referri videtur. Neque solum psalmorum, sed etiam aliorum canticorum et precum delectum canonem dictum esse ex colloquio trium abbatum apparet, in quo homines post coenam officia nocturna exordientes ἀρχεσθαι τοῦ κανόνος dicuntur. Quamvis igitur diserta testimonia afferre nequeam, tamen admodum veri simile est nonarium quoque numerum canticorum sacrorum canonem dictum esse. Cum enim, quo tempore codex Alexandrinus exarabatur, quatuordecim cantica sacra ferebantur, paulo post, quinto vel sexto saeculo, nonarius numerus odarum mysticis rationibus constitutus et definitus esse videtur; confer Zonaram p. 4: καὶ τοῖς ὕμνοις τούτοις τὸ τοῦ κανόνος ἐξείληπται ὄνομα, ὅτι ὠρικμένον καὶ τετυπωμένον τὸ μέτρον τοῦτό ἐστιν ἐν ἐννέα ψδαῖς συντελούμενον καὶ ταύτας μὴ ὑπερβαῖνον. Quod autem mysticis rationibus illum numerum definitum esse dixi, et ad ternarii numeri arcanam dignitatem ter repetitam et ad novem choros angelorum deum sine intermissione praedicantium (conf. Dionysium De coeli hierarchia c. VI et VII) spectat. Postquam autem novem cantica sacra canon dici coepta sunt, novicias quoque novem odas eodem nomine comprehendere par erat. Rei capita hoc loco attigi; qui plura cognoscere et Zonarae tractatum perlegere velit. libellum meum Beiträge S. 1—34 evolvat.

Καταβασία eandem rem, quam εἰρμός, significat, unde in Triodio p. 8 adnotatum est: καταβασίαν δὲ λέγομεν τοὺς εἰρμούς τῶν κανόνων. Nomen autem ortum esse videtur quo tempore troparia canonis legere, non cantare coeperunt, quod quotiescunque faciunt, post troparia cuiusque odæ pronuntiata veterem hirmum modulata voce canunt. Atque eum quidem hirmum fere canunt, cuius numeris troparia quaeque utuntur; tamen hic illic, ut apud Pitram Hymnogr. LXXXV, institutum esse accepimus, ut alieni hirmi καταβασίων locum occuparent. Hos autem hirmos καταβασίας dicunt, quod, dum troparia leguntur, sedere, ubi hirmi cantari incipiuntur, de altis sedilibus descendere solent.

Κοντάκια, sive κονδάκια troparia dicuntur, quae in officiis matutinis post sextam canonis odam cantantur. Pleraque Romani melodi esse feruntur et primum facta erant, quae proodorum instar longo carmini, ex viginti quatuor pluribusve strophis (οἴκοι) constanti, praemitterentur, qua de re copiosius supra, cum de Romano melodo ageremus, disputavimus. Sed aliorum quoque poetarum kontakia perhibentur, ut Sergii hymni acathisti proodus Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια (v. p. 140) kontakii vice die XXV mensis Martii fungitur. Nominis origo spissis tenebris involuta est. Atque vocabulum κόνταξ, a quo diminutivum κοντάκιον derivatum esse patet, cum vulgo iaculum significet, facile aliquis induci possit, ut proodos illas tamquam missilia e poetae mente emissa significari dicat, cuius interpretationis audaciam ne insolitam esse arguas, Pindarus sua carmina cum sagittis comparavit loco notissimo Ol. II 97: ἔπεχε νῦν σκοπῷ τόξον· ἄγε θυμὲ, τίνα βάλλομεν ἐκ μαλθακᾶς αὐτὲ φρενὸς εὐκλέας οἰκτοὺς ἰέντες; Sed multo probabilior Arcudii explicatio est, qui in libro de concordia eccl. occ. et orient. p. 433 sq. κοντάκιον tenuem membranam rotundo bacillo, quasi iaculo, circumvolvi ab antiquis solitam interpretatur et hunc dicendi usum multorum exemplorum nube collecta et similitudine latini vocabuli 'breve' advocata illustrat et confirmat; conf. Du Cange in glossario graeca loca ab Arcudio indagata recudentem. Quodsi canone XVII concilii Laodicensis (vide p. LXV) cantores ut ἀπὸ διφθέρας cantarent admonitos esse reputaveris, veri simile fit κοντάκιον primum librum haud ita magnum, quo carmina antiquissima collecta exstabant, postea autem singula quoque carmina illius libri appellata esse.

Μακαρισμοὶ primi versus evangelii Matthaei V 3—12 'Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι κ. τ. λ.' a primo vocabulo in initio cuiusque versus repetito dicebantur. Posteaquam autem in liturgia dierum dominicarum et praecipuarum solemnitatum singulis versibus evangelii singula troparia subiungi coepta sunt, haec quoque troparia idem nomen sortita sunt.

Μεγαλυνάρια proodici versus dicuntur, qui in summis ecclesiae solemnitatibus nonae odæ canonis praemittuntur. Hoc autem nomen ex eo obtinuerunt, quod nona oda a verbis Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον exorditur. Talia megalynaria duo, gratissima numerorum simplicitate conspicua, in hanc anthologiam recepinus.

Οἴκοι longorum carminum singulae strophae vocantur, neque tamen omnium, sed Romani, Sergii, Anastasii, aliorum, qui septimo vel octavo saeculo, priusquam canonica poesis praevalere coepisset, floruerunt. Eodem nomine Anacreonteorum quoque carminum strophas medio aevo nuncupatas esse iam supra p. XXVI docuimus; utrum autem ecclesiastici poetae dicendi usum profanorum, an vice versa profani ecclesiasticorum secuti sint, in medio relinquendum esse censeo. Hoc tamen moneo Anacreonteorum summum auctorem, Sophronium, fere eodem, quo Romanum, tempore floruisse videri. Postquam autem Romani, Anastasii carmina displicere et canonibus cedere coeperunt, singulae tantum strophae cum suis proodis (κοντάκια) relictas sunt, in officiis matutinis post sextam odam canonis recitandae; quae singulae strophae, quamvis seiunctae a reliquis strophis eiusdem carminis, tamen nomen οἴκων retinuerunt. Originem unde haec denominatio duxerit, non minus obscurum est, quam cur duo longiores versus inter strophas Anacreonteorum interiecti κουκούλια dicta sint. Tamen si in re obscura suspensionem promere licet, οἴκους cellulas vel sacella magni aedificii interpretor, quorum similitudinem partes magni poematis referre satis illi quidem inficete significaverunt; haec autem originatione inde aliquid commendationis accipere videtur, quod graecum οἴκους Itali stanze interpretati sunt.

Προσόμοια, quae ὁμοια quoque audiunt, troparia dicuntur aliorum ita similia, ut iisdem numeris modisque utantur. Προσόμοια igitur ut automeli exemplar sequuntur, ita contraria sunt idiomelis, quae suis modulis utuntur nec aliis exemplo sunt. Suum autem locum habent in vespertinis officiis, ita tamen ut nec a matutinis officiis prorsus exclusa sint et pluribus tropariis similibus haud raro dissimile quoddam (ιδιόμελον) adiiciatur.

Κτιχηρά. Huius nominis explicatio a primitivo nomine κτίχου recte intellecto pendet. Κτίχους igitur psalmorum canticorumque sacrorum versus aliosque ad illorum similitudinem factos, ut Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι, vulgo intellegunt, qui dicendi usus non dubium est quin cum libris sacris κτιχηδὸν exaratis cohaereat. Christianae autem poesis ea erant initia, ut veterum psalmorum versibus novicia ephymnia vel troparia succernerent, quorum cognationem cum versibus ita significabant, ut illos κτίχους, haec κτιχηρά appellarent. Sed ne nimia prolixitate cantus taedium hominibus moverent, non omnibus, sed ultimis tantum versibus psalmorum troparia succinere consueverunt, id quod verbis ἱστάναι κτίχους γ' vel ε' vel ς' in libris significatum est. Sic, ut exemplo rem illustrem, ante κτιχηρά προσόμοια S. Georgii, quae p. 70 edidimus, in libris Menaeorum scriptum est: Εἰς τὸ κύριε ἐκέκραξα ἱστῶμεν κτίχους ς' καὶ ψάλλομεν κτιχηρά προσόμοια τοῦ Ἁγίου, quibus verbis psalmi Κύριε ἐκέκραξα primos versus nulla intercapedine facta recitare, sex autem extremis versibus singula troparia subiicere cantores iubentur. Quodsi in aliis ecclesiis, id quod codicis Monacensis F testimonio constat, tres tantum strophae illius carminis in honorem S. Georgii compositi innotuerunt, aut tribus psalmi versibus ultimis troparia subiiciebant, aut,

quod non raro fieri accepimus, singulas strophas bis cantabant (ψάλλομεν στιχηρὰ τοῦ Ἀγίου, δευτεροῦντες αὐτά).

Τριψῶδια, Τετραψῶδια, Διψῶδια minora cantica sunt, quae non nonis, ut canones, sed trinis aut quaternis aut binis odis constant. Cum enim in minoribus solemnitatibus ecclesiae omnia novem cantica sacra una cum noviciis odis cantari nimis prolixum esset, pluribus abiectis duo aut tria tantum relinquere coeperunt. Tantum autem aberat, ut prioribus canticis servatis posteriora semper abiicerent, ut fere primum, octavum, nonum canticum selegerent et triodiorum odas primam octavam nonam numerarent. Auctor huius carminum generis Cosmas Hierosolymitanus esse perhibetur, cuius exemplum Iosephus et Theodorus ita imitati sunt, ut cum magnae hebdomadis ille triodia fecisset, ipsi omnium hebdomadum τῆς Τεσσερακοστῆς triodia componerent, qua de re cod. Vindobon. theol. n. 296 fol. 1^b haec rettulit: πρῶτος δὴ πάντων τοῦτ' ἐπενόησε, τὰς τρεῖς φημὶ τῶν ψδῶν, εἰς τύπον, οἶμαι, τῆς ἁγίας καὶ ζωαρχικῆς τριάδος ὁ μουσικώτατος καὶ πνευματικὸς τῷ ὄντι νέος Ὀρφεὺς, ὁ μέγας ποιητὴς Κοσμάς ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ τῶν παθῶν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἑβδομάδι . . . ἐξ οὐπερ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν πατέρων καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων Θεόδωρος τε καὶ Ἰωσήφ οἱ Στουδίται κατὰ ζῆλον ἐκείνου κὰν ταῖς λοιπαῖς ἑβδομάσι τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Τεσσερακοστῆς συνταξάμενοι τῇ αὐτῶν μονῇ τοῦ Στουδίου πρῶτως παραδεδώκασι; haec si vere relata sunt, triodiorum quae nomine Ἀνδρέου feruntur (vide indic. II) Andreas Cretae episcopus auctor esse non potest. Omnia, quae modo significavi, triodia partem libri Triodii efficiunt, qui ab illo carminum genere suum nomen sortitus est; praeterea pauca tantum triodia in Menaeis exstant, ut Nativitatis Christi (Dec. p. 138, 147, 153, 162) Epiphaniarum (Ian. p. 21) Transfigurationis (Aug. p. 26). Cosmae vero tetraodion magni Sabbati adiectis a Marco monacho quatuor odis plenus ac iustus canon factus esse fertur, qua de re conf. p. LI.

Τροπάριον diminutiva forma primitivi τρόπου est, ut ψδάριον ab ψδῇ derivatum esse constat. Τρόπον autem iam veteres Graeci modum quendam cantus vocabant, unde Pindarus dixit Ol. III, 4 νεοσίγαλον εὐρόγυι τρόπον, et Ol. XIV, 17 Λυδίῳ γὰρ Ἀκύπιχον ἐν τρόπῳ αἰῶδων ἔμολον· et cum fidibus lyrae aliter dispositis alii cantus modi fierent, varias harmonias τρόπους dicebant, ut Bacchius p. 12 ed. Meib.: Οἱ τοὺς τρεῖς τρόπους ᾄδοντες τίνας ᾄδουσι; λύδιον φρύγιον, δώριον· οἱ δὲ τοὺς ἑπτὰ, τίνας; μισολύδιον, λύδιον, φρύγιον, δώριον, ὑπολύδιον, ὑποφρύγιον, ὑποδώριον. Latini quoque Graecorum usum dicendi secuti vulgo modulationem carminis modos vel modulos dicebant; medio vero aevo non solum modum Ottine, modum Liebinc, alios (vide F. Wolf Die Lais S. 313) autumabant, sed etiam carmina ipsa secundum modum aliquem cantata tropos appellabant, ut auctor Vitae Anastasii apud Wolf p. 94: constituit interserta cantica decantare, quae Romani Festivas Laudes, Franci Tropos appellant. Apud Graecos quoque vocabulum tropi antiquitus in usu fuisse, titulus libri Τροπολογίου ostendit, quo de infra disputabo; vulgo autem

forma diminutivi τροπαρίου utebantur, quippe quae brevitati horum carminum magis accommodata esse videretur. Maxime vero haec derivatio analogia simillimi vocabuli idyllii firmatur. Nam et εἰδύλλιον diminutivum primitivi nominis εἶδους esse patet, et εἶδη primum harmoniae sive scalae genera (εἶδη τῆς διὰ πασῶν) dicta sunt; unde cum longa carmina Pindari modis musicis instructa εἶδη audiissent, εἰδύλλια brevia carmina Theocriti nuncupata esse in commentatione de nomine εἰδυλλίου (vide Verhandlungen der Philologenversammlung in Würzburg a. 1869 S. 49—58) demonstravimus. Quae cum ita sint, non est, quod Durandum Rat. div. off. IV, 114 tropum a conversione (ἀπὸ τοῦ τρέπεσθαι) dictum esse statuentem aut F. Wolfium germanicum vocabulum 'Kehre' conferentem longa oratione redarguamus. Ne strophae quidem vocabulum, quamvis a cognata stirpe descendat, cum troparii origine confundere licet; hoc enim ad cantorum sonos, illud ad saltationis motus spectat.

Ὑπακοή. Supra p. XVI iam docuimus Methodii parthenii eum versum, quem totus chorus virginum Theclae praeinenti succinebat, ὑπακοὴν dictum esse. Latini cum et ipsi hanc canendi rationem probassent, ephymnia a toto populo cantata responsoria vocabant, quod vocabulum ex graeco ὑπακοῆς expressum esse iam Gerbert De musica sacra I, 47 monuit. Cum autem haud raro universus populus psalmi, quem a prae cantore modulate pronuntiatum acceperat, ipsam clausulam referret, Eusebius in hist. eccl. II, 17 responsoria illa ἀκροτελεύτια nominavit: ἐνὸς μετὰ ῥυθμοῦ κομῶως ἐπιψάλλοντος οἱ λοιποὶ καθ' ἡσυχίαν ἀκροῦμενοι τῶν ὕμνων τὰ ἀκροτελεύτια ἐξηχοῦσι· confer Const. apost. II, 57: ἕτερός τις τοῦ Δαβὶδ ψαλλέτω ὕμνους καὶ ὁ λαὸς τὰ ἀκροτίχια ὑποψαλλέτω. Neque quidquam hoc cantu responsorio frequentius antiquissimis temporibus fuit, quo instituto et ne homines rudes canendique imperiti turbas moverent et ne populi frequentia a cantu prorsus exclusa esse videretur, caverunt. Medio quoque aevo a Graecis hunc morem servatum esse cum alia tum Tropologion codicis Corsiniani demonstrat; compluribus enim ephymniis in calce illius codicis collectis titulum στιχολογίαν τῆς ὑπακοῆς praefixum esse Pitra Hymnogr. p. 50 testatur. Nostra autem memoria, ut cantus responsorii ratio obsolevit, ita nomen ὑπακοῆς servatum est. Ὑπακοή enim nunc troparium dicitur, quod in officiis matutinis post psalmum CXVIII Μακάριοι οἱ ἄγιοι magis recitatur quam cantatur; praeterea illud quoque troparium, quod post tertiam odam canonis cantatum vulgo κάθισμα dicitur, hic illic ὑπακοή nuncupatur, ut in Menaeis Iun. p. 108, ubi recentissimus editor Barth. Cuthumusianus adnotat: Ἰστέον, ὅτι, ὅτε λέγεται ὑπακοή, κάθισμα οὐ λέγεται. Atque ipso hoc vocabulo probabile fit rem ita antiquitus institutam fuisse, ut psalmi et cantica sacra ab uno prae cantore, troparia ab universo populo, prae cantori quasi respondente, cantarentur. Sed rebus mutatis genuina quoque significatio nominis adeo obscurata est, ut in eo explicando Goar Euchol. p. 46 in omnia avia aberraret.

Postquam genera carminum ecclesiasticorum eorumque nomina exposuimus, indicem librorum, quibus carmina ecclesiastica comprehenduntur, adiciamus.

Ψαλτήριον sc. βιβλίον psalmos et cantica sacra complectitur; vetustissimum in codice Alexandrino versionis graecae veteris Testamenti exstat, cuius saepe numero iam in hoc libro mentionem fecimus; praeter psalmos quatuordecim odae in eo scriptae sunt, novem dico cantica postea sola comprobata et προευχή Ἐζεκίου, προευχή Μανασσῆς, προευχή Ἀζαρίου, προευχή Συμεών, ὕμνος ἑωθινός, quorum canticorum tria priora aetate Alexandrina a doctis Iudaeis, ut locis veteris Testamenti, Paralip. II, 33 et Dan. 3, insererentur, composita esse perhibentur, quartum sub nomine ἀπολυτικίου in officia vespertina postea receptum est, quintum denique etiam nunc in ecclesia graeca variis temporibus cantatur. Recentiora autem psalteria, et quae manu scripta et quae prelo excusa sunt, Davidis psalmos in viginti καθίσματα divisa et novem cantica sacra comprehendunt.

Τροπολόγιον, si vocis originem spectes, liber tropos vel troparia complectens intellegitur, et eo tempore, quo canonum poesis nondum percrebuerat, tamquam supplementum psalterii fuisse videtur. Sed iam in antiquissimo tropologio, cuius notitiam Pitra Hymnogr. p. 49 ex codice Corsiniano hausit, praeter breviora troparia longa carmina Romani, Anastasii, aliorum secundum menses anni digesta exstabant. Postquam autem Ioannis Damasceni, Cosmae Hierosolymitani, Theophanis canonibus vetera illa carmina loco mota sunt, nomen ad Octoechum translatum esse codice Vindob. theol. n. 146 saec. XV docemur, cuius in fol. XXIV hic titulus scriptus est: Τροπολόγιον ἦτοι ὀκτώηχος περιέχουσα τὰ τε στιχηρὰ καθίσματα τῶν ὀκτὼ ἤχων, τοὺς μακαρισμοὺς, τὰ ἑωθινὰ καὶ λοιπὴν πᾶσαν ἀκολουθίαν συνήθως ψαλλομένην. Typis exscriptum Tropologion novi nullum.

Ὀκτώηχος sc. βιβλος nomen inde accepit, quod carmina secundum octo tonos (ἤχους) musicae ecclesiasticae disposita continet; neque tamen omnia carmina sacra, sed ea tantum, quae in officiis diei dominicae (τῆς κυριακῆς) cantantur, complectitur; hoc autem die quod resurrectionis (ἀναστάσεως) Christi memoriam celebrant, canones et troparia Octoechi ἀναστάσιμα audiunt. Auctorem libri vulgo Ioannem Damascenum esse perhibent, sed carminibus Ioannis, cui dispositio libri secundum octo tonos debetur, postea Anatolii, Metrophanis, Constantini, Leontis canones et troparia addita esse supra p. XLV demonstravimus.

Παρακλητικὴ sc. βιβλοῖς et ipsa carmina secundum octo tonos digesta habet, sed praeter diei dominicae aliorum quoque dierum hebdomadis carmina continet. Amplificati libri auctores Theodorus et Iosephus Studitae in codicibus dicuntur, carmina autem ipsa dierum aliorum alia nomina sortita sunt; ut enim diei dominicae canones ἀναστάσιμοι, ita secundi et tertii diei κατανυκτικοί, quarti et sexti σταυρώσιμοι, quinti ἀποστολικοί, septimi μαρτυρικοί cognominantur. Nomen libri Leo Allatius de libr. eccl. Graec. p. 68

inde derivandum esse censet, quod omnia, quae in eo contineantur, eo maxime spectent, ut peccatorem consolentur. Nos in carminibus, quae ex Paracletico in hanc anthologiam recepimus, recognoscendis codice Monacensi bombycino n. 205 saec. XIII (D) usi sumus.

Μηναῖα annuarum solemnitatum carmina secundum menses (μῆνας) disposita complectuntur, a quibus mensibus nomen Μηναίων obtinuerunt; exorditur autem liber in duodecim partes divisus a mense Septembri, utpote qui in indictionibus Iustinianeis primum locum occupet. Carminibus succincta enarratio vitae Sanctorum et causarum cuiusque solemnitatis inserta est, quam ex Nicephori Callisti Κυσαζαρίων libro depromptam post sextam odam canonis cuiusque diei collocaverunt. Plenum Menaeorum codicem nec Monacensis nec Vindobonensis bibliothecae in amplissimis copiis indagare mihi contigit, sed pluribus codicibus, qui unius alteriusque mensis carmina amplectebantur, usus sum. Inter eos principem locum sibi vindicant duo codices Vindobonenses membranei optimae notae (G), qui, cum mensium Martii et Maii carmina contineant, amplissimi operis duodecim voluminum partes fuisse videntur. Praeterea bibliotheca Vindobonensis mihi suppeditavit cod. theolog. n. 33 bombycinum (F), qui carmina alterius partis anni sive mensium Martii, Aprilis, Maii, Iunii, Iulii, Augusti exarata et idiomela notis musicis instructa exhibet, cod. theol. n. 183 (J) et cod. theol. n. 186 (K), quorum prior Ianuarii Februariique, alter Novembris officia continet. Monacensis vero bibliotheca nuper duos codices Menaeorum membraneos n. 586 et 587 nacta est, qui mensis Decembris pleraque carmina negligentissime scripta complectuntur. Typis Menaea saepe exscripta sunt, novissime Venetiis a. 1869 cura Barth. Cutlumusiani Imbrii, qui multis mendis priorum editionum partim codicum ope, partim ingenii acumine sublatis praeclare de his libris meritus est. Praeterea hic illic editionem principem, quae Venetiis anno 1595 a Georgio Blasto sacerdote Cretensi adornata prodiiit, inspexi.

Τριώδιον et Πεντηκοστάριον supplementa quaedam librorum Menaeorum sunt; cum enim Menaea solemnitatum, quae statis diebus fiunt (τῶν ἀκινήτων ἑορτῶν), carmina contineant, in Triodio et Pentecostario eorum dierum, qui una cum die paschali moventur, carmina adiecta sunt. Atque Triodion quidem officia τῆς Τεσσαρακοστῆς, id est a dominica Pharisaei usque ad sabbatum magnae hebdomadis, amplectitur, quibus diebus cum tristi et humili oratione uti christianos deceat, liber ipse deprecatorius (Τριώδιον κατανυκτικόν) cognominatur. Sed in nonnullis codicibus, ut in cod. Vaticano, quo Ang. Maius in Spic. rom. t. IV usus est, carmina insequentium quoque dierum usque ad pridie Pentecostes eodem libro comprehensa sunt. Triodii autem nomen liber obtinuit, quod triodia sive cantica trinum odarum, in Menacis illa quidem rarissima, crebro in eo occurrunt. Pentecostarii vero liber, cuius nomen explicatione non indiget, officia reliquorum dierum mobilium inde a die paschali usque ad diem festum Omnium Sanctorum continet.

Ὡρολόγιον nomen accepit a prima et praecipua parte, qua preces et carmina septem horarum (μεσονυκτικοῦ, ὄρθρου μετὰ τῆς πρώτης ὥρας, τρίτης ὥρας, ἕκτης ὥρας, ἑννάτης ὥρας, ἑσπερινοῦ, ἀποδείπνου) continentur. Huic parti duae aliae adiectae sunt, quarum prior τροπάρια, ἀπολυτίκια καὶ κοντάκια omnium dierum anni collecta exhibet, altera ἀκολουθίας τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου εἰς τὴν ὑπεραγίαν θεοτόκον, τῶν δύο παρακλητικῶν κανόνων εἰς τὴν ὑπεραγίαν θεοτόκον, τῆς θείας μεταλήψεως (communione) et canones aliquot amplectitur. Mihi in hac anthologia conscribenda Horologii duae editiones Venetae a. 1831 et 1850 et codex Monacensis n. 320 saec. XII (F) praesto erant.

Qui hucusque a me libri recensiti sunt, carmina ipsa ecclesiae graecae exarata habent; praeter eos alii libri cantorum usui ita accommodati sunt, ut verba cum notis musicis contineant. Horum quoque librorum indicem sub finem huius libri proponam:

Εἰρμολόγιον hirmos odarum canonum corpore unius libri collectos continet. Talis libri iam Suidas lexicographus mentionem facit, inani tamen explicatione addita: Εἰρμολόγιον· βιβλίον τι. Manuscriptum hirmologium nullum vidi, sed bibliothecae insulae Patmi codici n. 206 titulum Εἰρμολόγιον μουσικὸν praefixum esse ex Guerin Description de l'île de Patmos cognovi. Typis autem hunc librum exscribendum nuper Ioannes Lampadarii curavit: Εἰρμολόγιον τῶν καταβασίων Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου μετὰ τῶν κανόνων τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ καὶ συντόμου εἰρμολογίου, ἐξηγημένα κατὰ τὴν νέαν τῆς μουσικῆς μέθοδον, ἐπιθεωρηθέντα ἤδη καὶ ἀκριβῶς διορθωθέντα παρὰ Ἰωάννου Λαμπαδαρίου. ἔκδοσις γ'. Κωνσταντινοπόλει, ἐκ τῆς τυπογραφίας Θάδ-δαίου Τιβιττιάν 1856. Hunc autem in librum praeter hirmos canonum etiam modulationes Προκομίων receptae sunt.

Στιχηράριον verba et notas musicas versiculorum (στιχηρῶν) cum aliorum tum eorum, qui suis et propriis modis utuntur, complectitur; tales codices multi in bibliothecis reperiuntur, ipse unus codicem Monacensem membranaceum n. 471 saec. XI (E) et tres codices Vindobonenses theol. n. 136 saec. XII (H), theol. n. 181 saec. XIII, theol. n. 33 saec. XIII (F) inspeximus.

Κεκραγάρια Leo Allatius de libris eccl. Graec. p. 105 inter libros canticorum recenset. Equidem peculiarem librum hoc nomine inscriptum nullum novi, sed codicis Vindob. theol. n. 330 hunc titulum notavi: ἀρχὴ . . . τῆς ὀκτωήχου σὺν τοῖς κεκραγαρίοις καὶ τοῖς ἐωθινοῖς αὐτῶν, quo ex eodem codice apparet κεκραγάρια varios modos intellegi verborum Κύριε ἐκέκραξα πρὸς σέ· εἰσάκουσόν μου κύριε ἐκέκραξα πρὸς σέ· εἰσάκουσόν μου· πρόσεχε τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ· εἰσάκουσόν μου, κύριε.

Denique libros canticorum prelo excusos adhibuimus hos:

Ἀναστασιμάριον carminum, quae die dominica cantantur, modos complectens, quod Ioannes Protopsaltes Constant. a. 1863 edendum curavit.

Δοξατάριον a Gregorio Protopsalta Constant. a. 1849 iterum editum duobus voluminibus eorum idiomelorum modulationes continet, quae cum verbis Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἀγίῳ πνεύματι· Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν coniuncta sunt.

Πανδέκτη ab Ioanne Lampadario et Stephano Domestico Constant. a. 1848 edita quatuor voluminibus cunctam, ut ipsum nomen declarat, ecclesiasticam hymnodiam totius anni complectitur; huius libri in praefatione p. 2 omnes modulationum libros, qui hucusque typis vulgati sunt, enumerates invenies.

LIBER TERTIUS.

DE RHYTHMICIS LEGIBUS CARMINUM BYZANTINORUM.

Carminibus ecclesiasticis byzantinis, quorum delectum in hoc libro adornavimus, eadem fere forma est, quae prosis ecclesiae latinae. Neque hanc similitudinem viros doctos medii aevi fugisse cum nomina tropi et prosae inter se commutata (vide F. Wolf *Die Lais* S. 93) tum Cypriani in vita S. Caesarii latinas prosas et graeca carmina coniungentis testimonium demonstrat. Voluit, inquit ille, Caesarius atque etiam compulit laicos et populares homines psalmos et hymnos promere altaque et modulata voce instar clericorum alios graece, alios latine prosas et antiphonas decantare. Idem vero Suidas lexicographus comprobat, qui Ioannis Damasceni refert συγγράμματα πάνυ πολλὰ καὶ μάλιστα φιλόσοφα . . . καὶ οἱ ᾠσματικοὶ κανόνες, ἱαμβικοὶ τε καὶ καταλογάδην. Iambicos enim dicit canones iambicis trimetris compositos Nativitatis Christi, Theophaniorum, Pentecostes; reliquos omnes prosa oratione conscriptos esse significat. His autem reliquis canonibus summa similitudo cum Cosmae, Theophanis, Iosephi, aliorum non solum canonibus sed etiam tropariis intercedit. Neque mirum est, quod graeci et latini scriptores talia cantica prosae orationi potius quam versibus adnumerabant, namque non solum carminum metricorum, quae sola vineta veteres grammatici dixerant, legibus non illigata erant, sed ne aliarum quidem legum eas notas impressas prae se ferebant, quae sensus hominum ferirent. Oedipum mehercule sagacitate et acumine superaret, qui Ioannis, Cosmae, Metrophanis versuum, quales in Danielis Thesaurio hymnologico descripti sunt, leges primo aspectu perspiceret. Ne ii quidem, qui rectius divisi sunt, versus tanta aequabilitate conspiciuntur, quanta Homeri hexametri aut Ovidii elegiae, ut quae vel imperitum et rudem hominem certae cuiusdam legis commoneant.

Altera ex parte cantici natura a solutae orationis genere adeo abhorret, ut carminis et vinctae orationis notiones vulgo confundant, id quod cum in omnia carmina cadit, tum in ea, quae ut cantarentur, non legerentur facta et destinata erant. Nam quod nostra memoria plerosque canones Octocchi recitare potius quam psallere solent, a consilio poetae et vetere instituto degenerarunt. Et profecto, modo plura troparia, quorum iidem modi musici sunt, inter se contuleris, byzantina quoque illa carmina ad amussim facta esse facile intelleges. Primum igitur omnium *πρὸς κόμοια* et odae canonum examinanda sunt, ut leges byzantinae poesis cognoscantur; et quo plura troparia eosdem modos sequuntur, eo plus ad artis leges aperiendas valent. Quibus autem modis quodque carmen aptatum sit, ut in latinis sequentiis saepe obscuratum nec sine difficultate eruendum est, ita in graecis carminibus apertum et in aprico positum est. Namque si quod troparium alienis modis utitur, in libris et manu scriptis et prelo excusis ita indicatum est, ut aut plenum exemplar aut prima eius verba praefixa sint. Neque rara carminum alienis modis utentium exempla sunt; immo antiquissimorum tropariorum et Ioannis hirmorum modi adeo omnibus placebant, ut sexcenties saepe idem exemplar expressum sit. Qua de causa *πρὸς κόμοιοις* et Ioannis canonibus praeter cetera carmina animum advertimus. Neque hoc ita dico, tamquam idiomela minus severae normae illigata esse sentiam; sed cum similium stropharum indiciis non probari possit, num idiomelon versiculi recte in codicibus divisi sint, certis et exploratis quam dubiis et ancipitibus exemplis uti maluimus.

Atque primum quidem tropariis similibus collatis pari unamquamque stropham numero versiculorum sive membrorum (*κύλων*) constare apparet. Atque singulae quidem strophae vulgo ita divisae sunt, ut nova strophæ a nova linea et litera initiali maiore nec raro minio pineta ordiatur; quod vero in codicibus DE finis strophæ insuper paragrapho cum duobus punctis in hunc modum iuncta :— significari solet, ex veterum grammaticorum disciplina receptum esse videtur. Hephaestione enim (p. 137 ed. alt. Gaisf.) teste lyrica carmina ita a grammaticis dividebantur, ut post unamquamque stropham paragraphum ponerent. Quid? quod ea quoque paragraphi vis, qua Heliodorum in comoediis Aristophaneis personarum chorique partium vices significasse constat (conf. Hense *Heliodoreische Studien* S. 49), in carmina byzantina ecclesiastica quadrat, siquidem duo chori alternis vicibus singula troparia canere solent. Stropharum vero singula cola ut dividerent, librarii codicum post unumquodque colum punctum aut auream stellulam, quam quidem in codice Mosquensi interpositam esse Pitra *Hymnogr.* p. 12 testatur, collocabant. Hunc puncta interiiciendi morem a veteribus editoribus servatum recentiores ita mutaverunt, ut loco punctorum commata interponerent. Quamquam autem in nullo libro colorum divisiones plane omissas esse novi, tamen saepe numero aliter aliis in codicibus cola divisa sunt. Sed ne ex discrepantia librorum alios aliis carminum modis membrorumque divi-

sionibus usos esse calidius colligas, longe plurimis locis negligentia et oscitantia scribarum peccatum est. Atque ut alio alius librarius in literis exarandis religiosior et diligentior erat, sic cola quoque in codicibus D E accuratissime, in A C negligentissime distincta sunt. Maximae vero turbae in colis dividendis ambiguitate notarum ortae sunt; cum enim in colis numerorum distinguendis iisdem, quibus in membris orationis interpungendis, notis uterentur, neque semper utriusque rei eadem rationes essent, fieri non potuit, quin librarii in errores inducerentur. Sed hi quoque errores pluribus similibus tropariis inter se collatis facile plerique removeri possunt.

Numero versiculorum magnopere troparia inter se differunt, sed raro infra quatuor membra descendunt aut supra viginti progrediuntur; fere iisdem igitur finibus, quibus strophae veterum poetarum lyricorum et sceni-
corum includuntur. Praeterea hac quoque re veteres strophae et byzantina troparia concordant, quod singuli versiculi plerumque disparis magnitudinis sunt et rarissime tria quatuorve membra eiusdem strophae gemina inveniuntur.

DE COLIS SIVE VERSICULIS.

Prima igitur lex byzantinorum carminum erat, ut quae troparia iisdem modis utebantur, pari versiculorum numero constarent. Iam illud quaeritur, quibus tandem legibus forma singulorum membrorum ipsa illigata fuerit et quibus rebus factum sit, ut quae in duobus pluribusve tropariis membra sibi respondebant, sui similia esse viderentur. Atque hoc quidem, si Ioannis tres canones iambicos exceperis, in propatulo est similitudinem quantitatis syllabarum nullam esse nec certo ordine syllabas longas et breves sese excipere. Hoc igitur nomine byzantina carmina ab odis veterum Graecorum plane differunt; quo cum accedat, quod hiatus, quem limatissimus quisque poetarum veterum religiosissime vitabat, saepe admissus est, Suidas canones byzantinos prosa oratione (καταλογάδην) conscriptos esse iudicavit. Sed ut melodi christiani iis, quibus veteres poetae, legibus non astricti fuerint, certa tamen aliqua norma eos coercitos fuisse ipsa versus natura clamat. Atque Pitra in libro saepe iam laudato nuper luculentissime demonstravit versiculos, qui sibi invicem responderent, totidem syllabis constare numerumque syllabarum artis vatum christianorum quasi cardinem fuisse. Sed ut hoc rectissime vir clarissimus perspexit, ita neque causas huius rei bene aperuit et nimia severitate in versibus ad istam normam exigendis usus est. Namque codicum fidem si sequimur, satis magnus versiculorum numerus exstat, qui, cum nullam interpolationis corruptelaeve suspicionem admittant, eos, qui iis respondent, versus una alterave syllaba superant. Neque in graecis carminibus solis hoc factum est, sed latinarum quoque sequentiarum simillimam licentiam C. Bartsch in libro *Die lateinischen Sequenzen des Mittelalters* S. 34-46 indagavit. Qua de causa nisi nimia audacia in arte critica exercenda uti malis, severitatem in pari numero

syllabarum exigendo paululum remittas et licentiae illius causas et fines rimeris oportet. Sed ne filum argumentationis inceptae interrumpamus, infra de hac inaequabilitate colorum eiusque causis copiosius disseramus. Plane vero recta via Pitra aberravit, quod nimio ardore fidei catholicae defendendae inflammatus byzantinos melodos hac paris numeri syllabarum lege constituta cavisse dixit, ne verbis adiectis aut omissis sua placita interpolari et in contrariam partem detorqueri possent. Licet enim principes melodi Ioannes Damascenus et Cosmas Hierosolymitanus non solum poetarum, sed etiam theologorum partes tuiti sint neque ab argutiis nugisque suae aetatis abstinerint, tamen in carminibus pangendis eorumque textura instituenda artis poeticae potius quam theologicae subtilitatis leges secuti sunt. Iam si byzantina carmina ad canendum facta eaque modorum simplicitate antiquissimis temporibus usa esse reputamus, ut singulae syllabae fere singulis vocis flexibus pronuntiarentur, causam paris syllabarum numeri ex natura modorum repetendam esse apparet. Hoc autem eo minus in dubitationem vocare licet, quia iam veteres poetae lyrici in carminibus ad canendum destinatis non solum pedum morarumque, sed etiam numeri syllabarum aequabilitatem spectabant; unde factum est, ut grammatici iam eo tempore, quo metricae leges rhythmicis nondum cesserant, nonnullos versus, velut Κατὰ ἑνδεκασύλλαβον καὶ πεντεκαδεκασύλλαβον, Ἀλκαϊκὸν δωδεκασύλλαβον numero syllabarum definirent. Quo magis autem discrimina longarum et brevium syllabarum minui et obliterari coepta sunt, eo minus poetae syllabam longam in duas breves solvere ausi sunt, quo factum est, ut etiam in trimetris iambicis, qui recitationi potius quam cantui facti erant, certum numerum duodenum syllabarum egredi vererentur. Quodsi medio aevo qui veterum poetarum vestigia legebant, syllabarum numerum in versibus pangendis non neglegebant, melodos, qui insuper modorum natura coercebantur, multo etiam magis cavere par erat, ne versus sibi respondentes disparis magnitudinis essent.

Altera igitur lex, quam byzantini poetae in carminibus faciendis observabant, ad numerum syllabarum pertinebat. Neque hanc legem tamquam suam et sibi propriam constituerunt, sed et vetustiores poetae Syri et aequales scriptores sequentiarum latini eadem norma artis usi sunt. Sed ne in hac una re observanda eos acquievisse putemus, ipsa versuum modorumque natura prohibemur. Namque nobis quidem cum notione versus numerorum sive rhythmī vis adeo coniuncta esse videtur, ut versum nullum esse sentiamus, quin cantoris vel recitatoris vox certis intervallis modo erigatur, modo deprimatur. Verum ne quod in latinis nostrisque versibus usu venire novimus, in byzantinis quoque factum esse temere colligamus, pedetemptim et caute nobis progrediendum est. Nam ut psalmorum versus in pares numerorum pedes nec umquam divisos nec ullo modo dividendos mittam, latini quoque poetae medii aevi duo carminum genera, hymnos et prosas, ita differre statuebant, ut prosae non iisdem, quibus hymni, legibus rhythmī tene-

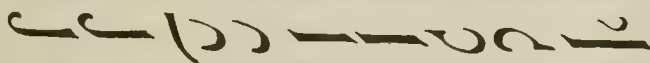
rentur. Quin adeo lyrici poetae graeci versus, quorum pedes ex vario pedum genere mixti essent, frequentius quam versiculos aequabiliter decurrentes pangere soliti erant. Quamvis enim fieri potuerit, ut inaequabilitas pedum, quae in syllabis carminum lyricorum conspicua est, cantoris voce minueretur et plane tolleretur, tamen parum caute et circumspecte nostra memoria agunt, qui suum magis arbitrium quam veterum scriptorum fidem secuti omnem inaequabilitatem pedum multifariis artificiis, modo protrahendo syllabas, modo corripiendo remove conantur. Verum enim vero ut aequabilitate pedum lyrici versiculi carere potuerint, omnes tamen ictu vocis in plures pedes dividebantur; quaeritur igitur, num byzantinorum quoque tropariorum versiculi non solum pari numero syllabarum, sed etiam pedum ictuumque similitudine sibi invicem responderint.

Atque primum quidem quisquis plures strophas similis carminis (τῶν προκομοίων) a cantore vel imperitissimo cantatas audiet, continuo versiculorum sibi respondentium certas quasdam syllabas maiore ictu erigi animadvertet. Si vero melodiarum libros inspexerit, easdem illas syllabas fere duplici nota instructas videbit, quarum altera altitudinem, altera intensionem vocis indicat. Atque in eo quidem scribendi genere, quo nunc modos musicos exprimere solent, duabus notis ad ictum vocis indicandum utuntur. Harum altera, cuius usus latissime patet, ψηφιστὸν audit, et idem fere quod Italorum marcato valet*); ut in versu

υμνοις α ci γητοις μεγα λυ νο ο μεν

hac nota ter posita cantores syllabas υμ γη λυ vehementiore ictu pronuntiare iubentur. Multo rarius nota βαρεία^c utuntur, quae, cum descendente modulatione plerumque coniuncta, vocis gravitatem significat**); ut in versu

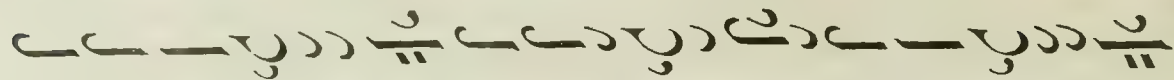
και χα μαι αι ζη λον φρο νη μα.

secunda syllaba vocabuli χαμαίζηλον gravitatis nota instructa ad rei humilitatem significandam quasi altius demittitur. Praeterea tertia nunc nota musica utuntur, quae altitudinem eademque intensionem vocis indicat. Cum enim tribus notis κεντήματος, ὀλίγου, πετακτῆς vocem a cantore uno intervallo erigendam esse moneant, ultimam notam, quod ipsum nomen declarat, iis locis usurpant, quibus vox volatu quodam ad altiores gradum feratur,

*) Confer Philoxenium Θεωρητικὸν στοιχειῶδες τῆς μουσικῆς p. 88: Τὸ ψηφιστὸν εἰς τοὺς χαρακτήρας, ὅπου ὑπογραφθῇ, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν καὶ ἐνέργειαν θέλει νὰ δείξῃ εἰς αὐτοὺς δύναμιν τινὰ καὶ ζωηρότητα ἐκτὸς τῆς φυσικῆς οὐχότητος, ἣν ἔχει ὁ χαρακτήρ ἐκεῖνος.

**) Philoxenus ibid. p. 87: Ἡ μὲν βαρεία θέλει νὰ προφέρηται μετὰ βάρους ὁ φθόγγος τοῦ χαρακτήρος, ὅπου κείται ἔμπροσθέν της, ὥστε νὰ διακρίνηται ἡ ζωηρότης τοῦ τόσων ἀπὸ τὸν ἡγούμενον, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν ἐπόμενον.

neque ulla in graecis modulationibus hac intendendae vocis nota crebrior est, veluti in exordio carminis celeberrimi Τὴν ὠραιότητα:

Τὴν ὠ ρ α ι ὀ τ η τ α α τ η ς πα ρ θ ε ν ι α ς σου και το υ περ λα μ προ ο ν

το τ η ς α γ ν ε ι α ς σου.

quatuor syllabas ο ν ι περ νει petastae nota insignitas ita pronuntiant, ut vocem vehementius in altitudinem rapiant. Hoc quoque memoratu dignum est, quod nota κλάματος signo petastae subiecta cantores quatuor illas syllabas non solum erigere sed etiam ita protrahere iubentur, ut duplum temporis spatium sive duas moras expleant. Sed quamquam saepe protractio vocis cum petastae nota coniuncta est, tamen caveas, ne ubique hoc factum et plenam similitudinem inter syllabam hac nota byzantina instructam et syllabam productam veterum poetarum intercedere arbitraris. Similiter etiam eae syllabae, quae cum gravitate (μετὰ βάρος) pronuntiandae sunt, si minus omnibus locis, at tamen plerisque duplum temporis spatium explent.

His igitur notis nostra memoria secundum praecepta novae disciplinae musicae (τῆς νέας μεθόδου) ad ictum sive intensionem vocis significandam utuntur; in codicibus notas τῆς βαρείας καὶ τῆς πετακτῆς fere iisdem locis, quibus in libris prelo excusis, usurpatas, ψηφιστὸν autem multo rarius adhibitum repperi. Neque tamen res ipsa ulla ex parte mutata esse videtur; codicum enim librarii praeter tres, quae etiam nunc in usu sunt, quarta nota, qua vocem uno intervallo erigendam esse monerent, utebantur, et hanc quartam notam, cui et nomen et signum accentus acuti (ὀξεΐας) erat, fere iis locis, quibus nunc ὀλίγον cum ψηφιστῷ coniungunt, adhibebant. Quo autem tempore veterem illam notationem abiecerint novamque adsciverint, equidem in mea librorum penuria accuratius definire non potui, qua de causa Graecos, quibus carminum libros plures inspiciendi et rectius interpretandi copia facta est, admonitos velim, ut hanc quoque rem examinent et ad liquidum perducant.

Ex iis, quae hucusque disserui, apparet byzantinos musicos ictus intensionisque vocis vim adeo non fugisse, ut certas quasdam notas ad eam significandam invenirent. Quid vero? nihilne poetae musicos adiuverunt? nullane musicorum et poetarum mutua commercia erant, praesertim iis temporibus, quibus iidem et carmina scribere et modos facere solebant? Hoc cum ipsum satis improbabile sit, tum modorum signis cum verbis carminum collatis apparet nisi syllabam acutam intensionis nota non insignitam esse. uno exemplo ut hanc rem illustrem, tropariorum, quae carminis Τὴν ὠραιότητα modulos sequuntur (vide p. 56), primos versus ita hic apponam, ut syllabas nota petastae instructas pinguioribus literis exscribendas curem:

Τὴν ὠραιότητα | τῆς παρθενίας σου || καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον | τὸ τῆς ἀγνείας σου.
 Τὸ ἀναλλοίωτον | τὸ τῆς θεότητος || καὶ τὸ ἐκούσιον | πάθος σου, κύριε.
 Τὸ ἀκατάλληκτον | τὸ τῆς σταυρώσεως || καὶ ἀνερμῆνευτον | τὸ τῆς ἐγέρσεως.
 Σήμερον ἅπανα | κτίσις ἀγάλλεται, || ὅτι τὸ χαῖρε σοι | φωνεῖ ἀρχάγγελος.
 Ἐπιφανέντος σου | ἐν Ἰορδάνῃ, σωτῆρ, || καὶ βαπτισθέντος σου | ὑπὸ προδρό-
 μου, Χριστέ.

Τὸν συμπαθέστατον | κύριον μάρτυρα || ἐκδυσωποῦμέν σε | πιστῶς, Δημήτριε.
 Θεομακάρισε | μήτερ ἀνύμφευτε || τὴν ἀσθενοῦσάν μου | ψυχὴν θεράπευσον.

En summum nulloque loco turbatum concentum musicae notae πεταστῆς et syllabae acuto accentu pronuntiandae. Adeo autem hanc societatem accentuum et mucicarum notarum iam codicum librarii persenserant, ut quotiescunque notis musicis verba carminum instruebant, accentus syllabarum scribere supersederent. Nihil vero referre videmus, utrum circumflexus, an acutus accentus syllabae sit; nimirum cum discrimine syllabae productae et correptae evanescente illa quoque accentus circumflexi et acuti differentia obliterari coepta est. Contra nulla indicia apparent societatis inter vocis sonum elevatum et syllabam longam intercedentis. Immo vero metricae compositionis legibus spretis et abiectis poesis byzantina rhythmici carminis naturam totam induerat. Atque iam quarto saeculo Gregorium Nazianzenum in duobus carminibus ab metricis ad rhythmicas rationes transire coepisse supra p. XIII monuimus, et etiam multis annis ante Gregorium Babrius, fabularum scriptor, quamvis severe in versibus claudis faciendis leges metricas observaret, tamen accentui quoque hoc dandum esse epistimavit, ut paenultimo loco cuiusque versus nusquam non acutam syllabam poneret; conf. Westphal Griechische Metrik 2. Aufl. II, 54. Praeterea mutata pronuntiatione et vocalium brevium longarumque discrimine primum minuto, deinde sublato, cuius rei errores titulorum primis saeculis post Christum natum inscriptorum insculptorumve larga documenta suppeditant, fieri non potuit, quin rhythmica carmina in dies magis placerent maioremque applausum ferrent. Nescio tamen an etiam plus exemplum psalmorum et canticorum hebraicorum valuerit. Etenim psalmorum cantus in ecclesia graeca usque ad nostram memoriam insignem locum obtinet et christianorum cantica procul dubio ex synagogis Iudaerum tanquam capite et fonte profluerunt. Mirum igitur, ni hebraica poesis similium carminum pangendorum studia apud christianos excitaverit. Hac autem re in difficillimas quaestiones de rhythmica forma psalmorum canticorumque sacrorum incidimus, quibus diu multumque a viris doctissimis disceptatis meum iudicium interponere non temerarii, sed impudentis hominis esset. Verum accentibus syllabarum summam vim in modulationibus hebraicis tributam esse a peritissimis iudiciis concedi audio, quorum ex numero unum Delitzschium testem hoc loco afferre iuvat: Das musikalische Element der hebräischen Grammatik ist das accentuologische.... Jeder Vers des alttestamentalischen Textes bildet eine durch die Tonzeichen geregelte, aus Vorder- und Nach-

satz mit ihren Cadenzen bestehende musikalische Periode (Delitzsch Zur Geschichte der jüdischen Poesie S. 23 u. 48, vergl. Fétis Histoire de la musique I, 440).

Tertiam igitur legem a melodis byzantinis observatam esse novimus, ut troparia sibi respondentia certis quibusdam locis accentu syllabarum concinerent. Atque hanc quidem legem, quam Pitrac sagacitatem fugisse magnopere miror, fundamentum artis poetarum byzantinorum dicere non dubito. Neque ego primus hanc legem in lucem protraxi, sed multis abhinc non annis sed saeculis grammaticus quidam byzantinus pronuntiavit. In libro enim de prosodia, cui titulum Theodori grammatici Alexandrini falso praefixum esse alio loco (Beitr. S. 27) demonstravi, hoc praeceptum legimus: Ἐάν τις θέλῃ ποιῆσαι κανόνα, πρῶτον δεῖ μελίσαι τὸν εἰρμόν, εἶτα ἐπαγαγεῖν τὰ τροπάρια ἱσοσυλλαβοῦντα καὶ ὁμοτονοῦντα καὶ τὸν σκοπὸν ἀποσώζοντα. Nam quae grammaticus de canonum odis praecipit, etiam ad reliqua carminum byzantinorum genera pertinet, et qua accentus congruentia hirmus et troparia cuiusque odae coniunguntur, eandem inter αὐτόμελον et προσόμοια intercedere par est. Accedit, quod etiam in iambicis politicisque versibus faciendis scriptores byzantini similes rationes ita secuti sunt, ut duobus pluribusve locis cuiusque versus syllabam nisi acutam non ponerent, et latini melodi medi aevi quantitate syllabarum neglecta accentuum regula in versiculis faciendis utebantur; conf. Struve Ueber den politischen Vers der Mittelgriechen, Henrichsen Ueber den sogenannten politischen Vers bei den Griechen, K. Bartsch Die lateinischen Sequenzen des Mittelalters. Denique ne hoc quidem neglegendum est, quod graecorum vocabulorum accentus, quales Aristophanis et Herodiani grammaticorum temporibus fuisse novimus, usque ad nostram memoriam immoti manserunt, id quod eo plus admirationis habet, quo mobilior et inconstantior natura accentus in aliis linguis est. Neque dubito mirae huius constantiae graeci sermonis causam ex insigni vi repetere, quam in carminum cum aliorum ecclesiasticorum arte accentus obtinuit. Quamquam enim Fallmereierum nostrum, quod suos Slavos a sacerdotibus monachisque usum graeci sermonis accepisse statuit, probabilitatis limites evagatum esse iudicamus, tamen ecclesiastica carmina nonnihil ad integritatem sermonis et accentuum servandam valuisse veri simillimum est.

Sed ut ad quaestionem, unde profecti sumus, redeamus, versuum rhythmus ictu certis quibusdam intervallis redeunte efficitur. Sic hexametrum dactylicum veteres graeci dicebant, quod non uno duobusve, sed sex locis aequo intervallo distantibus percutiebatur. Et ut glyconeï, pherecrateï, logaoedici versuum alios pedes trium, alios duarum vel duarum et dimidia morarum spatium explesse ducamus, tamen omnes, modo syllabarum longarum indicia sequamur, plus semel ictu feriebantur, unde horum quoque lyricorum versuum similitudinem quandam rhythmici ictibus si minus paribus, at tamen similibus intervallis redeuntibus fuisse dicimus. Iam ex iis, quae supra exposuimus,

apparere videtur in byzantinis carminibus syllabam acutam vel accentuatam locum syllabae productae obtinuisse. Quaeritur igitur, num haec quoque carmina syllaba acuta paribus vel similibus intervallis redeunte modulate decurrerint. Priusquam autem ad hanc quaestionem difficillimam solvendam aggrediamur, pauca nobis praemonenda sunt.

Atque primum omnium admirationem movet, quod byzantini melodi, quamvis paene innumeras notas musicas excogitaverint, quibus non solum altitudinem vocis, sed etiam temporis spatium et vocis varios flexus notarent, tamen nullo signo ad rhythmum numerosque indicandos usi sunt. Sed ne magistri quidem, qui de arte musica commentati sunt, hanc partem, quae nobis quidem gravissima esse videtur, pertractant, et sicubi rhythmum mentionem iniiciunt, ita fluctuant, ut eius vim magis fama accepisse, quam usu percepisse videantur. Sic Philoxenus Θεωρ. p. 45, postquam rhythmum naturam in legitimo ordine arsis et thesis positam esse recte definiit, paulo post rhythmum cum accelerato aut retardato motu vocis, quem ἀρωγὴν veteres magistros dixisse constat, commutavit: Ἐκεῖνο δὲ, τὸ ὁποῖον γίνεται ἐκ τῆς τακτικῆς συμφωνίας μιᾶς μουσικῆς διὰ τῶν πολλῶν ὀργάνων ἢ ψαλτῶν διὰ τῆς ἐνώσεως τοῦ ἀργοῦ καὶ γοργοῦ, ὡς ἐκ τῆς κινήσεως τῆς ἄνω καὶ κάτω φορᾶς ἐνὸς σώματος εἰς δεῖξιν κρότου καὶ ἡρεμίας τῆς ἄρσεως καὶ θέσεως, ἢ ἐκ τοῦ μετρήματος τοῦ βραχέος καὶ μακροῦ χρόνου, ὀνομάζεται ῥυθμὸς. ὅπερ λέγεται κατὰ μὲν τοὺς Ἀραβας οὐκούλ, κατὰ δὲ τοὺς Εὐρωπαίους τέμπο. Eustathios quidem Thereianos, qui aliquot carminum modos nostris notis musicis expressos officiose nobis commodavit, nostro more etiam singulos pedes lineis rectis divisit, sed neque graecorum characterum exemplum in hac re adornanda secutus est, neque nihil, ut numerosius modi percurrerent, novavit. Ipse enim per literas mihi significavit se numerorum gratia temporum spatia hic illic partim contraxisse, partim dilatasse: οὐδὲν δ' ἄλλο, ἔφη, ἐποίησα ἢ προεσθαιρέσειν τινῶν χρόνων ἐπὶ τὸ ῥυθμικώτερον. Cantores vero graeci quod dextero pede, dum carminum modos canunt, humum percutere solent, neque ad pedes dividendos neque ad id rhythmum genus, quod nos vulgo intellegimus, significandum pertinet. Nos enim similiter atque veteres Graeci pedis manusve ictu syllabam intenta voce pronuntiandam esse ita significamus, ut intervallis modo maioribus, modo minoribus intermissis plures syllabas uno pede comprehendamus; recentiorum Graecorum in cantilenis fere singulae syllabae singulis ictibus pedis feriuntur, rarissimeque duo soni correpti uno ictu comprehenduntur; confer Philoxenum l. l. p. 77: ὁ δὲ ἀπὸ τὴν μίαν κρούειν ἕως εἰς τὴν ἄλλην ἐξοδευόμενος καιρὸς λογαριάζεται εἰς χρόνος εἰς χαρακτήρ, ὅστις φανερόναι ἓνα φθόγγον, ἐξοδεύει ἓνα χρόνον. Creberrimi igitur hi ictus pedis, etiamsi et ipsi cantorem in intervallis temporum rite servandis adiuvent, tamen toto coelo ab intersecivis illis ictibus differunt, quibus veteres Graecos ad pedes numerorum significandos usos esse novimus.

Nihil igitur Byzantinorum nec musici notis nec pedis ictibus ad rhythmum

cuiusque carminis cognoscendum adiuvamur. Itaque fundamento signorum ad intentionem vocis significandam adhibitorum accentuumque verborum concentus nos inniti oportet. Sed praeter eas versuum sedes, quae in nulla strophā syllaba acuta non explentur, aliae quoque, in quibus syllaba acuta plerumque collocata est, in censum vocandae sunt. Si enim Προκομ. IV versiculos sextos p. 67 et Προκομ. VI versiculos primos p. 70 inter se contuleris :

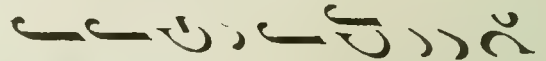
καὶ τῷ πόθῳ ἡπέιγετο.
οἱ μοχλοὶ συνετρίβησαν.
τὰ θανάτου ἀπέκλεισας.
καὶ τὸν λίθον τοῦ μνήματος.
Γεωργίου τοῦ μάρτυρος.
καὶ θυσίαν εὐπρόσδεκτον.
καὶ σοφῶς ἀποθέμενος.
καὶ διώκων ψυχώλεθρον.

Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν.
ῥωμαλέῳ φρονήματι.
τῷ σωτήρι συνέπαθες.
τῷ τῆς πίστεως θώρηκι.
ὥς ἀστέρα πολύφωτον.
ἐν θαλάσῃ με πλέοντα.
τὴν χρυσήλατον κάλπιγγα.
τὸν ἀστέρα τὸν ἄδυτον.

tertia et sexta sede cuiusque versus numquam non, prima plerumque syllabam acutam positam esse videbis; neque causa huius discriminis te fugiet, si modos versiculorum examinaveris

καὶ τῷ ποθῳ ἡ πει γε το

ὡς γεν ναι ον εν μαρ τυ σιν

Hanc igitur rem ita notis exprimere visum est, ut plenum concentum trimis, imperfectum binis punctis in hunc modum notaremus:

: : : : :

Eo magis autem hunc ancipitem quoque concentum notare constituimus, quod simillima quaedam inconstantia in nonnullis versibus veterum poetarum occurrit, ut in pherecrateis Aeschylī Sept. adv. Thebas vv. 296, 313, glyconeis Sophoclis Philoctetis vv. 1126, 1148:

πανδαμὶ πανομιλί.
θεοὶ τοῖσι μὲν ἔζω.

τὰν ἐμὰν μελέου τροφάν.
φυγᾶ μ' οὐκέτ' ἀπ' αὐλίων.

et in phalaeciis Catulli I, 1—4

Quoi dono lepidum novum libellum
arida modo punice expoliturum?
Corneli, tibi: namque tu solebas
meas esse aliquid putare nugas.

Quod quo luculentius perspicias, schemata illius versus byzantini et versus glyconei iuxta posita conferas:

: : : : :

Iam si et plenam et imperfectam congruentiam accentuum consideraverimus, multos versiculos byzantinos numerose cadentes et manifestam similitudinem cum metricis colis veterum poetarum prae se ferentes videbimus. En satis amplam messem talium versiculorum schematis byzantinis et veteribus iuxta positis illustratam:

COLA ANAPAESTICA ET ANAPAESTICA LOGAOEDICA:

... .. vel

Ἐβόησε προτυπῶν Pitra XXXIV, Theophanis can. I od. 5' vv. 2, 4, 6
p. 239:

ν. 2: προτυπῶν τὴν ταφὴν τὴν τριήμερον. τὴν φωνὴν Γαβριὴλ τὴν χαρμό- συνον. ἡ χαρὰ, θεομήτορ, ἡ ἔνθεος. δι' ἐμοῦ καταργεῖσθω κατάκριμα. ὁ θεὸς Ἀβραὰμ τῷ προπάτορι,	ν. 4: Ἰωνᾶς ἐν τῷ κήτει δεόμενος. εὐφροσύνης ἐνθέου πεπλήρωμαι. πᾶσα κτίσις κραυγάζει, θεόνυμφε. δι' ἐμοῦ τὸ ὀφείλημα σήμερον. ἐν τῷ σπέρματι τούτῳ τὰ ἔθνη, ἀγνή.

ν. 6: Ἰησοῦ βασιλεῦ τῶν δυνάμεων.
καὶ χαρὰν καταγγέλλεις τὴν ἄληκτον.
τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ προωρίσθης, ἀγνή.
τὸ ἀρχαῖον δοθήτω πληρέστατον,
ἢ ὑπόσχεσις δέχεται σήμερον.

$\begin{matrix} \cdot & \cdot & \cdot & \cdot \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ \cdot & \cdot & \cdot & \cdot \end{matrix}$
 $\begin{matrix} \cup & \cup & \cup & \cup \\ \cup & \cup & \cup & \cup \\ \cup & \cup & \cup & \cup \\ \cup & \cup & \cup & \cup \end{matrix}$

Cosmas can. II od. ε' v. 1 p. 167, Ioannes Damasc. can. IV od. ζ' v. 1 p. 219:

θεὸς ὢν εἰρήνης πατὴρ οἰκτιρμῶν. ἐν δούλοις τῷ Καίσαρος δόγματι. ἰδοὺ ἡ παρθένος, ὡς πάλαι φησὶν,	κατήλθες ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς. φυλάξας τὰ σήμαντρα σῶα, Χριστέ. σωτήρ μου τὸ ζῶν τε καὶ ἄθυτον.

...:..:..: = u u - u u - u u - vel - u - u u - u u -

Ὑμνος ἀκάθιστος v. 3 p. 140 sqq. vicies quater repetitus:
καὶ σὺν τῇ ἀσώματῳ φωνῇ. ἕξ ἀσπόρου βλαστήσας γαστρός.
τὸ δὲ βρέφος ἐκείνης εὐθύς. ὁ γὰρ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.

COLA DACTYLICA ET DACTYLICA LOGAOEDICA:

: . . : . . : _ _ _ _ _ colon prius versus hexametri:

Ioannes Damasc. can. V od. α' v. 1:

ἄσωμεν πάντες λαοί.
σήμερον ἔαρ ψυχῶν.

ἡ βασιλὶς τῶν ὡρῶν.
πύλαι θανάτου, Χριστέ.

$\therefore \cdot \cdot \cdot \dot{\cdot} \cdot \cdot \dot{\cdot}$ — ∪ ∪ — ∪ ∪ — ∪

Προσομ. II v. 1 p. 64 et IX v. 2 p. 76:

ἐν οὐρανοῖς τὴν ἐλπίδα.	τῶν οὐρανίων ταγμάτων.
τὴν ἐπὶ γῆς φθειρομένην.	ὁ ταξιάρχης τῶν ἄνυ.
ἐν ἑαυτῇ τὴν τριάδα,	ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν θείων.

..... — — — — —

Προσομ. VI v. 5 p. 70, Ioannes Damasc. can. IV od. θ' v. 3:

ὅτι τὸν δρόμον τετέλεκας.
 ὑπερορῶν μὲν τοῦ σώματος.
 τοῖς ἐναντίοις ἀνάλωτος.

χόρευε νῦν καὶ ἀγάλλου, Σιών.
 μέχρι τερμάτων αἰῶνος, Χριστέ.
 δίδου ἡμῖν ἐκτυπώτερον.

petulantes et illepidi versiculi fierent, singulis ictibus binos pedes iambicos trochaicosve comprehendere solebant, quo factum esse constat, ut verum sex pedibus iambicis constantem non hexametrum sed trimetrum vocarent. Quodsi veterum Graecorum vestigiis institimus, ea quoque cola iambica vel trochaica dicere nobis licet, quorum secunda et sexta aut prima et quinta syllabae acutae sint et intenta voce cantoris erigantur. Atque hoc etiam confidentius dicemus, sicubi medias syllabas, quartam dico iambicorum et tertiam trochaicorum colorum, plerumque acui cognoverimus.

.

~ ~ ~ ~ ~

Cosmas can. XIV od. θ' vv. 7, 8:

δοχείον τοῦ ἀστέκτου.

χωρίον τοῦ ἀπείρου.

ἐξ ὕψους ἀποστόλους.

ὑφ' ἧς καταλαμφθέντες.

λαοὶ φυλαὶ καὶ γλῶσσαι.

τὰ θεῖα μεγαλεῖα.

.

~ ~ ~ ~ ~

Μεγαλυνάρια vv. 1, 2 p. 84:

ἀκατάληπτόν ἐστιν

τὸ τελούμενον ἐν κοί.

ἀγκαλίζεται χερσὶν

ὁ πρεσβύτες Κυμῶν.

βουληθεὶς ὁ πλαστουργὸς

ἵνα σώσῃ τὸν Ἀδάμ.

γένος ἅπαν τῶν βροτῶν

μακαρίζει σε, ἀγνή.

.

~ ~ ~ ~ ~

Octoechus p. 120 od. γ' v. 1, Ioseph can. I od. γ' v. 1:

οὐκ ἔστιν ἅγιος ὡς σύ.

ἡ γῆ μαστίζεται ἡμῶν.

θεὸν σταυρούμενον σαρκί.

κυρσεῖσας, κύριε, τὴν γῆν.

θανάτῳ θάνατος λυθεῖς.

γεννήσας θάνατον πικρόν.

τοῦ θεοῦ τόκου σου, ἀγνή.

ἡ μόνη οὖσα ἀγαθή.

.

~ ~ ~ ~ ~

Προσομ. IX v. 9:

ὑπήκοοι γενόμενοι Χριστῷ.

στρεβλώσεων μαστιγῶν καὶ πυρός.

ὑμνήσωμεν ἀξίως ἑορταῖς.

στεφάνους καὶ τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ.

.

~ ~ ~ ~ ~

Ioannes Dam. can. IV od. γ' v. 1:

δεῦτε πόμα πίωμεν καινόν.

χθὲς συνεθαπτόμην σοι, Χριστέ.

.

~ ~ ~ ~ ~

Προσομ. III v. 1:

ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος.

σήμερον, πιστοὶ, χορεύσωμεν.

.

~ ~ ~ ~ ~

Ioannes Dam. VI od. γ' v. 1:

τοὺς σοὺς ὕμνολόγους θεοτόκε.

ἐξ ὁσφύος προαχθεῖσα.

Forum, quae hucusque recensuimus, colorum rhythmum iambicum vel trochaicum tribus quatuorve locis ducibus constituimus; sunt autem

· · · · · ~ ~ ~ ~ ~

hoc autem schema eodem iure trochaicae tetrapodiae ~ ~ ~ ~ ~ con-
ferri posse ex iis, quae modo exposuimus, apparet.

Bacchiacis vero quod colis conferri possit, unum colon apud Ioannem
Damascenum can. IV od. θ' v. 1 novi:

φωτίζου, φωτίζου. ὦ θεία, ὦ φίλη. ὦ πάχχα τὸ μέγα.

neque modi huic opinioni obstare videntur:

~~~~~

φω   τι   ζου   φω   τι   ι   ι   ζου.

sed cum alia exempla huius rhythmī non suppetant*), nescio an rectius
hunc versiculum in duo pusilla cola φωτίζου | φωτίζου dirimas. Eodem
vero modo aliquot dochmiaci rhythmī exempla removeri posse videntur,
velut Andreae Pyrrhi στιχ. v. 1:

· · · · ·   ~ ~ ~ ~ ~

·   ποίοις εὐφημιῶν στέμμασι.   ποίοις ὕμνων ἀνθεσι.

· · · · · | · · · · ·

Cosmas can. XIV od. ε' v. 1:

τὸ διὰ τὸν φόβον σου ληφθὲν κύριε.   ἡ ἐπιφοιτήσασα ἰσχὺς σήμερον.

· · · · · | · · · · ·   ~ ~ ~ ~ ~

Cosmas can. VI od. α' v. 6:

τῷ σὺ ἄδοντας μονογενεῖ.   μεθ' ὧν, ἄχραντέ, σου τὴν σεπτὴν.

· · · · · | · · · · ·   ~ ~ ~ ~ ~

Cosmas can. XIII od. η' v. 3:

ἰδοῦ. γὰρ ἐν νεκροῖς λογίζεται.   νεκρὸν γὰρ καὶ γυμνὸν θεώμενος.

· · · · · | · · · · ·   ~ ~ ~ ~ ~

Ioannes Dam. can. III od. θ' v. 5:

νοεῖν· ὅθεν σε σὺν πόθῳ δοξάζομεν.   πατρὸς πέπομφε τὴν χάριν τοῦ πνεύ-
ματος.

Namque in duobus prioribus carminibus extrema trisyllaba, in duobus posteri-
oribus prima disyllaba vocabula ita a reliqua parte versus separare licet,
ut suum membrum efficiant et duo membra, id quod non raro accidit, ad-
versa fronte collidunt. Atque haece quidem divisio modis versus Cosmae
can. XIV odae quintae (vide Hirmol. p. 400) parum commendari videtur,
reliquorum autem versuum modulationibus tantum non efflagitur, siquidem
duplum temporis spatium, quod priori syllabarum collidentium assignatur,
suum locum in fine colorum habet. Quidquid in alio exemplo dochmiaci

*) Unum posthac cognovi versiculum similibus numeris decurrentem, Κοντάκιον I
v. 1 p. 90:

ψυχὴ μου, ψυχὴ μου | ἀνάστα, τί καθεύδεις;

rhythmī Προκομ. IX v. 6 tertiæ syllabæ acutæ in similibus tropariis duæ syllabæ respondent

. . . . . vel . . . . .

— — — — — vel — — — — —

δωρεὰν ἔλαβον.

ὥς κρουνοὶ βλύζουσι.

καὶ σεπτὸν κύμβολον.

ἡ ὁμόφρων κύσκηρος. τῇ γὰρ κτίσει. δέσποτα.

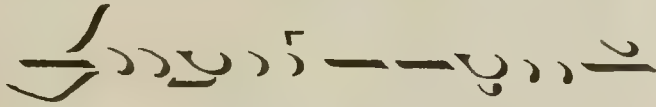
οἱ προφηται, κύριε.

unde byzantinis quoque temporibus creticam basin ἐξάχημον fuisse con-
iicias.

Sub finem huius capitis de colis eorumque numeris ut summam quæ-
stionis complectar et quibus numerorum legibus carmina illigata fuerint,
breui definiam, byzantini melodi et cantores scrupulosa illa diligentia, qua
veteres Graecos tritorum versuum, ut hexametri dactylici et tetrametri ana-
paestici, pedes dimetiendos et exaequandos curasse constat, spreta et
neglecta non rhythmum, sed rhythmī quandam umbram consecuti sunt.
Atque adeo numerorum natura eos latebat, ut nec magistri cola in pedes
dirimenda esse monerent, nec musici lineis aliisve adminiculis ad modos in
aequales particulas dissecandos uterentur. Pedum igitur divisionem cum
spernerent, colorum divisio ultima erat, eaque tantum aberat ut acquabili-
tatem quandam partium spectaret, ut pleraque cola eiusdem tropariī non
modo numerorum genere, sed etiam magnitudine sibi dispares et dissimiles
essent. Neque eadem, qua nostri musici, necessitate byzantini ad modos
in pares pedes sive tactus dividendos adducebantur, quandoquidem omnia
eorum carmina unisona erant neque nostra memoria in iis ecclesiis, quæ
vetera instituta observant, polyphonia in usu est. Neque vero corporis motus
cum cantu consociati, quo veteres Graeci imprimis commovebantur, a christianis
melodis ratio habenda erat: quantum autem illa societas ad pedes numero-
rum dimetiendos valuerit, ex nomine βῆσις, qua dipodiam iambicam
trochaicamve significabant, et discrimine anapaestorum et melicorum poe-
matum optime intellegas. Nam anapaesti, quorum sub ictibus choreutæ in-
cedebant, summa pedum æquabilitate conspicui erant, melici poetae trochaicos
pedes cum dactylicis vel, si mavis, rationales pedes cum irrationalibus pedibus
miscabant. Byzantini igitur musici neque cola in pedes dividebant neque
rhythmī notionem eam, quam nos mente concipimus, noverunt, qua cum re
illud quoque cohaeret, quod pausæ spatium, maius an brevius sit, num-
quam indicant.

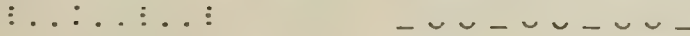
Quamquam autem et quantitatem syllabarum neglegebant et severis
rhythmī legibus coerceri reluctabantur, tamen accentus in versibus faciendis
ita disponebant, ut cola similitudinem quandam veterum versiculorum refer-
rent; quæ quidem res tam late patet, ut omnes lyricorum et scenicorum
poetarum versus byzantinis modis aptari posse confidam. Neque equidem
dubito, quin veterum cantilenarum modos, ut qui carminibus ipsis super-
stitēs esse soleant, byzantini melodi imitati sint, et servatorum modorum
luce tenebrae veteris artis si minus discutiantur, at certe rarecant. Sed

ne similitudinem illam maiorem esse statuas, accentus non ea vis erat, ut syllaba et ictu erigeretur et duplum temporis spatium expleret. Licet enim acutas syllabas melodi non raro producerent, tamen maiori parti pedum dactylicorum byzantinorum non quaternae, ut veteribus, sed trinae temporis morae erant. Quin etiam hac ipsa re, quod acutae syllabae passim protrahebantur, rhythmī concinnitas turbata est. Sic ut exemplo rem illustrem, versui Ioannis can. IV supra allato

χο ρευε νυ υ υν και α γαλλου ci ων.

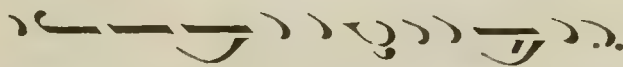
si verborum accentum spectamus, aequales pedes sunt hi:

sed haec acquabilitas pedum hoc modo modulatione turbata est:

Etiam magis rhythmī concinnitas huius versiculi

εν ο μο νοι αφυλαττων την ποιμνην σου

syllaba acuta modo producta modo correpta turbatur, id quod ex schematis et verborum et modorum iuxta positis clarius elucebit:

Plurimum vero in protractis melodiis (ἀργαῖς μελωδίαις) musici ab iis, qui verbis expressi erant, pedibus discedebant, ita tamen ut ne hic quidem vim accentus plane neglegerent.

Denique haec erat praecipua lex melodis christianis proposita nec unquam violata, ut singula cola uno saltem loco syllabam acutam haberent; neque pauci versiculi in tropariis byzantinis occurrunt, quorum accentus uno excepto omnes fluctuant. Sed in iis quoque versiculis, quorum accentus pluribus locis concinunt, unus reliquis eminere et in modulatione clarius distinguī solet. Atque ex hac causa illud quoque derivandum est, quod versus politici, utpote qui ex binis membris constant, duobus locis syllabam acutam nunquam non habent. Plerumque autem insignis ille accentus in extrema versiculi parte positus est, quod cum in aliis numerorum generibus, tum in anacreonticis versibus apparet, qui cum secunda et quarta sede saepe, sexta nunquam non accipiuntur, ut in Photii carmine p. 47:

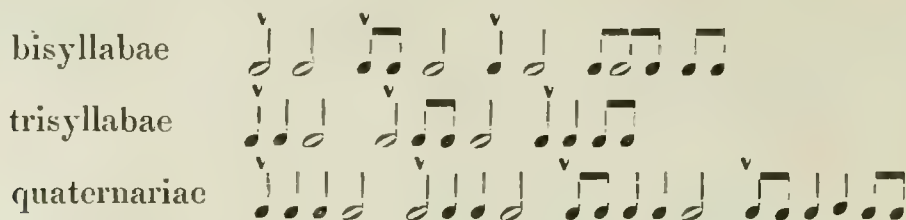
Ἀπὸ χειλέων ὕμνον
προσφέρω σοι, τῷ κτίσῃ,
ἀπὸ καρδίας βάθους
σοι δόξαν ἀναπέμπω.

Βάθος σου τῆς σοφίας
κριμάτων τὰς ἀβύσσους
τίς λόγος ἐξυμνήσει,
δέσποτα τῶν ἀπάντων;

Quae cum ita sint, modorum indoles in clausulis eorum maxime conspicua fit, et cantoris vox, cum in priore parte versus a pronuntiandi

tenuitate vix recedat, hic flecti et modulate moveri coepit. Clausularum autem in brevioribus melodiis (συντόμοις μέλεσι), neque si numeros, neque si sonos spectamus, magna varietas erat; plurima his schematis comprehenduntur:

unaquaeque autem clausula quod modo brevior, modo prolixior modulatione expressa est, hoc cum discrimine colorum, quae priorem vel medium et eorum quae extremum periodi locum obtinent, cohaeret, qua de re sequenti capite fusius disputabimus.

Hunc igitur clausularum concentum praecipuam legem artis byzantinae esse monui, eandemque ab arte veterum poetarum graecorum haudquaquam abhorrere iudico. Atque hoc quidem in propatulo est, tria quae proposui clausularum genera aptissima esse versibus veteribus, velut primum dactylico hexametro, Sapphico hendacasyllabo, paroemiaco anapaestico, alterum trimetro iambico, trochaico septenario, dochmiaco, tertium choriambicis versibus et galliambis. Plus iam illud valet, quod veteres quoque Graeci praecipuum accentum ab exordio versus remove consueverunt, id quod cum ex duobus ultimis pedibus versus dactylici ita a politioribus poetis latinis fere compositis, ut ictus versus cum accentu verborum concineret, tum ex maiore licentia primi pedis aeolicorum et glyconeorum versuum apparet. Nam si poetae graeci ordini logaoedico, dactylico, choriambico pedem dissyllabum ἀδιάφορον, quam basin G. Hermannus vocavit, praemittunt

causa huius licentiae inde repetenda esse videtur, quod primus pes ictu vocis, apud veteres Graecos cum syllaba longa fere coniuncte, ita carebat, ut nihil referret, utrum iambico an trochaico vocabulo, spondeo an pyrrichio expleretur. Contra si elegantissimus quisque poeta latinus discrepantiam ictus numerorum et accentus verborum in clausula hexametri et versus Sapphici vitavit, hoc ea de causa fecisse probantur, quod quo maior vis ictus erat, eo magis repugnantia accentus hominum aures offendebat. Maxime vero meam opinionem de vicissitudine inter cola byzantinorum et veterum poetarum graecorum intercedente praecepta veterum scriptorum artis metricae de pedibus compositis confirmare videntur. Illi enim pluribus pedibus simplicibus unum pedem compositum (πόδα σύνθετον) effici et pedis compositi vim fere eandem, quam coli sive membri esse docuerunt, qua de re nuper

in libro Die metrische Ueberlieferung der pindarischen Oden S. 51—54 commentatus sum. Iam cum ea pedis natura sit, ut ex duabus partibus, arsi et thesi, constet, cola glyconea, ithyphallica, paroemiaca, prosodiaca nomen pedum ea re meruisse necesse est, quod singula singulis ictibus percutiebantur. Hoc autem aliter fieri non potuit, quam ut aut unam syllabam longam cuiusque coli solam ictu percussam esse aut unius pedis simplicis ictum reliquorum pedum simplicium ictus depressisse dicamus. Hoc alterum cum et ipsum veri similis sit, tum ex similitudine modorum carminum byzantinorum probabile fit, quod ut facilius perspiciatur, compluria schemata byzantinorum et veterum colorum oculis lectorum subiiciamus:

Ἀχραντε παρθένε	: . . . :	- ~ - ~ ~ -
Τὴν ὠραιότητα	: . . . :	- ~ ~ ~ ~ -
Ὅλην ἀποθέμενοι	: . . . :	- ~ - ~ ~ ~ -
Οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων	: . . . :	- ~ ~ ~ ~
Καὶ τῷ πόθῳ ἠπείγετο	: . . . . :	- ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ - *).

DE VERSIBUS ET PERIODIS.

Versiculi, de quibus hucusque disputavimus, fere membra maioris versus vel periodi sunt. Quo modo enim psalmorum versus ex pluribus membris constant, eodem modo christianorum quoque tropariorum versus, psalmorum canticorumque sacrorum versibus illi quidem intermixti, rarissime ex singulis, plerumque ex binis trinisve colis sive membris compositi sunt. Sic quarti cathismatis duo primi versiculi et tres insequentes

Ταχὺ προκατάλαβε | πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶς

ἐχθροῖς βλασφημοῦσι σε | καὶ ἀπειλοῦσιν ἡμῖν | Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν.

singulas periodos efficiunt. Neque solum hebraicorum psalmorum, sed veterum quoque Graecorum carminum similitudine plura membra in unius versus vel periodi corpus coniuncta firmanur. Nam plerosque versus veteres, ut dactylicum hexametrum, iambicum trimetrum, anapaesticum tetrametrum, galliambicum et priapeium ex binis membris constare et qui maiorem in longitudinem excreverint et tribus pluribusve membris constant, periodos sive circuitus appellari novimus. Lyricos vero poetas versibus in sua cola dirimendis magis quam pedibus numerorum dimetiendis animum advertisse cum ex aliis rebus, tum ex caesura hexametri tantum non semper observata apparet. Namque si Aristoxenus Mario Victorino II, 2 teste hexametrum aut in sex pedes per monopodiam aut in tres per dipodiam dividi aut in duas partes per cola duo dirimi statuit, ultima divisio ad artem lyricorum poetarum, cuius colorum divisio propria erat, referenda

*) Alterum, non tertium pedem huius versiculi cur primario ictu feriri monuerimus, non tam ex accentibus, quam ex modis supra allatis apparet; nam cum et tertia et sexta syllaba huius versiculi acuta sit, tertiae vis dupla temporis mora augetur.

esse videtur. Hoc quoque memoratu dignum est, poetas graecos et latinos, quo recentiores aevoque christiano propiores fuerint, eo maiorem diligentiam versibus certo quodam loco incidendis caesuraque in cola dividendis impendisse. Poetae igitur byzantini quod binos pluresve versiculos in singulos versus coniungebant, vestigiis artis et hebraicorum et graecorum poetarum insistebant.

Priusquam autem de versuum periodorumque compositione disseramus, nos exponere par est, quibus rebus cognosci possit, quae membra coniungenda sint et quo loco versus cuiusque finem constitui oporteat. Atque primum omnium in libris et manu scriptis et typis repraesentatis ut cola lineolis punctisve divisa, ita versus nullo modo descripti sunt. Neque hoc quidem mirum est, siquidem iis, qui quomodo et colorum et versuum divisionem significarent nesciebant, colorum divisio potior non videri non potuit. Perpauci tantum versus ita in libris digesti sunt, ut versus finis magis quam colorum divisio appareat, versus dico canonum iambicorum Ioannis, quorum artificiosa compositio trimetris versibus in sua cola solutis oblitterata esset*), et Theophanis vel Ioannis duorum carminum (v. p. 240 sq.), quae ita adornata sunt, ut literae initiales versuum acrostichidem efficiant.**). Idem igitur in byzantinis tropariis, quod in carminibus poetarum lyricorum et scenicorum usu venit; nam haec quoque carmina in codicibus inde ab grammaticorum Alexandrinorum temporibus ita exarata esse constat, ut cola sive membra divisa, versuum fines non significati sint. Quod igitur Boeckhii, cuius memoriam pie semper colam, in Pindari carminibus edendis instituit, ut quibus ex periodis quaeque strophæ constaret, primus indagaret et oculis lectorum subiiceret, idem ego in his carminibus christianis digerendis spectavi, ut et versus et cola dividenda curarem. Neque tamen iisdem, quibus ille, iudiciis in periodis dirimendis usus sum. Veteres enim poetae lyriici et scenici versus fine numquam vocabulum ita dissecabant, ut priorem verbi partem priori, sequenti versui posteriorem tribuerent; praeterea in fine versus sive periodi neque ancipitem syllabam neque hiatum, quem aliis locis sedulo vitabant, admittere dubitabant. His igitur tribus iudiciis in veteribus carminibus utimur, ut, quo loco singuli versus finiantur, cognos-

---

*) Uno tamen loco, can. III od. θ' v. 4, 5 melodia Hirmologii p. 407 ab iamborum divisione in hunc modum recessit:

versuum divisio: Ἰλιγγιῶ δὲ νοῦς ἅπας σου τὸν τόκον
νοεῖν ὅθεν σε σὺν πόθῳ δοξάζομεν.

modorum divisio: Ἰλιγγιῶ δὲ νοῦς ἅπας σου τὸν τόκον νοεῖν
ὅθεν σε σὺν πόθῳ δοξάζομεν.

**) In hoc quoque carmine melodia Hirmologii p. 309 a divisione versuum, qualem acrostichis indicat, ita discrepat, ut quarta periodus ab διὸ καὶ χαίρων, non ab εὐλογεῖτε πάντα, ut debebat, initium capit. Qua autem ratione Theophanes vel Ioannes (vide notas p. 236) in hoc carmine usus est, eam Georgium Siculum et S. Bartholomeum imitatos esse Pitra Hymnogr. p. 18 monet.

camus. At in tropariis byzantinorum melodorum neque ex ancipite syllaba neque ex hiatu quidquam concludi potest, siquidem et quantitatem syllabarum prorsus neglegebant et hiatum non eadem, qua veteres poetae, diligentia fugiebant. Neque finito vocabulo (τελείᾳ λέξει) tantum hic, quantum in veteribus poetis, adiuvamur. Illi enim et inprimis princeps poetarum lyricorum, Pindarus, cum saepe duo cola verbo continuato coniungerent (συνήψαν), numquam hac licentia in fine periodorum abusi sunt; byzantini melodi, recentiorum poetarum graecorum latinorumque exemplum secuti, rarissime fine coli vocabulum diremerunt, unde finitum vocabulum tenuissimum indicium finis versus vel periodi factum est. Ne tamen unquam vocabulum in duo cola dissectum esse negem, nonnulli loci prohibent, ut

Ioannis can. I od. γ' v. 18 > 33:

φέρων τε παντεπόπτα | τῆς ἁμαρτίας.
ἰδεῖν ἀφράτως | ἀξιωθείς τὸν τύπον.

Ioannis can. III od. ζ' v. 82 > 92:

céβειν τὸ χρυσότευκτον | ἄψυχον βρέτας.
ἐνθους Ἰωὴλ | τοῦ θεαρχικωτάτου.

Ioannis can. IV od. α' v. 3 > 9:

καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν | Χριστὸς ὁ θεός.
ἐξαστράπτοντα | καὶ χαίρετε φάσκοντα.

Ioannis can. IV od. ε' v. 49 > 53:

καὶ ἀντὶ μύρου τὸν ὕμνον | προσκοίσομεν τῷ δεσπότῃ.
οἱ ταῖς τοῦ ἁδου χειραῖς | συνεχόμενοι δεδορκότες.

Cosmae can. V od. α' v. 4 > 16. v. Hirmologium p. 321:

δυσμενεῖς ὀρῶντες | ἐν αὐτῷ ὑποβρυχίους.
ὥς ὀφθήσομαι | λαμπρότερον ἡλίου ἐξαστράπτων.

Cosmae can. VI od. α' v. 4 > 10:

ἐξαρχούσης Μαρίας | μετὰ χορῶν καὶ τυμπάνων.
ἐκ περάτων, θεοτόκε, | κοί παρέστησαν ἄρδην.

Sergii v. 11 > 83 > 203:

ἐξίστατο καὶ ἴστατο | κραυγάζων πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα.
ἐν τῇ γαστρὶ Μαρίας βοσκηθέντα, | ἣν ὕμνουντες εἶπον.
ἡμεῖς δὲ τὸ μυστήριον θαυμάζοντες | πιστῶς βοῶμεν.

His autem in versibus canendis non verba dissecant, id quod ex ea, qua nos in periodis veterum poetarum dividendis utimur, ratione concludere possis, sed nunc hoc, nunc illo loco, ut lineolis rectis significavimus, cola dividunt, ut ἐν τελείᾳ λέξει unumquodque colum finiatur. Neque hoc in iis

versibus solis faciunt, qui eodem loco dividi nequeunt, nisi verbum dissecare velis, sed etiam in aliis, in quibus mobili caesura rectius sententia dividitur, ut in

Ioannis can. VIII ed. ξ' v. 126 > 139:

πέτραι δὲ ἐσχίσθησαν· | διὰ σταυροῦ γὰρ ἦρθη ὁ δίκαιος.
χαῖρε ἡ παγκόσμιος χαρὰ, | δι' ἧς ἡμῖν ἐξανέτειλεν.

Ioannis can. IV od. η' v. 99 > 103, conf. Hirm. p. 380:

ἐν ἧ εὐλογοῦμεν | Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.
ὕμνουντες αὐτὸν | ὡς θεὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Quod vero aliam nos in veteribus carminibus dividendis rationem inimus, nescio an falso faciamus et veteres cantores Pindari Ol. I, vv. 1, 31 varie dividentes eandem, quam byzantini, rationem secuti sint:

Ἄριστον μὲν ὕδωρ ὁ δὲ | χρυσὸς αἰθόμενον πῦρ.
χάρις δ' ἅπερ ἅπαντα τεύχει | τὰ μέλιχα θνατοῖς.

Librarii certe codicum quod saepissime respondentes versus strophae et antistrophae sic diviserunt, ut ne vocabuli partes discinderentur, non oscitasse, sed morem sua aetate comprobatum secuti esse videntur.

His igitur subsidiis, quibus Pindari Aeschyli Aristophanis cantica dividentes adiuvamur, in tropariis christianorum poetarum digerendis destituti, modorum indiciis, manifestioribus illis quidem sed magis fluctuantibus, utimur. Haec igitur Paranicas meus secutus, quo loco coli, quo versus finis statuendus esset, mihi indicavit cantuque comprobavit. Modulationum vero libros perscrutatus rationes amici fere ubique μαρτυρίαι, id est altitudinis vocis explicatis notationibus, periodis modorum interpositis, confirmatas intellexi; neque tamen nunquam Paranicae et librorum divisiones secum pugnant, quod non mirabitur, qui quantopere cantores omnium temporum modulationes paululum ex suo arbitrio variare soleant, reputaverit. Denique licentiae quaedam metricae, ut pes creticus : . . cum choriambico : . . ., vel spondaicus : . cum cretico : . . in fine periodi commutatus, de quibus infra explicatius disseram, viam a Paranica meo patefactam muniverunt. Atque hae quoque licentiae cum modorum natura cohaerent; mediis enim in versibus cola brevioribus clausulis claudebant, in ultimis, cum prolixioribus vocis flexibus syllabarumque numerum superantibus uterentur, nihil obstaculo erat, quominus pro tribus syllabis quatuor ponerent.

Colorum vero et versuum divisionem ut animis oculisque hominum patefacere, duplicem rationem inii: aut unum in versum cola ita coniunxi, ut lineola membra versus distinguerem, aut secundum et tertium membrum amplius a margine removi; neque certis quibusdam causis, ut alteram utram rationem sequerer, commotus sum, sed hypothetarum commodis nec non arbitriis obtemperavi. Sic primi versus Ioannis can. VII et Iosephi can. II, quamvis iisdem modis utantur, modo hoc, modo illo modo exarati sunt:

Ἀνοίξω τὸ στόμα μου
καὶ πληρωθήσεται θαύματος.

Χριστοῦ βίβλον ἔμψυχον | ἐσφραγισμένην σε πνεύματι.

Praeterea cum duorum vel trium versuum modi haud raro ita cohaereant, ut maior incisio in fine extremi versus fiat, hanc quoque rationem typographicis adminiculis hoc duplici modo indicavi p. 81 et 129:

ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος
ὦ μυστηρίου καινοῦ!
ὦ φρικτῆς ἐγχειρήσεως!
ἡ παρθένος ἔλεγεν.

Βασιλικῶς μοι ὑπέγραψας | ἐλευθερίαν βαφαῖς

ἐρυθραῖς τῶν δακτύλων σου | αἱματώσας, δέσποτα.

Atque hanc quidem complurium versuum comprehensionem, quam vetere nomine περικοπῆς dicere mihi liceat, veteribus quoque poetis cognitam et usurpatam fuisse nuper intellectum et ab Rossbachio Westphalio Brambachio Schmidtio subtili iudicio demonstratum est. Atque in veteribus quidem carminibus huius rei argumenta ex numerorum indole et sententiarum finibus repetenda sunt, in byzantinis aperta et luculenta testimonia modulationes praebent, sed ne sententiarum quidem indicia plane desunt; pleraeque enim pericopae maiore interpunctione clauduntur, id quod strophis cum aliis tum Προκομίων IV inter se comparatis manifestum fit.

Huic secundo capiti de versibus et periodis hunc finem imponere constituimus, ut aliquot exempla versuum cum suis schematis apponerem, quibus in exemplis selegendis id potissimum egi, ut byzantinos melodos veterum poetarum versus suo more imitatos esse demonstrarem. Modos autem versuum qui cognoscere velit, ex indice carminum, quo quaeque melodia exstet, cognoscat.

• VERSUS DACTYLICI ET ANAPAESTICI.

: . . : . . : . | : . . : . . : .   _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

ἡ μετὰ τόκον παρθένος | καὶ μετὰ θάνατον ζῶσα (Cosm. VI θ', 5)

: . . : . . : . | : . . : .   _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

αἱ μυροφόροι γυναικες | ὀρθρου βαθέος (Ἰδιομ. τοῦ Πάσχα v. 15)

: . . : . . : . | : . . : . .   _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

τῶν οὐρανίων ταγμάτων | τὸ ἀγαλλίαμα (Προκομ. II, 1)

: . . : . . : . | : . . : . . : .   _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

ἡ βασιλις τῶν ὡρῶν | τῇ λαμπροφύρῳ ἡμέρᾳ (Ioan. V, α' 9, Hirm. 385)

: . . : . . : . | : . . : .   _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

ἐκ πατρὸς γεννηθέντι | ἀρρεύτως υἱῷ (Cosm. VI θ', 5) *)

*) Hic versus utrum in duo cola dissecandus sit necne, dubitari posse video, quoniam nec modis (vide Hirm. 261), ut versum dividamus, cogimur, et quaternum pedum anapaesticorum colis nihil frequentius apud veteres poetas fuisse constat. Sed caesura post

· · · · · | · · · · ·   ◡ — ◡ ◡ — ◡ ◡ — ◡ ◡ —
 εἰκόνι λατρεύειν | μουσικῆς συμφωνίας (Ioan. V, ζ', 77)
 · · · · · | · · · · ·   ◡ — ◡ ◡ — ◡ ◡ — ◡ ◡ —
 ταχὺ προκατάλαβε, | πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶς (Κάθισμα IV, 1)

VERSUS TROCHIAICI ET IAMBICI:

· · · · · | · · · · ·   tetram. troch. acatalecticus.
 ὁ βουλήσει ἅπαντα ποιῶν | ὁ καὶ μετασκευάζων (Ioan. VIII, η', 146)
 · · · · ·[^] | · · · · ·   tetram. troch. catal.
 φαεσφόρον ἄγγελον | διαπρυσίως λέγοντα (Ioan. IV, δ', 30)
 · · · · · | · · · · ·   tetram. troch. catal.
 πάντας συνηγάγετο | πρὸς εὐφροσύνην τοὺς πιστοὺς (Cosm. VI, α, 3)
 · · · · · | · · · · ·   hexapodia trochaica.
 ἔσωσε λαὸν | θαυματουργῶν δεσπότης (Ioan. I, α', 1)
 · · · · · | · · · · ·   hexapodia trochaica.
 ῥᾶον σιωπὴν· | τῷ πόθῳ δέ, παρθένε (Ioan. I, θ', 117)
 · · · · · | · · · · ·   hexapodia trochaica.
 ἄγων ἅπαντας | πρὸς céλας ζωηφόρον (Ioan. I, δ', 39)
 · · · · · | · · · · ·   hexapodia trochaica.
 σύμφωνον ἐθρόησεν | ὀργάνων μέλος (Ioan. III, ζ, 81)
 · · · · · | · · · · ·   hexapodia trochaica.
 φωταυγὸς ἐξώρουμεν | ἀνθρώπων γένους (Ioan. II, ε', 69)
 · · · · · | · · · · ·   tetram. iamb. catal.
 τὸν λίθον θεωρήσασαι | ἀποκεκυλισμένον (Constant Ἑξαποστ. v. 8)
 · · · · · | · · · · ·   tetram. iamb. acatal.
 στεφηφορῶν ἐξ ἀκανθῶν | πεφοινιγμένος τὴν στολὴν (Ioan. VIII, δ', 52)
 · · · · · | · · · · ·   heptapodia iambica.
 τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ | τὰ νικητήρια (Sergius cont. v. 1)
 · · · · · | · · · · ·   tetram. iamb. hypercatal.
 ἐξίστατο καὶ ἴστατο | κραυγάζων πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα (Sergius hym. acath. 5)
 · · · · · | · · · · · | · · · · ·   ◡ — ◡ — — | ◡ — ◡ — — | ◡ — ◡ — ◡ —
 τῇ τῶν ὁρίων | τριφθόγγῳ λύρα | ἀντιφθεγγόμενος (Cosm. VI, ζ', 104)

septimam syllabam nusquam non facta divisioni versus favere videtur; quod indicium secutus persaepe etiam alias minntiora cola dividere possis, ut Theophranis στιχ. v. 1 p. 122:

πανεύφημοι μάρτυρες | ὑμᾶς.   οὐδεὶς ἀναμάρτητος, | οὐδεὶς.
 σοῦ, cώτερ, δεόμεθα | τῆς cῆς   ὑπὲρ τὰ ὀρώμενα | τὰ cά.

Neque codices in his minusculis colis dividendis non variant. Sic primi versus duae extremae syllabae a reliquo versu in libris prelo excusis non separantur, in codice D distinctae inveniuntur. Causa autem huius inconstantiae inde repetenda esse videtur, quod in proluxidibus (ἀργοῖς) melodiis versum in plura, in brevioribus melodiis (συντόμοις) in pauciora cola dividi par erat.

οὐκ ἐλάτρευαν | τὴν κτίσιν οἱ θεόφρονες | παρὰ τὸν κτίσαντα (Ioan. VII, ζ', 94)

τότε μὲν τυπούμενος, | νῦν δὲ ἐνεργούμενος (Ioan. VII, η', 116)

τὴν ἐκ παρθένου σου, Χριστέ, | φέγγος ἀστραπῆς σου (Cosm. VI, δ', 39)

καὶ μετεωρήσας | ἀσχέτως βρίθουσιν (Octoech. p. 100 od. γ' v. 2)

τὴν εἰρήνην | παράσχου μοι, φιλόανθρωπε (Cosm. XII, α', 4).

Duobus in ultimis versibus duo cola ita collidunt, ut eorum coniunctione id numerorum genus efficiatur, quod aliis exemplis iam illustrabo:

VERSUS LOGAOEDICI ET MIXTI:

ὁ τοῦ φωτὸς διατμήξας | τὸ πρωτόγονον φάος (Cosm. V, ε', 62)

τὴν ὡραιότητα | τῆς παρθενίας σου (Κάθισμα II, 1)

νῦν σοι τελούσιν | ὕμνον ὡς εὐεργέτη (Ioan. I, ε', 53)

ἔλθοις πορίζων | εὐχερῇ τε τὴν τρίβον (Ioan. I, ε', 4)

ἔδωκας σημεῖωσιν | τοῖς φοβουμένοις σε, κύριε (Προσομ. V, 1)

τὸν τάφον σου, σωτὴρ, | στρατιῶται τηροῦντες (Κάθισμα I, 1)

σοῦ ἡ τροπαιοῦχος δεξιὰ | θεοπρεπῶς ἐν ἰσχύϊ δεδοξασται (Ioan. VIII, α'; 1)

ὅτε τὸ ἐπίγειον | σκότος ἡμαύρωσε (Προσομ. VII, 3)

τῷ ἀρχηγῷ τῆς ζωῆς | Χριστῷ συνόντες παῖδες (Cosm. V, ζ', 110)

χαῖρε, λυχνία καὶ στάμνε, | μάννα φέρουσα (Ios. II, δ', 45)

ράβδος εἰς τύπον | τοῦ μυστηρίου | παραλαμβάνεται (Cosm. I, γ', 33)

παρθένος τίκτει | καὶ μετὰ τόκον | πάλιν μένει παρθένος (Καθ. VI, 8).

Antequam ad tertium caput huius libri, quo de compositione stropharum agam, progrediar, hoc loco commentationem de locis legibus numerorum

repugnantibus inserere visum est. Nam qui carmina byzantina edenda suscepit, cum legibus, quas de numero syllabarum, accentuum concentu, caesurae constantia exposui, tamquam regula in versibus digerendis et verborum textu constituendo uti par et consentaneum est. Equidem non solum illas leges primus aperui, sed etiam earum norma in multis locis, qui turbati et corrupti in editionibus ferebantur, emendandis et rectius disponendis nec non in variis lectionibus codicum examinandis usus sum. Quamvis enim libri in vulgaribus carminibus magnopere inter se dissidere soleant, tamen plerumque res ita comparata est, ut neutra lectio legibus numerorum repugnet. Sic, ut unum ex multis exemplum afferam, in Προκομ. II, γ', 11 hoc modo codices G et F variant:

ὥςπερ δὲ πλήκτρον τὴν γλῶτταν ἀνακινῶν | τῇ βροντοφώνῳ σου γλῶττι.

ὥςπερ δὲ πλήκτρον τὴν γλῶτταν ἀναφωνῶν | τῇ βροντοφόρῳ σου γλῶττι.

En duo verba aliter alio in codice scripta, ita tamen variata, ut utraeque lectiones syllabarum et numero et accentu concinant. Sed praeter eos locos, quibus libri varias nec modis obstrepentes lectiones suppeditabant, et praeter illos, quorum errores facile removeri poterant, alii occurrebant, qui cum leges numerorum turbarent, tamen corruptelae suspicionem non admittere videbantur. Atque minus quidem illa troparia animum offendeant, quorum accentus non ex omni parte concinebant. Nam cantores graecos cantilenas ita canentes ipsi audivimus, ut non solum praecipuos accentus, quorum concentu numeri modique cuiusque versus continentur, clara et distincta voce exprimerent, sed ne reliquos quidem prorsus neglegerent, quos cum aliis locis aliis in tropariis ponere poetae non dubitarent, factum est, ut etiam numeri versuum sibi respondentium paululum variarent. Idem autem etiam apud veteres Graecos usu venisse, inde concludas, quod duarum formarum versus glyconeī

— ◡ — ◡ ◡ — ◡ — ◡ — ◡ — ◡ —

altera, ut quae assurgentem vocem melius adiuvet, fere in exordio stropharum, priore in mediis et ultimis periodis utebantur, cuius rei cum innumera documenta afferri possint, unum carmen Pindari Nem. II laudo. Praeterea hoc quoque accedit, ut cum protypi carminis alios alii praecipuos accentus esse ducerent, harum discrepantium opinionum notae in similibus (προκομοίσις) tropariis expressae sint. Sic versiculi celeberrimi Ὀλην ἀποθέμενοι (vide p. 76) alii praeter quintam syllabam primam quoque nunquam non acuebant, alii, cum in quintae syllabae accentu solo legem modorum positam esse sensissent, secundae quam primae syllabae secundas partes tribuere malebant, id quod ex primis versiculis duorum similium carminum clarius elucebit:

στιχ. ζ'. Ὀλην ἀποθέμενοι.

ὀλως ἀγαπήσασα.

παίδων ἐστερήθητε.

στιχ. ε'. ὁ πλάστης μου κύριος.

στολὴν θεοῦφαντον.

παράδειξε πάντιμε.

et simile quiddam in tertio colo eiusdem carminis factum est:

στιχ. β'. καὶ τῷ θείῳ πνεύματι.
τοῦ ἁγίου πνεύματος.
καὶ θυμὸν κινήσαντες.

στιχ. ζ'. τοῦ πνεύματος ὄργανα.
πυρὸς κατεφρόνησας.
ὄνυξι ξεόμενοι.

Sed hae discrepantiae versuum sibi respondentium leviusculae sunt et ex modorum variationibus facilem explicatum habent. Multo gravius illud est, quod etiam numero syllabarum sat multi versus sibi respondentes differunt, cuius rei supra iam mentionem inieci. Atque longe plurimae quidem discrepantiae ad clausulas versuum pertinent, et cum protractis modis clausularum cohaerent. Inprimis pes creticus, ut metrica nomina ad rhythmica carmina transferam, tam saepe cum choriambico commutatus invenitur, ut pauca exempla afferre satis esse ducamus:

Καθ. IV, 1: ταχὺ προκατάλαβε | πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶς.
τὰ ρεῖθρα ἡγίαςας | τὰ Ἰορδάνεια.

Καθ. IV, 6: μόνε φιλάνθρωπος.
ρύσαι ἡμᾶς πειρασμῶν.

Προσομ. II, 1: τῶν οὐρανίων ταγμάτων | τὸ ἀγαλλίαμα.
ἡ θεοκίνητος λύρα | τῶν οὐρανίων ψδῶν.

Roman. vv. 6, 47: καὶ διδάσκων, φησὶν, | οὗτος μέγας ἐστίν.

καὶ μικρὸν ὡς δειλοῖς | αἰνιττόμενος. conf. vv. 11, 19,
Theophan. I, γ', 4: ἡ τῶν ἐθνῶν ἐλπίς ὁ Χριστός. | 22, 24.
τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον. conf. ε', 4. ζ', 6. ζ', 3. η', 2, 3.

Ioannes VII, ζ', 3: ἀλλὰ πυρὸς ἀπειλὴν | ἀνδρείως πατήσαντες.
τὴν μνήμην ἐβόντες | πρεσβύται καὶ ἄρχοντες.

Cosm. XIII, α', 3: ὑπὸ γῆν ἔκρυσαν | τῶν σεσωσμένων οἱ παῖδες.
ἐν κατωτάτοις τῆς γῆς | ἀπὸ γάρ σου οὐκ ἐκρύβη.

Cognata huic discrepantiae altera est, qua hos pedes — — — et — — — in clausulis commutaverunt; sed ut illius creberrima, sic huius paucissima exempla sunt, velut

Καθ. VII, 1: τὸ προσταχθὲν μυστικῶς.
ὁ ἐπὶ θρόνου Χερουβίμ.

Ioan. VI, α', 1: τῷ σωτῆρι θεῷ | τῷ ἐν θαλάσῃ λαόν.
Ἄισωμεν πάντες λαοὶ | τῷ ἐπὶ ὤμων Χερουβίμ.

Andr. I, α', 3: θεὸς τοῦ πατρός μου | καὶ ὑψώσω αὐτόν.
τῇ νῦν θρηνηδίᾳ | ἀλλ' ὡς εὐσπλαγχνός μοι δός.

Plus offensionis commutatio pedis spondaici cum cretico in clausulis versuum habere videtur, et erat, cum coniecturis huius discrepantiae exempla remove tentarem. Sed cum protracta spondaicae clausulae modulatione haec quoque commutatio excusari videatur et simillimae licentiae exempla in latinis sequentiis crebro occurrant (conf. K. Bartsch Die latein. Sequenzen des Mittelalters S. 41 f.), non iam versus tentare conabor, quales sunt

Καθ. VI, 3, 10: ἐν τῇ ἀσπύρῃ συλλήψει σου, | θεοτόκε.
τὸν διὰ λόγου τὰ πέρατα | συστηάμενον.

Ioan. IV, η', 1: αὕτη ἡ κλητὴ καὶ ἁγία ἡμέρα.

δεῦτε τοῦ καινοῦ τῆς ἀμπέλου γεννήματος.

Ioan. V, γ', 2: τῶν ἐντολῶν σου.

ὁ ἀπερίγραπτος.

Cosm. V, θ', 1: ὁ τόκος σου ἄφθορος ἐδείχθη.

καινὰ κατιδόντες καὶ παράδοξα.

Denique ad clausulae licentias hos quoque pedes — — — et — — — — com-
mutatos rettulerim, ut

Καθ. VI, 3: ἐν τῇ ἀσπόρῳ συλλήψει σου | θεοτόκε.

καὶ πῶς γὰρ τοῦτον οὐκ ἔμελλον | φρίξαι καὶ δύναι.

Ioan. V, α', 1: ἄσσωμεν πάντες λαοὶ | τῷ ἐκ πικρᾶς δουλείας.

ἡ βασιλὶς τῶν ὠρῶν | τῇ λαμπροφύρῳ ἡμέρᾳ.

Cosm. V, θ', 4: ἐπὶ γῆς καὶ ἀνθρώποις συνανεστράφη.

καὶ βραχίων, δεξιὰ ὑφίστου, cθένος.

Quidquid licentiae hucusque comprobavi, cum prolixitate modorum clausularum ita cohaeret, ut cum in aliis tropariis una syllaba cum duplici vocis flexu pronuntianda esset, in aliis duo illi soni in duas syllabas dispertirentur. Simili autem licentia veteres quoque poetas graecos usos esse certis numerorum indiciis concludi potest. Neque enim casu aut temere factum est, ut in dochmiacis periodis pro pede cretico ultimi dochmii molossus ponerent, ut Aesch. Chocph. 935, Eur. Ion 678, Orest. 1490:

ἔμολε μὲν δίκᾳ | Πριαμίδαϊς χρόνῳ | βαρύδικος ποινά.

ὅταν ἐμὰ τύραν|νον εὐπαιδίαν | πόσιν ἔχοντ' εἰδῇ.

ἔμολε δ' ἅ τάλαιν' | Ἑρμιόνα δόμους | ἐπὶ φόνῳ χαμαι|πετεῖ ματρὸς,

ἄ| νιν ἔτεκεν τλάμων.

Nam cum modorum varietatem syllabarum quantitate exprimere studerent nec tamen longius ab recepta pedis dochmiaci forma recedere auderent, protractam clausulae modulationem lenissimo indicio syllabae ancipitis — — — — indicaverunt. Quamquam prolixas clausularum modulationes latius apud veteres poetas patuisse et ad simpliciores versuum formas variandas plurimum valuisse mihi persuasum est; sed hanc quidem rem ea, qua par est, diligentia persequi non huius loci esse videtur.

Licentiae in fine versus admissae contraria est alia multo rarior, qua usi melodi aut anacrusi versum auxerunt aut modo ab iambico, modo ab anapaestico pede exorsi sunt. Sic Romanus in longa oda viginti quatuor stropharum quod octavo versui nunc decem, nunc undecim syllabas iaculavit, hanc duplicem formam

... : ... : ...

... : ... : ...

82 σταυρῷ ἀλιεύειν διδάχθητι.

49 ἐγὼ μόνος τὸν κόσμον νενίκηκα.

ante oculos habuisse videtur, quo simili modo veteres poetas primo pede trimetri modo iambico, modo anapaestico usos esse constat. Confer praeterea Cosm. XI, ζ', 4; Προκομ. VIII, δ', 1.

Denique ne media quidem pars versus ea licentia prorsus caret, ut anapaestus iambi, vel dactylus trochaei locum obtineat, velut

Προκομ. II, 3: ἄχραντε παρθένε | cῶσον ἡμᾶς.

φύλακα καὶ ρύστην | ὑμνοῦμεν πιστῶς.

Ioan. VI, α', 1: τῷ σωτῆρι θεῷ.

ἄσωμεν πάντες λαοί.

Theophanes I, η', 1: ἄκουε κόρη παρθένε ἄγνή.

νόμος οὗτος θεόθεν βροτοῖς.

And. I, ς', 3: καὶ ἀνήγαγεν ἐκ φθορᾶς | τὴν ζωὴν μου.

ἵνα μὴ τὸ χάσμα τῆς γῆς | cὲ συγκαλύψῃ.

Sed rara sunt huius licentiae exempla nec scio an librariorum errori debeantur, praesertim cum ne modis quidem satis excusationis habeant. Negligentia vero melodorum factum est, ut hic illic versus toto pede abundet, ut

Cosm. I, α', 5: Φαραὼ τοῖς ἄρμασιν | κροτήσας ἦνωσεν.

κατελύθη φρύαγμα, | ἀπάτη ἀνετράπη δέ.

Cosm. IV, η', 3: τῇ φλογὶ δὲ μὴ λωβηθέντες.

πρὸ προσώπου τοῦ θείου.

Cosm. V, α', 4: δυσμενεῖς ὀρῶντες ἐν αὐτῷ ὑποβρυχίους.

ἐπιγνώσεσθε φωτὶ, ὡς ἐξαστράπτω ἀπροσίτῳ.

Ioan. VIII, ζ', 5: ἐν τῇ γαστρί σου ὀλόκληρον, δι' ἧς ἡμῖν ἐξανέτειλεν.

διὰ σταυροῦ γὰρ ἦρθη ὁ δίκαιος καὶ κραταιᾷ χειρὶ συν-

conf. Ioan. IV, η', 1; VI, α', 4; Theoph. I, θ', 1.

[ανέστησας.

Sed in his omnibus locis ne subtiles rationes musicas scruteris, poeta grata quadam negligentia severitatem legis violasse videtur, quia in re hoc mirum accidit, quod in latinis sequentiis similiter totos pedes contra numerorum regulam interpositos Bartschius l. l. indagavit.

DE STROPHARUM COMPOSITIONE.

Pluribus ex versibus coniunctis strophae sive, ut byzantino nomine utar, troparia efficiuntur. Veterum Graecorum strophae aut paribus aut disparibus versibus constabant, sed longe plures disparum versuum erant, siquidem pares versus in epicis poematis et diverbiis (ἐν ποιήμασι κατὰ τίχον) continuare, dispaes in lyricis carminibus stropharum periodis includere consueverant. Christiani autem melodi ita in duas partes discesserunt, ut latini et syri fere ex paribus, graeci ex disparibus colis versibusque strophas componerent. Nam praeter Anacreontea, quae, cum veteris ludicae poesis formam imitarentur, ex dignitate carminum ecclesiasticorum excluderentur, unum tantum carmen graecum novi, cuius strophae ex paribus colis constant, megalynaria dico die festo τῆς ἀπαντῆς Χριστοῦ (2. Febr. vide p. 84) cantata:

Ἀκατάληπτόν ἐστιν

τὸ τελούμενον ἐν σοί

καὶ ἀγγέλοις καὶ βροτοῖς,

μητροπάρθενε ἄγνή.

Ἀγκαλίζεται χερσίν

ὁ πρεσβύτες Κυμῶν

τὸν τοῦ νόμου ποιητὴν

καὶ δεσπότην τοῦ παντός.

Huius enim carminis strophis ex quatuor trochaicis dimetris catalecticis compositis cum hymnis latinis summa similitudo est, nulla cum byzantinis carminibus, quo aegrius ferimus neque auctorem carminis memoriae proditum esse, neque quo tempore scriptum sit liquere. Canonum autem iambicorum Ioannis Damasceni strophae et ipsae ex paribus versibus constare videntur; nam singulae strophae, si syllabarum quantitatem spectamus, ex quinque trimetris iambicis constant, quorum quintus quasi epodi vice fungitur strophae et antistrophae, ex binis versibus illis quidem compositis, subiuncti; sed ne species artificiosae compositionis metricae te fallat, canonum illorum cantus accentibus verborum ita aptatus est, ut ex dissimillimis versibus singulae strophae constent, quod quo luculentius appareat, secundi canonis iambici primae strophae rhythmicum schema metricis notis expressum hic apponam:

— ◡ — ◡ | — ◡ — ◡ — ◡
 — ◡ — ◡ | — ◡ — ◡ — ◡
       — ◡ | — ◡ — ◡ — ◡
       — ◡ | — ◡ — ◡ — ◡
 — ◡ — ◡ — ◡ | — ◡ — ◡ — ◡

Στείβει θαλάσσης | κυματοῦμενον κάλον,
 ἥπειρον αὖθις | Ἰσραὴλ δεδειγμένον·
 μέλας δὲ πόντος | τριτάτας Αἰγυπτίων
 ἔκρυσεν ἄρδην | ὕδατόστρωτος τάφος
 ῥώμη κραταῖᾱ | δεξιᾶς τοῦ δεσπότης.

Quid? quod hoc quoque paene singulare et proprium horum canonum iambicorum est, quod singuli versus ex pari numero syllabarum constant; plerorumque enim tropariorum versus non modo numeris modisque, sed etiam magnitudine dispares sunt, neque plura quam duo carmina ex hac parte iambicis illis canonibus comparanda novi, Sergii troiarium Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ (vide p. 140) ex sex versibus compositum, qui cum versus septenarii iambici speciem imitentur, modo tredecim, modo quatuordecim syllabis constant, et Constantini Porphyrogennetae Ἐξαποστειλάρια p. 110 sqq., quorum ex septenis versibus quini (1. 2. 3. 4. 7) trochaici tetrametri catalectici sive quindecim syllabarum magnitudinem habent, bini reliqui (5. 6) coniuncti totidem syllabarum sunt.

Denique ne rhythmici quidem genere cola atque versus singulorum tropariorum ita inter se concinunt, ut iisdem numeris sive dactylicis sive iambicis sive logaoedicis vox cantoris ab initio usque ad finem decurrat. Nulla igitur carmina byzantina exstant, quae veterum Graecorum εὐκτημάτων ἐξ ὁμοίων similia sint; quamquam hoc nonnumquam factum videmus, ut unum quoddam rhythmici genus praevaleat et strophae certam quandam notam rhythmicam imprimat. Sic in Anastasii carmine a Pitra Iur. eccl. graeci hist. II, 286 edito quatuor primi et duo extremi versus anapaesticos numeros prae se ferunt:

Ἰδοὺ νῦν, ἀδελφοί, ἡσυχάσατε,
 τῷ κειμένῳ λοιπὸν μὴ ὀχλήσατε,
 ἡρεμήσατε, θόρυβον*) λύσατε,
 καὶ τὸ μέγα μυστήριον βλέπετε,
 φοβερᾶ ὥρᾳ ciωπήσατε,
 ἵνα μετ' εἰρήνης
 ἡ ψυχὴ ἐξέλθῃ,
 εἰς ἀγῶνα γὰρ μέγαν συνέρχεται,
 καὶ φόβῳ πολλῷ δucωπῇ τὸν Χριστόν.

Prosodiaci vero sive dactylīci versus anacrusi aucti plerique versus egregiae primae odae septimi canonis Ioannis Damasceni sunt:

~ ~ ~ ~ ~ | ~ ~ ~ ~ ~
 ~ ~ ~ ~ ~ | ~ ~ ~ ~ ~
 ~ ~ ~ ~ ~ | ~ ~ ~ ~ ~
 ~ ~ ~ ~ ~ | ~ ~ ~ ~ ~

Ἀνοίξω τὸ στόμα μου | καὶ πληρωθήσεται πνεύματός,
 καὶ λόγον ἐρεύξομαι | τῇ βασιλίδι μητρί·
 καὶ ὀφθήσομαι | παιδρῶς πανηγυρίζων,
 καὶ ᾄσω γηθόμενος | ταύτης τὰ θαύματα.

Iambica autem dicas aposticha p. 84:

Λυθέντες τῶν δεσμῶν
 τῆς πάλαι καταδίκης,
 πιστοὶ σταυροῦ τῷ ξύλῳ
 τὸν ἐν αὐτῷ παγέντα
 Χριστὸν δοξολογῶμεν.

Iambici cum trochaicis versibus consociati sunt in Theodori στιχ. p. 83:

Τὴν μνήμην ἐκτελοῦντες τῶν μαρτύρων
 κυρίῳ ἀναπέμψωμεν τοὺς ὕμνους
 σήμερον | ἐνθέως εὐφραινόμενοι.

et inverso ordine in ἐγκωμίοις magni sabbati (Τριωδ. 405):

Δεῦρο πᾶσα κτίσις
 ὕμνους ἐξοδίου
 προσοίκομεν τῷ κτίστῃ.

et in pusillo tropario Τριωδ. p. 233:

Τὸν σταυρόν σου προσκυνοῦμεν, δέσποτα,
 καὶ τὴν ἀγίαν σου ἀνάστασιν δοξάζομεν.

Hoc quoque nonnumquam factum est, ut iambici vel trochaici versiculi loga oedica clausula claudantur, ut in apolytikio II p. 88:

*) Θεοδώρου Πίτρα, idem falso ἡ ψυχὴ ἐξέλθῃ post εἰς ἀγῶνα γὰρ μέγαν συνέρχεται posuit, aliaque numerorum legibus non perspectis temere mutavit

Ὁ εὐεχήμενος Ἰωσήφ	— — — — —
ἀπὸ τοῦ ξύλου καθελὼν	— — — — —
τὸ ἄχραντόν σου σῶμα	— — — — —
σινδόνι καθαρᾷ	— — — — —
εἰλήσας καὶ ἀρώμασι	— — — — —
ἐν μνήματι καινῷ	— — — — —
κηδεύσας ἀπέθετο.	— — — — —

et in tropario Paschatis p. 88:

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν	— — — — —
θανάτῳ θάνατον πατήσας	— — — — —
καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι	— — — — —
ζωὴν χαρισάμενος.	— — — — —

Plerumque autem ne haec quidem aequabilitas numerorum servata est, sed ut in versibus iambici pedes cum anapaesticis, trochaici cum dactylicis fere coniuncti sunt, sic etiam pleraeque strophae ex colis versibusque varii rhythmī promiscue positae constant. Eadem igitur varietas numerorum, quae strophis veterum poetarum lyricorum et scenicorum, byzantinis quoque tropariis est. Quod autem nostra memoria viri docti stropharum veterum partes, quamvis dissimiles esse videantur, tamen ad symmetriae leges syllabis artificiose protractis et intervallis interpositis revocabant, id modis byzantinorum tropariorum, qui cum et codicum et cantorum fide servati sint, ista artificia non admittunt, parum probatur. Plurima enim troparia, praesertim principum melodorum Ioannis Damasceni et Cosmae Hierosolymitani ita composita sunt, ut frustra eorum cola aequabilitatis cuiusdam legibus includere coneris. Sola antiquissima carmina perspicuam quandam symmetriam prae se ferunt, quam insignibus aliquot exemplis iam illustrabo:

Ἐξαποστειλάριον in Pentec. p. 4:

Σαρκὶ ὑπνώσας ὡς θνητὸς	— — — — — a
ὁ βασιλεὺς καὶ κύριος	— — — — — a
τριήμερος ἐξανέστης,	— — — — — b
Ἀδὰμ ἐγείρας ἐκ φθορᾶς	— — — — — a
καὶ καταργήσας θάνατον.	— — — — — a
Πάσχα τῆς ἀφθαρσίας, τοῦ κόσμου σωτήριον.	— — — — — — — — — — c

Κάθισμα I p. 54:

— — — — —   — — — — — a
— — — — —   — — — — — a
— — — — —   — — — — — c
— — — — —   — — — — — b
— — — — —   — — — — — b
— — — — — d

Τὸν τάφον σου, σωτήρ, | στρατιῶται τηροῦντες
 νεκροὶ τῇ ἀστραπῇ | τοῦ ὀφθέντος ἀγγέλου
 ἐγένοντο κηρύττοντος | γυναιξὶ τὴν ἀνάστασιν·
 σὲ δοξάζομεν | τὸν τῆς φθορᾶς καθαιρέτην,
 σοὶ προσπίπτομεν | τῷ ἀναστάντι ἐκ τάφου
 καὶ μόνῳ θεῷ ἡμῶν.

Κοντάκιον I p. 90:

— υ υ — υ υ — υ υ — υ — a
 — υ υ — υ υ — υ υ — υ — a
 — υ — υ υ — υ — | υ — υ υ — c
 υ υ — υ υ — υ υ — υ υ — υ — b
 υ υ — υ υ — υ υ — υ υ — υ — b
 υ — υ — υ υ — υ υ — υ — d

Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατήλθες, ἀθάνατε,
 ἀλλὰ τοῦ "Αἰδου καθεῖλες τὴν δύναμιν,
 καὶ ἀνέστης ὡς νικητῆς, | Χριστὲ ὁ θεός,
 γυναιξὶ μυροφόροις φθεγξάμενος, χαίρετε,
 καὶ τοῖς σοῖς ἀποστόλοις εἰρήνην δωρούμενος,
 ὁ τοῖς πεσοῦσι παρέχων ἀνάστασιν.

Κάθισμα IV p. 58:

υ — υ υ — υ — | — υ υ — υ υ — a
 υ — υ υ — υ — | — υ υ — υ υ — a
 υ — υ υ — υ — c
 — υ υ — υ — υ | — υ — υ υ — υ b
 — υ υ — υ — υ | — υ — υ υ — υ b
 υ — υ — υ υ — υ | — υ υ — — — d

Ταχὺ προκατάλαβε, | πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶς,
 ἐχθροῖς βλασφημοῦσί σε | καὶ ἀπειλοῦσιν ἡμῖν,
 Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν.
 ἄνελε τῷ σταυρῷ σου | τοὺς ἡμᾶς πολεμοῦντας·
 γνώτωσαν, πῶς ἰσχύει | ὀρθοδόξων ἡ πίστις
 πρεσβείαις τῆς θεοτόκου, | μόνε φιλάνθρωπε.

Κάθισμα II p. 56:

— υ υ — υ — | — υ υ — υ — a
 — υ υ — υ — | — υ υ — υ — a
 υ — υ — υ — υ — | υ — υ — υ υ — υ c
 — υ — υ — υ — | υ υ — υ υ — υ b
 — υ — υ — υ — | υ υ — υ υ — υ b
 υ — υ — υ — υ — | — υ — υ υ — υ — d

Τὴν ὡραιότητα | τῆς παρθενίας σου
καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον | τὸ τῆς ἀγνείας σου
ὁ Γαβριὴλ καταπλαγεῖς | ἐβόα σοι, θεοτόκε·
ποιόν σοι ἐγκώμιον | προσαγάγω ἐπάξιον;
τί δὲ ὀνομάσω σε; | ἀπορῶ καὶ ἐξίσταμαι·
διὸ, ὡς προσετάγην, βοῶ σοι· | χαῖρε ἡ κεχαριτωμένη.

Κάθισμα VII p. 61:

— — — — — | — — — — — a
— — — — — | — — — — — a
— — — — — | — — — — — c
— — — — — | — — — — — b
— — — — — | — — — — — d
— — — — — | — — — — — d
— — — — — | — — — — — e

Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς | λαβὼν ἐν γνώσει
ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἰωσήφ | σπουδῇ ἐπέστη
ὁ ἀσώματος λέγων | τῇ ἀπειρογάμῳ·
ὁ κλίνας τῇ καταβάσει | τοὺς οὐρανοὺς
χωρεῖται ἀναλλοιώτως | ὅλος ἐν σοί,
ὃν καὶ βλέπων ἐν μήτρᾳ σου | λαβόντα δούλου μορφὴν
ἐξίσταμαι κραυγάζων σοι· | χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Κάθισμα III p. 57:

Θείας πίστεως | ὁμολογία — — — — — | — — — — — a
ἄλλον Παῦλον σὲ | ἡ ἐκκλησία — — — — — | — — — — — a
Ζηλωτὴν ἐν ἱερεῦσιν ἀνέδειξε· — — — — — | — — — — — c
συνεκβοᾷ σοι καὶ Ἀβελ πρὸς κύριον — — — — — | — — — — — b
καὶ Ζαχαρίου τὸ αἷμα τὸ δίκαιον· — — — — — | — — — — — b
πάτερ ὅσιε, | Χριστὸν τὸν θεὸν ἰκέτευε — — — — — | — — — — — d
δωρῆσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος. — — — — — | — — — — — e

Τροπάριον apud Pitram Hymnogr. p. XXXIV:

Ἐβόησε — — — — —
προτυπῶν τὴν ταφὴν τὴν τριήμερον — — — — —
ὁ προφήτης — — — — —
Ἰωνᾶς ἐν τῷ κήτει δεόμενος· — — — — —
ἐκ φθορᾶς με ρύσαι,
Ἰησοῦ βασιλεῦ τῶν δυνάμεων. — — — — —

Praeterea in iis quoque hirmis et tropariis, quorum membra, quamvis numerose sese excipiant, tamen ad certas proportionis regulas revocari nequeunt, saepe duo versus vel periodi similitudine et numerorum et sententiarum sibi respondent, velut

Lied auf die Märtyrer von Nikopolis (S. 63).

Gepriesene Glaubenszeugen, euch
 nimmer birgt der Erde Schooss;
 beim Vater droben ist euer Sitz,
 es öffnen zum Empfang
 sich des Himmels Pforten;
 in des Paradieses Glanz
 genießt die Frucht vom Baume des Le-
 bens ihr;
 von Christus dort erleht,
 dass uns Erdenpilgern werd zu Theil
 Seelenfrieden und der Gnade Heil.

Gepriesene Glaubenszeugen, ihr
von der Steine Wucht erdrückt
bekanntet Christus den Felsen laut,
den unzerbrechlichen.
Mit des Sieges Kränzen
durch die Huld des Herrn geschmückt,
nun jubelt ihr im Chor der Engel dort;
mit ihnen fleht zumal,
dass uns Erdenpilgern werd zu Theil
Seelenfrieden und der Gnade Heil.

Des Glaubens gekrönte Zeugen, ihr
in des Kerkers dunkler Nacht
bleibt treue Wächter für Gottes Wort;
vom heissen Durst gequält
findet ihr Erquickung
in dem Thau dem göttlichen,
der euch die Seele labte im Jammerthal;
von Christus drum erfleht,
dass uns Erdenpilgern werd zu Theil
Seelenfrieden und der Gnade Heil.

Ihr Zeugen des Glaubens, unberückt
suchtet ihr des Lebens Born,
der stets und immer von neuem quillt;
den ungerechten Tod
durch den Spruch der Frevler
ihr ertruget unverzagt;
und jubelt froh jetzt mit der Bekenner
Schaar;
allsammt erleht vom Herrn,
dass uns Erdenpilgern werd zu Theil
Seelenfrieden und der Gnade Heil.

Lied auf Charfreitag (S. 67).

Als du in das neugebaute Grab
warst zu unser aller Erlösung
gelegt, o Heiland des Alls,
und der Hades nah'n dich sah,
erschrack er und erblich:
es zerbrechen die Siegel all,
es bersten die Steine,
alte Gräber thun sich auf,
und Todte auferstehen.
Adam da in Dankesgefühlen
rief mit lautfrohlockender Stimme:
stets gepriesen sei dein Tod, du Menschen-
freund!

Als Arimatheas deinen Leib
nahm herab vom Stamme des Kreuzes,
des Lebens ewigen Quell,
hüllt er dich in Linnen ein,
und salbt mit Myrrhen dich.
Mit den Lippen da wollte er
im heissen Verlangen
küssen deinen hehren Leib,

den unvergänglichen.
Da erfasst von heiligem Schauer
rief er mit frohlockender Stimme:
stets gepriesen sei dein Tod, o Menschen-
freund!

Als sie legten deinen hohen Leib
in des Grabes düstere Enge,
und rings umschlossen du lagst,
du der unermesslich
und ohne Schranke ist,
da erbrachst du des Hades Reich,
allmächtiger Heiland!
ganz entleertest du sein Haus
und stürztest seine Macht.
Seit der Zeit ertönt am Sabbath
allwärts in der Christengemeinde
deines Ruhmes Preis im hohen Lobgesang.

Als die Engel von da oben sahen,
wie dich ruchlos höhnte und schmähte
der Sünder gottlose Schaar,

staunten sie die Langmuth an,
mit der den Schimpf du trugest,
und im Unmuth aufwallten sie,
dass frevelnde Hände,
die durchstochen deinen Leib,

das Grab versiegelten.
Doch ob der Menschen Erlösung
riefen sie mit jubelnder Stimme:
stets gepriesen sei dein Tod, o Menschen-
freund.

Auf den Märtyrer Georgios (S. 70).

Als den Helden der Märtyrer,
ehrenreicher Georgios,
preisen wir dich allzumal,
heut an deinem Fest.
Siegreich ja hast du den Lauf vollbracht,
den Glauben bewahret treu.
Dum des Sieges Ehrenkranz
ward zum Lohne dir dort zu Theil;
fleh zu Christus jetzt,
dass von Leiden und Noth erlöst werden
alle, die in reinem Glauben
heute gedenken in Ehren dein.

Wie ein Löwe mit kühnem Muth
fest du schrittest zum Glaubenskampf,
ohne Zaudern, stark bewehrt
mit des Glaubens Schild.
Nicht in den Kämpfen du achtetest
des Leibes Vergänglichkeit;

weise warst du nur bedacht
auf das ewige Seelenheil.
In der Feuertluth
von unsäglichen Peinen ward geläutert
deine Seele, gleich dem Golde
siebenfach, hehrer Georgios!

Wie der Heiland, ruhmreicher Held,
gingst nach freiem Entschlusse du
in den Tod und littest gleich
unserm Jesu Christ.
Dum du auch thronest im Himmelreich
im Glanze des Lichtes gleich ihm,
mit des Blutes Purpurkleid
und dem Scepter des Thatenruhms
königlich geschmückt.
Auf dem Haupte des Sieges Krone tragend
glänzt du grosser Glaubenszeuge
ewige Zeiten, Georgios!

Auf Kreuzerhöhung (S. 81).

O der übergrossen Wunderthat,
das lebenspendende Holz,
der vielheilige Kreuzesstamm
steht aufgerichtet hoch
uns zum Heile und Segen heut.
Alle Geschöpfe in Andacht beugen sich,
alle Dämonen in Furcht erheben bleich;
o welch ein Gnadenborn
ist geschenkt den Menschen all!
durch seine Kraft
rette unser Seelenheil erbarmungsvoll,
o Herr!

O der übergrossen Wunderthat!
das Kreuz zeigt heute sich uns,
das den höchsten des Weltenalls,
das des Segens Inbegriff
ausgespannt an dem Querholz trägt.
Es hat vom Tode die Menschen erlöst,
es hat zerstört des Hades Allgewalt;

o hehres Wunderholz,
alle die verehren dich
und Jesu Christ,
werden einst beglückt mit des Paradieses
Lust.

O der übergrossen Wunderthat!
gleich ist an Grösse das Kreuz
dem unendlichen Himmelsraum,
da von seiner Gnade Kraft
wird geheiligt der Menschen Stamm.
In ihm zerbricht sich des Feindes stolze
Macht,
in ihm sich festigt des Königs Herrscher-
stab.

O Himmelsleiter du,
deine Sprossen führen uns
aufwärts zum Herrn,
wenn wir singen liederfroh dem Heiland
Jesu Christ.

Osternlied (S. 221).

Erglänze, erglänze,
 du neues Hierusalem!
 Denn die Sonne des Herrn
 ist erstrahlt ob deinem Haupt.
 Tanze, Sion, und frohlocke dem Herrn!
 Dich auch erfreu, reine Gottesmutter,
 der von den Todten erstandene Sohn.

O hehres, o liebes,
 o honigsüßes Wonnepwort,
 das uns gab die Verheissung,
 dass du werdest unter uns

weilen, o Herr, bis zum Ende der Zeit;
 stets wird es sein unsrer Hoffnung Anker,
 den wir festhalten in Sturm und Noth.

O Ostern! o Christus!
 o neues, hehres Opferlamm,
 Gottes Allmacht und Weisheit
 ist in dir geoffenbart.
 Gib uns den Dienern
 noch höheren einst
 Antheil an dir, an dem abendlosen
 Tage des himmlischen neuen Reichs.

Heute ist der Herr erstanden,
 jubelt alle vereint!
 Heil uns, o Heiland! Heil uns!
 zum Leben hat von Grabes Nacht,
 von der Erd zum Himmelreich geleitet un:
 der Herr.

Drum lasst uns anstimmen jetzt
 das frohlockende Siegeslied!

Mit des Geistes reinen Sinnen
 werden heute wir schaun
 Christus, den Herrn der Welten,
 im unnahbaren Strahlenglanz

seiner Auferstehung, und die Worte seiner
 Huld
 vernehmend anstimmen laut
 das frohlockende Siegeslied.

Auf, ihr Himmel, lasst erklingen
 lauten Jubelgesang!
 Jauchzend stimm' ein die Erde,
 und was im weiten Weltenraum
 sichtbar ist und unsichtbar zieh' an das
 Festgewand;
 denn Christus erstanden ist
 zu dem Heile der Christenheit.

LIBER QUARTUS.

DE ARTE MUSICA BYZANTINA.

Saepe numero iam monuimus carmina ecclesiastica a melodis byzantinis facta esse, quae canerentur, non quae legerentur. Qua de causa cum in libro de sacra poesi byzantina ne modos quidem carminum artemve musicam neglegi par esse intellexissemus, hoc quoque munus, quamvis nostris viribus maius, subire ausi sumus. Neque hoc nisi rerum necessitate coactus feci; vereor enim, ne impudentiae crimine me haud immerito laceessant, quod ipse docendus alios docere conatus sim. Sed lineamenta tantum rei, lippis quoque oculis conspicua, adumbrabo; plura qui scire velit, cum ad libros modorum supra p. LXXII iam allatos delego et ad Philoxeni Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς et Chrysanthi, Margaritae, Philoxeni Θεωρητικὰ τῆς μουσικῆς.

Duplici de fonte musica ars christianorum orta esse videtur, de modis psalmorum et de arte atque disciplina Graecorum. Ut enim cantus ecclesiae christianae ex synagogis Iudaeorum profecta est, ita arte et praeceptis Graecorum perfecta et perpolita esse videtur. Sed cum graecarum cantilenarum modi tantum non omnes deperditi et Iudaeorum artis aenigmata magis quam documenta servata sint, difficillimum est dictu, quid christiana ars Graecis, quid Iudaeis accepta debeat, nec ex tantis tenebris alia, ut fieri solet, quam signa quaedam speciosa eminent. Atque toni (ἦχου) quidem notatio cuique carmini praemissa*) similis moris a Iudaeis in psalmis observati (vide Ewald Die poetischen Bücher des alten Testaments I, 172 ff.) nos commonefacit; sed ne huic rei iusto plus tribuamus, Byzantini octo tonis, novem vel decem modulationum generibus Iudaei utebantur, neque quidquam de vicissitudine inter utraque intercedente memoriae proditum est. Plura atque certiora indicia veteris artis Graecorum ad Christianos propagatae exstant. Neque enim solum in narratiuncula de Pambone abbate (v. p. XXIX) troparia graecae originis esse significantur (φθειρούσιν οἱ Χριστιανοὶ τὰς βίβλους τῶν ἁγίων εὐαγγελίων . . . γράφοντες τροπάρια καὶ ἑλληνικοὺς λόγους καὶ χυθῆσεται ὁ νοῦς εἰς τρόπους καὶ εἰς τοὺς λόγους τῶν Ἑλλήνων), sed etiam octo toni sive ἦχοι a byzantinis scriptoribus iisdem nominibus, quibus veteres Graeci suas harmonias vocabant, significabantur; conf. Westphal Metrik der Griechen (2. Aufl.) I, 310 f. Sed ne haec quidem res satis certa et explorata est; neque enim octo, sed septem modorum generibus veteres Graecos vulgo usos esse Bacchii p. 12 Meib. testimonio

*) Idem in cantilenis christianis Syrorum factum esse docet A. Hahn Bardesane p. 32.

constat, et nomina illa Δωρίου, Αυδίου, Φρυγίου τρόπου Byzantini non a suis maioribus tradita accepisse, sed doctrinae speciem ut venditarent e Ptolemaci veterumque musicorum libris eruisse videntur. Quid? quod ipsum nomen ἤχων novum est nec a veteribus scriptoribus ad genera modorum, quae τρόπους vel εἶδη vocabant, significanda usurpatum fuit. Notis quoque aliis, quam veteres Graeci, ad modos literis mandandos utebantur; sed hoc ne mireris, veterum Graecorum notae musicae tam implicatae et tam difficiles et ad intellegendum et ad scribendum erant, ut novas et faciliores notas ne mutata quidem artis musicae disciplina sollertes homines commentos esse nequitiam veri dissimile sit.

Ut autem radices artis musicae byzantinae spissa caligine obtectae sunt, ita propagatio eius ad latinas gentes et ad occidentales partes Europae in aprico posita est. Una enim cum graecis carminibus, quae etiam in Gallia inclaruisset supra p. XXV docui, cantus quoque et musica institutio a Graecis ad Latinos translata sunt. Atque huius quidem rei apertissima testimonia octo tonorum, qui graecae et latinae ecclesiae communes erant, nomina praebent. Neque enim solum distinctio tonorum plagiorum (ἤχων πλαγίων) et authentorum (ἤχων αὐθεντῶν sive κυρίων) graecae originis est, sed etiam tonum primum latini magistri vulgo tonum protum dicebant, ut ne in re latino quidem nomine facile dicenda graecae stirpis vestigia relinquerent. Quo autem tempore haec disciplina octo tonorum exulta, quo ad Latinos perlata sit, in tanta testimoniorum penuria difficile ad disceptandum est. Hoc certum est octavo saeculo, quo Ioannes Damascenus carmina Octoechi secundum octo tonos disposuit, hanc disciplinam iam pervulgatam fuisse. Sed cum cathismata et troparia anonyma multo vetustiora esse videantur, nescio an iam Anthimi et Timoclis aetate, qui quinto saeculo tropariorum poetae floruisse feruntur, fundamenta huius artis iacta sint.

Graeci vero non solum musicam artem ecclesiasticam excoluerunt excultamque ad Latinos pertulerunt, sed etiam multo integriorem, quam Latini, conservaverunt, unde multa, quae in occidentalibus partibus Europae dudum oblivione obruta sunt, apud Graecos usque ad hunc diem perduraverunt. Sic neumatum scriptura apud nos medio aevo ad finem vergente oblitterata et alia scribendi modos musicos ratione submota est; Graeci veteribus notis musicis, quae neumatis cognatae sunt, etiamnunc vulgo utuntur. Latinas vero sequentias, graecis tropariis simillimas, postquam iam diu in ecclesia cantari desierunt, nostra memoria viri docti ex bibliothecarum tenebris denuo in lucem protraxerunt; graecis in ecclesiis vetera cathismata et troparia, quae sequentiis illis vel vetustiora sunt, iisdem modis, quibus ante plus quam mille annos, etiam hodie cantantur. Quae cum ita sint, cantus ecclesiae graecae multa singularia habet, ex remotissimis temporibus quasi hereditate accepta nec multum his temporibus variata, quae iam succincta oratione exponam.

Atque primum quidem vetustissimo more antiphonici cantus servato

usque ad hunc diem apud Graecos institutum est, ut omnia carmina ecclesiastica a duobus choris per vices cantentur; quodsi carmen una strophæ constat, eadem strophæ primum a dextro, deinde a sinistro choro cantatur. Uterque autem chorus ex uno praecentore et quatuor vel quinque pueris constat; dextri chori praecentor πρωτοψάλτης, sinistri λαμπαδάριος dicitur; utrique in maioribus ecclesiis singuli apparitores, qui δομεστικοὶ audiunt, additi sunt. Ita autem inter praecentorem et pueros cantus partitus est, ut, dum praecentor vocem modulate flectit, pueri sonum principalem usque retinent, qui cum ἱκὼν vocetur, ipsi ἱκοκρατοῦντες audiunt. Hac de causa omnibus melodiis in libris modulationum nota soni illius principalis praefixa est, multique sunt scriptores artium in vi et notione illius ἱκὼν definienda. Cantores autem antiquitus in excelso loco collocati erant, qui ἄμβων ab scriptoribus vocatur. Eius iam in concilii Laodicensis can. XVII mentio fit: Περὶ τοῦ μὴ δεῖν πλὴν τῶν κανονικῶν ψαλτῶν τῶν ἐπὶ τὸν ἄμβωνα ἀναβαίνοντων καὶ ἀπὸ διφθέρας ψαλλόντων ἑτέρους τινὰς ψάλλειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ; confer Sophronium Com. lit. apud Maii Spic. Rom. IV, p. 42: Εἴτα οἱ ψάλλται ἀνέρχονται ἐν τῷ ἄμβωνι, ψάλλουσι δὲ 'τὸ δεῦτε ἀγαλλιασόμεθα τῷ κυρίῳ'. τούτῳ συμφωνοῦσι καὶ οἱ κάτω, δεικνύντες τὴν συμφωνίαν τῶν ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων. eundemque quarto decimo saeculo in cod. Vind. phil. n. 194 fol. 489 'ἀνέρχονται δὲ οἱ ψάλλται ἐπὶ ἄμβωνος καὶ ψάλλουσι τὰ ἀπολυτικά τῆς ἡμέρας' commemoratum inveni. Nunc hunc morem aboluisse accepimus.

Alterum signum veteris canendi moris in ecclesiis graecis servati hoc est, quod omnia carmina assa voce canunt. Atque hac quidem in re Christiani a more Iudaeorum, quos instrumentis musicis usos esse inter omnes constat, descriverunt. Nam patres ecclesiae quo magis animos hominum verbis atque sententiis carminum adverterent, fidium tiliarumque cantum omnesque aurium delicias removendas curaverunt. Cum hoc more assa voce canendi convenit, quod lyrae et tiliarum, totiens a Sapphone Pindaro Horatio commemoratarum, in carminibus byzantinis fere nusquam mentio fit; nam quod p. 65 Ioannes apostolus praedicatur 'ᾄδει τερπνῶς, τὰ μὲν χεῖλη κινῶν ὡς νευρὰς, ὥσπερ δὲ πλῆκτρον τὴν γλῶτταν ἀνακινῶν' non ita interpretari licet, ut illud carmen ad lyram cantatum esse concludas. In latinis quoque ecclesiis instrumentorum usum sero increbuisse narrant, quo magis notatu dignum est, quod Monachus Sangallensis in Gestorum Karoli libro secundo (Monum. Germ. hist. II, 751) Germanos a legatis graecis organis uti didicisse refert: 'Cum igitur Graeci post matutinas laudes imperatori celebratas in octava die Theophaniae secreto in sua lingua deo psallerent et ille occultatus in proximo carminum dulcedine delectaretur, praecepit clericis suis, ut nihil ante gustarent, quam easdem antiphonas in latinum conversas ipsi praesentarent... Adduxerunt etiam iidem missi omne genus organorum et variarum rerum secum; quae cuncta accuratissime sunt in opus conversa et praecipue illud musicorum organum praestantissimum, quod doliis ex aere conflatis follibusque taurinis per fistulas aereas mire perflantibus rugitum

quidem tonitui boatu, garrulitatem vero lyrae vel cymbali dulcedine coaequabat?.

Cum autem organis Graeci carerent, certe in ecclesiis non uterentur, manuum variis motibus (χειρονομία) cantum dirigebant; quod munus ne imperatorem quidem Theophilum subire aspernatum esse Cedrenus p. 522 B refert. His manuum motibus quod altitudinem, depressionem, flexus vocis significabant, notae musicae, multo post illae quidem inventae, nomine χειρονομίαε comprehendebantur; conf. Beiträge S. 61. Quin etiam formas notarum motus manuum imitari Chrysanthus Μέγα Θεωρητ. p. 91sq. rectissime monet, velut περακτή manus quasi ad volatum levatae et κέντημα digiti tamquam ad pungendum porrecti similitudinem refert. Simillimo vero modo Indos quoque vocis flexus manibus digitisque significare et adiuvere familiaris meus Martinus Haug mecum communicavit.

Non minus veneranda simplicitas cantus ecclesiae graecae in eo conspicitur, quod usque ad hunc diem intra fines veteris imperii byzantini concentum plurimum vocum sive polyphoniam spreverunt. Solis in ecclesiis Vindobonae, Odessae, Londinii, Tergestis auribus incolarum, polyphoniae tumori assuefactis, hoc dandum esse existimaverunt, ut a tenuitate unisoni cantus desciscerent. Eandem autem cantus simplicitatem in latina quoque ecclesia usque ad duodecimum saeculum viguisse nec etiamnunc prorsus abiectam esse inter omnes constat. Cum unisono cantu autem illud quoque cohaeret, quod puellarum mulierumque voces virorum cantui non admiscentur. Quamquam in Therapeutarum coetibus unum chorum virorum, alterum mulierum fuisse Philo De vita contempl. p. 902 ed. Par. a. 1640 retulit; verum in canone XVII concilii Laodicensis modo laudato cantores, neque tamen cantrices commemorantur.

Cantorum modi ipsi antiquissimis temporibus simplicissimi fuisse videntur; sedulo enim caverunt, ne modorum dulcedine et varietate homines magis permulcerentur, quam rerum gravitate commoverentur. Neque deerant, qui omnes cantilenarum pellecebras a severitate et austeritate christianorum morum alienas esse opinarentur. Huius rei testimonia supra p. XXX Pambonis et Nili abbatum edicta attulimus, idem vero locupletissimus auctor S. Augustinus in Confess. X, 33 his verbis significavit: 'Interdum melos omne cantilenarum suavius, quibus Davidicum psalterium frequentatur, ab auribus meis removeri velim atque ipsius ecclesiae, tutiusque mihi videtur, quod de Alexandrino episcopo Athanasio saepe mihi dictum commemini, qui tam modico flexu vocis faciebat sonare lectorem psalmi, ut pronuntianti vicinior esset quam canenti.' Neque non concilio ecclesiastico a. 692 congregato can. LXXV provisum est, ut ne cantores pudoris et modestiae terminos egrederentur: τοὺς ἐπὶ τῷ ψάλλειν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις παραγινόμενους βουλόμεθα μήτε βοαῖς ἀτάκτοις χρῆσθαι μήτε τι ἐπιλέγειν τῶν μὴ ἐν ἐκκλησίᾳ ἁρμοδίων τε καὶ οἰκείων. Hanc autem normam procul dubio summi melodi octavi saeculi, Ioannes Damascenus et Cosmas Hierosolymitanus secuti sunt, quo-

rum hirmi tam modicis flexibus vocis cantantur et accentibus sermonis adeo accommodati sunt, ut fere in clausulis solis liberiores motus melismatum admittant. Sed brevi post qui modulationum varietate et petulantia delectabantur, adeo auctoritate praevalere coeperunt, ut verba carminum ipsa praestrepitu modorum vix exaudiri intellegive possent. Hoc Zonaras, grammaticus et historicus duodecimi saeculi, in interpretatione canonis laudati his verbis testatur: κεκλασμένα μέλη καὶ μινυρίσματα καὶ ἡ περιττὴ τῶν μελωδιῶν ποικιλία εἰς ὧδας ἐπιτρεπομένη θυμελικὰς καὶ εἰς ἄσματα πορνικὰ τὰ νῦν ἐν ψαλμωδίαις ἐπιτηδεύόμενα μάλιστα. Idem vero codicibus quarti decimi et quinti decimi saeculi confirmatur, qui protractis modulationibus et inficetis artificiis teretismatum (Triller) scatent.

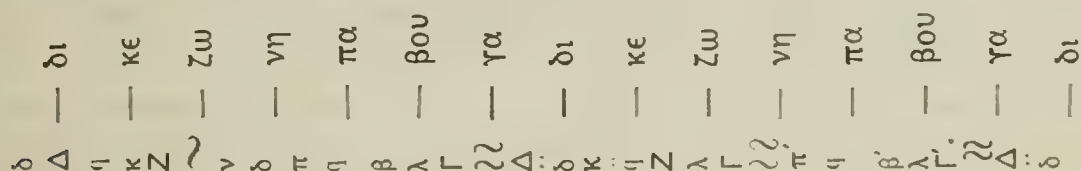
Inde factum est, ut duo modorum genera distinguantur, alterum tenue et breve, χύμα sive σύντομον μέλος vocatum, alterum flexuosum et protractum, quod ab tarditate motus ἀργὸν μέλος dicebant. Neque solum aliae odae aliis modorum generibus utebantur, sed etiam pleraque carmina brevioribus eademque tardis modis instructa sunt. Cum autem breves illi modi a sermocinationis tenuitate parum differrent, canones et stichera, quorum modi plerique breves sunt, dici (λέγεσθαι) vulgo feruntur, et in Triod. p. 425 τὸν αὐτὸν ἦχον ψάλλομεν ἐν ἐνὶ ἐκάστῳ τῶν ἐπομένων στίχων τοῦ ψαλμοῦ πα', λεγομένων παρὰ τοῦ ἀναγνώστου χύμα' cantus troparii et modulata lectio versuum psalmi contraria ponuntur. Vocabulo autem χύμα iam veteres Graeco similiter usos esse Aristides Quintilianus de mus. p. 32 ed. Meib. testatur: μέλος μὲν γὰρ νοεῖται κατ' αὐτὸ μὲν τοῖς διαγράμμασι καὶ ταῖς ἀτάκτοις μελωδίαις, μετὰ δὲ ῥυθμοῦ μόνου, ὡς ἐπὶ τῶν κρουμάτων καὶ κύλων, μετὰ δὲ λέξεως μόνης ἐπὶ τῶν καλουμένων κεχυμένων ἁσμάτων. Nam Byzantinorum quoque μέλη κατὰ χύμα λεγόμενα liberis rhythmisolvebantur. Denique multis carminibus tertium genus modorum est, quod cum mediam viam inter brevem et lentam modulationem teneat, μικτὸν sive ἀργοσύntonον audit.

Aliis et obscurioribus rationibus saepe a byzantinis magistris artiumque scriptoribus μέλη στιχηραρικά, εἰρμολογικά, παπαδικὰ distinguuntur. Duo priora nomina facilem explicatum habent ex iis, quae de Sticherariis et Hirmologiis secundo libro p. LXXII disseruimus; παπαδικὰ μέλη, quae tardis et protractis adnumerantur, nec apertae originis sunt nec a magistris perspicue definiuntur. Chrysanthus enim, quem reliqui sequuntur, ne dicam expilant, in eo acquievit, ut diceret p. 179: παπαδικὸν μέλος εἶναι τοιοῦτον, οἷον εὐρίσκεται εἰς τὰ Κοινωνικὰ καὶ Χερουβικά, neque multum lucratur ex cod. Vind. phil. n. 194, in cuius fol. 161, quo loco carminis melodia finitur et inanum sonorum (Triller) longa series orditur, adnotatum legimus: τέλος τῆς παπαδικῆς τέχνης καὶ ἀρχὴ τῆς καλλοφωνίας. Hoc autem patet, tria haec melodiarum genera cum vicibus, quas ars musica Byzantinorum et octo tonorum discriminatio subiit, arctissime cohaerere. Alio enim sono στιχηραρικά, alio εἰρμολογικά, alio παπαδικὰ μέλη cuiusque toni claudi aliosque

et plagii, secundae toni legeti, tertiae toni tertii, quartae toni quarti et recti et plagii sonum finalem literis veteris scripturae indicat. Has autem notas μαρτυρία dicunt, quod in libris melodiarum et manu scriptis et prelo excusis singulis versibus periodisque interponuntur, ut altitudo vocis et toni modulatio definiatur et confirmetur. Iisdem vero notis, modo accentu acuto auctis, modo inverso ordine scriptis, utuntur ad duplicem scalam sive κύκτημα δις διὰ πασῶν significandum hoc modo:

Hoc autem in schemate acuto accentu notas augment, ut altos sonos a gravibus distinguant, et scalam principalem inter graviolem sonum ζω sive nostrum H et altiolem ζω sive nostrum h contineri statuunt, quod horum octo sonorum terminis melodiae octo tonorum fere includuntur. Iis autem, quae iam

explicavi, notis unam notam $\sim$ = ζω additam vides, cuius inferiore parte litera β sive sonus finalis ἦχος βαρέος indicatur.

Venio iam ad difficiliorem huius rei partem. Numeri enim in scala diatonica singulis lineis interpositi, quibus Graeci, quanto intervallo duo soni distent, significant, multum admirationis nobis habent. Primum enim non duo intervallorum genera, toni dico et semitonii, ut a veteribus Graecis et a nostris musicis, sed tria τόνου μείζονος, τόνου ἐλάσσονος, τόνου ἐλαχίστου distincta sunt. Quamquam haec quidem res non prorsus nova et inaudita est, quia iam veteres philosophi (conf. Ptolemaei Harm. I, 10, 11) invenerant et recentiores mathematici confirmaverunt eos sonos, qui uno tone distare dicerentur, non plane aequali intervallo, sed plus minus distare. Verum ne scalam Byzantinorum cum scala Eratosthenis et Ptolemaei (v. Westphal Metrik I, 423) prorsus concordare opineris, in illa maximum intervallum inum, minus secundum, minimum summum locum, in hac semitonii intervallum inum, maioris toni secundum, minoris toni summum locum tetrachordi obtinet; quodsi plenum concentum duarum scalarum efficere velis, byzantina ita tibi invertenda est, ut a sono βου initium facias et sic intervalla disponas:

ο	ι	ε	α	η	ι	δ	ε
— ὑπάτη	— παρυπάτη	— λιχανός	— μέση	— παραμέση	— τρίτη διεzeug.	— παρανήτη διεzeug.	— νήτη διεzeug.
— ἡμιτόνιον	— τόνος μείζων	— τόνος ἐλάσσων	— τόνος	— ἡμιτόνιον	— τόνος μείζων	— τόνος ἐλάσσων	— τόνος

βου	γα	δι	κε	ζω	νη	πα	βου
	7		12		9		7
	7		12		9		7
	7		12		9		7

Magis nos numeris ipsis offendi par est. Tota enim ratio, qua byzantini magistri intervalla sonorum satis inscite definiverunt, a docta argumentatione Ptolemaei et mathematicorum discrepat. Illi enim, quae proportio inter motus vibrantium fidium (Saitenschwingungen) intercederet, subtili computatione eruerunt, Byzantini cum toni intervallum duodecim particulis (διαστήματα) constare statuissent, minori tono novem, semitonio (ἡμιτονίῳ sive λείμματι) septem particulas adsignaverunt. Atque quod minimum intervallum (τόνον ἐλάχιστον) dimidiam partem intervalli toni paululum superare statuerunt, id plane cum praeceptis Ptolemaei (vide Harm. I, 15) convenit; quod autem tonum minorem novem, maiorem duodecim particularum esse docent, et a disciplina mathematica Ptolemaei et a rei probabilitate abhorret. Cum enim mathematici maiorem tonum et minorem tam exiguo discrimine, ut magis mathematicis rationibus inveniri quam aurium iudicio percipi posset, differre docuissent et nostri musici pusillo illo discrimine prorsus neglecto aut tono aut semitonio sonos distare vulgo statuant, recentiores Graeci minorem tonum (ἐλάττωνα τόνον) minimo propius quam maximo accedere definiunt. Quo cum accedat, quod et Manuelis Bryennii aetate, qui quarto decimo saeculo Harmonicorum libros tres conscripsit, praecepta illa de intervallis septem, novem, duodecim particularum prorsus inaudita fuisse probantur, neque quibus calculis et mensuris illa discrimina inventa sint quidquam memoriae proditum est, in commentatione de Man. Bryennio totam illam doctrinam commenticiam et ab recentiore aliquo magistro parum scite excogitatam esse iudicavi. Probatur autem huius sententiae audacia ipso cantu Graecorum; licet enim Chrysanthus p. 9 et 102, commenticia illa disciplina, cui fidem derogare non ausus est, in errorem, ut videtur, inductus, suum τόνον ἐλάχιστον ab semitonio Europaeorum differre dicat, tamen peritissimi iudices Graecos iisdem intervallis, quibus nos, scalam decantare mihi asseveraverunt. Neque tamen silentio praetermittere fas est collegam doctissimum Schafhäutl, veteris musicae ecclesiasticae inter paucos peritum, secus sentire et lyram (Guitarre) sollertissime adornasse, cuius nervi intervallis et nostrae et Byzantinorum et veterum Graecorum scalae resonent.

Hactenus de scala diatonica, qua Graeci in plerisque cantilenis et praesertim in omnibus toni primi et recti et plagii et toni quarti recti utuntur. Praeter hanc autem scalam genera enharmonium et chromaticum suas et proprias scalas habent, quarum expositionem melius cum octo tonis musicis coniungemus.

DE OCTO TONIS (ΗΧΟΙΣ) MUSICIS.

Nulla re vicissitudo, quae inter graecae et latinae ecclesiae artem musicam intercedit, magis perspicua fit, quam similitudine octo tonorum latinorum cum octo ἡχοις Graecorum; atque in hac parte, quod raro fieri novimus, latinae ecclesiae ars perspecta plurimum lucis ad graecam artem plene

intellegendam affert. Quamquam enim Latini a Graecis artem musicam accepisse probantur et graeca ecclesia veterum institutorum multo tenacior fuit, tamen latini scriptores iam aliquot saeculis prius quam Graeci quae usu et experientia didicerant literis mandarent, de arte musica praecepta dare coeperant. Quo cum accedat, quod antiquissimus auctor graecus, Man. Bryennius, artem musicam ecclesiasticam non solum multis partibus iam immutatam invenit, sed etiam ineptis involucris affectatae eruditionis obscuravit, vis et natura octo ἤχων nisi latinis scriptoribus in auxilium vocatis plene explicari non potest. Byzantini igitur acque atque Latini octo musicae tonos esse statuerunt, et eorum quatuor authentos sive κυρίους, quatuor πλαγίους appellaverunt. Haec denominatio veteribus Graecis incognita fuit, sed simile quoddam harmoniarum discrimen illi nominibus δωρικὸν et ὑποδωρικὸν, φρυγικὸν et ὑποφρυγικὸν significasse videntur. Medio autem aevo quo pacto authentici et plagii toni primitus discriminati fuerint, optime ex Hucbaldi et Oddonis testimoniis (vide Gerbert Scriptores ecclesiastici de musica p. 116 et 258 sq.) apparet, qui tonum authenticum a suo finali usque in nonum sonum ascendere, descendere autem in sibi vicinum et aliquando ad semitonium vel ad tertium, plagium autem usque in quartum descendentem ad quintum ascendere docent. Inde hoc quoque patet, cur authentici toni alti (ὀξείῃς), plagiales graves (βαρεῖς) vulgo audiant, quae quidem res in multis melodiis nunc adeo obscurata est, ut ordo invertisse videatur.

Singuli toni a Byzantinis et Latinis nominibus ordinalibus primus (πρῶτος) secundus (δεύτερος) tertius (τρίτος) quartus (τέταρτος) appellantur, excepto tono tertio plagio, qui non ἤχος πλαγίος τρίτος sed ἤχος βαρύς a Graecis vocatur, quem dicendi usum eo tempore natum esse probabile est, quo systemate octo tonorum mutato non iam primus et secundus tonus plagius, sed tertius maxime ad gravitatem descendere coeperit, nisi forte ex veterum Graecorum systemate, qui septem non octo modorum genera vulgo statuebant, causam huius rei repetendam esse censeas. Certe nominibus ordinalibus ad singulas harmonias distinguendas iam multo ante byzantinos scriptores extremis saeculis imperii romani vulgo utebantur; conf. Westphal Metrik I, 85 et 318.

In omnibus igitur libris melodiarum, quos inspiciendi mihi quidem copia facta est, tonus cuiusque carminis ea, quam modo exposui et in hac anthologia retinui, ratione indicatus est. Verum ii, qui eruditionis gloriolam venati artem suae aetatis cum praeceptis Ptolemaei et veterum scriptorum coniungebant, antiquis nominibus φρυγικὸν δωρικὸν similibus ne mutata quidem vetere musica uti desierunt. Sed cum alii alias rationes vel errores in antiquis nominibus ad ecclesiasticos tonos transferendis sequerentur, aliis nominibus Hucbaldus et veteres scriptores latini, aliis Manuel Bryennius qui quarto decimo saeculo vixit, aliis denique recentissimi scriptores Chrysanthus, Philoxenus, Margarites utuntur in hunc modum:

	Hucbaldus.	Bryennius.	Script. recentiores
ἦχος α'	dorius	ὑπερμιξολύδιος	δώριος
ἦχος β'	phrygius	μιξολύδιος	λύδιος
ἦχος γ'	lydius	λύδιος	φρύγιος
ἦχος δ'	mixolydius	φρύγιος	μιξολύδιος
ἦχ. πλ. α'	hypodorius sive acolius	δώριος	ὑποδώριος
ἦχ. πλ. β'	hypophrygius	ὑπολύδιος	ὑπολύδιος
ἦχ. βαρύς	hypolydius	ὑποφρύγιος	ὑποφρύγιος
ἦχ. πλ. δ'	hypomixolydius.	ὑποδώριος.	ὑπομιξολύδιος.

Atque recentiores scriptores graeci, cum in reliquis partibus cum Hucbaldo conspirent, nomina λύδιος et φρύγιος inverterunt, quod nescio an errore, oscitantia scriptorum illo quidem propagato, factum sit. Bryennium autem artificiosius quam verius octo tonos disposuisse, nec non musica sua aetate magna ex parte immutata in errores inductum esse in commentatione de Man. Bryennio nuper demonstravi. Denique ne Hucbaldus quidem veteresque scriptores latini antiqua nomina recte ad tonos ecclesiasticos transtulerunt, quoniam pentekaidekachordo utebantur, quod quamvis veteris pentekaidekachordi et speciem et nomina mutuatum esset, tamen aliter nervos dispositos habebat, quam rem Westphal I, 219 ingeniosissime dilucidavit.

Nihil igitur ex antiquis illis nominibus ficticiis, quae vis et natura octo tonorum fuerit, concludi potest. Testimonia autem latinorum scriptorum si sequimur, antiquitus octo toni sono finali hoc modo differebant:

ἦχ. α'	et ἦχ. πλ. α'	sono finali utebantur	πα (d)
ἦχ. β'	et ἦχ. πλ. β'	- - -	βου (e)
ἦχ. γ'	et ἦχ. βαρύς	- - -	γα (f)
ἦχ. δ'	et ἦχ. πλ. δ'	- - -	δι (g).

Sed cum melodi graeci in tenuitate priscorum modorum non acquiescerent et maiori modulationum varietati studerent, brevi factum est, ut discriminatione illorum finalium sonorum turbata multae melodiae ἦχου α' in κε, ἦχου δ' in βου, ἦχου βαρέος in ζω finirentur. Huc accessit, quod, ne nimia modorum simplicitate taedium hominibus moverent, non omnes eiusdem toni periodos eodem sono finali finiebant; quamobrem tria genera καταλήξεων esse statuerunt, τελικῶν in fine tropariorum, ἐντελῶν in fine periodorum mediis in carminibus, denique ἀτελῶν in fine colorum et commatum, quo loco cum melodiae magis suspenderentur quam clauderentur, maxima licentia utebantur. Huius mutatae artis locupletissimus testis Man. Bryennius est, qui octo ἦχους scalis et duplicibus sonis finalibus hoc modo discriminavit:

	κλίμαξ	ὑπάτη μέση
ἦχ. α'	μέση — νήτη ὑπερβολαίων = δι — δι' = g — $\bar{g}$	κε πα'
ἦχ. β'	λιχανὸς μέσων — παρανήτη ὑπερβολ. = γα — γα' = f — $\bar{f}$	δι νη

ἦχ. γ'	παρυπάτη μέσων — τρίτη ὑπερβολ. = βου — βου' = e — e	γα	ζω
ἦχ. δ'	ὑπάτη μέσων — νήτη διεzeugμένων = πα — πα' = d — d	βου	κε
ἦχ. πλ. α'	λιχανός ὑπάτων — παρανήτη διεζ. = νη — νη = c — c	πα	δι
ἦχ. πλ. β'	παρυπ. ὑπάτων — τρίτη διεζ. = ζω — ζω = H — h	νη	γα
ἦχ. βαρύς	ὑπάπη ὑπάτων — παραμέση = κε — κε = A — a	ζω	βου
ἦχ. πλ. δ'	προκλαμβανόμενος — μέση = δι — δι = G — g	κε	πα.

Sed ne cum Westphalio iusto plus scriptori byzantino confidas, non solum Ptolemaei systematis, quo tamquam fundamento argumentationis usus est, intervalla aliter disposuit, sed etiam multa, ne artificiosa dispositio octo ἦχων turbaretur, partim omisisse, partim mutasse probatur.

Praeter Bryennium exigua admodum et parca testimonia mutatae vis octo tonorum nobis suppetunt. Atque certissima quidem indicia in μαρτυρίαις posita sunt, quas supra p. CXVI iam attigimus. Hic enim ζω tamquam sonus finalis ἦχου βαρέος significatur, et βου novi cuiusdam toni sonus finalis ita statuitur, ut ἦχ. β' et ἦχ. πλ. β' alii soni finales, extra gradus scalae diatonicae positi, assignentur. Cum his autem indiciis μαρτυριῶν hoc conspirat, quod praeter octo ἦχους duos novos constituerunt, alterum Λέγετον vocatum et eas melodias ἦχου δ', quibus βου sonus finalis erat, complectentem, alterum Βεγαγω dictum et partem modorum ἦχου πλ. β' comprehendentem.

Nostra vero memoria ad octo tonorum discriminationem redierunt, sed in multifaria varietate melodiarum non unum soni finalis signum, sed plura signa cuiusque toni esse docent, ἀπήχημα dico sive προετοιμασίαν τοῦ ψαλθομένου μέλους, ἴσον sive βάσιν, quam pueri ἰσοκρατοῦντες (vide p. CXIII), dum praecentor carmen modulatur, retinent, καταλήξεις sive sonos finales, τόνους δεσπόζοντας sive sonos in quoque carmine praecipuos, ad postremum κλίμακα sive scalam cuiusque toni. Horum signorum certissima esse dicunt τὰ ἀπήχηματα, quae in brevissimo compendio artis musicae, quod Gerbert De cantu et musica sacra tom. II tab. VIII in lucem edidit, omnia perscripta sunt. Soni autem finales cuiusque toni quantopere fluctuent, ex hoc indice finalium sonorum, quem ex libris recentiorum magistrorum excerpsti, optime intellegas:

ἦχ. α':	είρμολογικῶς πα, στιχηραρικῶς fere πα, παπαδικῶς fere πα et κε.
ἦχ. πλ. α':	fere πα. είρμολογικῶς κε.
ἦχ. β':	fere βου et δι, είρμολογικῶς πα.
ἦχ. πλ. β':	στιχηραρικῶς et παπαδικῶς δι et πα, είρμολογικῶς βου.
ἦχ. γ':	γα.
ἦχ. βαρύς:	στιχηραρικῶς et είρμολογικῶς βου, παπαδικῶς δι.
ἦχ. δ':	στιχηραρικῶς πα et βου, είρμολογικῶς βου, παπαδικῶς δι.
ἦχ. πλ. δ':	νη et γα.

Scalarum autem, quamvis suam cuiusque ἦχου esse statuunt, tamen tres tantum species sunt, quae cum tribus generibus musicae cohaerent. Atque

diatonica quidem scala, qua de in superiore capite disserui, ἤχου α', ἤχου πλ. α', ἤχου δ' communis est, nec non in plerisque melodiis ἤχου πλ. δ' adhibetur. Non multum ab diatonica scala differt κλίμαξ ἐναρμόνιος, quae tertii ἤχου propria est. Quoniam enim scala quae ab sono γα orditur

$$\begin{array}{cccccccc} \gamma\alpha & \delta\iota & \kappa\epsilon & \zeta\omega & \nu\eta & \pi\alpha & \beta\omicron\upsilon & \gamma\alpha \\ | 12 & | 12 & | 9 & | 7 & | 12 & | 9 & | 7 & | \end{array}$$

ipsa parum modulata est, ad similitudinem eius scalae, quam nos fdur dicimus, immutatur, quae quidem immutatio in libris melodiis ita indicatur, ut notis musicis ζω et βου signum *♯* addiciatur. Hac igitur de parte scala enharmonia Byzantinorum nihil novi habet; praeterea autem hoc proprium cantilenarum ἤχου γ' est, quod soni κε et πα infirmissima voce (ἀδυνάτω φωνῇ) cantari solent, quam rem cum plerique ex minuto intervallo repetendam esse censeant, hanc scalam enarmoniam tertii toni esse dicunt:

$$\begin{array}{cccccccc} \gamma\alpha & \delta\iota & \kappa\epsilon & \zeta\omega & \nu\eta & \pi\alpha & \beta\omicron\upsilon & \gamma\alpha \\ | 12 & | 12 & | 3 & | 13 & | 12 & | 3 & | 13 & | \end{array}$$

Peculiarem vero locum sibi vindicat κλίμαξ χρωματική Byzantinorum, quae ἤχου β' et ἤχου πλ. β' propria est et adeo Europaeis novum et insolitum sonat, ut cantilenae horum tonorum nostris notis musicis plane exprimi nequeant; quo molestius ferimus, quod graeci scriptores ipsi in intervallis huius scalae definiendis sibi non constant; alii enim eam κατὰ διφωνίαν sic progredi docent:

$$| 7 | 12 | 7 | 12 | 7 | 12 | 7 |$$

alii, ut Margarites, subtilius haec intervalla statuunt:

$$| 7 | 14 | 7 | 12 | 7 | 14 | 7 |$$

Videtur autem hoc proprium esse huius scalae chromaticae, quod alterum quodque intervallum semitonii est; quoniam autem scala chromatica non minus quam diatonica a quolibet sono initium capere potest, perversa illa distinctione intervallorum duodecim, novem, septem particularum comprobata fieri non potuit, quin in spinas et salebras musici scriptores inciderent.

Veteres philosophos suam cuique harmoniae vim ad animos hominum commovendos tribuisse constat. Ridicule autem recentiores scriptores, cum vetera harmoniarum nomina ad octo tonos ecclesiasticos falso translata esse non perspexissent, Platonis Aristotelis Plutarchi dicta ad res diversissimas trahunt. Omnino tot et tantas vices singuli ἤχοι subierunt, ut certam quandam indolem cuique tono tribuere difficillimum sit. Equidem satis habeo versus Octocchi, satis illos quidem inanes et inficetos, hoc loco apponere:

ἤχ. α'   Τέχνη μελουργὸς τοὺς ἀγαθεῖς κρότους
πρώτην νέμει σοὶ τάξιν· ὦ τῆς ἀξίας!

ἦχος ὁ πρῶτος μουσικῇ κληθεὶς τέχνη
 πρῶτος παρ' ἡμῶν εὐλογεῖσθω τοῖς λόγοις·
 τὰ πρῶτα, πρῶτε, τῶν καλῶν λαχὼν φέρεις·
 πρωτεῖα νίκης πανταχοῦ πάντων ἔχεις.

ἦχ. β' Κἂν δευτέραν εἵληφας ἐν τάξει θέσιν,
 ἀλλ' ἡδονὴ πρώτη σοι τῷ μελιρρύτῳ·
 τὸ σὸν μελιχρὸν καὶ γλυκύτατον μέλος
 ὁστὰ πιαίνει καρδίας τ' ἐνηδύνει.
 Σειρῆνες ἡδον δευτέρου πάντως μέλη·
 οὕτω πράως σοι ῥεῖ μελισταγὲς μέλος.

ἦχ. γ' Εἰ καὶ τρίτος σὺ, πλὴν πρὸς ἀνδρικοὺς πόνους
 σύνεγγυς εἶ πως τοῦ προάρχοντος, τρίτε·
 ἄκομπος, ἀπλοῦς, ἀνδρικός πάνυ, τρίτε,
 πέφηνας ὄντως, καὶ σὲ τιμῶμεν, τρίτε·
 πλήθους κατάρχων ἱσαρίθμου σοι, τρίτε,
 πλήθει προσήκεις προσφυῶς ἡρμοσμένῳ.

ἦχ. δ' Πανηγυριστῆς καὶ χορευτῆς ὢν φέρεις
 τέταρτον εὖχος μουσικωτάτῃ κρίσει·
 σὺ τοὺς χορευτὰς δεξιούμενος πλάττεις (?),
 φωνὰς βραβεύεις καὶ κροτῶν ἐν κυμβάλοις·
 σὲ τὸν τέταρτον ἦχον, ὡς εὐφωνίας
 πλήρη, χορευτῶν εὐλογοῦσι τὰ στίφη.

ἦχ. πλ. α' Ὁρηνωδὸς εἶ σὺ καὶ φιλοικτίρμων ἄγαν,
 ἀλλ' εἰς τὰ πολλὰ καὶ χορεύεις εὐρύθμως.
 ὁ μουσικός νοῦς, ὃν ἐγνώρισεν τέχνη,
 τίς ἢ παρεκκλίνουσα κλῆσις πλαγίων,
 πέμπτον σε τάξις (ἢ τάξιν?), ἀλλὰ πρῶτον τοῦ μόνου (?)
 ἔχει σε καὶ λέγει σε, πρῶτε πλαγίων.

ἦχ. πλ. β' Ἐκτος μελωδός, ἀλλ' ὑπέρπρωτος πέλεις,
 ὁ δεύτερος σὺ δευτερεύων τῶν μελῶν·
 τὰς ἡδονὰς σὺ διπλοσυνθέτους φέρεις,
 τοῦ δευτέρου [σὺ] πως δευτερεύων δευτέρως·
 σὲ τὸν μελιχρὸν, τὸν γλυκύν, τὸν τέττιγα,
 τὸν ἐν πλαγίοις δεύτερον τίς οὐ φιλεῖ;

ἦχ. βαρύς Ὅπλιτικῆς φάλαγγος οἰκεῖον μέλος
 ὁ τοῦ βαροῦς σὺ κλῆσιν εἵληφώς φέρεις·
 ἦχον τὸν ἀπλοῦν τὸν βαροῦς ἐπώνυμον
 ὁ τοὺς λογισμοὺς ἐν βοαῖς μισῶν φιλεῖ,
 ἀνδρῶν δὲ ἄσμα, δευτερότριτε, βρέμεις,
 ὢν ποίκιλος δὲ τοὺς ἀπλοῦς ἔχεις φίλους.

ἦχ. πλ. δ' Ἦχων σφραγίς, τέταρτε cὺ τῶν πλαγίων,
 ὡς ἐν σεαυτῷ πᾶν καλὸν μέλος φέρων.
 ἀνευρύνεις cὺ τοὺς κρότους τῶν ᾠσμάτων,
 ἦχων κορωνίς ὡς ὑπάρχων καὶ τέλος·
 ὡς ἀκρόν ἐν φθόγγοις τε καὶ φωνῶν στάσει
 ἀκρόν σε φωνῆς δις καλῷ σε καὶ τέλος.

DE NOTIS MUSICIS.

Multi vereor, ne a byzantina musica ecclesiastica tractanda proprietate notarum musicarum deterreantur, quae cum a nostra ratione modos scribendi toto coelo differant, non exiguam nobis difficultatem parant. Illi enim nec lineis nec notis nostris utuntur, sed continuis signis, quanto intervallo insequens sonus a praecedente distet, significant. Itaque unicuique melodiae basim praefigunt, a qua quantum primus sonus modorum distet, prima nota indicant, deinceps reliquis notis ascensionem et descensionem vocis significant. Praeterea aliis peculiaribus signis utuntur, quibus intensio vocis, temporum productio aut correptio, toni mutatio (ἦχου φθορά) denique varii vocis flexus exprimantur. Atque haec quidem notarum scriptura, quae neumatis in occidentalibus partibus Europae medio aevo usurpatis simillimae sunt, ex manuum motibus (χειρονομία), ut supra p. CXIV monuimus, orta est, sed iam decimo saeculo et exulta et in codicibus usurpata esse videtur. Quod autem ab Ioanne Damasceno eam inventam esse Chrysanthus p. 31 asseverat, nullo testimonio confirmatum invenimus. Neque nihil annis volventibus hanc scripturam mutatam esse codices vel obiter inspecti persuadent, sed nullo, quod sciam, libro haec res accuratius et copiosius pertractata est. Quae autem scribendi ratio quinto decimo saeculo in usu fuerit, anonymi cuiusdam ψαλτικῆ τέχνη et Ioannis Cucuzelis carmen de signis (μέλος περὶ σημαδίων), a Gerberto in libro de musica sacra tom. II tab. VIII (conf. Beiträge S. 61—64) edita, docent. Magnopere vero initio huius saeculi ab auctoribus novae methodi musicae Chrysantho, Gregorio, Churmuzio immutata est, qui multis supervacaneis signis abiectis artem simpliciore facilioremque ad intellegendum reddiderunt. Atque ea quidem, quam emendatores illi musicae disciplinae constituerunt, ratio scribendi in libris melodiarum in secundo libro extremo a nobis recensitis usurpata est.

Iam ut summa huius artis capita succincta oratione percurram, gravissima signa ea sunt, quibus ascensio et descensio vocis indicatur. Sonorum (φθόγγων) autem ascendentium et descendentium signa decem numero sunt, sex ascendentium (ἀνιόντων) et quatuor descendentium (κατιόντων):

⤿ ἴσον	parem sonum nec ascendentem nec descendentem significat,
— ὀλίγον	sonum uno intervallo altiore,

∪ πεταστή	sonum uno intervallo altiore exsultimque ascendentem,
∪ δύο κεντήματα	sonum uno intervallo altiore punctimque ascendentem,
∪ κέντημα	sonum duobus intervallis altiore,
∪ ύψηλή	sonum quatuor intervallis altiore,
∪ ἀπότροφος	sonum uno intervallo graviorem,
∪ ύπορροή	sonum duobus intervallis graviorem sensimque descendentem,
∪ ἐλαφρόν	sonum duobus intervallis graviorem mediumque sonum supersalientem,
∪ χαμηλή	sonum quatuor intervallis graviorem.

Praeterea decem haec signa vario modo coniunguntur, ut vocem tribus vel quinque intervallis ascendere aut descendere indicent; quo autem pacto coniungenda sint, quae partes superiorem (σημεία ἐπιτακτικά), quae inferiorem (σημ. ὑποτακτικά) obtineant, singulatim praecipiunt; eaque signa, quae nisi aliis imposita non inveniuntur, ut κέντημα et ύψηλήν, πνεύματα, quae aut sola scribuntur aut aliis subiunguntur, ut ὀλίγον et πεταστήν, κύματα appellant.

Decem quae enarravi signa ad altitudinem vocis spectant, quam graeci scriptores ποσότητα μελωδίας parum accommodate dicunt, his undecim alia accedunt, quae qualitatem melodiae (ποιότητα μελωδίας) indicare dicuntur. Ex his quatuor, cum ad temporis spatium pertineant, ἔγχρονα audiunt:

∪ κλάσμα
Γ γοργόν

∪ ἀργόν
· ἀπλή.

Atque primum quidem signum, in commentariis illius anonymi iam commemoratum, ultimis sonis cuiusque coli et periodi additum sonum syllabamque ita producendam esse monet, ut duplicem temporis moram expleat. Veteribus in membranis hoc signum frustra quaesivi, unde ne temere concludas eius vim in clausulis protrahendis antiquitus neglectam esse; immo vero cum productio syllabarum clausulae in ipsa rerum natura posita esse videretur, apertam rem signis indicare supersedissee probantur. Contraria sibi sunt duo sequentia signa, etiam extra fines clausulae usurpata, γοργόν et ἀργόν, quorum prius corripendam, alterum producendam syllabam, cui additum est, monet. Atque posteriore quidem nota uni sono duas moras (∪) tribuendas esse significatur, prioris autem vis etiam ad sequentem sonum ita pertinere dicitur, ut duo soni coniuncti unius temporis moram expleant (∪). Quartum signum, et inutile et raro usurpatum, prorsus eandem vim habet atque ἀργόν et κλάσμα. Praeterea tribus extremis signis duplicatis vel triplicatis duplici vel triplici parte syllabam aut producendam aut corripendam esse indicant.

Septem alia signa, cum ad solam qualitatem soni spectent, ἄχρονα dicuntur:

∪ βαρεῖα	↪ ἕτερον ἢ σύνδεσμος
↗ ὀμαλόν	↪ ἐνδόφωνον
↖ ἀντικένωμα	+ σταυρός.
↘ ψηφιστόν	

Horum duo, βαρεῖα et ψηφιστόν, quam vim ad accentus syllabarum acue-
dos habeant, iam in tertio libro p. LXXVII fuse explicavi. Simile quiddam
duo alia signa ἀντικένωμα et ὀμαλόν valent, quorum prius undulatum motum
vocis e faucibus non sine vehementia erumpentem (κυματισμόν τῆς φωνῆς
ἐκ τοῦ λάρυγγος μετὰ ἀνεπαισθήτου ὀξύτητος) significat, alterum, coniunctis
signis ὀλίγου et ἀποστρόφου subiectum, sonum ὀλίγου erigit, ut paene idem,
quod signum πεταστής, valere videatur. Σύνδεσμος autem duo sonos con-
iungit, σταυρός divellit, ἐνδόφωνον denique vocem ore occluso per na-
sum emittendam esse indicat. Atque haec quidem signa etiam nunc in usu sunt,
antiquitus autem multo pluribus ad vocis varios flexus significandos uteban-
tur, quorum nomina hic afferre et cum similibus notis Notkeri (vide Gerbert
Scriptores eccl. de mus. p. 95 sq.) componere satis habemus: ἴσον, διπλῆ,
παρακλητική, κράτημα, κύλισμα, ἀντικενοκύλισμα, τρομικός, ἐκστρεπτόν, τρομι-
κοσύναγμα, ψηφιστοσύναγμα, θεματισμός ἔσω, θεματισμός ἔξω, ἐπέγερμα, παρα-
κάλεσμα, ξηρόν, οὐράνισμα, ἀπόδερμα, θές καὶ ἀπόθες, θέμα ἀπλοῦν, χόρευμα,
ψηφιστοπαρακάλεσμα, τρομικοπαρακάλεσμα, πίεσμα, σείσμα, σύναγμα, ἔναρξις,
λύγισμα, στράγγυσμα, κολαφισμός, βυθογράφισμα, χαιρετισμός, ἀνατρίχισμα.

Denique musici byzantini peculiaribus signis utuntur, quibus ab uno
tono ad alterum transeundum (σημεῖα φθορᾶς ἤχου) et ab usitatis scalarum
intervallis paululum deflectendum esse significant; eosdem autem et pedum
et pausarum notationibus carere supra iam diximus.

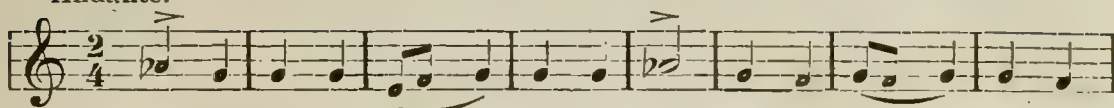
Ne autem hac arida enarratione signorum hunc librum finirem, insigni
benevolentia archimandritae Tergestini Eustathii Thereiani cautum est, qui
celeberrimas melodias nostris notis musicis expressas nobis commodavit, quas
hoc loco publico usui proponere visum est. Licet enim et ipse fieri posse
negem, ut proprietates graecarum melodiarum cum aliarum tum chromati-
carum nostris notis musicis plane reddantur, et Timotheus Milesius nuper
in commentatione περὶ τῆς μουσικῆς τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων (vide Πανδώρα
1. Ian. 1871) omnem conatum graecos modos nostris notis exprimendi dam-
naverit, tamen futurum esse spero, ut, si rem in aprica luce positam con-
spicere non liceat, ne umbra quidem rei contemnatur. Minus autem discrimibus
scalarum diatonicarum Europaeorum et Byzantinorum me commoveri supra
iam indicavi; magis me difficultates mollitiem vocis quorundam sonorum
enharmonici et chromatici generis reddendi conturbant. Rhythmici vero pedes
vereor ne magis oculis lectorum rectis lineis indicati esse videantur, quam
auribus auditorum sese insinuent; denique illud dubito, num aegre ferant, quod
vocem per nares emittendam, id quod in cantu Graecorum nostras aures
maxime offendit, notis nostris significare neque potuimus neque volumus.

Κανὼν τοῦ μεγάλου σαββάτου. p. 196.

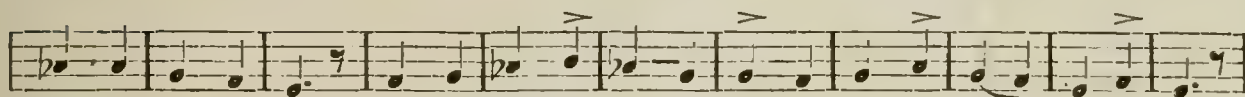
ἦχος πλ. β'.

Andante.

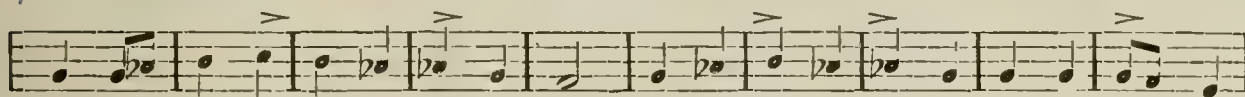
ψδὴ α'.

Κυ - μα - τι θα - λα - - σης τον κρυ - ψαν-τα πα - - λαι δι-

ωκ-την τυ - ραν-νον υ - πο γην ε - κρυ-ψαν των σε - σω-σμε - νω-ν οι παι-δες

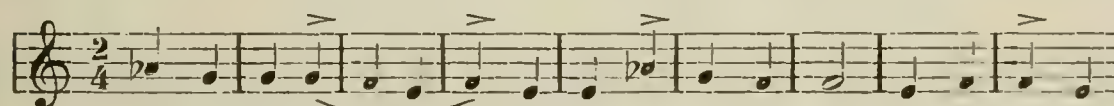

αλ - λη - μεις ως αι νε - α - νι - δες τῃ Κυ - ρι - ψ α - σω - μεν εν - δο - ῶς

γαρ δε - δο - - - ξα - - σται.

ψδὴ γ'.

Σε τον ε - πι - - υ - δα-των κρε-μα-σαν-τα πα - σαν την γην α-

σχε - - τως η κτι-σις κα - - τι-δου σα εν τῃ Κρα-νι - - - ψ κρε-μα-

με - νον θαμβει πολλῶ συ - νει - χέ - το ουκ ε - στιν α γι - - - ος πλην σου

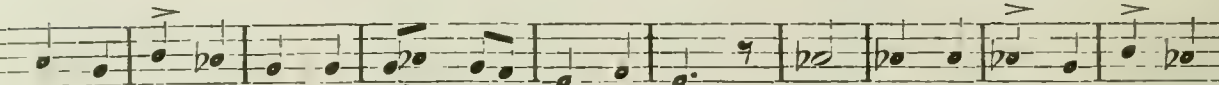

Κυ - ρι - ε κραυ-γα - - - ζου - - σα.

ψδὴ δ'.

Τὴν ἐν σταυ-ρῷ σου - - θει - ἀν κε - νω - σὶν προ - ο - ρῶν

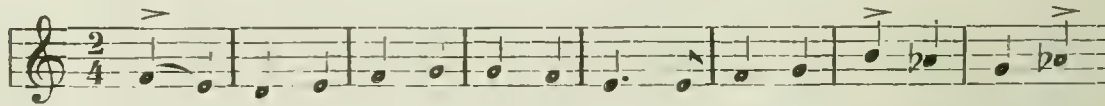
Ἀβ - βα - κουμ ε - ξε - στη - κω - - σ ε - βο - α συ δὺ - να - στῶν δι - ε - κυ -

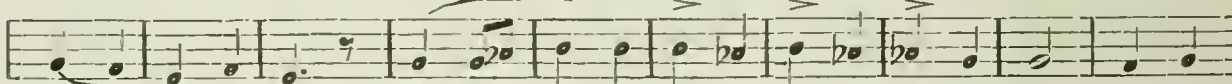
ψα - σ κρα - τος α - γα - θε ο - μι - λῶν τοῖς ἐν α - - δῇ ὡς παν - το -

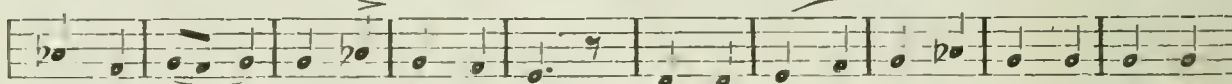
δυ - να - - μο - σ.

ψδὴ ε'.

Θε - - ο - φα - νει - ἀς σου Χρι - στε τῆς πρὸς ἡ - μας συμ - πα - θῶς

γε - - νο - με - νης Ἡξ - α - ι - ἀς φῶς ἰ - δῶν α - νε - σπε - ρον ἐκ νυ -

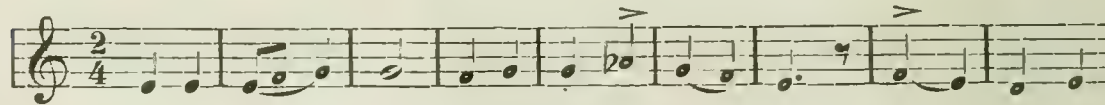
κτος ὁρ - θρι - - σας ἐ - κραυγα - ζεν α - να - στη - - - - - σον - ται οἱ νε -

κροὶ καὶ ἐ - γερ - θη - σον - ται οἱ ἐν τοι - σ μνη - μει - οῖς καὶ πα - - - - - ν -

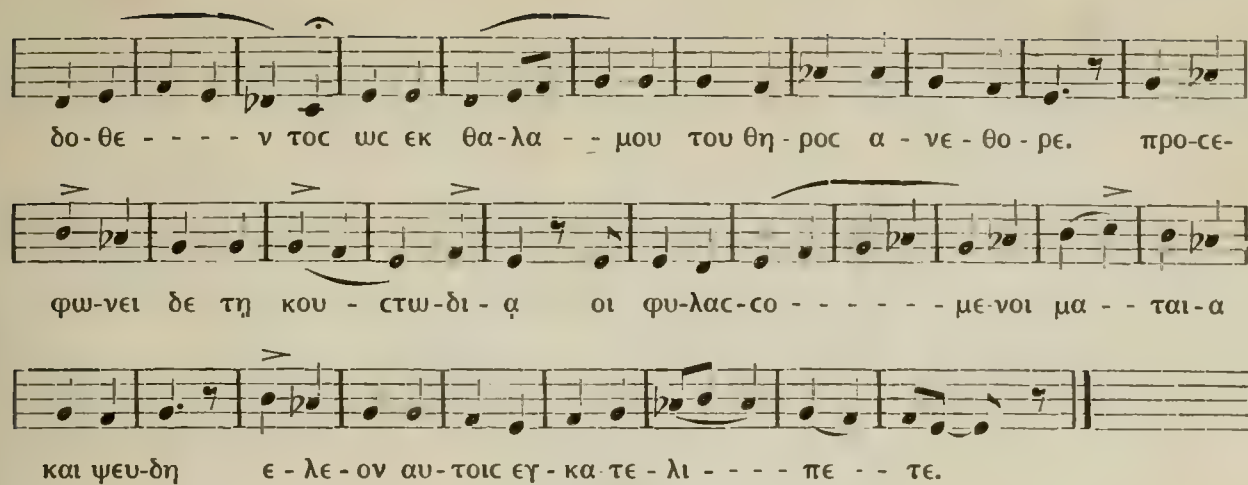
τες οἱ ἐν τῇ γῇ α - γαλ - λι - α - - - - - σο - ν - ται.

ψδὴ ς'.

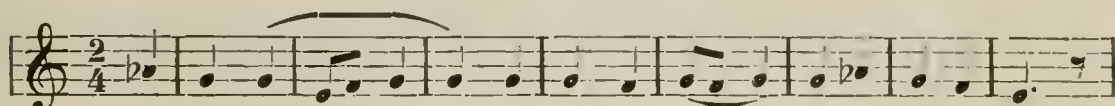
Συ - νε - σχε - - - - - θη ἀλ - λου κα - τε - σχε - - - - - θη στε - ρ - νοῖς κη -

τῶν - οἱς Ἰ - ω - νας σου γὰρ τὸν τυ - πὸν φε - ρῶν τοῦ πα - θον - τος καὶ τα - φη -

δο-θε - - - ν τος ως εκ θα-λα - - μου του θη-ρος α - νε - θο - ρε. προ-σε-
 φω-νει δε τη κου - κτω-δι - α οι φυ-λας-σο - - - - με-νοι μα - - ται-α
 και ψευ-δη ε - λε - ον αυ-τοις εγ - κα-τε - λι - - - - πε - - τε.

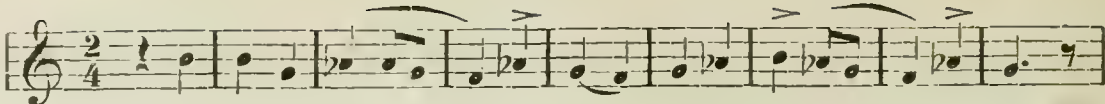
ψδὴ ζ.

Α - φραστον θα - υ - μα ο εν κα - μι - - - νη ρυ - ца-με - νος
 τους ο - ci - - ου - c παιδας εκ φλο-γος εν τα - ψη νε - κρος απνους κα - τα
 τι-θε ται εις σω - τη - ρι - αν η - μων των με - - λω-δουν των λυ-τρω - τα
 ο θε - ος ευ - λο - - γη-τος ει.

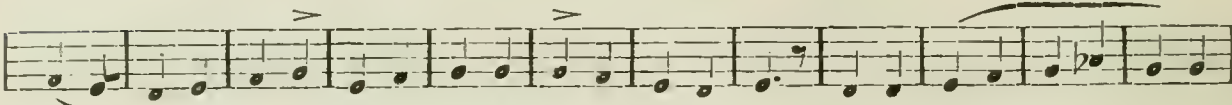
ψδὴ η'.

Ε - κ στηθι φριττων ου-ρα - νε και κα-λευ-θητω-σαν τα θε-
 με-λι - α της γης ι - δου - - - - γαρ εν νε-κροις λο-γι - ζε - ται ο εν υ - ψι - στοις οι-
 κων και τα-ψη cμι-κρη ξε - νο - - δο-χει-ται ον παιδες ευ-λο - γει-τε ι - ε - ρεις
 α - - - νυ-μνει-τε λα - ο - - c υ - πε-ρυ - ψου - - τε εις παντας τους αι-ω νας

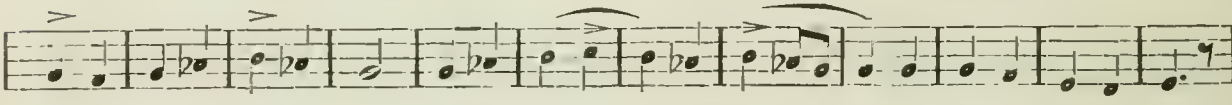

ψδὴ θ'.

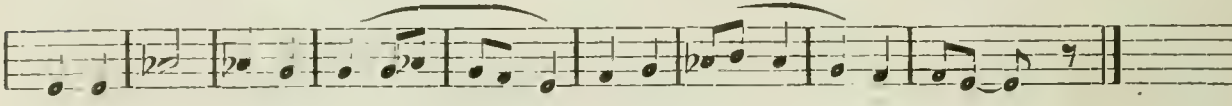
Μη ε - πο - δυ - ρου μοι μη - τερ κα - θο - ρω - σα εν τα - φω

ο - ν εν γα - στρί α - νευ σπο - ρας συ - νε - λα - βες υι - ον α - να - στη - - - - - σο μαι

γάρ και δο - ξα - σθη - σο - μαι και υ - ψω - - - - - εν δο - - - - - ξη α - παυστως ως θε - ος

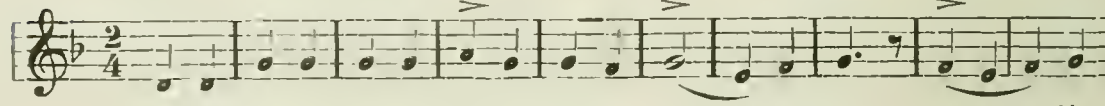

τους εν πι - στει και πο - - - - - θω σε με - γα - λυ - - - - - νο - ν - - - - - τας.

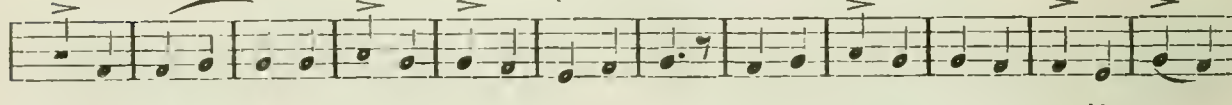
Κανὼν τῆς Ἀναστάσεως. p. 218.

ἦχος α'.

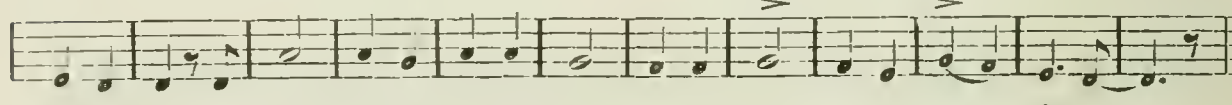
Andante.

ψδὴ α'.

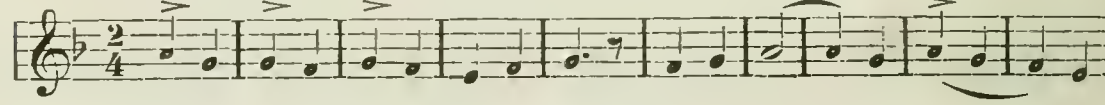
Α - να - στασε - ως η με - ρα λαμπρυν - θω - μεν λα - οι πα - σχα Κυ -

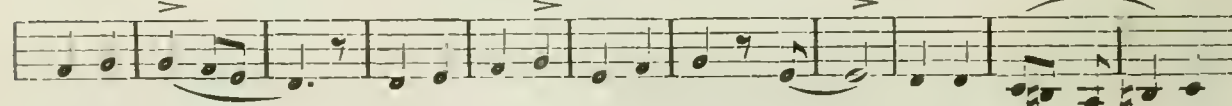
ρι - ου πα - - - - - σχα εκ γαρ θα - νατου προς ζω - ην και εκ γης προς ου - ρα - νον Χρι - στο - ς

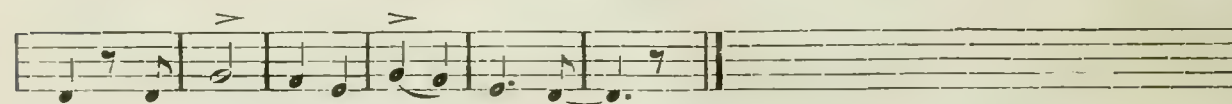
ο θε - ος η - μας δι - ε - βι - βα - σεν ε - πι - νι - κι - ον α - - - - - δο - ν τας.

ψδὴ γ'.

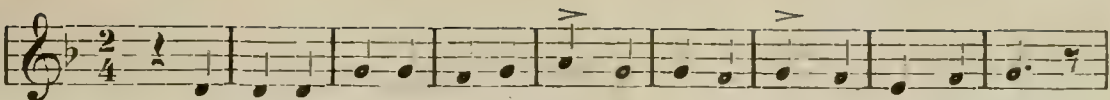
Δευτε πο - μα πι - ω - μεν και - νον ουκ εκ πε - τρας α - γο - - - - - νου τε -

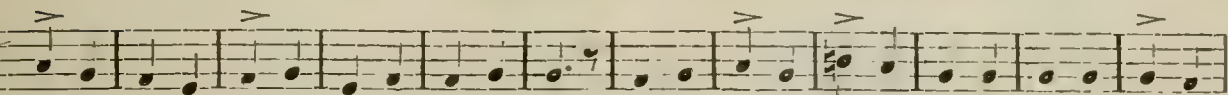
ρα - τουργουμε - νον αλ - λα - φθαρσι - ας πη - γην εκ τα - φου ομ - βρη - σαν - τος Χρι -

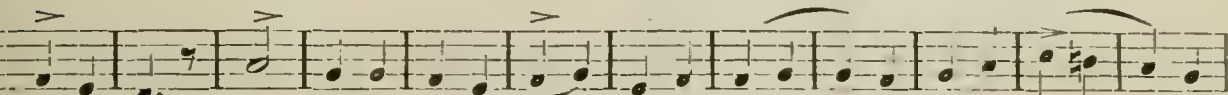
στου ε - νψ στε - ρε - ου - - - - - με - - - - - θα.

ψδὴ δ'.

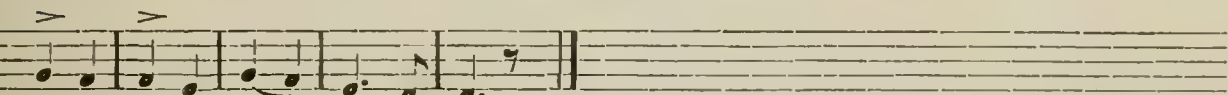
Ε - πι της θει-ας φυ-λα - κης ο θε-η - γο - ρος Αβ-βα - κουμ

στη-τω με-θη - μω-ν και δει - κνυ - τω φα-ε - σφορον αγ-γε λον δι - α-πρυ-σι-ως

λε-γον-τα ση - με-ρον σω τη - ρι - - α τῃ κο-ς μῶ ο - τι α - νε - - στη χρι -

στος ως παντο - δυ - - να - - μος.

ψδὴ ε'.

Κα-τηλθες εν τοις κα-τω-τα-τοις της γης και συ νε-τρι-ψας μο-

χλου-ς αι - ω νι - - - ους κα-το - - χους πε - πε-δη-με - - νους χρι - στε και τρι-

η-με - ρος ως εκ κητους Ι - ω - να - ς ε - ξα - νε - στης του τα - - - φου.

ψδὴ ζ'.

Ο παι - δας εκ κα - μι - νου ρυ-σα-με - νος γε - νο - - -

με - νος αν-θρω-πος πα-σχει ως θνη-τος και δι - α παθους το θνη-τον αφθαρ-

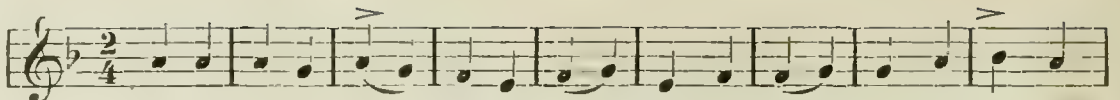

σι - ας εν - δυ - - - ει ευ πρεπει-αν ο μο - νος ευ-λο - γη - το - ς των πα-

τε - - - - ρων θε - ος και υ - πε - ρε - ν δο - - - ξος.

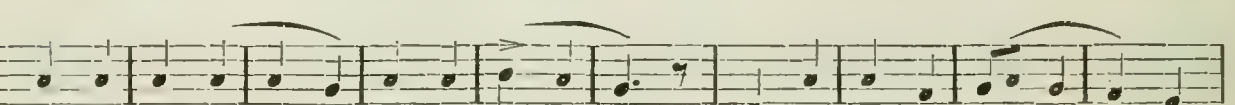

ψδὴ η΄.

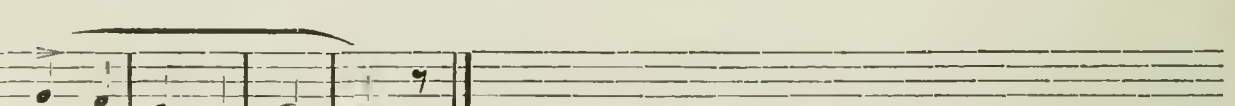
Αυ-τη η κλη-τη - - και α - γι - - - α η - με - - ρα η - μι - α

των Καβ - βα - - των η βα-σι - λικ και-κυ-ρι - α ε - ορ - των ε - ορ - τη και πα-

νη-γυ - ρικ ε - ςτι - - - πα-νη-γυ - ρε - ων ε - νη ευ - λο - γου - - μεν Χρι-

στον εις τους αι - ω - νας.

ψδὴ θ΄.

Φω - τι - ζου φω-τι - - - ζου - - νε - α Ι - ε - ρου-κα - λημ

η γαρ δο - ξα κυ - ρι - - - ου ε - πι σε α - νε-τει-λε χο - ρευε νυ - ν

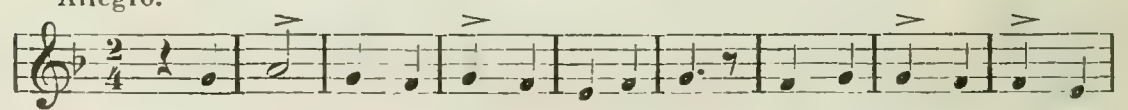
και α - γαλ - λου Ci - ων κυ - - δε α - γνη - - τερ-που θε-ο - το - - κε εν

τη ε - γερ - ςει του το - - κου - σου.

Προσόμοια.

Allegro.

ήχος α΄.

Πα - νευ - φη-μοι μαρ-τυ - ρες η - μας ουχ η γη κα - τε - κρυ-

ψε αλ-λου-ρα - νο-ς υ - πε - δε-ξα - το η - νοι-γη-σαν η - μιν . πα - ρα - δει-σου

πυ - - λαι και εν-τος γε- νο-με-νοι του Ξυ-λου της ζω-η-ς α-πο-λαυε - τε Χρι-
 στῷ πρεσβευσα - τε δω-ρη - θη - - ναι - ταις ψυ-χαις η - μων την ει - ρη-νην και το
 με-γα ε - - - λε - - ος.

ἦχος β'.

Οι - κος του Ευ-φρα-θα η πο - λις η - - - α - γι - α των προφη-
 τω-ν η δο-ξα ευ-τρε-πι-σον τον οι - - - - - κον ε - νψ το θει - ον τι-κτε-ται.

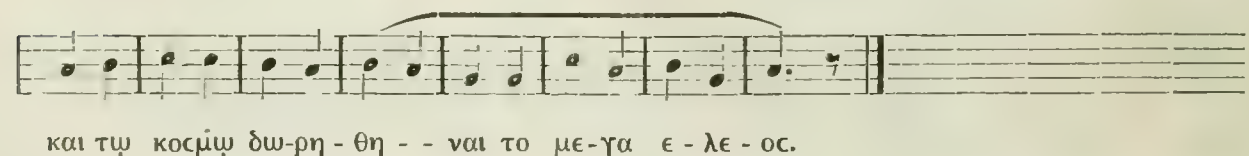
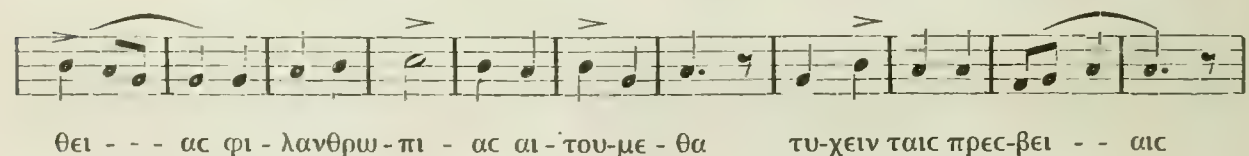
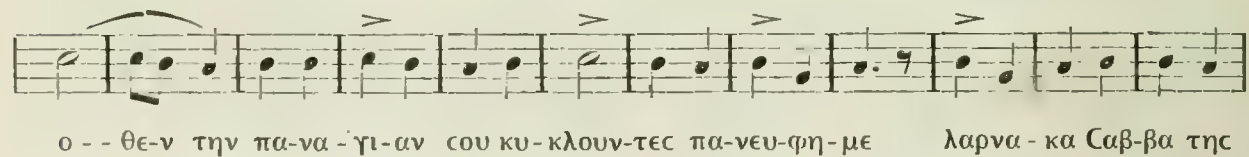
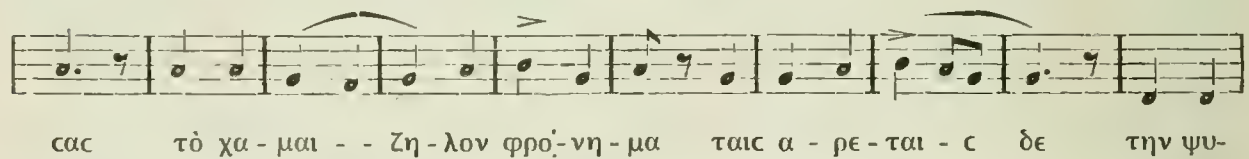
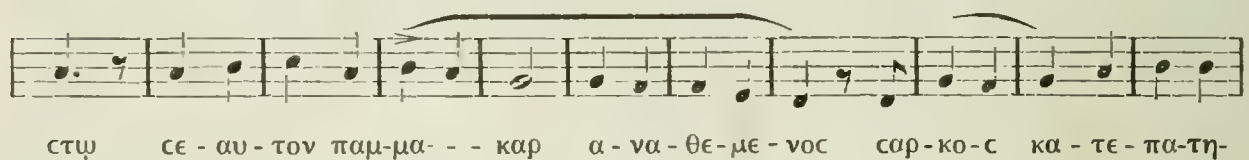
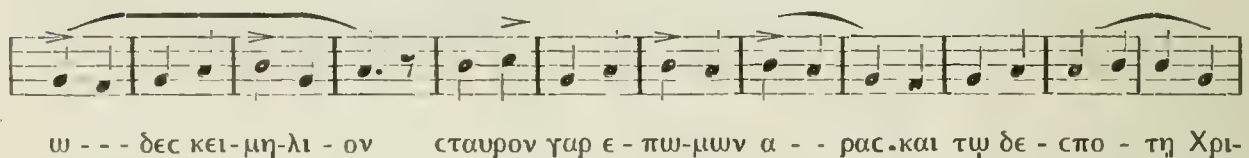
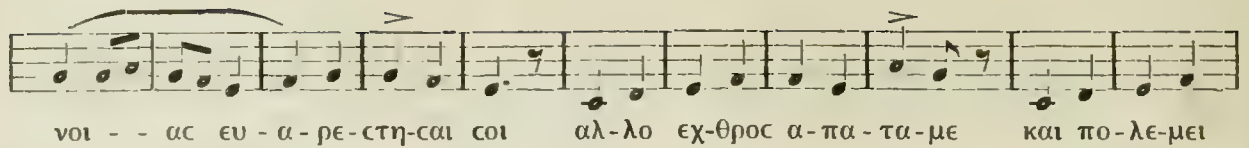
ἦχος γ'.

Με - γα-λη των μαρ-τυρων σου Χρι-στε η δυ-να - μισ εν μηνμα-
 τι γαρ κειν - ται και πνευμα - τα δι - - ω κου - ci - και κα - τηργη - σαν εχ-
 θρου την ε-ξου - ci - - - - - αν τη πι-κει της τρι - α - - - - - δος α - γω-νι - κα-με-
 νοι υ - περ της ε - υ - σε - - βει - ας.

ἦχος δ'.

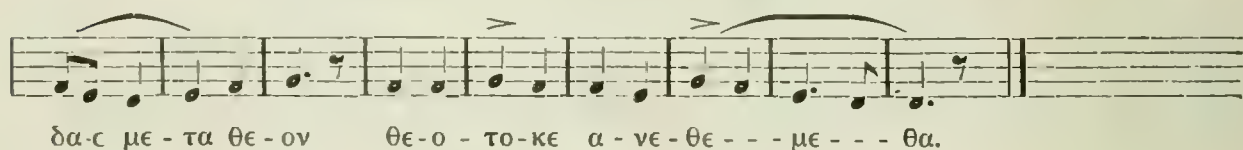
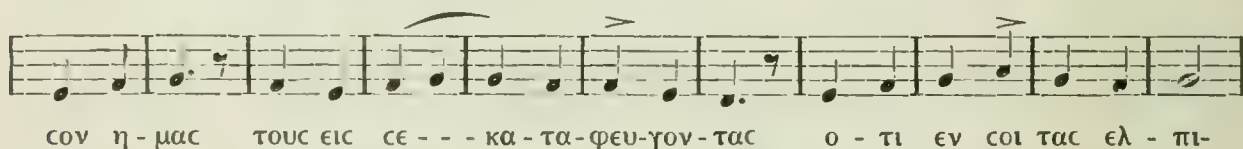
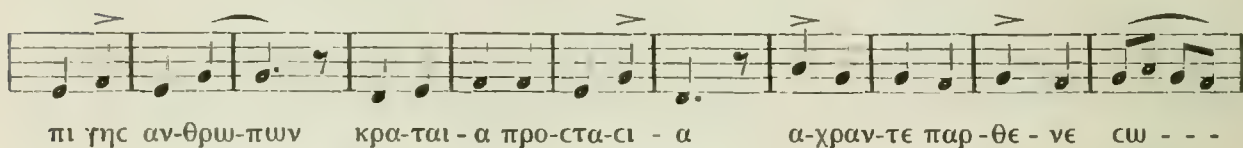
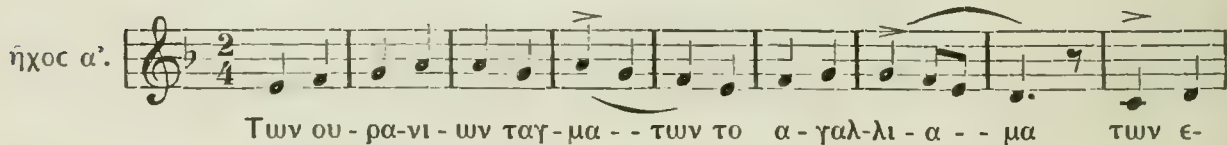
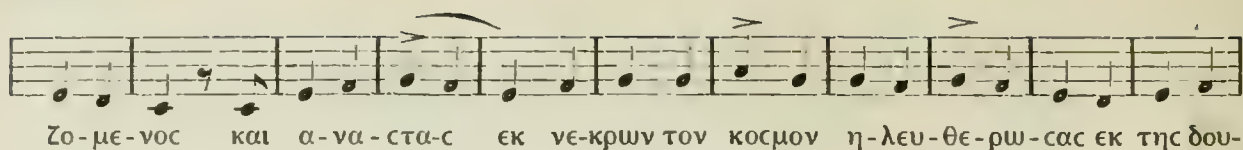
Η - θε - λον δα-κρυ-σιν ε - ξα-λει-ψαι των ε - μων παισματος κυ-
 ρι - ε το χει-ρο-γρα-φον και το υ - πο - λοιπον της ζω - ης μου δι - α με-τα-

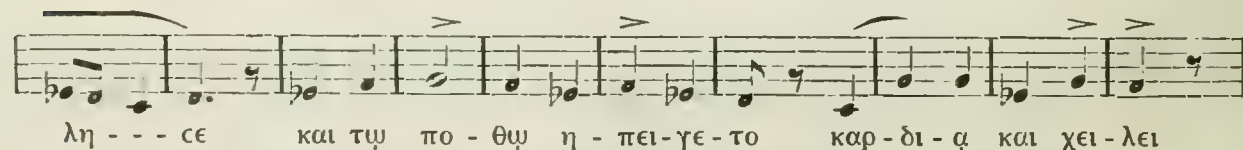
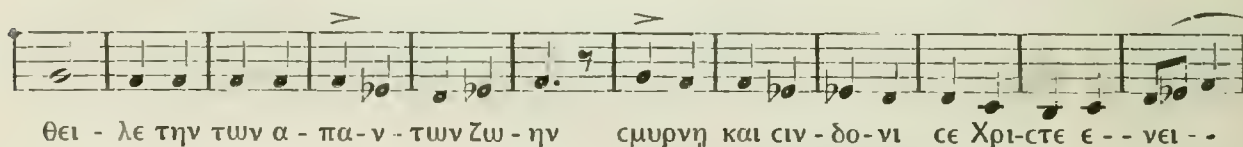
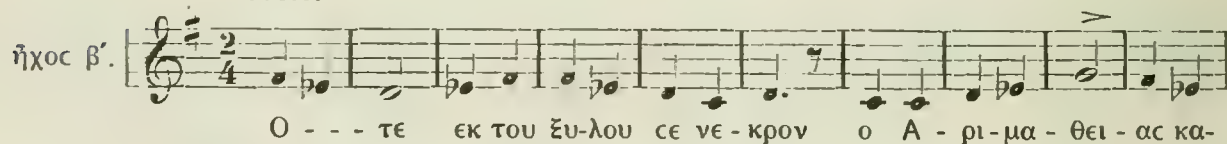

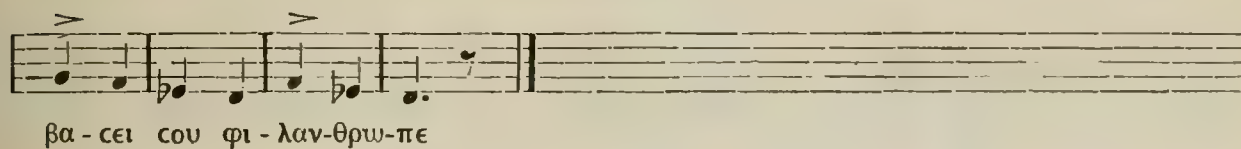
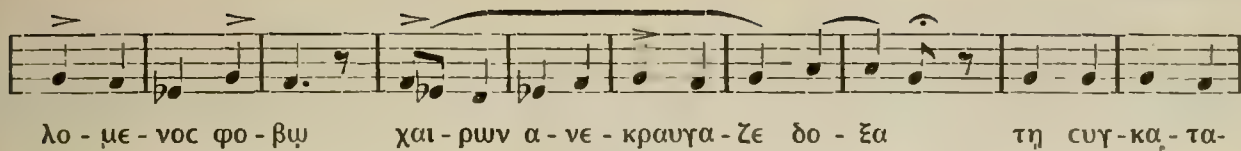

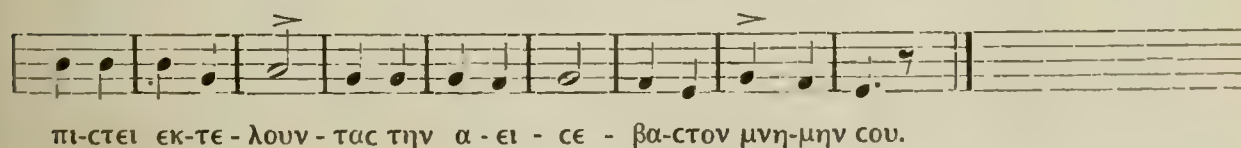
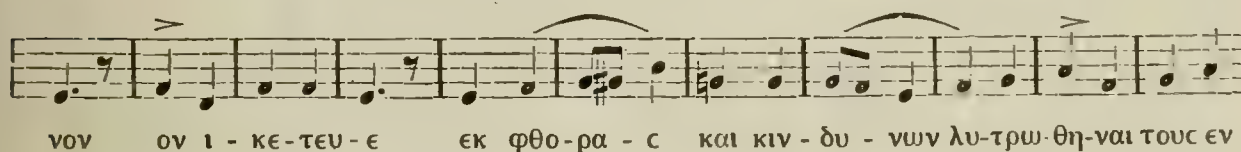
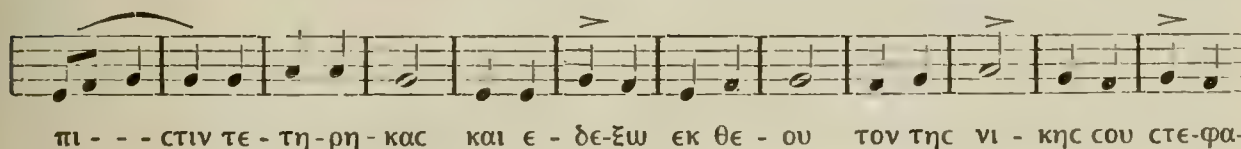
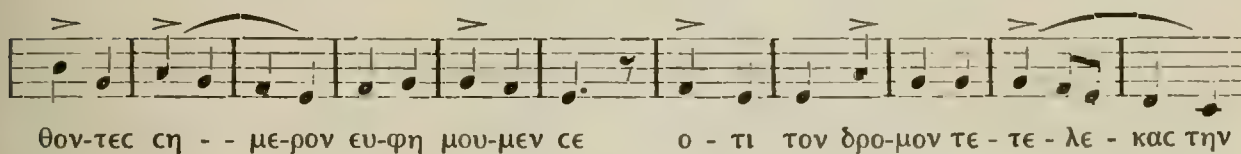
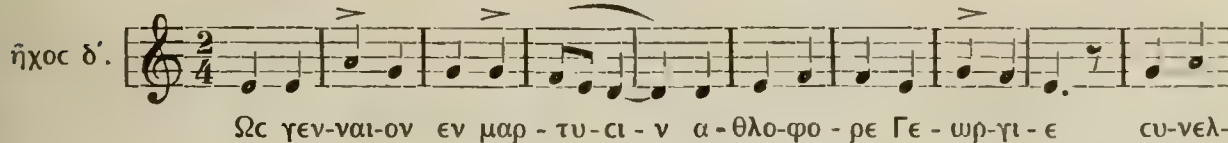

Andante.

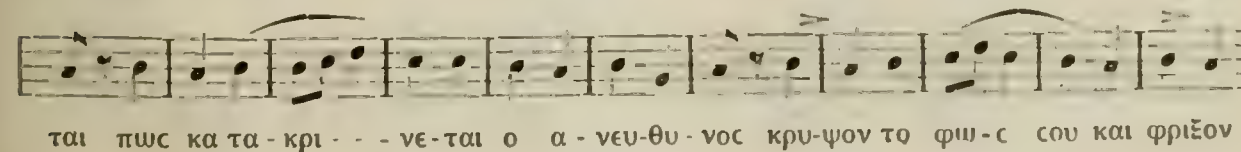
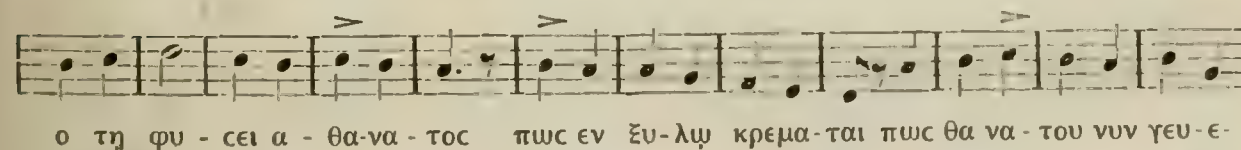
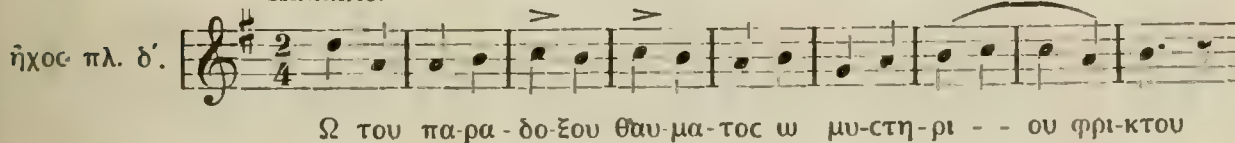

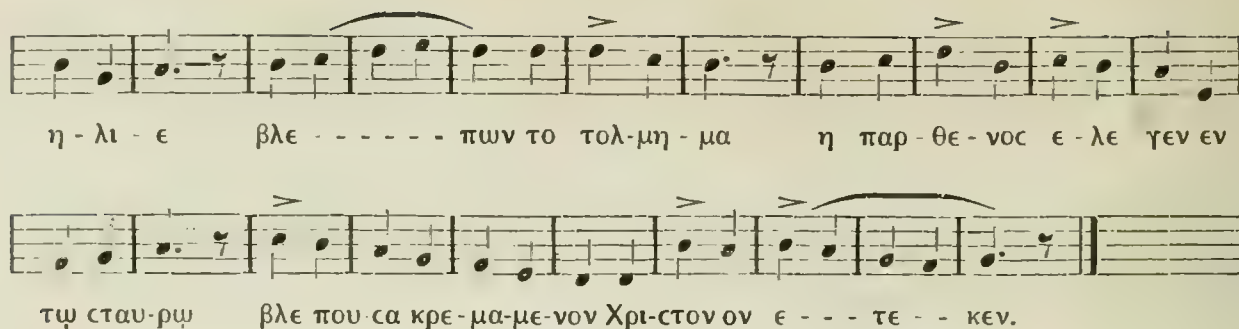
Andante.

Andante.

ΙΔΙΟΜΕΛΑ.

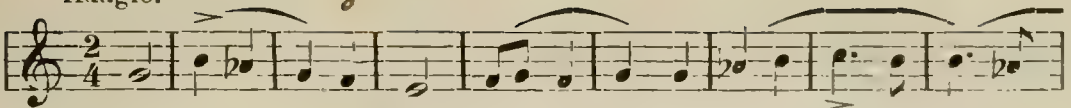
Adagio.

ἦχος πλ. δ'.

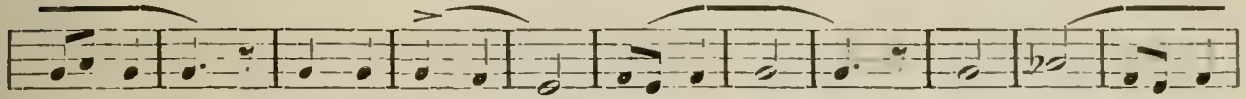

Adagio.

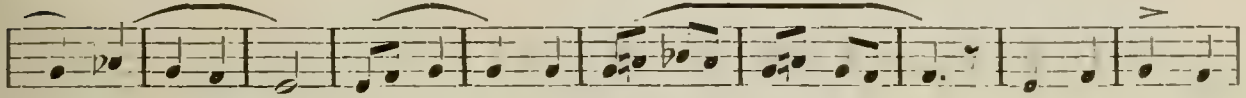
ἦχος πλ. β'.

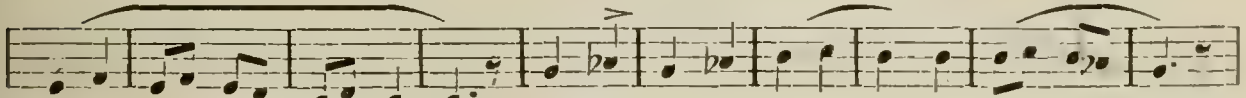
Ω πο - - - - - α - - - - - θων ο α - - - - - θλι - - -

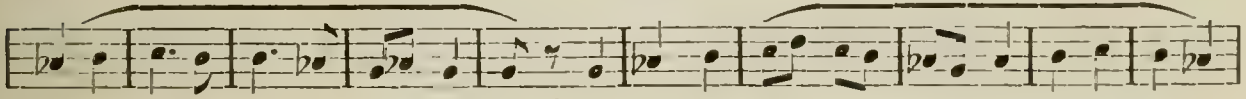
ο - - - - - ε - μαυ - το - ν ε - - - - - ρη - κα ω ποι - α - - - - -

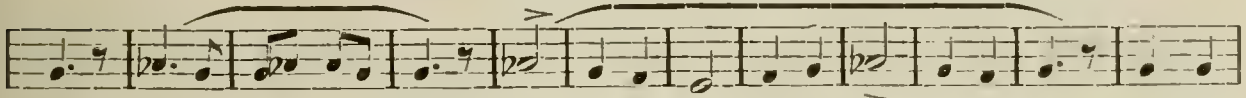
βα - - - - - ci - λει - - - - - ας ε - ξε - - - - - πε - - - - - κα ο τα - λαι - -

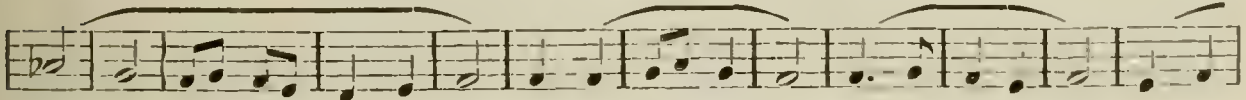
πω - - - - - ρο - - - - - ε - - - - - γω τον πλου-τον η - να - - - - - λω - κα ο - - - - - ν περ

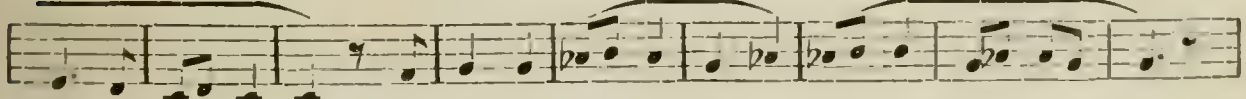
ε - - - - - λα - - - - - βον την εν - το - λη - - - - - ν πα - - - - - ρε - - - - -

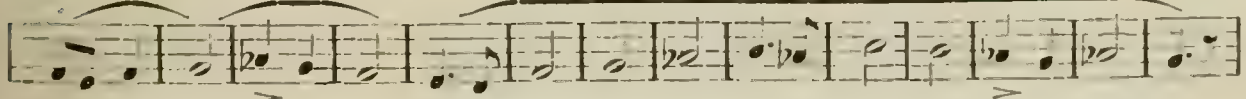
βην οι - - - - - μοι τα - λαι - - - - - να ψυ - - - - - χη - - - - - η τψ πυ-

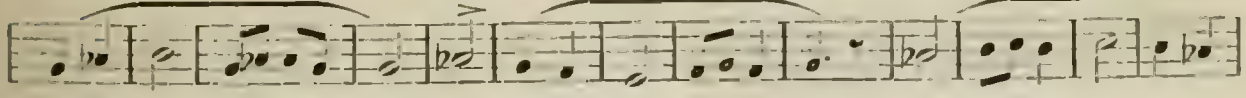
ρι τψ αι - - - - - ω - - - - - νι - - - - - ψ λοι - πο - ν κα - τα - - - - - δι - κα - - - - -

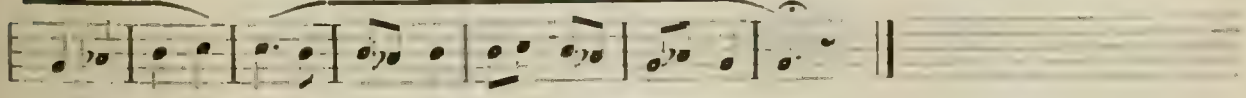
ζε - - - - - ται δι - ο προ τε - - - - - λου - ς βο - - - - - η - - - - - ςον

Χρι - - - - - τψ - - - - - τψ θε - - - - - ψ ω ω ω - - - - - ω ω - ω - ω - ω - ω,

ως τον α - - - - - κυ - - - - - τον δε - ξαι - - - - - με υι - - - - - ον ο θε - - - - - ο - - - - - ς

και ε - - - - - λε - - - - - η - - - - - ςο - - - - - ν με.

Adagio.

ἦχος πλ. β'.

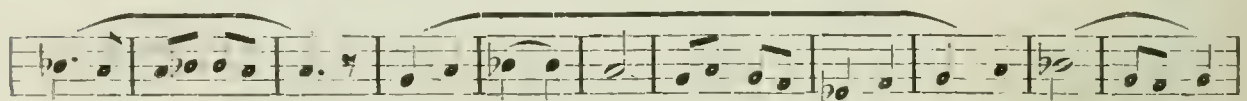
Ε - κα - - - - - θι - - - - - σε - ν Α - - - - - δαμ α - πε-ναν - τι - -

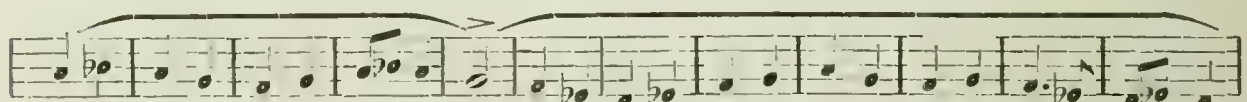
του - - - - - πα - - - - - ρα - - - - - δει - - - - - σου και την ι - - - - - δι - - - - - αν

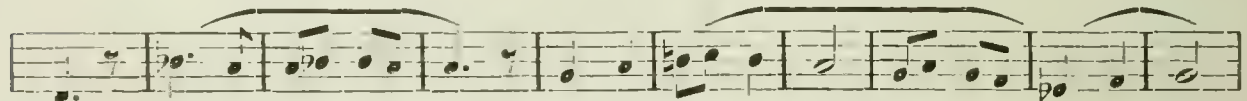
γυ - - - - - μνω - - - - - σιν θρη-νω - ν ω - - - - - δυ - - - - - ρε - - - - - το

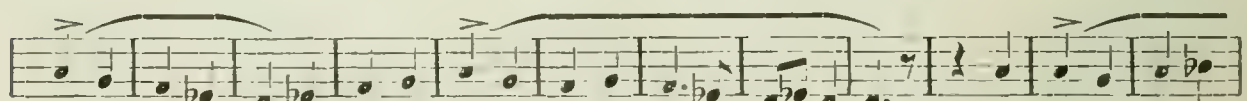
οι - - - - - μοι τον α - πα - - - - - τη πο - - - - - νη - - - - - ρα πει σθεν - τα - - -

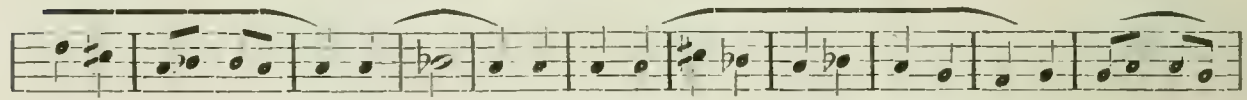
και - - - - - κλα - - - - - πε-ν τα - - - - - και δο - - - - - ξης μα - - - - - κρυ-ν - θε - - - - - ν

τα οι - - - - - μοι τον α - πλο - - - - - τη - - - - - τι - - - - - γυ - - - - - μνον

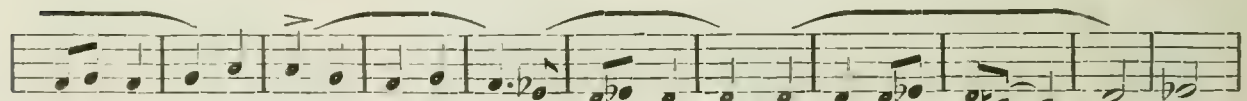
νυ - - - - - ν δε - - - - - η - πο - - - - - ρη - - - - - με - - - - - νον αλ - λω - - - - - πα -

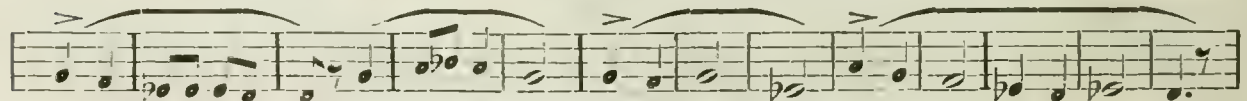
ρα - - - - - δει - - - - - σε ουκ - ε - - - - - τι σου της τρυ-φη-ς α - - - - - πο - - - - - λα - - - - - υ-

σω ουκ - ε - - - - - τι - - - - - ο - - - - - ψο - - - - - μαι τον κυ - ρι-ον και - - - - - θε - - -

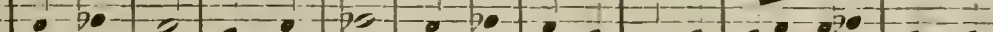

ο - - - - - ν μου - - - - - και - - - - - πλα - - - - - στην εις γη - - - - - ν γα - ρ α - πε-

λε υ co - - - - - μαι ε - ξ ης και προ - - - - - σε - λη - - - - - φθη - ν

 ε - λε - η - - - μων οι - - - κτιρ - μω - - - ν βο - - ω - - - - κοι ε - λε - η -
 co - v με - - - το - - v πα - ρα - - πέ - co - - - - v - τα.

Adagio.

ἦχος πλ. α'.

Εν τη ε - ρυ - θρα θα - - λα - - - - - ς - ςη της α πει-ρο-

γα - - μου νυ - μ - φης ει - - κω - ν δι - - - - ε - γρα - - - - - φη - ' - - πο - -

τε   ε - κει Μω-ϋ της δι - αι ρε - - - της του - - υ - - - - - - - - δα - - - - -

τος   εν - θα - - δε   Γα - βρι - - - ηλ   υ - πη - ρε - τη - - ς του   θα - - - - - υ -

μα - - - - - τος   το - τε τον βυ - θον ε - πε - - - Ζευ - - - - - εν α - βρο - χω-ς

Ι - - ρα - - ηλ   νυν δε τον Χριστον ε - - - γε - ν - νη - - ρεν α - - - ρπο - ρω - ρ

The first system of musical notation for 'The Bird Song' is written on a single staff. It begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The melody consists of several measures, including a half note, a quarter note, and eighth notes, with a final measure containing a whole note. A fermata is placed over the final note of the system.

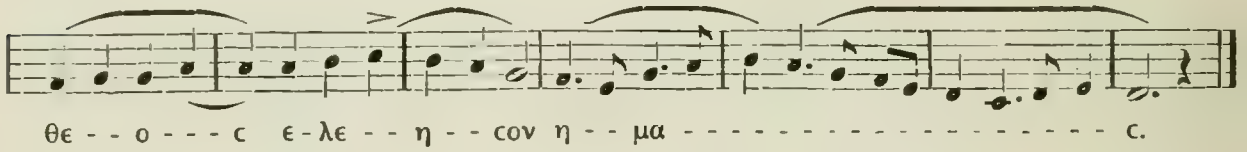
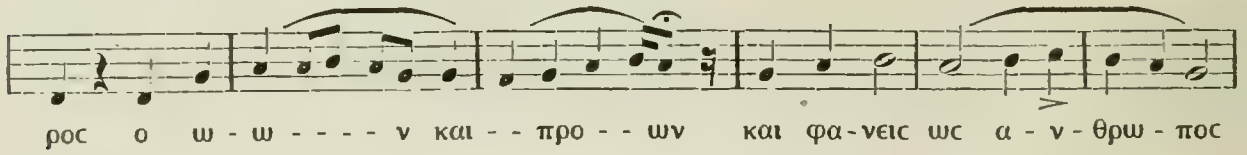
η - - - πα-ρ - θε - - - - - - - νος   η   θα - λα - - - - - ς - κα - - - με - τα την

The first staff of the 'Lullaby' section contains a melody. It begins with a quarter note, followed by a half note, and then a quarter note. A trill is indicated above the first quarter note. The melody continues with a half note, a quarter note, and a half note. A fermata is placed over the final half note. The staff is marked with a 'V' at the beginning and a 'V' at the end of the first measure.

πα-ρο-δον του | - - - ρα - - ηλ ε - - - μει - νε - ν α - - - - - βα - - - - -

The second system of musical notation, consisting of two staves. The upper staff continues the melody from the first system, and the lower staff provides a harmonic accompaniment. The notation includes various note values, rests, and bar lines.

τοC η α - - - - - με - - - - - μ - πτοC με-τα την κυ - η - σιν

CONSPECTUS.

I.

CODICUM ET EDITIONUM IN PRIORE PARTE ANTHOLOGIAE ADHIBITORUM.

A = cod. Monacensis, olim Augustanus, bombycinus n. 476 s. XIII vel XIV. conf. p. XI.

F = cod. Monac. membraneus n. 320 s. XII vel XIII. conf. p. XXII et LXXII.

G = cod. Monac. bombycinus n. 416 s. XII vel XIII.

H = cod. Monac. chartaceus n. 323 s. XVI.

M = cod. Monac. chartaceus n. 87 s. XVI. conf. p. XI.

N = cod. Monac. chartaceus n. 29 s. XVI. conf. p. XI.

P = cod. Parisinus n. 1039. conf. p. XI.

V = cod. Vindobonensis theolog. bombycinus n. 18 s. XIV. conf. p. XIV.

Boiss. = Sylloge poetarum graecorum. cur. Boissonade. Paris. a. 1825.

Bill. = Gregorii Nazianzeni opera ed. Billius. Paris. 1609.

II.

CODD. ET EDD. IN ALTERA PARTE ANTHOLOGIAE ADHIBITORUM.

A = cod. Monac. bombycinus n. 226 s. XIII vel XIV. conf. p. XXXVIII.

B = cod. Monac. bombycinus n. 263 s. XIII vel XIV.

C = cod. Monac. membraneus n. 587 s. XII vel XIII. conf. p. LXXI.

D = cod. Monac. bombycinus n. 205 s. XIII. conf. p. LXXI.

E = cod. Monac., olim Augustanus, membraneus n. 471 s. XI vel XII. conf. p. LXXII.

F = cod. Vind. theol. bombycinus n. 33 s. XIII. conf. p. LXXI.

G = cod. Vind. theol. membran. n. 332 et 338 s. XII. conf. p. LXXI.

H = cod. Vind. theol. membran. n. 136 s. XII. conf. p. LXXII.

I = cod. Vind. theol. bombycinus n. 183 s. XIV. conf. p. LXXI.

K = cod. Vind. theol. chartaceus n. 186 s. XV. conf. p. LXXI.

L = cod. Mon. bombycinus n. 201 s. XIII.

M = cod. Mon. chartaceus n. 25 s. XVI. conf. p.

V = cod. Vind. theol. membran. n. 121 s. XII. conf. p. XXXVIII.

Barth. = ed. Veneta Menaeorum et Pentecostarii. cur. Barth. Cutlumusianus. Venet.
a. 1869.

Triod. = ed. Triodii. Venet. a. 1869.

Oct. = ed. Octoechi. Venet. a. 1869.

Hor. = ed. Horologii. Venet. a. 1831.

Ven. = Μηναῖα ἐπὶ διορθώσει Γεωργίου Βλαστοῦ. Ἑνετίησιν ἀφ' ὧν.

Dan. = Thesaurus hymnologicus. ed. H. A. Daniel.

Pit. = Pitra Hymnographie de l'église grecque Rom. 1867.

Beitr. = Beiträge zur kirchlichen Literatur der Byzantiner, von W. Christ, aus den
Sitzungsber. der bayr. Akademie vom J. 1870.

Hirm. = Εἰρμολόγιον παρὰ Ἰωάννου Λαμπαδαρίου. Κωνσταντ. 1856.

PARS PRIOR.

CARMINA CHRISTIANA VETERA.

CYNESIOY YMNOI.

I

Ἄγε μοι, λίγεια φόρμιγξ,
 μετὰ Τηϊαν αἰοιδάν,
 μετὰ Λεσβίαν τε μολπὰν
 γεραρωτέροις ἐφ' ὕμνοις
 5 κελάδει δῶριον ᾠδάν,
 ἀπαλαῖς οὐκ ἐπὶ νύμφαις
 ἀφροδίσιον γελῶσαις,
 θαλερῶν οὐδ' ἐπὶ κούρων
 πολυηράτοιςιν ἥβαις·
 10 θεοκύμονος γὰρ ἄγνὰ
 σοφίας ἄχραντος ᾧδὴς
 μέλος ἐς θεῖον ἐπείγει
 κιθάρας μίτους ἐρέσσειν,
 μελιχρὰν δ' ἄνωγεν ἄταν
 15 χθονίων φυγεῖν ἐρώτων.
 τί γὰρ ἀλκά, τί δὲ κάλλος
 τί δὲ χρυσός, τί δὲ φάμα,
 βασιλήϊοί τε τιμαὶ
 παρὰ τὰς θεοῦ μερίμνας;
 20 ὁ μὲν ἵππον εὖ διώκει,
 ὁ δὲ τόξον εὖ τιταίνει,
 ὁ δὲ θημῶνα φυλάσσει
 κτεάνων, χρύσειον ὄλβον·

ἐτέρῳ δ' ἄγαλμα χαίτη
 25 καταειμένη τενόντων,
 πολύυμνος δέ τις εἷη
 παρὰ κούροις, παρὰ κούραις
 ἀμαρύγμασιν προσώπων·
 ἐμὲ δ' ἀψόφητον εἷη
 30 βιοτὰν ἄσημον ἔλκειν,
 τὰ μὲν εἰς ἄλλους ἄσημον
 τὰ δὲ πρὸς θεὸν εἰδότα.
 σοφία δέ μοι παρείη
 ἀγαθὰ μὲν νεότατα,
 35 ἀγαθὰ δὲ γῆρας ἔλκειν,
 ἀγαθὰ δ' ἄνασσα πλούτου·
 πενίαν δ' ἄμοχθος οἴσει
 σοφία γελῶσα πικραῖς
 ἄβατον βίου μερίμναις.
 40 μόνον εἰ τόσον παρείη,
 ὅσον ἄρκιον καλιῆς
 ἀπὸ γειτόνων ἐρύκειν,
 ἵνα μὴ χρεώ με κάμπτοι
 ἐπὶ φροντίδας μελαίνας.
 45 κλύε καὶ τέττιγος ᾠδάν
 δρόσον ὀρθρίαν πiónτος.

Synesii in carminibus recognoscendis adhibuimus cod. Monacensem n. 476 s. XIII olim Augustinum (A), cod. Mon. n. 87 s. XVI (M), cod. Mon. n. 29 s. XVI (N), denique quae Boiss. nade ex cod. Parisino 1039 (P) exscript. — Cynesiou ὕμνοι ἑμμετροὶ AMN; singuli hymni hoc ordine esse exscripti in A: 6. 2. 7. 8. 1. 2. 3. 4. 10 omīssis 5. 9, in N: 3. 4. 5. 6. 2. 7. 8. 9. 1. 10 — I v. 17 φάμαι M — 18 βασιλαιοὶ τε τιμαὶ γε AM — 20 εὖ ἵππον A, M ex corr. — διώκει A — 21 τιταίνει A — 24 ἐτέρα M — 26 τις N: κεν A τις in κεν corr. M — 31 ἐς MN fort.: ἄλλους ἐς — 41 καλοῖσιν A καλιῆς in καλοῖσιν corr. M — 43 κόποι A κάμπτοι in κόποι corr. M

ἴδε μοι βοῶσι νευραὶ
 ἀκέλευστα, καὶ τις ὁμφὴ
 περί τ' ἀμφί τέ με ποτᾶται.
 50 τί ποτ' ἄρα τέξεταί μοι
 μέλος ἃ θέσκελος ὠδὶς;
 Ὁ μὲν αὐτόσσυτος ἀρχὰ,
 ταμίας πατήρ τ' ἐόντων,
 ἀλόχευτος ὑψιθῶκων
 55 ὑπὲρ οὐρανοῦ καρήνων
 ἀλύτῳ κύδει γαίων
 θεὸς ἔμπεδος θαάσκει,
 ἐνοτήτων ἕνας ἀγνή,
 μονάδων μονὰς τε πρώτη,
 60 ἀπλότητας ἀκροτήτων
 ἐνώωσα καὶ τεκοῦσα
 ὑπερουσίαις λοχεΐαις·
 ὅθεν αὐτὴ προθοροῦσα
 διὰ πρωτόσπορον εἶδος
 65 μονὰς ἄρρητα χυθεῖσα
 τρικόρυμβον ἔσχεν ἀλκάν.
 ὑπερούσιος δὲ παγὰ
 στέφεται κάλλει παίδων
 ἀπὸ κέντρον τε θορόντων,
 70 περὶ κέντρον τε ῥυέντων.
 Μένε μοι θρασεῖα φόρμιγξ,
 μένε, μηδὲ φαῖνε δήμοις
 τελετὰς ἀνοργιάστους.
 ἴθι καὶ τὰ νέρθε φώνει·
 75 τὰ δ' ἄνω σιγὰ καλύπτει,
 ὃ δὲ νοῦς οἷοισιν ἤδη
 μέλεται νοεροῖσι κόσμοις·
 ἀγαθὰ γὰρ ἔνθεν ἤδη
 βροτέου πνεύματος ἀρχὰ
 80 ἀμερίστως ἐμερίσθη,
 ὃ καταιβάτας ἐς ὕλαν
 νόος ἄφθιτος, τοκήων
 θεοκοιράνων ἀπορρῶξ,

ὀλίγα μὲν, ἄλλ' ἐκείνων.
 85 ὅλος οὗτος εἰς τε πάντη,
 ὅλος εἰς ὅλον δεδουκώς,
 κύτος οὐρανῶν ἐλίσσει·
 τὸ δ' ὅλον τοῦτο φυλάσσω
 νενεμημέναισι μορφαῖς
 90 μεμερισμένος παρέστη,
 ὃ μὲν ἀστέρων διφρεΐαις,
 ὃ δ' ἐς ἀγγέλων χορείας·
 ὃ δὲ καὶ ῥέποντι δεσμῷ
 χθονίαν εὔρετο μορφάν·
 95 ἀπὸ δὲ σταθεῖς τοκήων
 δνοφερὰν ἤρυσε λάθαν,
 ἀλαωποῖσι μερίμναις
 χθόνα θαυμάσας ἀτερπῇ
 θεὸς ἐς θνητὰ δεδορκώς.
 100 Ἐνὶ μάν, ἐνὶ τι φέγγος
 κεκαλυμμέναισι γλήναις·
 ἐνὶ καὶ δεῦρο πεσόντων
 ἀναγώγιός τις ἀλκά,
 ὅτε κυμάτων φυγόντες
 105 βιοτησίων ἀκηδεῖς
 ἀγίας ἔστειλαν οἴμους
 πρὸς ἀνάκτορον τοκῆος.
 μάκαρ ὅστις βορὸν ὕλας
 προφυγῶν ὕλαγμα, καὶ γὰρ
 110 ἀναδύς ἄλματι κούφῳ
 ἵχνος ἐς θεὸν τιταίνει.
 μάκαρ ὅστις μετὰ μοίρας,
 μετὰ μόχθους, μετὰ πικρὰς
 χθονογηθεῖς μελεδῶνας
 115 ἐπιβὰς νόου κελεύθῳ
 βυθὸν εἶδεν θεολαμπῇ.
 Πόνος ἔσθ' ὅλαν τανύσθαι
 κραδίαν ὅλοις ταρσοῖς
 ἀναγωγίων ἐρώτων.
 120 μόνον ἐμπέδωσον ὁρμὰν

49 ἀμφί τέ με Boissonade: ἀμφί με codd. — 53 τε ὄντων vulgo, correxit Boiss. — 61 ἐνώωσα nos: ἐνόωσα A ἐνώωσα MN — 62 ὑπερουσίαις A — 66 τρικόρυμβον A τρικόρυβον N τρικόρυβον in τρικόρυμβον corr. M — εἶχεν A — 74 ὅθι N, M var. lect. — 75 καλύπτει A MN: καλύπτοι vulgo — 77 νόοις codd. νοεροῖς suadente Boissonadio scribere ausi sumus, nescio tamen an praestitit νόοιο — 96 om. A; δ' ἔσταθη codd. aut δὲ σταθεῖς aut δνοφερὰν δ' ἤρυσce scribendum esse monuit Boiss. — 97 ἀλαωποῖς A: ἀλαωπῇ P ἀλαωπίς MN — 100 fort. ἔτι μάν, cf. III 577 — 107 ἀνάκτορον M — 108 βορὸν in βάρος corr. M — 117 ἔσθ' nos: ἐς A m. pr. εἰς A ex corr. MN — τανύσθαι N: τανύσαι A τανύσθαι in τανῦσαι corr. M

νοερηφόροισιν ὄρμαϊς·
 ὁ δέ τοι πέλας φανεῖται
 γενέτας χεῖρας ὀρεγνύς·
 προθέοισα γάρ τις ἀκτὶς
 125 καταλάμπει μὲν ἀταρπούς,
 πετάσει δέ τοι νοητὸν
 πεδίον, κάλλεος ἀρχάν.
 Ἄγε μοι, ψυχᾶ, πιοῖσα
 ἀγαθορρύτοιο παγᾶς,
 130 ἵκετεύσασα τοκῆα
 ἀνάβαινε μηδὲ μέλλε
 χθονὶ τὰ χθονὸς λιποῖσα·
 τάχα δ' ἂν μιγεῖσα πατρὶ
 θεὸς ἐν θεῷ χορεύσais.

II

Πάλι φέγγος, πάλιν αὔς,
 πάλιν ἀμέρα προλάμπει
 μετὰ νυκτίφοιτον ὄρφναν·
 πάλι μοι λίγαινε, θυμέ,
 5 θεὸν ὀρθρίοισιν ὕμνοισ,
 ὃς ἔδωκε φέγγος αἰοῖ,
 ὃς ἔδωκεν ἄστρα νυκτὶ,
 περικοσμίαν χορείαν.
 πολυκύμονος μὲν ὕλας
 10 ἐκάλυψε νῶτον αἰθῆρ
 πυρὸς ἐμβεβῶς αὐτῷ,
 ἵνα κυδίμα σελάνα
 πυμάταν ἄντυγα τέμνει·
 ὑπὲρ ὀγδόαν δὲ δίναν
 15 ἐλίκων ἀστροφορήτων
 ῥόος ἀστέρων ἔρημος
 ὑποκολπίους ἐλαύνων
 πτύχας ἀντίον θεοίσας
 μέγαν ἀμφὶ νοῦν χορεύει,
 20 ὃς ἄνακτος ἄκρα κόσμου
 πολιοῖς ἔρεψε ταρσοῖς.
 τὰ πρόσω μάκαιρα σιγᾶ,

νοερῶν τε καὶ νοητῶν
 ἄτομον τομᾶν, καλύπτει.
 25 Μία παγὰ, μία ρίζα
 τριφαῆς ἔλαμψε μορφά·
 ἵνα γὰρ βυθὸς πατρῷος,
 τόθι καὶ κύδιμος υἱός,
 κραδιαῖόν τι λόχευμα,
 30 σοφία κοσμοτεχνῆτις·
 ἐνοτήσιόν τε φέγγος
 ἀγίας ἔλαμψε πνοιᾶς.
 μία παγὰ, μία ρίζα
 ἀγαθῶν ἀνέσχεν ὄλβον
 35 ὑπερούσιόν τε βλάσταν
 γονίμοις ζέοισαν ὄρμαϊς·
 τὰ τ' ἐνουσίων προλάμπει
 μακάρων ἀγῆτὰ φέγγη.
 ὅθεν ἐγκόσμιος ἦδη
 40 χορὸς ἀφθίτων ἀνάκτων
 γενετήριόν τε κῦδος
 τό τε πρωτόσπορον εἶδος
 νοεροῖς ἔμελψεν ὕμνοισ·
 πέλας εὐμενῶν τοκῆων
 45 στρατὸς ἀγγέλων ἀγῆρως
 τὰ μὲν ἐς νόον δεδορκῶς
 δρέπεται κάλλεος ἀρχάν,
 τὰ δ' ἐς ἄντυγας δεδορκῶς
 διέπει βένθεα κόσμου,
 50 τὸν ὑπερθε κόσμον ἔλκων
 νεάτας καὶ μέχρ' ὕλας,
 ἵνα δαιμόνων ὄμιλον
 φύσις ἰζάνοισα τίκτει
 πολύθρουν καὶ πολυμήταν·
 55 ὅθεν ἦρως, ὅθεν ἦδη
 περὶ γᾶν σπαρεῖσα πνοιὰ
 χθονὸς ἐζώωσε μοίρας
 πολυδαιδάλοισι μορφαῖς·
 τὰ δὲ πάντα σεῖο βουλᾶς
 60 ἔχεται· σὺ δ' ἐσσι ρίζα

133 τάχα δ' ἂν corr. in τάχος ἂν M — χορεύσais P: χορεύσεις A ex corr. χορεύσεις MN, quod si tueri volueris, τάχα δ' ἀμυγεῖσα emendare debebis — II 1, 4. III 143. VIII 51 πάλι A ex corr.: πάλιν MN — 4 λίγαινε A: λίταινε N λίγαινα ex λίταινε corr. M — 13 τέμνη N, M var. lect. — 21 ἔρεψε A: ἔτρεψε N ἔρεψε ex ἔτρεψε corr. M — 30 κοσμοτεχνῆτις MN — 34 ἀνέσχεν cum var. lect. ἔδειξεν M — 35 βλάσταν ex βλάστον corr. M — 47 ἀλκάν MN — 53 τίκτει N — 57 nescio an ἐζώωσε Synesius scripserit

παρεόντων, πρό τ' ἐόντων.
 μετεόντων, ἐνεόντων·
 cù πατήρ, cù δ' ἐσσι μάτηρ,
 cù δὲ ἄρρην, cù δὲ θήλυς,
 65 cù δὲ φωνά, cù δὲ σιγά,
 φύσεως φύσις γονῶσα,
 cù δ' ἄναξ, αἰῶνος αἰών.
 τὸ μὲν ἦ θέμις βοᾶσαι·
 μέγα χαῖρε, ρίζα κόσμου,
 70 μέγα χαῖρε, κέντρον ὄντων,
 μονὰς ἀμβρότων ἀριθμῶν
 προανουσίων ἀνάκτων.
 μέγα χαίροις, μέγα χαίροις,
 ὅτι παρ θεῷ τὸ χαίρειν·
 75 ἐπ' ἐμοῖς ἴλαον οὔας
 τάνυσον χοροῖσιν ὕμνων·
 σοφίας ἄνοιγε φέγγος,
 κατάχει κύδιμον ὄλβον,
 κατάχει χάριν λιπῶσαν
 80 βιοτᾶς γαληνιώσας,
 πενίαν ἐκτὸς ἐλαύνων
 χθονίαν τε κῆρα πλούτου·
 μελέων ἔρυκε νούσους,
 παθέων δ' ἄκοσμον ὁρμᾶν
 85 φρενοκηδεῖς τε μερίμνας
 ἀπό μοι ζωᾶς ἐρύκοις,
 ἵνα μὴ τὸ νοῦ πτέρωμα
 ἐπιβρίσῃ χθονὸς ἄτα·
 ἄνετον δὲ ταρσὸν αἶρων
 90 περὶ cās ὄργια βλάστας
 τὰ πανάρρητα χορεύσω.

III

Ἄγε μοι ψυχὰ
 ἱεροῖς ὕμνοις
 ἐπιβαλλομένα
 ὕληγενέας
 5 εὐνασον οἷστρους·

θώρησσε δὲ νοῦ
 ζαμενεῖς ὁρμάς.
 Βασιλῆϊ θεῶν
 πλέκομεν στέφανον,
 10 θῦμ' ἀναίμακτον,
 ἐπέων λοιβάς.
 Cε μὲν ἐν πελάγῃ,
 cε δ' ὑπὲρ νάσων,
 cε δ' ἐν ἀπείροις,
 15 ἐπὶ τε πτολίων
 κραναῶν τ' ὀρέων,
 καὶ κατὰ κλεινῶν
 ὁπότεν πεδίων
 στάσῳ διδύμους
 20 γυίων ταρσούς,
 cε, μάκαρ, μέλπω,
 γενέτα κόσμου.
 σοὶ νύξ με φέρει
 τὸν ἀοιδὸν, ἄναξ·
 25 σοὶ δ' ἀμερίους,
 σοὶ δ' ἀψούς,
 σοὶ δ' ἐσπερίους
 ὕμνους ἀνάγω.
 ἱστορες αὐγαὶ
 30 πολιῶν ἄστρον
 μάνας τε δρόμοι·
 καὶ μέγας ἵστωρ
 ἄλιος ἀγνῶν
 ἄστρον πρύτανις.
 35 ὁσίαν ψυχᾶν
 ἅγιος ταμίας.
 Ἐπὶ cās αὐλὰς,
 ἐπὶ cούς κόλπους
 τὸν ἀπόστροφον
 40 ταναᾶς ὕλας
 ταρσὸν ἐλάφρουν.
 χαίρων ἵνα σου
 προμολὰν ἰκόμαν,
 νῦν ἐπὶ σεμνᾶς

64 δὲ ἄρρην A sed ἐ ἄ in ras. — 68 εἰ θέμις M — 72 προανασίων MN — 78 et 79
 κατέχει AM — III 6 νόου AMNP, praeterea in A δὲ orasum 10 θῦμ' contra veterum
 poetarum usum corripuit Synesius — 32 ἵστωρ ex ἴτωρ corr. MN — 35 ὁσίαν AP: οσίων
 MN — 39 vocabuli ἀπόστροφον paenultimam syllabam produxisse videtur poeta; cf. v. 109.
 235 — 41 ἐλάφρουν tentavimus, nisi πόδ' ἐλάφριζον malis ελαφρίζοντων AMN ἐλαφρίζων vulgo

45 τελετηφορίας
 σηκοὺς ἁγίους
 ἱκέτας ἔμολον·
 νῦν ἐπὶ κλεινῶν
 - κορυφὰν ὁρέων
 50 ἱκέτας ἔμολον·
 νῦν ἐς ἐρήμας
 αὐλῶνα μέγαν
 Λιβύας ἔμολον,
 πέζαν νοτίαν·
 55 τὰν οὐτ' ἄθεον
 πνεῦμα μολύνει,
 οὔτε χαράσσει
 ἵχνος ἀνθρώπων
 ἀστυμερίμων·
 60 ἵνα σοι ψυχὰ
 καθαρὰ παθέων,
 λύσας πόθους,
 λήξας πόνων,
 λήξας γόνων,
 65 θυμῶν, ἐρίδων,
 ὅσα κηριτρεφῇ
 ἀποσειαμένα
 καθαρᾷ γλώσσᾳ
 γνώμῃ θ' ὁσία
 70 τὸν ὀφειλόμενον
 ὕμνον ἀποιίσῃ.
 Εὐφραμεῖτω
 αἰθὴρ καὶ γᾶ·
 στάτω πόντος,
 75 στάτω δ' ἡήρ·
 λήγετε πνοιαί
 βαλίων ἀνέμων,
 λήγετε ῥίπαι
 τυρῶν ῥοθίων,
 80 ποταμῶν προχοαί,
 κρανααὶ· λιβάδες.
 ἐχέτω σιγὰ
 κόσμου λατόνας.
 ἱερευομένων
 85 ἁγίων ὕμνων·

δύτω κατὰ γᾶς
 ὀφίων κυρμός,
 δύτω κατὰ γᾶς
 καὶ πτανὸς ὄφις,
 90 δαίμων ὕλας,
 νεφέλα ψυχᾶς,
 εἰδωλοχαρῆς,
 εὐχαῖς σκύλακας
 ἐπιθωῦσσαν.
 95 σὺ πάτερ, σὺ μάκαρ,
 σὺ ψυχοβόρους
 ἀπέρυκε κύνας
 ψυχᾶς ἀπ' ἐμᾶς,
 εὐχᾶς ἀπ' ἐμᾶς,
 100 ζωᾶς ἀπ' ἐμᾶς,
 ἔργων ἀπ' ἐμῶν.
 ἅ δ' ἀμετέρα
 πραπίδων λοιβὰ
 σοῖς ἐριτίμοις
 105 μελέτω προπόλοις,
 πορθμεῦσι σοφοῖς
 ἁγίων ὕμνων.
 Ἦδη φέρομαι
 ἐπὶ βαλβίδας
 110 ἱερῶν ἐπέων·
 ἤδη καναχεῖ
 ὁμφὰ περὶ νοῦν.
 Μάκαρ, ἴλαθί μοι,
 πάτερ, ἴλαθί μοι,
 115 εἰ παρὰ κόσμον,
 εἰ παρὰ μοῖραν
 τῶν σῶν ἔθιγον.
 τίνος ὄμμα σοφόν,
 τίνος ὄμμα πολύ,
 120 ταῖς καῖς στεροπαῖς
 ἀνακοπτόμενον,
 οὐ καταμύσει;
 ἀτενὲς δὲ δρακεῖν
 ἐπὶ σοὺς πυρσοὺς
 125 θέμις οὐδὲ θεοῖς·
 πίπτων δὲ νόος

ἀπὸ cās σκοπιᾶς
 τὰ πέλας καίνει,
 ἀκίχητα κιχεῖν
 130 ἐπιβαλλόμενος,
 προσιδεῖν αἴγλαν
 ἀκάμαντι βυθῷ
 ἀμαρυσσομένην·
 ἀβάτων δ' ἀποβάς
 135 ἐπὶ πρωτοφανές
 εἶδος ἐρείδει
 ὄμματος ὀλκάν·
 ὅθεν αἰνύμενος
 ἐπὶ σοὺς ὕμνους
 140 ἄνθεα φωτὸς
 ἀορίστοις ἀνέμοις
 ἀναπαῦσαι βολάν,
 τὰ cā σοὶ πάλι δούς·
 τί γὰρ οὐ cόν, ἔναξ;
 145 πατέρων πάντων
 πάτερ, αὐτοπάτωρ,
 προπάτωρ, ἀπάτωρ,
 υἱὲ σεαυτοῦ,
 ἐν ἐνὸς πρότερον,
 150 ὄντων σπέρμα,
 πάντων κέντρον,
 προανούσιε νοῦ,
 κόσμων ρίζα
 τῶν ἀρχηγόνων,
 155 ἀμφιφαῆς φῶς,
 ἀτρέκεια σοφὰ,
 παγὰ σοφίας,
 κεκαλυμμένε νοῦ
 ἰδίαις αὐγαῖς,
 160 ὄμμα σεαυτοῦ
 πρηστηροκράτορ,
 αἰωνοτόκε,
 αἰωνόβιε,
 ἐπέκεινα θεῶν,
 165 ἐπέκεινα νόων·

θᾶτερα νωμῶν.
 νοερητόκε νοῦ,
 ὀχετηγὲ θεῶν,
 πνευματοεργὲ
 170 καὶ ψυχοτρόφε·
 παγὰ παγῶν,
 ἀρχῶν ἀρχά,
 ρίζων ρίζα·
 μονὰς εἰ μονάδων,
 175 ἀριθμῶν ἀριθμὸς,
 μονὰς ἢδ' ἀριθμὸς,
 νοῦς καὶ νοερὸς
 καὶ τὸ νοητὸν
 καὶ πρὸ νοητοῦ·
 180 ἐν καὶ πάντα,
 ἐν διὰ πάντων,
 ἐν τε πρὸ πάντων,
 σπέρμα τὸ πάντων,
 ρίζα καὶ ὄρπαξ,
 185 φύσις ἐν νοεροῖς,
 θῆλυ καὶ ἄρρεν·
 μύστας δὲ νόος
 τά τε καὶ τὰ λέγει,
 βυθὸν ἄρρητον
 190 ἀμφιχορεύων.
 Cὺ τὸ τίκτον ἔφυς,
 cὺ τὸ τικτόμενον,
 cὺ τὸ φωτίζον,
 cὺ τὸ λαμπόμενον,
 195 cὺ τὸ φαινόμενον,
 cὺ τὸ κρυπτόμενον,
 φῶς κρυπτόμενον
 ἰδίαις αὐγαῖς·
 ἐν καὶ πάντα
 200 ἐν καθ' ἑαυτὸ
 καὶ δι' ἀπάντων·
 cὺ γὰρ ἐξεχύθης,
 ἀρρητοτόκε,
 ἵνα παῖδα τέκης

132 ἀκάματι MN — 137 ὀλκάν N, M var. lect. — 141. 2 versus corruptos reliquimus intactos, Boissonade et ἀνέπαυσε et ἀέρος ἀνέμοις ἀνέπνευσε βολάν tentavit — 143 ταῦτα σοὶ A — 153 κόσμου M vulgo — 166 θᾶτερα nos: ἐπὶ θᾶτερα codd. ἐπίσης Boiss. — 181 δ' ἀπάντων AMN — 197 in vett. edd. ante Boiss. casu. ut videtur, excidit

205 κλεινὰν σοφίαν
δημιοεργόν·
προχυθεῖς δὲ μένεις
ἀτόμοις τομαῖς
μαιευόμενος.

210 Ὑμῶ σε, μονάς,
ὕμῳ σε, τριάς·
μονὰς εἶ τριάς ὦν,
τριάς εἶ μονὰς ὦν·
νοερὰ δὲ τομὰ

215 ἄσχιτον ἔτι
τὸ μερισθὲν ἔχει.
ἐπὶ παιδὶ χύθης
ἰότατι σοφᾶ,
αὐτὰ δ' ἰότας

220 βλάστησε μέσα
φύσις ἀφθεγκτος,
τὸ προσούσιον ὄν.
οὐ θέμις εἰπεῖν
δεύτερον ἐκ σοῦ·

225 οὐ θέμις εἰπεῖν
τρίτον ἐκ πρώτου.
Ὡδὶς ἱερά,
ἄρρητε γονά,
ὅρος εἶ φυσιῶν

230 τὰς τικτοίσας
καὶ τικτομένας.
κέβομαι νοερῶν
κρυφίαν τάξιν·
χωρεῖ τι μέσον

235 οὐ καταχυθὲν.
Ἄφθεγκτε γόνε
πατρὸς ἀφθεγκτου,
ὠδὶς διὰ σέ,
διὰ δ' ὠδίνος

240 αὐτὸς ἐφάνθης,
ἅμα πατρὶ φανείς
ἰότατι πατρός·
ἰότας σὺ δ' αἰὶ

παρὰ σείο πατρί·
245 οὐδ' ὁ βαθύρρους
χρόνος οἶδε γονὰς
τὰς ἀρρήτους·
αἰῶν δὲ γέρων
τὸν ἀμήρυτον

250 τόκον οὐκ ἐδάη·
ἅμα πατρὶ φάνη
γενόμενος αἰῶν·
ὁ γενησόμενος.
Τίς ἐπ' ἀφθέγκτοις

255 ἐβράβευσε τόλμαν;
ἀλαῶν μερόπων
δαιδαλογλῶσσαν
ἄθεοι τόλμαι·
σὺ δὲ φωτοδότας

260 φωτὸς νοεροῦ·
σκολιᾶς δ' ἀπάτας
ἀνέχεις ὁσίων
πραπίδας μερόπων
ἐς ζόφον ὕλας

265 μὴ καταδύναι.
Σέ, πάτερ κόσμων,
πάτερ αἰώνων,
αὐτουργὲ θεῶν,
εὐαγὲς αἰνεῖν.

270 Σὲ μὲν οἱ νοεροὶ
μέλπουσιν, ἄναξ,
σὲ δὲ κοσμαγοὶ
ὀμματολαμπεῖς
νόες ἀστέριοι

275 ὕμνοῦσι, μάκαρ,
οὓς πέρι κλεινὸν
σῶμα χορεύει.
πᾶσά σε μέλπει
γενεὰ μακάρων,

280 οἱ περὶ κόσμον.
οἱ κατὰ κόσμον,
οἱ ζωναῖοι,

214-216 = IV 116 sqq. — 217 χύθης Boissonade: χυθεῖς codl. — 235 καταχυθὲν MN — 243 σὲ δὲ MNP unde σὺ δὲ Boiss.: σὺ A in ras. et varia lect. in M — 252 γενόμενος αἰῶν' non: αἰῶν γενόμενος AMN vulgo; si eliso in clausula versiculi facta (e. offensa) est, potestis γενόμενος αἰέν scribere — 255 ἐβράβευσε θράσος mavult Boiss. — 277 χορεύει A: χορεύει PMN

οἳ τ' ἄζωνοι
κόσμου μοίρας
285 ἐφέπουν σοφοί,
ἀμφιβατῆρες
οἱ περὶ κλεινοὺς
οἰηκοφόρους·
οὓς ἀγγελικὰ
290 προχέει χειρὰ
τό τε κυδῆεν
γένος ἡρώων,
ἔργα τὰ θνητῶν
κρυφαίαισιν ὁδοῖς
295 διανισσόμενον,
[ἔργα βρότεια]
ψυχὰ τ' ἀκλινῆς
καὶ κλινομένα
ἐς μελαναυγεῖς
300 χθονίους ὄγκους.
Cὲ μάκαιρα φύσις
φύσεώς τε γονὰ,
μάκαρ, ὕμνεί,
τὰς Ζειδώροις
305 ἐφέπεις πνοιαῖς,
ἀπὸ σῶν ὀχετῶν
κατακυρομέναις,
προκυλινδομέναις·
cὺ γὰρ, ἀχράντων
310 ἡγέτα κόσμων,
φύσις εἶ φυσίων·
cὺ φύσιν θάλπεις,
γένεσιν θνατῶν.
τὰς ἀενάω
315 ἰνδαλμῶνα,
ἵνα καὶ πυμάτα
μερίς ἐν κόσμῳ
λελάχη ζωᾶς
ἐπαμβρομέναις·
320 οὐ γὰρ θέμις ἦν

τρύγα τὰν κόσμου
κορυφαῖς ἐρίσαι·
τὸ δὲ ταχθὲν ὅλως
ἐς χορὸν ὄντων
325 οὐκέτ' ὀλεῖται·
ἄλλο δ' ἀπ' ἄλλου,
διὰ δ' ἀλλήλων
πάντ' ἀπολαύει·
ἐξ ὀλλυμένων
330 κύκλος αἴδιος
ταῖς καὶς πνοιαῖς
ἀναθαλπόμενος.
σοὶ διὰ πάντων
ἵστησι χοροὺς
335 μάτειρα φύσις
ἰδίαῖς χροίαις,
ἰδίῳ ἐργοῖς
δαιδαλλομένων,
ἐκ δὲ ζῶων
340 ἑτεροφθόγγων
μίαν ἁρμονίαν
ὁμόφωνον ἄγει.
σοὶ πάντα φέρει
αἶνον ἀγήρων,
345 ἁὖς καὶ νύξ,
στεροπαῖ, νιφάδες,
οὐρανὸς αἶθων
καὶ γὰρ ρίζαι,
ὔδωρ, ἀήρ,
350 σῶματα πάντα,
πνεύματα πάντα,
σπέρματα, καρποὶ,
φυτὰ καὶ ποῖαι.
ρίζαι, βοτάναι,
355 βοτὰ καὶ πτηνὰ
καὶ νηχομένων
νεπόδων ἀγέλαι.
Ἴδε καὶ ψυχὰν

287 παρὰ Boiss. — 292 ἄλμα γένος ἡρώων MN — 296 varia lectio versiculi 293 esse videtur — 299 μελαιναυγεῖς AM — 303 μάκαρ, ὕμνεί nos, nisi ὕμνεί malis: ὕμνεί μάκαρ codd. ὕμνεί σε μάκαρ Boiss. — 308 προκυλινδομέναις A sed ok in ras. προσκυλ. MN — 315 ἰνδαλμῶνα nos analogiam κευθμῶνος secuti: ἰνδαλμόνας AMN ἰνδαλμόνα vulgo — 318 λελάχη ζωᾶς λελάχη ζωαῖς AN — 328 ἀπολαύειν MN — 339 ζωάν AMN — 344 ὕμνον A et var. lect. in M — 347 αἶθων nos: αἰθήρ A in ras. ἀκμῆς αἶθων MNP — 353 ποῖαι AMN

ὀλιγοδρανέα,
 360 ὀλιγηπελέα
 ἐπὶ cās Λιβύας,
 ἐπὶ cās σεπτᾶς
 ἱερηπολίας
 ὁσίαις εὐχαῖς
 365 ἐπιμεμβλομένην,
 τὰν ἀμφιπολεῖ
 νέφος ὑλαῖον·
 σὸν δ' ὄμμα, πάτερ,
 κοπτικὸν ὕλας.
 370 Νῦν μοι κραδία
 τοῖς σοῖς ὕμνοις
 πιαινόμενα
 ἐθόωσε νόον
 πυρίαις ὀρμαῖς·
 375 σὺ δὲ λάμψον, ἄναξ,
 ἀνάγωγα φάη.
 νεῦσον δὲ, πάτερ,
 σῶμα φυγοῖσαν
 μηκέτι δύναι
 380 ἐς χθονὸς ἄταν.
 ὄφρα δὲ ζωᾶς
 ὑλοδιαίτου
 δεσμοῖσι μένω,
 πραιῖα, μάκαρ,
 385 βόσκοι με τύχα·
 μηδ' ἐμπόδιον
 πνεύσειε νόου
 φροντίσι λυγραῖς
 δάπτοισα βίον,
 390 ἵνα μὴ τὰ θεοῦ
 ἄσχυλος εἶην,
 μηδ' ἔτι τοίοις
 ἐναλινδοίμαν,
 ὅθεν ἐκπροφυγῶν
 395 δῶροισι τεοῖς
 στέφος εὐαγρέων
 ἀπὸ λειμώνων

σοὶ τοῦτο πλέκω,
 σοὶ τόνδε φέρω
 400 αἶνον, ἀχράντων
 ἡγέτα κόσμων,
 καὶ παιδὶ σοφῷ,
 αὐτᾷ σοφία,
 τὸν ἀπ' ἀρρήτων
 405 ἔχεας κόλπων,
 ἐν σοὶ δὲ μένει
 σέθεν ἐκπροθορύων,
 ἵνα πάντα σοφαῖς
 ἐφέπη πνοιαῖς,
 410 διέπη πολιῶν
 βάθος αἰώνων,
 διέπη ταρσοῦς
 κραναοῦ κόσμου
 μέχρι καὶ νεάτου
 415 πυθμένος ὄντων
 χθονίας μοίρας,
 ὁσίαις πραπίσιν
 ἐλλαμπόμενος,
 λύη δὲ πόνους
 420 ἢ δὲ μερίμνας
 διερῶν μερόπων,
 ἀγαθῶν κράντῳ,
 ἐλατῆρ ἀχέων.
 τί δὲ θαῦμα, θεὸν
 425 τὸν κοσμοτέχναν
 ἰδίων ἔργων
 κῆρας ἐρύκειν;
 Τόδε σοι, μεγάλου
 κοίρανε κόσμου,
 430 τίςων ἔμολον
 χρέος ἐκ Θρήκης,
 ἵνα τὰν τριέτιν
 ὤκησα γύαν
 παρ' ἀνακτόριον
 435 γαίας μέλαθρον·
 ἔτλαν δὲ πόνους.

365 ἐπιμεμβλομένην AM ἐπιμελομένην N — 375 ἄη. — 393 ἄη. et 698 ἄη. — 377. 379 —
 384 — 726. 728 — 734 — 398 πλέκων et 399 φέρων MN — 403 αὐτᾷ A in ras. cū αὐτᾷ
 MN cū τᾷ Boiss. — 410 διέπει MN et infra λέει MNP, quae lectiones fuitur Boiss. —
 420 ἢ δὲ ποτ: καὶ AM cū τε Boiss. — 432 τριέτην MN — 433 ὤκησα γύαν Boiss.: ὤκης·
 ἀγυιάν AN, nisi quod η in i corr. A

ἔτλαν δ' ὀδύνας
 πολυδακρύτους,
 ὤμοισι φέρων
 440 ματέρα πάτρην.
 ραίνειτο μὲν γὰ
 ἰδρῶτι μελῶν
 ἀεθλευόντων
 ἅμαρ ἐπ' ἅμαρ·
 445 ραίνειτο δ' εὐνὰ
 κανθῶν λιβάσιν
 ὀλοφυρομένων
 νύκτ' ἐπὶ νύκτα.
 νηοὶ δ' ὀπόσοι
 450 δέδμηντο, ἄναξ,
 ἐπὶ καῖς ἀγίαις
 τελετηφορίαις,
 ἐπὶ πάντας ἔβαν,
 πρηνῆς ἰκέτας
 455 δάπεδον βλεφάρων
 δεύων νοτίσι,
 μή μοι κενεᾶν
 ὁδὸν ἀντάσαι·
 ἰκέτευσα θεοὺς
 460 δρηστήρας, ὅσοι
 γονόεν Θρήκης
 κατέχουσι πέδον,
 οἳ τ' ἀντιπέρην
 Καλχηδονίας
 465 ἐφέπουν γύας,
 οὓς ἀγγελικαῖς
 ἔστεψας, ἄναξ,
 αὐγαῖσι, τεοὺς
 ἱεροὺς προπόλους.
 470 σὺν μοι μάκαρες
 ἐλάβοντο λιτᾶν.
 σὺν μοι πολέων
 ἐλάβοντο πόνων.
 οὐ μοι ζωὰ
 475 τᾶμος δὲ φίλα
 διὰ γᾶν πατρίαν

στυφελιζομένην,
 τὰν ἐξ ἀχέων
 ἔσταςας, ἄναξ,
 480 αὐτὸς ἀγῆρως,
 κοίρανε κόσμου.
 ἦδη ψυχᾶς
 ἀποτρυομένης,
 ἦδη μελέων
 485 κατερειπομένων
 ὑπέρειςας ἐμὰν
 ἄρθρων δύναμιν,
 τλάμονι ψυχᾶ
 μένος ἐμπνεύσας·
 490 καμάτων δὲ γλυκὺ
 εὖρεο τέκμωρ
 κατὰ θυμὸν ἐμὸν,
 ἔργοισιν, ἄναξ,
 ὀπάσας δολιχῶν
 495 ἄμπαυμα πόνων.
 τὰ σὺ πάντα, μάκαρ,
 Λιβύεσσι κάου
 ἐς μηκεδανὸν
 μῆρυμα χρόνου,
 500 διὰ καὶ μνάμαν
 εὐεργεσίας,
 διὰ τε ψυχᾶν
 αἰνὰ παθοῖσαν·
 ἰκέτα δὲ δίδου
 505 βιοτὰν ἀσινῇ·
 λύε με μόχθων,
 λύε με νούσων,
 λύε μεριμνᾶν
 κηριτρεφείων·
 510 νεῦσον νοερὰν
 προπόλῳ ζωάν.
 μή μοι χθονίους
 ὄμβρους ἀφένου
 κρήνειας, ἄναξ,
 515 ἵνα μὴ τὰ θεοῦ
 ἄσυχλος εἶην·

450 δέδμηντο nos: δόμηθεν AMN δώμηθεν P — 461 γονόην MNP γόνιμον A in ras.
 — 465 γυίας cod. l. γύας hoc versu et 433. 679 reposuit Boiss. — 467 ἔτρεψας A ἐστρεψας
 in ἔτρεψας corr. M — 491 τέκμωρ M — 514 κρήνειας nos: κρίνειας AMN vulgo

μηδὲ κατηφὴς
 πενία μελάθροισ
 ἐγχιρριπτομένα
 520 περὶ γὰν ἔλκοι
 φροντίδα θυμοῦ.
 ἄμφω ψυχὰν
 βρίθει περὶ γὰν·
 ἄμφω δὲ νόου
 525 ἐπίληθα πέλει,
 ὅτε μὴ σὺ, μάκαρ,
 ὀρέγοις ἀλκάν.
 Ναί, πάτερ, ἄρνᾶς
 παγὰ σοφίας,
 530 λάμψον πραπίσιν
 ἀπὸ σῶν κόλπων
 νοερὸν φέγγος·
 στράψον κραδίᾳ
 ἀπὸ σῆς ἀλκᾶς
 535 σοφίας αὐτὰν
 καὶ τὰν ἐπὶ σοὶ
 ἱερὰν ἀτραπὸν·
 σύνθημα δίδου
 σφραγίδα τεάν,
 540 κηριτρεφέας
 δαίμονας ὕλας
 σεύων ζωᾶς
 εὐχᾶς τ' ἀπ' ἐμᾶς·
 καὶ σῶμα σάου
 545 ἀρτεμές, ἐχθραῖς
 ἄβατον λώβαις·
 καὶ πνεῦμα σάου
 ἀμόλυντον, ἄναξ.
 Ἦ μὲν ἤδη
 550 δνοφερὰν ὕλας
 κηλῖδα φέρω·
 ἔχομαι δὲ πόθοις,
 χθονίοις δεσμοῖς.
 Σὺ δὲ ρύσιος εἶ,
 555 σὺ καθάρσιος εἶ·
 ἀπόλυε κακῶν,
 ἀπόλυε νόσων,
 ἀπόλυε πέδας·

σὸν σπέρμα φέρω,
 560 εὐηγενέος
 σπινθήρα νόου.
 ἐς βάθος ὕλας
 κατακεκλιμένον·
 σὺ γὰρ ἐν κόσμῳ
 565 κατέθου ψυχάν,
 διὰ δὲ ψυχᾶς
 ἐν σῶματι νοῦν
 ἔσπειρας, ἄναξ.
 τὰν σὰν κούραν
 570 ἐλέαιρε, μάκαρ·
 κατέβαν ἀπὸ σοῦ
 χθονὶ θητεῦσαι·
 ἀντὶ δὲ θήσας
 γενόμεαν δούλα·
 575 ὕλα με μάτοισ
 ἐπέδησε τέχναις.
 ἔτι μὲν ἔνι μοι
 βαιὸν τι μένος
 κρυφίας γλήνας·
 580 οὐπω πᾶσαν
 ἔσβεσεν ἀλκάν·
 κέχυται δὲ πολὺς
 ἐφύπερθε κλύδων,
 ἀλαῶπα τιθεῖς
 585 τὰν θεοδερκῇ.
 ἐλέαιρε, πάτερ,
 κούραν ἱκέτιν,
 τὰν πολλάκι δὴ
 νοεραῖς ἀνόδοις
 590 ἐπιβαλλομένην
 λαμυρᾶς ὕλας
 ἴμερος ἄγχει.
 σὺ δὲ λάμψον, ἄναξ,
 ἀνάγωγα φάη·
 595 ἄψον δὲ σέλας
 καὶ πυρκαϊάν,
 σπέρμα τὸ βαιὸν
 αὔξων ἐν ἐμῷ
 κρατὸς αὐτῷ.
 600 θρόνισόν με, πάτερ,

φωτὸς ἐν ἀλκᾷ
 ζωηφορίου,
 ἵνα χεῖρα φύσις
 οὐκ ἐπιβάλλει,
 605 ὅθεν οὐκέτι γὰ,
 οὐ μοιραία
 κλῶσις ἀνάγκας
 παλίνορσον ἄγει.
 λιπέτω, φυγέτω
 610 δολερὰ γένεσις
 θεράποντα τεόν·
 ἐμέθεν δὲ, πάτερ,
 χθονίου τε κλόνου
 πῦρ μέσον εἴη.
 615 νεῦσον, γενέτα,
 νεῦσον προπόλῳ
 ἤδη νοεροῦς
 πετάσαι ταρσούς·
 ἤδη φερέτω
 620 σφραγίδα πατρὸς
 ἰκέτις ψυχά,
 δεῖμα μὲν ἐχθροῖς
 δαίμοσιν, οἱ γὰς
 ἀπὸ κευθμώνων
 625 ἀναπαλλόμενοι
 πνεύουσι βροτοῖς
 ἀθέους ὁρμάς,
 σύνθημα δὲ σοῖς
 ἀγνοῖς προπόλοις,
 630 οἱ κατὰ κλεινοῦ
 βένθεα κόσμου
 πυρίων ἀνόδων
 κληῖδοφόροι,
 ἵνα μοι φάεος
 635 πετάσῃς πύλας·
 ἔτι δ' ἀλεμάτας
 ἐπὶ γὰς ἔρπων
 μὴ χθονὸς εἶην·
 πυρίων δ' ἔρτων
 640 καὶ τῇδε δίδου
 μάρτυρα καρπὸν,
 ὁμφὰς ἀτρεκεῖς

ὅσα τ' ἐν ψυχαῖς
 τὰν ἀμβροσίαν
 645 ἐλπίδα θάλλει.
 Μετά μοι μέλεται
 χθονίας βιοτᾶς·
 ἔρρετε λῆμαι
 ἀθέων μερόπων,
 650 πτολίων τε κράτη·
 ἔρρετε πᾶσαι
 ἄται γλυκεραὶ
 ἄχαρίς τε χάρις,
 οἷσιν ψυχὰν
 655 θωπευομένην
 γὰ λάτριν ἔχει·
 ἅ μέγα δειλὰ
 ἰδίων τ' ἀγαθῶν
 ἔπιεν λάθαν,
 660 μέχρ' ἐγκύρῃ
 φθονερᾷ μερίδι·
 δοιὰς γὰρ ἔχει
 μακτροπὸς ὕλα·
 ὅς δὲ τραπέζας
 665 ἐπορεζάμενος
 μελιχρῶν ἔθιγεν,
 ἧ μέγα κλαύσει
 πικρὰν μερίδα
 τῶν ἀντίξων
 670 συνεφελκομένων·
 ὅδε γὰρ χθονίας
 θεσμὸς ἀνάγκας
 διχόθεν θνατοῖς
 βίον οἶνοχοεῖ·
 675 τὸ δ' ἀκηράσιον
 ἀμιγές τ' ἀγαθὸν
 θεὸς ἢ τὰ θεοῦ.
 Μεθύοισα γλυκεῖ
 κρητῆρι γύας
 680 ἔψαυσα κακῶν,
 ἐνέκυρσα πάντα,
 ἐδάην ἄταν
 ἐπιμηθειάδα·
 στυγέω δὲ νόμους

685 ἄλλοπροσάλλους,
 ἐς τὸν ἀκηδῇ
 λειμῶνα πατρὸς
 σπεύδων τανύω
 φυγάδας ταρσούς,
 690 φυγάδας διδύμων
 ὕλας δώρων.
 Ἴδε με, ζωᾶς
 νοερᾶς ταμία,
 ἴδε cὰν ἰκέτιν
 695 ψυχὰν ἐπὶ γᾶς
 νοεραῖς ἀνόδοις
 ἐπιβαλλομένην·
 cὺ δὲ λάμψον, ἄναξ,
 ἀνάγωγα φάη
 700 πτερὰ κοῦφα διδούς·
 ἄμμα δὲ κόψον,
 χάλασον περόναν
 διδύμων παθέων,
 οἷσιν ψυχὰν
 705 δολόεσσα φύσις
 κάμπτει κατὰ γᾶς·
 δός με φυγοῖσαν
 κύματος ἄταν
 θοὸν ἄλμα βαλεῖν
 710 ἐπὶ cὰς αὐλὰς,
 ἐπὶ cοὺς κόλπους,
 ὅθεν ἅ ψυχᾶς
 προρέει παγά.
 λιβὰς οὐρανία
 715 κέχυμαι κατὰ γᾶς·
 παγᾶ με δίδου,
 ὅθεν ἐξεχύθην
 φυγὰς ἀλήτης.
 νεῦσον προτόνῳ
 720 φωτὶ μιγῆναι·
 νεῦσον δ' ὑπὸ coὶ
 ταμειυομένην
 cὺν ἄνακτι χορῷ
 ἀνάγειν ὁσίως

725 νοερούς ὕμνους·
 νεῦσον δὲ, πάτερ,
 φωτὶ μιγεῖσαν
 μηκέτι δύναι
 ἐς χθονὸς ἄταν.
 730 ὄφρα δὲ ζωᾶς
 ὑλοδιαίτου
 δεσμοῖσι μένω,
 πραεῖα, μάκαρ,
 βόσκοι με τύχα.

IV

Cὲ μὲν ἀρχομένας,
 cὲ δ' ἀεζομένας,
 cὲ δὲ μεσσοῖας,
 cὲ δὲ παυομένας
 5 αὐὺς ἱερᾶς,
 ζαθέας νυκτὸς
 μέλπω, γενέτα,
 παίων ψυχῶν,
 παίων γυίων,
 10 δῶτορ σοφίας,
 ἐλατῆρ νούσων,
 δῶτορ ψυχαῖς
 ἀπόνου βιοτᾶς,
 ἂν μὴ cτείβει
 15 χθονία φροντίς,
 μάτηρ ἀχέων,
 μάτηρ παθέων,
 ὧν μοι ζωὰ
 καθαρὰ μενέτω,
 20 ἵνα τὰν πάντων
 κρυφίαν ρίζαν
 ὕμνοῖς λέγω,
 μηδ' ἀπαγωγοῖς
 ἄτησι θεοῦ
 25 νοσφιζοίμην.
 Cὲ, μάκαρ, μέλπω,

710—713 = IV 292—295 — 711 οὐρανίους AM — 718 ἀλήτης AN ἀλήτης corr. in ἀλήτης M — 722 πατρὶ ταμειυομένην MN ταμειυομένην A cum tam. ante ταμ. — IV 3 μεσσοῖας nov: μεσοῖας eodd. — 13 βιοτης M — 16 ἀρχέων M — 22 ὕμνοῖς ex εὐμνοῖς corr. M

κοίρανε κόσμου·
 γὰρ σιγάτω
 ἐπὶ σοῖς ὕμνοις,
 30 ἐπὶ σοῖς εὐχαῖς
 εὐφραμείτω
 ὅσα κόσμος ἔχει·
 καὶ γὰρ ἔργα, πάτερ·
 καταπαυέσθω
 35 ἀνέμων ῥοῖζος.
 ἦχος δένδρων.
 θρόος ὀρνίθων·
 ἦκυχος αἰθήρ,
 ἦκυχος ἀήρ
 40 κλυέτω μολπᾶς·
 ὑδάτων δὲ χύσις
 ἄψοφος ἦδη
 στήτω κατὰ γᾶς.
 οἱ δ' ἐμπόδιοι
 45 ἀγίων ὕμνων
 κευθμωνοχαρεῖς
 καὶ τυμβονόμοι
 δαίμονες ἦδη
 φυγέτωσαν ἐμὴν
 50 ὁσίαν εὐχάν·
 ἀγαθοὶ δ' ὅποσοι
 μάκαρες νοεροῦ
 πρόπολοι γενέτου
 κατέχουσι βάθη
 55 ἄκρα τε κόσμου,
 ὕμνων ἵλεω
 πεύθοιντο πατρός,
 ἵλεω δὲ λιτὰς
 ἀνάγοιεν ἐμάς.
 60 Μονὰς ὦ μονάδων,
 πάτερ ὦ πατέρων,
 ἀρχῶν ἀρχά,
 παγῶν παγά,
 ῥιζῶν ῥίζα,
 65 ἀγαθῶν ἀγαθόν,
 ἄστρον ἄστρον,
 κόσμων κόσμε,

ἰδεῶν ἰδέα,
 βύθιον κάλλος,
 70 κρύφιον σπέρμα.
 πάτερ αἰώνων,
 πάτερ ἀφθέγκτων
 νοερῶν κόσμων,
 ὅθεν ἀμβροσία
 75 σταλάοισα πνοᾶ,
 σώματος ὄγκοις
 ἐπινηξαμένα,
 δεύτερον ἦδη
 κόσμον ἀνάπτει.
 80 Ὑμνῶ σε, μάκαρ,
 καὶ διὰ φωνᾶς,
 ὕμνῶ σε, μάκαρ,
 καὶ διὰ σιγᾶς·
 ὅσα γὰρ φωνᾶς,
 85 τόσα καὶ σιγᾶς
 ἄϊεις νοερᾶς.
 ὕμνῶ δὲ γόνον
 τὸν πρωτόγονον
 καὶ πρωτοφαῖ.
 90 Γόνε κύδιστε
 πατρὸς ἀφθέγκτου,
 σε, μάκαρ, μεγάλῳ
 πατρὶ συνυμνῶ,
 καὶ τὰν ἐπὶ σοὶ
 95 ὠδῖνα πατρός,
 γόνιμον βουλάν,
 μεσάταν ἀρχάν,
 ἀγίαν πνοιάν,
 κέντρον γενέτου,
 100 κέντρον δὲ κόρου·
 αὐτὰ μάτηρ,
 αὐτὰ γνωτά,
 αὐτὰ θυγάτηρ
 μαιωσαμένα
 105 κρυφίαν ῥίζαν·
 ἵνα γὰρ προχυθῇ
 ἐπὶ παιδὶ πατὴρ,
 αὐτὰ πρόχυσις

28 γὰρ δὲ σιγάτω AMN — 33 ἔργα πάτερ nos: ἔργ' ὦ πάτερ. AMN, vide Hermannii
 Elem. metr. p. 370 — 49 φυγέτωσαν AMN — 56 ἵλεων A

εὔρετο βλάσταν·
 110 ἔσθη δὲ μέσα
 θεὸς ἔκ τε θεοῦ·
 [διὰ παῖδά τε καὶ
 - διὰ τὰν κλεινὰν
 πατρὸς ἀθανάτου
 115 πρόχυσιν υἱὸς
 εὔρετο βλάσταν.]
 Μονὰς εἶ τριάς ὦν,
 μονὰς ἃ γε μένεις
 καὶ τριάς εἶ δή.
 120 νοερὰ δὲ τομὰ
 ἄσχιτον ἔτι
 τὸ μερισθὲν ἔχει·
 προθορῶν δὲ μένει
 γόνος ἐν γενέτῃ,
 125 καὶ πάλιν ἔξω
 τὰ πατρὸς διέπει
 κόσμοις κατὰγων
 ὄλβον ζωᾶς,
 ὅθεν αὐτὸς ἔχει·
 130 λόγος, ὃν μεγάλῳ
 πατρὶ συνυμνῶ,
 νόος ἀρρήτου
 τίκτει σε πατρός·
 καὶ σὺ κηθεῖς
 135 λόγος εἶ γενέτου,
 πρῶτος πρῶτας
 προθορῶν ρίζας,
 ρίζα δὲ πάντων
 τῶν μετὰ κλεινὰν
 140 τὰν σὰν γένναν·
 μονὰς ἀρρητος,
 σπέρμα τὸ πάντων
 σπέρμα σε πάντων
 ἐσπέρμηγεν·
 145 σὺ γὰρ ἐν πᾶσι·
 διὰ σοῦ δὲ φύσις
 ὑπάτα, μεσάτα,
 νεάτα τε θεοῦ

ἀπέλαυσε πατρός
 150 ἀγαθῶν δύρων
 γονίμου ζωᾶς.
 Σοὶ μὲν ἀγήρως
 ἄπονον τροχίαν
 σφαῖρα κυλίνδει·
 155 ὑπὸ σὰν τάξιν
 κύτεος μεγάλου
 βριαραῖς δίναις
 ἑβδομάς ἄστρον
 ἀντιχορεύει·
 160 τὰ δὲ πολλὰ μίαν
 πτύχα καλλύνει
 φέγγεα κόσμου
 διὰ σὰν βουλάν,
 γόνε κύδιτε·
 165 σὺ γὰρ ἀμφιθέων
 κύτος οὐράνιον,
 δρόμον αἰώνων
 ἄλυτον συνέχεις·
 ὑπὸ σοῖς δὲ, μάκαρ,
 170 ἀγίοις θεσμοῖς
 ἐν ἀπειροβαθοῦς
 αἴθρας λαγόσι
 πολιῶν ἄστρον
 ἀγέλα νέμεται.
 175 Σὺ μὲν οὐρανίοις,
 σὺ δ' ἐννερίοις,
 σὺ δ' ἐπιχθονίοις,
 σὺ δ' ὑποχθονίοις
 ἔργα μερίζεις,
 180 ζωάν τε νέμεις.
 σὺ νόου πρύτανις
 ταμίας τε θεοῖς
 θνατῶν θ' ὅποσοι
 νοερᾶς μοίρας
 185 ἔσπασαν ὄμβρους·
 σὺ ψυχοδότας
 οἱς ἐκ ψυχᾶς
 τέταται ζωὰ

vv. 112—116 ab interpolatore ad explicandos vv. 105—9 additi esse videntur — 113 τὰν κλεινὰν nos: κλεινάν codcl — 114 πῦς AMN — 118 ἃ γε μένεις nos: ἃ ὅη μένει codcl. — 118 sq. conf. III 212 sq — 124 ἐν γενέτῃ nos: ἐς γενέταν codcl

καὶ φύσις ἀκμῆς·
 190 ἀλαὸν ψυχᾶς
 βλάστημα τεᾶς
 κρέμαται χειρᾶς·
 χυπόσα τᾶς cās
 στέρεται πνοιᾶς,
 195 ἀπὸ cōν κόλπων
 δρέπεται κυνοχᾶν
 πορθμευομένην
 διὰ cās ἀλκᾶς
 ἐξ ἄρρητων
 200 πατρικῶν κόλπων
 κρυφίας μονάδος,
 ὄθεν ὁ ζωᾶς
 ὀχετός προρέων
 φέρεται μέχρι γᾶς
 205 διὰ cās ἀλκᾶς,
 δι' ἀτεκμάρτων
 νοερῶν κόσμων·
 ἐνθεν δέχεται
 καταβαίνοισαν
 210 ἀγαθῶν κράναν
 νοεροῦ μορφά,
 κόσμος ὁρατός.
 Ἄλιον οὗτος
 δεύτερον ἔσχεν
 215 ὑστεροφεγγούς
 φωτὸς γενέταν,
 ὁμματολαμπῇ
 τᾶς γινομένας
 καὶ φθειρομένας
 220 ταμίαν ὕλας,
 υἱοῦ νοεροῦ
 τύπον αἰσθητόν,
 ἀγαθῶν παροχᾶν
 ἐγκοσμογενῶν
 225 διὰ cāν βουλάν,
 γόνε κύδιστε.
 Πάτερ ἄγνωστε,
 πάτερ ἄρρητε,

ἄγνωστε νόω,
 230 ἄρρητε λόγῳ,
 νόος ἐσὶ νόου,
 ψυχᾶν ψυχά,
 φύσις εἶ φυσίων.
 γόνυ σοι κάμπτων,
 235 ἴδε τοῦτο, λάτρις
 πίπτω κατὰ γᾶς
 ἰκέτας ἀλαός·
 cū δέ, φωτοδότα
 φωτὸς νοεροῦ,
 240 ἐλέαιρε, μάκαρ,
 ἰκέτιν ψυχάν·
 ceυε δέ νούτους,
 ceυε μερίμνας
 τὰς ψυχοβόρους,
 245 ceυε δ' ἀναιδῇ
 κύνα τὸν χθόνιον,
 δαίμονα γαίας
 ψυχᾶς ἀπ' ἐμᾶς,
 εὐχᾶς ἀπ' ἐμᾶς,
 250 ζωᾶς ἀπ' ἐμᾶς,
 ἔργων ἀπ' ἐμῶν.
 cώματος ἔξω,
 πνεύματος ἔξω,
 πάντων ἔξω
 255 τῶν ἀμετέρων
 δαίμων, μενέτω·
 λιπέτω, φυγέτω
 δαίμων ὕλας,
 παθέων ἀλκᾶ,
 260 ἀνάγωγον ὁδὸν
 διατειχίζων,
 τὰς θεοδιφεῖς
 βλάπτων ὁρμάς·
 ἔταρον δὲ δίδου
 265 ζυνωνόν, ἀναξ,
 ἀγίας ἅγιον
 ἄγγελον ἀλκᾶς,
 ἄγγελον εὐχᾶς

193 τὰς cās nos: πετάσας AMP πάσας Boiss. — 197 πορθμευομένων MN — 205 = 198 — 211 μορφάν AMN — 218 γενομένας AMN — 221 υἱοῦ nos: υἱόν codd. — 227 ἄγνωστε A 227 et 229 ἄγνωστε in ἄγνωστε corr. M — 238 φωτοδότα ex φωτοδότας corr. M — 243 ceυε μερίμνας NP: ceυε δέ μερ. AM — 248—252 = III 98—102 — 259 an παθέων ἀρχά?

τᾶς θεολαμποῦς,
 270 φίλον ἐσθλοδόταν,
 φύλακα ψυχᾶς,
 φύλακα ζωᾶς,
 εὐχᾶν φρουρόν,
 ἔργων φρουρόν·
 275 σῶμα δὲ σῶζοι
 καθαρὸν νούσων,
 πνεῦμα δὲ σῶζοι
 καθαρὸν λώβας,
 ψυχᾷ δ' ἐπάγοι
 280 παθέων λάθαν,
 ἵνα καὶ ζωὰν
 τὰν γαιοτραφῇ
 τοῖς σοῖς ὕμνοις
 πιαίνηται
 285 ταρσὸς ψυχᾶς·
 ἵνα καὶ ζωὰν
 τὰν μετὰ μοίρας,
 τὰν μετὰ δεσμοῦς
 τοὺς χθονοβριθεῖς,
 290 καθαρὰν ὕλας,
 ὅσον ἐξανύω
 ἐπὶ σὰς αὐλάς,
 ἐπὶ σοὺς κόλπους,
 ὅθεν ἅ ψυχᾶς
 295 προρέει παγά.
 Σὺ δὲ χεῖρα δίδου,
 σὺ κάλει, σὺ, μάκαρ,
 ὕλας ἄναγε
 ἰκέτιν ψυχάν.

V

Ὑμνῶμεν κοῦρον νύμφας,
 νύμφας οὐ νυμφευθείσας
 ἀνδρῶν μοιραῖαις κοίταις·
 ἄρρητοι πατρὸς βουλαὶ
 5 ἔσπειραν Χριστοῦ γένναν,
 ἅ σεμνὰ νύμφας ὠδὶς

ἀνθρώπου φῆνεν μορφάν,
 ὃς θνατοῖσιν πορθμευτὰς
 ἦλθεν φωτὸς παγαίου·
 10 ἅ δ' ἄρρητος σευ βλάστα
 αἰώνων οἶδεν ρίζαν.
 αὐτὸς φῶς εἴ παγαῖον,
 συλλάμπας· ἄκτις πατρί,
 ῥήξας δ' ὄρφναίαν ὕλαν
 15 ψυχᾷς ἐλλάμπεις ἀγναῖς·
 αὐτὸς μὲν κόσμου κτίστας,
 κλεινῶν σφαιρωτὰς ἄστρον,
 κέντρων γαίας ριζωτάς,
 αὐτὸς δ' ἀνθρώπων σωτήρ.
 20 σοὶ μὲν Τιτὰν ἱππεύει,
 ἄρῳς ἄσβεστος παγά,
 σοὶ δ' ἅ ταυρῶπις μήνα
 τὰν νυκτῶν ὄρφναν λυεῖ
 σοὶ καὶ τίκτονται καρποί,
 25 σοὶ καὶ βόσκονται ποιῖμαι.
 ἐκ σᾶς ἀρρήτου παγᾶς
 Ζεῖδωρον πέμπων αἶγλαν,
 πιαίνεις κόσμων ταρσούς·
 ἐκ σῶν βλάστησεν κόλπων
 30 καὶ φῶς καὶ νοῦς καὶ ψυχά·
 τὰν σὰν οἴκτειρον κούραν
 γυίοις εἰρχθεῖσαν θνατοῖς,
 μοίρας θ' ὕλαίοις μέτροις·
 νούσων ἐκσῶζοις λώβας
 35 ἀσκηθῇ γυίων ἀλκάν.
 Νεῦσον μὲν μύθοις πειθῶ,
 νεῦσον δ' ἔργοισιν κῦδος
 ἀρχαίαις πρέψαι φάμαις
 τὰς Κυράνας καὶ Σπάρτας·
 40 λύπαις δ' ἄστιπτος ψυχὰ
 πραιῖαν ζωὰν ἔλκοι
 θρέπτειραν, διςσὰς γλήνας
 ἐς σὸν φέγγος τείνοισα,
 ὥς ἐξ ὕλας φοιβαθεῖς
 45 ἀστρέπτους οἶμους σπεύσω.
 φύξηλις γαίας μόχθων,

276 sq. om. AP — 282 θεοτραφῇ A γεοτρεφῇ N γαιοτρεφῇ in γαιοτραφῇ corr. M —
 291 fort. ὅταν — 292—295 = III 710—713 — V 5 ἔσπειραν G. Hermann: ἐσπέραν codd. —
 8 ἐν θνατοῖσι MN — 10 ἄρρητος εὐβλάστα MN — 13 συλλάμπας MN — 34 λαβάς MN — 41
 πραιῖαν ἔλκοι ζωὰν MN — 43 τείνοισα φέγγος M

μιχθῆναι ψυχᾶς παγᾶ. 4
 Τοίαν ἄχραντον ζωὴν
 τῷ σὺ κραινοῖς φορμικτῇ,
 50 εὖτ' ἄν σοι στέλλων μολπάν,
 τὰν σὰν κυδαίνων ρίζαν,
 μήκιστον πατρός κῦδος,
 καὶ τὰν σύνθωκον πνοιᾶν
 μέσταν ρίζας καὶ βλάστας,
 55 καὶ πατρός μέλπων ἀλκὰν
 τοῖς σοῖς ὕμνοις ἀμπαύω
 κλεινὰν ὠδῖνα ψυχᾶς.
 Χαίροις, ὦ παιδὸς παγᾶ,
 χαίροις, ὦ πατρός μορφά·
 60 χαίροις, ὦ παιδὸς κρηπὶς,
 χαίροις, ὦ πατρός σφρηγὶς·
 χαίροις, ὦ παιδὸς κάρτος,
 χαίροις, ὦ πατρός κάλλος·
 χαίροις δ' ἄχραντος πνοιᾶ,
 65 κέντρον κούρου καὶ πατρός·
 τὰν μοι πέμπουσιν σὺν πατρὶ
 ἄρδοισαν ψυχᾶς ταρσούς,
 κράντειραν θείων δώρων.

VI

Μετὰ παγᾶς ἀγίας αὐτολοχεύτου
 ἀρρήτων ἐνοτήτων ἐπέκεινα
 θεὸν ἄμβροτον, θεοῦ κύδιμον υἱά,
 μόνον ἐκμόνου πατρός παῖδα θορόντα
 5 στεφανώσομεν σοφοῖς ἀνθεσιν ὕμνων,
 ὃν βουλᾶς πατρικᾶς ἀφραστός ὠδὶς
 ἀγνώστων ἀνέδειξε παῖδα κόλπων,
 ἃ πατρός λοχίους ἔφηνε καρποῦς
 καὶ φήνασα φάνη μεσσοπαγῆς νοῦς·

10 ἐν παγᾶ δὲ μένουσι καὶ χυθέντες.
 σοφία νόου πατρός, κάλλεος αὐγὰ,
 σοὶ τεχθέντι πατὴρ ἔνευσε τίκτειν,
 σὺ τὸ κρυπτόν εἰ πατρός σπέρμα
 προλάμπων·
 σὲ γὰρ ἀρχὰν γενέτας ἔδωκε κόσμοις,
 15 κατάγειν ἐκ νοερῶν σῶμασι μορφάς·
 σὺ μὲν οὐρανοῦ σοφὰν ἀντιτυγὰ νωμᾶς,
 τὰν δ' ἄστρων ἀγέλαν αἰεὶ νομεύεις·
 σὺ δὲ τὰς ἀγγελικὰς, ἀναξ, χορείας
 καὶ τὰς δαιμονίας φάλαγγας ἄρχεις,
 20 σὺ δὲ καὶ φύσιν φθιτὰν ἀμφιχορεύεις,
 ἀμέριστον περὶ γὰρ πνεῦμα μερίζεις,
 καὶ παγᾶ τὸ δοθὲν πάλιν συνάπτεις,
 θνατοὺς ἐκ θανάτου λύων ἀνάγκας.
 Ἰλήκοις ἐπὶ σὺν στέμμασιν ὕμνων,
 25 βιοτᾶς ὕμνοπόλῳ νέμων γαλάναν·
 εὐρίπων προχοᾶν στήσον ἀλήτιν,
 τερσαίνων ὁλοοὺς κλύδωνας ὕλας·
 ψυχᾶς καὶ μελέων ἔρυκε νοῦσους·
 παθέων οὐλομέναν κοίμισον ὁρμάν·
 30 πλούτου καὶ πενίας ἀλαλκε κῆρας·
 ἔργοις κυδαλίμαν ὅπασσον ὁμφάν·
 ἐν λαοῖς ἀγαθὰν ἀνοίγε φάμαν
 πειθοῦς πραυλόγῳ στέφων ἁώτῳ,
 ἵνα μοι νόος δρέπῃ σχολὰν ἀκύμων,
 35 μὴδ' ἐν ταῖς χθονίαις στένω μερίμναις·
 ἄλλ' ἐκ σὺν ὀχετῶν ὑψιφορήτων
 ὠδίσιν σοφίας νόον κατάρδω.

VII

Πρῶτος νόμον εὐρόμαν
 ἐπὶ σοὶ, μάκαρ, ἄμβροτε,

51 τὰν σὰν κυδαίνων ρίζαν om. M m. pr. — 65 cf. IV 99 sq. — κόρου MN — VI 3
 ἄμβροτον AP: ἀμβρότου N, utrumque M — 4 υἱά ex παῖδα corr. M, κύδιμον παῖδα in ras.
 A, cuius cod. multifarias hoc in carmine correcturas ad numeros difficiliōres expediendos
 factas iam silebo — 5 στεφανώσομεν MNP: στεφανώσω A, unde στεφανώσω c. G. Her-
 mannus El. metr. p. 490 coniecit — σεμνοῦς A — 6 ὠδὶς ἀφραστός M — 7 ἀγνώτων
 A ἀγνώστων corr. in ἀγνώτων M — παῖδα ἀνέδειξε AM — 8 λοχίους corr. in λοχία M —
 9 μεσσοπαγῆς ANP: μεσσοπαγεῖς M — 12 ἐπένευσε θεός· σὺ A — 13 πατρός εἰ κρυπτόμε-
 νον A — προλάμπων N: προσλάμπων M, om. A — 16 σοφὰν μὲν οὐρανοῦ M — 18 σὺ ὠναῖ
 χορείας τὰς ἀγγελικὰς, sup. lin. addito ὠναῖ M — 19 τὰς om. M — 20 θνητὰν A, M ex
 corr. — 23 ἀνάγκας λύων M — 26 στήσον P: στήσον A, M ex corr. στήσον N — 28 ἔρυκε
 in ἐρύκοις corr. M — 30 κῆρας ἀλαλκε M — 31 ὅπασσον ὁμφάν nos: ὁμφάν ὁπάσων MN
 ὁμφάν ὁπάσαις A Boiss. — 32 ἀνοίγε corr. in ἀνυε M — 33 πραυλόγου στέφων M — 34
 δρέποι MN — 35 στένω AP: στένων MN

γόνε κύδιμε παρθένου,
 Ἰησοῦ Κολυμήϊε,
 5 νεοπαγέσιν ἄρμογαῖς
 κρέξαι κιθάρας μίτους.
 Ἄλλ' εὐμενέοις, ἄναξ,
 καὶ δέχνυσο μουσικὰν
 ἔξ εὐαγέων μελῶν.
 10 ὑμνήσῃμεν ἄφθιτον
 θεὸν υἱὰ θεοῦ μέγαν,
 αἰωνοτόκου πατρὸς
 τὸν κοσμοτόνον κόρον,
 τὰν παντομιγῇ φύσιν,
 15 σοφίαν ἀπερεΐσιον,
 τὸν ἐπουρανίοις θεόν,
 τὸν ὑποχθονίοις νέκυν.
 Ἐχύθης ὅτ' ἐπὶ χθονὶ
 βροτέας ἀπὸ νηδύος,
 20 μάγος ἅ πολύφρων τέχνα
 ἔξ ἀστέρος ἀντολᾶς
 θάμβησεν ἀμήχανος,
 τί τὸ τικτόμενον βρέφος,
 τίς ὁ κρυπτόμενος θεός,
 25 θεὸς ἢ νέκυς ἢ βασιλεύς·
 ἄγε δῶρα κομίζετε
 σμύρνης ἐναγίσματα,
 χρυσοῦ τ' ἀναθήματα,
 λιβάνου τε θύη καλά.
 30 θεὸς εἶ, λίβανον δέχου·
 χρυσὸν βασιλεῖ φέρω·
 σμύρνη τάφος ἀρμόσει.
 Καὶ γὰρ ἐκάθηρας,
 καὶ πόντια κύματα.
 35 καὶ δαιμονίας ὁδοὺς,
 ῥαδινὰν χύσιν ἄερος,
 καὶ νερτερίους μυχοὺς,
 φθιμένοισι βοηθός
 θεὸς εἰς αἶδην σταλείς.
 40 Ἄλλ' εὐμενέοις, ἄναξ,

καὶ δέχνυσο μουσικὰν
 ἔξ εὐαγέων μελῶν.

VIII

Ὑπὸ δῶριον ἄρμογὰν
 ἐλεφαντοδέτων μίτων
 στάσω λιγυρὰν ὅπα
 ἐπὶ σοὶ, μάκαρ, ἄμβροτε,
 5 γόνε κύδιμε παρθένου·
 σὺ δέ μου βιοτὰν κάου
 παναπήμονα, κοίρανε,
 λύπαις ἄβατον διδοὺς
 καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν.
 10 λάμποις πρᾶπίσιν σέλας
 νοερᾶς ἀπὸ παγᾶς·
 σθένος ἀρτεμέων μελῶν
 καὶ κῦδος ἐπ' ἔργμασι
 νεότατι νέμοις ἐμᾷ·
 15 λιπαρὸν δὲ φέροις ἔτος
 ἐς γήραος ἀδονάν,
 ἐρίτιμον ἀέζων
 πινυτὰν σὺν ὑγείᾳ.
 γνωτὸν δὲ φυλάσσοις,
 20 τὸν μοι νέον, ἄφθιτε,
 ἦθη χθονίαν πύλαν
 παραμειβόμενον ποδὶ
 ἄσπορρον ἀνήγαγες,
 ἐμὰ κήδεα καὶ γόους,
 25 ἐμὰ δάκρυα καὶ φρενῶν
 σβέσας αἰθομένην φλόγα·
 ἐβίωσας καὶ νέκυν
 διὰ σὸν, πάτερ, ἰκέταν.
 γνωτὰν τε συνωρίδα
 30 τεκέων τε φυλάσσοις.
 ὅλον ἡσυχίδα δόμον
 ὑπὸ σῇ χειρὶ κρύπτοις·
 καὶ μοι Ζυγίων, ἄναξ,
 ζυνήονα δεμνίων

VII 5 νεοπαγαῖσιν A — 15 ἀπειρέσιον AMN — 16 et 17 om. P — 25 nescio an lateat
 ἢ ῥαδινὰν — 26 κομίζεται A in nom. P — 32 fort.: μύρον τάφῳ — 36 et 37 om. P — 40—
 42 = 7—9 — VIII 2 μίτων λίγυς N — 8 λῶπας A — 12 ἀρτεμελῶν A, M var. lect. — 13
 in P, M var. lect. — 16 ἦσαν ἢ A σθένος τοῦ Buias — 17 ἔργμασι P — 27 fort. ἐβίωσας
 30 τεκέων φυλάττοις A — 31 ἡσυχίδα P, quia in locutione nomina ἢ propria latere videtur
 32 fort. κρύπτων — 33 Ζυγίων in Ζυγίαν corr. M

35 ἀπόνουσιν, ἀπήμονα,
ἐρίηρον, ὁμόφρονα.
κρυφίων ἀδαήμονα
ὁάρων ἄλοχον κάου·
ὅσιον δ' ἐφέποι λέχος·

40 πανακήρατον, εὐαγές,
ἀδίκους ἄβατον πόθοις.
ψυχὰν δὲ λυθεῖσαν
χθονίου βίотου πέδας
ἐξαίνυσο πημάτων

45 καὶ λευγαλέας ἄτας.
σὺν δ' εὐαγέων χοροῖς
ὕμνους ἀνάγειν δίδου
ἐπὶ κύδει σοῦ πατρὸς
καὶ κάρτεϊ σῇ, μάκαρ.

50 πάλιν ὕμνοπολεύσω,
πάλι σοι μέλος ἄσω,
τάχα καὶ κιθάραν πάλιν
πανακήρατον ἀρμόσω.

IX

Πολυήρατε, κύδιμε,
σὲ, μάκαρ, γόνε παρθένου
ὕμνῳ Κολυμηΐδος,
ὃς τὰν δολίαν πάγαν,

5 χθόνιον μεγάλων ὄφιν
πατρὸς ἤλασας ὀρχάτων·
[ὃς καρπὸν ἀπώμοτον
τροφὸν ἀργαλέου μόρου
πόρεν ἀρχεγόνῳ νοεράν.

10 στεφανηφόρε, κύδιμε,
σὲ, πάτερ, παῖ παρθένου
ὕμνῳ Κολυμηΐδος.]

Κατέβας μέχρι καὶ χθονὸς
ἐπίδημος ἐφαιμέροις.

15 βρότειον φορέων δέμας.
κατέβας δ' ὑπὸ Τάρταρα·
ψυχῶν ὅθι μυρία

θάνατος νέμεν ἔθνεα.

φρίζεν σε γέρων τότε

20 Ἀΐδας ὁ παλαιγενής,
καὶ λαοβόρος κύων·
(καὶ σὺ) ἀνεχάσσατο βηλοῦ·

λύσας δ' ἀπὸ πημάτων

ψυχῶν ὁσίους χοροῦς

25 θιάσοισιν ἀκηράτοις [comitate integerrimis]

ὕμνους ἀνάγεις πατρί.

[στεφανηφόρε, κύδιμε,

σὲ, πάτερ, παῖ παρθένου

ὕμνῳ Κολυμηΐδος.]

30 Ἀνιόντα σε, κοίρανε,

τὸ κατ' ἡέρος ἄσπετα

35 τρέσεν ἔθνεα δαιμόνων,

θάμβησε δ' ἀκηράτων [αὐρανῶν]

χορὸς ἄμβροτος ἀστέρων·

35 αἰθὴρ δὲ γελάσας,

σοφὸς ἀρμονίας πατὴρ,

ἐξ ἐπτατόνου λύρας

ἐκεράσσατο μουσικὰν

ἐπινίκιον ἐς μέλος.

40 μεΐδῃσεν Ἑωσφόρος, [καὶ σὺ καὶ σὺ] ?

ὁ διάκτορος ἀμέρας,

καὶ χρύσεος Ἑσπερος,

κυθερήϊος ἀστήρ·

ἀ μὲν κερόεν σέλας

45 πλήσασα ῥόου πυρὸς [αὐτὸς σε φέρον ἔχει]

ἀγείτο σελάνα,

ποιμὴν νυχίων θεῶν·

τὰν δ' εὐρυφαῇ κόμαν

Τιτὰν ἐπετάσσατο

50 ἄρρητον ὑπ' ἵχνιον·

ἔγνω δὲ γόνον θεοῦ,

τὸν ἀριστοτέχνην νόον,

ιδίου πυρὸς ἀρχάν.

Κὺ δὲ ταρσὸν ἐλάσας

55 κυανάντυτος οὐρανοῦ

45 fort. ἄλας — 52 κιθάραν ἀνάσω A — 53 πανακήρατον Boiss. ex cod. P ut videtur: πάλιν ἀκήρατον AMN — ἀρμόσει N ἀρμοσείω M — IX 5 μέγαν P — vv. 7—11 om. MN, add. ex cod. P Boissonade — 9 νοεράν cod. P: fort. φθοράν — v. 11 corruptum reliquimus — 13 κατέβας P: καταβάς MN — v. 15 om. MN ex P add. Boiss. cod. scriptura βρότειον φέρων emendata — post v. 21 versiculum ὁ βαρυςθενὴς δημοβόρος add. P — 24 ψυχὰν P quo recepto v. 17 quoque doricam formam revocavit Boiss. — 25 ἐν ἀκηράτοις maluit Boiss. — 27—29 om. MN, ex P add. Boiss. — στεφανηφόρος P — 28 πάτερ om. P

ὑπερήλαο νύτων,
 σφαίρησι δ' ἐπέπτας⁵⁴
 νοεραῖσιν ἀκηράτοις,
 ἀγαθῶν ὅθι παγά,
 60 σιγῶμενος οὐρανός·[?]
 ἔνθ' οὔτε βαθύρροος
 ἀκαμαντοπόδας χρόνος
 χθονὸς ἔκγονα κύρων,
 οὐ κῆρες ἀναιδέες
 65 βαθυκύμονος ὕλας·
 ἀλλ' αὐτὸς ἀγήραος
 αἰῶν ὁ παλαιγενής,
 νέος ὦν ἅμα καὶ γέρων
 τὰς ἀενάω μονᾷ
 70 ταμίᾳς πέλεται θεοῖς.

X

Μνώεο Χριστέ,
 υἱέ θεοῖο

ὑψιμέδοντος,
 οἰκέτεω σεῦ,
 5 κῆρ' ἀλιτροῖο
 τάδε γράψαντος·
 καὶ μοι ὅπασσον^(de)
 λῦσιν παθέων
 κηριτρεφέων,
 10 τὰ μοι ἐμφυῇ
 ψυχᾷ ῥυπαρᾷ·
 δὸς δὲ ἰδέσθαι^(faint)
 σῶτερ Ἰησοῦ,
 Ζαθέαν αἵγλαν
 15 σὰν, ἔνθα φανείς
 μέλπω ἀοιδὰν
 παῖονι ψυχᾷν,
 παῖονι γυίω.
 πατρὶ σὺν μεγάλῳ
 20 πνεύματί θ' ἀγνῶ.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ ΥΜΝΟΙ ΚΑΙ ΩΙΔΑΙ.

I

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΧΡΙΣΤΟΝ.

Σὲ τὸν ἀφθιτον μονάρχην
 δὸς ἀνυμνεῖν, δὸς αἰεῖδεν,
 τὸν ἀνακτα, τὸν δεσπότην,
 δι' ὃν ὕμνος, δι' ὃν αἶνος,
 5 δι' ὃν ἀγγέλων χορεία,
 δι' ὃν αἰῶνες ἄπαυστοι,
 δι' ὃν ἥλιος προλάμπει,
 δι' ὃν ὁ δρόμος σελήνης,
 δι' ὃν ἄστρων μέγα κάλλος,

10 δι' ὃν ἄνθρωπος ὁ σεμνὸς
 ἔλαχεν νοεῖν τὸ θεῖον,
 λογικὸν ζῶον ὑπάρχων·
 σὺ γὰρ ἔκτισας τὰ πάντα,
 παρέχων τάξιν ἐκάστῳ,
 15 συνέχων τε τῇ προνοίᾳ·
 λόγον εἶπας, πέλεν ἔργον^{17/}
 ὁ λόγος σου, θεὸς υἱός·
 ὁμοούσιος γὰρ ἐστίν.^(faint)

57 ἐπέπτας nos: ἐπετάσθης codd. — 69 ἐννάω MN — X 4 σεῦ nos coll. V 10: σου
 Boissonade praeeunte Hermanno Elem. metr. p. 370: σέο AM — 6 γράψαντος τάδε A —
 17 ψυχᾷν παῖονι codd., corr. Boiss. collato IV 8.

Gregorii in carminibus recognoscendis mihi sumus cod. Monacensi bombycino n. 416
 a. XIII (G, quo in codice alterum tertium ultimum carmen non extat; hoc ultimo in car-
 mine praeter editionem Billianam cod. Vindobonensem bombycinum theol. n. 18 s. XIII
 (V) et cod. Monacensem chartaceum n. 323 s. XVI H contulimus. I ὕμνος διὰ λυρικοῦ
 μέτρου G — 3 δυνάστην conl. Boissonade — 5 χορεία Boiss.

ὁμότιμος τῷ τεκόντι,
 20 ὃς ἐφήρμωσεν τὰ πάντα,
 ἵνα πάντων βασιλεύῃ·
 περιλαμβάνον δὲ πάντα
 ἅγιον πνεῦμα τὸ θεῖον
 (homo) προνοούμενον φυλάσσει.
 25 Τριάδα ζῶσαν ἐρῶ σε,
 ἓνα καὶ μόνον μονάρχην,
 φύσιν ἄτρεπτον, ἄναρχον,
 φύσιν οὐσίας ἀφράστου
 (invisibile) σοφίας νοῦν ἀνέφικτον,
 30 κράτος οὐρανῶν ἄπαυστον.
 ἄτερ ἀρχῆς, ἀπέραντον,
 ἀκατασκόπητον αὐγὴν,
 ἐφορῶσαν δὲ τὰ πάντα,
 βάθος οὐδὲν ἀγνοοῦσαν
 35 ἀπὸ γῆς μέχρις ἀβύσσου.

Πάτερ, ἵλεως γενοῦ μοι,
 (similes) διὰ παντὸς θεραπεύειν
 τὸ σέβασμα τοῦτο δός μοι.
 τὰ δ' ἁμαρτήματα ρύψον,
 40 τὸ συνειδὸς ἐκκαθαίρων
 (purgaris) ἀπὸ πάσης κακονοίας,
 ἵνα δοξάσω τὸ θεῖον,
 ὁσίας χεῖρας ἐπαίρων,
 ἵνα Χριστὸν εὐλογήσω,
 45 γόνυ κάμπτων ἱκετεύσω,
 τότε προσλαβεῖν με δοῦλον,
 ὅταν ἔλθῃ βασιλεύων.
 Πάτερ, ἵλεως γενοῦ μοι,
 ἔλεον καὶ χάριν εὐρω,
 50 ὅτι δόξα καὶ χάρις σοι
 ἄχρις αἰῶνος ἀμέτρου
 (in perpetua saecula)

II

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΘΕΟΝ.

ὦ πάντων ἐπέκεινα· τί γὰρ θέμις ἄλλο σε μέλπειν;
 πῶς λόγος ὑμνῆσει σε; cū γὰρ λόγῳ οὐδενὶ ρητός.
 πῶς νόος ἀθρήσει σε; cū γὰρ νόῳ οὐδενὶ ληπτός.
 μῦνος ἐὼν ἀφραστός, ἐπεὶ τέκες ὅσσα λαλεῖται,
 5 μῦνος ἐὼν ἄγνωστός, ἐπεὶ τέκες ὅσσα νοεῖται.
 Πάντα σε καὶ νοέοντα καὶ οὐ νοέοντα γεραίρει·
 ξυνοὶ γάρ τε πόθοι, ξυναὶ δ' ὠδῖνες ἀπάντων
 ἀμφί σε. σοὶ δὲ τὰ πάντα προσεύχεται· εἰς σὲ δὲ πάντα.
 σύνθεμα σὸν νοέοντα, λαλεῖ σιγώμενον ὕμνον.
 10 Σοὶ ἔνι πάντα μένει· cū δ' ἀθρόα πάντα θεάζεις
 καὶ πάντων τέλος ἔσσι, καὶ εἰς καὶ πάντα καὶ οὐδεὶς,
 οὐχ ἓν ἐὼν, οὐ πάντα· πανώνυμε, πῶς σε καλέσω,
 τὸν μόνον ἀκλήϊστον, ὑπερνεφέας δὲ καλύπτρας
 τίς νόος οὐρανίδης εἰσδύσεται; ἴλαος εἷης·
 15 ὦ πάντων ἐπέκεινα. τί γὰρ θέμις ἄλλο σε μέλπειν;

III

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΧΡΙΣΤΟΝ

μετὰ τὴν σιωπὴν ἐν τῷ Πάσχα.

Χριστὲ ἄναξ, σὲ πρῶτον, ἐπεὶ λόγον ἡέρι δῶκα,
 δηναιὸν κατέχων, φθέγξομ' ἀπὸ στομάτων.

- ἀγνοτάτου ἱερῆος ἀγνὸν θύος, εἰ θέμις εἰπεῖν,
τόνδε λόγον προχέων ἡμετέροιο νόου.
- 5 Πατροφαῆς μεγάλιο νόου λόγε, φέρτερε μύθου,
φωτός τ' ἀκροτάτου φῶς ἄκρον, οἰογόνε,
εἰκὼν ἀθανάτοιο πατρὸς, καὶ σφρηγὶς ἀνάρχου,
πνεύματι τῷ μεγάλῳ συμφαῆς, εὐρυμέδον,
αἰῶνος πείρημα, μεγακλέες, ὀλβιόδωρε,
- 10 ὑψίθρον', οὐράνιε, πανσθενὲς ἄσθμα νόου,
νωμητὰ κόσμοιο, φερέσβιε, δημοεργέ
ὄντων, ἐσσομένων· σοὶ γὰρ ἅπαντα πέλει.
ὅς κόσμοιο θέμεθλα, καὶ ὀππόσα ἐστὶ, θέλοντος
δησάμενος φορέεις νεύμασιν ἀπλανέως.
- 15 Σοὶ μὲν, ἄναξ, Φαέθων ὑψίδρομος ἄστρα καλύπτει,
κύκλον ὑπερτέλλων ἔμπυρον, ὥς σὺ νόας.
σοὶ ζῶει φθινύθει τε ἀμοιβαδὶς ὄμμα τὸ νυκτός,
μήνη πλησιφαῆς αὐθις ἐπερχομένη.
σοὶ δὲ ζωφόρος τε κύκλος καὶ μέτρα χορείης
- 20 ὥραις μέτρα φέρει ἥπια κίρναμέναις.
ἀπλανέες τε πλάνοι τε παλίμπορον αἵτσκοντες
ἀστέρες ἡγαθέης εἰς λόγος σοφίης.
Σὸν φάος εἰσὶν ἅπαντες, ὅσοι νόες οὐρανίωνες
μέλπουσιν τριάδος δόξαν ἐπουρανίης.
- 25 σὸν βροτὸς αὖ κλέος ἐστὶν, ὃν ἄγγελον ἐνθάδ' ἔθηκας
ὑμνοπόλον τῆς σῆς, ὦ φάος, ἀγλαΐης.
Ἄμβροτέ μοι, βρότέε τε παλιγγενὲς, ὕψος ἄσαρκον,
ὑστάτιον θνητῶν πῆμασι σαρκοφόρε,
σοὶ ζῶ, σοὶ λαλέω, σοὶ δ' ἔμπνοος εἰμὶ θυηλή.
- 30 ἢ μούνη κτεάνων λείπετ' ἀφ' ἡμετέρων·
σοὶ καὶ γλῶσσαν ἔδησα, καὶ οὔασι μῦθον ἔλυσα·
λίσσομαι, ἀλλὰ πόροις ἀμφοτέρ' εὐαγέως.
Φθέγξομαι, ὅσσ' ἐπέοικεν· ἃ δ' οὐ θέμις, οὐδὲ νοήσω.
ρεύσω μαρτάρεον, βόρβορον ὠσάμενός·
- 35 χρυσὸν ἀπὸ ψαμάθοιο, ρόδον κραναῆς ἀπ' ἀκάνθης.
λέξομ' ἀπ' ἀσταχύων σῖτον. ἀφείς καλάμην.
• Ταῦτά σοι ἡμετέροιο θαλύσια, Χριστὲ, πόνοιο
γλῶσς' ἀπερευγομένη πρῶτον ἀνήψεν ἔπος.
Σήμερον ἐκ νεκύων Χριστὸς μέγας, οἷσιν ἐμίχθη.
- 40 ἔγρετο καὶ θανάτου κέντρον ἀπεσκέδασε,
καὶ Ζοφεροῦς πυλεῶνας ἀμειδήτου Ἀΐδαο
ρήξατο καὶ ψυχαῖς δῶκεν ἐλευθερίην.

σήμερον ἐκ τύμβοιο θορῶν μερόπεσσι φαάνθη,
 οἷς γένεθ', οἷσι θάνεν, οἷς ἔγρετ' ἐκ νεκύων,
 45 ὥς κε παλιγγενέες τε καὶ ἐκ θανάτοιο φυγόντες
 σοὶ συναειρώμεσθ' ἔνθεν ἀνερχομένων.
 σήμερον αἰγλήεις σε μέγας χορὸς ἀμφιγέγηθεν
 ἀγγελικὸς, μέλπων ὕμνον ἐπιστέφιον.
 σήμερον ἦχον ἔπνευσα μεμυκότα χεῖλεα σιγῇ
 50 λύσας, ἀλλὰ μ' ἔχεις ὕμνοπόλον κιθάρην.
 Νῶ νόον ἔνδον ἔρεξα, λόγῳ λόγον· αὐτὰρ ἔπειτα
 ῥέξω καὶ μεγάλην πνεύματι ἣν ἐθέλη.

IV

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΑΥΤΟΥ ΨΥΧΗΝ.

Τί σοι θέλεις γενέσθαι; <u>1</u> ψυχὴν ἐμὴν ἐρωτῶ. τί σοι μέγ' ἢ τί μικρὸν τῶν τιμίων βροτοῖσι; 5 Ζήτει μόνον τι λαμπρόν, καὶ δώσωμεν προθύμως. Θέλεις τὰ Γύγεω σοι τοῦ Λυδίου γενέσθαι; καὶ δακτύλῳ τυραννεῖν, 10 ἣ τὴν σφενδόνην ἐλίσσων, ? κρύπτουσιν, εἰ κρύπτοιο. φαίνουσιν, εἰ φαίνοιο; Θέλεις τὰ Μίδεω σοι τοῦ πλουσίως θανόντος; 15 ᾧ χρυσὸς ἦν τὰ πάντα, χρυσοῦν φέροντα λιμόν, <i>limon</i> εὐχῆς δίκην ἀμέτρου. (?) Θέλεις λίθους διαυγεῖς, πλάτη τε γῆς λιπώσης, <i>lithos / mignis tesai</i> 20 καὶ ποιμνίων ἀριθμοὺς βοῶν τε καὶ καμήλων; Οὐ ταῦτα δώσωμέν σοι· λαβεῖν γὰρ οὐδὲ κρείσσον· ἀλλ' οὐδ' ἔμοιγ' ἀνυστόν. 25 ἔρριψα γὰρ μερίμνας, ἀφ' οὗ θεῶ προσήλθον. <u>2</u> Θέλεις θρόνους τε κάρχας,	καιροῦ φρύαγμα πίπτον; ἴν' αὔριον καθεσθῆς 30 κάτω βλέπων ταπεινόν, <i>humilis oculis</i> ἄλλου τραχηλιῶντος, ὃς ἦν παραστάτης σοι τυχὸν δὲ καὶ κακῶν τις. Θέλεις γάμῳ δεθῆναι. 35 βλακεύμασιν ἀνάγνοις, καιροῖς τε συστραφῆναι; θέλεις νόσον γλυκεῖαν, εὐτεκνίας μέριμναν; εὐτεκνίαν δ' ἂν εἴπω 40 δυστεκνίαν, τί φήσεις; Θέλεις λόγοις βοᾶσθαι, καὶ συλλέγειν θέατρα; ποθεῖς νόμους παλαισμοῖς; οὐκ ἐνδίκῳ παλαισμοῖς; 45 φέρειν τε καὶ φέρεσθαι πρὸ βημάτων ἀθέσμων; Αἰχμὴν θέλεις τινάσσειν, πνέων ἀρήϊόν τι; καὶ στέμματ' ἐξ ἀγώνων 50 θηροκτόνον τε κάρτος; Ποθεῖς κρότους πολίχνης καὶ χάλκεος τυποῦσθαι; Σκιὰν θέλεις δονεῖρων, μεταρρέουσιν αὖραν,

52 ῥέξω nos: ῥήξω Bill. — IV εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν. στίχοι ἰμῖαμβοι G — 7 Γύγεω
 et 13 Μίδεω G — 11. 12 κρύβοιο et φάνοιο tentavit Boissonade — 16 χρυσοῦν πορίζων
 λιμόν G fortasse vere, conf. vv. 11. 12. 138. 145. 167. 169 — 23 λῶον ed. Bill. — 32 σοι G
 — 36 δέ ed. Bill. — 43 πιπράσκειν ed. Bill. — 51 κρότους ἐν ᾧσιν ed. Bill.

55 ροῖζον βέλους ἀνίχνου,
ψόφον χειρὸς κροτούσης.
τί γὰρ μέγ' εὖ φρονούσι
τῶν σήμερον μὲν ὄντων,
ἔς αὔριον δ' ἀπόντων,
60 ὧν καὶ κακοῖς μέτεστιν,
ὧν οὐ συνέρχεται τι
ἐντεῦθεν ἐξιοῦσι;
Τί οὖν, ἐπεὶ τὰδ' οὐχί, 3
τί σοι θέλεις γενέσθαι;
65 θέλεις θεὸς γενέσθαι,
θεὸς θεοῦ μεγίστου
παραστάτης φαεινός, *comes splendidius*
σὺν ἀγγέλοις χορεύων;
Ἴθι, πρόβαινε ταρσοῖς
70 ὄξυπτέρου μενοινῆς
κυκλουμένη πρὸς ὕψος.
ἐγὼ πτερόν καθαίρω,
ἐγὼ λόγοις ἐπαίρω,
ὥς εὐπτερόν τιν' ὄρνιν
75 ἐς αἰθέρα προπέμψω.
Ὡς δ' εἶπέ μοι, κάκις τόν
ὦ καρκίον δυωῶδες, *simile umbrae*
ἐπεὶ συνεζύγην σοι,
ἡ δεσπότης μαγείρῳ,
80 τί σοι θέλεις γενέσθαι
πρὸς τὸ πνοῇ κρατεῖσθαι;
οὐ γὰρ πλέον χρεωστῶ, *=debitus*
κἂν πόλλ' ἔχειν βιάζῃ.
Θέλεις τράπεζαν εὐπνουν
85 μύρων τε καὶ μαγείρων
σοφίσμασιν περισσοῖς;
καὶ βαρβίτων χερῶν τε
κροτήματ' οὐκ ἄνοιστρα,
ἀβρῶν κλάσεις τε παίδων
90 κινουμένων ἀνάνδρως,
καὶ παρθένων ἐλιγμοὺς
γυμνουμένων ἀθέσμως;
ἅ τοις πότοις τυποῦσιν
ὅσοι φιλοῦσιν ὕβριν,

95 τὸν μαινόλην ἐταίμῳς
ὑποφλέγοντες οἶνον.
Ταῦτ' εἰ θέλεις παρ' ἡμῶν,
ἔχοις μὲν, ἀγχόνῃν δέ.
τοιαῦτα τοῖς ἀπλήστοις
100 ἐγὼ φίλοις πορίζω·
οἶκός σε πέτρινός τις
αὐτῷροφος καλύπτοι,
ἢ μικρὸν ἔργον ὥρας,
εἰ δεῖ τι καὶ πονῆσαι·
105 τὸ δ' ἔσθος ἢ καμήλων
τρίχες νόμῳ δικαίων,
ἢ καὶ δέρος, παλαιᾶς
γυμνώσεως κάλυμμα.
στιβὰς μὲν ἢ τυχοῦσα, *lectio*
110 πόαι, κλάδοι τετάσθων *τοιαῦτα*
ἄπλωμα πορφυροῦν τι
καὶ κυμπόταις ἀταρβές·
τράπεζα δ' αὐτόθεν σοι
γλυκὺ πνέουσ' ἀνείσθω,
115 ἃ γῇ φίλῃ δίδωσιν
ἄτεχνα δῶρα πᾶσιν.
Ἐπεὶ δ' ἐθήκαμέν σε,
καὶ θρέψομεν προθύμῳς.
θέλεις φαγεῖν, ἔχ' ἄρτον,
120 ἔχ' ἄλφιτ', εἰ παρείῃ·
ἄλλες δέ σοι τὸ πέμμα,
θύμόν θ' ὃν οὐ μετροῦμεν
ἀπραγμάτευτον ὄψον·
ἐνδεια δ' ἄλλο μεῖζον.
125 θέλεις πιεῖν; βρύει σοι·
ὔδωρ, κρατὴρ αἰέρρους,
ποτὸν μέθης ἄποιον,
ἀκλήματον γάνυσμα.
Ζητεῖς δὲ καὶ τρυφᾶν τι.
130 μηδ' ὀξίνης φθονεῖσθω.
Ἄλλ' οὐ τὰδ' ἀρκέσει σοι.
τετρημένῳ ποθεῖς δὲ
πίθῳ κακῶς ἐπαντλεῖν
τὰς ἡδονὰς ἀπλήστως.

65 θεός γενέσθαι θεός om. G — 69 ταρπούς ed. Bill. — 71 κυκλουμένης G — 81 πνοὴν ed. Bill. — 85 fort. μύριοι — 86 περιτοῖς G — 87 χειρων G — 89 παίδων κλάσεις αβρύων τε G — 92 ἀγύμνωσ G — 95 τήν G — 102 αὐτόφορος καλύπτῃ G — 110 κλάδοι τε θάμνων ed. Bill. — 122 θῦμος θ' Boissonade: καὶ θύμον G

135 ἄλλον πόθει ποριστήν·
 ἐμοὶ γὰρ οὐ χολή σε
 θάλπειν κύνοικον ἐχθρόν,
 ἴν' ὡς ὄφισ κρυμθεὶς,
 θέρμη δ' ἔπειτα λυθεὶς
 140 ἐγκόλπιός με τρώσης.
 Θέλεις δόμους ἀμέτρους,
 χρυσωρόφους γραφῆς τε
 καὶ ψηφίδος σοφισμοὺς
 κινουμένων σχεδόν τι,
 145 πλακός τε λάμπιν ἀβρᾶς
 ἀντίχροον, πολύχρουν;
 θέλεις περιρρέουσιν
 ἐσθῆτα τῶν ἀθίκτων,
 ἐν δακτύλοις τε πλούτον.
 150 γελώμενόν τε κάλλος
 τοῖς σωφρονεῖν μαθοῦσιν,
 ἐμοὶ δὲ καὶ μάλιστα,
 ὧ κάλλος ἐστὶν εἶσω;
 Τοῖς μὲν κάτω δὴ ταῦτα,
 155 ὑμῖν βροτοῖσι φάσκω,
 οἱ ζῆτε τὸ πρὸς ὦραν,
 μηδὲν πλεον βλέποντες.
 τοῖς δ' εὐγενῶς βιοῦσιν,

ἐπαζίως τε μοίρας
 160 τῆς ἐκ θεοῦ δοθείσης
 τῷ πηλίνῳ πάχει μου,
 σκόπει πένητος ὄγκον,
 οἴαν τροφήν χορηγῷ.
 Δίελθέ μοι φλογώδη
 165 ῥομφαίαν, ὦ θεόφρον·
 θείων γενοῦ γεωργὸς
 φυτῶν, λόγων θαλλόντων,
 ὧν μ' ἐστέρησεν ἐχθρὸς,
 δι' ἡδονῆς κυλήσας.
 170 ζύλῳ πάλιν πρόσελθε
 ζωῆς αἰὲ μενούσης·
 ἢ δ' ἐστίν, ὡς ἀνεῦρον,
 γνῶσις θεοῦ μεγίστου,
 φάους ἐνὸς τριλαμποῦς,
 175 πρὸς ὃν τὰ πάντα τείνει.
 Οὕτω μὲν αὐτὸς αὐτῷ
 πᾶς τις σοφῶν λαλήσει,
 ὃς δ' οὐ θέλει λαλῆσαι,
 μάτην βίον παρήλθεν·
 180 εἴπερ μάτην παρήλθε,
 μὴ σὺν κακῷ μεγίστῳ.

V

ΕΥΧΗ ΕΩΘΙΝΗ.

Ὅρθριος δίδωμι τῷ θεῷ μου δεξιὰς,
 μηδὲν σκοτῶδες ἢ δράσειν ἢ αἰνέσειν.
 ἀλλ' ὡς μάλιστά σοι θύσειν τὴν ἡμέραν.
 μένων ἄσειστος καὶ παθῶν αὐτοκράτωρ·
 5 αἰσχύνομαι τὸ γῆρας, ἂν κάκιςτος ὦ,
 καὶ τὴν τράπεζαν, ἧς παραστάτης ἐγώ.
 Ὅρμη μὲν αὕτη, Χριστέ μου, σὺ δ' εὐόδου

VI

Ἐψευσάμην σε τὴν ἀλήθειαν, λόγε.
 σοὶ τὴν παροῦσαν ἡμέραν καθαγνίσας.
 Οὐ πάντα φωτεινὸν με νῦν ἐδέξατο·

139 fort.: λυθεὶς δ' ἔπειτα — 145 πλακός τε λάμπιν ἀβρᾶς ed. Bill.: λάμπιν πλακός τ' ἀνθηρόν G — 153 κάλλος ἐν τὸ εἶσω Boiss. — 155 βροτοῖσι φάσκω ed. Bill.: φάσκω βροτοῖσι G λέγω βροτοῖσι Boiss. — 160 δοθείσης Boiss.: κρατείσης G, unde κρανθείσης conl. Halm — 167 θαλούντων Boissonade — 177 σοφός vulgo — V 1 ὀρθρος G; nos ὀρθριος scribere ausi sumus, possis tamen etiam ὀρθρου tentare — 3 θύσαι G — 4 ἄστατος ed. Bill.

ἡ μὴν προσηυξάμην τε καὶ τοῦτ' ὤόμην,
 ἄλλ' ἔστιν οὗ μοι καὶ προσέπταισαν πόδες·
 Ζόφος γὰρ ἦλθε βάσκανος σωτηρίας.
 Λάμποις τὸ φῶς μοι, Χριστέ, καὶ πάλιν φανείς.

VII

ΥΜΝΟΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ.

Cε καὶ νῦν εὐλογοῦμεν, Χριστέ μου, λόγε θεοῦ, φῶς ἐκ φωτὸς ἀνάρχου, καὶ πνεύματος ταμία, 5 τριττοῦ φωτὸς εἰς μίαν δόξαν ἀθροιζομένου· ὃς ἔλυσας τὸ κκότος, ὃς ὑπέστησας τὸ φῶς, ἵν' ἐν φωτὶ τὰ πάντα 10 καὶ τὴν ἄστατον ὕλην στήσης, μορφῶν εἰς κόσμον καὶ τὴν νῦν εὐκοσμίαν· ὃς νοῦν ἐφώτισας ἀνθρώπου λόγῳ τε καὶ σοφίᾳ	15 λαμπρότητος τῆς ἄνω καὶ κάτω θεὸς εἰκόνα, ἵνα φωτὶ βλέπη φῶς καὶ γένηται φῶς ὅλον. 20 κατῆύγασας ποικίλοις· ἐν νύκτα καὶ ἡμέραν ἀλλήλαις εἴκειν πράως ἔταξας, νόμον τιμῶν ἀδελφικῆς φιλίας· 25 τῇ μὲν ἔπαυσας κόπους τῆς πολυμόχθου σαρκός, τῇ δ' ἡγείρας εἰς ἔργον καὶ πράξεις τὰς σοι φίλας.

VIII

ΠΡΟΣ ΠΑΡΘΕΝΟΝ ΠΑΡΑΙΝΕΤΙΚΟΣ.

Παρθένε, νύμφη Χριστοῦ, δόξαζέ σου τὸν νυμφίον· ἀεὶ κάθαιρε σαυτὴν ἐν λόγῳ καὶ σοφίᾳ, ἵνα λαμπρὰ τῷ λαμπρῷ συζήσης τὸν αἰῶνα· κρείσσων γὰρ αὕτη πολλῷ τῆς φθαρτῆς συζυγίας. 5 Ἐν σώματι τὰς νοεράς δυνάμεις ἐμιμήσω, ἀγγελικὴν μετήλθες ἐπὶ γῆς πολιτείαν.	Δεσμὸς ἐνταῦθα καὶ λύσις καὶ σώματ' ἐκ σωμάτων· ἄνω δ' ἐκάστη μονὰς οὔποτε λυομένη, οἱ πρῶτοι φέρουσ' ἀκτῖνα τῆς καθαρᾶς οὐσίας, 10 πνεῦμα καὶ πῦρ, λειτουργοὶ τῶν θεοῦ προσταγμάτων. Ὑλὴ δὲ μῖζιν ἐξεύρεν ἀεὶ ρέουσα φύσις, ἡ μέτρον ὥρισε θεὸς, γάμον νομοθετήσας·

VII. ὕμνος ἐσπερινός ἱμιάμβροι G — 4 πνεύματος ταμία G: πνεῦμα ἐξ ἀνάρχου Dan. — 5 τρίτου Dan. — 9 ἐν φωτὶ κτίσεως vulgo, ποῦ κτίσεως εισέειμι, quamquam v. 13 quoque duae syllabae abundant — 17 βλέπει τὸ φῶς G — 19 οὐρανὸν φωστηρίων ποῦ: φωστηρίων ουρανόν G — 22 ἡκεῖν G — πράως ποῦ: ἡπίως G — 24 ἀδελφικῆς ποῦ: ἀδελφότητος καὶ G — 25 σὴ ποῦ: καὶ τῇ G — VIII. Ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ τὸν Κυρακούσιον μιμεῖται· οὗτος γὰρ μόνος ποιητῶν ῥυθμοῖς τε καὶ κύβοις ἐχρήσατο ποιητικῆς ἀναλογίας καταφρονήσας, schol. ed. Bill. — 4 πολὺ Bill. — 5 caesuram non significatam invenimus et huius versus et vv. 9. 10. 15. 17. 24. 26. 29. 31. 35. 41. 44. 53. 57. 58. 65. 66. 70. 72. 75. 76. 78. 85. 86. 87. 90. 93—97. 100 — 6 μετήλθες ἐπὶ γῆς VII: ἐπὶ γῆς μετ. Bill. — 9 φέρουσι VII — καθαρᾶς τριάδος VII — 10 πνεύματα V Bill.

cυ δ' ἔργον ὕλης φυγοῦσα
 τοῖς ἄνω συνηρμόσθη,
 ὡς νοῦς ἀρμόζεται νοῖ
 τὴν θεῖαν ἀρμονίαν·
 15 καὶ σαρκὶ πολεμοῦσα
 βοηθεῖς τῇ εἰκόνι·
 πνοὴ γὰρ ἔφους θεοῦ
 τῷ χείρονι συνδεθεῖσα,
 ἵν' ἐκ πάλης καὶ νίκης
 τὸ στέφος ἀπολάβῃς,
 ἄνω θεῖσα καὶ τὸν χοῦν
 καλῶς ὑποταγέντα.
 Αἰνεῖσθω σοι καὶ γάμος,
 πρὸ γάμου δ' ἀφθορία·
 20 γάμος συγγνώμη πάθους,
 ἀγνεία δὲ λαμπρότης·
 γάμος πατὴρ ἀγίων,
 ἀγνεία δὲ θυσία.
 Ταύτην καὶ τότε καιροῖς
 ἐτίμων τοῖς εὐθέτοις,
 Ἀδὰμ ἐν παραδείσῳ,
 Μωσῆς ἐν ὄρει Σίνα,
 λειτουργῶν Ζαχαρίας
 ὁ πατὴρ τοῦ προδρόμου.
 25 Γάμος καὶ παρθενίας
 ρίζα τῆς θεοῦ νύμφης,
 ἀλλ' ἔστιν ὅμως σαρκὸς
 καὶ βράσματος δουλεία.
 "Ὅτ' ἦν νόμος καὶ σκιαὶ
 καὶ πρόσκαιροι λατρεῖαι,
 τότε εἶχε πρῶτα καὶ γάμος,
 ὡς ἔτι νηπιώδης.
 "Ὅτε δ' ὑπεξῆλθε τὸ γράμμα,
 τὸ πνεῦμ' ἀντεισέχθη,

30 καὶ Χριστὸς ἔπαθε σαρκὶ
 προελθὼν ἐκ παρθένου,
 τότε ἐξέλαμψεν ἀγνεία
 συντέμνουσα τὸν κόσμον,
 ὃν ἐκεῖ δεῖ μεταβῆναι
 Χριστῷ συνανελθόντα.
 Καλῶς ὁδεύεις, παρθένε,
 εἰς ὅρος ἀποσώζου·
 μὴ πρὸς Κόδομα βλέψῃς,
 μὴ στήλη παγῆς ἄλός·
 35 μὴτε λίαν σε σαρκὸς
 ἐκφοβεῖτω ἡ φύσις,
 μὴτε θαρρήσῃς ἄγαν,
 ὥστε ποτ' ἐκλυθῆναι.
 Σπινθήρ ἀνάπτει καλάμην,
 σβεννύει δ' ὕδωρ φλόγα.
 Ἔχεις φάρμακα πολλὰ
 τῆς σεμνῆς παρθενείας·
 θεοῦ σε φόβος πηγνύτω,
 νηστεία σε κενούτω,
 40 ἀγρυπνία, προσευχαὶ,
 δάκρυα, χαμευνία,
 ἔρως ὅλος πρὸς θεὸν
 γνησίως τεταμένος,
 πάντα κοιμίζων πόθον
 ἀλλότριον τῶν ἄνω.
 Ὁ πίπτων ἐγειρέσθω,
 ὁ ναυαγῶν ἐλεείσθω·
 cυ δ' εὐπλόει τὸ ἱστίον
 πετάσας τῆς ἐλπίδος·
 45 οὐ τῶν κάτω τὸ πίπτειν,
 τῶν δ' ἄνω φερομένων.
 Ὀλίγοι πτερορρουοῦσιν,
 οἱ πλείστοι δ' εὐδρομοῦσιν·

15 τῇ om. H — 16 συντεθεῖσα V — 17 ὥστε ἐκ H — ἀπολάβῃς nos: ἀπολαύης V Bill. ἀπολαβεῖν H — 18 καὶ om. VH — ὑποταγέντα τῷ πνεύματι VH — 19 καὶ πρὸ γάμου ἀφθ. VH — 20 δὲ VH: καὶ Bill. — 21 ἀγνείας δὲ λατρεία Bill. — 23 Μωσῆς ἐν ὄρει Σινᾷ Bill.: Μωσῆς νόμῳ προσάγων VH — Σινᾷ Bill. Cína quod reposui, numeris commendatur — 24 λειτουργῶν om. H — ὁ Ζαχ. Bill. — 25 παρθενία V — ρίζα τῷ θεῷ φίλης Bill. — 26 ἔστι νόμος Bill. — 28 πρῶτα ο γάμος H — 29 τὸ πνεῦμ' ἀντεισέχθη Bill. ἀντεισέχθη δὲ τὸ πνεῦμα VH — 31 ἐλάμψεν Bill. — 32 ὃν om. H — συνανελθόντι Bill. — 33 ἀποσώζου VH: ἄνω σώζου Bill. — 34 βλέψῃς VH: ἀποβλέψῃς Bill. — ἄλός παγῆς H — 35 et 36 μηδέ Bill. — 35 ἡ φύσις ἐκφοβεῖτω Bill. — ἡ om. VH — 36 ἐκπλαθῆναι Bill. — 37 σβέννυσι Bill. — 39 πόθος H — 40 καὶ προσευχή V — 43 πίπτων VH: πεσών Bill. — 44 τό nescio an eiciendum sit; quamquam versus bis octonum syllabarum infra quoque leguntur vv. 54. 73 — τῆς εἰς Χριστὸν ἐλπίδος V — 46 πλείστοι VH: πλείους Bill.

ἔπescen Ἐωcφόροc,
 ἄλλ' οὐρανὸc ἀγγέλων.
 Ἰούδαc ἦν προδότῃc,
 οἱ δ' ἔνδεκα λαμπτήρεc.
 Μόνον ὅλωc ceαυτὴν
 ἀγνὴν τήρει, παρθένε,
 50 μὴ πωc cπιλώcῃc Χριcτοῦ
 τὸν ἄcπilon χιτῶνα.
 Ὅμμα coι cωφρονεῖτω,
 γλῶccα παρθενευέτω·
 μὴ νοῦc πορνεύῃ, μὴ γέλωc,
 μὴ ποῦc ἄτακτα βαίνων.
 Τὴν πιναρὰν cτολήν coυ,
 καὶ τὴν αὐχμηρὰν κόμην
 μᾶλλον αἰδοῦμαι μαργάρων
 καὶ τῇc Cηρῶν εὐκοcμίας.
 55 Καλὸν ἄνθoc ἡ αἰδῶc
 καὶ μέγac κόcμοc ὠχρότῃc·
 καὶ πλέγμα καλὸν ἀρεταὶ
 πᾶcaί ce cτεφανοῦcαι.
 Ἄλλῃ χρώμαcιν εἰκόνα
 τὴν θεοῦ νοθευέτω,
 πίναξ ἔμψυχοc αἰcchrῶν
 κατήγοροc τῶν ἔνδον·
 cὐ δ' ἦc ἔχειc εὐμορφίαc
 νεκρούcθω coι τὸ πλεῖcτον·
 60 κάλλοc δὲ λάμπρυνε ψυχῇc
 ἐκ θεοῦ κοcμουμένηc.
 Ὅψιν δ' ἀρρένων φεῦγε,
 εἰ θέμιc, καὶ cωφρόνων,
 μὴ που πλήξῃc, ἢ πληγῇc
 ἐκ μῶμου τοῦ Βελίου·
 ὄμματ' ὀμμαcι μὴ δίδου,
 μὴ πλέκε λόγῳ λόγον·
 μὴ παρειὰ παρειαῖc
 διδότω παρρηcίαν·

65 μὴδὲν coι καὶ τῇ γεύceι
 ζύλου τοῦ κατακρίτου,
 μὴ ce ζύλου τῇc ζωῇc
 ὁ ὄφιc ἔξω βάλλῃ.
 Καὶ τοῦτο πείθου, παρθένε,
 μὴ cυνοίκει προcτάτῃ,
 Χριcτὸν ἔχουcα νυμφίον·
 ζηλοῖ coυ τὴν ἀγνεῖαν.
 Τί μοι cάρκα φυγοῦcα
 πρὸc cάρκαc ἐπιcτρέφειc;
 70 Οὐ πάντεc ἄνδρεc τὴν cὴν
 ἀπλότῃτα χωροῦcιν·
 ὡc ρόδον ἐν ἀκάνθαιc,
 οὕτωc ἐν πολλοῖc cτρέφῃ·
 καὶ πονηρῶν ἐπάνω
 παγίδων διαβαίνειc.
 Ὁ μὲν ἐγείρει παcτάδαc,
 ἡ δ' ἐκκομίζει νυμφίον,
 ἄλλοc γίνεται πατήρ,
 ἄλλοc ἅπαιc ἀθρόωc·
 75 ὅcον κακὸν ὠδίνεc
 ἀτέλεcτοι πολλάκιc;
 ὅcον ζῆλοc cυζύγου,
 κλαπῆναι τοῦ φιλίαν;
 ἐκθρέψαι δὲ καὶ παιδεῦcαι
 ἔπειτ' ἀτιμαcθῆναι,
 καὶ πικρὰc ἀντιλαβεῖν
 τῶν πόνων ἀντιδόceic;
 coὶ δὲ μέριμνα μία
 πρὸc θεὸν ἀεὶ βλέπειν.
 80 Ἡ χρεία δ' ἔcτω ὀλίγῃ μάζα
 καὶ μικρὰ cκέπη,
 ἀφ' ἧc πεῖραν καὶ Χριcτῷ
 προcήγαγεν ὁ πειράζων,
 λίθουc αἰτῶν εἰc ἄρτουc
 πεινῶντα μετατρέψαι·

49 ὄλην Bill. — 50 μὴ που ρυπώcῃc Bill. — 51 coυ Bill. — 52 πορνεύῃ Bill.: πόρνοc
 VH — γέλωc ἀκόλαcτοc H — 53 cτολήν coυ Bill.: coυ cτολήν VH — 54 μαργαριτῶν V —
 56 πᾶcaic ἀρεταῖc cτεφανοῦcθαι Bill. — 57 ἄλλῃ Bill.: ἄλλοc μὲν VH — 58 αἰcchrῶν ποc: αἰcchrόc
 V cιγῶν Bill., om. H — 60 κάλλει δὲ λάμπε Bill. — κοcμουμένη Bill. — 62 Βελία Bill. — 63
 ομμα δ' ὀμ. VH — δούλου Bill. — μὴδ' ἔλκε λόγον λόγῳ Bill. — 66 τοῦ ζύλου VH — 67
 cὐ παρθένε Bill. — cυνοικῆcαι VH — προcτάτῃν H — 69 cάρκαc φυγ. Bill. — 70 ἄνδρεc
 om. VH — λαμπρότῃτα H — 72 ἐπάνω πονηρῶν Bill. — 73 μὲν γάρ H — 73 ὁ δὲ κομίζει
 Bill. — 74 δ' ἅπαιc Bill. — 76 ὅcον ποc: ὅcοc VH ὅcον δὲ Bill. — cύζυγον . . . φιλία V —
 78 ἀντιλαβεῖν V: ἐπιλαβεῖν H ἀπολαύειν Bill. — 82 πεινῶντι μεταcτρέψαι VH

ὦν μή ποθ' ἔνεκα
 μηδὲν τῶν αἰσchrῶν ὑπομείνης.
 Οὐ χείρων εἶ πετεινῶν
 σχεδίως τρεφομένων·
 85 οὐκ ἐκλείπει σοι καμπάκης
 ἐλαίου πιστευούσῃ·
 κόραξ σε θρέψει,
 καθάπερ Ἡλίαν ἐν ἐρήμῳ.
 Οἶδας θέκλαν ἐκ πυρὸς
 καὶ θηρίων φυγοῦσαν·
 Παῦλον πεινῶντα τὸν μέγαν
 καὶ ρίγουντα προθύμως,
 ἵνα σὺ μάθῃς, παρθένε,
 πρὸς θεὸν μόνον βλέπειν,
 90 ὃς ἐν ἐρήμῳ τρέφειν
 οἶδε καὶ μυριάδας.
 Μαραίνεται τὸ κάλλος,
 ἡ δόξα παρατρέχει·

ὁ πλοῦτος ἄπιστον ρεῦμα,
 τὸ δύνασθαι δ' ὀλίγον·
 σὺ δὲ τοῦ πλάνου κόσμου
 τὰς τρυφὰς ἐκφυγοῦσα·
 εἰσῆλθες εἰς τὰ ἅγια
 τῶν ἁγίων γελῶσα,
 95 καὶ σὺν ἀγγέλοις χορεύσεις
 τὴν ἄπαυστον χορείαν,
 κρείσσονα τόπον λαχοῦσα
 υἱῶν καὶ θυγατέρων·
 ἀλλ', ὦ παρθένοι, Χριστὸν
 μένοτε γρηγοροῦσαι,
 καὶ παιδραῖς τὸν νυμφίον
 δέχοισθε ταῖς λαμπάσιν,
 ἵνα συνεισελθοῦσαι
 τὸ κάλλος τοῦ νυμφῶνος
 100 ἴδῃτε καὶ μιγῇτε
 τοῖς ἄνω μυστηρίοις.

ΝΑΑΣCΗΝΩΝ ΨΑΛΜΟΣ.

Νόμος ἦν γενικὸς τοῦ παντὸς ὁ πρῶ-
 τιστος νόος·
 τὸ δὲ δεύτερον ἦν τοῦ πρωτοτόκου
 τὸ χρῆν χάος.
 τριτάτῃ δ' ἔλαχεν ἐργαζόμενον ψυχὴν
 νόμον·
 διὰ τοῦτ' ἔλαφρον μορφὰν περικει-
 μένην
 5 κοπιᾷ θανάτῳ μελέτημα κρατουμένη·
 ποτὲ μὲν βασιλείαν ἔχουσα βλέπει τὸ
 φῶς,

ποτὲ δ' εἰς ἔλεον ἐρριμμένη κλαίει·
 ποτὲ δὲ [κλαίει] χαίρει, ποτὲ δὲ
 [κλαίει] κρίνεται·
 ποτὲ δὲ [κρίνεται ποτὲ δὲ] θνήσκει,
 ποτὲ δὲ γίνεται.
 10 ἀνέξοδον ἡ μελέα κακῶν
 λαβύρινθον ἐσῆλθε πλανωμένη·
 εἶπεν δ' Ἰησοῦς· ἐσόρα, πάτερ,
 ἄθλημα κακῶν τόδ' ἐπὶ χθόνα
 ἀπὸ cῆς πνοῆς ἀποπλάζεται·
 15 ζητεῖ δὲ φυγεῖν τὸ πικρὸν χάος,

83 τι τῶν VH — ὑπομένης Bill. — 84 om. V — 86 κόραξ ἐκθρέψει Bill. — 87 ὁρᾷς Bill. — 88 τὸν μέγαν πεινῶντα Bill. — προπροθύμια H — 89 θεόν om. H — 90 ὃς VH: θεός Bill. — ὀλίγων codd. — 93 πλάνου Bill: ταπεινοῦ VH — 94 εἰσελθε V — 95 χορεύοις V — τὴν om. H — 96 κρείσσον γάρ H — 97 μένῃτε H Bill. — 98 δέξασθε Bill. — 99 νυμφίου Bill.

Origines Philosophumena I. V c. 1 de Naassenis haec refert: ψαλμός αὐτοῖς ἐσχε-
 διάσται οὗτος, δι' οὗ πάντα αὐτοῖς τὰ τῆς πλάνης μυστήρια δοκοῦσιν ὑμνωδεῖν οὕτως.
 Νόμος κ. τ. λ. — 1 πρῶτιστος Miller: πρῶτος codex — 3 ψυχὴ δ' ἔλαβεν ἐργαζομένην
 cod., quae verba transposui et praeceunte Patricio emendavi — 4 ἔλαφρον nos: ἔλαφον
 cod. ἐλάφου Miller ὑδαρόν Patricius — 6 μὲν add. Miller — 7 εἰς ἐλεεῖν ἐκριπτομένη
 Patricius — 10 ἀνέξοδον nos: ἀνέξοδος cod. καὶ ἀνέξοδος Patricius — 11 εἰσῆλθε cod. —
 12 ἐσόρα Miller: ἐσὼρ cod. — 13 ἄθλημα Patricius: Ζήτημα cod. — τόδ' om. cod. add.
 Miller ἐτ' add. Patricius

κούκ οἶδεν ὅπως διελεύσεται·
 τούτου με χάριν πέμψον, πάτερ·
 σφραγίδας ἔχων καταβήσομαι,
 αἰῶνας ὅλους διοδοῦσω,

20 μυστήρια πάντα δ' ἀνοίξω,
 μορφὰς δὲ θεῶν ἐπιδείξω·
 τὰ κρυπτά τε τῆς ἁγίας ὁδοῦ,
 γνῶσιν καλέσας, παραδώσω.

+

ΜΕΘΟΔΙΟΥ ΠΑΡΘΕΝΙΟΝ.

Ἀνωθεν, παρθένοι, βοῆς ἐγερσίνεκρος ἦχος
 ἦλθεν νυμφίῳ πασσυδὶ ὑπαντάνειν λευκαῖσι τε
 καὶ λαμπάσιν πρὸς ἀντολὰς· ἔγρεσθε, πρὶν φθάσει μολεῖν
 εἴσω θυρῶν ἄναξ.

5 ἄγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
 νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Βροτῶν πολυστένακτον ὄλβον ἐκφυγοῦσα καὶ
 βίου τρυφῆς ἔρωτα μωρὸν, σαῖς ὑπ' ἀγκάλαις
 10 Ζητηφόροις ποθῶ σκέπестhai καὶ βλέπειν τὸ σὸν
 κάλλος διηνεκῶς, μάκαρ.

ἄγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
 νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Γάμων λιποῦσα θνητὰ λέκτρα καὶ δόμον, ἄναξ,
 διὰ σὲ πολύχρυσον ἦλθον ἀσπίλοις ἐν εἵμασι,
 15 ὅπως φθάσω καγὼ θαλάμων τῶν πανολβίων
 εἴσω σὺν σοὶ μολεῖν·

ἄγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
 νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Δόλους δράκοντος ἐκφυγοῦσα μυρίους, μάκαρ,
 20 θελκτηρίους· ἔτλην δὲ καὶ δεινὴν πυρὸς φλόγα
 θίγει·

16 καὶ οὐκ οἶδε πῶς cod., corr. Miller — 20 δ' ἀνοίξω Miller: διανοίξω cod. — 22 τὰ κρυπτά τε Miller: καὶ τὰ κεκρυμμένα cod.

Methodius Symposii I. XI c. 1 p. 43 ed. Alb. Jahn praemittit haec: Ταῦτα οὖν εἰποῦσαν ἔφη κελεῖσθαι πάσας ἀναστῆναι τὴν Ἀρετὴν ἢ Θεοπάτρα καὶ πάσας ὑπὸ τὴν ἄγνον εὐχαριστήριον ὕμνον πρεπόντως ἀναπέμψαι τῷ κυρίῳ, ἐξάρχειν δὲ τὴν Θέκλαν καὶ προῖφηγεῖσθαι. ὡς οὖν ἀνέστησαν, τὴν Θέκλαν μέσσην μὲν τῶν παρθένων, ἔφη, ἐκ δεξιῶν δὲ τῆς Ἀρετῆς στήσαν κοσμίως ψάλλειν, τὰς δὲ λοιπὰς ἐν κύκλῳ καθάπερ ἐν χορῷ σχήματι συστάσας ὑπακούειν αὐτῇ. Ψαλμός. ἀνωθεν παρθένοι κ. τ. λ. — 2 τε nos addidimus — vv. quinto et sexto vulgo praefigitur titulus Ὑπακοή — 8 μωρὸν addidimus, ut medius versus primo et tertio par fieret — 15 θαλάμων των πανολβίων nos: πανολβίων θαλάμων vulgo; forsan etiam in clausula post μολεῖν vocabulum ἄναξ exciderit — 20 δεινὴν addidimus

καὶ θηρίων ἀνημέρων ὁρμὰς βροτοφθόρους,
 εἰς προσμένους· ἀπ' οὐρανῶν.

ἀγνεύω σοὶ καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
 νυμφίε, ὑπαντάνω σοὶ.

25 Ἐλαθόμην πάτρας, ποθοῦσα σὴν χάριν, λόγε,
 ἐλαθόμην καὶ παρθένων ὁμηλίκων χοροὺς,
 μητρός τε καὶ γένους φρύαγμα· πάντα γὰρ σύ μοι
 αὐτὸς σὺ, Χριστὲ, τυγχάνεις.

30 ἀγνεύω σοὶ καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
 νυμφίε, ὑπαντάνω σοὶ

Ζωῆς χοραγὸς, Χριστὲ, χαῖρε, φῶς ἀνέσπερον,
 ταύτην δέδεξο τὴν βοήν· χορὸς σε παρθένων +
 προσεννέπει, τέλειον ἄνθος, ἀγάπη, χαρὰ,
 φρόνησις, σοφία, λόγε.

αγαπαίω

35 ἀγνεύω σοὶ καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
 νυμφίε, ὑπαντάνω σοὶ.

Ἦνοιγμέναις θύραις, ἄνασσα, παιδρόκοσμος ἡμᾶς δέδεξο,
 ἀχραντόσωμε, καλλίνικε, νύμφα καλλίπνου·
 ὁμόστολοι παρήμεθα Χριστῷ, πανόλβιε, +
 40 μέλπουσαι σὸν γάμον, θάλος.

ἀγνεύω σοὶ καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
 νυμφίε, ὑπαντάνω σοὶ.

Θρηνοῦσι νῦν βαρύστονοι κόραι πυλῶν πικρῶς
 νυμφῶνος ἔξω καὶ βοῶσι γοερῶς, ὅτι
 45 τὸ λαμπάδων ἀποσβέσασαι φῶς οὐκ ἔφθασαν
 χαρᾶς ταμεῖον εἰσιδεῖν.

ἀγνεύω σοὶ καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
 νυμφίε, ὑπαντάνω σοὶ.

Ἱερὰς ὁδοῦ γὰρ ἐκτραπεῖσαι πρὸς βίου πόρους
 50 κτήσασθ' ἔλαιον ἠμέλησαν ἄθλιαί πλέον·
 νεκρὰς δὲ φλογεροῦ πυρὸς φέρουσαι λαμπάδας
 στένουσιν ἔνδον ἐκ φρενῶν.

X

ἀγνεύω σοὶ καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
 νυμφίε, ὑπαντάνω σοὶ.

26 Psalm. XLIV 10 — 37 ἡμᾶς δέδεξο nos: δέδεξ' ἡμᾶς vulgo — 39 πανόλβιε nos:
 πανόλβια vulgo — 40 fort.: σὼν γάμων θάλος aut σὸν γόνον, θάλος — 43 Matth. XXV 11
 51 φλογεροῦ πυρὸς φέρουσαι nos: πυρὸς φέρουσαι φλογεροῦ vulgo

55 Κρατῆρες ἀδυπληθέες πρόκεινται νέκταρος·
 πίνωμεν· οὐράνιον γάρ ἐστι πόμα, παρθένοι,
 ὁ νυμφίος ὅπερ τέθεικε τοῖς μετ' Ἀξίας
 εἰς τὸν γάμον κεκλημένοις.

ἄγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
 60 νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Λαμπρῶς τὸν θάνατόν σου ᾠβελ προτυπῶν, μάκαρ,
 ἔλεξεν αἱματοσταγῆς βλέπων εἰς οὐρανοὺς·
 ἀνηλεῶς με συγγόνου τετρωμένον χερὶ
 δέξαι, λιτάζομαι, λόγε.

65 ἄγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
 νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Μέγιστον ἄθλον ἀγνείας σου παῖς Ἰωσήφ ἀνείλετο·
 γυνὴ γὰρ αὐτὸν εἰς ἄθεςμα λέκτρα εἵλκυεν
 φλεγόμενη πόθοις, ὁ δ' οὐδὲν ἐντραπείς
 70 ἔφευγε γυμνὸς ἐκβοῶν·

ἄγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
 νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Νεοσφαγῇ ὁ Ἰεφθάε κόραν ἦγεν [θυσίαν] θεῷ
 ἄπειρον ἀνδρὸς ἀμφὶ βωμὸν ἀμνάδος δίκην·
 75 ἢ δ' εὐγενῶς σου τὸν τύπον τῆς σαρκὸς, ὦ μάκαρ,
 τελοῦς· ἔκραζε καρτερῶς·

ἄγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
 νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ξένων στρατηλάταν ὄχλων εὐτολμος εὐστόχοις
 80 Ἰουδῆθ δόλοισι κατατόμησε· κάλλεος τύποις
 θέλξασα τοῦτον, οὐ χράναντα σώματος μέλη,
 νικαφόροις ἔφη βοαῖς·

ἄγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
 νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

85 Ὅρωντες εἶδος εὐπρεπὲς ὑφῆς δύο κριταὶ
 Σουάννας ἐμμανεῖς ἔρωτι λέξαν· ὦ γύναι,

61 Genes. IV 10 — τὸν θάνατόν σου nos: σου τὸν θάνατον vulgo — προτυπῶν nos: προεκτυπῶν vulgo — μάκαρ in initio sequentis versus vulgo collocatum in finem proximi retraximus — 67 Genes. XXXIX 12 — 69 fort.: αἰσχροῖς φλεγόμενη πόθοις — 73 Iud. XI 38 — θυσίαν uncinis inclusimus — 79 Iudith VIII 1 — 80 κατατόμησε nos: κατατομήσασα vulgo — 82 fort. νικαφόροις δ' ἔφη delete post κατατόμησε maioris interunctionis signo — 85 Daniel XIII 19

κρυπτῶν γάμων λέχη ποθοῦντες ἤκομεν, φίλα·
ἡ δ' ἐντρόμοις ἔφη βοαῖς·

90 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Πολλῷ με κατθανεῖν ἄμεινόν ἐστιν ἢ λέχη
προδοῦσαν, ὧ γυναιμανεῖς, ὑμῖν αἰωνίαν
δίκην ὑπ' ἐμπύροις θεοῦ τιμωρίαις παθεῖν·
σῶσόν με, Χριστὲ, τῶνδε νῦν.

95 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ῥοαῖς καθαρσίαις λούων πλήθη βροτῶν ὁ σὸς
πρόδρομος ἀνόμως κακοῦ πρὸς ἀνδρὸς εἰς σφαγὴν
ἤχθη δι' ἀγνείαν, λύθρῳ δὲ φοινίῳ κόνιν
100 δεύων ἔκραζέ σοι, μάκαρ·

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Σοῦ καὶ ζωητόκος χάρις [ἄθικτος] ἄτεγκτος, ἀσπίλους
τὰς σὰς γονὰς ἐν ἀσπύρῳ φέρουσα νηδυῖ
105 μορφήν ὑπέσχεν ὡς προδοῦσα λέκτρα παρθένος·
ἔλεξε δ' ἔγκυος, μάκαρ·

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Τὴν σὴν, μάκαρ, γαμήλιον ποθοῦντες ἀμέραν
110 ἰδεῖν, ὅσους ἀνωθεν αὐτὸς, ἀγγέλων ἀναξ,
κέκληκας, ἤκουσιν μέγιστα δῶρά σοι, λόγε,
φέροντες ἀσπίλοις στολαῖς.

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

115 Ὑμνοῖς, μάκαιρα θεόνυμφε, θαλαμηπόλοι
αἰὲν γεραίρομέν σε νῦν, ἄθικτε παρθένε,
ἐκκλησία χιονόσωμε, κυανοβόστρυχε,
σῶφρον, ἄμωμ', ἐρασμία.

120 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

97 Marc. VI 27 — 103 Matth. I 18 — ἄθικτος uncinis inclusimus — 110 Matth. II 1
— 116 αἰὲν σε vulgo, nos pronomem eiecimus — 117 αὐτ κυανοβόστρυχε coalescentibus
duabus vocalibus primis recitandum, αὐτ ἰοβόστρυχε emendandum est

Φθορὰ πέφευγε καὶ νόσων πόνοι δακρυσταγεῖς,
 θάνατος ἠρέθη, ὅλωλε πᾶς ἄφροσύνη,
 λύπη τέθνηκε τηξίφρων, ἔλαμψε δ' ἡ θεοῦ [Χριστοῦ]
 χάρις βροτοῖς ἄφνω πάλιν.

125 ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
 νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Χῆρος βροτῶν ὁ παράδεισός ἐστιν οὐκέτι·
 πάλιν γὰρ αὐτὸν ἐκ θείας, ὥσπερ τὸ πρὶν, ταγῆς
 οἰκεῖ τέχναις ὁ ποικίλαις δράκοντος ἐκπесών,
 130 ἄφθαρτος, ἄφοβος, μάκαρ.

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
 νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ψάλλων τὸ καινὸν ἄσμα νῦν χορός σε παρθένων
 καθιστάνει πρὸς οὐρανούς, ἄνασσα, σαφῶς ὅλος
 135 ἐστεμμένος λευκοῖς κρίνων κάλυξι καὶ φλόγας
 χερσὶν σελασφόρους φέρων.

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
 νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ὡ τὰς ἀχράντους οὐρανοῦ, μάκαρ, ναίων ἔδρας,
 140 ἄναρχε, πάντα κυκρατῶν αἰωνίῳ κράτει,
 δέξαι σὺν παιδὶ σὺ, πάρεςμεν, ἔνδον εἰς ζωῆς
 πύλας, πάτερ, καὶ ἡμέας.

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
 νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΟΥ ΥΜΝΟΣ.

[Στόμιον πύλων ἀδαῶν,
 πτερὸν ὀρνίθων ἀπλανῶν,
 οἷαξ νηπίων ἀτρεκῆς,

ποιμὴν ἀρνῶν βασιλικῶν·
 (5) τοὺς σοὺς ἀφελεῖς | παῖδας ἄγειρον
 αἰνεῖν ἀγίως, | ὑμνεῖν ἀδόλως

123 λύπη ex fine proximi versus in huius initium retraximus — Χριστοῦ uncinis inclusimus — 127 ὁ ante παράδεισος addidimus — 131 fort.: ἄνασσα, φαεσφόρος

Clement Alex. Paedagogi I. III c. XII sub finem haec: Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἡμᾶς καταστήσας ὁ παιδαγωγὸς αὐτὸς ἐαυτῷ παρακατέθετο τῇ διδασκαλικῇ καὶ πανεπισκόπῳ λόγῳ, καλῶς ἂν ἔχοι ἡμᾶς ἐνταυθα γενομένους μισθὸν εὐχαριστίας δικαίας κατάλληλον

ἀκάκοις στόμασιν
παίδων ἡγήτορα Χριστόν.]

Βασιλεῦ ἁγίων, | λόγε πανδαμάτωρ
πατὺρ ὑψίστου, | σοφίας πρύτασι,
στήριγμα πόνων | αἰωνοχαρὲς,
βροτέας γενεάς | κῶτερ Ἰησοῦ,
5 ποιμὴν, ἀροτὴρ, | οἶαξ, στόμιον,
πτερὸν οὐράνιον | παναγοῦς ποιμένης,
ἁλιεῦ μερόπων | τῶν σωζομένων,
πελάγους κακίας | ἰχθύς ἀγνοῦς
κύματος ἐχθροῦ
10 γλυκερᾷ ζωῇ δελεάζων.
Ἠγοῦ, προβάτων | λογικῶν ποιμὴν.
ἅγιε, ἡγοῦ,
βασιλεῦ παίδων ἀνεπάφων.

Ἰχνια Χριστοῦ, | ὁδὸς οὐρανία,
15 λόγος ἀέναιος, | αἰὼν ἄπλετος.
φῶς αἰδίου, | ἐλέους πηγὴ.

ρεκτήρ ἀρετῆς,
σεμνὴ βιοτὴ | θεὸν ὑμνούντων.
Χριστὲ Ἰησοῦ, | γάλα οὐράνιον
20 μαστῶν γλυκερῶν | νύμφης Χαρίτων,
σοφίας τῆς κῆς, ἐκθλιβόντων,
τοὺς τοὺς ἀφελεῖς | παῖδας ἄγειρον,
αἰνεῖν ἁγίως, | ὑμνεῖν ἀδόλως
ἀκάκοις στόμασιν
25 παίδων ἡγήτορα Χριστόν.

Οἱ νηπίαχοι | ἀταλοῖς στόμασιν
ἀτιταλλόμενοι | θηλῆς λογικῆς,
πνεύματι δροσερῷ | ἐμπιπλάμενοι
αἶνους ἀφελεῖς, | ὕμνους ἀτρεκεῖς
30 βασιλεῖ Χριστῷ | μισθοὺς ὀσίους
ζωῆς διδαχῆς | μέλπωμεν ὁμοῦ·
μέλπωμεν ἀπλῶς | παῖδα κρατερόν
χορὸς εἰρήνης, | οἱ χριστόγονοι,
λαὸς κύφρων,
35 ψάλλωμεν ὁμοῦ | θεὸν εἰρήνης.

ΥΜΝΟΙ ΑΔΕΣΠΟΤΟΙ.

ΥΜΝΟΣ ΕΩΘΙΝΟΣ.

Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ,
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία·

Αἰνοῦμέν σε, εὐλογοῦμέν σε, εὐχαριστοῦμέν σοι,
προσκυνοῦμέν σε, δοξολογοῦμέν σε
5 διὰ τὴν μεγάλην σου δόξαν.

ἀστείου παιδαγωγίας αἶνον ἀναπέμψαι κυρίῳ. Ὑμνος τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ ἁγίου Κλήμεντος — 3 οἶαξ νηῶν Canter, at conf. prolegg. — 4 βασιλεῦ Thierfelder, βασιλείων G. Dindorf — vv. 1—4 extremam quaque vocem rescindit Colbet in Λογίῳ Ἑρμῇ I 494; nos in Prolegg. docuimus primos quatuor versus ab recentiore poeta additos, proximos quatuor post v. 29 collocandos esse — 10 γλυκερῇ codd. — 12 ἁγίων coni. Thierfelder — 13 ἀνεπάφτων coni. G. Dindorf — 14 ἰχνια Χριστοῦ ab interpolatore nescio quo addita esse iudicat Thierfelder — 21 ἐκθλιβόντων nos: ἐκθλιβόμενον codd. — 35 ψάλλωμεν Canter: ψάλλωμεν codd. — θεὸν αὐτόν verè similiter coni. G. Dindorf.

Matutinum hunc hymnum vetustissimum ex cod. Alexandrino versionis graecae Testamenti veteris expressimus; consulimus praeterea cod. Mon. gr. n. 320 membr. s. XII (F), quo vetus Ὁρολόγιον continetur, et cod. Mon. lat. N. 19140 s. XII olim Tegernseensem (T), qui folio secundo hunc hymnum usque ad v. 14 notis musicis instructum exhibet; denique significavimus magnas discrepantias codicum Constitutionum apostolorum, quarum libro septimo hic hymnus subiectus est. — vv. 1. 2 = Luc. II 14 — 2 eudokias F — 3. 4 εὐχαριστοῦμέν σε προσκυνοῦμέν σε (om. δοξ. σε) F prosk. se dox. se euch. soi T αἰνοῦμέν σε,

Κύριε βασιλεῦ, ἐπουράνιε, θεὲ πατὴρ παντοκράτωρ,
 κύριε υἱὲ μονογενὲς, Ἰησοῦ Χριστὲ,
 καὶ ἅγιον πνεῦμα·

- 10_ Κύριε ὁ θεὸς, ὁ ἄμνός τοῦ θεοῦ, ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς,
 ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, ἐλέησον ἡμᾶς·
 ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, πρόσδεξαι τὴν δέησιν ἡμῶν·
 ὁ καθήμενος ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς, ἐλέησον ἡμᾶς·
 "Οτι σὺ εἶ μόνος ἅγιος, σὺ εἶ μόνος κύριος,
 Ἰησοῦς Χριστὸς, εἰς δόξαν θεοῦ πατρὸς. Ἀμήν.

- 15 Καθ' ἐκάστην ἡμέραν εὐλογῆσω σε
 καὶ αἰνέσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα
 καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
 Καταξίωσον κύριε, καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην
 ἀναμαρτήτους φυλαχθῆναι ἡμᾶς.
 20 Εὐλογητὸς εἶ κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν
 καὶ αἰνετὸν καὶ δεδοξασμένον τὸ ὄνομά σου
 εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.
 Εὐλογητὸς εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
 Εὐλογητὸς εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
 25 Εὐλογητὸς εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
 Κύριε καταφυγὴ ἐγενήθης ἡμῖν ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ·
 ἐγὼ εἶπα· κύριε ἐλέησόν με,
 ἴασαι τὴν ψυχὴν μου, ὅτι ἥμαρτόν σοι.
 Κύριε πρὸς σὲ κατέφυγα· δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημά σου,
 30 ὅτι σὺ εἶ ὁ θεός μου,
 ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς.
 Ἐν τῷ φωτί σου ὁψόμεθα φῶς·
 παράτεινον τὸ ἔλεός σου τοῖς γινώσκουσίν σε.

ΥΜΝΟΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ.

Αἰνεῖτε, παῖδες, κύριον,
 αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου·

ὑμνοῦμέν σε, εὐλογοῦμέν σε, δοξολογοῦμέν σε, προσκυνοῦμέν σε, διὰ τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως,
 σὲ τὸν ὄντα θεόν, ἀγέννητον ἕνα, ἀπρόσιτον μόνον, διὰ τὴν μεγάλην σου δόξαν *cod. l. Const. apost.* — 6 πᾶτερ παντοκράτωρ *F* — 7 *sq. q.* κύριε ὁ θεὸς ὁ πατὴρ τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀμώμου
 ἀμνοῦ, ὃς αἶρει τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, πρόσδεξαι *cod. l. aliquot Const. apost.* — 7 μονο-
 γενὲς *ex monogenē corr. cod. Alex.* — 8 *om. T* — 10. 11 τὴν ἁμαρτίαν *F T* — 11 πρόσδεξαι
F T: ἐλέησον ἡμᾶς πρόσδεξαι *cod. Alex.* — 12 καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβεὶμ *cod. l. aliquot*
Const. apost. — καὶ ἐλέησον *F* — 13 σὺ εἶ μόνος ὑψίστος *post* κύριος *add. F T* — 14 Χρι-
 στὸς τοῦ θεοῦ πάσης γεννητῆς φύσεως, τοῦ βασιλέως ἡμῶν, δι' οὗ σοὶ δόξα, τιμὴ καὶ ἐξουσία
cod. l. aliquot Const. apost. — χριστέ εἰς ἀγίῳ πνεύματι *ic* δώξαν θοῦ παθρῶς *am. T* —
 15—33 *om. T et Const. apost.* — 18 ἐν τῇ ἡμέρᾳ *F* — 19 ἀναμαρτήτως *cod. Alex.* — 24
 εὐλογητὸς εἶ δέσποτα συνέτισον (*corr. in συνέτισον*) με τὰ δικαιώματά σου *F* — 25 εὐλογη-
 τὸς εἶ ἅγιε φωτισὸν με τοῖς δικαιώμασί σου *F* — 29 κατέφυγον *F* — *expectamus* τὸ ποιεῖν

Superiori hymno hic hymnus vespertinus subiectus est in calce libri septimi Constitutionum apostolicarum, unde repetendum eum curavimus

αἰνοῦμέν σε, ὑμνοῦμέν σε, εὐλογοῦμέν σε
διὰ τὴν μεγάλην σου δόξαν.

- 5 Κύριε βασιλεῦ ὁ πατήρ τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀμώμου ἀμνοῦ,
ὃς αἴρει τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου,
Coὶ πρέπει αἶνος, coὶ πρέπει ὕμνος, coὶ δόξα πρέπει
τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

- 10 Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα,
κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ·
ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου,
ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν.
φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ.

ΥΜΝΟΣ ΕΠΙΛΥΧΝΙΟΣ.

Φῶς ἱλαρὸν ἀγίας δόξης, ἀθανάτου πατρὸς οὐρανίου, ἀγίου, μάκαρος, Ἰησοῦ Χριστέ,	ὑμνοῦμεν πατέρα, υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα θεόν. Ἄξιος εἶ ἐν πᾶσι καιροῖς 10 ὑμνεῖσθαι φωναῖς αἰείαις, υἱὲ θεοῦ, ζωὴν ὁ διδούς· διο κόσμος σε δοξάζει.
5 ἐλθόντες ἐπὶ τὴν ἡλίου δύσιν. ιδόντες φῶς ἐσπερινὸν	

ΕΥΧΗ ΕΠ' ΑΡΙCΤΩ.

- Εὐλογητὸς εἶ, κύριε ὁ τρέφων με ἐκ νεότητός μου,
ὁ διδούς τροφήν πάσῃ σαρκί.
Πλήρωσον χαρὰς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν,
ἵνα πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες
5 περισσεύωμεν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν·
μεθ' οὗ coὶ δόξα, τιμὴ καὶ κράτος
εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

7 πρέπει δόξα cod. Vind. n. 47 — 8 τῷ θεῷ καὶ πατρὶ διὰ τοῦ υἱοῦ ἐν πνεύματι τῷ παναγίῳ cod. Vind. n. 47 et sic fere Pitrae codd. Vaticae. — vv. 10-11 = Luc. II 29-32

Alterum hunc hymnum vespertinum repetivimus ex cod. Mon. n. 329 s. XII (F) — titulum omittit, quattuor priora cola non divisa exhibet F — 4 χριστοῦ F — 5 ἐλθόντος F — 9 ἄξιον σε Horologii ed. Veneta a. 1831 — 10 ὁσίαις Dan.

Hae preces coenatoriae agmen claudunt hymnorum libro septimo Const. apost. sub-iectorum — v. 1 ἡμᾶς ἐκ νε. ἡμῶν Pitrae cod. Vat. n. 5 — 3 πάσης εὐφροσύνης idem cod. — 7 δι' οὗ cod. Vind. n. 47 et Pitrae codd. Vaticae. — τιμὴ cébas eic Pitrae cod. Vat. n. 5

PARS ALTERA.

CARMINA CHRISTIANA BYZANTINA.

ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΕΙΑ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΠΑΥΛΟΝ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ.

Ἀρετῶν μέλιττα, Παῦλε,
 ἐπὶ σοὺς ἄγεις με σίμβλους,
 ἵνα σὸν μέλι τρυγῆσας
 ἱερῆς τροφῆς μετὰσχῶ.
 5 Βασιλεῦ μελῶν προφητῶν,
 κιθάρην δίδου τινάσσειν,
 ἀρετῶν ὅπως γενάρχην
 μέλεσιν σοφοῖσι μέλψω.
 Γένος Ἀβραὰμ φυτεύει
 10 τὸν μέγαν θεοῦ λάτρην,
 Κιλικῶν τρέφουσι Ταρσοὶ
 ἐπὶ γῆς φανέντα Παῦλον.
 Δρόμον ἐκ βρέφους ὁδεύων
 ἀγίων σοφῆς γενέθλης
 15 ἰδίην ἀφῆκε πάτρην,
 πατέρων πόλιν γεραιήν.
 Ῥίζα φιλευσεβέων | ἔπλεο, Παῦλε,
 ἐν χθονὶ τετραπόρῳ | γείναο μόσχους.
 Ἐδιδάσκετο προθύμως
 20 ἱεράς γραφὰς τοκίην
 Ἱερουσαλὴμ κατ' ἅστῳ
 ὑπὸ τῶν σοφῶν φρονούντων.
 Ζαθέους νόμους τελέσας
 Φαρισαῖος ἦν ἐς ἄκρον,
 25 ὅθεν εὐσεβῶν ὑπῆρχεν
 ἐτέρων πλέον διώκτης.
 Θάλάμους δὲ τοὺς δικαίων
 ἀγρίως ὅλους ἐπόρθει,
 ἀγίους δὲ τοὺς ἐν ἅστῳ
 30 ἐδίδου φέρων φονεύειν.
 Ὡ φρενὸς, ὦ μανίης, | ἥς πέλε Παῦλος,
 ὅττι σοφῶν ἀγέλην | πᾶσαν ἀνῆρει.
 Ἱερὴν ἔβαλλε πίστιν
 μανικὸς πέλων διώκτης,
 35 κατὰ τὰς πόλεις δὲ βαίνων
 ἀγίους κόλαζε πάντας.

Κακὰ γράμματα γραφέντα
 λάβεν ἐκ κακῶν προέδρων,
 ἀγίους, ὅσους Δαμασκὸς
 40 τρέφε, δεσμίους κομίσσαι.
 Λόγος ἐκ πόλου προκύψας,
 ὁ λόγῳ πόλον κυλίνδων,
 ἅμα φωτὶ παμμεγίστῳ
 τρέπεν ὡς τάχιστα Παῦλον.
 45 Μέσον ἡμέρας δὲ λάμπας,
 φάος ὁμμάτων ἀπούρας
 κατὰ γῆν τάνυσσε Καῦλον,
 κατὰ γῆν κακῶς μανέντα.
 Χριστὸς ὅλων μεδέων | σὺν γενετῇρι
 50 Παῦλον ἀπ' ἀντιβίων | τεύξατο λάτρην.
 Νοεῖν δὲ τὸν βαλόντα
 ὁ βαλὼν θέλων τυπέντα
 λέγεν ἡμέρως Ἰησοῦς
 ἐπὶ γῆς πεσόντι Καῦλῳ.
 55 Ξένον εὐσεβοῦσι ῥέζεις,
 ἐμὲ, Καῦλε, νῦν διώκων·
 ἀπαμείβεται δὲ Καῦλος·
 λέγε μοι, τίς αὐτὸς ἔσκες;
 Ὁ θεὸς πάλιν βοήσας
 60 φάτο πρὸς λαλοῦντα Καῦλον,
 τελέθω, λέγων, Ἰησοῦς
 ἀπὸ Ναζαρεθ πολίχνης.
 Πάλιν ὁ φέρων τὰ πάντα,
 τελέθω, ὃν ἐκδιώκεις·
 65 βαρὺ σοι πόδας τιταίνειν
 ἀταλοὺς πρὸς ὀρθὰ κέντρα.
 Ἀχλὺς ἡερίης, | ἔμπλεε Παῦλε,
 εἰπὲ, πόθεν στεροπὰς | πᾶσι φαείνεις;
 Ῥυπαρὸν ζόφον κομίζων
 70 βλεφάροισ ἐς ἅστῳ βαίνοις,
 ὅθι σοι πάλιν λαλήσω,
 ἅ σε, Παῦλε, δεῖ τελέσσαι.

Sophronii carmina Anacreontea ex Maii Spicilegio romano repetivimus, cuius in quarto
 tomo Matranga haec carmina ex cod. Barberino n. 216 primus edidit — 10 ὁ μέγας θεοῦ
 λάτρης Matr. — 16 γεραιήν nos: γενεήν Matr. — 31 φρένες cod. — 53 ἡμέρας Matr. — 55
 ῥέζεις Matr. — 68 στεροπαῖς Matr. — 70 βαίνεις Matr.

- 75   Cὺ γὰρ ἔθνecin φαείνοic
       θεϊκὸν φάoc διδάσκων,
       cὺ τὸν Ἰcραὴλ ἐλέγξειc
       γενεὴν ἄπιcτον οὖcαν.
 Τότε δὴ μαθὼν ὁ Caῦλοc,
       ὅτι Χριcτὸc αὐτὸc ἔλκει,
       ἐτάρων χέpac κρατοῦντων
 80   ἄτε τυφλὸc ἠκολούθει.
   Ὑπονυκτίῳ δὲ λήξει
       ὄναρ ἐμφανείc ὁ Χριcτὸc
       Ἀνανίαν ἄνδρα θεῖον
       ἐπὶ Caῦλον εὐθὺ πέμψεν.
 85 Φεγγοτόκον cκοτὶν | ἔδρακε Παῦλοc,
   "Οφρα βροτῶν zoφεράν | ἀχλὺν ἀπάξει. 100 φωτογόνουc δαΐδαc | πᾶcιν ἐρίζειc.

β'

ΕΙC ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΡΩΤΟΜΑΡΤΥΡΑ ΘΕΚΛΑΝ.

- Ἀπ' αἰιλάων μελιccῶν,
   ἀπ' ἀκηράτων τε cίμβλων
   δότε μοι μέλι τρυγῆcαι,
   ἱερεῖc θεοῦ προφηται.
 5 Βροτέην λύρην γὰρ ὄντωc
   νοερῶν ἐφ' ὕπουc ἄθλων
   ἀκλεέc πέλει δονῆcαι
   ἀγανῆc μάλιcτα Θέκληc.
   Γόνoc ἀφθίτου θεοῖο
 10   · μέλοc ἀφθιτον προπέμψοι,
   ἵνα παρθένον γε νύμφην
   ιδίῃ, πάναγνε, μέλψω.
   Δρομέωc χοροῦc τελεῖτε,
   ἀγαθοὶ νέοι τε κοῦραι,
 15   · ὅτε πνεῦμα θεῖον ἦλθεν
   μέλοc εὐθροον κομίζον.
   Ἱεραὶ παρθενικαὶ, παcτάδα Θέκληc
   cτεφάνοic ἀθανάτοic cτέψατε νύμφηc.
   Ἐλεῶν θεὸc τὰ πάντα
 20   ἐc ἀκοcμὶν πεcόντα
   τέκοc ὤπαcεν cαῶζειν,
   βρότεον δέμαc κομίζον.
   Ζαθέωc δὲ πάντα cώcαc
- πάλιν ἐc πόλον μετῆλθεν,
 25   ἐπὶ τε θρόνου καθέcθη
   ἐνὶ δεξιόic τοκῆc.
   Θεὸν ὡc θεοῦ τε παῖδα
   ὁ cοφὸc δίδαcκε Παῦλοc
   μέροπαc cέβειν Ἰηcοῦν
 30   βίον ἀγλαόν τε τίειν.
   Λαγόνων ἐξ ἀγάμων Χριcτὸc ἐτέχθη,
   διὸ τὴν παρθενίην ἦραc, Θέκλῃ.
   Ἱεροῦc λόγουc δὲ Παύλου
   θυρίδων ἀπ' εὐτορεύτων
 35   cταθερὴ κλύουcα Θέκλῃ
   ἀγαθὴν ἔδεκτο πίcτιν.
   Κραδίῃ πόθον λαβοῦcα
   μονάγνου γόνου θεοῖο
   κτεάτων ἔλειπεν ὄλβον
 40   μετὰ μητέροc τεκούcηc,
   Λογάδα, κράτιcτον ὄλβον·
   Θάμυριν cτύγηcε Θέκλῃ,
   ὃc ἀθέcφατόν γε φερνήν
   χερὸc ἐπῶρα τεκούcηc.
 45 Μεγάλῃν νέoc δὲ μῆνιν
   κατὰ παρθένου κορύccων

99 γεμίσθης Matr. — 100 fort.: ἐποίειc — II 11 τε Matr. — 13 fort.: δρομικῶc —
 14 νέοι τε κοῦραι] de hoc particulae τε usu Sophronii vid. v. 86 et III 50 — 22 κομίζειν
 Matr. — 44 fort. ἐπόρα χερὸc

δολίοις λόγοις τὰ πάντα
 ἐρέει νόμον κρατοῦντι.
 Ῥοθίων μαχλοσύνης λείρα φυγοῦσα
 50 σταθερὸς παρθενίης ὄρμος ἐτύχθης.
 Νοσερῶν νόμων ὁ ἄρχων
 ἱερὴν κρίσιν παρήλθεν,
 Θάμυριν θέλων ἰαίνειν,
 κτεάτων δόσιν γεραίρων.
 55 Ξένον ἀθρόως παρέσχεν
 ὁράαν νόμον πολίταις,
 διὰ σῶφρονα φλεγῆναι
 βίοτον Θέκλην κελεύσας.
 Ὁ δὲ δὴ θεὸς τὸν ὄμβρον
 60 μέγαν ὠκέως σταλάξας
 ἀπαθῇ φύλαξε νύμφην
 φλογερὴν πυρὴν ἀμέρσας.
 Παρὰ δὲ φλογὸς φυγοῦσα
 Κυρίης κίχηνεν ἄστρῳ,
 65 τὸ κλυτοῦ γόνου Σελεύκου
 κλυτὸν οὔνομα προφαῖνον.
 Γενεῆς ἡμεριῶν μέτρα λιποῦσα,
 ἀέθλους ἦλθε Θέκλῃ ἀγγελιωτῶν.
 Ῥοδοειδέος δὲ Θέκλῃς
 70 χάριν ἤρπασε προσώπου
 νέος οὔνομα κρατίστου
 φορέων γόνου Φιλίππου.
 Σχετλίως πόθησε κούρην
 στυγερὸν πόθον προχεύσας,

75 ταχέως δ' ἔκυσε νύμφην
 μέσον ἄστεος κιοῦσαν.
 Τρομερὸν φόβον δὲ Θέκλῃ
 κραδίης ἄνευ βαλοῦσα
 στεφάνους χαμᾶζ' ἔριψε,
 80 χλαμύδα στίβεν τε κούρου.
 Ὑπὸ δ' αἵσχεος κακίστου
 φλογεροῦ πόθου τε κοῦρος
 ἀχέων ἔπεισεν ἀρχὸν
 σταθερὴν κόρην δαμάσσαι.
 85 Ἀγαθὸν παρθενίης ἄθλον ἀρέσθαι
 ἅμα κούραις τε νέοις νεῦε ποθοῦσιν.
 Φιλοδακρύου θεήτρου
 μέσον ἐς κόρην ἀφείλκον
 ἀγρίοις λέουσι βρώσιν
 90 φιλοποντίοις τε φώκαις.
 Χαλεπῶν μόρον δὲ Θέκλῃν
 θεόθεν πάλιν φυγοῦσαν
 χαλεπωτέρων τε ταύρων,
 θανέειν ἱμάσιν ἦσαν.
 95 Ψαφαρὸν δ' ἱμάντα ῥήξας
 ὁ θεὸς σάωσε νύμφην,
 πέρας ἔνθεόν τε Θέκλῃς
 κρατεροῖς μόγοις παρέσχεν.
 Ἀέθλων ἐκ προτέρων εὐθὺς ἐπ' ἄλλους
 100 ἀέθλους ἀνδροτέρους ἔδραμε Θέκλῃ.
 ἐς αἰὲ εὐμενέα Χριστὸν ἀκοίτην
 τελείοις σοῖς ἰκέταις, πάγκλυτε Θέκλῃ

γ'

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΟΘΟΝ ΟΝ ΕΙΧΕΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΟΛΙΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ
 ΣΕΒΑΣΜΙΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ.

Ἅγιον πόλισμα θεῖον
 Ἱερουσαλήμ τ' ἐς νῦν δὴ
 ἐθέλω πύλας παρεῖναι,
 ἵν' ἀγαλλίωμ ἐσέλθω.
 5 Εὐαγέων Σολύμων | ἔνθεος οἶστρος
 αἰὲν ἐμὴν κραδίην | σφόδρα δαμάζει.
 Βαδιῶν ἐπὶ πλακῶν σου
 ἐς Ἀνάστασιν κατέλθω,
 ὅθι παντάναξ ἀνέστη

10 θανάτου κράτος πατήσας.
 Γλυκερὸν πέδον φιλήσω,
 ἱερὸν κύβον κατίδω,
 μέγαν οὐρανόστερόν τε
 τετρα . . . .
 15 Διὰ βήματος θεοῖο
 μέσον ἐς τάφον θεοῖο
 γεγωνὸς πέτρην ἐκείνην
 μάλα προσκυνῶν φιλήσω.

48 an νόμων? — 49 fort. ρεῖθρα — 50 ὁμός Matr. — 65 κλυτὸν Matr. — 73 σχέτλιος
 Matr. — 91 χαλεπὸν Matr. — 98 μόνοις Matr. — III 3 ἐθέλων Matr. — 13 locum mutuum
 ut equidem commendaverim atque expleverim: οὐρανόστερόν τε | τέτρασιν φρακτόν τε στή-
 λαις, qua de re vide nos in Prolegg. disserentem — 15 fort. δὲ θεοῖο

Ἐπ' ἀναξίου δὲ τύμβου
 20 κίονας κύκλῳ τε κόγχας
 ἀκροκρινοχρυσομόρφους
 φιλέων ἄγαν χορεύσω.
 Ἐπὶ τριστῶον παρέλθω
 ὀλομαργαργυρόχρουν
 25 περικαλλέος γ' ἔπαυλον
 Κρανίου, τόπον προσέρπων.
 Ὠκεανὸς βιοτῆς | αἰὲ βιούσης,
 ἀτρεκέος τελετῆς | φωσφόρε τύμβε.
 Ζάθεον μεσόμφαλόν τε
 30 πέτραν ἐκταθεὶς φιλήσω,
 ὅθι τὸ ξύλον πεπήγει
 τὸ λύσαν ξύλου κατάραν.
 Ὡς μέγα σεῖο κλέος, | φαίδιμε πέτρα,
 σταυρὸς ὅπη μερόπων | λύτρον ἐπήχθη.
 35 Θαλέων χαρὰ δ' ἐπέλθω,
 ὅθι προσκυνούμεν, ὅσσοι
 πέλομεν λεῶς θεοῖο,
 ἀγλαὸν ξύλον τὸ θεῖον.
 Ἵνα παμμέδων ταχύναι
 40 κεχαραγμένη γραφῆς
 σέβας εἰκόνι προσοίσω,
 γόνата δράμοιμι κάμψαι.
 Κατὰ παμφαῆς δὲ βῆμα
 γεγανυμένος πορευθῶ,
 45 ξύλον οὗ τὸ θεῖον εὗρεν
 Ἑλένη μέδουσα κεδνή.
 Μετὰ καρδίης δὲ πλήρους
 κατανύξεως ἀνελθὼν
 ὑπερῷον, θεῶμαι
 50 κάλαμον σπότην τε λόγῃην.
 Νεαρὸν δ' ἔπειτα κάλλος,
 βασιλικήν, εὖ κατίδω,
 μοναχῶν ὅπου χορεῖται
 νυχίους τελοῦσιν ὕμνους.
 55 Ξὺν ἐμοῖς δρόμοις ποσὶν τε
 ἐπὶ τὴν Σιών ἀπέλθω,

ὅθι γλωσσοπυρσόμορφος
 κατέβη χαρὰ θεοῖο.
 Ὅθι μυστικὸν δὲ δεῖπνον
 60 τελέας ἄναξ ἀπάντων
 ὀπαδῶν ἐνιψεν ἵχνη
 μετριοφρόνως διδάσκων.
 Ποταμῶν δίκην ἰάσεις
 ἀπὸ τῆς πέτρης ἐκείνης.
 65 θεόπαις ὅπου τανύσθη
 Μαρίη, βρύουσι πᾶσιν.
 Χαῖρε Σιών φαέθων, | ἥλιε κόσμου.
 ἦν ποθέων στενάζω | νύκτωρ καὶ ἡμαρ.
 Ῥαγὲν ὡς ἀφῆκεν ἄδου
 70 νεκάδας ζοφῶδες ἔργω,
 τότε παντάναξ ὁ ῥήξας
 ἐφάνη φίλος ἐκείσε.
 Σκοπιὴν λιπῶν Σιών τε,
 περιφύς πέτρην, ἐφ' ἣν περ
 75 δι' ἔμ' ὁ πλάσας ἐτύφθη,
 δόμον ἐς πετρᾶν κατέλθω.
 Τόπον, οὗ κλάων στενάζων
 σοφίης φίλων ὁ πρῶτος
 ἐὼν ἐκλυσε τὸ πῆμα,
 80 χαμάδις πεσὼν φιλήσω.
 Προβατικῆς ἀγίης | ἔνδοθι βαίνω,
 ἔνθα τέκεν Μαρίην | πάγκλυτος Ἄννα.
 Ὑποδὺς νέον νεῶν δὲ
 θεομήτορος πανάγνου
 85 φιλέων περιπλακεῖν
 ἐρατοὺς ἔμοιγε τοίχους.
 Φέρε δὴ, μάτην μετέλθω
 ἀγορῆς μέσης ὁδεύων,
 ὅθι πατρικοῖς ἐτέχθη
 90 θαλάμοις ἄνασσα κούρη.
 Χαμόθεν φέρων ἐκείνην
 πάρετος κλίνην βεβήκει
 ὑγιῆς λόγου κελεύσει,
 βάσιν οὖν ἴδοιμι κείνην.

19 ἐπαναξίου Matr. — 24 ὀλομαργαργυρόχρουν Matr. — 25 περικαλλέως Matr. — 26 προσέρπειν Matr. — 28 ἀτρεκέως τε λήθης Matr. — κάμψαι Matr. — 46 post hanc versum totam stropham intercidisse acrostichis docet — 47 καρδίης Matr. — 48 ἀνέλθω . . . θεοῦμαι Matr. — νν. 63—66 post v. 98 in cod. collocatos huc revocandos esse alphabetica acrostichis docet — 70 σοφῶδες Matr. — 73 δὲ Matr. — 76 fort. πετρῶν — 77 στενάζω Matr. — νν. 83—86 ante v. 99 collocati leguntur in cod. — νεῶν νεῶν δὲ Matr. — 87 μάτην] προβατικὴν hoc loco poeta commemorasse videtur — 91 φέρειν Matr.

95 Ψυχοτερπέως τρυφεῖην,
τέμενος γ' ἐπ' ἂν παρέλθω
τὸ δεδεγμένον τὸ σῶμα
Μαρίας θεὸν τεκούσης.

Γεθημανῇ τέμενος | λαμπρὸν αἰίδω,
100 ἔνθα τέτυκτο τάφος | μητρὶ θεοῖο.
ὦ γλυκὺ πλείστα πέλεις | ἔξοχον οὖρος,
Χριστὸς ὅθεν μεδέων | οὐρανὸν ἦκεν.

ΗΛΙΟΥ ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ.

Ἀνακρεόντειον κατανυκτικὸν ἀδόμενόν εἰς ἦχον πλ. δ'.

Ἀπὸ καρδίας θεμέθλων
ἀνάγω πυκνὰ στεναγμόν·
ἀνομημάτων γὰρ ἄχθος
ἀνακειμένων κλονεῖ με.
5 Βροτὸς ἀσθενὴς ὑπάρχω,
βαρὺ φορτίον προσαίρω·
βίον ὡς ὁδὸν παρέλκω,
βάθος εἰς κακῶν προκύπτω.
Γεφύρας δίκην προβαίνω
10 βίον ἄστατον τὰ τῆδε·
γόμον αἰσχύνης κακῶν μου
γοερῶς μετεμβιβάζω.
Διὰ τί, ψυχῇ, καθεύδεις;
· διὰ τί βλέπεις ὄνειρους;
15 διὰ τί σκιαῖς παλαίεις;
διὰ τί τρέχεις ἀδήλως;
Ἐπὶ τοὺς τάφους πρόκυπον,
ἐπὶ τοὺς πάλαι θανέντας,
ἐφόρα φίλους γονεῖς τε,
20 ἐπὶ καπρίαν δυώδη
Ζόφον εἰσαεὶ κατοικῶν
Ζοφερῶν ἔσω πυλώνων,
Ζοφέεσιν ἐν τόποισιν
Ζαθέειν τε μέχρις ὥρας.
25 Ἀδρανὴς ἐκεῖ δυνάστης,
ἀφανὴς ὁ βασιλεύων,
ἀμαθὴς ἐκεῖ σοφός τε,
ἀπερίστατός τε πλοῦτος.
Θέασαι τὰ τερπνὰ κάλλη
30 θέαν οἴμωγὴν κινοῦντα,
θέασαι νέων τὰ ἄνθη
θανάτῳ καταφθαρέντα.

Ἴδε πῶς μικρὸς γενήσῃ,
ἴδε πῶς νεκρὸς τεθήσῃ,
35 ἴδε δόξαν ἀστατοῦσαν,
ἴδε ποῦ τύπος μετῆλθεν.
Κόνις ὁστέων δυσιώδης,
κεφαλῆς τρίχες ρέουσαι,
κρανία φθορᾶς γέμοντα
40 καθορῶσιν ὡς βδέλυγμα.
Λόγισαι δὲ καὶ τὸ μέλλον,
λέγε πῶς παρασταθήσῃ,
λόγον ἔνδικον ὑφέζων
λελογισμένων δι' ἔργων.
45 Μετὰ πλειόνων κυκλούντων
μεμονωμένος πορεύσει,
μετὰ πράξεων κρυφαίων
μέγα πρὸς θεοῖο βῆμα.
Νεότης ἄφνω παρήλθε,
50 νέφος ὥσπερ ἐσκεδάσθη,
νόμον ἠθέτησα θεῖον
νενοθευμένως βιώσας.
Ξένος ἐκ καλῶν ὑπάρχω,
ξένος ἐκ δικαιοσύνης,
55 ξένος ἔκ τε σωφροσύνης,
ξένος ἐκ φρονήσεώς τε.
Ὅτε γυμνὸς οὖν προσέλθω
ὄλος ἠπορημένος τε,
ὀδυνηρὰ κλαυθμηρίζων,
60 ὀφέλειαν οὐκ ἀνοίσω.
Παρὰ τοῦ κριτοῦ δ' ἀκούσω·
πεπεδημένον λαβόντες,
πυρὸς ἐν μέσῳ βαλόντες
πικρὰ τοῦτον ἐκπυροῦτε.

96 τεμένους δ' Matr. — παρέλθω nos: τὸ σῶμα Matr.

Synceilli carmen primus ex cod. Barberino n. 216 edidit Matranga in Anecd. graec. vol. II p. 641 sqq. — 4 ἀνακειμένων Matr. — 10 βίον nos: γύραν cod. γῆρας Matr. — 24 an Ζαθέω? — 30 fort. κινούσαν — 38 τρίχας ρεούσας Matr.

65 Ῥύσαι, Χριστέ, τοῦ πυρός με,
 Ῥύσαι τοῦ σκότους με, σῶτερ,
 Ῥύσαί με φλογὸς γεέννης,
 Ῥύσαι τῶν πικρῶν κολαστῶν.
 Κύ με Ταρτάρου καύσοις,
 70 σκέπασον βρυγμῶν ὀδόντων.
 κύ με σῶζε τῆς καμίνου
 στεναγμῶν τε τῶν ἀπαύστων.
 Τίς ἔσσομαι πρὸς τοσαῦτα;
 τίς ἐκεῖ συνήγορός μοι;
 75 τί γενήσεταιί μοι λύτρον;
 τίνα μηχανὴν ἐφεύρω;
 Ὑπέδραμε δὴ χρόνος μοι,
 ὑπελήλυθεν βίος μοι,
 ὑπέκυψα τοῖς ματαίοις
 80 ὑπὸ τῆς ἐμῆς ἀνοίας.

Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν με
 φοβεράς θεοῦ πρὸς χεῖρας·
 φοβερὸν κριτήριόν γε
 φυλὰς γηγενῶν ἐφέλκον.
 85 Χλοερὸν παρήλθεν ἄνθος,
 χρόνος ἐστὶ νῦν θερισμοῦ,
 χοὸς εἰσκαλεῖ με μοῖρα,
 χύμα πρὸς τάφον τιθεῖσα.
 Ψιλὸς εἰς τέλος ὑπάρχω,
 90 ψεκὰς αὖθις ἢ τυχοῦσα,
 ψόφος εὐπόριστος αὔρας,
 ψαμάθοις νέον ἄθυρμα.
 Ὁ θεὸς δέ μοι παράσχου
 ὅλον εἰς βίου τὸ λείπον
 95 ὁδὸν εἰς μίαν βαδίζειν
 ὁλόκληρον ἐντολῶν σου.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

ὑδάριον κατανυκτικόν.

Ἄρα τίς γῆθεν ἀείρας
 ἐν κυστροφῇ με Ζεφύρου
 ἀκαριαίως ἀποίσει
 πρὸς τὴν κλαυθμῶνος κοιλάδα.
 5 Ἴν' ὅπως με τὰς μενούσας
 ἰδὼν κολάσεις θρηνήσω;
 Βαβαὶ βαβαὶ πῶς βρυχήσει
 γαῖα διχῇ ῥήγνυμένη
 νεύσει τῆς ὑπερθεν βίας.
 10 φρικώδεις ἀπογυμνοῦσα
 χώρους τοὺς νῦν κεκευθμένους;
 φεῦ μοι τῆς θεάς ἐκείνης.
 Γλαφυροτόρνευτοι τάφοι,
 σκότους μεστοὶ τε καὶ γνόφου,
 15 μυχὸς ἀπύθμαντος ἄλλος
 καὶ ἀντρονύχιος χάσμη
 ἐν ἀποκρύφοις τηροῦνται
 πᾶσι λυγρῶς τοῖς βιοῦσι.
 Δεινῶς ἐκείσε κοιτάζων
 20 ὁ ἄγριος αἰμοπότης
 βρύχει, μαιμᾶ, καίνει κέρκον,

καὶ κεχηνῶς ἀναμένει
 καταπιεῖν πικρὸς σκώληξ
 τοὺς κατ' ἐμὲ πλημμελοῦντας.
 25 [Δακρύων ὄμβρους μοι δίδου,
 εὐῖλατε θεοῦ λόγε,
 πρὶν κατακρύψει με τάφος
 ξένον, γυμνὸν εὐπραγίας,
 πρὶν οἱ πικροὶ φορολόγοι
 30 ζητήσουσί μου τὰς πράξεις.]
 Ἐκεῖ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων
 ὀλολυγμός τε καὶ θρήνος,
 τάρταρος ἄμοιρος θέρμης,
 ἀνήλιος καὶ σκιώδης·
 35 ἐκεῖ πολύστονον πένθος
 καὶ ὄχετοὶ τῶν δακρύων.
 Ζυγὸς καὶ πλάστιγξ τὰ ἔργα
 σταθμίζεται δοκιμάζων,
 ἀνακουφίζων, βαρύνων,
 40 οὐ τὰ ἐσθλὰ, τὰ δὲ φαῦλα.
 ἅπερ βιῶν ἐπεπράχειν
 ἐκ πονηρᾶς συνηθείας.

70 τῶν Matr. — 73 fort. ἐσοῦμαι — 75 τίς Matr.

Leontis in carmine recensendo usi sumus duobus codd. Monac. n. 201 (L) et n. 25 (M) — v. 7 βρυχάσει L — 22 ἀπηνῶς L — 25 quintam stropham ab interpolatore adiectam esse acrostichis coarguit — 28 εὐπραγίας L

Ἡ καταιγὶς ἐκθροεῖ με
 καὶ ταραχὴ τῶν πνευμάτων,
 45 τὸ αὐχμηρὸν τῆς θυέλλης
 καὶ κυνοχὴ τῶν κτισμάτων,
 — κτύποι βροντῶν ἐπαλλήλων
 ἄστεροπῶν τε τὸ δέος.
 Θάμβος ἰδεῖν ὑπὲρ πάντα
 50 καὶ τρόμος ἀναπολῆσαι·
 τὸν ποταμὸν τοῦ παμφάγου
 πυρὸς ὁμοῦ τε καὶ λίμνην
 παφλάζουσιν καὶ βριμῶσαν
 ἐνδίκως με πυρπολῆσαι.
 55 Ἰδοὺ, ψυχὴ παναθλία,
 βλεφάροισι τῆς διανοίας
 ἱστόρησά σοι τὰς θλίψεις
 καὶ τὰς ποινὰς πρὸ τῆς δίκης·
 νῆφε θερμῶς ποτνιῶσα
 60 τῆς πείρας, τούτων ῥυσθῆναι.
 Κριτὴς σοι πόρρωθεν ἦξει
 θρονούμενος ἐν νεφέλῃ,
 τὴν κτίσιν ἀνατινάσσων
 νερτέρων ἐκ τῶν θεμέθλων,
 65 κυμαίνων καὶ τὸν ἀέρα
 παναλκεστάτῃ δυνάμει.
 Λαῖλαψ λικμήσει τὰ ὄρη
 καὶ ἀφαντῶσει τὰς νάπας,
 καὶ ἐν πυρὶ ἀκαμάτων
 70 ἐκτεφρωθήσεται χέρσος
 ἀπὸ προσώπου κυρίου
 κρίναι τὴν γῆν ἐρχομένου.
 Μαρμαρυγαὶ τῶν φωστήρων
 βεβηθήσονται παραυτίκα,
 75 καὶ τῶν ἀστέρων τὰ πλήθη
 οἷά περ φύλλα πεσοῦνται·
 σὺ δὲ ψυχὴ, πῶς ὑποίσεις
 τὴν ἔλευσιν τοῦ δεσπότου;
 Ναμάτων θάλασσα σπάνιν
 80 ὑφέξει δειματομένη,
 καὶ ποταμοὶ κονισθῶσι
 πηγάζοντες ἀεννάως·

σὺ δὲ, ψυχὴ, τί ποιήσεις,
 τούτων φρικτῶς τελουμένων;
 85 Ξένον ἰδέσθαι τὰ πάντα
 τὸ περιέχον στοιχεῖον
 πυρκαϊᾶς ἀφανείᾳ
 διδόμενον ὕλης δίκην
 καὶ εἰλισσόμενον αὐθις
 90 ὡς κώδικα μεμβρανώδη.
 Οἶμοι, πῶς ταῦτα, μελέα,
 ἐν νῷ, ψυχὴ, οὐ λαμβάνεις.
 ἄλλ' ὑπὲρ ψάμμον θαλάσσης
 ἀμνημονεῖς ἀμαρτοῦσα;
 95 ἀδήλως, ὅθεν τὸ τέρμα
 ἤδη λοιπὸν σοι προσψαύει.
 Πῶς λιγυρῶς ὑπαδούσης
 τῆς κάλπιδος ὑπενέγκης;
 τῶν κενεώνων γὰρ γαῖα
 100 νέκυας ἀνασφαιρίζει,
 καὶ θάλασσα τοὺς σφετέρους
 τῇ φοβερᾷ ἐπιστάσει.
 Ῥαγήσεται τὰ μνημεῖα
 νεκάδων κατεστιγμένων
 105 τῇ τοῦ κριτοῦ ὑπαντήσει,
 Μιχαὴλ σπέρχοντος ἅμα
 πάντας ῥιπῇ παραστήσει
 τεττάρων ἐκ τῶν ἀνέμων,
 Cύνες, ψυχὴ, μετὰ ταῦτα
 110 φρικτοὶ πῶς τίθενται θρόνοι
 καὶ ἀναπτύσσονται βίβλοι
 παρισταμένων ἐν φόβῳ
 ἀπείρων καὶ ἀναρίθμων
 ἀγγέλων τε καὶ ἀνθρώπων.
 115 Τότε λοιπὸν αἱ κολάσεις
 δειχθήσονται, ὥς προέφην,
 ἀπολαμβάνειν ἐτοίμως
 τοὺς ὑπευθύνους διψῶντας,
 ὧν τελευταῖος καὶ πρῶτος
 120 μόνος ἐγὼ καὶ παντλήμων.
 Ὑπαγορεύει πράεως
 ὁ δικαστὴς τοῖς ἀξίοις,

54 post nonam, decimam tertiam, decimam septimam, vicesimam primam, vicesimam quartam singula theotokia addunt cod. L et cod. Barberinus, quo usus est Matrangas in Anecd. graec. tom. II p. 683 sqq. — 97 ἐπαδούσης L — 107 an κριτῆ? — 116 προέφησ M — 117 ἀπολαμβάνει L — 118 διψῶσαι L et Matrangas ex cod. Barberino

καλῶν αὐτοῦ βασιλείαν
 κληρονομεῖν αἰωνίαν,
 125 καὶ αὐστηρῶς ἁμαρτωλοὺς
 τοῦ βήματος ἀπελάσει.
 Φιλανθρωπίας cῆς ὄντως
 ἐκπέσουσιν ἀλαζόνες
 κριταί, σοφοὶ καὶ δυνάσται
 130 καὶ βασιλεῖς ὑπερόπται,
 ἀζύγων καὶ ἱερέων,
 οἴμοι, πληθὺς καὶ μιγάδων.
 Χωριζομένων κυγγόνων,
 γονέων, φίλων καὶ τέκνων
 135 τίς ἐννοῶν οὐκ οἰμῶξει,
 τίς δὲ βαστάσει τὸν πόνον;

θρηνήσομεν γὰρ ἀλλήλους
 εἰς τοὺς ἀπείρους αἰῶνας.
 Ψυχὴ, λογίζου πῶς ἄρδην
 140 βληθήσονται εἰς κολάσεις
 ἐλκόμενοι ἀποτόμως
 ὑπὸ πυρφόρων ἀγγέλων,
 καὶ στέναζον πρὸ τῆς πείρας
 ἐκ βάθους τῆς διανοίας.
 145 ὦ δέσποτα τῶν αἰώνων,
 πάτερ, υἱὲ καὶ τὸ πνεῦμα,
 ἡ τρικυπόστατος μία
 καὶ ἀδιαίρετος φύσις,
 δός μοι καιρὸν μετανοίας
 150 πρὸς λύσιν ἀμπλακημάτων.

ΦΩΤΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ὕμνος ἐκ προσώπου Βασιλείου δεσπότη.

Ἦχος α'.

Ἀπὸ χειλέων ὕμνον
 προσφέρω σοι τῷ κτίστῃ,
 ἀπὸ καρδίας βάθους
 σοὶ δόξαν ἀναπέμπω.
 5 Βάθος σου τῆς σοφίας,
 κριμάτων τὰς ἀβύσσους
 τίς λόγος ἐξυμνήσει,
 δέσποτα τῶν ἀπάντων;
 Γλῶσσα δὲ πῶς ἐξεῖποι
 10 τὸ σὸν, ὕψιστε, κράτος,
 ὦ βάθος, ὦ σοφία
 νικῶσα πάντα λόγον;
 Δυνάμει ἀσυγκρίτῃ
 θαυμάσια ἐργάζει,
 15 οὐδὲν δέ σου τῇ θεῖᾳ
 ἀνθίσταται βουλήσει.
 Ἐξίσταμαι, καὶ θάμβους
 πληροῦμαι τὴν καρδίαν,
 ὅταν cῆς δυναστείας
 20 τὰ ἔργα ἐννοήσω.
 Ζητεῖν οὐκ ἐξαρκεῖ μοι
 διάνοια τὸ θαῦμα,

τὸ ὕψος τοῦ ἐλέους,
 χαρίτων σου τὸν πλοῦτον.
 25 Ἦγειράς με ἐκ λάκκου,
 κύριε, κατωτάτου,
 δυναστῶν δὲ ἐν μέσῳ
 ἔθηκας τοῦ λαοῦ σου,
 Θεέ, δέσποτα πάντων,
 30 κύριε τοῦ ἐλέους,
 τίς λόγος ἐξαρκέσει
 πρὸς cὴν δοξολογίαν;
 Ἰδὼν ὁ βλέπων πάντα
 ταπείνωσιν καὶ πόνον
 35 ἐμῆς καρδίας λύεις
 κακώσεων τὰ βάρη.
 Καθάπερ μόνος οἶδας
 πνοῆς ὁ πάσης κτίστης,
 ὁ ἐκ μητρὸς κοιλίας
 40 ὑπάρχων σκεπαστής μου.
 Λίθῳ τὴν κεφαλὴν μου
 ἐκόσμησας τιμίῳ,
 ἔδειξας βασιλέα
 καὶ ἄρχοντα λαοῦ σου.

123 et 124 om. L et Matranga; iidem post v. 124 addunt: οὐς μὲν εἰς δόξαν ἐφέλκων, οὐς δὲ πρὸς ἄληκτον πένθος — 128 ἐκπεσοῦνται reponere non ausi sumus.

Photii hymnum ex cod. Barberino n. 246 primus edidit A. Maius Spicil. rom. t. IX — 41 Psalm. XX 4

45 Μεγαλύνω σου, κύτερ,
 τὴν θεῖαν δυναστείαν,
 ὅτι ὡς δυνατός μοι
 εἰργάσω μεγαλεΐα.
 Νεώτερος ὑπῆρχον
 50 ἐν τέκνοις τοῦ πατρός μου,
 ἄλλ', ὧ σου τῶν θαυμάτων,
 ἀνέδειξας δεσπότην.
 Ξενίζει πᾶσαν ὄντως
 διάνοιαν τὸ θαῦμα,
 55 καὶ ξένον γὰρ ὑπάρχει
 ὡς ἔργον δεξιᾶς σου.
 Ὅ πρὶν γενέσθαι πάντα
 ὥσπερ παρόντα βλέπων,
 ὁ πάντων βασιλεύων
 60 ἐπάκουσον φωνῆς μου.
 Πορεύεσθαι εὐθείαν
 τῶν ἐντολῶν σου τρίβον
 εὐδόκησον ὁ πρὶν με
 γενέσθαι ἀφορίας.
 65 Ῥομφαία καθοπλίας
 τῆς σῆς δυνάμεώς με,
 ἐχθρούς τοὺς ἀοράτους
 ἐνίσχυσον τροποῦσθαι.
 Σοφία, θεῖε λόγε
 70 πατρός, ὃν ἡρετίσω
 δουλεύειν σοι, φύλαξον
 ἐπώνυμον λαόν σου.

Τὰ βέλη τοῦ λαοῦ σου
 ἠκονημένα δεῖξον
 75 πηγνύμενα καρδίᾳ
 ἐχθρῶν σου βασιλείας.
 Ὑπὲρ ἧς τὸ σὸν αἷμα
 ἐκένωσας, σωτήρ μου,
 ἁγίαν ἐκκλησίαν
 80 ἀκίνητον συντήρει.
 Φιλάνθρωπε, οἰκτίρμον,
 ἣν ἔδωκας εἰρήνην
 τοῖς θεοῖς ἀποστόλοις
 παράσχου τῷ λαῷ σου.
 85 Χάριν, ἣν ἐπηγγείλω
 τοῦ πνεύματος παρέξειν,
 κατάπεμψον, ὁ πλάστης
 ἀπάντων καὶ δεσπότης.
 Ψυχῇ, ᾧ ἄν, μιᾷ σου
 90 καὶ γινώκει καὶ καρδίᾳ
 ἀπαύστως εὐλογοῦμεν
 τὴν θεῖαν βασιλείαν.
 Ὡ πάντων βασιλεύων
 τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω,
 95 εἰς σὲ πᾶσαν ἐλπίδα
 οἶδας ὡς ἀνεθέμην.
 Σὺ οὖν ὡς κτίστης πάντων
 θεὸς καὶ βασιλεὺς μου,
 ὃν ἔδωκας λαόν μοι,
 100 τῇ δεξιᾷ σου ἄγοις.

ΑΝΤΙΦΩΝΑ.

Ἀντίφωνα ψαλλόμενα ἐν τῇ λειτουργίᾳ τοῦ Χρυσοστόμου.

Ἀντίφωνον α'.

Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ καὶ ψάλλειν τῷ ὀνόματί σου, ὕψιστε·

(Psalm. XCI 2)

Ταῖς πρεσβείαις τῆς θεοτόκου, κύτερ, κύων ἡμᾶς.

Τοῦ ἀναγγέλλειν τὸ πρωτὶ τὸ ἔλεός σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου πάσαις ταῖς ἡμέ-
 ραις ἡμῶν·

(Ps. XCI 3)

Ταῖς πρεσβείαις . . .

87 ᾧ πλάστης cod. — 89 ᾧ ἄν cod.: aut ᾧ τάν aut ᾧνα poeta scripsisse videtur —
 σοῦ nos: σὲ cod. — 93 ὁ πάντων cod. — 97 extrema strophæ, si acrostichidem alphabeti-
 cam spectes, ab interpolatore, adlita esse videtur.

“Οτι εὐθὺς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ νῦν ἐστὶν ἐν τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ προσώπου αὐτοῦ.
(Ps. X 7)

Ταῖς πρεσβείαις . . .

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι

Ταῖς πρεσβείαις . . .

καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ταῖς πρεσβείαις . . .

Ἀντίφωνον β’.

‘Ο κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο· ἐνεδύσατο κύριος δύναμιν καὶ περι-
εζώσατο· (Ps. XCII 1)

Ταῖς πρεσβείαις τῶν ἁγίων σου σῶσον ἡμᾶς.

Καὶ γὰρ ἐστερέωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ καλευθήσεται. (Ps. XCII 1)

Ταῖς πρεσβείαις . . .

Τὰ μαρτύριά σου, κύριε, ἐπιστώθηκαν σφόδρα. (Ps. XCII 5)

Ταῖς πρεσβείαις . . .

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι

Ταῖς πρεσβείαις . . .

καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν·

‘Ο μονογενὴς υἱὸς | καὶ λόγος τοῦ θεοῦ,

ἄθάνατος ὑπάρχων,

καὶ καταδεξάμενος διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν

σαρκωθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας θεοτόκου

καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας,

ἀτρέπτως ἐνανθρωπήσας, | σταυρωθεὶς τε, Χριστὲ ὁ θεὸς,

θανάτῳ θάνατον πατήσας,

εἰς ὧν τῆς ἁγίας τριάδος,

συνδοξαζόμενος τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι,

σῶσον ἡμᾶς.

Ἀντίφωνον γ’.

Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν. (Ps. XCIV 1)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ, ὁ ἐν ἁγίοις θαυμαστὸς, ψάλλοντάς σοι Ἀλληλοῦϊα.

Προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει καὶ ἐν ψαλμοῖς ἀλαλάξωμεν
αὐτῷ· (Ps. XCIV 2)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ . . .

“Οτι θεὸς μέγας κύριος καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· (Ps. XCIV 3)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ . . .

“Οτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς καὶ τὰ ὕψη τῶν ὀρέων αὐτοῦς ὄρᾱ·
(Ps. XCIV 4)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ . . .

“Οτι αὐτοῦ ἐστὶν ἡ θάλασσα, καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτήν, καὶ τὴν ξηρὰν ἐθεμελίωσαν
αἱ χεῖρες αὐτοῦ. (Ps. XCIV 5)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ . . .

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ . . .

καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν·
 Ὡσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ . . .

Ἀντίφωνα ψαλλόμενα ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ εὐαγγελισμοῦ. (Μαρτ. 25)
 Ἀντίφωνον α΄.

Ὁ θεὸς τὸ κρίμά σου τῷ βασιλεῖ δὸς καὶ τὴν δικαιοσύνην σου τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως.
 (Ps. LXXI 1)

Ταῖς πρεσβείαις τῆς θεοτόκου, cῶτερ, cῶσον ἡμᾶς.

Ἀναλαβέτω τὰ ὄρη εἰρήνην τῷ λαῷ καὶ οἱ βουνοὶ δικαιοσύνην. (Ps. LXXI 3)

Ταῖς πρεσβείαις τῆς θεοτόκου, cῶτερ, cῶσον ἡμᾶς.

Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸ cωτήριον τοῦ θεοῦ ἡμῶν. (Ps. XCV 2)

Ταῖς πρεσβείαις τῆς θεοτόκου, cῶτερ, cῶσον ἡμᾶς.

Ὡμοσε κύριος τῷ Δαυὶδ ἀλήθειαν καὶ οὐ μὴ ἀθετήσῃ αὐτήν. (Ps. CXXXI 11)

Ταῖς πρεσβείαις τῆς θεοτόκου, cῶτερ, cῶσον ἡμᾶς.

Δόξα πατρὶ . . . καὶ νῦν καὶ ἀεὶ . . .

Ταῖς πρεσβείαις τῆς θεοτόκου, cῶτερ, cῶσον ἡμᾶς.

Ἀντίφωνον β΄.

Καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον καὶ ὡσεὶ σταγῶν ἡ cτάζουσα ἐπὶ τὴν γῆν.
 (Ps. LXXI 6)

Ὡσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ, ὁ δι' ἡμᾶς cαρκωθεὶς, ψάλλοντάς σοι· Ἀλληλούϊα.

Ἦγίασε τὸ cκήνωμα αὐτοῦ ὁ ὑψίστος. (Ps. XLV 5)

Ὡσον ἡμᾶς . . .

Ὁ θεὸς ἐμφανῶς ἦξει, ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐ παρασιωπήσεται. (Ps. XLIX 3)

Ὡσον ἡμᾶς . . .

Ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη καὶ πλῆθος εἰρήνης. (Ps. LXXI 7)

Ὡσον ἡμᾶς·

Δόξα πατρὶ . . . καὶ νῦν καὶ αἰεὶ . . .

Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ . . .

Ἀντίφωνον γ΄.

Ἔcται τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας. (Ps. LXXI 17)

Ἡμέρον τῆς cωτηρίας ἡμῶν . . . (vide apolytikion mensis Martii d. 25)

Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰcραὴλ, ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος. (Ps. LXXI 18)

Ἡμέρον τῆς cωτηρίας . . .

Εὐλογημένον τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

(Ps. LXXI 19)

Ἡμέρον τῆς cωτηρίας . . .

A N A B A Θ Μ Ο Ι .

Ἀντίφωνον α΄.

Ἐν τῷ θλίβεσθαί με | εἰcάκουcόν μου τῶν ὀδυνῶν, κύριε, σοὶ κράζω. (Ps. CXIX)

Τοῖς ἐρημικοῖς | ἄπαυστος ὁ θεῖος πόθος ἐγγίγνεται, | κόσμου οὐcι τοῦ ματαίου ἐκτός.

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἀγίῳ πνεύματι

καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἀγίῳ πνεύματι τιμὴ καὶ δόξα, | ὥcπερ πατρὶ πρέπει ἅμα καὶ υἱῷ

διὰ τοῦτο ἄcωμεν τῇ τριάδι μονοκρατορία.

Ἀντίφωνον β'.

Εἰς τὰ ὄρη τῶν σῶν | ὕψωσάς με νόμων· | ἀρεταῖς ἐκλάμπρυνον | ὁ θεὸς, ἵνα
ὕμνῳ σε. (Ps. CXX)

Δεξιᾷ σου χειρὶ λαβὼν σὺ, λόγε, | φύλαξόν με, | φρούρησον, | μὴ πῦρ με φλέξῃ
τῆς ἀμαρτίας.

Δόξα . . . . καὶ νῦν . . . .

Ἀγίῳ πνεύματι | πᾶσα ἡ κτίσις καινουργεῖται, | παλινδρομοῦσα εἰς τὸ πρῶτον·
ἰσχυθενὲς γὰρ ἔστι πατρὶ καὶ λόγῳ.

Ἀντίφωνον γ'.

Ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι, | ὁδεύσωμεν εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ κυρίου, | εὐφράνθη μου
τὸ πνεῦμα, | συγχαίρει ἡ καρδία. (Ps. CXXI)

Ἐπὶ οἶκον Δαυὶδ | φόβος μέγας· | ἐκεῖ γὰρ θρόνων ἐκτεθέντων, | κριθέσονται
ἅπασαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ γλῶσσαι.

Δόξα . . . . καὶ νῦν . . . .

Ἀγίῳ πνεύματι | τιμὴν, προσκύνησιν, | δόξαν καὶ κράτος | ὡς πατρὶ τε ἄξιον |
καὶ τῷ υἱῷ δεῖ προσφέρειν· | μονὰς γὰρ ἔστιν ἡ τριάς τῇ φύσει, | ἀλλ' οὐ
προσώποις.

ΚΑΘΙΣΜΑΤΑ.

I

Αὐτόμελον (Ὁκτ. σελ. 17)

ἦχος α'.

Τὸν τάφον σου, σωτήρ,
στρατιῶται τηροῦντες
νεκροὶ τῇ ἀστραπῇ
τοῦ ὀφθέντος ἀγγέλου
ἐγένοντο κηρύττοντος
γυναιξὶ τὴν ἀνάστασιν·
σὲ δοξάζομεν,
τὸν τῆς φθορᾶς καθαιρέτην,
5 σοὶ προσπίπτομεν,
τῷ ἀναστάντι ἐκ τάφου
καὶ μόνῳ θεῷ ἡμῶν.

Προσόμοια (ibid.)

Σταυρῷ προσηλωθεὶς
ἐκουσίως, οἰκτίρμον,

ἐν μνήματι τεθεὶς,
ὡς θνητὸς, ζωοδότα,
τὸ κράτος συνέτριψας,
ἀγαθὲ, τοῦ θανάτου·
10 σὲ γὰρ ἔφριξαν
οἱ πυλωροὶ οἱ τοῦ ἄδου,
σὺ συνήγειρας
τοὺς ἀπ' αἰῶνος θανόντας,
ὡς μόνος φιλόανθρωπος.

θεοτοκίον.

Μητέρα σε θεοῦ
ἐπιστάμεθα πάντες,
παρθένον ἀληθῶς
[καὶ] μετὰ τόκον φανεῖσαν,
15 οἱ πόθῳ καταφεύγοντες
πρὸς τὴν σὴν ἀγαθότητα·
σὲ γὰρ ἔχομεν
ἀμαρτωλοὶ προστασίαν,

I cod. D — v. 8 μνήματι καινῷ ὡς θεὸς κατετεθῆς D — 9 possis conicere σὺ συνέτριψας, sed similiter aliorum Προσομοίων numeri ab exemplari recedunt — δυνατὲ τῷ θανάτῳ σου Oct. sensu parum accommodato, sed numeris bonis. — 10 ἔπτηξαν D — 11 θανόντας D — 14 καὶ εἰσιένδον μονοῦμον — ὀφθεῖσαν D

cε κεκτήμεθα
 ἐν πειρασμοῖς σωτηρίαν
 τὴν μόνην πανάμωμον.

β'. Προσόμοια (Τριῳδ. σελ. 344).

Τὰ πάθη τὰ σεπτὰ
 ἢ παρούσα ἡμέρα
 ὡς φῶτα σωστικὰ
 ἀνατέλλει τῷ κόσμῳ·
 Χριστὸς γὰρ ἐπείγεται
 τοῦ παθεῖν ἀγαθότητι·
 ὁ τὰ σύμπαντα
 ἐν τῇ ὁρακὶ περιέχων
 5 καταδέχεται
 ἀναρτηθῆναι ἐν ξύλῳ
 τοῦ σῶσαι τὸν ἄνθρωπον.

Ἀόρατε κριτὰ,
 ἐν σαρκὶ πῶς ὠράθης
 καὶ ἔρχῃ ὑπ' ἀνδρῶν
 παρανόμων κτανθῆναι,
 ἡμῶν τὸ κατάκριμα
 κατακρίνων τῷ πάθει σου;
 10 ὅθεν αἰνεσιν,
 μεγαλοσύνην καὶ δόξαν
 ἀναπέμποντες
 τῇ ἐξουσίᾳ σου, λόγε,
 συμφώνως προσφέρομεν.

γ'. Προσόμοια (Τριῳδ. σελ. 357).

Ἡ πόρνη ἐν κλαυθμῷ
 ἀνεβόα, οἰκτίρμον,
 ἐκμάσσουσα θερμῶς
 τοὺς ἀχράντους σου πόδας
 θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς
 καὶ ἐκ βάθους στενάζουσα·
 μὴ ἀπώσῃ με,
 μηδὲ βδελύξῃ, θεέ μου,
 5 ἀλλὰ δέξαι με
 μετανοοῦσαν καὶ σῶσον
 ὡς μόνος φιλόανθρωπος.

δ'. Προσόμοια (Τριῳδ. σελ. 408).

Cινδόνι καθαρᾷ
 καὶ ἀρώμασι θείοις
 τὸ σῶμα τὸ σεπτὸν
 ἐξαιτήσας Πιλάτῳ
 μυρίζει τε καὶ τίθησιν
 Ἰωσήφ καινῷ μνήματι·
 ὅθεν ὄρθρῃαι
 αἱ μυρόφόροι γυναῖκες
 5 ἀνεβόησαν·
 δεῖξον ἡμῖν, ὡς προεῖπας,
 Χριστέ, τὴν ἀνάστασιν.

Ἐξέστησαν χοροὶ
 τῶν ἀγγέλων ὁρῶντες
 τὸν ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς
 καθεζόμενον κόλποις,
 πῶς τάφῳ κατατίθεται
 ὡς νεκρὸς ὁ ἀθάνατος·
 10 ὃν τὰ τάγματα
 τὰ τῶν ἀγγέλων κυκλοῦσι
 καὶ δοξάζουσι
 σὺν τοῖς νεκροῖς ἐν τῷ ὄδῳ
 ὡς κτίστην καὶ κύριον.

ε'. Προσόμ. εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριστοῦ
(Φεβρ. 2).

Χορὸς ἀγγελικὸς
 ἐκπληττέςθω τὸ θαῦμα,
 βροτοὶ δὲ ταῖς φωναῖς
 ἀνακράζωμεν ὕμνον,
 ὁρῶντες τὴν ἄφατον
 τοῦ θεοῦ συγκατάβασιν·
 ὃν γὰρ τρέμουςι
 τῶν οὐρανῶν αἱ δυνάμεις,
 5 γηραλέαι νῦν
 ἐναγκαλίζονται χεῖρες
 τὸν μόνον φιλόανθρωπον.

Ὁ ὢν σὺν τῷ πατρὶ
 ἐπὶ θρόνου ἁγίου

ἐλθὼν ἐπὶ τῆς γῆς
 ἐκ παρθένου ἐτέχθη
 καὶ βρέφος ἐγένετο
 χρόνοις ὧν ἀπερίγραφτος·
 10 ὃν δεξάμενος
 ὁ Συμεὼν ἐν ἀγκάλαις
 χαίρων ἔλεγε·
 νῦν ἀπολύεις, οἰκτίρμον,
 εὐφράνας τὸν δοῦλόν σου.

ς'. Προσόμ. εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς θεοτόκου
 (Μαρτ. 25).

Ὁ μέγας στρατηγὸς
 τῶν αὐλῶν ταγμάτων
 εἰς πόλιν Ναζαρετ
 ἐπιστὰς βασιλέα
 μηνύει σοι, ἄχραντε,
 τῶν αἰώνων καὶ κύριον,
 χαῖρε, λέγων σοι,
 εὐλογημένη Μαρία,
 5 ἀκατάληπτον
 καὶ ἀνερμίνευτον θαῦμα
 βροτῶν ἢ ἀνάκλησις.

ζ'. Προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Γεωργίου
 (Ἀπριλ. 23).

Ἀνέτειλεν, ἰδοὺ, | τὸ τῆς χάριτος ἔαρ·
 ἐπέλαμψε Χριστοῦ | ἡ ἀνάστασις πᾶσι,
 καὶ ταύτῃ συνεκλάμπει νῦν
 Γεωργίου τοῦ μάρτυρος
 ἡ πανέορτος | καὶ φωτοφόρος ἡμέρα·
 5 δεῦτε ἅπαντες
 λαμπροφοροῦντες ἐνθέως
 φαιδρῶς ἐορτάσωμεν.

η'. Προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Νικολάου
 (Δεκ. 6).

Ἀστράπτεις ἐν τῇ γῇ
 τῶν θαυμάτων ἀκτῖσι,
 Νικόλαε σοφὲ,
 καὶ κινεῖς πᾶσαν γλῶσσαν
 εἰς δόξαν τε καὶ αἴνεσιν
 τοῦ ἐν γῇ σε δοξάζαντος·
 ὃν ἰκέτευσεν | πάσης ἀνάγκης ῥυσθῆναι
 5 τοὺς τὴν μνήμην σου
 πίστει καὶ πόθῳ τιμῶντας,
 πατέρων ἐκλόγιον.

II

Αὐτόμελον (Ὁκτ. σελ. 57).
 ἦχος γ'.

Τὴν ὡραιότητα
 τῆς παρθενίας σου
 καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον
 τὸ τῆς ἀγνείας σου
 ὁ Γαβριὴλ καταπλαγεῖς
 ἐβόα σοι, θεοτόκε·
 ποῖόν σοι ἐγκώμιον
 προσαγάγω ἐπάξιον;
 5 τί δὲ ὀνομάσω σε;
 ἀπορῶ καὶ ἐξίσταμαι.
 διὸ ὡς προσετάγην βοῶ σοι·
 χαῖρε ἡ κεχαριτωμένη.

Προσόμοια ἀναστάσιμα (ibid.)

Τὸ ἀναλλοίωτον
 τὸ τῆς θεότητος
 καὶ τὸ ἐκούσιον
 πάθος σου, κύριε,
 10 εἰς ἑαυτὸν καταπλαγεῖς
 ὁ Αἰδὴς ἐπωδύρετο·
 τρέμω τὴν τοῦ σώματος
 μὴ φθαρεῖσαν ὑπόστασιν·
 βλέπω τὸν ἀόρατον
 μυστικῶς πολεμοῦντά με·
 διὸ καὶ οὐς κατέχω κραυγάζουσι·
 δόξα, Χριστέ, τῇ ἀναστάσει σου.

II. cod. D tertiam stropham primae praeponit, alteram hoc loco omittit, sed simillimam carmini quod antecedit inseruit — 5 ὀνομάσαι D — 6 alii κραυγάζω σοι legisse videntur

15 Τὸ ἀκατάληπτον
 τὸ τῆς σταυρώσεως
 καὶ ἀνερμήνευτον
 τὸ τῆς ἐγέρσεως
 θεολογοῦμεν οἱ πιστοὶ
 ἀπόρρητον μυστήριον·
 σήμερον γὰρ θάνατος
 καὶ ὁ Αἵδης ἐσκύλευται,
 γένος δὲ ἀνθρώπινον
 ἀφθαρσίαν ἐνδέδυται·
 20 διὸ καὶ εὐχαρίστως κραυγάζομεν·
 δόξα, Χριστέ, τῇ ἀναστάσει σου.

β'. Προσόμ. εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς θεοτόκου
 (Μαρτ. 25).

Σήμερον ἅπασα | κτίσις ἀγάλλεται,
 ὅτι τὸ χαῖρέ σοι
 φωνεῖ ἀρχάγγελος·
 εὐλογημένη σὺ σεμνὴ
 καὶ ἄχραντε πανάμωμε·
 σήμερον τοῦ ὄψεως
 ἀμαυροῦται τὸ φρύαγμα·
 5 ἀρᾶς [γὰρ] διαλέλυνται
 τοῦ προπάτορος σύνδεσμος·
 διὸ καὶ κατὰ πάντα βοῶμέν σοι·
 χαῖρε ἡ κεχαριτωμένη.

γ'. Προσόμ. εἰς τὰ Θεοφάνεια (Ίαν. 6).

Ἐπιφανέντος σου
 ἐν Ἰορδάνῃ, σωτήρ,
 καὶ βαπτισθέντος σου
 ὑπὸ προδρόμου, Χριστέ,
 ἡγαπημένος . . . . .
 υἱὸς ἐμαρτυρήθης·

ὄθεν καὶ συνάναρχος
 τῷ πατρὶ πεφανέρωσαι,
 5 πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον
 ἐπὶ σὲ κατεγίνετο,
 ἐν ᾧ καὶ φωτισθέντες βοῶμεν·
 δόξα θεῷ τῷ ἐν τριάδι.

δ'. Προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Δημητρίου
 (Ὁκτ. 26).

Τὸν συμπαθέστατον
 κυρίου μάρτυρα
 ἐκδυσωποῦμέν σε
 πιστῶς, Δημήτριε,
 ῥῦσαι ἡμᾶς παντοδαπῶν
 κινδύνων ἐπερχομένων·
 ἴασαι ψυχῶν ἡμῶν
 καὶ σωματῶν τὰ τραύματα·
 5 θραύσον τὰ φρυάγματα
 τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ἅγιε·
 εἰρήνευσον ἡμῶν τὴν ζωὴν,
 ὅπως αἰεὶ σε δοξάζωμεν.
 θεοτοκίον.

Θεομακάριστε
 μήτερ ἀνύμφευτε,
 τὴν ἀσθενοῦσάν μου
 ψυχὴν θεράπευσον,
 ὅτι συνέχομαι πολλοῖς
 ἐν πταίσμασι, θεοτόκε·
 10 ὅθεν καὶ κραυγάζω σοι
 στεναγμῷ τῆς καρδίας μου·
 δέξαι με, πανάχραντε,
 τὸν πολλὰ ἁμαρτήσαντα,
 ἵνα ἐν παρρησίᾳ κραυγάζω σοι·
 χαῖρε ἡ κεχαριτωμένη.

III

Αὐτόμελον.

ἦχος γ'.

Θείας πίστεως | ὁμολογία
 ἄλλον Παῦλόν σε | ἡ ἐκκλησία
 ζηλωτὴν ἐν ἱερεῦσιν ἀνέδειξε·

συνεκβοᾷ σοι καὶ Ἀβελ πρὸς κύριον
 5 καὶ Ζαχαρίου τὸ αἷμα τὸ δίκαιον·
 πάτερ ὅσιε, Χριστὸν τὸν θεὸν ἰκέτευε
 δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

17 τὸ ἀπόρρητον omisso μυστήριον D — 20 διὸ εὐχαριστοῦντες βοῶμεν D — 21 τῇ
 εὐσπλαγχνίᾳ σου D — β' 5 γὰρ rectius omittas, quod idem valet, si quid aliud in his car-
 minibus uncinis inclusimus — γ' 3 τοῦ πατρὸς post ἡγαπημένος intercidisse videtur.

β'. Προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Ἀθανασίου
(Μαῖ. 2).

Θείοις δόγμασιν | ὀρθοδοξίας,
πάτερ, ὤπλισας | τὴν ἐκκλησίαν·
[ταῖς] διδαχαῖς σου τὰς αἱρέσεις ἐξέ-
τεμες·

τῆς εὐσεβείας τὸν δρόμον τετέλεκας
5 καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν πίστιν τετήρη-
κας·

λοιπὸν ἀπόκειται καὶ σοὶ, παναοίδιμε,
ὁ δίκαιος τῶν πόνων [σου] στέφανος.

γ'. Προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Γεωργίου
(Ἀπριλ. 23).

Πόθῳ ζέοντι | τῷ τοῦ δεσπότου
πυρπολούμενος | ἀνδρειοφρόνως
τὰ τῆς πλάνης ταμιεῖα κατέβαλες
καὶ ἐν σταδίῳ Χριστὸν ὡμολόγησας,
5 τροπαιοφόρε παμμάκαρ Γεώργιε,
μάρτυς ἔνδοξε, Χριστὸν τὸν θεὸν ἰκέ-
τευε

δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

IV

Αὐτόμελον.
ἦχος δ'.

Ταχὺ προκατάλαβε,
πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶς
ἐχθροῖς βλασφημοῦσί σε
καὶ ἀπειλοῦσιν ἡμῖν,
Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν·

ἄνελε τῷ σταυρῷ σου
τοὺς ἡμᾶς πολεμοῦντας,
5 γνῶτωσαν, πῶς ἰσχύει
ὀρθοδόξων ἡ πίστις
πρεσβείας τῆς θεοτόκου,
μόνε φιλάνθρωπε.

β'. Προσόμ. εἰς τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).

Τὰ ρεῖθρα ἡγίαςας
τὰ Ἰορδάνεια,
τὸ κράτος συνέτριψας
τῆς ἁμαρτίας . . .,
Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν·

ὑπέκλινας τῇ παλάμῃ
σεαυτὸν τοῦ προδρόμου,
5 [καὶ] ἔσωσας ἐκ τῆς πλάνης
τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος·
διό σε ἰκετεύομεν,
σῶσον τὸν κόσμον σου.

γ'. Προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Σπυρίδωνος
(Δεκ. 12).

Τοῖς λόγοις ἐκόσμησας
τὴν ἐκκλησίαν Χριστοῦ,
τοῖς ἔργοις ἐτίμησας
τὸ κατ' εἰκόνα θεοῦ,
Σπυρίδων μακάριε·

ἔλαμψας ἐν τῷ κόσμῳ
τῇ ἐν σοὶ σωφροσύνῃ,
5 χάριτας ἱαμάτων
ἀπαστράπτων τοῖς πᾶσι·
διὸ καὶ ἐορτάζομεν
πίστει τὴν μνήμην σου.

δ'. Προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Δημητρίου
(Ὀκτ. 26).

Ἡ μνήμη σου, ἔνδοξε
μάρτυς Δημήτριε
ἐφαίδρυνε σήμερον
τὴν ἐκκλησίαν Χριστοῦ
καὶ πάντας συνήγαγεν,

ἄσμασιν ἐπαζίως
εὐφημεῖν σε, θεόφρον,
5 ὡς ὄντως στρατιώτην
καὶ ἐχθρῶν καθαιρέτην·

διὸ ταῖς ἱκεσίαις ταῖς αἰς
ῥῦσαι ἡμᾶς πειρασμῶν.

Ἀθλήσεως καύχημα,
μάρτυς Δημήτριε,
Χριστὸν ἐνδυσάμενος
κατεπολέμησας
ἐχθρὸν τὸν ἀνίσχυρον·

10 πλάνην γὰρ τῶν ἀνόμων
ἐν αὐτῷ καταργήσας
γέγονας τοῖς ἐν πίστει
εὐσεβείας ἀλείπτῃς·
διό σου καὶ τὴν μνήμην σεπτῶς
πανηγυρίζομεν.

θεοτοκίον.

Ἐλπίς ἀκαταίσχυντε
τῶν πεποιθότων εἰς σέ,
ἡ μόνη κυήσας
ὑπερφυῶς ἐν σαρκὶ
Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν·

τοῦτον σὺν τοῖς ἁγίοις,
ἀποστόλοις δυσώπει,
δοῦναι τῇ οἰκουμένῃ
ἰλασμόν καὶ εἰρήνην
καὶ πᾶσιν ἡμῖν πρὸ τέλους
βίου διόρθωσιν.

ε'. Προσόμ. εἰς τὴν μεγάλην Τετάρτην
(Τριψῆδ. σελ. 357).

Ἰούδας ὁ δόλιος
φιλαργυρίας ἔρῳν
προδοῦναί σε, κύριε,
τὸν θησαυρὸν τῆς ζωῆς
δολίως ἐμελέτησεν·
ὄθεν καὶ παροινήσας
τρέχει πρὸς Ἰουδαίους,
5 λέγει τοῖς παρανόμοις·
τί μοι θέλετε δοῦναι,
καὶ γὰρ παραδώσω ὑμῖν
εἰς τὸ σταυρῶσαι αὐτόν;

V

Αὐτόμελον
κοντάκιον εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ σταυροῦ
(Σεπτ. 14)
ἦχος δ'·
Ὁ ὑψώθεις ἐν τῷ σταυρῷ ἐκουσίως,
τῇ ἐπωνύμῳ σου καινῇ πολιτείᾳ
τοὺς οἰκτιρμούς σου δώρησαι, Χρι-
στὲ ὁ θεός·
εὐφρανον [ἐν τῇ] δυνάμει σου
τοὺς πιστοὺς βασιλεῖς ἡμῶν,
νίκας χορηγῶν αὐτοῖς
κατὰ τῶν πολεμίων·
5 τὴν συμμαχίαν ἔχοιεν τὴν σὴν,
ὄπλον εἰρήνης, | ἀήττητον τρόπαιον.

Καθίσματα

β'. Προσόμοιον (Τριψῆδ. σελ. 351).
Τὸν νυμφίον ἀδελφοὶ, ἀγαπήσωμεν,
τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν εὐτρεπίσωμεν,

ἐν ἀρεταῖς ἐκλάμποντες καὶ πίστει
ἵνα ὡς αἱ φρόνιμοι [ὀρθῇ,
τοῦ κυρίου παρθένοι
ἔτοιμοι εἰσέλθωμεν
σὺν αὐτῷ εἰς τοὺς γάμους·
5 ὁ γὰρ νυμφίος δῶρον ὡς θεὸς
πᾶσι παρέχει | τὸν ἄφθαρτον στέ-
φανον.

γ'. Προσόμ. εἰς Μιχαήλ (Νοεμ. 8).

Τῶν ἀσωμάτων λειτουργῶν ἀρχιστρά-
τηγε,
ὁ κατ' ἐνώπιον θεοῦ παριστάμενος,
καὶ ταῖς ἐκεῖθεν λάμπεσι λαμπόμε-
φαιδρυνον, ἁγίαςον [νος,
τοὺς πιστῶς σε ὑμνοῦντας,
πάσης ἀπολύτρουαι
τοῦ ἐχθροῦ τυραννίδος,
5 καὶ εἰρηναίαν αἵτησαι ζωὴν
τοῖς βασιλεῦσι | καὶ πᾶσι τοῖς πέρασι.

Τὰ Χερουβὶμ καὶ Σεραφὶμ πολυόμματα,
τῶν ἀρχαγγέλων λειτουργῶν τὰ στρα-
τεύματα
cὺν ἐξουσίαις θρόνοι, κυριότητες,
ἄγγελοι, δυνάμεις τε

καὶ ἀρχαὶ δυσωποῦσι
cὲ τὸν ποιητὴν ἡμῶν
καὶ θεὸν καὶ δεσπότην·
10 μὴ ὑπερίδῃς δέῃσιν λαοῦ
ἡμαρτηκότος, | Χριστὲ πολυέλεε.

VI

Αὐτόμελον (Ὁκτ. cελ. 76)
ἦχος δ'.

Κατεπλάγη Ἰωσήφ,
τὸ ὑπὲρ φύσιν θεωρῶν,
καὶ ἐλάμβανεν εἰς νοῦν
τὸν ἐπὶ πόκον ὑετὸν
ἐν τῇ ἀσπόρῳ συλλήψει σου, | θεοτόκε,
βάτον ἐν πυρὶ | ἀκατάφλεκτον,
5 ῥάβδον Ἀαρὼν | τὴν βλαστήσασαν·
καὶ μαρτυρῶν ὁ μνήστῳρ σου | καὶ
φύλαξ

τοῖς ἱερεῦσιν ἐκραύγαζε·
παρθένος τίκτει | καὶ μετὰ τόκον
πάλιν μένει παρθένος.

Προσόμοια (ibid.)

Ἐκουσία σου βουλῇ
σταυρὸν ὑπέμεινας, σωτήρ,
καὶ ἐν μνήματι καινῷ
ἄνθρωποι ἔθεντο θνητοὶ

10 τὸν διὰ λόγου τὰ πέρατα cυστηγάμε-
νον·

ὅθεν δεcμευθεῖς | ὁ ἀλλότριος
θάνατος δεινῶς | ἐcκυλεύετο
καὶ οἱ ἐν ἄδου ἅπαντες | ἐκραύγαζον
τῇ ζωηφόρῳ ἐγέρσει σου·
Χριστὸς ἀνέcτη | ὁ ζωοδότης
μένων εἰς τοὺς αἰῶνας.

15 Ἐκ τῶν ἄνω κατελθὼν
τῶν ὑψωμάτων Γαβριὴλ
καὶ τῇ πέτρᾳ προσελθὼν,
ἔνθα ἡ πέτρα τῆς ζωῆς,

λευχειμονῶν ἀνεκραύγαζε | ταῖς κλαι-
ούσαις·

παύσαcθε ὑμεῖς | τῆς θρηνώδους
κραυγῆς

ἔχουcαι ἀεὶ | τὸ εὐcυμπάθητον·
20 ὃν γὰρ ζητεῖτε κλαίουcαι, | θαρceῖτε,
ὡc ἀληθῶς ἐξεγήγερται·
διὸ βοᾷτε | τοῖς ἀποcτόλοις,
ὅτι ἀνέcτη ὁ κύριος.

β'. Προσόμ. εἰς τὴν τῶν Βαῖτων κυριακὴν
(Τριῳδ. cελ. 336).

Μετὰ κλάδων νοητῶς

κεκαθαρμένοι τὰς ψυχὰς
ὡc οἱ παῖδες τὸν Χριστὸν

ἀνευφημήcωμεν πιστῶς,
μεγαλοφώνωc κραυγάζοντες | τῷ δε-
cπότῃ·

εὐλογημένος εἶ σωτήρ | ὁ εἰς τὸν
κόcμον ἐλθὼν

5 τοῦ cῶσαι τὸν Ἀδὰμ, | ἐκ τῆς ἀρ-
χαίας ἀρᾶς

πνευματικῶc γενόμενος, | φιλάνθρωπε,
νέος Ἀδὰμ ὡc ηὐδόκηcας·

ὁ πάντα, λόγε, | πρὸς τὸ cυμφέρον
οἰκονομήcας, δόξα σοι.

Ἐπὶ φίλῳ σου, Χριστὲ,
δάκρυα ραίνειc μυστικῶc,
καὶ ἐγείρεις ἐκ νεκρῶν
Λάζαρον κείμενον θνητὸν,

VI. v. 12 ἄδη Oct. — 18 θρηνώδους cτοργῆς D — fort.: τὸ cυμπάθητον — 23 θαρceῖτε, ἐγγηγερμένον προσκυνήcετε, χαρὰν λαβοῦcαι θαρceῖτε πᾶcαι· θάρcei γοῦν καὶ ἡ Εὐα D — β' 4 σωτήρ rectius eiicias.

10 ἐν ᾧ συμπάθειαν ἔδειξας | φιλανθρω-
πως·

μαθόντα δὲ τὴν σὴν | παρουσίαν, σωτήρ,
τὰ πλήθη τῶν βρεφῶν | ἐξήλθον σήμερον,
ἐν ταῖς χερσὶ κατέχοντα | βαῖα,
τὸ Ὡσαννά σοι κραυγάζοντα·
εὐλογημένος εἶ, ὅτι τὸν κόσμον
εἰς τὸ σῶσαι ἐλήλυθας.

γ'. Προσόμ. εἰς τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).
Ἰορδάνη ποταμέ, | τί ἔθαμβήθης θεωρῶν;

τὸν ἀθεώρητὸν γυμνὸν,
εἶδον καὶ ἔφριξα, φησί·
καὶ πῶς γὰρ τοῦτον οὐκ ἔμελλον | φρίξαι
καὶ δύναι;
οἱ ἄγγελοι αὐτὸν | ὁρῶντες ἔφριξαν·
5 ἐξέστη οὐρανὸς | καὶ γῆ ἐτρόμαξε,
καὶ συνεστάλη θάλασσα | καὶ πάντα
τὰ ὁρατὰ καὶ ἀόρατα·
Χριστὸς ἐφάνη | ἐν Ἰορδάνῃ,
ἀγιάσαι τὰ ὕδατα.

VII

Τροπάριον αὐτόμελον (Τριῳδ. σελ. 281)
ἦχος πλ. δ'.

Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς
λαβὼν ἐν γνώσει,
ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἰωσήφ
σπουδῇ ἐπέστη
ὁ ἁγίαστος, λέγων
τῇ ἀπειρογάμῳ·
ὁ κλίνας τῇ καταβάσει
τοὺς οὐρανοὺς·

5 χωρεῖται ἀναλλοιώτως
ὅλος ἐν σοί·
ὄν καὶ βέπων ἐν μήτρᾳ σου
λαβόντα δούλου μορφὴν,
ἐξίσταμαι κραυγάζειν σοί·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Καθίσματα

β'. Προσόμ. εἰς τὴν τῶν Βαΐων κυριακὴν
(Τριῳδ. σελ. 331).

Ὁ ἐπὶ θρόνου Χερουβὶμ
καὶ ἐπὶ πύλου
ἐπικαθίσας δι' ἡμᾶς
καὶ πρὸς τὸ πάθος
τὸ ἐκούσιον φθάσας
σήμερον ἀκούει

τῶν παίδων ἀναβούντων
τὸ Ὡσαννά,
5 τῶν ὄχλων ἀναφωνούντων,
υἱὲ Δαυΐδ,
σπεῦσον σῶσαι οὐς ἔπλασας,
εὐλογημένε Ἰησοῦ·
εἰς τοῦτο γὰρ ἐλήλυθας,
ὅπως γινώμεν τὴν δόξαν σου.

γ'. Προσόμ. εἰς τὰ Γενέθλια τῆς θεοτόκου
(Σεπτ. 8).

Ἀγαλλιᾶσθω οὐρανὸς,
γῆ εὐφραινέσθω·
ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ οὐρανὸς
ἐν γῇ ἐτέχθη,
ἢ θεόνυμφος αὕτη
ἐξ ἐπαγγελίας·
ἢ στεῖρα βρέφος θηλάζει
τὴν Μαριὰμ,

5 καὶ χαίρει ἐπὶ τῷ τόκῳ | Ἰωακεῖμ,
ῥάβδος, λέγων, ἐτέχθη μοι,
ἐξ ἧς τὸ ἄνθος Χριστὸς
ἐβλάστησεν ἐκ ρίζης Δαυΐδ·
ὄντως θαῦμα παράδοξον!

VI. γ'. v. 3 φρίξαι δοῦναι J — 4 ἰδόντες J — 7 τὰ ἀόρατα J — 7 Χριστὸς γὰρ ἦλθεν
J — VII. v. 1 τὰ προσταχθέντα anctores τῶν προσομοίων legisse videntur

VIII

Αὐτόμελον (Τριῳδ. σελ. 32)

ἤχος πλ. δ'.

Τὴν σοφίαν καὶ λόγον | ἐν σῇ γαστρὶ
συλλαβοῦσα ἀφράστως, | μήτηρ θεοῦ,
τῷ κόσμῳ ἐκύησας

τὸν τὸν κόσμον κατέχοντα,
καὶ ἐν ἀγκάλαις ἔσχεσ

τὸν πάντα συνέχοντα,
5 τὸν τροφοδότην πάντων
καὶ πλάστην καὶ κύριον·
ὅθεν δυσωπῶ σε, | παναγία παρθένε,
καὶ πίστει δοξάζω σε

τοῦ ῥυθῆναι πταισμάτων με,
ὅταν μέλλω παρίστασθαι
πρὸ προσώπου τοῦ κτίστου μου.

10 δέσποινα παρθένε ἀγνή,
τὴν σὴν βοήθειαν τότε μοι δώρησαι·
καὶ γὰρ δύνασαι, | ὅσα θέλεις, πανά-
μωμε.

β'. Προσομ. εἰς τὴν μεγάλην Δευτέραν
(Τριῳδ. σελ. 344).

Τῶν παθῶν τοῦ κυρίου | τὰς ἀπαρχὰς
ἡ παροῦσα ἡμέρα | λαμπροφορεῖ·

δεῦτε οὖν, φιλέορτοι,
ὑπαντήσωμεν ἄσμασιν·

ὁ γὰρ κτίστης ἔρχεται
σταυρὸν καταδέξασθαι,

5 ἑτασμοὺς καὶ μάστιγας,
Πιλάτῳ κρινόμενος·

ὅθεν καὶ ἐκ δούλου
ῥαπισθεῖς ἐπὶ κόρρης

πάντα προσίεται,

ἵνα σώσῃ τὸν ἄνθρωπον·

διὰ τοῦτο βοήσωμεν·

φιλάνθρωπε Χριστὲ ὁ θεὸς

τῶν πταισμάτων δώρησαι τὴν ἄφε-
σιν

10 τοῖς προσκυνούσιν ἐν πίστει
τὰ ἄχραντα πάθη σου.

γ'. Προσομ. εἰς τὸν ἀπόστολον Ἰωάννην
(Σεπτ. 26).

Ὡς υἱὸς ἐπεκλήθης | θείας βροντῆς,
ὡς τὰ ὦτα κωφεύσας | τῶν δυσσεβῶν,
καὶ κάλπιγος ἥδιον

διηχῆσας, ὦ πάνσοφε,

εἰς εὐθείας καρδίας

τοῦ λόγου τὴν σάρκωσιν·

5 καὶ ὡς γνήσιος φίλος

τῷ στήθει ἀνέπεσας·

ὅθεν ἔξαντλήσας | τὸ τῆς γνώσεως βάθος

τοῖς πᾶσιν ἐκήρυξας

τοῦ πατρὸς τὸν συνάναρχον,

Ἰωάννη ἀπόστολε·

πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ

τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δωρήσασθαι

10 τοῖς ἐορτάζουσι πόθῳ
τὴν ἁγίαν μνήμην σου.

Τὸν βυθὸν τῆς ἀλείας | καταλιπὼν
τοῦ σταυροῦ τῷ καλάμῳ | πάντα σα-
τὰ ἔθνη ἐζώγρησας [φῶς

ὡς ἰχθύας πανεύφημε·

καὶ γὰρ, καθὼς σοι ἔφη

Χριστὸς, ἀναδέδειξαι

15 ἁλιεὺς ἀνθρώπων,

ζωγρῶν πρὸς εὐσέβειαν·

ὅθεν κατασπεύρας

θεοῦ λόγου τὴν γνῶσιν

τὴν Πάτμον καὶ [τὴν] Ἑφεσον

ἐκαρπώσω τοῖς λόγοις σου,

θεολόγε ἀπόστολε·

πρέβευε Χριστῷ τῷ θεῷ

τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δωρήσασθαι

20 τοῖς ἐορτάζουσι πόθῳ

τὴν ἁγίαν μνήμην σου.

VIII. v. 2 ἀφλέκτως Hirm. — 4 alii ἐν omisisse videntur — 7 καὶ πίστει δοξάζω σε
αὐτ τοῦ ῥυθῆναι πταισμάτων με alii non legisse videntur — 10 alios τότε σὴν βοήθειαν
μοι δώρησαι legisse suspicor — 11 alios aliis in strophis modulos melodi secuti sunt —
γ' 3 ἥδιον nos: ἡδύτερον vulgo

δ'. Προσὸμ. εἰς τὸν ἀπόστολον Ἰωάννην
(Σεπτ. 26. Μαϊ. 8).

Ἀναπεσὼν ἐν τῷ στήθει | τοῦ Ἰησοῦ,
παρρησίας τυγχάνων | ὡς μαθητῆς
ἠρώτησας, τίς ἐστίν
ὁ προδότης σου, κύριε,
καὶ ὡς ἡγαπημένῳ
ὑπάρχοντι, ἔνδοξε,
5 διὰ τοῦ ἄρτου «οὗτος»
σαφῶς ὑπεδείχθη σοι·
ὄθεν καὶ ὡς μύστης
γεγονὼς τῶν ἄρρητων,
τοῦ λόγου τὴν σάρκωσιν
ἐκδιδάσκεις τὰ πέρατα,
θεολόγε ἀπόστολε·
πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ
τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δωρήσασθαι

10 τοῖς ἐορτάζουσι πόθῳ
τὴν ἁγίαν μνήμην σου.
θεοτοκίον

Παναγία παρθένε, | μήτηρ θεοῦ,
τῆς ψυχῆς μου τὰ πάθη | τὰ χαλεπὰ
θεράπευσον, δέομαι,
καὶ συγγνώμην παράσχου μοι
τῶν ἐμῶν πταισμάτων, | ἀφρόνως ὦν
15 τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, [ἔπραξα,
μολύνas ὁ ἄθλιος·
οἶμοι! τί ποιήσω | ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ
ἡνίκα οἱ ἄγγελοι
τὴν ψυχὴν μου χωρίζουσιν
[ἐκ] τοῦ ἀθλίου μου σώματος;
τότε, δέσποινα, βοήθειά μοι
γενοῦ καὶ προστάτις θερμότατος·
20 σὲ γὰρ ἔχω ἐλπίδα ὁ δοῦλός σου.

ΣΤΙΧΗΡΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΑ.

I

Αὐτόμελον μαρτυρικόν. (Τριῳδ. σελ. 157).
ἦχος α'.

Πανεύφημοι μάρτυρες, ὑμᾶς
οὐχ ἡ γῆ κατέκρυψεν,
ἀλλ' οὐρανὸς ὑπεδέξατο·
ἠνοίγησαν ὑμῖν
παραδείσου πύλαι,
καὶ ἐντὸς γενόμενοι
τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς ἀπολαύετε·
Χριστῷ πρεσβεύσατε
5 δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
τὴν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

β'. Στιχηρὰ προσὸμ. εἰς μνήμην τῶν μαρτύρων
τῶν ἐν Νικοπόλει (Ἰουλ. 10).

Πανεύφημοι μάρτυρες, ὑμεῖς
λίθοις συντριβόμενοι

Χριστὸν τὴν πέτραν τὴν ἄρρηκτον
οὐκ ἐξηρνήσασθε,
ἀλλὰ νικηφόροι
χάριτι γενόμενοι
ἀγγέλων τοῖς χοροῖς συναγάλλεσθε·
μεθ' ὧν πρεσβεύσατε,
5 δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
τὴν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Καλλίνικοι μάρτυρες, φρουραῖς
ἅμα συγκλειόμενοι
ὡς ἐντολῶν θείων φύλακες
καὶ ἐκτηκόμενοι
δίψει, οὐρανόθεν
δρόσον ἐκομίσασθε,
ὕμᾶς πνευματικῶς ἀναψύχουσιν·
διὸ πρεσβεύσατε

VIII. δ' v. 3 ἠρώτησας πυθόμενος τίς G — 4 ἡγαπημένῳ λίαν G — 6 τῶν ἄρρητων
γενόμενος G — 7 τοῖς πέρασι G — 12 theotokion om. G — προστάτις θερμότατος modorum
necessitate exensatur

I. β' v. 7 ἐντολαῖς θεοφύλακες F — 8 διήρη F

10 δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
τὴν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Ἀήττητοι μάρτυρες, Ζωὴν
ἀληθῇ ποθήσαντες
καὶ εἰς αἰὶ διαμένουσιν,
θάνατον ἄδικον
παρανόμῳ ψήφῳ
χαίροντες ὑπέστητε,
καὶ νῦν μετὰ μαρτύρων εὐφραίνεσθε,
μεθ' ὧν πρεσβεύσατε

15 δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
τὴν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

θεοτοκίον.

Κυνέχομαι πάντοθεν δεινοῖς,
καὶ ποῦ φύγω, δέσποινα,
ὁ δυστυχὴς καὶ πανάθλιος;
εἰ μὴ πρὸς σέ, ἀγνή,

καταφεύγω μόνην
τὴν ἐμὴν βοήθειαν,
ἐλπίς ἀπηλπικμένων, θεόνυμφε·
καὶ μὴ παρίδῃς με
20 τὸν ἀνάξιον οἰκέτην σου,
θλιβομένων | ἐτοίμη βοήθεια.

Σταυροθεοτοκίον.

Ῥομφαία διήλθεν, ὦ υἱέ,
ἡ παρθένος ἔλεγεν,
ἐπὶ τοῦ ξύλου ὡς ἔβλεψε
Χριστὸν κρεμάμενον,
τὴν ἐμὴν καρδίαν
καὶ σπαράττει, δέσποτα,
ὡς πάλαι Κυμῶν μοι προέφησεν·
ἀλλὰ ἀνάστηθι

25 καὶ συνδόξασον, ἀθάνατε,
τὴν μητέρα | καὶ δούλην σου, δέο-
[μαι.

II

Θεοτοκίον αὐτόμελον (Νοεμ. 6)
ἦχος α'.

Τῶν οὐρανίων ταγμάτων
τὸ ἀγαλλίαμα,
τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων
κραταιὰ προστασία,
ἄχραντε παρθένε, | σῶσον ἡμᾶς
τοὺς εἰς σέ καταφεύγοντας·

5 ὅτι ἐν σοὶ τὰς ἐλπίδας μετὰ θεὸν,
θεοτόκε, ἀνεθέμεθα.

β'. Στιχηρὰ προσόμοια εἰς τοὺς ἀρχαγγέλους
Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ (Σεπτ. 6).

Τῶν οὐρανίων ταγμάτων
ὡς προεξάρχοντα,
καὶ τῶν ἐν γῇ ἀνθρώπων
ἰσχυρόν σε προστατήν,
φύλακα καὶ ῥύστην | ὑμνοῦμεν πιστῶς,

Μιχαὴλ ἀρχιστράτηγε,
5 καθικετεύοντες πάσης φθοροποιοῦ
ἀλγηδόνης ἡμᾶς ῥύσασθαι.

Ὁ ταξιάρχης τῶν ἄνω
θείων δυνάμεων
σήμερον συγκαλεῖται
τῶν βροτῶν τὰς χορείας,
μίαν σὺν ἀγγέλοις | παιδρὰν ἑορτὴν
10 συγκροτῆσαι συνάξεως
αὐτῶν τῆς θείας καὶ ἅμα ὕμνον θεῷ
ἀναμέλψαι τὸν τρισάγιον.

Ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν θείων
ἡμᾶς πτερύγων σου
προσπεφευγότας πίστει,
Μιχαὴλ θεῖε νόε,
15 φύλαττε καὶ σκέπε | ἐν βίῳ παντὶ
καὶ ἐν ὥρᾳ, ἀρχάγγελε,

τῇ τοῦ θανάτου cὺ πάρεσο βοηθός
ἡμῖν πᾶσιν εὐμενέστατος.

γ'. προσόμ. εἰς τὸν ἀπόστολον Ἰωάννην
(Ματθ. 8).

Ὁ θεατῆς τῶν ἀρρήτων | ἀποκαλύψει
καὶ ἑρμηνεύς τῶν ἄνω
τοῦ θεοῦ μυστηρίων,
ὁ παῖς τοῦ Ζεβεδαίου,
γράψας ἡμῖν
τὸ Χριστοῦ εὐαγγέλιον,
5 θεολογεῖν τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν
καὶ τὸ πνεῦμα ἐξεπαίδευεν.

Ἡ θεοκίνητος λύρα
τῶν οὐρανίων ψδῶν,
ὁ μυστογράφος οὗτος,
τὸ θεόπνευστον στόμα

τὸ ἄσμα τῶν ἁσμάτων
ἄδει τερπνῶς,

10 τὰ μὲν χεῖλη κινῶν ὡς νευράς,
ὥσπερ δὲ πλήκτρον τὴν γλῶτταν
ἀνακινῶν,
καὶ πρεσβεύει τοῦ σωθῆναι ἡμᾶς.

Τῇ βροντοφώνῳ σου γλώττῃ
ἀναφθεγγόμενος
τῆς τοῦ θεοῦ σοφίας | τὸν ἀπόκρυφον
λόγον,
15 θεῷ ἡγαπημένε, | κράζεις ἀεὶ,
ἀναπτύσσων τὰ χεῖλη πυκνῶς,
τὸ «ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος» καὶ δαδου-
χεῖς
πάντα ἄνθρωπον πρὸς γνῶσιν
θεοῦ.

III

Στιχηρά, αὐτόμελον καὶ προσόμοια εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς θεοτόκου (Αὐτ. 15)
ἦχος α'.

Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς | ἐν μνημείῳ τίθεται
καὶ κλίμαξ πρὸς οὐρανὸν
ὁ τάφος γίνεται,
εὐφραίνου Γεθσημανῇ,
5 τῆς θεοτόκου τὸ ἅγιον τέμενος·
βοήσωμεν οἱ πιστοὶ,
τὸν Γαβριὴλ κεκτημένοι ταξίαρχον·
κεχαριτωμένη, χαῖρε·
μετὰ σοῦ ὁ κύριος,
ὁ παρέχων τῷ κόσμῳ
διὰ σοῦ τὸ μέγα ἔλεος.

10 Βαβαὶ τῶν σῶν μυστηρίων ἀγνή!
τοῦ ὑψίστου θρόνος
ἀνεδείχθης, δέσποινα,
καὶ γῆθεν πρὸς οὐρανὸν
μετέστης σήμερον·

ἡ δόξα σου εὐπρεπῆς
θεοφεγγέσιν ἐκλάμπουσα χάρις.
15 παρθένοι σὺν τῇ μητρὶ
τοῦ βασιλέως πρὸς ὕψος ἐπάρθητε·
κεχαριτωμένη, χαῖρε·
μετὰ σοῦ ὁ κύριος,
ὁ παρέχων τῷ κόσμῳ
διὰ σοῦ τὸ μέγα ἔλεος.

Τὴν σὴν δοξάζουσι κοίμησιν
20 ἔξουσiai, θρόνοι, | ἀρχαὶ, κυριότητες,
δυνάμεις καὶ χερουβὶμ
καὶ τὰ φρικτὰ σερραφίμ·
ἀτάλλονται γηγενεῖς
ἐπὶ τῇ θείᾳ σου δόξῃ κοσμούμενοι·
προσπίπτουσι βασιλεῖς
25 σὺν ἀρχαγγέλοις, ἀγγέλοις καὶ μέλ-
πουσι·

II. γ' v. 4 τοῦ F — 8 θεόγραφον FG — 11 ἀναφωνῶν F — 13 βροντοφώνῳ F — III.
v. 10 moduli primorum versuum alterius et tertiae strophae paululum a strophae prima
recedunt — 11 θρόνου F — 23 καυχώμενοι F

κεχαριτωμένη, χαῖρε·
μετὰ σοῦ ὁ κύριος,
ὁ παρέχων τῷ κόσμῳ
διὰ σοῦ τὸ μέγα ἔλεος.

β'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὸ Γενέθλιον τῆς θεοτόκου
(Σεπτ. 8).

ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, | ἐκ τῆς στείρας
τίκτεται·

ἡ χάρις καρπογονεῖν
λαμπρῶς ἀπάρχεται·
εὐφραίνου Ἰωακεῖμ,

5 τῆς θεοτόκου γεννήτωρ γενόμενος·
οὐκ ἔστιν ἄλλος, ὡς σὺ,
τῶν γηγενῶν γεννητόρων, θεό-
ληπτε·

ἡ γὰρ θεοδόχος κόρη,
τοῦ θεοῦ τὸ σκῆνωμα,
τὸ πανάγιον ὄρος
διὰ σοῦ ἡμῖν δεδώρηται.

10 ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ὁ ἐκ στείρας καρπὸς,
ἀναλάμπας νεύματι
τοῦ πάντων δημιουργοῦ
καὶ παντοκράτορος,
εὐτόνως τὴν κοσμικὴν
τῶν ἀγαθῶν διαλέλυκε στείρωσιν·

15 μητέρες σὺν τῇ μητρὶ
τῆς θεοτόκου χορεύσατε κρᾶζουσαι·
κεχαριτωμένη, χαῖρε·
μετὰ σοῦ ὁ κύριος,
ὁ παρέχων τῷ κόσμῳ
διὰ σοῦ τὸ μέγα ἔλεος.

Στήλη σωφροσύνης ἔμψυχος

20 καὶ λαμπρὸν δοχεῖον
ἀποστόλβον χάριτι
ἡ Ἄννα ἡ εὐκλεῆς | φανεῖσα τέτοκε
τὴν πρόβολον ἀληθῶς,
τῆς παρθενίας τὸ θεῖον ἀπάνθισμα,
τὴν πάσαις παρθενικαῖς

25 καὶ παρθενίας ποθοῦσαις τὸ χά-
ρισμα
τὸ τῆς παρθενίας κάλλος
ἐμφανῶς βραβεύουσαν
καὶ παρέχουσαν πᾶσι
τοῖς πιστοῖς τὸ μέγα ἔλεος.

γ'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν ἐν τῷ ναῷ εἰσοδὸν
τῆς θεοτόκου (Νοεμ. 21).

Σήμερον πιστοὶ χορεύσωμεν
ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις
τῷ κυρίῳ ᾄδοντες,

τιμῶντες καὶ τὴν αὐτοῦ
ἡγιασμένην σκηνὴν,
τὴν ἔμψυχον κιβωτὸν

5 τὴν τὸν ἀχώρητον λόγον χωρή-
σασαν·

προσφέρεται γὰρ θεῷ,
ὑπερφυῶς τῇ σαρκὶ νηπιάζουσα·
καὶ ἀρχιερεὺς ὁ μέγας
Ζαχαρίας δέχεται
εὐφραινόμενος ταύτην
ὡς θεοῦ κατοικητήριον.

10 Σήμερον ναὸς ὁ ἔμψυχος
τῆς ἁγίας δόξης
Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν,
ἡ μόνη ἐν γυναιξίν | εὐλογημένη ἀγνή
προσφέρεται τῷ ναῷ
τῷ νομικῷ κατοικεῖν εἰς τὰ Ἅγια·
καὶ χαίρουσι σὺν αὐτῇ
Ἰωακεῖμ καὶ ἡ Ἄννα τῷ πνεύματι·
καὶ παρθενικαὶ χορεῖται
τῷ κυρίῳ ᾄδουσι,
ψαλμικῶς μελωδοῦσαι
καὶ τιμῶσαι τὴν μητέρα αὐτοῦ.

Σὺ τῶν προφητῶν τὸ κήρυγμα,
20 ἀποστόλων δόξα
καὶ μαρτύρων καύχημα
καὶ πάντων τῶν γηγενῶν
ἡ ἀνακαίνισις,
παρθένε μήτηρ θεοῦ·

διὰ γὰρ σοῦ τῷ θεῷ κατηλλάγη-
 μέν·
 διὸ τιμῶμεν τὴν σὴν
 25 ἐν τῷ ναῷ τοῦ κυρίου προέλευσιν·

καὶ σὺν τῷ ἀγγέλῳ πάντες
 ψαλμικῶς τὸ χαῖρέ σοι
 τῇ πανσέμνῳ βοῶμεν,
 τῇ πρεσβείᾳ σου σωζόμενοι.

IV

Στιχηρά, αὐτόμελον καὶ προσόμοια εἰς τὴν μεγάλην Παρασκευὴν (Τριῳδ. σελ. 397)
 ἦχος β'.

“Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρὸν
 ὁ Ἀριμαθαίας καθεῖλε
 τὴν τῶν ἀπάντων ζωὴν,
 σμύρνη καὶ σινδόνη σε,
 Χριστὲ, ἐκήδευσεν·
 καὶ τῷ πόθῳ ἠπείγεται
 καρδίᾳ καὶ χεῖλει
 5 σῶμα τὸ ἀκήρατον
 σοῦ περιπτύσσασθαι·
 ὅμως συστελλόμενος φόβῳ
 χαίρων ἀνεβόα σοι· δόξα
 τῇ συγκαταβάσει σου, φιλόανθρωπε.

“Ὅτε ἐν τῷ τάφῳ τῷ καινῷ
 10 ὑπὲρ τοῦ παντὸς κατετέθης
 ὁ λυτρωτὴς τοῦ παντὸς,
 Αἰδὼς ὁ παγγέλαστος
 ἰδὼν σε ἔπτηξεν·
 οἱ μοχλοὶ συνετρίβησαν,
 ἐθλάσθησαν πύλαι,
 μνήματα ἠνοίχθησαν,
 νεκροὶ ἀνίσταντο·
 τότε ὁ Ἀδὰμ εὐχαρίστως
 15 χαίρων ἀνεβόα σοι· δόξα
 τῇ συγκαταβάσει σου, φιλόανθρωπε.

“Ὅτε ἐν τῷ τάφῳ σαρκικῶς
 θέλων συνεκλείσθης ὁ φύσει
 τῇ τῆς θεότητος
 μένων ἀπερίγραπτος
 καὶ ἀδιόριστος,
 20 τὰ θανάτου ἀπέκλεισας
 ταμεῖα καὶ Αἰδοῦ
 ἅπαντα ἐκένωσας,
 Χριστὲ, βασίλεια·
 τότε καὶ τὸ σάββατον τοῦτο

θείας εὐλογίας καὶ δόξης
 καὶ τῆς σῆς λαμπρότητος ἡξίωσας.

25 “Ὅτε αἱ δυνάμεις σε, Χριστὲ,
 πλάνον ὑπ’ ἀνόμων ἐύρων
 συκοφαντούμενον,
 ἔφριττον τὴν ἄφατον
 μακροθυμίαν σου
 καὶ τὸν λίθον τοῦ μνήματος
 χερσὶ σφραγισθέντα,
 αἷς σου τὴν ἀκήρατον
 πλευρὰν ἐλόγχευσαν·
 30 ὅμως τῇ ἡμῶν σωτηρίᾳ
 χαίρουσαι ἐβόων σοι· δόξα
 τῇ συγκαταβάσει σου, φιλόανθρωπε.

β'. Στιχ. προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Γεωργίου
 (Ἀπριλ. 23).

Δεῦτε τὴν πανέορτον φαιδρὰν
 ἔνδοξον ἀνάστασιν πάντες
 πανηγυρίζαντες,
 πάλιν ἐορτάσωμεν

φαιδρὰν πανήγυριν
 Γεωργίου τοῦ μάρτυρος
 καὶ στέψωμεν τοῦτον

5 ἐαρινοῖς ἄνθεσιν
 ὄντα ἀήττητον,
 ὅπως ταῖς αὐτοῦ ἱκεσίαις
 λάβωμεν τῶν θλίψεων ἅμα
 καὶ πλημμελημάτων ἀπολύτρωσιν.

“Ὅλον προσενήνοχας καυτὸν
 10 τῷ σοὶ δεδωκότι, παμμάκαρ,
 ζωὴν ὀλόκληρον,
 ὥσπερ ὀλοκάρπωσιν
 ζῶσαν καὶ ἔμψυχον

καὶ θυσίαν εὐπρόσδεκτον
καὶ καθαρωτάτην ·
ὄθεν ἐχρημάτισας
πρέσβυς θερμότατος,
Ζάληε ἔξαιρούμενος πάντας
15 πίστει τοὺς ὑμνοῦντάς σε, μάρτυς,
καὶ προσκαλουμένους σε, Γεώργιε.

Σπόρον γεωργήσας ἐμμελῶς
τὸν καταβληθέντα τοῦ λόγου
τῇ καθαρᾷ σου ψυχῇ,
τοῦτον ἐπλεόναςας
πόνους ἀθλήσεως,
20 καὶ σοφῶς ἀποθέμενος
ἐν ἐπουρανίαις
θήκαις τὴν ἀκήρατον
εὖρεσ ἀπόλαυσιν ·

ἧς νῦν ἐμφορούμενος, μάκαρ,
ταῖς πρὸς τὸν θεόν σου πρεσβείαις
τοὺς πιστῶς ὑμνοῦντάς σε περὶ
σωζε.

25 Μάρτυς ἀθλοφόρε τοῦ Χριστοῦ,
τοὺς ἐν διαφόροις ἀνάγκαις
σῶζε πρεσβείαις σου
πάσης περιστάσεως
ἀπολυτρούμενος ·
καὶ διώκων ψυχώλεθρον,
δεινὴν ἀθυμίαν,
χάριν δὲ καὶ ἔλεος
ἡμῖν αἰτούμενος ·
30 ὅπως ταῖς λιταῖς σου σωθέντες
χαίροντες γεραίρωμεν πάντες
τοὺς σεπτοὺς ἀγῶνάς σου, Γεώρ-
γιε.

V

Τροπάριον αὐτόμελον.
ἦχος δ'.

Ἔδωκας σημείωσιν
τοῖς φοβουμένοις σε, κύριε,
τὸν σταυρόν σου τὸν τίμιον,
ἐν ᾧ ἐθριάμβευσας
τὰς ἀρχὰς τοῦ σκότους
καὶ τὰς ἐξουσίας,
καὶ ἐπανήγαγες ἡμᾶς
5 εἰς τὴν ἀρχαίαν μακαριότητα ·
διό σου τὴν φιλόανθρωπον
οἰκονομίαν δοξάζομεν,
Ἰησοῦ παντοδύναμε,
ὁ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

β'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ
Χριστοῦ (Φεβ. 2).

Νόμον τὸν ἐν γράμματι
ἀποπληρῶν ὁ φιλόανθρωπος
τῷ ναῷ νῦν προσάγεται,

καὶ τοῦτον εἰσδέχεται
γηραιαῖς ἀγκάλαις
Συμεὼν ὁ πρέσβυς ·
νῦν ἀπολύεις με, βοῶν,
5 πρὸς τὴν ἐκεῖθεν μακαριότητα ·
κατεῖδον γάρ σε σήμερον
σάρκα θνητὴν περικείμενον,
τὸν ζωῆς κυριεύοντα
καὶ θανάτου δεσπόζοντα.

Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν
ἐθνῶν ἐπέφανα, κύριε,
ἐπὶ κούφῃς καθήμενος
10 νεφέλης ὁ ἥλιος | τῆς δικαιοσύνης,
νόμου τὸ σκιῶδες
ἀποπληρῶν καὶ τὴν ἀρχὴν
καθυποφαίνων τῆς νέας χάριτος ·
διό σε θεασάμενος
ὁ Συμεὼν ἀνεκράυγαζεν ·
ἐκ φθορᾶς με ἀπόλυσον,
ὅτι εἰδόν σε σήμερον.

15 Κόλπων τοῦ γεννήτορος
 μὴ χωριθεῖς τῇ θεότητι,
 σαρκωθείς, ὡς ἡδόκησας,
 ἀγκάλαις κρατούμενος
 τῆς ἀειπαρθένου,
 χερσὶν ἐπεδόθης
 τοῦ θεοδόχου Κυμῶν,
 ὁτὶ χειρί σου κρατῶν τὰ σύμπαντα·
 20 διὸ, νῦν ἀπολύεις με,
 περιχαρῶς ἀνεκραύγαζεν,
 ἐν εἰρήνῃ τὸν δοῦλόν σου,
 ὅτι εἰδὼν σε, δέσποτα.

15 Πρῶτος καθυπέταξας
 τὴν ἀλουργίδα, ἀείμνηστε
 βασιλεῦ, ἐκουσίως Χριστῷ,
 αὐτὸν ἐπιγνοὺς θεὸν
 καὶ παμβασιλέα,
 πάντων εὐεργέτην,
 νικοποιὸν πάσης ἀρχῆς
 καὶ ἐξουσίας τὸν ὑπερκείμενον·
 20 ἐντεῦθεν σοι, φιλόχριστε,
 τὴν βασιλείαν κατεύθυνεν
 Ἰησοῦς ὁ φιλόανθρωπος
 καὶ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

γ'. Στιχ. προσόμ. εἰς μνήμην Κωνσταντίνου
 τοῦ βασιλέως (Μαῖ. 21).

“Ὅπλον κραταιότατον
 τῷ βασιλεῖ ἡμῶν δέδωκας
 τὸν σταυρόν σου τὸν τίμιον,
 δι’ οὗ ἐβασίλευσεν | ἐπὶ γῆς δικαίως,
 λάμπας εὐσεβεῖα,
 καὶ βασιλείας οὐρανῶν
 5 κατηξιώθη τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου·
 μεθ’ οὗ σου τὴν φιλόανθρωπον
 οἰκονομίαν δοξάζομεν,
 Ἰησοῦ παντοδύναμε,
 ὁ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἔδωκας, φιλόανθρωπε,
 τῷ εὐσεβεῖ σου θεράποντι
 Σολομῶντος τὴν φρόνησιν,
 10 Δαυῖδ τὴν πραότητα
 καὶ τῶν ἀποστόλων
 τὴν ὀρθοδοξίαν,
 ὡς βασιλέων βασιλεὺς
 κυριευόντων τε πάντων κύριος·
 διό σου τὴν φιλόανθρωπον
 οἰκονομίαν δοξάζομεν,
 Ἰησοῦ παντοδύναμε,
 ὁ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

δ'. Στιχ. προσόμ. εἰς Δανιὴλ καὶ τοὺς τρεῖς
 παῖδας (Δεκ. 17).

Νόμων ἀντεχόμενοι
 τῶν θεοσδότην, πανόλβιοι,
 μισραῖς οὐκ ἐχράνθητε
 τροφαῖς, ἀλλ’ ἀκήρατον
 τῆς ψυχῆς τὸ κάλλος
 διασεσωκότες | διετηρήσατε σαρκὸς
 5 ἀδιαλώβητον καὶ ἀμάραντον
 τὸ ἄνθος τὸ θαυμάσιον
 καὶ τὴν τερπνὴν ὠραιότητα
 τοῦ δεσπότης δοξάζοντος
 τοὺς αὐτὸν θεραπεύοντας.

Θείῳ πυρακτούμενοι
 οἱ νεανῖαι πυρσεύματι
 τοῦ πυρὸς κατεφρόνησαν,
 10 ἐν ᾧ δροσιζόμενοι
 οἱ σεπτοὶ χορείαν
 ἐκλελαμπρυσμένην
 διατυπώσαντες ψδὴν
 τὴν πυλυμνητον ἡδὸν ψάλλοντες,
 τὴν ὄντως ἀδιάδοχον
 καὶ ἀμετάπτωτον πάνσοφοι
 βασιλείαν ποθήσαντες
 τὴν οὐράνιον ἔνδοξοι.

V. β' v. 16 ἡδόκησεν J — γ' 6 σοι F — 8 εὐσεβεῖ βασιλεῖ ἡμῶν G — 12 κυριευόντων
 ἀπάντων FG — 15 *tertia haec strophæ in cod. F primæ et alteri præmissa est* — 16
 βασιλεὺς τῷ θεῷ ἡμῶν G — 17 αὐτὸν γὰρ ἐγνώρισας βασιλέα πάντων ὄντα καὶ δεσπότην
 νικ. G — θεὸν τε καὶ βασιλέα F — 18 πᾶσαν ἀρχὴν FG — 19 ἐξουσίαν ὑπερεκείμενον F —
 20 κατευθύνων F — V. δ' v. 4 σαρκὸς C: σαφῶς Barth. — 5 καὶ ἀκήρατον C

15 Λόγον τῆς σοφίας σου
καταπλαγέντες οἱ τύραννοι,
Δανιὴλ ἀξιάγαστε,
καὶ παίδων τὴν κύνεσιν,
τῆς Χαλδαίων χώρας
ἄρχειν καὶ δεσπόζειν

ὑμᾶς κατέστησαν, σεπτοί·
τὴν ἀρετὴν γὰρ οἶδε σαφέστατα
20 θαυμάζειν καὶ πολέμιος
καὶ πολιτείας λαμπρότητα·
τῶν παθῶν γὰρ κρατήσαντες
ἡγεμόνες γεγόνατε.

VI

Στιχηρά, αὐτόμελον καὶ προσόμοια εἰς μνήμην τοῦ Γεωργίου (Ἀπριλ. 23)
ἤχος δ'.

Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν,
ἀθλοφόρε Γεώργιε,
συνελθόντες σήμερον
εὐφημοῦμέν σε·
ὅτι τὸν δρόμον τετέλεκας,
τὴν πίστιν τετήρηκας
καὶ ἐδέξω ἐκ θεοῦ
5 τὸν τῆς νίκης σου στέφανον·
ὃν ἰκέτευε
ἐκ φθορᾶς καὶ κινδύνων | λυτρωθῆναι
τοὺς ἐν πίστει ἐκτελοῦντας
τὴν αἰσιέβαστον μνήμην σου.
Ῥωμαλέω φρονήματι
πεποιθὺς ἡὺτομόλησας
10 ὥσπερ λέων, ἔνδοξε,
πρὸς τὴν ἀθλησιν,
ὑπερορῶν μὲν τοῦ σώματος,
ὥς φθείρεσθαι μέλλοντος,
τῆς ἀφθάρτου δὲ ψυχῆς
σοφῶς ἐπιμελούμενος,
καὶ κολάσεων
πολυτρόποις ἰδέαις | ἐπυρώθης
15 ὥς χρυσοῦς κεκαθαρμένος
ἐπταπλασίως, Γεώργιε.
Τῷ σωτῇρι συνέπαθες
καὶ θανάτῳ τὸν θάνατον
ἐκουσίως, ἔνδοξε, | μιμησάμενος

συμβασιλεύεις λαμπρότατα,
πορφύραν ἐξ αἵματος
20 ἐνδυσάμενος φαιδρὰν
καὶ τῷ σκήπτρῳ τῶν ἄθλων σου
ἐγκοσμούμενος
καὶ στεφάνῳ τῆς νίκης | διαπρέπων
ἀπεράντους εἰς αἰῶνας,
μεγαλομάρτυς Γεώργιε.
Τῷ τῆς πίστεως θώρακι
καὶ ἀσπίδι τῆς χάριτος
καὶ σταυροῦ τῷ δόρατι
συμφραζάμενος,
τοῖς ἐναντίοις ἀνάλωτος
ἐγένου, Γεώργιε,
καὶ ὡς θεῖος ἀριστεὺς
τῶν δαιμόνων τὰς φάλαγγας
τροπωσάμενος
30 σὺν ἀγγέλοις χορεύεις·
τοὺς πιστοὺς δὲ
περιέπων ἀγιάζεις
καὶ διασώζεις καλούμενος.
Ὡς ἀστέρα πολύφωτον,
ὥσπερ ἥλιον λάμποντα
ἐν τῷ στερεώματι | σὲ γινώσκομεν·
35 ὡς μαργαρίτην πολύτιμον,
ὡς λίθον αὐγάζοντα,
ὡς ἡμέρας σε υἱὸν,

ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν,
ὡς ὑπέρμαχον
τῶν πιστῶν ἐν κινδύνοις | εὐφημοῦμεν,
ἐκτελοῦντές σου τὴν μνήμην,
40 τροπαιοφόρε Γεώργιε.

Ἐν θαλάσῃ με πλέοντα,
ἐν ὁδῷ με βαδίζοντα,
ἐν νυκτὶ καθεύδοντα
περιφρούρησον·
ἐπαγρυπνοῦντα διάσωσον,
παμμάκαρ Γεώργιε,
καὶ ἀξίωσον ποιεῖν
45 τοῦ κυρίου τὸ θέλημα,
ὅπως εὖροιμι
ἐν ἡμέρᾳ τῆς δίκης | τῶν ἐν βίῳ
πεπραγμένων μοι τὴν λύσιν
ὁ προσδραμῶν ἐν τῇ σκέπῃ σου.

β'. Στιχ. προσόμ. εἰς Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον
(Νοεμ. 13).

Τὴν χρυσήλατον κάλπιγγα,
τὸ θεόπνευστον ὄργανον,
τῶν δογμάτων πέλαγος
ἀνεξάντλητον,
τῆς ἐκκλησίας τὸ στήριγμα,
τὸν νοῦν τὸν οὐράνιον,
τῆς σοφίας τὸν βυθόν,
5 τὸν κρατῆρα τὸν πάγχρυσον,
τὸν προχέοντα
ποταμοὺς διδασμάτων | μελιρρύτων
καὶ ἀρδεύοντα τὴν κτίσιν
μελωδικῶς ἀνυμνήσωμεν.

Τὸν ἀστέρα τὸν ἄδυτον,
τὸν ἀκτῖσι φωτίζοντα
10 διδασμάτων ἅπασαν | τὴν ὑφήλιον,
τῆς μετανοίας τὸν κήρυκα,
τὸν σπόγγον τὸν πάγχρυσον
τὸν ὑγρότητα δεινῆς
ἀπογνώσεως αἶροντα
καὶ δροσίζοντα

ἐκτακείας καρδίας | ἀμαρτίαις
15 Ἰωάννην ἐπαξίως
τὸν χρυκολόγον τιμήσωμεν.

Ὁ ἐπίγειος ἄγγελος
καὶ οὐράνιος ἄνθρωπος,
χελιδὼν ἢ εὐλαλος
καὶ πολύφωνος,
τῶν ἀρετῶν τὸ θησαύρισμα,
ἢ πέτρα ἢ ἄρρηκτος,
20 τῶν πιστῶν ὑπογραμμὸς,
τῶν μαρτύρων ἐφάμιλλος,
ἰσοστάσιος
τῶν ἀγίων ἀγγέλων, | ἀποστόλων
ὁ ὁμότροπος ἐν ὕμνοις
μεγαλυνέσθω Χρυσόστομος.

γ'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς θεοτόκου
(Αὐγ. 15).

Τῇ ἐνδόξῳ κοιμήσει σου
οὐρανοὶ ἐπαγάλλονται,
καὶ ἀγγέλων γέγηθε
τὰ στρατεύματα·
πᾶσα ἡ γῆ δὲ εὐφραίνεται,
ψδὴν σοι ἐξόδιον
προσφωνοῦσα τῇ μητρὶ
5 τοῦ τῶν ὅλων δεσπόζοντος,
ἀπειρόγαμε
παναγία παρθένε, | ἡ τὸ γένος
τῶν ἀνθρώπων ῥυσαμένη
προγονικῆς ἀποφάσεως.

Ἐκ περάτων συνέδραμον
ἀποστόλων οἱ πρόκριτοι
10 θεαρχίῳ νεύματι | τοῦ κηδεῦσαί σε·
καὶ ἀπὸ γῆς αἰρομένην σε
πρὸς ὕψος θεούμενοι
τὴν φωνὴν τοῦ Γαβριὴλ
ἐν χαρᾷ ἀνεβόων σοι· | χαῖρε ὄχημα
τῆς θεότητος ὅλης, | χαῖρε μόνη
15 τὰ ἐπίγεια τοῖς ἄνω
τῷ τοκετῷ σου συνάψασα.

Τὴν Ζωὴν ἢ κυήσας
 πρὸς Ζωὴν μεταβέβηκας
 τῇ σεπτῇ κοιμήσει σου
 τὴν ἀθάνατον,
 δορυφορούντων ἁγγέλων σοι,
 ἀρχῶν καὶ δυνάμεων,
 20 ἀποστόλων, προφητῶν
 καὶ ἀπάσης τῆς κτίσεως, | δεχομένου τε
 ἀκηράτοις παλάμαις | τοῦ υἱοῦ σου
 τὴν ἀμώμητον ψυχὴν σου,
 παρθενομήτορ θεόνυμφε.

δ'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὸν ἀρχάγγελον Μιχαὴλ
 (Νοεμ. 8).

Τρισηλίου θεότητος
 παραστάτης φαιδρότατος,
 Μιχαὴλ, δεικνύμενος,
 ἀρχιστράτηγε,
 μετὰ τῶν ἄνω δυνάμεων
 κραυγάζεις γηθόμενος·
 ἅγιος εἶ ὁ πατήρ,
 5 ἅγιος ὁ συνάναρχος, | λόγος ἅγιος,
 καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, | μία δόξα,
 βασιλεία, μία φύσις,

μία θεότης καὶ δύναμις.
 Καὶ τὸ εἶδός σου πύρινον,
 καὶ τὸ κάλλος θαυμάσιον,
 10 Μιχαὴλ πρωτάγγελε·
 τῇ αὐτῷ γὰρ
 φύσει διέρχῃ τὰ πέρατα,
 πληρῶν τὰ προστάγματα
 τοῦ τῶν ὅλων ποιητοῦ,
 δυνατὸς ἐν ἰσχύϊ σου | γνωριζόμενος,
 καὶ πηγὴν ἰαμάτων | τὸν ναόν σου
 15 ἐργαζόμενος, τῇ κλήσει
 σοῦ τῇ ἁγίᾳ τιμώμενον.

Ὁ ποιῶν τοὺς ἁγγέλους σου,
 ὥσπερ γέγραπται, πνεύματα
 καὶ τοὺς λειτουργοῦντάς σοι
 φλόγα πύρινον,
 μέσον ταγμάτων πρωτεύοντα
 ἀνέδειξας, κύριε,
 20 σου τῶν ἀρχαγγελικῶν
 Μιχαὴλ ἀρχιστράτηγον,
 σοῦ τοῖς νεύμασιν
 καθυπείκοντα, λόγε, | καὶ τὸν ὕμνον
 τὸν τρισάγιον ἐν φόβῳ
 ἀναφωνοῦντα τῇ δόξῃ σου.

VII

Τροπάριον αὐτόμελον εἰς τοὺς ἀποστ. Πέτρον
 καὶ Παῦλον (Ἰουν. 29)
 ἦχος δ'.

Ὁ ἐξ ὑψίστου κληθεὶς,
 οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων,
 ὅτε τὸ ἐπίγειον | σκότος ἡμαύρωσε
 τοὺς ὀφθαλμοὺς σοῦ τοῦ σώματος, β'.
 τῆς ἀσεβείας
 δημοσιεῖον | τὴν σκυθρωπότητα,
 5 τότε τὸ οὐράνιον | φῶς περιήστραψε
 τῆς διανοίας τὰ ὄμματα,
 τῆς εὐσεβείας

ἀνακαλύπτει | τὴν ὡραιότητα·
 ὅθεν ἐπέγνων | τὸν ἐξάγοντα
 φῶς ἐκ σκότους Χριστὸν τὸν θεόν
 10 ὃν ἰκέτευε σῶσαι [ἡμῶν·
 καὶ φωτίσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

β'. Στιχ. προσόμ. εἰς μνήμην Βασιλείου τοῦ
 μεγάλου (Ἰαν. 1).

Ὁ ἐπωνύμως κληθεὶς | τῆς βασιλείας.
 ὅτε τὸ βασίλειον | σὺ ἱεράτευμα,
 τὸ τοῦ Χριστοῦ ἔθνος ἅγιον,
 φιλοσοφία

VI. γ' v. 19 σε F — 21 δεχομένων δέ F — VII. carmen hoc medium insertum est carmini quatuor stropharum — v. 9 φῶς ἐκ σκότους τὸν θεὸν ἡμῶν legisse videtur, qui tertium carmen composuit

καὶ ἐπιστήμη, | πάτερ, ἐποίμανας,
 5 τότε διαδήματι | σὲ κατεκόσμησε
 τῆς βασιλείας, Βασίλειε,
 βασιλευόντων
 ὁ βασιλεύων | καὶ πάντων κύριος,
 ὁ τῷ τεκόντι | συννοούμενος
 αἰδίως υἱὸς καὶ συνάναρχος,
 10 ὃν ἰκέτευε σῶσαι
 καὶ φωτίσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.
 Ἱεραρχίας στολαῖς | ἡγλαϊσμένος
 χαίρων ἀνεκήρυξας | τὸ εὐαγγέλιον
 τῆς βασιλείας, Βασίλειε,
 ὀρθοδοξίας
 τῇ ἐκκλησίᾳ | βλύσας διδάγματα·
 15 οἷς νῦν φωτιζόμενοι, μίαν θεότητα
 τὴν ἐν πατρὶ παντοκράτορι
 μονογενεῖ τε
 τοῦ θεοῦ λόγῳ | καὶ θείῳ πνεύματι
 θεολογοῦμεν | καὶ δοξάζομεν
 ἐν προσώποις τρισὶν ἀδιαίρετον,
 20 ἣν ἰκέτευε σῶσαι
 καὶ φωτίσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.
 Ὁ οὐρανίαις συνῶν | χοροστασίαις
 καὶ συναυλιζόμενος, | πάτερ Βασίλειε,
 ὦν καὶ τὸν βίον ἐζήλωσας
 τῇ λαμπροτάτῃ
 εἰλικρινείᾳ | τῆς πολιτείας σου,
 25 ἔτι μετὰ σώματος | ἀναστρεφόμενος
 τοῖς ἐπὶ γῆς ὡς τις ἄσαρκος,
 τοὺς ἐντρυφῶντας
 τῇ θεοπνεύστῳ | διδασκαλίᾳ σου
 ἐκ τῶν κινδύνων καὶ τοῦ σκότους τῆς
 ἀγνωσίας Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν
 30 καθικέτευε σῶσαι
 καὶ φωτίσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

γ'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὰ προεόρτια τῶν Χριστουγέννων (Δεκ. 23).

Τοῦ Ἡσαΐου φωνὴ | ἀποπληροῦται·
 ἰδοὺ ἡ παρθένος γὰρ | τὸν ἀπερίληπτον

περιγραφόμενον σώματι
 ἐν μήτρᾳ φέρει
 καὶ παραδόξως | τεκεῖν ἐπείγεται·
 5 θεόδεκτον σπήλαιον προευνεπίσθητι·
 ἡ Βηθλεὲμ ἐτοιμάσθητι·
 ὁ βασιλεὺς γὰρ
 σὲ ἡρετίσατο εἰς κατοίκησιν·
 δέχου ἡ φάτνη | σπαργανούμενον
 βρέφος Χριστὸν λύειν μέλλοντα
 10 τὰς σειρὰς τῶν πταισμάτων
 τῶν ἀνθρώπων ἀγαθότητι.
 Ἡ φωτεινὴ τε καὶ ἔμψυχος νεφέλη,
 τὸν ὄμβρον βαστάζουσα | τὸν ἐπουρά-
 νιον,
 τοῦτον ἐν γῇ νῦν προέρχεται
 ἐναποστάξαι,
 ὅπως ἀρδεύῃ ταύτης τὸ πρόσωπον·
 15 τὸ ἔαρ τῆς χάριτος | ἡ νοητὴ χελιδὼν
 ἔνδον ἐν σπλάγχνοις κατέχουσα
 ἀρρήτῳ λόγῳ
 ἐναποτίκτει | χειμῶνα ἄθεον
 διασκεδάζον· | τὸ παλάτιον
 τὸ καθαρὸν καὶ ἀμίαντον
 20 βασιλέα σπηλαίῳ
 ἐπεισάγει σωματούμενον.

Συναπεγράφῃς τοῖς δούλοις ὁ δεσπότης
 πταισμάτων χειρόγραφον | σχίσαι βου-
 λόμενος

καὶ ἀπογράψασθαι ἅπαντας
 ἐν βίβλῳ ζώντων
 θανατωθέντας | κλοπῇ τοῦ ὄψεως·
 25 παρθένος δὲ φέρει σε τὸν πάντα φέ-
 ροντα,
 σάρκα θνητὴν περικείμενον
 καὶ καταλύειν
 σμικρῷ σπηλαίῳ ἐπευδοκήσαντα·
 ὃν γεννηθέντα | τάξεις ἄνωθεν
 ἀγγελικαὶ ἀνυμνήσουσι
 μετὰ θείων ποιμένων,
 ἐκπληττόμεναι τὸ κράτος σου.

VIII

Στιχηρά, αὐτόμελον καὶ πρόσομοια εἰς τὸν ἅγιον Κάββαν (Δεκ. 5)

ἦχος πλ. α'.

Χαίροις, ἀσκητικῶν ἀληθῶς
 ἀγωνισμάτων | τὸ εὐῶδες κειμήλιον·
 σταυρὸν γὰρ ἐπ' ὤμων ἄρας | καὶ τῷ δεσπότη Χριστῷ
 σεαυτὸν, παμμάκαρ, | ἀναθέμενος
 5 σαρκὸς κατεπάτησας | τὸ χαμαίζηλον φρόνημα·
 ταῖς ἀρεταῖς δὲ | τὴν ψυχὴν κατελάμπρυνας
 καὶ πρὸς ἔνθεον | ἀνεπτέρωσας ἔρωτα·
 ὅθεν τὴν παναγίαν σου | κυκλοῦντες, πανεύφημε,
 λάρνακα, Κάββα, τῆς θείας | φιланθρωπίας αἰτούμεθα
 10 τυχεῖν καὶς πρεσβείαις,
 καὶ τῷ κόσμῳ δωρηθῆναι | τὸ μέγα ἔλεος.

Ἄνθραξ θεοφεγγῆς τῷ πυρὶ
 προσομιλήσας, | θεοφόρε, τοῦ πνεύματος,
 ἐδείχθης ἐν κόσμῳ, Κάββα, | καταλαμπρύνων ψυχὰς
 τῶν πιστῶς, θεόφρον, | προσιόντων σοι,
 15 πρὸς φῶς ὁδηγῶν αὐτοὺς | τὸ ἀνέσπερον, ὅσιε·
 ἐρημικοὺς δὲ, | δροσιζόμενος ἄνωθεν
 θείᾳ χάριτι, | κατεμάρανας ἄνθρακας·
 ὅθεν καὶ τὸν τῆς νίκης σοι | προδῆλως δεδώρηται
 στέφανον, πάτερ, | τῆς θείας δικαιοσύνης ὁ πρύτανις
 20 Χριστὸς, ὃν δυσώπει
 ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν δοθῆναι | τὸ μέγα ἔλεος.

Κλίμαξ οὐρανομήκης σαφῶς
 ἡ πολιτεία | σου, θεόφρον, γεγένηται,
 δι' ἧς περ πρὸς ὕψος ἦρθης | καὶ τῷ δεσπότη Χριστῷ
 25 ὁμιλεῖν, παμμάκαρ, | κατηξίωσαι,
 τὸν νοῦν ἐλλαμπόμενος | ταῖς ἐκεῖθεν ἐλλάμψεσι·
 μαρμαρυγαῖς δὲ | ταῖς αὐτοῦ φωτιζόμενος
 τὴν ἰσάγγελον | ἐκομίσω φαιδρότητα·
 ὦ καὶ νῦν παριστάμενος | ἰκέτευε, ὅσιε,
 30 τοὺς ἐκτελοῦντας τὴν θείαν | καὶ πανσεβάσμιον μνήμην σου
 σὺν σοὶ παραστῆναι,
 καὶ τῷ κόσμῳ δωρηθῆναι | τὸ μέγα ἔλεος.

β'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ σταυροῦ (Τριψῆδ. σελ. 201).

Λάμπρον, ὁ τοῦ κυρίου σταυρὸς,
 τὰς φεγγοβόλους | ἀστραπάς σου τῆς χάριτος

καρδίας τῶν ἐν τιμῶντων | καὶ θεολήπτῳ στοργῇ
 περιπτυσσομένων, | κοσμοπόθητε·
 5 δι' οὗ τῶν δακρύων | ἐξηφανίσθη κατήφεια,
 καὶ τοῦ θανάτου | τῶν παγίδων ἐρρύσθημεν
 καὶ πρὸς ἄληκτον | εὐφροσύνην μετήλθομεν·
 δεῖξον τῆς ὡραιότητος | τῆς σῆς τὴν εὐπρέπειαν,
 τὰς ἀντιδόσεις παρέχων | τῆς ἐγκρατείας τοῖς δούλοις σου,
 10 πιστῶς αἰτουμένοις
 σὴν πλουσίαν προστασίαν | καὶ μέγα ἔλεος.

Χαίροις, ὁ Ζηηφόρος σταυρὸς,
 τῆς ἐκκλησίας | ὁ ὡραῖος παράδεικος,
 τὸ ξύλον τῆς ἀφθαρσίας | τὸ ἐξανθήσαν ἡμῖν
 15 αἰωνίου δόξης | τὴν ἀπόλαυσιν·
 δι' οὗ τῶν δαιμόνων | ἀποδιώκονται φάλαγγες,
 καὶ τῶν ἀγγέλων | συνευφραίνονται τάγματα,
 καὶ κυστήματα | τῶν πιστῶν ἐορτάζουσιν·
 ὅπλον ἀκαταγώνιστον, | κραταίωμα ἄρρηκτον,
 20 τῶν βασιλέων τὸ νίκος, | τῶν ἱερέων τὸ καύχημα,
 Χριστοῦ νῦν τὰ πάθη
 καὶ ἡμῖν δίδου προφθάσαι | καὶ τὴν ἀνάστασιν.

Χαίροις, ὁ Ζηηφόρος σταυρὸς,
 τῆς εὐσεβείας | τὸ ἀήττητον τρόπαιον,
 25 ἡ θύρα τοῦ παραδείσου, | ὁ τῶν πιστῶν στηριγμὸς,
 τὸ τῆς ἐκκλησίας | περιτείχισμα·
 δι' οὗ ἐξηφάνισται | ἡ ἀρὰ καὶ κατήρηται,
 καὶ κατεπόθη | τοῦ θανάτου ἡ δύναμις,
 καὶ ὑψώθημεν | ἀπὸ γῆς πρὸς οὐράνια·
 30 ὅπλον ἀκαταμάχητον, | δαιμόνων ἀντίπαλε,
 δόξα μαρτύρων, ὁσίων | ὡς ἀληθῶς ἐγκαλλώπισμα,
 λιμὴν σωτηρίας,
 ὁ δωρούμενος τῷ κόσμῳ | τὸ μέγα ἔλεος.

Δεῦρο, τῶν πρωτοπλάστων δυὰς,
 35 ἡ τῆς χορείας | ἐκπεσοῦσα τῆς ἄνωθεν
 τῷ φθόνῳ τοῦ βροτοκτόνου | διὰ πικρᾶς ἡδονῆς
 τῆς τοῦ ξύλου πάλαι | ἀπογεύσεως·
 ἰδοὺ τὸ πανσέβαστον | ὄντως ξύλον προσέρχεται,
 ὃν προσδραμόντες | ἐν χαρᾷ περιπτύξασθε
 40 καὶ βοήσατε | πρὸς αὐτὸ μετὰ πίστεως·

cὐ ἡμῶν ἡ ἀντίληψις, | σταυρὲ πανσεβάσμιε,
 οὐ τοῦ καρποῦ μετασχόντες | τῆς ἀφθαρσίας ἐτύχομεν,
 Ἐδὲμ τὴν προτέραν
 κομικάμενοι βεβαίαν | καὶ μέγα ἔλεος.

IX

Cτιχηρά, αὐτόμελον καὶ προσόμοια εἰς Κοσμᾶν καὶ Δαμιανόν (Νοεμ. 1).

ἦχος πλ. β'.

Ὅλην ἀποθέμενοι
 ἐν οὐρανοῖς τὴν ἐλπίδα
 θησαυρὸν ἀσύλητον
 ἐπὶ γῆς οἱ ἅγιοι
 ἐθησαύρισαν·
 δωρεὰν ἔλαβον, | δωρεὰν διδοῦσι
 5 __τοῖς νοσοῦσι τὰ ἰάματα·
 χρυσὸν ἢ ἄργυρον
 εὐαγγελικῶς οὐκ ἐκτήσαντο·
 ἀνθρώποις τε καὶ κτήνεσι
 τὰς εὐεργεσίας μετέδωκαν,
 ἵνα διὰ πάντων
 ὑπήκοοι γενόμενοι Χριστῷ
 10 ἐν παρρησίᾳ πρεσβεύουσιν
 ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ὅλην ἐβδελύξαντο
 τὴν ἐπὶ γῆς φθειρομένην,
 οὐρανοπολίται δὲ
 ἐν καρκί ὡς ἄγγελοι
 ἐχρημάτισαν,
 ἡ ὁμόφρων κύσκηρος
 ζυνωρὶς ὁμότροπος
 15 τῶν ἁγίων καὶ ὁμόψυχος·
 διὸ τοῖς κάμνουσι
 πᾶσι τὰς ἰάσεις βραβεύουσιν,
 ἀνάργυρον παρέχοντες
 τὴν εὐεργεσίαν τοῖς χρήζουσιν·
 οὐς ἐν ἐτησίαις
 ὑμνήσωμεν ἀξίως ἑορταῖς
 ἐν παρρησίᾳ πρεσβεύοντας
 ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

20 Ὅλην εἰσοικίσασα
 ἐν ἑαυτῇ τὴν τριάδα
 δυὰς ἡ ἀοίδιμος
 Κοσμᾶς καὶ Δαμιανὸς
 οἱ θεόφρονες
 ὡσκρουνοὶ βλύζουσιν | ἐκ πηγῆς νάματα
 ζωηφόρου τῶν ἰάσεων·
 25 ὧν καὶ τὰ λείψανα
 πάθη δι' ἀφῆς θεραπεύουσιν,
 καὶ μόνα τὰ ὀνόματα
 νόσους ἐκ βροτῶν ἀπελαύνουσιν·
 πάντων τῶν προσφύγων
 σωτήριοι τελούντες τῷ Χριστῷ
 ἐν παρρησίᾳ πρεσβεύουσιν
 ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

β'. Cτιχ. προσόμ. εἰς τοὺς ἐν Νικαίᾳ πατέρας
 (Πεντηκ. σελ. 172, ὅρα Ἰουλ. 13).

Ὅλην συγκροτήσαντες
 τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιστήμην
 καὶ τῷ θείῳ πνεύματι
 συνδιασκεψάμενοι
 τὸ μακάριον
 καὶ σεπτὸν σύμβολον | οἱ σεπτοὶ πατέρες
 5 θεογράφως διεχάραξαν·
 ἐν ᾧ σαφέστατα
 τῷ γεγεννηκότι συνάναρχον
 τὸν λόγον ἐκδιδάσκουσι
 καὶ παναληθῶς ὁμοούσιον,
 ταῖς τῶν ἀποστόλων
 ἐπόμενοι προδήλως διδαχαῖς,

10 οἱ εὐκλεεῖς καὶ πανόλβιοι
ὄντως καὶ θεόφρονες.

“Ὀλην εἰςδεξάμενοι
τὴν νοητὴν λαμπηδόνα
τοῦ ἁγίου πνεύματος,
τὸ ὑπερφυέστατον
χρησμολόγημα,

15 τὸ βραχὺ ῥήματι | καὶ πολὺ συνέσει
θεοπνεύστως ἀπεφθέγγαντο,
ὡς χριστοκήρυκες
εὐαγγελικῶν προϊστάμενοι
δογμάτων οἱ μακάριοι
καὶ τῶν εὐσεβῶν παραδόσεων·

20 ἄνωθεν λαβόντες
τὴν τούτων ἀποκάλυψιν σαφῶς
καὶ φωτισθέντες ἐξέθεντο
πίστιν θεοδίδακτον·

“Ὀλην συλλεξάμενοι
ποιμαντικὴν ἐπιστήμην
καὶ θυμὸν κινήσαντες
νῦν τὸν δικαιοτάτον
25 ἐνδικώτατα
τοὺς βαρεῖς ἤλασαν
καὶ λοιμῶδεις λύκους,
τῇ σφενδόνη τῇ τοῦ πνεύματος
ἐκσφενδονήσαντες
τοῦ τῆς ἐκκλησίας πληρώματος,
πесόντας ὡς πρὸς θάνατον

30 καὶ ὡς ἀνιάτως νοσήσαντας
οἱ θεῖοι ποιμένες
ὡς δοῦλοι γνησιώτατοι Χριστοῦ
καὶ τοῦ ἐνθέου κηρύγματος
μύσται ἱερώτατοι.

γ'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν τῆς Ἀπόκρεω κυριακὴν
(Τριψὺδ. σελ. 21).

“Ὅταν μέλλῃς ἔρχεσθαι
κρίσιν δικαίαν ποιῆσαι,
κριτὰ δικαιοτάτε,
ἐπὶ θρόνου δόξης σου
καθεζόμενος,
ποταμὸς πύρινος | πρὸ τοῦ σοῦ βήματος

5 καταπλήττων ἔλκη ἅπαντας,
παρισταμένων σοι
τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων
ἀνθρώπων κρινομένων τε
φόβῳ καθ' ὃ ἕκαστος ἔπραξε,
τότε ἡμῶν φεῖσαι
καὶ μοίρας καταξίωσον, Χριστὲ,
10 τῶν σωζομένων ὡς εὖσπλαγχνος·
πίστει δυσωποῦμέν σε.

Βίβλοι ἀνοιγέσονται,
φανερωθήσονται πράξεις
ἀνθρώπων ἐπίπροσθεν
τοῦ ἀστέκτου βήματος·

διηγήσει δὲ
ἡ κοιλὰς ἅπασα | φοβερῶς βρύγματι
15 τοῦ κλαυθμῶνος, πάντα βλέπουσα
τοὺς ἁμαρτήσαντας
ταῖς αἰωνιζούσαις κολάεσι
τῇ κρίσει τῇ δικαίᾳ σου
παραπεμπομένους καὶ ἄπρακτα
κλαίοντας, οἰκτίρμον·
διό σε δυσωποῦμεν, ἀγαθέ·
20 φεῖσαι ἡμῶν τῶν ὑμνούντων σε,
μόνε πολυέλεε.

Ἦχῆσουσι κάλπιγγες
καὶ κενωθήσονται τάφοι,
καὶ ἐξαναστήσεται
τῶν ἀνθρώπων τρέμουσα
φύσις ἅπασα·

25 οἱ καλὰ πράξαντες | ἐν χαρᾷ χαίρουσι,
προσδοκῶντες μισθὸν λήψεσθαι·
οἱ ἁμαρτήσαντες
τρέμουσι δεινῶς ὀλολύζοντες,
εἰς κόλασιν πεμπόμενοι
καὶ τῶν ἐκλεκτῶν χωριζόμενοι·
30 κύριε τῆς δόξης,
οἰκτείρησον ἡμᾶς ὡς ἀγαθὸς
καὶ τῆς μερίδος ἀξίωσον
τῶν ἡγαπηκότων σε.

Κλαίω καὶ ὀδύρομαι,
ὅταν εἰς αἵσθησιν ἔλθω,

τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον,
 σκότος τὸ ἐξώτερον
 35 καὶ τὸν τάρταρον,
 τὸν δεινὸν σκώληκα,
 τὸν βρυγμὸν αὐθίς τε
 τῶν ὀδόντων καὶ τὴν ἄπαυστον
 ὀδύνην μέλλουσιν
 ἔσσεσθαι τοῖς ἄμετρα πταίεσσι
 καὶ σὲ τὸν ὑπεράγαθον
 40 γνῶμη πονηρᾷ παροργίσασιν·
 ὧν εἷς τε καὶ πρῶτος
 ὑπάρχω ὁ ταλαίπωρος ἐγώ·
 ἀλλὰ, κριτὰ, τῷ ἐλέει σου
 σῶσόν με ὡς εὖσπλαγχνος.

δ'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν τῆς Τυρινῆς κυριακῆς
 (Τριῳδ. σελ. 57).

Ὁ πλάστης μου κύριος
 χοῦν ἐκ τῆς γῆς προσλαβὼν με
 ζωηρῷ φυχίματι | ψυχώσας ἐζώωσε
 καὶ ἐτίμησεν
 ἐπὶ γῆς ἄρχοντα | ὁρατῶν ἀπάντων
 5 καὶ ἀγγέλοις ὁμοδίαιτον·
 Κατὰν δ' ὁ δόλιος
 ὀργάνῳ τῷ ὅφει χρησάμενος
 ἐν βρώσει ἐδελέασε
 καὶ θεοῦ τῆς δόξης ἐχώρισε
 καὶ τῷ κατωτάτῳ
 θανάτῳ παραδέδωκεν εἰς γῆν·
 10 ἀλλ' ὡς δεσπότης καὶ εὖσπλαγχνος
 πάλιν ἀνακάλεσαι.

Στολὴν θεοῦφαντον
 ἀπεξεδύθην ὁ τάλας,
 σοῦ τὸ θεῖον πρόσταγμα
 παρακούσας, κύριε,
 συμβουλίᾳ ἐχθροῦ·
 15 καὶ σукῆς φύλλα δὲ
 καὶ τοὺς δερματίνους
 νῦν χιτῶνας περιβέβλημαι·
 ἰδρῶτι κέκριμαι
 ἄρτον μοχθηρὸν κατεσθίειν γάρ·
 ἀκάνθας καὶ τριβόλους δὲ
 φέρειν μοι ἢ γῆ κεκατάραται·

20 ἀλλ' ὁ ἐν ὑστέροις [θεῖς
 τοῖς χρόνοις ἐκ παρθένου σαρκω-
 ἀνακαλέσας εἰσάγαγε
 πάλιν εἰς παράδεισον.

Παράδεισε πάντιμε,
 τὸ ὠραιότατον κάλλος,
 θεόκτιστον σκῆνωμα,
 εὐφροσύνη ἄληκτε
 25 καὶ ἀπόλαυσις,
 δόξα τῶν δικαίων,
 προφητῶν τερπνότης
 καὶ ἁγίων οἰκητήριον,
 ἡχῶ τῶν φύλλων σου
 πλάστην τὸν τῶν ὅλων ἰκέτευε
 τὰς πύλας ὑπανοῖξάι μοι,
 30 ἅς τῇ παραβάσει ἀπέκλεισαι,
 καὶ ἀξιωθῆναι
 τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς μεταλαβεῖν
 καὶ τῆς χαρᾶς, ἥς τὸ πρότερον
 ἐν σοὶ κατετρύφησα.

Ἀδὰμ ἐξωστράκιται
 παρακοῇ παραδείσου
 35 καὶ τρυφῆς ἐκβέβληται,
 γυναικὸς τοῖς ῥήμασιν
 ἀπατώμενος,
 καὶ γυμνὸς κάθηται | τοῦ χωρίου, οἴμοι!
 ἐναντίον ὀδυρόμενος·
 διὸ σπουδάζωμεν
 πάντες τὸν καιρὸν ὑποδέξασθαι
 40 νηστείας, ὑπακούοντες
 εὐαγγελικῶν παραδόσεων,
 ἵνα διὰ τούτων
 εὐάρεστοι γενόμενοι Χριστῷ
 τοῦ παραδείσου τὴν οἶκιν
 πάλιν ἀπολάβωμεν.

ε'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν τῆς Ὁρθοδοξίας κυ-
 ριακῆς (Τριῳδ. σελ. 123).

Σὲ τὸν ἀκατάληπτον
 πρὸ ἐωςφόρου ἀνάρχως
 ἐξ αὐτοῦ λάμψαντα
 ἄσωμάτου τέ γαστροῦ

τοῦ γεννήτορος
οἱ προφήται, κύριε,
οἱ τῷ σῷ πνεύματι
5 ἔμπνευσθέντες προηγόρευσαν
παιδίον ἔσεσθαι
ἐξ ἀπειρογάμου σαρκούμενον,
ἀνθρώποις συναπτόμενον
καὶ τοῖς ἐπὶ γῆς καθορώμενον·
δι' ὧν ὡς οἰκτίρμων
ἐλλάμψεως ἀξίωσον τῆς σῆς
10 τοὺς ἀνυμνοῦντας τὴν ἄφραστον
σοῦ σεπτὴν ἀνάστασιν.

Λόγῳ σε κηρύξαντες
οἱ θεηγόροι προφήται
καὶ ἔργοις τιμήσαντες
ἀτελεύτητον ζωὴν
ἐκαρπώσαντο·
15 τῇ γὰρ κτίσει, δέσποτα,
παρὰ σὲ τὸν κτίσαντα
μὴ λατρεύειν καρτερήσαντες
τὸν κόσμον ἅπαντα
εὐαγγελικῶς ἀπεστράφησαν,
καὶ σύμμορφοι γεγόνασιν
οὗ περ προηγόρευσαν πάθους σου·
20 ὧν ταῖς ἰκεσίαις
ἀξίωσον ἀμέμπτως διελθεῖν
τῆς ἐγκρατείας τὸ στάδιον,
μόνε πολυέλεε.

Φύσει ἀπερίγραπτος
τῇ θεϊκῇ σου ὑπάρχων
ἐπ' ἐσχάτων, δέσποτα,
σαρκωθείς ἡξίωσας
25 περιγράφεσθαι·
τῆς σαρκὸς προσλήψει γὰρ
καὶ τὰ ἰδιώματα
ἀνελάβου ταύτης ἅπαντα·
διὸ τὸ εἶδός σου
τὸ τῆς ἐμφερείας ἐγγράφοντες
σχετικῶς ἀσπαζόμεθα,
30 πρὸς τῆς σὴν ἀγάπην ὑψούμενοι·
καὶ τῶν ἰαμάτων
τὴν χάριν ἀπαντλοῦμεν ἐξ αὐτοῦ

τῶν ἀποστόλων ἐπόμενοι
θείαις παραδόσεσιν.

Ὑπέρτιμον κόσμῳ
ἢ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία
35 τῶν σεπτῶν ἀπείληφε
καὶ ἁγίων εἰκόνων
τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ
καὶ τῆς θεομήτορος | καὶ ἁγίων πάντων
φαιδροτάτην ἀναστήλωσιν,
δι' ἧς φαιδρύνεται
καὶ καταγλαῖζεται χάριτι
40 καὶ στίφος ἀποβάλλεται
τῶν αἰρετικῶν ἐκδιώκουσα
καὶ ἀγαλλομένη
δοξάζει τὸν φιλόανθρωπον θεὸν
τὸν δι' αὐτὴν ὑπομείναντα
πάθη τὰ ἐκούσια.

5'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν τῶν Ἀγίων πάντων
κυριακὴν (Πεντηκ. σελ. 210).

Οἱ πνευματορήτορες,
οἱ μαθηταὶ τοῦ σωτῆρος,
τοῦ πνεύματος ὄργανα
πίστει χρηματίσαντες,
διεσπάρησαν
εἰς τὰ γῆς πέρατα, | τὸ σεπτὸν κήρυγμα
5 ὀρθοδόξως κατασπεύροντες,
ἐξ ὧν ἐβλάστησαν
θεία γεωργία καὶ χάριτι
μαρτύρων τὰ στρατεύματα,
πάθος τὸ σεπτὸν εἰκονίζοντες
διὰ πολυτρόπων [ρός·
στρεβλώσεων, μαστίγων καὶ πυ-
10 καὶ παρρησίας πρεσβεύουσιν
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Πυρὶ ἐκκαίόμενοι
τῆς τοῦ κυρίου ἀγάπης
πυρὸς κατεφρόνησαν
καὶ ὡς θεῖοι ἄνθρακες
ἀναπτόμενοι
15 οἱ σεπτοὶ μάρτυρες | ἐν Χριστῷ ἔφλεξαν
φρυγανῶδες πλάνης φρύαγμα,

θηρῶν δὲ ἔφραξαν
 στόματα σοφαῖς ἐπικλήσεσι,
 καὶ κάρας ἐκτεμνόμενοι
 ἔτεμον ἐχθροῦ πάσας φάλαγγας,
 20 καὶ τοὺς τῶν αἱμάτων
 προχέοντες κρουνοὺς καρτερικῶς
 τὴν ἐκκλησίαν κατήρδευσαν,
 πίστει ἀναθάλλουσιν.

Θηρσί προσπαλαίοντες,
 τυμπανιζόμενοι ξίφει,
 ὄνυξι ξεόμενοι,
 χεῖρας ἀφαιρούμενοι
 25 καὶ στρεβλούμενοι
 οἱ στερροὶ μάρτυρες | καὶ πυρὶ ἐνύλῳ
 ἀνενδότως φλογιζόμενοι
 καὶ ἐκκεντούμενοι
 καὶ τὰς ἀρμονίας τεμνόμενοι
 ὑπέφερον στερρότατα
 30 λῆξιν προορῶντες τὴν μέλλουσαν
 καὶ τοὺς ἀκηράτους [στοῦ,
 στεφάνους καὶ τὴν δόξαν τοῦ Χρι-
 ῶ παρρησία πρεβεύουσιν
 ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἐν πᾶσι τοῖς πέραςι
 τοὺς ἐναθλήσαντας πίστει
 35 ἀποστόλους, μάρτυρας,
 ἱερεῖς θεόφρονες,
 σεμνὰ γυναῖα,
 ἱερὸν ἄθροισμα | ἱεροῖς ἔσμασι
 κατὰ χρέος εὐφημήσωμεν,
 ὅτι συνήφθησαν
 τοῖς ἐπουρανίοις οἱ γήϊνοι
 40 καὶ πάθει τὴν ἀπάθειαν
 χάριτι Χριστοῦ ἐκομίσαντο·
 καὶ νῦν ὡς ἀστέρες
 στερροὶ περιαιγάζοντες ἡμᾶς
 ἐν παρρησίᾳ πρεβεύουσιν
 ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ζ'. Cтих. προσόμ. εἰς Ἀνδρόνικον καὶ τὴν συμ-
 βίαν αὐτοῦ (Ὁκτ. 9).

Ὁλὴν ἀποθέμενοι | βιωτικὴν τυραννίδα

καὶ πλοῦτον μισήσαντες
 καὶ τρυφὴν τὴν ρέουσιν
 βδελυζόμενοι
 τὸν σταυρὸν ἤρατε | ὡς ζυγὸν ἔνθεον,
 5 καὶ Χριστῷ ἠκολουθήσατε
 καὶ πρὸς οὐράνιον
 χλόην θαυμαστῶς ἐσκηνώσατε·
 ἐν οἷς συναγαλλόμενοι
 μέμνησθε ἡμῶν τῶν ἐκ πίστεως
 ὑμῶν μεμνημένων
 καὶ πόθῳ ἐκτελούντων εὐλαβῶς
 10 τὴν ἱερὰν καὶ σεβάσμιον
 μνήμην ὑμῶν, ἅγιοι.

Ὅλως ἀγαπήσατα
 σὲ ἐκ ψυχῆς τὸν δεσπότην
 ὀπίσω συνέδραμε
 δυὰς ἡ ἀοίδιμος | καὶ ὁμόζυγος,
 15 καὶ τερπνὰ ἅπαντα | καὶ δεσμὸν ἄλυτον
 ὡς ἱστὸν ἀράχνης ἔλυσε·
 διὸ καὶ ἔτυχε
 σοῦ τῆς βασιλείας, ἀθάνατε·
 αὐτῶν οὖν ταῖς διήσεσιν
 ἱλασμόν, οἰκτίρμον, παράσχου μοι
 20 τῶν πλημμελημάτων
 καὶ δεῖξόν με ἀνώτερον παθῶν
 τῶν ἐνοχλούντων μου, δέσποτα,
 τὴν ψυχὴν ἐκάστοτε.

Παίδων ἐστερήθητε
 τῆς ποθεινῆς ξυνωρίδος
 προστάξει τῇ κρείττονι·
 καὶ τῷ βίῳ μένοντες
 25 ἀπαράκλητοι
 τὴν φωνὴν ἤρατε | τὴν γενναιοτάτην
 τοῦ Ἰωβ καὶ ἀνεκράξατε·
 κύριος ἔδωκε,
 κύριος καὶ πάλιν ἀφείλετο·
 διὸ καὶ τὸ ποθούμενον
 30 ἔργον εὐχερῶς διηγύετε·
 καὶ πρὸς ἐρημίας
 καὶ τόπους τοὺς ἁγίους ἐν χαρᾷ
 μεταναστεύοντες ὤφθητε,
 Ζεῦχος ἱερώτατον.

X

Σταυροθεοτοκίον αὐτόμελον (Τριψδ. σελ. 88)

ἦχος πλ. δ'.

ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!

ὦ μυστηρίου καινοῦ!

ὦ φρικτῆς ἐγχειρήσεως!

ἡ παρθένος ἔλεγεν,

ἐν σταυρῷ σε ὡς ἔβλεπεν

ἐν μέσῳ δύο | ληστῶν κρεμάμενον,

5 ὃν ἀνωδύνως | φρικτῶς ἐκύησεν·

ἔκλαιε λέγουσα!

οἶμοι! τέκνον φίλτατον

πῶς ὁ δεινὸς

δῆμος καὶ ἀχάριστος

σταυρῷ προσήλωσε;

β'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν Ὑψωσιν τοῦ σταυροῦ
(Σεπτ. 14).

ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!

τὸ ζωηφόρον φυτὸν,

ὁ σταυρὸς ὁ πανάγιος

εἰς ὕψος αἱρόμενος

ἐμφανίζεται σήμερον·

δοξολογοῦσι | πάντα τὰ πέρατα,

5 ἐκδειματοῦνται | δαίμονες ἅπαντες·

ὦ οἶονδῶρημα | τοῖς βροτοῖς κεχάριται!

. δι' οὗ, Χριστέ,

σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν,

ὡς μόνος εὖσπλαγχνος.

ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!

ὡς βότρυν πλήρη ζωῆς

10 ὁ βαστάσας τὸν ὕψιστον

ἀπὸ γῆς ὑψούμενος

σταυρὸς ὁράται σήμερον,

δι' οὗ πρὸς θεὸν

πάντες εἰλκύσθημεν,

καὶ κατεπόθη | εἰς τέλος θάνατος

ὦ ξύλον ἄχραντον,

ὕφ' οὗ ἀπολαύομεν

15 τῆς ἐν Ἑδῇ

ἀθανάτου βρώσεως,

Χριστὸν δοξάζοντες.

ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!

εὖρος καὶ μῆκος σταυροῦ

οὐρανοῦ ἱσοστάσιον,

ὅτι θεία χάριτι

ἀγιάζει τὰ σύμπαντα·

20 ἐν τούτῳ ἔθνη | βάρβαρα ἥττηνται,

ἐν τούτῳ σκῆπτρα | ἀνάκτων ἡδραστὰι·

ὦ θείας κλίμακος, | δι' ἧς ἀνατρέχομεν

εἰς οὐρανοὺς,

ὑψοῦντες ἐν ἄσμασι | Χριστὸν τὸν κύριον.

γ'. Στιχ. προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Δημητρίου
(Οκτ. 26).

ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!

ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν γῇ

ἀγαλλίαμα σήμερον

ἐν τῇ μνήμῃ ἠϋγασται

Δημητρίου τοῦ μάρτυρος·

ἐκ τῶν ἀγγέλων | ἐπαίνοις στέφεται

5 καὶ ἐξ ἀνθρώπων | ἄσματα δέχεται

ὦ οἶον ἦθλησε! | πῶς καλῶς ἡγώνισται!

δι' οὗ ἐχθρὸς

πέπτωκεν ὁ δόλιος | Χριστοῦ νικήσαντος.

ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!

ταῖς τῶν θαυμάτων βολαῖς

10 τοῦ ἡλίου φανώτερον

εἰς αἰὲ Δημήτριος

διαλάμπει τοῖς πέρασιν,

ἐξ ἀνεσπέρου | φωτὸς λαμπόμενος

καὶ τῷ ἀδύτῳ | φωτὶ τερπόμενος,

οὐ ταῖς ἐλλάμψεσι | νέφη ἀπηλάθησαν

15 βαρβαρικὰ,

νόσοι ἐδιώχθησαν, | δαίμονες ἥττηνταί.

ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!

ὑπὲρ Χριστοῦ λογχευθεὶς

ὁ τρισμακάρ Δημήτριος

πρὸς ἐχθροὺς ἐκάστοτε

ρόμφαία ὤφθη δίστομος,

20 ἀποθερίζων | ἐχθρῶν γαυρίαμα

καὶ καταράσων | δαιμόνων φρύαγμα·

ὦ ἐκβοήσωμεν, | ἅγιε Δημήτριε,
σκέπε ἡμᾶς,
σοῦ τὴν αἰεσέβαστον
μνήμην γεραίροντας.

25 Πύργος εὐσεβείας πέφηνας
ἐρηρειαμένος στερρῶς
ἐπὶ πέτραν τῆς πίστεως,
πειρασμοῖς ἀνάλωτος
καὶ κινδύνοις ἀκλόνητος·
μετὰ σφοδροῦ γὰρ
κάλου καὶ κλύδωνος
σοὶ προσραγέντα | ἀθέων κύματα
30 σὴν οὐ κατέβαλον | ἀκλινῇ στερρότητα·
μαρτυρικῶ
στέφει γὰρ ἐπόθησας | ἐγκαλλωπίζεσθαι.

Πάθει τὸ πάθος μιμούμενος
τὸ ζωηφόρον Χριστοῦ,
παρ' αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν
τῶν θαυμάτων εἴληφας,
ἀθλοφόρε Δημήτριε·
καὶ διασώζεις | τοὺς σοὶ προστρέ-
χοντας,
πολλῶν κινδύνων | αὐτοὺς ρυόμενος,
ἔχων εὐάρεστον | παρρησίαν, ἔνδοξε,
πρὸς τὸν Χριστὸν·
40 ὦ καὶ νῦν παρίστασαι
δόξης πληρούμενος.

Αἵματι τῷ σῷ σταζόμενος
τῷ ζωοδότῃ Χριστῷ
τῷ τὸ αἷμα τὸ τίμιον
διὰ σὲ κενώσαντι
προσηνέχθης, Δημήτριε·
καὶ κοινωνόν σε | δόξης εἰργάσατο
45 καὶ βασιλείας | αὐτοῦ συμμέτοχον,
ὡς ἀριστεύσαντα | κατὰ τοῦ ἀλάστορος
καὶ τὰ δεινὰ
τούτου μηχανήματα
τελείως σβέσαντα.

δ'. Cтих. προσόμ. εἰς τὸν ἀπόστολον Φίλιππον
(Νοεμ. 14).

ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ὁ τοὺς ἰχθύας ποτὲ
σαγηνεύων ἀπόστολος
τῶν ἀνθρώπων γέγονεν
ἀλιεὺς θεοπρόβλητος·
λόγων σαγήνη | ἔθνη ἐζώγρησε,
5 σταυροῦ ἀγκίστρω
κόσμον ἀνείλκυεν·
ὦ οἶον θήραμα | τῷ Χριστῷ προσήγαγεν
ὁ θεουργός!
οὔπερ τὸ μνημόσυνον
νῦν ἐορτάζομεν.

ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ἀποσταλεῖς ἐκ θεοῦ
10 ὁ ἀπόστολος Φίλιππος
μέσον λύκων πρόβατον
ἀπτοήτως νῦν πρόεισι·
τοὺς θήρας ἄρνas
πίστει ἀνέδειξε,
τὸν κόσμον θείως | μετεστοιχείωσεν·
ὦ ἔργα πίστεως!
ὦ δυνάμεις ἄρρητοι!
15 οἷ ταῖς εὐχαῖς
σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν
ὡς μόνος εὖσπλαγχνος.

ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
φρέαρ πηγάζον ζωὴν
ἐν σοφίας ἀντλήματι
τοῖς ἐν κόσμῳ πέφηνεν
ὁ ἀπόστολος Φίλιππος,
20 ἀφ' οὔπερ ρεῖθρα
δογμάτων πρόεισιν,
ἐξ οἷ θαυμάτων | ρεύματα πίνομεν·
ὦ οἷα δέδρακε | φοβερά τεράστια
ὁ θεουργός!
οὔπερ τὸ μνημόσυνον
πίστει γεραίρομεν.

XI

Θ Ε Ο Δ Ω Ρ Ο Υ

Στιχηρὰ προσόμοια νεκρώσιμα (Τριψδ. σελ. 286).

Πρὸς τὸ «Τοῦ κήτους τὸν προφήτην.»

Τὴν μνήμην ἐκτελοῦντες τῶν μαρτύρων
κυρίῳ ἀναπέμψωμεν τοὺς ὕμνους
σήμερον | ἐνθέως εὐφραινόμενοι.

Θανάτῳ τὴν ζωὴν ἀντιλαβόντες
σκιρτᾶτε τὰ οὐράνια οἰκοῦντες
ἄθλοφόροι | ἔνδοξοι Χριστοῦ τοῦ θεοῦ.

Τὰ ξίφη καὶ τὸ πῦρ μὴ πτοηθέντες
5 θαρροῦντες ἐν τῇ πίστει ἄθλοφόροι
τυράννους | ἐν τούτῳ κατεπλήξατε.

10 Θανάτου καὶ ζωῆς ὁ κυριεύων
τοὺς πίστει μεταστάντας ἐκ τοῦ βίου,
Χριστὲ, | σὺν ἀγίοις σου ἀνάπαυσον.

XII

Α Ν Δ Ρ Ε Ο Υ Π Υ Ρ Ρ Ο Υ

Αὐτόμελον καὶ προσόμοια εἰς τοὺς ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον (Ίουν. 29).

Ποίοις | εὐφημιῶν στέμμασιν
ἀναδῆσωμεν Πέτρον καὶ Παῦλον;
τοὺς διηρημένους τοῖς σώμασι
καὶ ἡγνυμένους τῷ πνεύματι,
5 τοὺς θεοκηρύκων πρωτοστάτας·
τὸν μὲν | ὡς τῶν ἀποστόλων προεξάρ-
χοντα,
τὸν δὲ | ὡς ὑπὲρ τοὺς ἄλλους κο-
πιάσαντα·
τούτους γὰρ ὄντως ἀξίους
ἀθανάτου δόξης
10 διαδήμασι στεφανοῖ
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν,
ὁ ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

Ποίοις | ὕμνωδιῶν ἄνθεσιν
καταστέψωμεν Πέτρον καὶ Παῦλον;
τῆς θεολογίας τὰς πτέρυγας
15 τὰς διαπτάσας τὰ πέρατα
καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀνυψωθείσας,

τὰς χεῖρας | εὐαγγελίου τοῦ τῆς χάριτος,
τοὺς πόδας | τῆς ἀληθείας τοῦ κηρύγμα-
τοὺς ποταμοὺς τῆς σοφίας, [τος,
20 τοῦ σταυροῦ τὰ κέρα·
δι' ὧν τὴν δαιμόνων ὄφρυν
Χριστὸς καταβέβληκεν
ὁ ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

Ποίοις | πνευματικοῖς ἄσμασιν
ἐπαινέσωμεν Πέτρον καὶ Παῦλον;
25 τὰ τὴν ἀθεότητα σφάττοντα
μὴ ἀμβλυνόμενα στόματα
τῆς φρικτῆς τοῦ πνεύματος μαχαίρας,
τὰ ῥώμης | περιφανῆ ἐγκαλλωπίσματα,
τὰ πάσης | τῆς οἰκουμένης ἐντροφήματα,
30 τὰς τῆς καινῆς διαθήκης
θεογράφους πλάκας,
νοουμένας ὡς ἐν Σιών
Χριστὸς ἐξεφώνησεν
ὁ ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

XII. Nomen auctoris, omisum in EF, scriptum est in sticherario mosquensi, quo usus est in hoc carmine recognoscendo Pitra Hymnographie p. LXI — 3 το σώματι F — 4 τῇ χάριτι E — 5 τῶν θεοκ. F — 8 ὄντως Pitrae cod. mosqu.: μόνους EF — ἀξίους Pitrae cod. mosqu.: ἀξίως EF — 12 ἐγκομιῶν F — ἄνθεσι E: κάλλεσιν F Barth, Pitra — 13 ἀνυμνήσωμεν F Barth, Pitra — 14 θεογνωσίας F Barth, Pitra — 20 κέρα nos: κέρατα EF vulgo — 21 δι' οὗ F — τὴν om. EF — 26 μὴ Pitra de conl.: καὶ μὴ E et Pitrae codl. τὰ μὴ F

XIII

Ἀπόστιχα προσόμοια (Τριῳδ. σελ. 201)

ἦχος β'.

Λυθέντες τῶν δεσμῶν

τῆς πάλαι καταδίκης,
πιστοὶ σταυροῦ τῷ ξύλῳ,
τὸν ἐν αὐτῷ παγέντα
Χριστὸν δοξολογήσωμεν.

Ὁψώμεθα λαοὶ

προκείμενον τὸ ξύλον,
10 δι' οὗ τὴν σωτηρίαν
ἡμῖν Χριστὸς βραβεύει,
καὶ πίστει ἀσπασώμεθα.
Σταυροθεοτοκίον.

5 Ἀγε νῦν σὺν ἡμῖν,

Δαυὶδ, τὴν λύραν κίνει,
Χριστὸν ὑψοῦτε, ψάλλων,
πιστοὶ καὶ προσκυνεῖτε
αὐτοῦ τὸ ὑποπόδιον.

Ὑψούμενον σταυρῷ

ὑπὲρ βροτῶν ὁρῶσα
τὸν σὺν υἱὸν, παρθένε,
15 ἐβόας θρηνῳδοῦσα·
δόξα τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου.

XIV

ΜΕΓΑΛΥΝΑΡΙΑ

εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριστοῦ (Φεβρ. 2)

ἦχος γ'.

Ἀκατάληπτόν ἐστι | τὸ τελούμενον ἐν σοὶ
καὶ ἀγγέλοις καὶ βροτοῖς, | μητροπάρθενε ἄγνή.

Ἀγκαλίζεται χερσὶν | ὁ πρεσβύτης Συμεὼν

τὸν τοῦ νόμου ποιητὴν | καὶ δεσπότην τοῦ παντός.

5 Βουληθεὶς ὁ πλαστουργὸς, | ἵνα σώσῃ τὸν Ἀδὰμ,

μήτραν ὥκησε τὴν σὴν | τῆς παρθένου καὶ ἄγνης.

Γένος ἅπαν τῶν βροτῶν | μακαρίζει σε, ἄγνή,

καὶ δοξάζει σε πιστῶς | ὡς μητέρα τοῦ θεοῦ.

Δεῦτε ἴδετε Χριστὸν | τὸν δεσπότην τοῦ παντός,

10 ὃν βασιλεύει Συμεὼν | σήμερον ἐν τῷ ναῷ.

Ἐπιβλέπεις πρὸς τὴν γῆν | καὶ ποιεῖς τρέμειν αὐτήν·

καὶ πῶς γέρων κεκμηκὼς | σὲ κατέχει ἐν χερσὶ;

Ζήσας ἔτη Συμεὼν, | ἕως εἶδε τὸν Χριστόν,

καὶ ἐβόα πρὸς αὐτόν· | νῦν ἀπόλυσιν ζητῶ·

15 Ἡ λαβὶς ἡ μυστικὴ, | ἡ τὸν ἄνθρακα Χριστὸν

συλλαβοῦσα ἐν γαστρὶ, | σὺ ὑπάρχεις Μαριάμ.

Θέλων ἐνηνθρώπιας | ὁ προάναρχος θεὸς

καὶ ναῷ προσφέρεισαι | τεσσαρακονθήμερος.

Κατελθόντ' ἐξ οὐρανοῦ | τὸν δεσπότην τοῦ παντός

20 ὑπεδέξατο αὐτόν | Συμεὼν ὁ ἱερεὺς.

- Λάμπρυνόν μου τὴν ψυχὴν | καὶ τὸ φῶς τὸ αἰσθητὸν,
 ὅπως ἴδω καθαρῶς | καὶ κηρύξω σε θεόν.
 Μητροπάρθενε ἀγνή, | τί προσφέρεις τῷ ναῷ
 νέον βρέφος ἀποδοῦς' | ἐν ἀγκάλαις Κυμῶν;
 25 Νῦν ἀπόλυσιν ζητῶ | ἀπὸ σοῦ τοῦ πλαστοουργοῦ,
 ὅτι εἶδόν σε, Χριστὲ, | τὸ σωτήριόν μου φῶς.
 Ὅν οἱ ἄνω λειτουργοὶ | τρόμῳ λιτανεύουσι,
 κάτω νῦν ὁ Κυμῶν | ἀγκαλίζεται χερσί.
 Ἡ τῇ φύσει μὲν μονάς, | τοῖς προσώποις δὲ τριάς
 30 φύλαττε τοὺς δούλους σου, | τοὺς πιστεύοντας εἰς σέ.
 Θεοτόκε ἡ ἐλπίς | πάντων τῶν Χριστιανῶν,
 σκέπε, φρούρει, φύλαττε | τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ.

XV

ΜΕΓΑΛΥΝΑΡΙΑ

εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων (Δεκ. 25)

ἤχος α'.

- Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, | τὴν τιμιωτέραν
 καὶ ἐνδοξοτέραν | τῶν ἄνω στρατευμάτων.
 Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, | τὸν ἐκ τῆς παρθένου
 θεὸν σαρκὶ τεχθέντα.
 5 Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, | τὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ
 τεχθέντα βασιλέα.
 Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, | τὸν ὑπὸ τῶν μάγων
 θεὸν προσκυνηθέντα.
 Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, | τὸν ὑπὸ ἀστέρος
 10 τοῖς μάγοις μηνυθέντα.
 Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, | τὴν ἀγνὴν παρθένον
 τὴν γεννησαμένην | Χριστὸν τὸν βασιλέα.
 Μάγοι καὶ ποιμένες | ἦλθον προσκυνῆσαι
 Χριστὸν τὸν γεννηθέντα | ἐν Βηθλεὲμ τῇ πόλει.
 Σήμερον ἡ παρθένος | τίκτει τὸν δεσπότην
 ἔνδον ἐν τῷ σπηλαίῳ.
 Σήμερον ὁ δεσπότης | τίκτεται ὡς βρέφος
 ὑπὸ μητρὸς παρθένου.
 5 Σήμερον οἱ ποιμένες | βλέπουν τὸν σωτήρα
 σπαργάνοις εἰλημένον | καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ.
 Σήμερον ὁ δεσπότης | ράκει σπαργανοῦται
 ὁ ἀναφῆς ὡς βρέφος.
 Σήμερον πᾶσα κτίσις | ἀγάλλεται καὶ χαίρει,
 10 ὅτι Χριστὸς ἐτέχθη | ἐκ τῆς παρθένου κόρης.

Οὐράνιαι δυνάμεις | τεχθέντα τὸν σωτήρα,
κύριον καὶ δεσπότην | μηνύουσι τῷ κόσμῳ.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, | τῆς τρικυποστάτου
καὶ ἀδιαρέτου | θεότητος τὸ κράτος.

15 Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, | τὴν λυτρωσαμένην
ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ ΚΑΙ ΚΟΝΤΑΚΙΑ.

I

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ

ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωήχου.

α'.

ἦχος α'.

Τοῦ λίθου σφραγισθέντος
ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων
καὶ στρατιωτῶν φυλασσόντων
τὸ ἄχραντόν σου σῶμα
ἀνέστης τριήμερος, σωτήρ,
δωρούμενος τῷ κόσμῳ τὴν ζωὴν·
5 διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν
ἐβόων σοι, ζωοδότα·
δόξα τῇ ἀναστάσει σου, Χριστέ·
δόξα τῇ βασιλείᾳ σου·
δόξα τῇ οἰκονομίᾳ σου,
μόνε φιλόανθρωπε.

10 Τοῦ Γαβριὴλ φθεγξαμένου σοι,
παρθένε, τὸ χαῖρε,
σὺν τῇ φωνῇ ἐσαρκούτο
ὁ τῶν ὅλων δεσπότης
ἐν σοὶ τῇ ἁγίᾳ κιβωτῷ,
ὥς ἔφη ὁ δίκαιος Δαυὶδ·
ἐδείχθης πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν,
15 βασιλεύουσα τὴν κτίσιν σου·
δόξα τῷ ἐνοικήσαντι ἐν σοὶ·
δόξα τῷ προελθόντι ἐκ σοῦ·
δόξα τῷ ἐλευθερώσαντι ἡμᾶς
διὰ τοῦ τόκου σου.

β'.

ἦχος β'.

“Ὅτε κατήλθες πρὸς τὸν θάνατον | ἡ ζωὴ ἡ ἀθάνατος,
τότε τὸν ἄδην ἐνέκρωσας | τῇ ἀστραπῇ τῆς θεότητος·
ὅτε δὲ καὶ τοὺς τεθνεῶτας | ἐκ τῶν καταχθονίων ἀνέστησας,
πᾶσαι αἱ δυνάμεις | τῶν ἐπουρανίων ἐκραύγαζον·
5 ζωοδότα Χριστέ ὁ θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι·

Πάντα ὑπὲρ ἔννοιαν, | πάντα ὑπερένδοξα,
τὰ καὶ, θεοτόκε, μυστήρια·
τῇ ἀγνείᾳ ἐσφραγισμένη | καὶ παρθενία φυλαττομένη
μήτηρ ἐγνώσθης ἀψευδῆς, | θεὸν τεκοῦσα ἀληθινόν·
10 αὐτὸν ἰκέτευε | σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

γ'

ἤχος γ'.

Εὐφραινέσθω τὰ οὐράνια, | ἀγαλλιάσθω τὰ ἐπίγεια,
ὅτι ἐποίησε κράτος | ἐν βραχίονι αὐτοῦ·

ὁ κύριος ἐπάτησε | τῷ θανάτῳ τὸν θάνατον·
πρωτότοκος τῶν νεκρῶν ἐγένετο,

5 ἐκ κοιλίας ἄδου | ἐρρύσατο ἡμᾶς
καὶ παρέσχε τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος.

Σὲ τὴν μεσιτεύσασαν, | τὴν σωτηρίαν τοῦ γένους ἡμῶν
ἀνυμνοῦμεν, θεοτόκε παρθένε·

ἐν τῇ σαρκὶ γὰρ τῇ ἐκ σοῦ προσληφθείῃ

10 ὁ υἱός σου καὶ θεὸς ἡμῶν

τὸ διὰ σταυροῦ καταδεξάμενος πάθος

ἐλυτρώσατο ἡμᾶς ἐκ φθορᾶς ὡς φιλάνθρωπος.

δ'

ἤχος δ'.

Τὸ φαιδρὸν τῆς ἀναστάσεως κήρυγμα

ἐκ τοῦ ἀγγέλου μαθοῦσαι | αἱ τοῦ κυρίου μαθήτριά

καὶ τὴν προγονικὴν ἀπόφασιν ἀπορρίψασαι

τοῖς ἀποστόλοις καυχώμεναι ἔλεγον·

5 ἐσκύλευται ὁ θάνατος, | ἡγέρθη Χριστὸς ὁ θεός,

δωρούμενος τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος.

Τὸ ἀπ' αἰῶνος ἀπόκρυφον | καὶ ἀγγέλοις ἄγνωστον μυστήριον

διὰ σοῦ, θεοτόκε, | τοῖς ἐπὶ γῆς πεφανέρωται,

θεὸς ἐν ἀσυγχύτῳ ἐνώσει σαρκούμενος

10 καὶ σταυρὸν ἐκουσίως | ὑπὲρ ἡμῶν καταδεξάμενος,

δι' οὗ ἀναστήσας τὸν πρωτόπλαστον

ἔσωσεν ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ε'

ἤχος πλ. α'.

Τὸν συνάναρχον λόγον | πατρὶ καὶ πνεύματι,

τὸν ἐκ παρθένου τεχθέντα | εἰς σωτηρίαν ἡμῶν

ἀνυμνήσωμεν πιστοὶ | καὶ προσκυνήσωμεν,

ὅτι ἠυδόκησε σαρκὶ | ἀνελθεῖν ἐν τῷ σταυρῷ

5 καὶ θάνατον ὑπομεῖναι

καὶ ἐγείραι τοὺς τεθνεῶτας | ἐν τῇ ἐνδόξῳ ἀναστάσει αὐτοῦ.

Χαῖρε, πύλη κυρίου | ἡ ἀδιόδευτος·

χαῖρε, τεῖχος καὶ σκέπη | τῶν προστρεχόντων εἰς σέ·

χαῖρε, ἀχείμαστε λιμὴν | καὶ ἀπειρόγαμε,

10 ἡ τεκοῦσα ἐν σαρκὶ | τὸν ποιητὴν σου καὶ θεὸν,

πρεσβεύουσα μὴ ἐλλίπῃς

ὑπὲρ τῶν ἀνυμνούντων καὶ προσκυνούντων τὸν τόκον σου.

ς'

ἤχος βαρύς.

Κατέλυσας τῷ σταυρῷ σου τὸν θάνατον,
 ἠνέωξας τῷ ληστῇ τὸν παράδεισον,
 τῶν μυροφόρων τὸν θρήνον μετέβαλες,
 καὶ τοῖς ἀποστόλοις κηρύττειν ἐπέταξας,
 5· ὅτι ἀνέστης, Χριστὲ ὁ θεὸς,
 παρέχων τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος.

Ὡς τῆς ἡμῶν ἀναστάσεως θησαύρισμα
 τοὺς ἐπὶ σοὶ πεποιθότας, πανύμνητε,
 ἐκ λάκκου καὶ βυθοῦ πταισμάτων ἀνάγαγε·
 10· σὺ γὰρ τοὺς ὑπευθύνους τῇ ἁμαρτίᾳ ἔσωσας
 τεκοῦσα τὴν σωτηρίαν ἡμῶν·
 ἡ πρὸ τόκου παρθένος | καὶ ἐν τόκῳ παρθένος
 καὶ μετὰ τόκον πάλιν μένεις παρθένος.

ζ'

ἤχος πλ. δ'.

Ἐξ ὕψους κατήλθες ὁ εὖσπλαγχνος,
 ταφὴν κατεδέξω τριήμερον,
 ἵνα ἡμᾶς ἐλευθερώσης τῶν παθῶν·
 ἡ Ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις ἡμῶν, | κύριε, δόξα σοι.
 5· Ὁ δι' ἡμᾶς γεννηθεὶς | ἐκ παρθένου καὶ σταύρωσιν
 ὑπομείνας, ἀγαθὲ,
 ὁ θανάτῳ τὸν θάνατον σκυλεύσας
 καὶ ἔγερσιν δείξας ὡς θεὸς
 μὴ παρίδης, οὐς ἔπλασας τῇ χειρί σου·
 10· δεῖξον τὴν φιланθρωπίαν σου, ἐλεῆμον,
 δέξαι τὴν τεκοῦσάν σε θεοτόκον
 πρεσβεύουσαν ὑπὲρ ἡμῶν
 καὶ σῶσον, σωτὴρ ἡμῶν, | λαὸν ἀπεγνωσμένον.

II

η'. Ἀπολυτίκιον εἰς τὴν μεγάλην Παρασκευὴν θ'. Ἀπολυτίκιον εἰς τοὺς ἀποστόλους Πέτρον
 (Τριψδ. σελ. 398) καὶ Παῦλον (Ἰουν. 29)

ἤχος β'.

ἤχος δ'.

Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ,
 ἀπὸ τοῦ ξύλου καθελὼν
 τὸ ἄχραντόν σου σῶμα,
 σινδόνι καθαρᾷ | εἰλήσας καὶ ἀρώμασιν
 ἐν μνήματι καινῷ | κηδεύσας ἀπέθετο.

Οἱ τῶν ἀποστόλων πρωτόθρονοι
 καὶ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι
 τῷ δεσπότῃ τῶν ὅλων πρεσβεύατε,
 εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι
 καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος.

ι' Ἀπολυτίκιον εἰς τὸ Γενέθλιον τῆς θεοτόκου (Σεπτ. 8)
ἤχος δ'.

Ἡ γέννησίς σου, θεοτόκε, | χαρὰν ἐμήνυσε
πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ·
ἐκ σοῦ γὰρ ἀνέτειλεν | ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης,
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν·
5 καὶ λύσας τὴν κατάραν | ἔδωκε τὴν εὐλογίαν,
καὶ καταργήσας τὸν θάνατον
ἔδωρήσατο ἡμῖν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

ια' Ἀπολυτίκιον εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς θεοτόκου.
ἤχος δ'.

Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον
καὶ τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυστηρίου ἡ φανέρωσις·
ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ υἱὸς τῆς παρθένου γίνεται
καὶ Γαβριὴλ τὴν χάριν εὐαγγελίζεται·
5 διὸ σὺν αὐτῷ τῇ θεοτόκῳ βοήσωμεν·
χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

ιβ' Ἀπολυτίκιον εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον (Δεκ. 6)
ἤχος δ'.

Κανόνα πίστεως | καὶ εἰκόνα πραότητος,
ἐγκρατείας διδάσκαλον | ἀνέδειξέ σε τῇ ποιμένῃ σου
ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια·
διὰ τοῦτο ἐκτίσω | τῇ ταπεινῶσει τὰ ὑψηλὰ,
5 τῇ πτωχείᾳ τὰ πλούσια·
πάτερ ἱεράρχα Νικόλαε,
πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ιγ' Ἀπολυτίκιον εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον (Ἀπριλ. 23)
ἤχος δ'.

Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς
καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστῆς,
ἀσθενούντων ἰατρὸς, | βασιλέων ὑπέρμαχος,
τροπαιοφόρε μεγαλομάρτυς Γεώργιε,
5 πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ιδ' Ἀπολυτίκιον εἰς Γρηγόριον τὸν θεολόγον (Ἰαν. 25)
ἤχος α'.

Ὁ ποιμενικὸς αὐλὸς τῆς θεολογίας σου
τὰς τῶν ῥητόρων ἐνίκησε κάλπιδας·

ὡς γὰρ τὰ βάθη τοῦ πνεύματος ἐκζητήσαντι
καὶ τὰ κάλλη τοῦ φθέγματος προσετέθη σοι·
5 ἄλλὰ πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ, πάτερ Γρηγόριε,
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

1ε' Ἀπολυτίκιον τῆς Ἀναλήψεως (Πεντηκ. σελ. 150)

ἦχος πλ. β'.

Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ, Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν,
χαροποιήσας τοὺς μαθητὰς
τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῦ ἁγίου πνεύματος,
βεβαιωθέντων αὐτῶν διὰ τῆς εὐλογίας,
5 ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, | ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου.

1θ' Τροπάριον ἀναστάσιμον τοῦ Πάσχα (Πεντηκ. σελ. 1)

ἦχος πλ. α'.

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι
θανάτῳ θάνατον πατήσας ζωὴν χαρισάμενος.

κα'

Σταυροθεοτοκίον

ἦχος δ'.

Σφαγὴν σου τὴν ἄδικον, Χριστὲ, πῶς τῷ ξύλῳ κρέμασαι
ἡ παρθένος βλέπousα ὁ πᾶσαν γῆν κρεμάσας τοῖς ὕδασι;
ὀδυρομένη ἐβόα σοι· μὴ λίπης μόνην με,
τέκνον γλυκύτατον, εὐεργέτα πολυέλεε,
5 πῶς ἀδίκως πᾶσχεις; 10 τὴν μητέρα | καὶ δούλην σου, δέομαι.

15'

Κοντάκιον (Τριῳδ. σελ. 207)

ἦχος πλ. β'.

Ψυχὴ μου, ψυχὴ μου, | ἀνάστα, τί καθεύδεις;
τὸ τέλος ἐγγίζει | καὶ μέλλεις θορυβεῖσθαι·
ἀνάνηψον οὖν, | ἵνα φείσῃταί σου Χριστὸς ὁ θεὸς
ὁ πανταχοῦ παρῶν | καὶ τὰ πάντα πληρῶν.

1ζ' Κοντάκιον εἰς τὴν τοῦ Πάσχα κυριακὴν (Πεντηκ. σελ. 3)

ἦχος πλ. α'.

Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατήλθες, ἀθάνατε,
ἀλλὰ τοῦ ἄδου καθεῖλες τὴν δύναμιν
καὶ ἀνέστης ὡς νικητὴς, Χριστὲ ὁ θεὸς,
γυναιξὶ μυροφόροις | φθεγξάμενος· χαίρετε·
5 καὶ τοῖς σοῖς ἀποστόλοις | εἰρήνην δωρούμενος
ὁ τοῖς πεσοῦσι παρέχων ἀνάστασιν.

ΡΩΜΑΝΟΥ

ιη' κοντάκιον εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25)
ἦχος γ'.

Ἡ παρθένος σήμερον	δοξολογοῦσι·
τὸν ὑπερούσιον τίκτει,	μάγοι δὲ μετὰ ἁστέρος
καὶ ἡ γῆ τὸ σπήλαιον	ὁδοιποροῦσι·
τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει·	δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη
ἄγγελοι μετὰ ποιμένων	παιδίον νέον, ὁ πρὸ αἰώνων θεός.

ΙΔΙΟΜΕΛΑ ΑΔΕΣΠΟΤΑ.

α' Ἰδιόμελα εἰς τὴν μεγάλην Τρίτην (Τριψδ. σελ. 353)
ἦχος α'.

Ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἀγίων σου
πῶς εἰσελεύσομαι ὁ ἀνάξιος;
ἐὰν γὰρ τολμήσω συνεισελθεῖν εἰς τὸν νυμφῶνα,
ὁ χιτῶν με ἐλέγχει, | ὅτι οὐκ ἔστι τοῦ γάμου,
5 καὶ δέσμιος ἐκβάλλομαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων·
καθάρισον, κύριε, τὸν ρύπον τῆς ψυχῆς μου
καὶ σῶσόν με ὡς φιλόανθρωπος.

ἦχος β'.

Ὁ τῇ ψυχῆς ῥαθυμία νυστάζας	15 ἄλλ' ἐκτινάζας μου τὸν Ζοφερὸν
οὐ κέκτημαι, νυμφίε Χριστέ,	ὕπνον ἐξανάστησον
10 καιομένην λαμπάδα τὴν ἐξ ἀρετῶν,	καὶ ταῖς φρονίμοις συνεισάγαγε παρ-
καὶ νεάνισιν ὁμοιώθην μωραῖς,	θένοισι
ἐν καιρῷ τῆς ἐργασίας ῥεμβόμενος·	εἰς νυμφῶνα τὸν σὸν,
τὰ σπλάγχνα τῶν οἰκτιρμῶν σου	ὅπου ἦχος καθαρὸς ἑορταζόντων
μὴ κλείσῃς μοι, δέσποτα·	καὶ βοώντων ἀπαύστως· κύριε, δόξα σοι.

β' Ἰδιόμελον εἰς τὰς Ὁρας τῆς μεγάλης Παρασκευῆς (Τριψδ. σελ. 393)

ἦχος πλ. β'.

Σήμερον κρέμαται ἐπὶ ξύλου	ῥάπισμα κατεδέξατο
ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν κρεμάσας·	ὁ ἐν Ἰορδάνῃ ἐλευθερώσας τὸν
στέφανον ἐξ ἀκανθῶν	ἡλοῖς προσηλώθη [Ἀδάμ·
περιτίθεται ὁ τῶν ἀγγέλων βασι-	ὁ νυμφίος τῆς ἐκκλησίας·
λεός·	10 λόγῃ ἐκεντήθη ὁ υἱὸς τῆς παρθένου·
5 ψευδῇ πορφύραν περιβάλλεται	προσκυνουμέν σου τὰ πάθη, Χριστέ,
ὁ περιβάλλων τὸν οὐρανὸν ἐν	δεῖξον ἡμῖν
νεφέλαις·	καὶ τὴν ἑνδοξὸν σου ἀνάστασιν.

ιη. Hoc contakion magni poematis partem fuisse testatur Pitra L'hymnogr. p. 47

α' v. 5 ἐκβάλλομαι E: ἐκβαλοῦμαι Triod. - β'. Sophronio hoc idiomelon adsignat II
5 πορφύρα U — 9 προσηλοῦται H

γ'. Ἰδιόμελα τοῦ μεγάλου Καββάτου
(Τριῳδ. σελ. 411)

ἦχος β'.

Σήμερον συνέχει τάφος
τὸν συνέχοντα παλάμη τὴν κτίσιν·
καλύπτει λίθος

τὸν καλύψαντα ἀρετῇ τοὺς οὐρανοὺς·

ὑπνοῖ ἡ Ζωὴ | καὶ Αἰδης τρέμει

5 καὶ Ἀδὰμ τῶν δεσμῶν ἀπολύεται·
δόξα τῇ σῇ οἰκονομίᾳ,
δι' ἧς τελέσας πάντα σαββατισμὸν αἰώ-
ἐδωρήσω ἡμῖν ὡς θεός, [νιον
τὴν παναγίαν ἐκ νεκρῶν σου ἀνά-
στασιν.

ἦχος β'.

10 Τί τὸ ὀρώμενον θέαμα;
τίς ἡ παροῦσα κατάπαυσις;
ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων,
τὴν διὰ πάθους τελέσας οἰκονομίαν,

ἐν τάφῳ σαββατίζει,

15 καινὸν ἡμῖν παρέχων σαββατισμὸν·
αὐτῷ βοήσωμεν·

ἀνάστα ὁ θεὸς κρίνων τὴν γῆν,
ὅτι σὺ βασιλεύεις εἰς τοὺς αἰῶνας,
ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

ἦχος β'.

20 Δεῦτε, ἴδωμεν | τὴν Ζωὴν τῶν ἀπάντων
ἐν τάφῳ κειμένην,

ἵνα τοὺς ἐν τάφῳ κειμένους ζωοποι-
δεῦτε σήμερον [ἡσῃ·

τὸν ἐξ Ἰούδα ὑπνοῦντα θεώμενοι
προφητικῶς αὐτῷ ἐκβοήσωμεν·
ἀναπεσὼν κεκοίμησαι ὡς λέων·

25 τίς ἐγερεῖ σε, βασιλεῦ;
ἀλλ' ἀνάστηθι, σπηρ, αὐτεξουσίως
ὁ δοὺς ἑαυτὸν | ὑπὲρ ἡμῶν ἐκου-
σίως· κύριε, δόξα σοι.

ἦχος πλ. β'.

Ἡτήσατο Ἰωσήφ | τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ

καὶ ἀπέθετο ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ·

30 ἔδει γὰρ αὐτὸν ἐκ τάφου | ὡς ἐκ παστάδος προελθεῖν·
ὁ συντρίψας κράτος θανάτου
καὶ ἀνοίξας πύλας παραδείσου ἀνθρώποις, δόξα σοι.

ἦχος πλ. β'.

Τὴν σήμερον μυστικῶς | ὁ μέγας Μωϋσῆς
προδιετυποῦτο λέγων·

35 καὶ εὐλόγησεν ὁ θεὸς | τὴν ἡμέραν τὴν ἐβδόμην·
τοῦτο γὰρ ἐστίν | τὸ εὐλογημένον σάββατον·
αὕτη ἐστίν | ἡ τῆς καταπαύσεως ἡμέρα,
ἐν ᾗ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ
ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ·

40 διὰ τῆς κατὰ τὸν θάνατον οἰκονομίας
τῇ σαρκὶ σαββατίσας
καὶ εἰς ὃ ἦν | πάλιν ἐπανελθὼν,
διὰ τῆς ἀναστάσεως
ἐδωρήσατο ἡμῖν | Ζωὴν τὴν αἰώνιον,
ὡς μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος.

γ'. ν. 8 ὡς θεός om. Triod. — 11 πανήγυρις E — 20 τῶν ἀπάντων E: ἡμῶν Triod.
— 21 τάφοις Triod. — 26 σπηρ om. Triod. — 33 Μωσῆς E — 39 υἱὸς τοῦ πατρὸς E

δ'. Ἰδιόμελον εἰς τὴν κυριακὴν τῆς Τυρινῆς (Τριψὺδ. σελ. 64)

ἦχος δ'.

Ἐλαμψεν ἡ χάρις σου, κύριε,

ἔλαμψεν ὁ φωτισμὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν·

ἰδοὺ καιρὸς εὐπρόσδεκτος, | ἰδοὺ καιρὸς μετανοίας·

ἀποθώμεθα τὰ ἔργα τοῦ σκότους

5 καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα τοῦ φωτός,

ὅπως διαπλεύσαντες | τὸ τῆς νηστείας μέγα πέλαγος

εἰς τὴν τριήμερον ἀνάστασιν | καταντήσωμεν

τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν

Ἰησοῦ Χριστοῦ | τοῦ ζῶζοντος τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ε'. Ἰδιόμελον εἰς τὸ Πάσχα (Πεντηκ. σελ. 5)

ἦχος πλ. α'.

Ἀναστάσεως ἡμέρα·

καὶ οὕτω βοήσωμεν·

καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν,

καὶ ἀλλήλους περιπτυσώμεθα·

θανάτῳ θάνατον πατήσας

εἵπωμεν, ἀδελφοί, καὶ τοῖς μισοῦσιν

καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι

ἡμᾶς· συγχωρήσωμεν

10 ζωὴν χαρισάμενος.

5 πάντα τῇ ἀναστάσει·

ς'. Θρῆνος εἰς τὴν μεγάλην Παρασκευήν.

ἦχος πλ. α'.

Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον | τὸ φῶς ὥσπερ ἱμάτιον

καθελὼν Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ξύλου | σὺν Νικοδήμῳ

καὶ θεωρήσας νεκρὸν, γυμνὸν, ἄταφον,

· εὐσυμπάθητον θρῆνον ἀναλαβὼν | ὀδυρόμενος ἔλεγεν·

5 οἶμοι, γλυκύτατε Ἰησοῦ!

ὄν πρὸ μικροῦ ὁ ἥλιος | ἐν σταυρῷ κρεμάμενον θεασάμενος

ζόφον περιεβάλλετο·

καὶ ἡ γῆ τῷ φόβῳ ἐκυμαίνετο,

· καὶ διερρήγγυτο ναοῦ τὸ καταπέτασμα·

10 ἀλλ' ἰδοὺ νῦν βλέπω σε

δι' ἐμὲ ἐκουσίως | ὑπελθόντα θάνατον·

πῶς σε κηδεύσω, θεέ μου; | ἢ πῶς σινδόςιν εἰλήσω;

ποίαις χερσὶ δὲ προσπαύσω | τὸ σὸν ἀκήρατον σῶμα;

ἢ ποῖα ἄσματα μέλψω | τῇ σῇ ἐξόδῳ, οἰκτίρμον;

15 μεγαλύνω τὰ πάθη σου, | ὑμνολογῶ καὶ τὴν ταφήν σου

σὺν τῇ ἀναστάσει, κραυγάζων· | κύριε, δόξα σοι·

ς'. Brevioribus modulis carmen instruxit cod. E. prolixioribus cod. U; auctor naeniac in cod. U Θεοφάνης (an Θεοφάνης?) audit

Ζ'. Ἰδιόμελον τῆς μεγάλης Δευτέρας (Τριψδ. σελ. 346)

ἦχος α'.

- Ἐρχόμενος ὁ κύριος | πρὸς τὸ ἐκούσιον πάθος
τοῖς ἀποστόλοις ἔλεγεν ἐν τῇ ὁδῷ·
Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα,
καὶ παραδοθήσεται | ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου,
5 καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ·
δεῦτε οὖν καὶ ἡμεῖς | κεκαθαρμέναις διανοίαις
συμπορευθῶμεν αὐτῷ | καὶ συσταυρωθῶμεν
καὶ νεκρωθῶμεν δι' αὐτὸν | ταῖς τοῦ βίου ἡδοναῖς,
ἵνα καὶ συζήσωμεν αὐτῷ
10 καὶ ἀκούσωμεν βοῶντος αὐτοῦ·
οὐκέτι εἰς τὴν ἐπίγειον Ἱερουσαλὴμ | διὰ τὸ παθεῖν,
ἀλλὰ ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου
καὶ πατέρα ὑμῶν | καὶ θεὸν μου καὶ θεὸν ὑμῶν·
καὶ συνανυψῶ ὑμᾶς | εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ
15 ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

η'. Ἰδιόμελον τῆς μεγάλης Δευτέρας (Τριψδ. σελ. 344)

ἦχος πλ. δ'.

- Ἰδοὺ, ὁ νυμφίος ἔρχεται | ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός·
καὶ μακάριος ὁ δοῦλος, | ὃν εὕρησει γρηγοροῦντα,
ἀνάξιος δὲ πάλιν, | ὃν εὕρησει ῥαθυμοῦντα·
βλέπε οὖν, ψυχὴ μου, | μὴ τῷ ὕπνῳ κατενεχθῆς,
5 ἵνα μὴ τῷ θανάτῳ παραδοθῇς | καὶ τῆς βασιλείας ἔξῳ κλεισθῇς·
ἀλλὰ ἀνάνηψον κρᾶζουσα·
ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν,
* διὰ τῆς θεοτόκου ἐλέησον ἡμᾶς.

θ'. Ἰδιόμελον τῆς μεγάλης Πέμπτης (Τριψδ. σελ. 364)

ἦχος πλ. δ'.

Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταὶ	σε τὸν δίκαιον κριτὴν παραδίδωσι·
ἐν τῷ νιπτῇρι τοῦ δείπνου ἐφωτί-	βλέπε, χρημάτων ἐραστά,
ζοντο,	τὸν διὰ ταῦτα ἀγχόνῃ χρησάμενον·
τότε Ἰούδας ὁ δυσεβῆς	10 φεῦγε ἀκόρεστον ψυχὴν
φιλαργυρίαν νοσῆσας ἐσκοτίζετο,	τὴν διδασκάλῳ τοιαῦτα τολμήσασαν·
5 καὶ ἀνόμοις κριταῖς	ὁ περὶ πάντας ἄγαθός, κύριε, δόξα σοι.

Ζ' ν. 3 ἀναβαίνομεν E — 3 Matth. XX 18. Luc. XVIII 31—33. — 13 καὶ πατέρα ὑμῶν om. E — η' ν. 7 θεὸς ἡμῶν Pandecte: θεός Triod.

ι'. Στιχηρὰ ἰδιόμελα τοῦ Πάσχα (Πεντηκ. σελ. 5)

ἦχος πλ. α'.

Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον ἀναδέ- 15
δεικται,
πάσχα καινὸν ἅγιον, | πάσχα μυστικὸν,
πάσχα πανσεβάσμιον,
πάσχα, Χριστὸς ὁ λυτρωτῆς,
πάσχα ἄμωμον,
5 πάσχα μέγα, πάσχα τῶν πιστῶν·
πάσχα τὸ πύλας ἡμῖν
τοῦ παραδείσου ἀνοῖξαν,
πάσχα πάντας ἁγιάζον πιστοῦς.

Δεῦτε ἀπὸ θεᾶς γυναῖκες εὐαγγελίστριαι
καὶ τῇ Σιών εἶπατε· | δέχου παρ' ἡμῶν
10 χαρᾶς εὐαγγέλια
τῆς ἀναστάσεως Χριστοῦ,
τέρπου, χόρευε
καὶ ἀγάλλου, Ἱερουσαλὴμ,
τὸν βασιλέα Χριστὸν
θεασαμένη ἐκ τοῦ μνήματος
ὡς νυμφίον προερχόμενον.

Αἱ μυροφόροι γυναῖκες | ὀρθρου βαθέος
ἐπιστᾶσαι πρὸς τὸ μνήμα
τοῦ ζωοδότου
εὖρον ἄγγελον
ἐπὶ τοῦ λίθου καθήμενον,
καὶ αὐτὸς προσφθεγζάμενος
αὐταῖς οὕτως ἔλεγε·
τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;
20 τί θρηνεῖτε τὸν ἄφθαρτον ὡς ἐν
φθορᾷ;
ἀπελθοῦσαι κηρύξατε τοῖς ἑαυτοῦ μαθη-
[ταῖς.
Πάσχα τὸ τερπνόν, πάσχα κυρίου, πάσχα,
πάσχα πανσεβάσμιον | ἡμῖν ἀνέτειλε,
πάσχα. ἐν χαρᾷ ἀλλήλους περιπτυσώ-
25 ῶ πάσχα λύτρον λύπης· [μεθα·
καὶ γὰρ ἐκ τάφου σήμερον,
ὥσπερ ἐκ παστοῦ, ἐκλάμψας Χριστὸς
τὰ γύναια χαρᾶς ἔπλησε λέγων·
κηρύξατε ἀποστόλοις.

ια'. Εὐλογητάρια ἀναστάσιμα ψαλλόμενα τῷ μεγάλῳ Καββάτῳ. (Τριψὺδ. σελ. 407)

ἦχος πλ. α'.

Εὐλογητὸς εἶ, κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.

Τῶν ἁγγέλων ὁ δῆμος
κατεπλάγη, ὁρῶν σε
ἐν νεκροῖς λογισθέντα,
τοῦ θανάτου δὲ, σωτῆρ,
τὴν ἰσχὺν καθελόντα
καὶ σὺν ἑαυτῷ | τὸν Ἀδὰμ ἐγείραντα 15
5 καὶ ἐξ ᾧδου πάντας ἐλευθερώσαντα.

Εὐλογητὸς εἶ κ.

Τί τὰ μῦρα | συμπαθῶς τοῖς δάκρυσιν,
ὦ μαθήτριαι, κινᾶτε;
ὁ ἀστράπτων ἐν τῷ τάφῳ ἄγγελος
προσεφθέγγετο ταῖς μυροφόροις·
10 ἴδετε ὑμεῖς τὸν τάφον καὶ ἦσθητε·
ὁ σωτὴρ γὰρ ἐξανέστη τοῦ μνή-
ματος.

Εὐλογητὸς εἶ κ.

Λίαν πρωῒ | μυροφόροι ἔδραμον
πρὸς τὸ μνήμά σου θρηνολογοῦσαι·
ἀλλ' ἐπέστη πρὸς αὐτὰς ὁ ἄγγελος
καὶ εἶπε·
15 θρήνου ὁ καιρὸς πέπαυται· μὴ κλαίετε·
τὴν ἀνάστασιν δὲ ἀποστόλοις εἶπατε.

Εὐλογητὸς εἶ κ.

Μυροφόροι γυναῖκες
μετὰ μύρων ἐλθοῦσαι
πρὸς τὸ μνήμά σου, σῶτερ, ἐνη-
ἀγγέλου τρανῶς [χοῦντο,
πρὸς αὐτὰς φθεγγομένου·
20 τί μετὰ νεκρῶν τὸν ζῶντα λογίζεσθε;
ὡς θεὸς γὰρ ἐξανέστη τοῦ μνήματος.

Τριαδικόν.

Θεοτοκίον.

Προσκυνούμεν πατέρα
καὶ τὸν τούτου υἱὸν τε
καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα,
τὴν ἁγίαν τριάδα | ἐν μιᾷ τῇ οὐσίᾳ
25 σὺν τοῖς Σεραφίμ,
κράζοντες τὸ ἅγιος, ἅγιος,
ἅγιος εἶ, κύριε.

Ζωοδότῃν τεκοῦσα
ἐλυτρώσω, παρθένε,
τὸν Ἀδὰμ ἁμαρτίας,
χαρμονὴν δὲ τῇ Εὐᾷ
ἀντὶ λύπης παρέσχε·
30 ρεύσαντα Ζωῆς | ἵθυνε πρὸς ταύτην δὲ
ὁ ἐκ σοῦ σαρκωθείς θεὸς καὶ ἄνθρωπος.

Σ Ω Φ Ρ Ο Ν Ι Ο Υ

α'. Ἰδιόμελα τῶν Θεοφανείων (Ἰαν. 6)

• ἦχος πλ. δ'.

Φωνὴ κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων | βοᾷ λέγουσα·
δεῦτε λάβετε πάντες | πνεῦμα σοφίας,
πνεῦμα συνέσεως, | πνεῦμα φόβου θεοῦ
τοῦ ἐπιφανέντος Χριστοῦ.

5 Σήμερον τῶν ὑδάτων ἁγιάζεται | ἡ φύσις,
καὶ ῥήγνυται ὁ Ἰορδάνης | καὶ τῶν ἰδίων ναμάτων
ἐπέχει τὸ ρεῦμα, | δεσπότην ὁρῶν ῥυπτόμενον.

Ὡς ἄνθρωπος ἐν ποταμῷ | ἦλθες, Χριστὲ βασιλεῦ·
καὶ δουλικὸν βάπτισμα | λαβεῖν σπεύδεις, ἀγαθὲ,
10 ὑπὸ τῶν τοῦ προδρόμου χειρῶν
διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, φιλάνθρωπε.

Πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ
«ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου»
ἦλθες, κύριε, | μορφὴν δούλου λαβὼν,
15 βάπτισμα αἰτῶν | ὃ μὴ γνοὺς ἁμαρτίαν·
εἶδοσάν σε ὕδατα | καὶ ἐφοβήθησαν·
σύντρομος γέγονεν ὁ πρόδρομος
καὶ ἐβόησε λέγων·

πῶς φωτίζει ὁ λύχνος τὸ φῶς;
20 πῶς χειροθετῇται ὁ δοῦλος τὸν δεσπότην;
ἀγίασον ἐμὲ | καὶ τὰ ὕδατα, σωτὴρ,
ὁ αἶρων τοῦ κόσμου τὴν ἁμαρτίαν.

β'. Ἰδιόμελα εἰς τὰς Ὠρας τῶν Χριστουγέννων (Δεκ. 25).

• ἦχος πλ. δ'.

Βηθλεὲμ ἐτοιμάζου· | εὐτρεπιζέσθω ἡ φάτνη·
τὸ σπήλαιον δεχέσθω· | ἡ ἀλήθεια ἦλθεν·

ια' v. 31 corruptus esse videtur et sententiam et numeros si spectes.

Sophronii carm. α' vv. 1—4 om. E — 13 Matth. III 3 — β' 1—7 primam certe stropham ab Sophronio compositam esse ed. Triod. testari videtur; auctoris nomen deest in E

ἡ σκιὰ παρέδραμε· | καὶ θεὸς ἐν ἀνθρώποις
 ἐκ παρθένου πεφανέρωται, | μορφωθεὶς τὸ καθ' ἡμᾶς
 5 καὶ θεώσας τὸ πρόσλημμα·
 διὸ | Ἀδὰμ ἀνανεοῦται | σὺν τῇ Εὐᾷ κράζοντες·
 ἐπὶ γῆς εὐδοκία ἐπεφάνη | σῶσαι τὸ γένος ἡμῶν.

ἦχος γ'.

Νῦν προφητικὴ πρόρρησις | πληρωθῆναι ἐπείγεται
 μυστικῶς ἡ φάσκουσα·
 10 καὶ σὺ, Βηθλεὲμ γῆ Ἰούδα,
 οὐδαμῶς ὑπάρχεις ἐλαχίστη ἐν τοῖς ἡγεμόσι,
 προευτρεπίζουσα τὸ σπήλαιον·
 ἐκ σοῦ γάρ μοι ἐξελεύσεται
 ἡγούμενος τῶν ἐθνῶν διὰ σαρκὸς
 15 ἐκ παρθένου κόρης Χριστὸς ὁ θεός,
 ὃς ποιμανεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ, | τὸν νέον Ἰσραὴλ·
 δῶμεν αὐτῷ ἅπαντες μεγαλοσύνην·

ἦχος πλ. δ'.

Τάδε λέγει Ἰωσήφ πρὸς τὴν παρθένον·
 Μαρία, τί τὸ δρᾶμα τοῦτο, | ὃ ἐν σοὶ τεθέαμαι;
 20 ἀπορῶ καὶ ἐξίσταμαι | καὶ τὸν νοῦν καταπλήττομαι!
 λάθρα τοίνυν ἀπ' ἐμοῦ | γενοῦ ἐν τάχει·
 Μαρία, τί τὸ δρᾶμα τοῦτο, | ὃ ἐν σοὶ τεθέαμαι;
 ἀντὶ τιμῆς αἰσχύνην, | ἀντ' εὐφροσύνης τὴν λύπην,
 ἀντὶ τοῦ ἐπαινέϊσθαι | τὸν ψόγον μοι προσήγαγες·
 25 οὐκ ἔτι φέρω λοιπὸν | τὸ ὄνειδος ἀνθρώπων·
 ὑπὸ γὰρ ἱερέων ἐκ τοῦ ναοῦ | ὡς ἄμεμπτον κυρίου σε παρέλαβον.
 καὶ τί τὸ ὀρώμενον;

ΑΝΔΡΕΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ

Ἰδιόμελα εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25)

ἦχος δ'.

Εὐφραίνεσθε δίκαιοι, | οὐρανοὶ ἀγαλλιᾶσθε,
 σκιρτήσατε τὰ ὄρη | Χριστοῦ γεννηθέντος·
 παρθένος καθέζεται | τὰ Χερουβὶν μιμουμένη,
 βαστάζουσα ἐν κόλποις | θεὸν λόγον σαρκωθέντα·
 5 ποιμένες τὸν τεχθέντα δοξάζουσι,
 μάγοι τῷ δεσπότῃ δῶρα προσφέρουσιν·
 ἄγγελοι ἀνυμνοῦντες λέγουσιν·
 ἀκατάληπτε κύριε, δόξα σοι.

3 ἐν om. E — 6 κράζουσα EH — 10 Mich. V 2 — 17 ἅπαντες in marg. add. E
 Andreae carm. v. 5 θαυμάζουσι E — 8 11 hanc stropham extremo loco collocat E

Ὁ πατὴρ ἠυδόκησεν, | ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο,
 10 καὶ ἡ παρθένος ἔτεκεν | θεὸν ἐνανθρωπήσαντα·
 ἀστὴρ μηνύει, | μάγοι προσκυνοῦσιν,
 ποιμένες θαυμάζουσι, | καὶ ἡ κτίσις ἀγάλλεται.

Θεοτόκε παρθένε, | ἡ τεκοῦσα τὸν σωτῆρα,
 ἀνέτρεψας τὴν πρώτην κατάραν τῆς Εὔας,
 15 ὅτι μήτηρ γέγονας | τῆς εὐδοκίας τοῦ πατρὸς,
 βασιτάζουσα ἐν κόλποις | θεὸν λόγον σαρκωθέντα·
 οὐ φέρει τὸ μυστήριον ἔρυναν,
 πίστει μόνῃ τοῦτο πάντες δοξάζομεν,
 κράζοντες μετὰ σοῦ καὶ λέγοντες·
 20 ἀνερμήνευτε κύριε, δόξα σοι·

Δεῦτε ἀνυμνήσωμεν | τὴν μητέρα τοῦ σωτῆρος·
 τὴν μετὰ τόκον πάλιν | ὀφθεῖσαν παρθένον·
 χαίροις, πόλις ἔμψυχε | τοῦ βασιλέως καὶ θεοῦ,
 ἐν ἣ Χριστὸς οἰκήσας | σωτηρίαν εἰργάσατο·
 25 μετὰ τοῦ Γαβριὴλ ἀνυμνοῦμέν σε,
 μετὰ τῶν ποιμένων δοξάζομεν | κράζοντες·
 Θεοτόκε, πρέσβευε | τῷ ἐκ σοῦ σαρκωθέντι
 σωθῆναι ἡμᾶς.

ΓΕΡΜΑΝΟΥ

α'. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25)
 ἦχος πλ. β'.

“Ὅτε καιρὸν τῆς ἐπὶ γῆς παρουσίας σου	ὑπὸ Καίσαρος ἐξεφωνήθη·
πρώτῃ ἀπογραφῇ τῇ οἰκουμένη ἐγένετο·	τῆς γὰρ αἰωνίου σου βασιλείας
	τὸ ἀναρχὸν ἐκαινουργήθη·
τότε ἔμελλες τῶν ἀνθρώπων	διό σοι προσφέρομεν καὶ ἡμεῖς
ἀπογράψασθαι τὰ ὀνόματα	10 ὑπὲρ τὴν χρηματικὴν φορολογίαν
τῶν πιστευόντων τῷ τόκῳ σου·	ὀρθοδόξου πλουτισμὸν θεολογίας
5 διὰ τοῦτο τὸ τοιοῦτον δόγμα	τῷ θεῷ καὶ σωτῆρι τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

β'. Ἰδιόμελον εἰς Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25)
 ἦχος β'.

Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ,	5 καὶ τὰ Χερουβὶμ παραχωρεῖ
τὸ παρὸν μυστήριον ἐκδιηγούμενοι·	τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς·
τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ διαλέλυται,	καὶ γὰρ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς
ἡ φλογίνη ῥομφαία τὰ νῶτα δίδωσι,	μεταλαμβάνω,

15 τῇ εὐδοκίᾳ Dan. — 26 δοξάζομεν E
 Germani carm. α', nomen melodi deest in cod. E — 3 ἀπογράφεσθαι Barth. — 8 τε-
 κούσης σου ἐκ. E — 11 πλουτισμοῦ θεολογίαν E — β', nomen melodi deest in cod. E

οὐ προεξεβλήθην διὰ τῆς παρακοῆς· ὁ γὰρ ἦν διέμεινε, | θεὸς ὢν ἀληθινός·
 ἢ γὰρ ἀπαράλλακτος εἰκὼν τοῦ πατρὸς, καὶ ὁ οὐκ ἦν προσέλαβεν,
 ὁ χαρακτήρ τῆς αἰδιότητος αὐτοῦ, 15 ἄνθρωπος γενόμενος διὰ φιланθρω-
 10 μορφήν δούλου λαμβάνει, αὐτῷ βοήσωμεν· [πίαν·
 ἐξ ἀπειρογάμου μητρὸς προελθὼν, ὁ τεχθεὶς ἐκ παρθένου θεὸς
 οὐ τροπὴν ὑπομείνας· ἐλέησον ἡμᾶς.

γ'. Ἰδιόμελον εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον (Ὀκτ. 26)

ἦχος β'.

Εἰς τὰ ὑπερκόσμια σκηνώματα μιμούμενος τὸν ἐπὶ ξύλου τανυθέντα,
 τὸ πνεῦμά σου, Δημήτριε, μάρτυς 10 εἰς σωτηρίαν παντὸς τοῦ κόσμου
 Χριστοῦ, τῶν θαυμάτων εἴληφας τὴν ἐνέργειαν,
 Χριστὸς ὁ θεὸς | προσήκατο ἀμώμητόν· ἀνθρώποις παρέχων τὰς ἰάσεις
 αὐφθόνως·
 5 ἐν τῷ σταδίῳ ἀνδρείως ἐναθλήσας, διό σου σήμερον τὴν κοίμησιν ἐορτά-
 ῶς ἀδάμας στερρός· ζοντες
 λογχευθεὶς δὲ τὴν πλευρὰν ἐπαξίως δοξάζομεν
 τὴν ἀκήρατόν σου, πανσεβάσμιε, τὸν σὲ δοξάσαντα κύριον.

ΜΕΘΟΔΙΟΥ

Ἰδιόμελον εἰς Κωνσταντῖνον καὶ Ἑλένην (Μαΐ. 21)

ἦχος πλ. δ'.

Ὁ τῶν ἀνάκτων ἄναξ καὶ θεὸς,
 ὁ πλουσίαις δωρεαῖς | κατακοσμῶν τοὺς ἀξίους,
 αὐτὸς οὐρανόθεν, | ὥσπερ Παῦλον τὸν αἰοίδιμον,
 διὰ σημείου τοῦ σταυροῦ | σέ, Κωνσταντῖνε, ἐζώγρησεν,
 5 ἐν τούτῳ, φήσας, νίκα τοὺς ἐχθρούς σου·
 ὃν ἀναζητήσας | σὺν μητρὶ θεόφρονι
 καὶ εὐρῶν, ὡς ἐπόθεις,
 τούτους κατὰ κράτος ἐτροπώσω·
 σὺν αὐτῇ οὖν ἰκέτευε | ὑπὲρ ὀρθοδόξων βασιλέων
 10 καὶ τοῦ φιλοχρίστου στρατοῦ
 καὶ πάντων τῶν τὴν μνήμην σου τελούντων πιστῶς,
 τὸν μόνον φιλόανθρωπον | λυτρωθῆναι πάσης ὀργῆς.

ΦΩΤΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

α'. Ἰδιόμελον εἰς Μεθόδιον (Ἰουν. 14)

ἦχος πλ. β'.

Ἀστὴρ ἀνέτειλεν εὐσεβείας
 ἀπὸ δυσμῶν ἡλίου τοῦ φαινομένου

γ'. Γερμανοῦ τοῦ πατριάρχου in marg. E — 2 μάρτυς σοφέ Barth. — 5 καὶ ἐν σταδίῳ
 E — 9 τανυθέντα E — 13 ἐορτάζομεν ἐπαξίως δοξάζοντες E
 Methodii nomen om. E — Photii nomen om. E

- ὁ μέγας ἐν ἱεράρχαις Μεθόδιος·
καὶ τὴν ἀχλὺν διατμήξας τῶν κακοδόξων
5 κατέπαυσεν εἰς τὴν ὄντως ἀνατολὴν
τοῦ τῆς δικαιοσύνης ἡλίου,
Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν·
καὶ κεῖσε ταῖς ἀσωμάτοις | συναυλιζόμενος χορεΐαις
καὶ πρὸς τῷ θρόνῳ παρεστῶς τῆς τριάδος,
10 ὡς ὄσιος, | ὡς μάρτυς, | ὡς ἱερεὺς, | ὡς πατριάρχης
πράξει καὶ θεωρίᾳ | ἡμῖν αἰτεῖται, τοῖς ἐν πίστει τελοῦσι
τὴν ἱερὰν αὐτοῦ μνήμην, | τὸ μέγα ἔλεος.

β'. Ἰδιόμελον εἰς Μεθόδιον (Ἰουν. 14)

ἦχος δ'.

- Εὐφροσύνης κήμερον | ἡ ἐκκλησία τοῦ θεοῦ στολίζεται,
ἀγαλλομένη κράζουσα·
ἐλαμπρύνθη μου τὸ κάλλος | ὑπὲρ πᾶσαν πόλιν·
ἰδοὺ γὰρ τῶν ἀρχιερέων τὸ μέγα κειμήλιον,
5 ὁ ἔνδοξος Μεθόδιος, | τὴν πορείαν πρὸς οὐρανὸν ἐποίησατο·
δεῦτε οὖν φιλέορτοι, | τῶν ὀρθοδόξων τὸ κύστημα,
χοροστατήσαντες περὶ τὴν θείαν λάρνακα,
ἱαμάτων πλημμύραν λαβόντες παρ' αὐτῆς,
ἵκετεύωμεν αἰτήσασθαι Χριστὸν τὸν θεὸν
10 τοῦ ῥυθῆναι τὴν οἰκουμένην | ἀπὸ πάσης αἵρέσεως.

ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

α'. Ἰδιόμελον εἰς Κωνσταντῖνον καὶ Ἑλένην (Μαΐ. 21)

ἦχος β'.

- Πλουσίῳν δωρεῶν τὰ κρείττονα
εἰληφῶς παρὰ θεοῦ, | ἄναξ κράτιστε,
Κωνσταντίνε μέγιστε, | καλῶς ἐν τούτοις διέπρεψας·
καταυγασθεὶς γὰρ | ἀκτίσι τοῦ παναγίου πνεύματος,
5 ὑπὸ Cιβέστρου ἱερέως | διὰ τοῦ βαπτίσματος
ἐν βασιλεῦσιν ὥφθης ἀήττητος,
τὴν οἰκουμένην ὡς προῖκα | προικοδοτήσας τῷ κτίστῃ σου
καὶ πόλιν βασιλεύουσαν θεοσεβῇ·
διὸ ἵκετῶν μή παύσῃ Χριστῷ τῷ θεῷ
10 δωρηθῆναι ἅπασι | τοῖς τελοῦσι τὴν μνήμην σου,
ὡς παρρησίαν ἔχων, | ἁμαρτιῶν συγχώρησιν
καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

β'. nomen auctoris om. E — 2 καὶ κράζουσα Barth. — 7 ἅμα τῇ θείᾳ λάρνακι E —
9 ἵκετεύωμεν om. E — αἰτήσασθε E

Byzantii carm. α' v. 8 θεοστεφῇ G — 9 Χριστὸν τὸν θεόν F

β'. Ἰδιόμελον εἰς μνήμην Βασιλείου τοῦ μεγάλου (Ἰαν. 1)

ἦχος β'.

ὦ θεία καὶ ἱερὰ τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας μέλισσα,
Βασίλειε παμμακάριστε·

κύ γὰρ τοῦ θείου πόθου τῷ κέντρῳ
καυτὸν καθοπλίσας

5 τῶν θεοστυγῶν αἰρέσεων | τὰς βλασφημίας κατέτρωσας,
καὶ ταῖς ψυχαῖς τῶν πιστῶν
εὐσεβείας τὸν γλυκασμὸν ἐθησαύρισας·

καὶ νῦν τὸν θεῖον λειμῶνα
τῆς ἀκηράτου διερχόμενος νομῆς

10 μνημόνευε καὶ ἡμῶν, | παρεστῶς τὴν τριάδα τὴν ὁμοούσιον.

γ'. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Χριστοῦ (Αὐγ. 6)

ἦχος πλ. δ'.

Παρέλαβεν ὁ Χριστὸς

τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην
εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν

καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν·

5 καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ
τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ [ἥλιος,
ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς·

καὶ ὤφθησαν Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας

μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες·

10 καὶ νεφέλη φωτεινὴ | ἐπεσκίασεν αὐτούς·

καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα·

οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός,

ἐν ᾧ ἠυδόκησα, | αὐτοῦ ἀκούετε.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ

α'. Ἰδιόμελον εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Ἀρτέμιον (Ὀκτ. 20)

ἦχος β'.

Τὸν νοερὸν φωστῆρα τῆς πίστεως

Ἀρτέμιον τιμήσωμεν,

ὅτι ἤλεγξε βασιλέα τὸν ἐχθιστον,

καὶ τῷ αἵματι τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ

5 τὴν ἐκκλησίαν θεὸς ἐπορφύρωσεν·

ὄθεν καὶ ἀπέλαβε

τῶν ἱαμάτων τὴν χάριν τὴν ἀφθονον

τοῦ ἱᾶσθαι τὰς νόσους

τῶν πιστῶς προστρεχόντων

ἐν τῇ κορῷ τῶν λειψάνων αὐτοῦ.

β'. Ἰδιόμελον εἰς Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ (Νοεμ. 8)

ἦχος β'.

Τῆς αὐλοῦ οὐσίας

τῶν νοερῶν δυνάμεων προστα-

τεύοντες,

καὶ τῆς τρισηλίου δόξης ταῖς μαρ-

μαρυγαῖς

φωτοδοτοῦντες τὴν οἰκουμένην,

5 ἀρχιστράτηγοι, ἀλήκτῳ φωνῇ

τὸν τριάγιον ὕμνον ἐξάδετε·

διὸ πρεσβεύσατε

σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

β' v. 5 φλασμίας E — 7 εὐσεβεία τὸν λογισμὸν E — 8 τοὺς θεῖους λειμῶνας Barth. —
γ'. Carmen, quale Menaea et codd. EFU secuti exhibemus, ἀναποδισμὸς in cod. U audit,
unde concludas aliter ab aliis sententias carminis dispositas fuisse; melodia cod. E longe
brevior est quam cod. U

Theodori carm. α' v. 9 λειψάνων σου E, quo probato supra ἀνέλαβες scribere debebis.
— β'. τὴν αὐλὸν οὐσίαν E

γ. Ἰδιόμελον εἰς Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον (Νοεμ. 13)

ἦχος β'.

Cε τὸν μέγαν ἀρχιερέα καὶ ποιμένα, 5 τὸν ἄκακον καὶ ὄσιον, τῆς μετανοίας τὸν κήρυκα, τὸ χρυσίπνοον στόμα τῆς χάριτος,	ἀνευφημοῦντες πόθῳ δεόμεθα· μετάδος ἡμῖν τῶν πρεσβειῶν σου, πάτερ, εἰς ἀντίληψιν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

δ'. Ἰδιόμελον εἰς Γεώργιον (Ἀπριλ. 23)

ἦχος δ'.

Τὸν νοερὸν ἀδάμαντα τῆς καρτερίας, ἀδελφοί, πνευματικῶς εὐφημήσωμεν, Γεώργιον τὸν ἀοίδιμον μάρτυρα· ὃν ὑπὲρ Χριστοῦ πυρούμενον 10 5 ἐχάλκευσαν κίνδυνοι, καὶ ἐστόμωσαν βάσανοι,	καὶ ποικίλαι κολάσεις ἀνήλωσαν σῶμα τὸ φύσει φθειρόμενον· ἐνίκα γὰρ ὁ πόθος τὴν φύσιν, διὰ θανάτου πείθων τὸν ἐραστὴν διαβῆναι πρὸς τὸν ποθούμενον Χριστὸν τὸν θεὸν καὶ σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

ΕΦΡΑΙΜ ΚΑΡΙΑΣ

α'. Ἰδιόμελον εἰς Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ (Νοεμ. 8)

ἦχος δ'.

Τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος τοῦ θεοῦ φωτὸς καταλαμπόμενοι ἀρχιστράτηγοι τὰς τῶν αὐλῶν καταυγάζετε ταξιαρ- χίας· ὡς φῶς λευχειμονοῦντες ἐν ὑψίστοις 10 5 τὸ πῦρ καταυγάζετε ἐν κόσμῳ	τῆς ἀπροσίτου θεότητος· ὅθεν καὶ τὸν τριτάγιον ὕμνον ἐν φλογεροῖς τοῖς χείλεσιν ἀκαταπαύστως ἄδετε· ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι.

β'. Ἰδιόμελον εἰς τοὺς ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον (Ἰουν. 29)

ἦχος πλ. β'.

Ἑορτὴ χαρμόσυνος | ἐπέφανε τοῖς πέρασι σήμερον,
ἢ πάνσεπτος μνήμη | τῶν σοφωτάτων ἀποστόλων
καὶ κορυφαίων Πέτρου καὶ Παύλου·
διὸ | καὶ Ῥώμη συγχαίρει χορεύουσα·
5 ἐν ᾠδαῖς καὶ ὕμνοις | εορτάσωμεν καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοί,
τὴν πανσεβάσμιον ταύτην ἡμέραν,
βοῶντες πρὸς αὐτούς.
χαῖρε, | Πέτρε ἀπόστολε, | καὶ γνήσιε φίλε
τοῦ σοῦ διδασκάλου | Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν·

γ. v. 7 ἀντάμειψιν Barth. et var. lect. cod. E — δ'. ἦχ. δ' E: ἦχ. πλ. δ' U, melodia cod. E prorsus alia est ac cod. U — v. 2 Γεώργιον τόν EF: Γεώργιον ὑμνήσωμεν τόν U — 6 ἀνήλωσαν E: ἀνάλωσαν FU

Εφραϊμί α'. nomen auctoris om. E — β'. nomen melodi om. E — 1 ἐπέλαμψε Barth. — 6 πανσεβάστον E — ἡμέραν ἐκτελέσαντες χαῖρε E

- 10 χαῖρε, | Παῦλε παμφίλτατε, | καὶ κήρυξ τῆς πίστεως
καὶ διδάσκαλε τῆς οἰκουμένης·
ὥς ἔχον παρρησίαν, Ζεῦχος ἀγιόλεκτον,
Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν | ἱκετεύσατε
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

γ'. Ἰδιόμελον εἰς τὸν μάρτυρα Εὐστάθιον (Σεπτ. 20)

ἤχος πλ. β'.

- Ἀδαμάντινε τὴν ψυχὴν,
πῶς σε κατ' ἀξίαν ἐπαινέσωμεν;
τὴν γὰρ φύσιν ὑπερέβης·
χρημάτων καὶ παίδων | καὶ τῆς συμβίου στερούμενος
5 τὴν μακαρίαν ἐκείνην | καὶ ἀοίδιμον
φωνὴν τοῦ Ἰὼβ ἔξεβόησας·
ὁ κύριος ἔδωκεν, | ὁ κύριος ἀφείλετο·
ὥς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, | οὕτω καὶ ἐγένετο·
ἀλλ' ὃν ἠγάπησας θεὸν | καὶ ὃν θερμῶς ἐπεπόθησας
10 πάλιν σοὶ τοὺς φιλτάτους ἔδωρήσατο
συναθλητὰς γενέσθαι σοὶ προμηθευσάμενος·
μεθ' ὧν διὰ ποικίλων βασάνων
τὸ μακάριον τέλος διήνυσας·
αὐτοὺς καὶ συμπρεσβευτάς σου λαβόμενος,
15 καρτερόψυχε Εὐστάθιε,
δυσώπησον λυτρωθῆναι ἡμᾶς
τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν.

Κ Α Σ Σ Ι Α Σ

α'. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25)

ἤχος β'.

- Αὐγούστου μοναρχήσαντος ἐπὶ τῆς γῆς
ἡ πολυαρχία τῶν ἀνθρώπων ἐπαύσατο·
καὶ σοῦ ἐνανθρωπήσαντος ἐκ τῆς ἀγνῆς
ἡ πολυθεΐα τῶν εἰδώλων κατήργηται·
5 ὑπὸ μίαν βασιλείαν ἐγκόσμιον
αἱ πόλεις γεγένηνται·
καὶ εἰς μίαν δεσποτείαν θεότητος
τὰ ἔθνη ἐπίστευσαν·
ἀπεγράφησαν οἱ λαοὶ | τῇ δόγματι τοῦ Καίσαρος·
10 ἐπεγράφημεν οἱ πιστοὶ | ὀνόματι θεότητος
σοῦ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος θεοῦ ἡμῶν·
μέγα σου τὸ ἔλεος, κύριε, δόξα σοι.

12 ἀγιόζευκτον E — γ'. nomen melodi om. E — 1 τῇ ψυχῇ E — 6 Iob I 21 — 13
ὑπέμεινας E
Cassiae nomen om. E — 12 κύριε om. Barth.

β'. Ἰδιόμελον εἰς τὸ γενέθλιον Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ (Ἰουν. 24)

ἤχος πλ. δ'.

- Ἡσαΐου νῦν τοῦ προφήτου ἢ φωνῇ
 cήμερον ἐν τῇ τοῦ μείζονος | προφητῶν κυήσει
 Ἰωάννου πεπλήρωται·
- Ἰδοῦ, γάρ φησιν, ἀποστελῶ | τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου,
 5 ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου·
 οὗτος οὖν, | ὡς τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως | στρατιώτης προδραμῶν,
 ὡς ἀληθῶς εὐθείας ἐποίει | τὰς τρίβους τοῦ θεοῦ ἡμῶν,
 ἄνθρωπος μὲν τὴν φύσιν, | ἄγγελος δὲ τὸν βίον ὑπάρχων·
 ἀγνείαν γὰρ παντελῇ | καὶ σωφροσύνην ἀσπασάμενος
- 10 εἶχε μὲν τὸ κατὰ φύσιν, | ἔφυγε δὲ τὸ παρὰ φύσιν,
 ὑπὲρ φύσιν ἀγωνισάμενος·
 αὐτὸν ἅπαντες πιστοὶ | ἐν ἀρεταῖς μιμούμενοι
 πρεσβεύειν ὑπὲρ ἡμῶν δυσωπήσωμεν
 εἰς τὸ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ΚΑΣΣΙΑΝΗΣ ΜΟΝΑΧΗΣ

Ἰδιόμελον εἰς τὴν μεγάλην Τετάρτην (Τριῳδ. σελ. 360)

ἤχος πλ. δ'.

- Κύριε, | ἡ ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνὴ,
 τὴν σὴν | αἰσθομένη θεότητα,
 μυροφόρου ἀναλαβοῦσα τάξιν,
 ὀδυρομένη μύρον σοι | πρὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ κομίζει·
- 5 οἶμοι! λέγουσα, | ὅτι νῦν μοι ὑπάρχει,
 οἶστρος ἀκολασίας | Ζοφώδης τε καὶ ἀσέληνος,
 ἔρως τῆς ἀμαρτίας·
 δέξαι μου τὰς πηγὰς τῶν δακρύων
 ὃ νεφέλαις διεξάγων | τῆς θαλάσσης τὸ ὕδωρ·
- 10 κάμφθητί μοι | πρὸς τοὺς στεναγμοὺς τῆς καρδίας
 ὃ κλίνας τοὺς οὐρανοὺς | τῇ ἀφράτῳ σου κενώσει·
 καταφιλήσω τοὺς ἀχράντους σου πόδας,
 ἀποσμήξω τούτους δὲ πάλιν
 τοῖς τῆς κεφαλῆς μου βοστρύχοις·
- 15 ὦν ἐν τῷ παραδείσῳ Εὖα τὸ δειλινὸν
 κρότον τοῖς ὦσιν ἤχηθεῖσα | τῷ φόβῳ ἐκρύβη·
 ἀμαρτιῶν μου τὰ πλήθη | καὶ κριμάτων σου ἀβύσσους
 τίς ἐξιχνιάσει, ψυχocῶστα σωτήρ μου;
 μή με τὴν σὴν δούλην παρίδης
- 20 ὃ ἀμέτρητον ἔχων τὸ ἔλεος.

β'. nomen auctoris om. E — v. 1 Malach. 3, 1 — 4 Ies. 40, 3 — 5 ὁδόν σου ἔμπρος-
 θέν σου E — 6 οὖν ὁ τοῦ Barth. — 8 τῇ φύσει Barth. — 10 παρὰ τὴν φύσιν E
 Cassianae carm. v. 4 μύρα Triod. — 11 ἀφάτῳ Triod. — 19 an τὸν δειλινόν?

ΜΑΝΟΥΗΛ ΤΟΥ ΧΡΥΣΑΦΗ

Ἰδιόμελον εἰς μνήμην τῆς ἁγίας Μαρίνης (Ἰουλ. 17)

ἤχος πλ. α'.

Ἐπέστη σήμερον ἡ σεβάσμιος μνήμη σου,

Μαρίνα πολύαθλε,

ἐπέστη σήμερον συγκαλοῦσα τοὺς πιστοὺς

πρὸς σὴν θείαν πανήγυριν·

5 ἄθλητικὴν γὰρ ἀνδρείαν ἐνδειξαμένη

ἐβόας τοῖς ἀνόμοις ἐν τῷ σκάμματι·

Ξεέσθωσαν ἀρκέες μου, χεέσθω καὶ τὸ αἷμα

καὶ στρεβλούσθωσάν μου τὰ μέλη πάντα·

τὸν γὰρ Χριστὸν προσκυνῶ, | οὐ θύω τοῖς εἰδώλοις.

ἤχος γ'.

Τὴν νοητὴν χελιδόνα καὶ ὠραιότατην τρυγόνα,

τὴν ἄγνην περιστερὰν,

τὴν κεχρυσωμένην ταῖς τῶν ἀρετῶν πτέρυξι,

15 τὴν ἀναπτᾶσαν εὐπετῶς πρὸς τὸν ἐπουράνιον νυμφίον Χριστὸν,

Μαρίναν τὴν μάρτυρα ἀνευφημήσωμεν

καὶ μακαρίζωμεν.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Ἐωθινά, ψαλλόμενα κατὰ κυριακὴν εἰς τοὺς αἶνους.

ἤχος α'.

Εἰς τὸ ὄρος τοῖς μαθηταῖς ἐπειγομένοις

διὰ τὴν χαμόθεν ἔπαρσιν | ἐπέστη ὁ κύριος·

καὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν | καὶ τὴν δοθεῖσαν ἐξουσίαν

πανταχοῦ διδαχθέντες

5 εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν ἐξαπεστέλλοντο,

κηρύξαι τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν

καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀποκατάστασιν·

οἷς καὶ συνδιαιώνίζειν | ὁ ἀψευδὴς ἐπηγγείλατο

Χριστὸς ὁ θεὸς | καὶ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

ἤχος β'.

- 10 Μετὰ μύρων προσελθούσαις
ταῖς περὶ τὴν Μαριὰμ γυναιξὶ
καὶ διαπορουμέναις, | πῶς ἔσται αὐταῖς τυχεῖν τοῦ ἐφετοῦ,
ὥράθη ὁ λίθος μετηρμένος
καὶ θεῖος νεανίας
15 καταστέλλων | τὸν θόρυβον αὐτῶν τῆς ψυχῆς·
ἡγέρθη, γάρ φησιν, | Ἰησοῦς ὁ κύριος·
διὸ κηρύξατε | τοῖς κήρυξιν αὐτοῦ μαθηταῖς
εἰς τὴν Γαλιλαίαν δραμεῖν
καὶ ὄψεσθαι αὐτὸν | ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν,
20 ὡς ζωοδότην καὶ κύριον.

ἤχος γ'.

- Τῆς Μαγδαληνῆς Μαρίας
τὴν τοῦ σωτῆρος εὐαγγελιζομένης
ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν | καὶ ἐμφάνειαν,
25 διαπιστοῦνιες οἱ μαθηταὶ | ὠνειδίζοντο τὸ τῆς καρδίας σκληρόν·
ἀλλὰ τοῖς σημείοις | καθοπλισθέντες καὶ θαύμασι
πρὸς τὸ κήρυγμα ἀπεστέλλοντο.
καὶ σὺ μὲν, κύριε, πρὸς τὸν ἀρχίφωτον
ἀνελήφθης πατέρα,
30 οἱ δὲ ἐκήρυττον | πανταχοῦ τὸν λόγον
τοῖς θαύμασι πιστούμενοι·
διὸ οἱ φωτισθέντες δι' αὐτῶν
δοξάζομέν σου | τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν,
φιλάνθρωπε κύριε.

ἤχος δ'.

- 35 Ὁρθρὸς ἦν βαθύς, | καὶ αἱ γυναῖκες ἦλθον
ἐπὶ τὸ μνήμά σου, Χριστέ,
ἀλλὰ τὸ σῶμα οὐχ εὗρέθη
τὸ ποθοῦμενον αὐταῖς·
διὸ ἀπορουμέναις
40 οἱ ταῖς ἀστραπτούσαις | ἐσθήσεσιν ἐπιστάντες,
τί τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν | ζητεῖτε, ἔλεγον·
ἡγέρθη, ὡς προεῖπε·
τί ἀμνημονεῖτε τῶν ῥημάτων αὐτοῦ;
οἷς πεισθεῖσαι | τὰ ὁραθέντα ἐκήρυττον,
45 ἀλλ' ἐδόκει λῆρος | τὰ εὐαγγέλια·
οὕτως ἦσαν ἔτι | νωθεῖς οἱ μαθηταί·
ἀλλ' ὁ Πέτρος ἔδραμε | καὶ ἰδὼν | ἐδόξασέ σου
πρὸς ἑαυτὸν τὰ θαυμάσια·

ἤχος πλ. α'.

- ὦ τῶν σοφῶν σου | κριμάτων, Χριστέ!
- 50 πῶς Πέτρῳ μὲν τοῖς ὀθονίοις μόνοις
 ἔδωκας ἐννοῆσαί σου τὴν ἀνάστασιν;
 Λουκᾶ δὲ καὶ Κλεόπα | συμπορευόμενος ὡμίλει,
 καὶ ὁμιλῶν | οὐκ εὐθέως ἑαυτὸν φανεροῖς·
 διὸ καὶ ὄνειδίζει,
- 55 ὥς μόνος παροικῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ
 καὶ μὴ μετέχων | τῶν ἐν τέλει βουλευμάτων αὐτοῖς·
 ἀλλ' ὁ πάντα | πρὸς τὸ τοῦ πλάσματος
 συμφέρον οἰκονομῶν
 καὶ τὰς περὶ σοῦ προφητείας ἀνέπτυξας,
- 60 καὶ ἐν τῷ εὐλογεῖν τὸν ἄρτον
 ἐγνώσθη αὐτοῖς,
 ὧν καὶ πρὸ τούτου αἱ καρδίαι
 πρὸς γινῶσιν σου ἀνεφλέγοντο·
 οἱ καὶ τοῖς μαθηταῖς συνηθροισμένοις
- 65 ἤδη τρανῶς | ἐκήρυττόν σου τὴν ἀνάστασιν,
 δι' ἧς ἐλέησον ἡμᾶς.

ἤχος πλ. β'.

- Ἡ ὄντως εἰρήνη σου, Χριστέ,
 πρὸς ἀνθρώπους θεοῦ | εἰρήνην τὴν σὴν διδούς
 μετὰ τὴν ἔγερσιν μαθηταῖς,
- 70 ἐμφόβους ἔδειξας αὐτοὺς | δόξαντας πνεῦμα ὁρᾶν·
 ἀλλὰ κατέστειλας | τὸν τάραχον αὐτῶν
 δείξας τὰς χεῖρας | καὶ τοὺς πόδας σου·
 πλην ἀπιστούντων ἔτι | τῇ τῆς τροφῆς μεταλήψει
 καὶ διδαχῶν ἀναμνήσει
- 75 διήνοιξας αὐτῶν τὸν νοῦν | τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς·
 οἷς καὶ τὴν πατρικὴν | ἐπαγγελίαν καθυποσχόμενος
 καὶ εὐλογήσας αὐτοὺς | διέστης πρὸς οὐρανόν·
 διὸ σὺν αὐτοῖς προσκυνούμεν σε,
 κύριε, δόξα σοι.

ἤχος βαρὺς.

- 80 Ἰδοὺ, σκοτία καὶ πρωΐ,
 καὶ τί πρὸς τὸ μνημεῖον, Μαρία, ἔστηκας
 πολὺ σκότος ἔχουσα ταῖς φρεσίν;
 ὕφ' οὗ ποῦ τέθεται Ζητεῖς ὁ Ἰησοῦς·
 ἀλλ' ὅρα τοὺς συντρέχοντας μαθητάς,

- 85 πῶς τοῖς ὀθονίοις καὶ τῷ κουδαρίῳ
τὴν ἀνάστασιν ἐτεκμήραντο,
καὶ ἀνεμνήσθησαν | τῆς περὶ τούτου γραφῆς·
μεθ' ὧν καὶ δι' ὧν | καὶ ἡμεῖς πιστεύσαντες
ἀνυμνοῦμέν σε | τὸν ζωοδότην Χριστόν·

ἦχος πλ. δ'.

- 90 Τὰ τῆς Μαρίας δάκρυα | οὐ μάτην χεῖται θερμῶς·
ἰδοὺ γὰρ κατηξίωται | καὶ διδασκῶν τῶν ἀγγέλων
καὶ τῆς ὄψεως αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ·
ἀλλ' ἔτι πρόσγεια φρονεῖ, | οἷα γυνὴ ἀσθενής·
διὸ καὶ ἀποπέμπεται | μὴ προσπαῦσαί σοι, Χριστέ·
95 ἀλλ' ὅμως κήρυξ πέμπεται | τοῖς σοῖς μαθηταῖς,
οἷς εὐαγγέλια φέρουσα
τὴν πρὸς τὸν πατρῷον κλῆρον | ἀνοδὸν ἀπαγγέλλει σοι·
μεθ' ἧς ἀξίωσον καὶ ἡμᾶς
τῆς ἐμφανείας σοι, δέσποτα κύριε.

ἦχος πλ. α'.

- 100 Ὡς ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων | οὐσης ὀψίας σαββάτου
ἐφίσταται τοῖς φίλοις, Χριστέ,
καὶ θαύματι θαῦμα βεβαιοῖς,
τῇ κεκλεισμένῃ εἰσόδῳ τῶν θυρῶν
τὴν ἐκ νεκρῶν σοι ἀνάστασιν·
105 ἀλλ' ἐπλησας χαρᾶς τοὺς μαθητάς,
καὶ πνεύματος ἁγίου μετέδωκας αὐτοῖς,
καὶ ἐξουσίαν ἔνειμας | ἀφέσεως ἁμαρτιῶν,
καὶ τὸν Θωμᾶν οὐ κατέλιπες
τῷ τῆς ἀπιστίας | καταβαπτίζεσθαι κλύδωνι·
110 διὸ παράσχου καὶ ἡμῖν | γινῶσιν ἀληθῆ
καὶ ἄφεσιν πταισμάτων, | εὐσπλαγχνε κύριε.

ἦχος πλ. β'.

- Μετὰ τὴν εἰς ἄδου κάθοδον
καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν
ἀθυμοῦντες, ὡς εἰκὸς,
115 ἐπὶ τῷ χωρισμῷ σοι, Χριστέ, οἱ μαθηταὶ
πρὸς ἐργασίαν ἐτράπησαν·
καὶ πάλιν πλοῖα καὶ δίκτυα,
καὶ ἄγρα οὐδαμοῦ·
ἀλλὰ σὺ, σῶτερ, ἐμφανισθεῖς,

85 Luc. XXIV 12. Ioan. XX 1—10. — 90 χεῖνται E — 91 διδασκόντων ἀγγέλων E —
92 ὄψεως τῆς σῆς, ὡ Ἰησοῦ Oct. — 94 Ioann. XX 17 — σοι om. DE — Χριστόν E — 96
ἔφησε . . . ἀπαγγέλλουσα Oct. — 100 οὕτως ὀψίας DE — σαββάτων Oct. cf. Ioann. XX 19
—29 — 119 Ioann. XXI 1—13

- 120 ὡς δεσπότης πάντων,
δεξιοῖς τὰ δίκτυα | κελεύεις βαλεῖν·
καὶ ἦν ὁ λόγος ἔργον εὐθὺς,
καὶ πλήθος τῶν ἰχθύων πολὺ
καὶ δεῖπνον ξένον | ἔτοιμον ἐν γῇ·
125 οὐ μετασχόντων τότε σου τῶν μαθητῶν
καὶ ἡμᾶς νῦν νοητῶς καταξίωσον ἐντροφῆσαι,
φιλάνθρωπε κύριε.

ἤχος πλ. δ'.

- Φανερῶν ἑαυτὸν | τοῖς μαθηταῖς ὁ σωτὴρ
μετὰ τὴν ἀνάστασιν
130 Σίμωνι δέδωκε | τὴν τῶν προβάτων νομὴν,
εἰς ἀγάπης ἀντέκτισιν
τὴν τοῦ ποιμαίνειν φροντίδα αἰτῶν·
διὸ καὶ ἔλεγεν· | εἰ φιλεῖς με, Πέτρε,
ποιμαίνει τὰ ἄρνία μου, | ποιμαίνει τὰ πρόβατά μου·
135 ὁ δὲ εὐθέως ἐνδεικνύμενος τὸ φιλόστοργον
περὶ τοῦ ἄλλου μαθητοῦ ἐπυνθάνετο·
ὦν ταῖς πρεσβείαις, Χριστέ, τὴν ποιμήνην σου διαφύλαττε
ἐκ λύκων λυμαιομένων αὐτήν.

Ἰδιόμελον (Πεντηκ. 187).

ἤχος πλ. δ'.

- Δεῦτε λαοὶ, | τὴν τρικυπόστατον θεότητα προσκυνήσωμεν,
υἷὸν ἐν τῷ πατρὶ | σὺν ἁγίῳ πνεύματι·
πατὴρ γὰρ | ἀχρόνως ἐγέννησεν
υἷὸν συναῖδιον καὶ σύνηθρονον,
5 καὶ πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐν τῷ πατρὶ
σὺν υἱῷ δοξαζόμενον·
μία δύναμις, | μία οὐσία, μία θεότης,
ἦν προσκυνοῦντες πάντες λέγομεν·
ἅγιος ὁ θεὸς | ὁ τὰ πάντα δημιουργήσας δι' υἱοῦ
10 συνεργεία τοῦ ἁγίου πνεύματος·
ἅγιος ἰσχυρὸς, | δι' οὗ | τὸν πατέρα ἐγνώκαμεν
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον | ἐπεδήμησεν ἐν κόσμῳ·
ἅγιος ἀθάνατος τὸ παράκλητον πνεῦμα,
τὸ ἐκ πατρὸς ἐκπορευόμενον
15 καὶ ἐν υἱῷ ἀναπαυόμενον·
τριάς ἁγία, δόξα σοι.

120 ὁ δεσπότης E — 128 σου σωτὴρ Oct. — 130 Ioann. XXI 15—23 — κύρηνον
δέδωκε E — 130. 132 δέδωκας . . . ἔλεγε Oct. — 132 διό μοι ἔλ. E — με om. DE —
Ἰδιόμελον Λέοντος] nomen auctoris om. E

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ
ΕΞΑΠΟΣΤΕΙΛΑΡΙΑ.

- Τοῖς μαθηταῖς συνέλθωμεν | ἐν ὄρει Γαλιλαίας,
πίστει Χριστὸν θεάσασθαι | λέγοντα ἐξουσίαν
λαβεῖν τῶν ἄνω καὶ κάτω· | μάθωμεν, πῶς διδάσκει
βαπτίζειν εἰς τὸ ὄνομα | τοῦ πατρὸς ἔθνη πάντα
5 καὶ τοῦ υἱοῦ
καὶ ἁγίου πνεύματος, | καὶ συνεῖναι
τοῖς μύσταις, ὡς ὑπέσχετο, | ἕως τῆς συντελείας.
- Τὸν λίθον θεωρήσαςαι | ἀποκεκυλισμένον
αἱ μυροφόροι ἔχαιρον· | εἶδον γὰρ νεανίσκον
10 καθήμενον ἐν τῷ τάφῳ, | καὶ αὐτὸς ταύταις ἔφη·
Ἰδοὺ, Χριστὸς ἐγήγερται· | εἶπατε σὺν τῷ Πέτρῳ
τοῖς μαθηταῖς·
ἐν τῷ ὄρει φθάσατε | Γαλιλαίας,
ἐκεῖ ὑμῖν ὁφθήσεται, | ὡς προεῖπε, τοῖς φίλοις.
- Ὅτι Χριστὸς ἐγήγερται, | μή τις διαπιστεῖτω·
ἐφάνη τῇ Μαρίᾳ γὰρ, | ἔπειτα καθωράθη
τοῖς εἰς ἄγρὸν ἀπιοῦσι· | μύσταις δὲ πάλιν ὤφθη
ἀνακειμένοις ἑνδεκα, | οὓς βαπτίζειν ἐκπέμψας
εἰς οὐρανούς,
20 ὅθεν καταβέβηκεν, | ἀνελήφθη,
ἐπικυρῶν τὸ κήρυγμα | πλήθους τῶν σημείων·
- Ταῖς ἀρεταῖς ἀστράψαντες | ἴδωμεν ἐπιστάντας
ἐν ζωηφόρῳ μνήματι | ἄνδρας ἐν ἀστραπτούσαις
ἐσθήσεσι μυροφόροις | κλινούσαις εἰς γῆν ὄψιν·
25 τοῦ οὐρανοῦ δεσπόζοντος | ἔγερσιν διδαχθῶμεν
καὶ πρὸς ζωῆς
τὸ μνημεῖον δράμωμεν | σὺν τῷ Πέτρῳ
καὶ τὸ πραχθὲν θαυμάσαντες | μείνωμεν Χριστὸν βλέψαι.
- Ἡ ζωὴ καὶ ὁδὸς Χριστὸς | ἐκ νεκρῶν τῷ Κλεόπᾳ
30 καὶ τῷ Λουκᾷ συνώδευεν, | οἷςπερ καὶ ἐπεγνώσθη
εἰς Ἑμμαοὺς κλῶν τὸν ἄρτον· | ὧν ψυχαὶ καὶ καρδίαι
καίόμεναι ἐτύγχανον, | ὅτε τούτοις ἐλάλει
ἐν τῇ ὁδῷ
καὶ γραφαῖς ἡρμήνευεν, | ἃ ὑπέστη,
35 μεθ' ὧν «ἡγέρθη» κράζωμεν· | ὥφθη τε καὶ τῷ Πέτρῳ.

- Δεικνύων, ὅτι ἄνθρωπος, | σῶτερ, εἴ κατ' οὐσίαν,
 ἐν μέσῳ τὰς ἐδίδασκες, | ἀναστὰς ἐκ τοῦ τάφου
 καὶ βρώσεως συμμετέσχεις, | βάπτισμα μετανοίας·
 εὐθὺς δὲ πρὸς οὐράνιον | ἀνελήφθης πατέρα
 40 καὶ μαθηταῖς
 πέμπειν τὸν παράκλητον | ἐπηγγείλω,
 ὑπέρθεε θεάνθρωπε· | δόξα τῇ σῇ ἐγέρσει.
- Ὅτι ἦραν τὸν κύριον | τῆς Μαρίας εἰπούσης,
 ἐπὶ τὸν τάφον ἔδραμον | Σίμων Πέτρος καὶ ἄλλος
 45 μύστης Χριστοῦ, ὃν ἠγάπα· | ἔτρεχον δὲ οἱ δύο
 καὶ εὗρον τὰ ὀθόνια | ἔνδον κείμενα μόνα,
 καὶ κεφαλῆς
 ἦν δὲ τὸ σουδάριον | χωρὶς τούτων·
 διὸ πάλιν ἠσύχασαν, | τὸν Χριστὸν ἕως εἶδον.
- 50 Δύο ἀγγέλους βλέψασα | ἔνδοθεν τοῦ μνημείου
 Μαρία ἐξεπλήττετο, | καὶ Χριστὸν ἀγνοοῦσα
 ὡς κηπουρὸν ἐπηρώτα· | κύριε, ποῦ τὸ σῶμα
 τοῦ Ἰησοῦ μου τέθεικας; | κλήσει δὲ τοῦτον γνοῦσα
 εἶναι αὐτὸν
 55 τὸν σωτήρα ἤκουσε· | μή μου ἄπτου,
 πρὸς τὸν πατέρα ἄπειμι, | εἰπὲ τοῖς ἀδελφοῖς μου.
- Συγκεκλεισμένων, δέσποτα, | τῶν θυρῶν ὡς εἰσῆλθες,
 τοὺς ἀποστόλους ἔπλησας | πνεύματος παναγίου
 εἰρηνικῶς ἐμφυσήσας· | οἷς δεσμεῖν τε καὶ λύειν
 60 τὰς ἁμαρτίας εἶρηκας· | καὶ ὁκτῶ μεθ' ἡμέρας
 τὴν σὴν πλευρὰν
 τῷ Θωμᾷ ὑπέδειξας | καὶ τὰς χεῖρας,
 μεθ' οὗ βοῶμεν· κύριος | καὶ θεὸς σὺ ὑπάρχεις.
- Τιβεριάδος θάλασσα | σὺν παισὶ Ζεβεδαίου
 65 Ναθαναὴλ τῷ Πέτρῳ τε | σὺν δυσὶν ἄλλοις πάλαι
 καὶ Θωμᾶν εἶχε πρὸς ἄγραν· | οἱ Χριστοῦ τῇ προστάξει
 ἐν δεξιοῖς χαλάσαντες | πληθος εἰλκον ἰχθύων,
 ὃν Πέτρος γνοὺς
 πρὸς αὐτὸν ἐνήξατο· | οἷς τὸ τρίτον
 70 φανεῖς καὶ ἄρτον ἔδειξε | καὶ ἰχθὺν ἐπ' ἀνθρώπων.
- Μετὰ τὴν θείαν ἔγερσιν | τρὶς τῷ Πέτρῳ, φιλεῖς με,
 πυθόμενος ὁ κύριος | τῶν ἰδίων προβάτων
 προβάλλεται ποιμενάρχην· | ὃς ἰδὼν, ὃν ἠγάπα

75 ὁ Ἰησοῦς, ἐπόμενον | ἤρετο τὸν δεσπότην·
οὗτος δὲ τί;
ἐὰν θέλω, ἔφησε, | μένειν τοῦτον,
ἕως καὶ πάλιν ἔρχομαι, | τί πρὸς σέ, φίλε Πέτρε,

ΕΞ ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΡΙΑ ΑΔΕΣΠΟΤΑ.

τῇ κυριακῇ τοῦ Πάσχα (Πεντηκ. σελ. 4)

ἦχος β'.

Σαρκὶ ὑπνώσας ὡς θνητὸς | ὁ βασιλεὺς καὶ κύριος
τριήμερος ἐξανέστης,
Ἀδὰμ ἐγείρας ἐκ φθορᾶς | καὶ καταργήσας θάνατον·
Πάσχα τῆς ἀφθαρσίας | τοῦ κόσμου σωτήριον.

τῇ μεγάλῃ Δευτέρᾳ (Τριῳδ. σελ. 346)

ἦχος γ'.

Τὸν νυμφῶνά σου βλέπω, | σωτήρ μου, κεκοσμημένον,
καὶ ἔνδυμα οὐκ ἔχω, | ἵνα εἰσέλθω ἐν αὐτῷ·
λάμπρυνόν μου τὴν στολὴν τῆς ψυχῆς,
φωτοδότα, καὶ σῶσόν με.

μνήμη τοῦ Γεωργίου (Ἀπριλ. 23)

ἦχος β'.

Ἐὰρ ἡμῖν ἐξέλαμψεν | ἡ λαμπρὰ τοῦ δεσπότη
καὶ θεία ἐξανάστασις, | πρὸς οὐράνιον πάσχα
ἐκ γῆς ἡμᾶς παραπέμπον· | ταύτη δὲ συνεκλάμπει
τοῦ πανενδόξου μάρτυρος | Γεωργίου ἡ μνήμη,
5 ἡ φωταυγής·
ἦν φαιδρῶς τελέσωμεν, | ἵνα θείας
ἀξιοθῶμεν χάριτος | πρὸς Χριστοῦ τοῦ σωτήρος.

τῶν Χριστουγέννων (Δεκεμβ. 25)

ἦχος α'.

Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς | ἐξ ὕψους ὁ σωτήρ ἡμῶν,
ἀνατολὴ ἀνατολῶν, | καὶ οἱ ἐν σκότει καὶ σκιᾷ
εὕρομεν τὴν ἀλήθειαν·
καὶ γὰρ ἐκ τῆς παρθένου | ἐτέχθη ὁ κύριος.

ΑΝΑΤΟΛΙΟΥ

Στιχηρὰ ἀναστάσιμα ἐν τῷ ἐσπερινῷ τοῦ σαββάτου ψαλλόμενα.

α'. ἦχος β'.

5 Ἐν τὸν σταυρωθέντα καὶ ταφέντα ἄγγελος ἐκήρυξε δεσπότην καὶ ἔλεγε ταῖς γυναιξί· δεῦτε ἴδετε, ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος· 10 ἀνέστη γὰρ, καθὼς εἶπεν, ὡς παντο- διό σε προσκυνοῦμεν [δύναμος· τὸν μόνον ἀθάνατον, ζωοδότα Χριστὲ, ἐλέησον ἡμᾶς.	Ἦνοίγησάν σοι, κύριε, φόβῳ πύλαι θανάτου, πυλωροὶ δὲ ἄδου ἰδόντες σε ἔπηξαν· 20 πύλας γὰρ χαλκᾶς συνέτριψας καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συνέθλασας καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς ἐκ σκότους καὶ σκιᾶς θανάτου καὶ τοὺς δεσμοὺς ἡμῶν διέρρηξας.

Ἐν τῷ σταυρῷ σου κατήργησας τὴν τοῦ ξύλου κατάραν, 10 ἐν τῇ ταφῇ σου ἐνέκρωσας τοῦ θανάτου τὸ κράτος, ἐν δὲ τῇ ἐγέρσει σου ἐφώτισας τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων· διὰ τοῦτό σοι βοῶμεν· 15 εὐεργέτα Χριστὲ, ὁ θεὸς ἡμῶν, δόξα σοί.	Τὸν σωτήριον ὕμνον ἄδοντες ἐκ στομάτων ἀναπέμψωμεν· 25 δεῦτε πάντες ἐν οἴκῳ κυρίου προσπέσωμεν λέγοντες· ὁ ἐπὶ ξύλου σταυρωθεὶς καὶ ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς καὶ ὢν ἐν κόλποις πατρὸς 30 ἰλάσθητι ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν.

β'. ἦχος δ'.

Δεῦτε ἀνυμνήσωμεν, λαοί, τὴν τοῦ σωτῆρος τριήμερον ἔγερσιν, δι' ἧς ἐλυτρώθημεν τῶν τοῦ ἄδου ἀλύτων δεσμῶν. καὶ ἀφθαρσίαν καὶ ζωὴν 5 πάντες ἐλάβομεν, κράζοντες· ὁ σταυρωθεὶς καὶ ταφεὶς καὶ ἀναστὰς σῶσον ἡμᾶς τῇ ἀναστάσει σου, μόνε φιλόανθρωπε.	15 σῶσον ἡμᾶς τῇ ἀναστάσει σου, μόνε φιλόανθρωπε. Πύλας χαλκᾶς συνέτριψας καὶ μοχλοὺς συνέθλασας, Χριστὲ ὁ θεὸς, καὶ γένος ἀνθρώπων πεπτωκὸς ἀνέστησας· 20 διὰ τοῦτο συμφώνως βοῶμεν· ὁ ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν, κύριε, δόξα σοι.

Ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι, σωτήρ, 10 τὴν σὴν ὕμνοῦσιν τριήμερον ἔγερσιν, δι' ἧς κατηυγάσθη τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα, καὶ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ πάντες ἐλυτρώθημεν, κράζοντες· 25 ζωοποιὲ παντοδύναμε σωτήρ, καὶ ἀνερμήνευτος,	Κύριε, ἡ ἐκ πατρός σου γέννησις ἄχρονος ὑπάρχει καὶ αἰδιος, ἡ ἐκ παρθένου σάρκωσις 25 ἄφραστος ἀνθρώποις καὶ ἀνερμήνευτος,

Codd. E D — α' v. 21 ἀναμέλψωμεν Oct. — 29 τοῦ πατρὸς Oct. — β' v. 5 κράζοντες sequenti versui D hoc loco, infra v. 13 DE praetexunt — vv. 9-16 post v. 30 collocatos habet D — 23 ὑπῆρχε D — 25 ἄφραστος ὑπάρχει καὶ D

καὶ ἡ εἰς ᾗδου κάθοδος
φοβερά διαβόλῳ
καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ·

θάνατον γὰρ πατήσας | τριήμερος ἀνέστης,
ἀφθαρσίαν παρέχων ἀνθρώποις
30 καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

γ'. ἦχος πλ. α'.

Ἑσπερινὴν προσκύνησιν
προσφέρονέν σοι τῷ ἀνеспέρῳ φωτὶ,
τῷ ἐπὶ τέλει τῶν αἰώνων
ὥς ἐν ἐσόπτρῳ διὰ σαρκὸς
λάμπαντι τῷ κόσμῳ
5 καὶ μέχρις ᾗδου κατελθόντι
καὶ τὸ ἐκεῖσε σκότος λύσαντι,
καὶ τὸ φῶς τῆς ἀναστάσεως τοῖς ἔθνεσι
δείξαντι·
φωτοδότα κύριε, δόξα σοι.

Τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας ἡμῶν
10 Χριστὸν δοξολογήσωμεν·
αὐτοῦ γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος
κόσμος ἐκ πλάνης ἐσώσεται·
χαίρει χορὸς ἀγγέλων·
φεύγει δαιμόνων πλάνη·
Ἄδὰμ πεσὼν ἀνίσταται·
15 διάβολος κατήρηται.

Οἱ τῆς κουστωδίας ἐνηχοῦντο

ὑπὸ τῶν παρανόμων·
καλύψατε Χριστοῦ τὴν ἔγερσιν
καὶ λάβετε ἀργύρια
20 καὶ εἶπατε, ὅτι ἡμῶν κοιμωμένων
ἐκ τοῦ μνημείου | ἐκυλήθη ὁ νεκρός·
τίς εἶδε; | τίς ἤκουσε νεκρὸν κλαπέντα
ποτέ,
μάλιστα ἐσμυρνισμένον καὶ γυμνόν,
καταλιπόντα ἐν τῷ τάφῳ τὰ ἐντάφια;
25 μὴ πλανᾶσθε, Ἰουδαῖοι·
μάθετε τὰς ῥήσεις τῶν προφητῶν
καὶ γινώτε, ὅτι αὐτός ἐστιν ἀληθῶς
ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου
καὶ παντοδύναμος.

Κύριε, ὁ τὸν ᾗδην σκυλεύσας
30 καὶ τὸν θάνατον πατήσας, σωτὴρ
ἡμῶν,
ὁ φωτίσας τὸν κόσμον
τῷ σταυρῷ τῷ τιμίῳ,
ἐλέησον ἡμᾶς.

δ'. ἦχος βαρύς.

Κἂν συνελήφθης, Χριστέ, | ὑπὸ ἀνόμων ἀνδρῶν,
ἀλλὰ σύ μου εἶ θεὸς | καὶ οὐκ αἰσχύνομαι·
ἐμαστίχθης τὸν νῶτον, οὐκ ἀρνοῦμαι·
σταυρῷ προσηλώθης | καὶ οὐ κρύπτω·
5 εἰς τὴν ἔγερσίν σου καυχῶμαι·
ὁ γὰρ θάνατός σου ζωὴ μου·
παντοδύναμε καὶ φιλόανθρωπε | κύριε, δόξα σοι.

Δαυϊτικὴν προφητείαν ἐκπληρῶν
Χριστὸς μεγαλειότητα
10 ἐν Σιών τὴν οἰκίαν | μαθηταῖς ἐξεκάλυπεν,
αἰνετὸν δεικνὺς ἑαυτὸν | καὶ δοξαζόμενον αἰεὶ
σὺν πατρὶ τε καὶ πνεύματι ἁγίῳ,

γ'. v. 13 πλάνην E — 24 καὶ ἐν τῷ E var. lect. — ἐντάφια αὐτοῦ Oct. — 31 σταυρῷ
sine τῷ Oct. — δ'. v. 10 ἀπεκάλυπεν D — 11 δοξαζόμενον αὐτόν E

πρότερον μὲν ἄσαρκον ὡς λόγον,
 ὕστερον δὲ δι' ἡμᾶς σεσαρκωμένον
 15 καὶ νεκρωθέντα ὡς ἄνθρωπον,
 καὶ ἀναστάντα | κατ' ἐξουσίαν ὡς φιλόανθρωπον.

Κατήλθες ἐν τῷ ἄδῃ, | Χριστὲ, ὡς ἡβουλήθης,
 ἐσκύλευσας τὸν θάνατον | ὡς θεὸς καὶ δεσπότης
 καὶ ἀνέστης τριήμερος,
 20 συναναστήσας τὸν Ἀδὰμ
 ἐκ τῶν τοῦ ἄδου δεσμῶν | καὶ τῆς φθορᾶς,
 κραυγάζοντα καὶ λέγοντα·
 δόξα τῇ ἀναστάσει σου, | μόνε φιλόανθρωπε.

Ἐν τάφῳ κατετέθης | ὡς ὁ ὑπνῶν, κύριε,
 25 καὶ ἀνέστης τριήμερος | ὡς δυνατὸς ἐν ἰσχύϊ,
 συναναστήσας τὸν Ἀδὰμ
 ἐκ τῆς φθορᾶς τοῦ θανάτου | ὡς παντοδύναμος.

ε'. ἦχος πλ. δ'.

Ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος, | πρὸ τῶν αἰώνων γεννηθεὶς,
 ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν χρόνων
 ὁ αὐτὸς ἐκ τῆς ἀπειρογάμου σαρκωθεὶς,
 βουλήσει θάνατον | σταυρώσει ὑπέμεινε
 5 καὶ τὸν πάλαι νεκρωθέντα | ἄνθρωπον ἔσωσε
 διὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀναστάσεως.

Τὴν ἐκ νεκρῶν σου ἀνάστασιν | δοξολογοῦμεν, Χριστὲ,
 δι' ἧς ἡλευθέρωσας | Ἀδαμιαῖον γένος
 10 ἐκ τῆς τοῦ ἄδου τυραννίδος
 καὶ ἐδωρήσω τῷ κόσμῳ ὡς θεὸς
 ζωὴν αἰώνιον | καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Δόξα σοι, Χριστὲ σωτὴρ, | υἱὲ θεοῦ μονογενὲς,
 ὁ προσπαγεὶς ἐν τῷ σταυρῷ
 15 καὶ ἀναστὰς | ἐκ τάφου τριήμερος.

Σὲ δοξάζομεν, κύριε, | τὸν ἐκουσίως δι' ἡμᾶς
 σταυρὸν ὑπομείναντα,
 καὶ σὲ προσκυνοῦμεν, | παντοδύναμε σωτὴρ,
 μὴ ἀπορρίψῃς ἡμᾶς | ἀπὸ τοῦ προσώπου σου,
 20 ἀλλ' ἐπάκουσον | καὶ σῶσον ἡμᾶς
 διὰ τῆς ἀναστάσεώς σου, φιλόανθρωπε.

ς'. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 26)

ἦχος πλ. δ'.

Αἷμα καὶ πῦρ | καὶ ἀτμίδα καπνοῦ
 τέρατα γῆς [ᾶ] προεῖδεν Ἰωήλ·
 αἷμα τὴν σάρκωσιν, | πῦρ τὴν θεότητα,
 ἀτμίδα δὲ καπνοῦ | τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον,
 5 τὸ ἐπελθὸν τῇ παρθένῳ | καὶ κόσμον εὐωδιάσαν·
 μέγα τὸ μυστήριον | τῆς σῆς ἐνανθρωπήσεως,
 κύριε, δόξα σοι.

ζ'. Ἰδιόμελον εἰς τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6)

ἦχος πλ. δ'.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10   11   12   13   14   15   16   17   18   19   20   21   22   23   24   25   26   27   28   29   30   31   32   33   34   35   36   37   38   39   40   41   42   43   44   45   46   47   48   49   50   51   52   53   54   55   56   57   58   59   60   61   62   63   64   65   66   67   68   69   70   71   72   73   74   75   76   77   78   79   80   81   82   83   84   85   86   87   88   89   90   91   92   93   94   95   96   97   98   99   100   101   102   103   104   105   106   107   108   109   110   111   112   113   114   115   116   117   118   119   120   121   122   123   124   125   126   127   128   129   130   131   132   133   134   135   136   137   138   139   140   141   142   143   144   145   146   147   148   149   150   151   152   153   154   155   156   157   158   159   160   161   162   163   164   165   166   167   168   169   170   171   172   173   174   175   176   177   178   179   180   181   182   183   184   185   186   187   188   189   190   191   192   193   194   195   196   197   198   199   200   201   202   203   204   205   206   207   208   209   210   211   212   213   214   215   216   217   218   219   220   221   222   223   224   225   226   227   228   229   230   231   232   233   234   235   236   237   238   239   240   241   242   243   244   245   246   247   248   249   250   251   252   253   254   255   256   257   258   259   260   261   262   263   264   265   266   267   268   269   270   271   272   273   274   275   276   277   278   279   280   281   282   283   284   285   286   287   288   289   290   291   292   293   294   295   296   297   298   299   300   301   302   303   304   305   306   307   308   309   310   311   312   313   314   315   316   317   318   319   320   321   322   323   324   325   326   327   328   329   330   331   332   333   334   335   336   337   338   339   340   341   342   343   344   345   346   347   348   349   350   351   352   353   354   355   356   357   358   359   360   361   362   363   364   365   366   367   368   369   370   371   372   373   374   375   376   377   378   379   380   381   382   383   384   385   386   387   388   389   390   391   392   393   394   395   396   397   398   399   400   401   402   403   404   405   406   407   408   409   410   411   412   413   414   415   416   417   418   419   420   421   422   423   424   425   426   427   428   429   430   431   432   433   434   435   436   437   438   439   440   441   442   443   444   445   446   447   448   449   450   451   452   453   454   455   456   457   458   459   460   461   462   463   464   465   466   467   468   469   470   471   472   473   474   475   476   477   478   479   480   481   482   483   484   485   486   487   488   489   490   491   492   493   494   495   496   497   498   499   500   501   502   503   504   505   506   507   508   509   510   511   512   513   514   515   516   517   518   519   520   521   522   523   524   525   526   527   528   529   530   531   532   533   534   535   536   537   538   539   540   541   542   543   544   545   546   547   548   549   550   551   552   553   554   555   556   557   558   559   560   561   562   563   564   565   566   567   568   569   570   571   572   573   574   575   576   577   578   579   580   581   582   583   584   585   586   587   588   589   590   591   592   593   594   595   596   597   598   599   600   601   602   603   604   605   606   607   608   609   610   611   612   613   614   615   616   617   618   619   620   621   622   623   624   625   626   627   628   629   630   631   632   633   634   635   636   637   638   639   640   641   642   643   644   645   646   647   648   649   650   651   652   653   654   655   656   657   658   659   660   661   662   663   664   665   666   667   668   669   670   671   672   673   674   675   676   677   678   679   680   681   682   683   684   685   686   687   688   689   690   691   692   693   694   695   696   697   698   699   700   701   702   703   704   705   706   707   708   709   710   711   712   713   714   715   716   717   718   719   720   721   722   723   724   725   726   727   728   729   730   731   732   733   734   735   736   737   738   739   740   741   742   743   744   745   746   747   748   749   750   751   752   753   754   755   756   757   758   759   760   761   762   763   764   765   766   767   768   769   770   771   772   773   774   775   776   777   778   779   780   781   782   783   784   785   786   787   788   789   790   791   792   793   794   795   796   797   798   799   800   801   802   803   804   805   806   807   808   809   810   811   812   813   814   815   816   817   818   819   820   821   822   823   824   825   826   827   828   829   830   831   832   833   834   835   836   837   838   839   840   841   842   843   844   845   846   847   848   849   850   851   852   853   854   855   856   857   858   859   860   861   862   863   864   865   866   867   868   869   870   871   872   873   874   875   876   877   878   879   880   881   882   883   884   885   886   887   888   889   890   891   892   893   894   895   896   897   898   899   900   901   902   903   904   905   906   907   908   909   910   911   912   913   914   915   916   917   918   919   920   921   922   923   924   925   926   927   928   929   930   931   932   933   934   935   936   937   938   939   940   941   942   943   944   945   946   947   948   949   950   951   952   953   954   955   956   957   958   959   960   961   962   963   964   965   966   967   968   969   970   971   972   973   974   975   976   977   978   979   980   981   982   983   984   985   986   987   988   989   990   991   992   993   994   995   996   997   998   999   1000   1001   1002   1003   1004   1005   1006   1007   1008   1009   1010   1011   1012   1013   1014   1015   1016   1017   1018   1019   1020   1021   1022   1023   1024   1025   1026   1027   1028   1029   1030   1031   1032   1033   1034   1035   1036   1037   1038   1039   1040   1041   1042   1043   1044   1045   1046   1047   1048   1049   1050   1051   1052   1053   1054   1055   1056   1057   1058   1059   1060   1061   1062   1063   1064   1065   1066   1067   1068   1069   1070   1071   1072   1073   1074   1075   1076   1077   1078   1079   1080   1081   1082   1083   1084   1085   1086   1087   1088   1089   1090   1091   1092   1093   1094   1095   1096   1097   1098   1099   1100   1101   1102   1103   1104   1105   1106   1107   1108   1109   1110   1111   1112   1113   1114   1115   1116   1117   1118   1119   1120   1121   1122   1123   1124   1125   1126   1127   1128   1129   1130   1131   1132   1133   1134   1135   1136   1137   1138   1139   1140   1141   1142   1143   1144   1145   1146   1147   1148   1149   1150   1151   1152   1153   1154   1155   1156   1157   1158   1159   1160   1161   1162   1163   1164   1165   1166   1167   1168   1169   1170   1171   1172   1173   1174   1175   1176   1177   1178   1179   1180   1181   1182   1183   1184   1185   1186   1187   1188   1189   1190   1191   1192   1193   1194   1195   1196   1197   1198   1199   1200   1201   1202   1203   1204   1205   1206   1207   1208   1209   1210   1211   1212   1213   1214   1215   1216   1217   1218   1219   1220   1221   1222   1223   1224   1225   1226   1227   1228   1229   1230   1231   1232   1233   1234   1235   1236   1237   1238   1239   1240   1241   1242   1243   1244   1245   1246   1247   1248   1249   1250   1251   1252   1253   1254   1255   1256   1257   1258   1259   1260   1261   1262   1263   1264   1265   1266   1267   1268   1269   1270   1271   1272   1273   1274   1275   1276   1277   1278   1279   1280   1281   1282   1283   1284   1285   1286   1287   1288   1289   1290   1291   1292   1293   1294   1295   1296   1297   1298   1299   1300   1301   1302   1303   1304   1305   1306   1307   1308   1309   1310   1311   1312   1313   1314   1315   1316   1317   1318   1319   1320   1321   1322   1323   1324   1325   1326   1327   1328   1329   1330   1331   1332   1333   1334   1335   1336   1337   1338   1339   1340   1341   1342   1343   1344   1345   1346   1347   1348   1349   1350   1351   1352   1353   1354   1355   1356   1357   1358   1359   1360   1361   1362   1363   1364   1365   1366   1367   1368   1369   1370   1371   1372   1373   1374   1375   1376   1377   1378   1379   1380   1381   1382   1383   1384   1385   1386   1387   1388   1389   1390   1391   1392   1393   1394   1395   1396   1397   1398   1399   1400   1401   1402   1403   1404   1405   1406   1407   1408   1409   1410   1411   1412   1413   1414   1415   1416   1417   1418   1419   1420   1421   1422   1423   1424   1425   1426   1427   1428   1429   1430   1431   1432   1433   1434

ι'. Ἰδιόμελον εἰς τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον (Δεκ. 27)

ἦχος β'.

Τῷ βασιλεῖ καὶ δεσπότῃ τοῦ παντὸς
τεχθέντι ἐπὶ γῆς | Στέφανος ὑπέρλαμπρος προσφέρεται,
οὐκ ἐκ λίθων τιμίων κατεσκευασμένος,
ἀλλ' ἐξ οἰκείων αἱμάτων διηνθισμένος·

5 ἀλλ', ὦ φιλομάρτυρες, δεῦτε
τὰ τῶν ἁγμάτων | ἄνθη δρεψάμενοι
τὰς κεφαλὰς ἀναδηρώμεθα
καὶ τοῖς ὕμνοις ἀναμέλποντες εἴπωμεν·
ὁ σοφία καταγλαΐσθεις | καὶ χάριτι τὴν ψυχὴν,
10 πρωτομάρτυς Χριστοῦ τοῦ θεοῦ,
αἵτησαι ἡμῖν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

Στιχηρὰ ἀναστάσιμα ἐν τῷ ἑσπερινῷ τοῦ σαββάτου ψαλλόμενα.

α'. ἦχος α'.

Τὰς ἑσπερινὰς ἡμῶν εὐχὰς
πρόσδεξαι, ἄγιε, κύριε,
καὶ παράσχου ἡμῖν
ἄφεςιν ἁμαρτιῶν,
ὅτι μόνος εἶ ὁ δεῖξας
ἐν κόσμῳ τὴν ἀνάστασιν.

5 Κυκλώσατε, λαοὶ, Σιών
καὶ περιλάβετε αὐτήν,
καὶ δότε δόξαν ἐν αὐτῇ
τῷ ἀναστάντι ἐκ νεκρῶν,

ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν,
10 ὁ λυτρωσάμενος ἡμᾶς
ἐκ τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν.

Δεῦτε, λαοὶ, ὑμνήσωμεν
καὶ προσκυνήσωμεν Χριστὸν,
δοξάζοντες αὐτοῦ

15 τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν,
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν,
ὁ ἐκ τῆς πλάνης τοῦ ἐχθροῦ
τὸν κόσμον λυτρωσάμενος.

θεοτοκίον.

Τὴν παγκόσμιον δόξαν, | τὴν ἐξ ἀνθρώπων σπαρεῖσαν
20 καὶ τὸν δεσπότην τεκοῦσαν, | τὴν ἐπουράνιον πύλην
ὑμνήσωμεν Μαρίαν τὴν παρθένον,
τῶν ἁσωμάτων τὸ ἄσμα
καὶ τῶν πιστῶν τὸ ἐγκαλλώπισμα·
αὕτη γὰρ ἀνεδείχθη
25 οὐρανὸς | καὶ ναὸς τῆς θεότητος·

ι'. Nomen melodi deest in E — α'. Nomen Ioannis Damasceni et hic et infra deest in D, quandoquidem tota Octoechus ad Ioannem Damascenum auctorem referebatur

αὕτη τὸ μεσότοιχον τῆς ἔχθρας καθελοῦσα
 εἰρήνην ἀντειχῆξε | καὶ τὸ βασίλειον ἠνέψξε·
 ταύτην οὖν κατέχοντες | τῆς πίστεως τὴν ἄγκυραν·
 ὑπέρμαχον ἔχομεν | τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα κύριον·
 30 θαρσεῖτε τοίνυν, θαρσεῖτε, λαὸς τοῦ θεοῦ·
 καὶ γὰρ αὐτὸς πολεμήσει | τοὺς ἐχθροὺς ὡς φιλόανθρωπος.

β'. ἦχος δ'.

Τὸν ζωοποιόν σου σταυρὸν
 ἀπαύστως προσκυνοῦντες, Χριστὲ ὁ θεὸς,
 τὴν τριήμερόν σου ἀνάστασιν δοξάζομεν·
 δι' αὐτῆς γὰρ ἀνεκαίνισας
 5 τὴν καταφθαρεῖσαν τῶν ἀνθρώπων
 φύσιν, παντοδύναμε,
 καὶ τὴν εἰς οὐρανούς ἄνοδον
 καθυπέδειξας ἡμῖν,
 ὡς μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος.
 10 Τοῦ ξύλου τῆς παρακοῆς
 τὸ ἐπιτίμιον ἔλυσας, σωτήρ·
 τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ | ἐκουσίως προσηλωθεὶς
 καὶ εἰς ἄδου κατελθὼν, δυνατὲ,
 τοῦ θανάτου τὰ δεσμὰ | ὡς θεὸς διέρρηξας·
 15 διὸ προσκυνοῦμεν | τὴν ἐκ νεκρῶν σου ἀνάστασιν,
 ἐν ἀγαλλιάσει βοῶντες·
 παντοδύναμε κύριε, δόξα σοι.
 Πύλας ἄδου συνέτριψας, κύριε,
 καὶ τῷ σῷ θανάτῳ | τοῦ θανάτου τὸ βασίλειον ἔλυσας·
 20 γένος δὲ τὸ ἀνθρώπινον | ἐκ φθορᾶς ἠλευθέρωσας,
 ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν | τῷ κόσμῳ δωρησάμενος
 καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

θεοτοκίον.

Ὁ διὰ σὲ θεοπάτωρ προφήτης Δαυῖδ
 μελωδικῶς περὶ σοῦ προανεφώνησε
 25 τῷ μεγαλεῖά σοι ποιήσαντι·
 παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου·
 σὲ γὰρ μητέρα πρόξενον ζωῆς ἀνέδειξεν
 ὁ ἀπάτωρ, ἐκ σοῦ | ἐνανθρωπήσαι εὐδοκήσας θεός,
 ἵνα τὴν ἑαυτοῦ ἀναπλάσῃ εἰκόνα ·

28 ταύτης D — 30 θαρσεῖτω τοίνου θαρσεῖτω Oct. — 31 ὡς παντοδύναμος Oct. — β'
 v. 2 ὁ θεός om. D — 8 ἀνεκαίνισας ἡμῖν D — 23 ὁ διὰ σὲ DE Oct., sed D in margine ad-
 scriptum habet γρ. ὁ διὰ σοῦ

- 30 φθαρεῖσαν τοῖς πάθεσι,
καὶ τὸ πλανηθὲν ὀρειάλητον εὐρῶν
πρόβατον, τοῖς ὤμοις ἀναλαβὼν
τῷ πατρὶ προσαγάγη,
καὶ τῷ ἰδίῳ θελήματι
- 35 ταῖς οὐρανίαις συνάψῃ δυνάμεσι,
καὶ σώσῃ, θεοτόκε, τὸν κόσμον
Χριστὸς ὁ ἔχων τὸ μέγα καὶ πλούσιον ἔλεος.

γ'. ἦχος πλ. α'.

- Διὰ τοῦ τιμίου σου σταυροῦ, Χριστέ,
διάβολον ἤσχυνας,
καὶ διὰ τῆς ἀναστάσεώς σου
τὸ κέντρον τῆς ἁμαρτίας ἡμβλυνας
- 5 καὶ ἔσωσας ἡμᾶς | ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου·
δοξάζομέν σε, μονογενές.

- Ὁ τὴν ἀνάστασιν διδοὺς | τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων
ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη·
ἔφριξαν τοῦτον | οἱ ἄρχοντες τοῦ ἄδου,
10 καὶ ἐπήρθησαν πύλαι ὀδυνηραί·
εἰσελήλυθε γὰρ | ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης Χριστὸς.
λέγων τοῖς ἐν δεσμοῖς· ἐξέλθετε,
καὶ τοῖς ἐν τῷ σκότει· ἀνακαλύπτεσθε.

- Μέγα θαῦμα! ὁ τῶν ἀοράτων κτίστης,
15 διὰ φιλανθρωπίαν | σαρκὶ παθὼν,
ἀνέστη ὁ ἀθάνατος·
δεῦτε, πατριαὶ τῶν ἐθνῶν,
τοῦτον προσκυνήσωμεν·
τῇ γὰρ αὐτοῦ εὐσπλαγχνίᾳ
- 20 ἐκ πλάνης ῥυσθέντες
ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν | ἓνα θεὸν ὑμνεῖν μεμαθήκαμεν.

θεοτοκίον.

- Ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ | τῆς ἀπειρογάμου νύμφης
εἰκὼν διεγράφη ποτέ·
ἐκεῖ Μωϋσεῖς | διαιρέτης τοῦ ὕδατος,
25 ἐνθάδε Γαβριὴλ | ὑπηρέτης τοῦ θαύματος·
τότε τὸν βυθὸν ἐπέζευσεν | ἀβρόχως Ἰσραὴλ,
νῦν δὲ τὸν Χριστὸν ἐγέννησεν | ἀσπόρως ἡ παρθένος·
ἡ θάλασσα | μετὰ τὴν πάροδον τοῦ Ἰσραὴλ
ἔμεινεν ἄβατος·

- 30 ἡ ἄμεμπτος | μετὰ τὴν κύησιν τοῦ Ἑμμανουὴλ
 ἔμεινεν ἄφθορος·
 ὁ ὢν καὶ προὖν | καὶ φανείς ὡς ἄνθρωπος θεός,
 ἐλέησον ἡμᾶς.

δ'. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριστοῦ (Φεβ. 2)
 ἦχος πλ. β'.

- Ἀνοιγέσθω ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ σήμερον·
 ὁ γὰρ ἄναρχος λόγος τοῦ πατρὸς,
 ἀρχὴν λαβὼν χρονικὴν, | μὴ ἐκστάς τῆς αὐτοῦ θεότητος,
 ὑπὸ παρθένου ὡς βρέφος τεσσαρακονθήμερον
 5 μητρὸς ἐκὼν προσφέρεται | ἐν ναῷ τῷ νομικῷ·
 καὶ τοῦτον ἀγκάλαις εἰσδέχεται ὁ πρέσβυς,
 ἀπόλυσον, κράζων, τὸν δοῦλον ὁ δεσπότης·
 οἱ γὰρ ὀφθαλμοί μου | εἶδον τὸ σωτήριόν σου·
 ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον | σῶσαι γένος ἀνθρώπων·
 10 κύριε, δόξα σοι.

ε'. Ἰδιόμελον εἰς τὸν ἀρχάγγελον Γαβριήλ (Μαρτ. 26)
 ἦχος πλ. β'.

- Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ | Γαβριήλ ὁ ἀρχάγγελος,
 εὐαγγελίσασθαι | τῇ παρθένῳ τὴν σύλληψιν·
 καὶ ἐλθὼν εἰς Ναζαρέτ | ἐλογίζετο ἐν ἑαυτῷ
 τὸ θαῦμα ἐκπληττόμενος,
 5 ὅτι πῶς | ὁ ἐν ὑψίστοις ἀκατάληπτος ὢν
 ἐκ παρθένου τίκτεται!
 ὁ ἔχων θρόνον τὸν οὐρανὸν | καὶ ὑποπόδιον τὴν γῆν
 ἐν μήτρᾳ χωρεῖται γυναικός!
 ὦ τὰ ἑξαπτέρυγα καὶ πολυόμματα
 10 ἀτενίσαι οὐ δύνανται,
 λόγῳ μόνῳ, | ἐκ ταύτης σαρκωθῆναι ηὐδόκησε·
 θεοῦ ἐστὶ λόγος ὁ παρών·
 τί οὖν ἵσταμαι | καὶ οὐ λέγω τῇ κόρῃ;
 χαῖρε, κεχαριτωμένη· | ὁ κύριος μετὰ σοῦ·
 15 χαῖρε, ἄγνῃ παρθένε· | χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε·
 χαῖρε, μήτηρ τῆς ζωῆς· | εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.

ς'. Ἰδιόμελον εἰς τὸν μάρτυρα Γεώργιον (Ἀπριλ. 23)
 ἦχος β'.

Νευέτω δίκαια, | ἔφησεν ὁ Κολομών,
 τοῖς βροτοῖς τὰ βλέφαρα·

δ'. ν. 7 ὁ δοῦλος τῷ δεσπότη Barth. — ε'. Ἰωάννου μοναχοῦ E — 7 τὸν om. Barth.
 — ς'. Ἰωάννου μοναχοῦ τοῦ Δαμασκηνοῦ E — ν. 1 Paroim. X 10

- ἐλεηθήσεται γὰρ παρὰ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ
 ὁ βλέπων λεία, προηγόρευεν·
 5 εὐμαρῶς δὲ ταῦτα ἐνωτισθεῖς,
 ᾧ πολύτλα Γεώργιε,
 τοῦ δεσπότης ταῖς διδαχαῖς ἠκολούθησας,
 καὶ ἀνόμοις ἐκδοθεὶς ἐκαρτέρησας,
 τῆς πλάνης τὰ ὄργια | καταπτύσας ὡς βέβηλα·
 10 τὸ σῶμα γὰρ, ὃ παρέδωκας | ὑπὲρ ἀγάπης τοῦ κτίσαντος,
 ὅλον μεληδὸν κατετέμνετο·
 καὶ ὁ Βελίαρ μᾶλλον | ὅλος αἰσχυνθεὶς ἐπιτρώσκετο,
 στεφηφόρον σε ὁρῶν ἀκμαιότατον·
 ὅθεν ἐν αὐλαῖς οἰκῶν τοῦ κυρίου σου
 15 σὺν ταῖς ἄνω δυνάμεσι
 πρέσβευε, ἀθλοφόρε, Χριστῷ
 σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ

α'. Ἰδιόμελον εἰς Κοσμάν καὶ Δαμιανὸν (Νοεμ. 1)
 ἦχος δ'.

- Πηγὴν ἱαμάτων ἔχοντες, | ἄγριοι ἀνάργυροι,
 τὰς ἰάσεις παρέχετε | πᾶσι τοῖς δεομένοις,
 ὡς μεγίστων δωρεῶν ἀξιωθέντες
 παρὰ τῆς ἀεννάου πηγῆς | τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ·
 5 φησὶ γὰρ πρὸς ὑμᾶς ὁ κύριος
 ὡς ὁμοζήλους τῶν ἀποστόλων·
 Ἴδου | δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν
 κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων,
 ὥστε αὐτὰ ἐκβάλλειν | καὶ θεραπεύειν
 10 πᾶσαν νόσον | καὶ πᾶσαν μαλακίαν·
 διὸ τοῖς προστάγμασιν | αὐτοῦ καλῶς πολιτευσάμενοι
 δωρεὰν ἐλάβετε, | δωρεὰν παρέχετε,
 ἰατρεύοντες τὰ πάθη
 τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωματίων ἡμῶν.

β'. Ἰδιόμελον εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου (Μαρτ. 25)
 ἦχος β'.

Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον
 ἀνακαλύπτεται σήμερον·

καὶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ | υἱὸς ἀνθρώπου γίνεται,
 ἵνα τοῦ χείρονος μεταλαβὼν
 5 μεταδῶ μοι τοῦ βελτίονος·
 ἐψεύσθη πάλαι Ἀδὰμ
 καὶ θεὸς ἐπιθυμήσας | οὐ γέγονεν·
 ἄνθρωπος γίνεται θεός,
 ἵνα θεὸν τὸν Ἀδὰμ ἀπεργάσῃται·
 10 εὐφραινέσθω ἡ κτίσις, | χορευέτω ἡ φύσις,
 ὅτι ἀρχάγγελος παρθένω
 μετὰ δέους παρίσταται,
 καὶ τὸ χαῖρε κομίζει | τῆς λύπης ἀντίθετον·
 ὁ διὰ σπλάγχνα ἐλέους ἐνανθρωπήσας
 θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι.

γ'. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς θεοτόκου (Αὐγ. 15)
 ἦχος πλ. α'.

Δεῦτε, φιλεόρτων τὸ κύστημα,
 δεῦτε καὶ χορείαν στηνώμεθα·
 δεῦτε καταστέψωμεν | ἅμασι τὴν ἐκκλησίαν
 τῇ καταπαύσει | τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ·
 5 σήμερον γὰρ οὐρανὸς | ὑφαπλοῖ τοὺς κόλπους,
 δεχόμενος τὴν τετοκυῖαν | τὸν ἐν πᾶσι μὴ χωρούμενον·
 καὶ ἡ γῆ, τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς
 ἀποδιδούσα, τὴν εὐλογίαν στολίζεται καὶ εὐπρέπειαν·
 ἄγγελοι χοροστατοῦσι | σὺν ἀποστόλοις,
 10 περιδεῶς ἐνατενίζοντες
 ἐκ ζωῆς εἰς ζωὴν μεθισταμένης
 τῆς τεκούσης τὸν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς·
 πάντες προσκυνήσωμεν | αὐτὴν δεόμενοι·
 συγγενοῦς οἰκειότητος | μὴ ἐπιλάβῃ, δέσποινα,
 τῶν πιστῶς ἐορταζόντων | τὴν παναγίαν σου κοίμησιν.

δ'. Στιχηρὰ νεκρώσιμα κατὰ τοὺς ὀκτὼ ἤχους.

Ἡ ἀκροστιχίς: Κοὺς, Χριστὲ, δούλους γράψον ἐν ζώντων βίβλῳ.
 ἦχος α'. κατὰ τὸ «Πανεύφημοι μάρτυρες ἡμᾶς.»

Κοῦ, σῶτερ, δεόμεθα, | τῆς σῆς   τοὺς μεταστάντας ἀξίωσον
 γλυκείας μεθέξεως   καὶ κατασκήνωσον

ν. 3 θεοῦ καὶ υἱός E — 13 χαῖρε χορεύει E — γ'. Nomen melodi deest in E — ν. 5 ὑφαπλοῖ Barth. — 6 τεξαμένην E — 8 στολίζεται τὴν εὐπρ. E — 11 μεθισταμένην τὴν τεκούσαν E — 14 οἰκειώσεως E — δ'. Coa. D: Τὰ προσόμοια τῶν ὀκτὼ ἤχων τα νεκρώσιμα, ὧν ἡ ἀκρ. cui titulo in margine eiusdem codicis manu recentiore addita sunt haec: ταῦτα ψάλλεται εἰς τοὺς αἰνους ἀπὸ στίχου. Ed. Ven. Triodii a. 1869: Ἀπόστιχα τὰ ἐπόμενα Προσόμοια Νεκρώσιμα, ποίημα Θεοφάνους, ὧν καὶ τῶν εἰς τοὺς λοιποὺς ἤχους ἐν τοῖς ἄλλοις κάββασι τοιούτων Προσομοίων ὁμοῦ ἢ ἀκρ. et paulo supra: κατ' ἤχον ψαλλόμενα καθ' ὅλην τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην Τεσσαρακοστήν. — ν. 3 ἀνάπαυσον Triod.

5 ἐν σκηναῖς ἁγίων, | ἐν μοναῖς δικαίων σου,
ἐν τοῖς ἐπουρανίοις σκηνώμασι,
τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου
παρορῶν τὰ παραπτώματα
καὶ παρέχων | αὐτοῖς τὴν συγχώρησιν.

10 Οὐδεὶς ἀναμάρτητος, | οὐδεὶς
τῶν ἀνθρώπων γέγονεν,
εἰ μὴ σὺ, μόνε ἀθάνατε·
διὸ τοὺς δούλους σου,
ὡς θεὸς οἰκτίρμων, ἐν φωτὶ κατὰταξον
15 σὺν ταῖς χοροστασίαις ἁγγέλων σου,
τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου
ὑπερβαίνων ἀνομήματα
καὶ παρέχων | αὐτοῖς τὴν ἀνάπαυσιν.

Ὑπὲρ τὰ ὀρώμενα | τὰ σὰ,
20 σῶτερ, ἐπαγγέλματα,
ἃ ὀφθαλμὸς οὐ τεθέαται
καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε
καὶ ἐπὶ καρδίαν | οὐκ ἀνέβη πώποτε,
ὧν τῆς προσηνεστάτης μεθέξεως
25 τυχεῖν εὐδόκησον

τοὺς πρὸς σὲ μεταχωρήσαντας
καὶ παράσχου | ζωὴν τὴν αἰώνιον.

·
Σταυρῷ σου γηθόμενοι, | σταυρῷ
θαρροῦντες οἱ δούλοι σου
30 πρὸς σὲ μετέστησαν, κύριε,
οἷς νῦν ἀντίλυτρον
τῶν δεινῶν πταισμάτων | τὸν σταυρόν
σου δώρησαι
καὶ αἷμα τὸ χυθὲν ὑπὲρ κόσμου ζωῆς,
τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου
35 συγχωρῶν τὰ πλημμελήματα
καὶ φωτίζων | φωτὶ τοῦ προσώπου
[σου.

Χριστὸν ἐκδυσώπησον, · τὸν σὸν
τόκον, μητροπάρθενε,
τὴν τῶν πταισμάτων συγχώρησιν
40 δοῦναι τοῖς δούλοις σου,
τοῖς σὲ θεοτόκον | εὐσεβῶς κηρύξαι
καὶ λόγῳ ἀληθεῖ δογματίσαι,
καὶ τῆς λαμπρότητος
τῶν ἁγίων καὶ φαιδρότητος
45 ἀξιῶσαι | ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

ἤχος β'.

κατὰ τὸ «Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρόν.»

Ῥύμην τοῦ θανάτου καὶ φθορὰν
σου τῷ ζωηφόρῳ θανάτῳ | καθεῖλες, δέσποτα,
πᾶσι δὲ ἐπήγασας | ζωὴν αἰώνιον,
καὶ νεκρῶν ἐξανάστασιν | θνητοῖς ἐδωρήσω·
5 ὅθεν σου δεόμεθα, | σῶτερ, ἀνάπαυσον
πίστει τοὺς πρὸς σὲ μεταστάντας
καὶ τοῦ γλυκασμοῦ τοῦ σου κάλλους
τούτους καταξίωσον, φιλόανθρωπε.

Ἵνα τοὺς ἀνθρώπους κοινωνοὺς
10 θείας βασιλείας ἐργάσῃ, | σταυρὸν ὑπέμεινας,
θάνατον ἐκούσιον | καταδεξάμενος·
ἀλλὰ νῦν σου δεόμεθα, τῇ σὴ εὐσπλαγχνίᾳ
μετόχους ἀνάδειξον | τῆς βασιλείας σου

5 δικαίων ἐν μοναῖς ἁγίων Triod. — 9 τὴν ἀνάπαυσιν Triod. — 18 τὴν συγχώρησιν Triod. — 23 ἀνέβη δέσποτα D — 32 τῶν αὐτῶν Triod. — 41 1 νεκροῖς Triod. — 7 καὶ τῆς ἀκηράτου σου δόξης Triod. — 12 διὰ τοῦτο δεόμεθα Triod.

πίστει τοὺς πρὸς σὲ μεταστάντας,
 15 καὶ τῆς ἀθανάτου σου δόξης
 τούτους καταξίωσον, φιλάνθρωπε.

Ὡσαι τὸ σὸν πλάσμα βουληθεῖς,
 τῆς οἰκονομίας τὸ ὄντως | βαθὺ μυστήριον
 θέλων ἐξετέλεσας | ὡς ὑπεράγαθος,
 20 καὶ τιμῆς ἐξηγόρασας | τὸν σύμπαντα κόσμον
 αἵματι τιμίῳ σου· | διὸ δεόμεθα,
 πίστει τοὺς πρὸς σὲ μεταστάντας
 μετὰ τῶν ἁγίων ἀπάντων
 τῆς ἀπολυτρώσεως ἀξίωσον.

25 Τρόμῳ τῷ φρικτῷ καὶ φοβερῷ
 βήματι τῷ σῷ παρεστῶτες | οἱ ἀπ' αἰῶνος νεκροὶ
 ψῆφον ἀναμένουσι | τὴν σὴν δικαίαν, σωτῆρ,
 καὶ τὴν θεῖαν ἐκδέχονται | δικαιοκρισίαν·
 τότε φεῖσαι, δέσποτα | Χριστὲ, τῶν δούλων σου·
 30 πίστει τοὺς πρὸς σὲ μεταστάντας
 καὶ τῆς αἰδίου τρυφῆς σου
 καὶ μακαριότητος ἀξίωσον.

Εὖας τῆς προμήτορος, ἄγνη,
 σὺ τὴν ὀφειλὴν συλλαβοῦσα, | Χριστὸν ἀπήτησας,
 35 τὸν τὴν ἀφθαρσίαν τε | καὶ τὴν ἀνάστασιν
 τοῖς πιστοῖς χαριζόμενον | καὶ τῇ ἀθανάτῳ
 δόξῃ καταστέφοντα | τοὺς σὲ δοξάζοντας·
 ὃν νῦν δυσωποῦσα μὴ παύσῃ,
 τούτους ἐν φωτὶ κατατάξαι
 40 τῆς αὐτοῦ λαμπρότητος, θεόθυμπε.

ἦχος γ'.

κατὰ τὸ «Τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ.»

Δοξάζω τὸν σταυρόν σου τὸν τίμιον,
 δι' οὗ ζωὴ δεδώρηται | καὶ τρυφῆς ἡ ἀπόλαυσις
 τοῖς ἐν πίστει καὶ πόθῳ σε ὕμνουσι, | μόνε πολυέλεε·
 διὸ βοῶμέν σοι, Χριστὲ ὁ θεός·

5 τοὺς μεταστάντας ἐξ ἡμῶν ἀνάπαυσον,
 ἐνθα πάντων ἐστὶν | εὐφραινομένων ἡ κατοικία ἐν σοί.

15 αἰδίου Triod. — 16 καὶ μακαριότητος ἀξίωσον Triod. — 19 χαίρων Triod. — 21 αἵματος τιμίου D — 23 καὶ τοῦ γλυκυτάτου σου κάλλους· τούτους καταξίωσον φιλάνθρωπε Triod. — 29 σῶτερ Triod. — 30 τῶν . . . μεταστάντων D — 34 θεόν Triod. — 36 χαριζόμενον D — 37 στεφανώσαντα Triod.

Ὁ μόνος ἐλεήμων καὶ εὖσπλαγχνος,
 ὁ ἔχων ἀκατάληπτον | ἀγαθότητος πέλαγος,
 ὁ γινώσκων τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων, | ἦν ἐδημιούργησας,
 10   σε ἱκετεύομεν, Χριστὲ ὁ θεός·
 τοὺς μεταστάντας ἐξ ἡμῶν ἀνάπαυσον,
 ἔνθα πάντων ἐστὶν | εὐφραينوμένων ἡ κατοικία ἐν σοί.

Ὑπνώσας ἐν τῷ τάφῳ ὡς ἄνθρωπος,
 δυνάμει ἀηττήτῳ σου | ὡς θεὸς ἐξανέστησας
 15   τοὺς ἐν τάφοις ὑπνοῦντας. ἀσιγήτως | ὕμνον σοι προσφέροντας·
 διὸ βοῶμέν σοι, Χριστὲ ὁ θεός·
 τοὺς μεταστάντας ἐξ ἡμῶν ἀνάπαυσον,
 ἔνθα πάντων ἐστὶν | εὐφραينوμένων ἡ κατοικία ἐν σοί.

Λαμπάδα νοητὴν σε, βαστάζουσιν
 20   τὸ φέγγος τῆς θεότητος | ὁμιλῆσαν παχύτητι
 τῆς ἀνθρώπων οὐσίας, θεοτόκε, | πάντες ἐπιστάμεθα·
 τὸν σὸν δυσώπησον υἱὸν καὶ θεόν,
 τοὺς μεταστάντας ἐξ ἡμῶν ἀνάπαυσον,
 ἔνθα πάντων ἐστὶν | εὐφραينوμένων ἡ κατοικία ἐν σοί.

ἦχος δ'.

κατὰ τὸ «Ἔδωκας σημείωσιν.»

Ὅντως φοβερώτατόν | τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον!
 πῶς ψυχὴ ἐκ τοῦ σώματος
 βιαίως χωρίζεται | ἐκ τῆς ἁρμονίας,
 καὶ τῆς συμφυΐας | ὁ φυσικώτατος δεσμός
 5   θείῳ βουλήματι ἀποτέμνεται;
 διό σε ἱκετεύομεν· | τοὺς μεταστάντας ἀνάπαυσον
 ἐν σκηναῖς τῶν δικαίων σου, | ζωοδότα φιλόανθρωπε.

Ὅπνος ἀναδέδεικται | τῶν πιστευόντων ὁ θάνατος,
 σοῦ τεθέντος ἐν μνήματι,
 10   τοῦ πάντων δεσπόζοντος | καὶ τὸ τοῦ θανάτου
 κράτος λελυκότος | καὶ καταργήσαντος αὐτοῦ
 τὴν δυναστείαν τὴν πολυχρόνιον·
 διό σε ἱκετεύομεν· τοὺς μεταστάντας ἀνάπαυσον
 ἐν σκηναῖς τῶν δικαίων σου, | ζωοδότα φιλόανθρωπε.

15   Ὡς δικαιοσύνη τε | καὶ φωτισμὸς ἡμῖν γέγονας
 καὶ ψυχῶν ἀπολύτρωσις·

III v. 11. 17. 23 ἐν τρυφῇ ἀνάπαυσον D — 14 ἐξανέστησας D — 15 τάφῳ ὑμνοῦντας Triod. — 21 τῆς τῶν D — 23 ἀναπαύσαι Triod. — IV 6 διὸ σῶτερ τοὺς δούλους σου D — 7. 11 ἁγίων Triod. — 12 πολυμηχανὸν D — 15 τε ἁγιασμός Triod.

πατρὶ γὰρ προσήγαγες | δεδικαιωμένους
καὶ λελυτρωμένους, | ἀναδεξάμενος ἡμῶν
τὸ ὀφειλόμενον ἐπιτίμιον·

20 καὶ νῦν ἐκδυσωποῦμέν σε· τοὺς μεταστάντας ἀνάπαυσον
ἐν χαρᾷ καὶ φαιδρότητι, | εὐεργέτα σωτὴρ ἡμῶν.

Γένος τὸ ἀνθρώπινον | πρὸς ἀφθαρσίαν ἀνώλεθρον
ἐκ φθορᾶς ἀνακέκληται,

25 λουσάμενον αἵματι | τῷ ἐκ τῆς πλευρᾶς σου,
σωτερ, κενωθέντι, | ἐν ᾧ ἀπέπλυνας ἡμᾶς
τῆς παραβάσεως τοῦ προπάτορος·

διό σε ἱκετεύομεν· τοὺς μεταστάντας ἀνάπαυσον
ἐν μοναῖς αἰωνίοις σου, | ἐν χοροῖς τῶν μαρτύρων σου.

Ῥήσεςιν ἐπόμενοι | τῶν θεηγόρων, πανάμωμε,

30 θεοτόκον φρονοῦμέν σε·

θεὸν γὰρ ἐγέννησας | σεσωματωμένον
ἀπερινοήτως, | τὸν λυτρωσάμενον ἡμᾶς
τοὺς αἰχμαλώτους τοῖς παραπτώμασιν·

ὃν καὶ νῦν ἐκδυσώπησον, | τοὺς μεταστάντας οἰκέτας σου

35 ταῖς οἰκείαις ἐλλάμψεσι | καταυγᾶσαι, φιλάγαθε.

ἦχος πλ. α'.

κατὰ τὸ «Χαίροις ἀσκητικῶν ἀληθῶς.»

Αἵτησι τοῦ σου προσώπου, Χριστὲ,

τοὺς μεταστάντας | ὡς οἰκτίρμων κατὰταξον,
σκηνώσας | εἰς τόπον χλόης, | ἐπὶ ὑδάτων τῆς σῆς
ἀκραιφνοῦς καὶ θείας | ἀναπαύσεως,

5 ἐν τοῖς ὀρεκτοῖς κόλποις | Ἀβραὰμ τοῦ προπάτορος,
ἔνθα τὸ φῶς σου | καθαρὸν ἐπιφαίνεται

καὶ προχέουσιν | αἱ πηγαὶ τῆς χρηστότητος,

ἔνθα περιχορεύουσι | τρανῶς ἀγαλλόμεναι

αἱ τῶν δικαίων χορεῖαι | περὶ τὴν σὴν ἀγαθότητα,

10 μεθ' ὧν κατατάξαι

τοὺς ἰκέτας σου παράσχου | ὡς μόνος εὖσπλαγχνος.

Ψάλλειν παναρμονίῳ φωνῇ

δοξολογοῦντας | τὸ σὸν κράτος εὐδόησον,

οἰκτίρμον, | τοὺς μεταστάντας | ἐκ τῶν προσκαίρων πρὸς σὲ

15 τὸν δεσπότην πάντων | καὶ φιλόανθρωπον,

28 σκηναῖς Triod. — 35 πανάχραντε Triod. — V 3 σκηνώσαι Triod. — 6 καθαρῶς ἀνα-
φέρεται D — 9 τῶν ἀγγέλων Triod. — 11. 33 παράσχου τὸ μέγα ἔλεος Triod. — 12 ψάλλει
Triod. — 13 κράτος εὐδόκησον Triod.

διδοὺς ὡραιότητι | τοῦ σοῦ κάλλους ἐλλάμπεσθαι
 καὶ τῆς γλυκείας | καὶ τερπνῆς μετουσίας σου
 ἀπολαύειν τε | καὶ τρυφᾶν καθαρώτερον,
 ἔνθα περὶ τὸν θρόνον σου | χορεύουσιν ἄγγελοι
 20 καὶ τῶν ἀγίων οἱ δῆμοι | χαρμονικῶς περιέπουσι·
 μεθ' ὧν τοῖς σοῖς δούλοις
 τὴν ἀνάπαυσιν παράσχου | καὶ μέγα ἔλεος.

“Ὅπου τῶν προφητῶν οἱ χοροὶ,
 τῶν ἀποστόλων | καὶ μαρτύρων τὰ τάγματα
 25 καὶ πάντων | τῶν ἀπ' αἰῶνος | δικαιωθέντων τῷ κυ
 σωτηρίῳ πάθει | καὶ τῷ αἵματι,
 δι' οὗ ἐξηγόρασας | τὸν αἰχμάλωτον ἄνθρωπον,
 ἐκεῖ τοὺς πίστει | κοιμηθέντας ἀνάπαυσον,
 ὡς φιλάνθρωπος | συγχωρῶν τὰ ἐγκλήματα·
 30 μόνος γὰρ ἀναμάρτητος | ἐν γῇ πεπολίτευσαι,
 ἅγιος μόνος καὶ μόνος | ἐν τεθνεῶσιν ἐλεύθερος·
 διὸ τοῖς σοῖς δούλοις
 τὴν ἀνάπαυσιν παράσχου | ὡς μόνος εὖσπλαγχνος.

Νόμῳ τῆς ἁμαρτίας ἡμᾶς
 35 δεδουλωμένους | ἠλευθέρωσας, δέσποινα,
 ἐν μήτρᾳ | τὸν νομοθέτην | καὶ βασιλέα ἡμῶν
 συλλαβοῦσα μόνη, | μητροπάρθενε,
 δι' ὃν δικαιούμεθα | δωρεᾶ τε καὶ χάριτι·
 ὃν νῦν δυσώπει, | τὰς ψυχὰς τῶν ὑμνούντων σε
 40 θεομήτορα | κατατάξαι ἐν βίβλῳ ζωῆς,
 ὅπως τῇ μεσιτείᾳ σου | σωθέντες, πανάμωμε,
 τῆς τοῦ υἱοῦ σου εὐκταίας | ἀπολυτρώσεως τύχωσιν,
 αὐτὸν προσκυνοῦντες
 τὸν παρέχοντα τῷ κόσμῳ | τὸ μέγα ἔλεος.

ἦχος πλ. β'.

κατὰ τὸ «Ὁλὴν ἀποθέμενοι.»

Ἔχων ἀκατάληπτον | τὴν εἰς ἡμᾶς εὐπλαγχνίαν
 καὶ πηγὴν ἀκένωτον | θεϊκῆς χρηστότητος,
 πολυέλεε,
 τοὺς πρὸς σέ, δέσποτα, | μεταβεβηκότας
 5 ἐν γῇ ζώντων κατασκήνωσον,

16 ὡραιότητος Trisol. — ἐκλάμπεσθαι D — 21 τοὺς σοὺς δούλους D — 23 ὁ χορὸς Trisol. — 25 πάντες οἱ — δικαιωθέντες Trisol. — 29 συγχωρῶν καὶ τὰ παίσματα Trisol. — 32 τοὺς σοὺς δούλους D — 31 νόμου D — 35 πάναγνε Trisol. — 36 νομοδότην Trisol. — βασιλέα θεόν Trisol. — 38 δι' οὗ Trisol. — 42 τύχοιμεν Trisol. — VI 1 fort.: ἀκατάληκτον

εἰς τὰ σκηνώματα | τὰ ἀγαπητὰ καὶ ποθούμενα,
κατάσχεσιν δωρούμενος
τὴν διηνεκῶς διαμένουσιν·
οὐ γὰρ ὑπὲρ πάντων | ἐξέχεας τὸ αἷμά σου, σωτὴρ,
10 καὶ ζωηφόρῳ τιμήματι
κόσμον ἐξηγόρασας.

Νέκρωσιν ὑπέμεινας | ζωοποιὸν ἐκουσίως,
καὶ ζωὴν αἰώνιον | καὶ τρυφὴν αἰδίου
πιστοῖς δέδωκας,
15 ἐν ἧ κατάταξον | τοὺς κεκοιμημένους
ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως,
τὰ τούτων πταίσματα | πάντα συγχωρῶν ἀγαθότητι,
ὡς μόνος ἀναμάρτητος,
μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος,
20 ἵνα διὰ πάντων | ὑμνήταί σου τὸ ὄνομα, Χριστέ,
καὶ σεσωσμένοι δοξάζωμεν
τὴν φιλανθρωπίαν σου.

Ζύντων κυριεύοντα | θεαρχικῇ ἐξουσίᾳ
καὶ νεκρῶν δεσπόζοντα | σὲ, Χριστέ, γινώσκουμεν,
25 πολυέλεε·
τοὺς πιστοὺς δούλους σου | τοὺς πρὸς σὲ τὸν μόνον
εὐεργέτην ἐκδημήσαντας
αὐτὸς ἀνάπαυσον | σὺν τοῖς ἐκλεκτοῖς σου, φιλόανθρωπε,
ἐν τόπῳ ἀναψύξεως,
30 ἐν ταῖς τῶν ἁγίων λαμπρότησι·
θελητὴς ἐλέους | ὑπάρχεις γὰρ καὶ σώζεις ὡς θεὸς,
οὐς κατ' εἰκόνα σου ἔπλασας,
μόνε πολυέλεε.

ᾠφθης ἐνδιαίτημα | θεοπρεπὲς, παναγία,
35 καὶ θεὸν ἐχώρησας | καὶ θεὸν ἐγέννησας,
μητροπάρθενε,
ἐν δυὶ φύσεσιν, | ἐν δυὶ οὐσίαις,
ἐν μιᾷ δὲ ὑποστάσει, ἁγνή·
αὐτὸν δυώπησον | τὸν μονογενῆ καὶ πρωτότοκον,
40 τὸν σὲ παρθένον ἄμωμον
καὶ μετὰ τὸν τόκον φυλάξαντα

9 Χριστέ Trid. — 11 ἡλευθέρωσας Trid. — 13 ζωὴν ἐπήγαγας Trid. — 15—17 ἐν σκηναῖς δέσποτα ταῖς αἰωνιζούσαις. καὶ ἐν τόποις ἀναψύξεως. αὐτοὺς κατάταξον. τοὺς κεκοιμημένους ὡς εὐσπλαγχνος. καὶ μόνος D — 23 θεαρχικῆς ἐξουσίας D — 24 δεσπόζοντος D — γινώσκοντες ἱκετεύομεν D — 29 τόποις Trid. — 35 Χριστὸν ἐγέννησας D — 36 ἀπειρόγαμε D — 38 μιᾷ τῇ ὑποστάσει δέ D — 39 ἱκέτευε Trid.

ψυχὰς ἀναπαῦσαι | τῶν πίστει κοιμηθέντων ἐξ ἡμῶν
ἐν ἀκηράτῳ φαιδρότητι
καὶ μακαριότητι.

ἦχος βαρύς.

κατὰ τὸ «Καταφρονήσαντες.»

Νενεκρωμένος ὥραθης | ἐπὶ σταυροῦ, μόνε ἀθάνατε,
καὶ ἐν τῷ τάφῳ ὡς θνητὸς | ἐτέθης, μακρόθυμε,
ἐκ φθορᾶς καὶ θανάτου | τοὺς ἀνθρώπους λυτρούμενος·
ἀλλ' ὡς πέλαγος εὐσπλαγχνίας | ὑπάρχων ἀκένωτον
5 καὶ πηγὴ ἀγαθότητος, | τὰς ψυχὰς τῶν σῶν δούλων
τῶν ἐξ ἡμῶν μεταστάντων ἀνάπαυσον.

Τῷ ἀκηράτῳ σου κάλλει | καὶ γλυκασμῷ τῆς ὡραιότητος
καὶ ταῖς τοῦ θείου σου φωτὸς | ἀκτίσιν ἐλλάμπεσθαι
τοὺς πρὸς σὲ μεταστάντας, | ἀγαθὲ, καταξίωσον
10 ἐν αὐλῇ φωτοχυσία | τῆς φωτοφανείας σου,
σὺν ἀγγέλοις χορεύοντας | περὶ σὲ τὸν δεσπότην
καὶ βασιλέα τῆς δόξης καὶ κύριον.

Ὡς ἀδαπάνητον ἔχων | τῶν δωρεῶν [τὴν] μεγαλοπρέπειαν,
ὡς θησαυρὸς ἀνελλιπῆς | πλουσίας χρηστότητος
15 τοὺς πρὸς σὲ μεταστάντας | ὡς θεὸς κατασκήνωσον
ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἐκλεκτῶν σου, | ἐν τόπῳ ἀνέσεως,
ἐν τῷ οἴκῳ τῆς δόξης σου, | ἐν τρυφῇ παραδείσου,
ἐν τῷ [τῶν] παρθένων νυμφῶνι ὡς εὐσπλαγχνος.

Νόμου τὸ πλήρωμα τίκεις, | τὸν λυτρωτὴν σάρκα γενόμενον·
20 οὐ γὰρ ἐγένετο τοῖς πρὶν | ἐν νόμῳ δικαίωσις·
δι' ἡμᾶς γὰρ ὁ Χριστὸς | σταυρωθεὶς ἐδικαίωσεν·
ὡς οὖν ἔχουσα παρρησίαν, | ὡς μήτηρ ἰκέτευε
τὸν υἱόν σου τὸν εὐσπλαγχνον, | τὰς ψυχὰς ἀναπαῦσαι
τῶν εὐσεβῶς μεταστάντων, πανύμνητε.

ἦχος πλ. δ'.

κατὰ τὸ «Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος.»

Βασιλικῶς μοι ὑπέγραψας | ἐλευθερίαν, βαφαῖς
ἐρυθραῖς τοὺς δακτύλους σου | αἱματώσας, δέσποτα,
καὶ φοινίξας σὺ αἷματι·
καὶ νῦν ἐν πίστει | καθικετεύω σε,

42 κοιμηθέντων εὐσεβῶς Triod. — VII 2 τῷ in codd. edd. omnes nisi nos de conl. addidimus — 13 τὴν uncipis inclusimus — 15 ἀγαθὲ καταξίωσον. ἐν αὐλῃ φωτοχυσία ἐν τόποις D — 17 ἐν τρυφῇ παραδείσου om. D — 18 τῶν εἰσιεισθαι σημαίνουσιν — 19 δίχα γεν. D — 21 Χριστὸς δέ D — 23 σου καὶ κύριον D — 24 τῶν ἐξ ἡμῶν μεταστάντων ὡς εὐσπλαγχνος D — VIII 2 τῶν δακτύλων D — 3 τῷ αἷματι Triod. — 4 καθικετεύομεν omisso σε D

5 τοῖς πρωτοτόκοις | σου συναρίθμησον
καὶ τῶν δικαίων σου | τῆς χαρᾶς ἀξίωσον
ἐπιτυχεῖν
τοὺς μεταχωρήσαντας | πρὸς σὲ τὸν εὖσπλαγχνον.

Ἱεραρχήσας ὡς ἄνθρωπος, | σφαγασθεὶς ὡς ἄμνός,
10 προσφορὰν προσενήνοχας | τῷ πατρὶ τὸν ἄνθρωπον,
τῆς φθορᾶς ἐξωνούμενος·
τοὺς μεταστάντας | οὖν ὡς φιλάνθρωπος
ἐν τῇ τῶν ζώντων | χώρᾳ κατάταξον,
ἐνθα οἱ χεῖμαρροι | τῆς τρυφῆς προχέονται,
15 ἐνθα πηγαὶ
τῆς ἀϊδιότητος | ἀναβλυστάνουσιν.

Βάθει σοφίας ἀρρήτου σου | ὁροθετεῖς τὴν ζωὴν
καὶ προβλέπεις τὰ μέλλοντα | καὶ πρὸς βίον ἕτερον
μετοικίζεις τοὺς δούλους σου·
20 οὓς προσελάβου | τοίνυν κατάταξον
ἐπὶ ὑδάτων | τῆς ἀναπαύσεως,
ἐν τῇ λαμπρότητι | τῶν ἀγίων, κύριε,
ἐνθα φωνὴ
τῆς ἀγαλλιύσεως | καὶ τῆς αἰνέσεως.

25 Λόγος ὑπάρχων ἀόρατος, | ὁμοφυὴς τῷ πατρὶ
καὶ τῷ πνεύματι σύνθρονος, | δι' ἐμὲ τὸν ἄνθρωπον
ἐν σαρκὶ πεφανέρωσαι·
ὡς ἐλεήμων | οὖν καὶ φιλάνθρωπος
τοὺς ἐκ τοῦ βίου | μεταφοιτήσαντας
30 τῆς εὐπρεπείας σου | καὶ τῆς ὡραιότητος
ταῖς καλλοναῖς
τούτους καταλάμπρυνον, | ζωαρχικώτατε.

Ὡς συλλαβοῦσα τὸν ἄναρχον | λόγον θεοῦ καὶ πατρὸς
μητρικῇ παρρησίᾳ σου | ἐκτενῶς ἰκέτευε
35 κατατάξαι τοὺς δούλους σου,
ἐνθα χορεία | ἡ ἀκατάλυτος
εὐφραινομένων | καὶ εὐφημούντων σε·
ἐνθα λαμπρότητες | αἱ διαιωνίζουσαι
καὶ ὁ γλυκὺς
40 ἦχος ἐορτάζοντος, | θεογεννήτρια.

8 μεταφοιτήσαντας Trisol. — 11 ἐξαιρούμενος D — 14 προέρχονται Trisol. — 15 ἐνθα πιστῶν D — 16 ἀναβλαστάνουσιν D — 18 προβλ. τὸν θάνατον καὶ πρὸς κόσμον D — 20 σῶτερ κατ. D — 22 ἀγίων σύνταξον D — 23 ἐνθα φωτὶ D — 26 σύμμορφος D — 28 καὶ ὡς φιλ. D — 33 θεοῦ καὶ θεόν D

ΡΩΜΑΝΟΥ ΤΟΥ ΜΙΕΛΩΙΔΟΥ

I

Ψαλμός τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

Ἡ ἀκροστιχίς: «Τοῦ ταπεινοῦ Ῥωμανοῦ ὁ ψαλμός.»

Ὁ σοφίας ὑπὲρ ῥήτορας | τοὺς ἁλιεῖς,
 Τοὺς ἀσφαλεῖς καὶ θεοφθόγγους κήρυκας,
 τὴν κορυφὴν | τῶν μαθητῶν σου, κύριε,
 προσελάβου εἰς ἀπόλαυσιν

- 5 τῶν ἀγαθῶν σου καὶ ἀνάπαυσιν·
 τοὺς πόνους γὰρ ἐκείνων | καὶ τὸν θάνατον
 ἐδέξω ὑπὲρ πᾶσαν ὀλοκάρπωσιν,
 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

- Τράνωσόν μου τὴν γλῶτταν, σωτήρ μου,
 10 πλάτυνόν μου τὸ στόμα·
 καὶ πληρώσας αὐτὸ | κατάνυξον τὴν καρδίαν μου,
 ἵνα οἷς λέγω ἀκολουθήσω,
 καὶ ἃ δῆθεν διδάσκῃ | ποιήσω πρῶτος·
 πᾶς γὰρ ποιῶν | καὶ διδάσκων, φησὶν, | οὗτος μέγας ἐστίν.
 15 ἐὰν οὖν λέγων μὴ πράττω,
 ὡς χαλκὸς ἡχῶν λογισθήσομαι·
 διὸ λαλεῖν με τὰ δέοντα
 καὶ ποιεῖν τὰ συμφέροντα δώρησαι,
 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

- 20 Οὕτω ποτὲ καὶ οἱ μαθηταί σου,
 ἐκτελέσαντες πρῶτον
 τὰ διδάγματά σου, | ἐδίδασκον ἅπερ ἔπραττον,
 πάσῃ δυνάμει ὁμοῦ κυροῦντες
 τῇ σῇ διδασκαλίᾳ | τὴν πολιτείαν·
 25 ἦν ὁ ὁρῶν | καὶ ζηλῶν, ὡς αὐτοῖ. | οὗτος μέγας ἐστὶ
 γυμνοῦσθαι τῶν ἐν τῷ βίῳ,
 τῶν ἄνω φροντίζειν ἐκάστοτε,
 σταυρὸν βαστάζειν ἐπ' ὤμοισιν,

Longi psalmi praeludium Τοὺς ἀσφαλεῖς κ. τ. λ. et prima trophea Τράνωσόν μου κ. τ. λ. in officium diei festi duodecim apostolorum (30 Iun.) sub nomine κοντακίου et οἴκου recepta sunt. Repetitivum hoc carmen ex libro J. B. Pitrae Hymnographiae de l'église grecque p. I. 499, quo de libro notitiam cod. Cordiniani habuimus; praeterea nobis carminis, cuius modulationem non cognovimus, versus restituentibus in eo acquiescendum esse censuimus, ut et sententiam et caesuram variatam secuti cola tertium et quartum, sextum et septimum, octavum nonum decimum singulas in periodos contraheremus. — 8 Reg. III. VIII 39. Paralip. II. VI 30. — 13 διῆθεν om. Barth. — 15 ἐὰν γὰρ λέγω καὶ μὴ Barth. — 17 λαλεῖν μοι Barth. — 22 ἐδίδασκον Pitrae hypothetarum errore ut videtur — 23 fortasse ομοκυρουντες ad analogiam τοῦ ὁμολογεῖν finxit Romanus — 24 σὴ οmissum in cod. add. Pitra

- ἐντροφᾶν τῷ θανεῖν, ὡς προσέταξας,
 30 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.
- “Υλὴ τοσαύτη τῶν ἐναρέτων
 εὐκόσμων ὁ κατάλογος
 [τῶν] ἀποστόλων, πιστοὶ, | πᾶσαν τὴν γῆν εὐωδίασε,
 τὰ κλήματα τῆς Χριστοῦ ἀμπέλου,
 35 τὸ γεώργιον τοῦ ἄνω | καλλιέργου·
 οἱ πρὸ Χριστοῦ | ἁλιεῖς καὶ μετὰ | τὸν Χριστὸν ἁλιεῖς,
 οἱ ἄλμῃ συνομιλοῦντες
 καὶ γλυκὺ ῥῆμα νῦν ἐρευγόμενοι·
 οἱ πρὶν ἰχθύας ἀγρεύοντες
 40 τοὺς βροτοὺς νῦν θηρᾶν ἐδιδάχθησαν·
 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

- Τούτους τοὺς ἄρνας ὁ ἀγελάρχης,
 οὓς ἐσκόρπισε φόβος
 ἐν καιρῷ τοῦ σταυροῦ, | συνήγαγε μετ’ ἀνάστασιν·
 45 στὰς γὰρ εἰς ὕψος ἐπὶ τοῦ ὄρους
 ἐκελάδησε μέλος | γλυκὺ τῇ ποιμνῇ,
 θάρκος διδοὺς | καὶ μικρὸν, ὡς δειλοῖς, | αἰνιττόμενος
 ἐβόα λέγων· θαρσεῖτε,
 ἐγὼ μόνος τὸν κόσμον νενίκηκα·
 50 ἐγὼ τοὺς λύκους ἐσκόρπισα·
 μετ’ ἐμοῦ ἦν οὐδεὶς, μόνος ἦν ἐγὼ,
 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

- Ἄπιτε οὖν εἰς πάντα τὰ ἔθνη·
 μετανοίας τὸν σπὸρον
 55 ἐμβαλόντες τῇ γῇ | διδασκαλίαις ἀρδεύσατε·
 βλέπε μοι, Πέτρε, πῶς ἐκπαιδεύεις·
 ἐννοῶν σου τὸ πταῖσμα, | συμπάθει πᾶσι,
 μὴ αὐστηρῶς | δι’ ἐκείνην τὴν κόρην | τὴν κρίσιν σου
 εἰς τὴν κρίσιν σου,
 60 τῆς φωνῆς τοῦ ἀλέκτορος μνήσθητι
 καὶ τῶν δακρύων μνημόνευε,
 ὧν ἐγὼ σε τοῖς ῥείθροις ἀπέπλυνα,
 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

29 τοῦ θανεῖν cod., emendavit Pitra — 32 εὐκόσμων de conl. reposuimus: εὐκομῶν cod. εὐκοσμος κατάλογος Pitra — 33 ἀποστόλων nos: τῶν ἀποστόλων cod. — 48 Ioann. XVI 33 Christum non post resurrectionem, sed antequam cruci affigeretur, haec vociferatum esse testatur — 49 τὸν eiecit Pitra, nos et in hac et tertia, quinta, sexta aliis strophis in initio versus anapaestum a poeta admissum esse iudicamus. — 51 ἡμην ἐγὼ Pitra — 54 Matth. X. XXVIII 19 et 20. Marc. XVI 15 et 16. Luc. XXIV 47 — 58 διὰ ἐκείνην Pitra

- Πέτρε, φιλεῖς με; ποίει ἃ λέγω·
 65 ποίμανόν μου τὴν ποίμνην
 καὶ φίλει οὓς φιλῶ, | συμπάσχων τοῖς ἁμαρτάνουσιν,
 μνησθεῖς μου τῆς πρὸς σὲ εὐσπλαγχνίας,
 ὅτι τρὶς ἄρνησάμενόν | σ' ἔδεξάμην·
 ἔχεις ληστὴν | θυρωρὸν παραδείσου | θαρρύνοντά σε·
 70 ἐκείνῳ πέμπε οὓς θέλεις·
 δι' ὑμῶν πρὸς ἐμὲ ἀναστρέφει Ἀδὰμ
 βοῶν· ὁ πλάστης παράσχεις μοι
 τὸν ληστὴν πυλωρὸν καὶ κλειδοῦχον Κηφᾶν,
 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.
- 75 Ἰσχυέ μοι καὶ σὺ, ὦ Ἀνδρέα!
 ὥσπερ εὗρες με πρῶτος
 εὔρεθεῖς παρ' ἐμοῦ, | εὐρὲ καὶ σὺ τὸν πλανώμενον·
 μὴ ἐπιλάβῃ τῆς πρώτης τέχνης·
 ἔξ αὐτῆς γάρ σε εἰς ταύτην | μεταπαιδεύσω·
 80 ὥς πρὶν γυμνὸς | εἰς βυθὸν καὶ νυνὶ | πρὸς τὸν βίον γυμνός,
 καλάμῳ πρὶν ἁλιεύων
 σταυρῷ ἁλιεύειν διδάχθητι·
 τῷ σκώληκι ἐδελέαζες,
 τῇ σαρκί μου θηρᾶν παραγγέλλω σοι,
 85 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.
- Νῦν δεῖξον ἔργον, ὦ Ἰωάννη!
 νυνὶ μάθωσι πάντες,
 ὥς οὐ μάτην τὸ πρὶν | ἀνέκλινά σε τῷ στήθει μου·
 ποίησον αὖλακας τῇ πηγῇ μου,
 90 ἧς τὰ νάματα ἤντλησεν | ἡ στοργή σου·
 ὄρυζόν μοι | ὥς δικέλλη τῇ γλώττῃ | διέξοδον,
 [καὶ] ἤξω ὥς, ἐὰν θέλῃς,
 καὶ ποτίσας μεθύσω τὸν σπόρον σου·
 ὥς κόκκους λόγους κατάβαλλε,
 95 καὶ αὐξήσας πληθύνω τὰ ληϊά σου,
 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.
- Οὕτω καὶ σὺ, Ἰάκωβε, πράττε,
 μὴ τὸ κήρυγμα λείψας.

64 Ioann. XXI 15—17 — 68 ἄρνησάμενόν σε ἔδεξάμην cod. aut ἀρνούμενον aut ἀρνη-
 κάμενον σ' ἔδεξάμην emendandum esse monuit Pitra, quarum emendationum altera et
 faciliior et accentibus accommodatior est — 70 ἐθέλεις cod. — 72 παράσχεις Pitra: παρέ-
 σχεις cod. — 76 Ioann. I 41 et 42. — 79 εἰς ταύτην σε cod., Pitra maluit αὐτῆς σ' εἰς ταύτην
 — 80 πρὶν Pitra: πρῶην cod. — 82 τῷ σταυρῷ cod., emendavit Pitra. — 88 Ioann.
 XIII 23 — 91 τῇ σὴ Pitra, at in clausula legitimum creticum pro choriambō posuit poeta —
 92 ὥς ἂν ἐθέλῃς Pitra, ὥς ἐὰν θέλῃς cod. — 93 καὶ εἰπὲν Pitra — μεθύσω ποτὶ μεθύσω
 Pitra — 95 πληθύνω Pitra contra accentuum concinnitatem.

- Ζεβεδαίου μνησθεῖς, | οὐ πρὶν ἐμὲ προετίμησας·
 100 οἶδας γὰρ, πῶς ἀφῆκας ἐν σκάφῃ
 τὸν γενέτην, τὸν πλάστην | ἐμὲ ποθήσας·
 πλήρωσόν μου | τὴν βουλὴν μετὰ τῶν | ὁμοδούλων σου·
 μὴ πτήξης τοὺς ἐπιβούλους·
 τὰς βουλάς γὰρ αὐτῶν διεσκεδάσας·
 105 μαχαίραις σε ὅταν τέμνωσι,
 νόει, τίς ὁ τῇ λόγχῃ νυγεῖς τὴν πλευράν,
 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

- “Υπαγε, Φίλιππε, ἅμα τούτοις,
 κήρυξόν με, ὡς βλέπεις
 110 καὶ ἀκούεις μου νῦν· | μὴ τοῦ πατρός μου χωρίσης με,
 μὴ εἴπῃς, ὅτι τὸν γόνον εἶδον,
 τὸν δὲ τούτου γενέτην | οὐδ’ ὅλως εἶδον·
 ἔδειξά σοι | ἐν ἐμοὶ τὸν πατέρα | καὶ ἐν αὐτῷ·
 οὐκ ἦλθον παρὲξ ἐκείνου·
 115 ὁ γὰρ λέγει τελῶ· καὶ ὁ θέλω τελεῖ·
 ἐν τῷ αὐτῷ ἐσμεν πνεύματι·
 τούτου κήρυκα ῥήτορα πέμπω σε,
 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

- Ῥήματα τῆς τότε ἀπιστίας
 120 διὰ πίστεως ἄρτι
 ἀπαλείψας, Θωμᾶ, | κήρυξον, ὃν ἐψηλάφησας·
 ἦλθε καιρὸς, ὃν αἰεὶ ἐπόθεις,
 παρατάσσασθαι δήμῳ | τῷ τῶν Ἑβραίων·
 ἔχεις σαφῶς | τῆς ἐγέρσεώς μου | τὰ ἐνέχυρα·
 125 τοὺς τύπους εἶδες τῶν ἡλῶν
 καὶ τῆς λόγχης κατεῖδες τοὺς μύλῳπας·
 οὐκ ἔστι σοι λοιπὸν πρόφασις·
 πᾶσαν γὰρ ἀφορμὴν περιήρουν σου,
 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

- 130 Ὡςπερ τελώνης μείνον, Ματθαῖε,
 καὶ τελώνει ἐκείνον
 τὸν ἐχθρὸν τοῦ Ἀδάμ, | ὥςπερ πρὶν τοὺς διοδεύοντας·
 μὴ φείσῃ, ἕως ἂν ἀπολάβῃς
 καὶ τὸν ἔσχατον κοδράντην | παρ’ ἐκείνου·

99 Marc. I 19 et 20. — 101 γὰρ eiecit Pitra — 110 Ioann. XIV 8—10. — 115 ὁ θέλει
 τελῶ· ὁ θέλω τελεῖ Pitra, numero ille quidem syllabarum observato sed prosodia neglecta;
 sed nescio an ὁ γὰρ θέλει λέγω καὶ ὁ λέγω τελεῖ emendare praestet secundum Ioann. XIV
 10 — 119 Ioann. XX 19—29 — 125 τύπους nos ex Ioann. XX 25: τόπους Pitra — 126 καὶ
 eiecit Pitra — 128 περιήρουν nos: περιήρον Pitra — 130 Matth. IX 9 — 132 ὥςπερ πρὶν
 Pitra: ὡς πρὶν cod.

- 135 καὶ κάθου τηρῶν | τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς ἄδην | ἀπάγουσαν·
 κἂν εὕρης τὸν ὀλετῆρα
 ἀπὸ τῶν ἐμῶν ἐκπορευόμενον,
 ἐπίστηθι καὶ τελώνισον
 καὶ γυμνὸν τοῦτον δεῖξον, ὡς λέγω σοι
 140 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

- Μίαν φωνὴν ἀφήμι πᾶσιν,
 ἵνα μὴ τὸν καθ' ἓνα
 ἐκδιδάσκων κοπῶ, | ἅπαξ λαλῶ τοῖς ἁγίοις μου·
 πορευθέντες εἰς πάντα τὸν κόσμον
 145 μαθητεύσατε ἔθνη | καὶ βασιλέας·
 πάντα γάρ μοι | παρεδόθη ὑπὸ | τοῦ γεννήσαντός με,
 τὰ ἄνω ἅμα τοῖς κάτω,
 ὧν καὶ πρὶν λαβεῖν [τὴν] σάρκα ἐδέεσπον,·
 καὶ νῦν πάντων βεβασίλευκα
 150 καὶ ὑμᾶς ἱερὰν ἔχω σύγκλητον
 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

- Ἄπιτε οὖν εἰς πάντα τὰ ἔθνη·
 μετανοίας τὸν σπόρον
 ἐμβαλόντες τῇ γῇ | διδασκαλίαις ἀρδεύσατε·
 155 τούτων δ' ἀκούσαντες οἱ συμμύσται
 πρὸς ἀλλήλους ἐύρων, | κινεῦντες κάρας·
 πόθεν ἡμῖν | ἡ φωνὴ καὶ ἡ γλῶττα | πρὸς πάντας λαλεῖν;
 ἰσχὺν δὲ τίς ἡμῖν δώσει
 ἀντιστήναι λαοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν,
 160 . . . . .
 . . . . . ὡς προσέταξας
 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια;

- Νῦν μὴ ταράσσεσθε τὴν καρδίαν,
 μὴ θολώσῃ τὰς φρένας
 165 ὑμῶν ὁ δυσμενής· | ὡς νήπιοι μὴ λογίζεσθε,
 γίνεσθε φρόνιμοι ὡσεὶ ὄφεις·
 δι' ὑμᾶς γὰρ ὡς ὄφεις | ἐγὼ ὑψώθην·
 μὴ ἑαυτοὺς | ἐκφοβοῦντες τὸ | κήρυγμα λείψητε·

135 κάθου, quod ante Romanum dixi: Alexin et Diphilum grammaticus anonymus apud Bekkerum anecd. p. 100 testatur. Graeci iam vulgo usurpant; Pitra coniectura locum sanissimum dilaceravit. — 136 κἂν Pitra: καὶ ἔάν cod. — 137 ἐκ τῶν ἐμῶν Pitra. — 138 ἐπίστηθι Pitra — 144 Matth. XXVIII 19. Marc. XVI 19 — 148 τὴν ὑπερίσιν inclusimus. — 159 τοῖς Pitra — 160 lacunam hunc in modum explevit Pitra: ἀγράμματοι καὶ ἀπαιδευτοί, ἄλεις ἀσθενεῖς, sed ut alia mittam, dativum casum lege grammaticae postulant — 163 Ioann. XIV, cf. XV, XVI, XVII — 166 Matth. X 16 habet οἱ ὄφεις — 167 Ioann. III 11. — 168 τὸ addidimus. — λείψητε nos: λείπετε cod.

- οὐ θέλω σθένει νικῆσαι.
 170 διὰ τῶν ἀσθενῶν περιγίνομαι·
 οὐ χαίρω τοῖς πλατωνίζουσι,
 τὰ μωρὰ γὰρ τοῦ κόσμου ἡγάπησα,
 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.
- “Ὅμως ὑμῖν καὶ δύναμιν δώσω,
 175 δύναμιν ἐν τῷ πίπτειν
 ἀνιστάσαν πολλοὺς | καὶ γλῶτταν δὲ τὴν σοφίζουσιν·
 τόνος ἡμῶν σοβεῖ Δημοσθένην,
 ἡττῶνται Ἀθηναῖοι καὶ Γαλιλαίοι·
 παύσει λοιπὸν | γὰρ ὁ μέγας Κηφᾶς, | ἐξαγγέλλων ἐμέ,
 180 ἀμέτρους λέξεις καὶ μύθους,
 ἄμαυροῖ τὸ ῥητὸν τοῦ μαραναθά·
 ἡ Ναζαρετ δονεῖ Κόρινθον·
 οἱ λαλοῦντες ὑμεῖς, ὁ πείθων ἐγώ,
 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.
- 185 “Υβρεῖς πάντας ὑμᾶς πλυνούσι
 φυλακαῖς ἐμβαλόντες,
 καὶ δεσμοῦντες πικρῶς | τοῖς ἄρχουσι παραδώσουσιν·
 ἀλλ’ ὀρφανούς ὑμᾶς οὐκ ἔασω·
 μεθ’ ὑμῶν γάρ εἰμι | μέχρι συντελείας·
 190 ὅταν κριταῖς | παραστήτε, ὑμῶν | με ὄψεσθε μέσον·
 δεσμεῖσθε καὶ συνδεσμοῦμαι·
 σὺν ἐμοῖ, δι’ ἐμὲ πάντα πάσχετε·
 ὑμεῖς τὴν γνώμην προτεínaτε,
 ὡς καὶ γὰρ δι’ ὑμῶν ἀγωνίζομαι.
 195 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.
- “Ὅτε δὲ ἤκουσαν τῶν ῥημάτων
 τοῦ σοφοῦ διδασκάλου
 οἱ σοφοὶ μαθηταί, | πρὸς ταῦτα ἀνταπεκρίθησαν·
 πάντα σκληρὰ ἡμῖν ἐπηγγείλω
 200 καὶ δειλίας ἀνάμεστά τε καὶ θανάτου·
 τοῦτο δὲ νῦν | ἐνομιζόμεν φεύγειν | κολλώμενοί σου·
 καὶ ἄρτι τοῖς σκληροτέροις
 παραδίδως ἡμᾶς ὁ σωτὴρ ἡμῶν·
 ἐκάλεσας εἰς ἀνάπαυσιν

172 Paulus ad Corinth. I 1, 27 — μωρὰ Pitra contrariis modis — 176 ἀνιστάσαν cod., emendavit Pitra. — 177 τόνος] τόμος cod., quod defendit Pitra — 179 παύει suspicatur Pitra — γὰρ ὁ μέγας nos, Pitra ex parte praeuente, numerorum explendorum causa addidimus. — 186 ἐμβαλόντες nos: ἐμβάλλοντες Pitra — 201 exspectes κολλώμενοί σοι ut κολλώμενος τῇ πόρῃ apud Paulum ad Cor. I 6, 16 — 203 παραδίδης cod. — 204 ὁ καλέσας Pitra contra modorum concinnitatem.

205 καὶ ἰδοὺ προαλείφεις εἰς ἄθλησιν,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ψῆφος ὑμᾶς καλεῖ πρὸς ἀγῶνας·
ὁ κανὼν τῆς ἀγάπης
ἀπαιτεῖ παρ' ὑμῶν | φιλίας ἔργον ἐνδείξασθαι·
210 πάθετε ὑπὲρ ἐμοῦ, ὡς φίλοι,
ὡς κἀγὼ ὑπὲρ φίλων | καὶ μὴ ὀφείλων·
χρέος οὐδὲν | οὐχ εὐρέθη καλοῦν | με πρὸς θάνατον·
ἀλλ' ὅμως κατεδεξάμην
καὶ σταυρὸν ὡς χρεώστης ὑπέμεινα·
215 τὸ πατρικὸν ὑμῶν δάνειον
ὁ ἀνεύθυνος θέλων ἀπέδωκα,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ἄπιτε οὖν εἰς πάντα τὸν κόσμον·
μετανοίας τὸν σπóρον
220 ἐμβαλόντες τῇ γῇ, | διδασκαλίαις ἀρδεύσατε·
βλέπετε, μή τις μετανοήσας
ἔξω τῆς ὑμετέρας | σαγήνης μείνῃ·
χαίρω γὰρ τοῖς | ἐπιστρέφουσιν, ὡς | οἶδατε καὶ ὑμεῖς·
ὡς εὐθὺς καὶ ὁ προδούς με
225 εἰς ἐμὲ μετὰ πρᾶσιν ὑπέστρεφε,
κἀγὼ αὐτοῦ τὸ ἁμάρτημα
ἐξαλείψας ὑμῖν τοῦτον ἥνωσα,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Λύπην μισήσατε καὶ δειλίαν·
230 αὕτη γὰρ παραπέμπει
τῷ θανάτῳ πολλοὺς, | ὡς ὁ Ἰούδας ἀπέδειξεν·
οἶδατε, πῶς ἀγχόνης σχοινίον
ἢ ἀπόγνωσις ἔπλεξε | τῷ προδότῃ·
ὅμως κενὴ | καὶ ἐν τούτῳ ἢ τοῦ | διαβόλου παγίς·
235 μικρὸν γὰρ καὶ ἀποτίσει
ἀντὶ τοῦ Σκαριώτου τὸν Κίλικα,
ἀντὶ δολίου τὸν δόκιμον,
ἀντὶ πράτου τὸν Παῦλον κομίσομαι,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

240 Μύσται μου φίλοι καὶ ἀδελφοί μου·
μύστας γὰρ ὑμᾶς λέγω,

212 ἐμέ coniecit Pitra, sed ipsa accentibus poetam in clausula periodi creticam posuisse docemur — 221 εὐθὺς nos: εἴθαι cod. m. pr. εἴθ' εἰς cod. m. sec. Pitra — 231 ὁ Ἰούδας ἀπέδειξεν nos: τὸν Ἰούδαν ἀπέδειξεν cod. 236 τοῦ expulit Pitra 237 τοῦ δολίου cod., emendavit Pitra

οὐχὶ δούλους λοιπὸν, | υἱοὺς καὶ συγκληρονόμους μου·
 φωστῆρες τῆς οἰκουμένης ὅλης
 καὶ ἐμοῦ τοῦ ἡλίου | φαιδρὰ ἄκτινες,
 245 τῶν θησαυρῶν | τῶν ἐμῶν οἱ πιστοὶ | κλειδοφύλακες,
 μεσίται τῶν δωρουμένων
 παρ' ἐμοῦ τῷ Ἀδὰμ ὑποστρέφοντι,
 οἱ στύλοι τῆς ἐκκλησίας μου,
 οὓς ἐγὼ ἐκ θαλάσσης ἀνήγαγον,
 250 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Οὕτω κηρύξατέ με τῷ κόσμῳ,
 φανεροῦντες ὁ πέλω·
 καὶ μισοῦντες λοιπὸν | παραβολὰς καὶ αἰνίγματα
 εἶπατε, ὅτι θεὸς ὑπάρχω
 255 καὶ ἀνεκφραστός δούλου | μορφὴν ἔλαβον·
 δεῖξατε, πῶς | τὰς πληγὰς τῆς σαρκὸς | ὑπεικούμην ἐκών·
 θεὸς ὢν, καίπερ μὴ θνήσκων,
 σὺν τῷ σώματι ἦλθον εἰς θάνατον·
 καὶ ὁ ταφεὶς ὡς κατάκριτος
 260 ἐξεπόρθουν τὸν Ἀϊδην ὡς κύριος,
 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Σώσατε οὖν ἐν τούτοις τὸν κόσμον,
 βαπτίζοντες εἰς ὄνομα
 πατρὸς τε καὶ υἱοῦ | καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.
 265 Τούτοις τοῖς λόγοις κραταιωθέντες
 οἱ ἀπόστολοι ἔλεγον | πρὸς τὸν πλάστην·
 σὺ εἶ θεὸς | προαιώνιος καὶ | ἀτελεύτητος.
 σὲ ἓνα κύριον γνόντες
 ἅμα τῷ σῶ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι
 270 κηρύσσομεν, ὡς προσέταξας·
 σὺ γενοῦ μεθ' ἡμῶν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν
 ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

II

Στιχηρὰ προσόμοια εἰς τὰ προεόρτια τῶν Χριστουγέννων (Δεκ. 20)
 ἦχος πλ. β'.

Αἱ ἀγγελικαὶ | προπορεύεσθε δυνάμεις·
 οἱ ἐν Βηθλεὲμ | ἐτοιμάσατε τὴν φάτνην·
 ὁ λόγος γὰρ γεννᾶται· | ἡ σοφία προέρχεται·
 δέχου ἀσπασμὸν ἡ ἐκκλησία·

254 fort. ὑπάρχων — 255 ἀνεκφράστως conl. Pitra — 256 οἰκειούμην cod. — 263 secundus cum tertio versu ita cohaeret, ut prioris extrema syllaba partem insequentis numeri efficiat — 264 παναγίου dubitanter proposuit Pitra — 268 καὶ σὲ cod., particulam καὶ efficiendam esse intellexit Pitra — 270 κηρύσσομεν de conl. scripsit Pitra

5 εἰς τὴν χαρὰν τῆς θεοτόκου | λαοὶ εἶπωμεν·
εὐλογημένος ὁ ἐλθὼν | θεὸς ἡμῶν· δόξα σοι.

Ἀνίσχει ὁ ἄστηρ | Ἰακώβ ἐν τῷ σπηλαίῳ·
δεῦτε καὶ ἡμεῖς | προεόρτια τελοῦντες
συνδράμωμεν τοῖς μάγαις, | τοῖς ποιμέσι συνέλθωμεν·
10 ἴδωμεν θεὸν ἐν τοῖς σπαργάνοις·
ἴδωμεν παρθένον γαλουχοῦσαν· | φρικτὸν θέαμα!
ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ | Χριστὸς παραγίνεται.

Βουνοὶ γλυκασμὸν | σταλαζάτωσαν· ἰδοὺ γὰρ
ἦκει ὁ θεός, | ἐκ Θαιμᾶν ἔθνη ἠττάσθε·
15 ἀτάλλεσθε προφηταί, | πατριάρχαι σκιρτήσατε·
ἄνθρωποι χορεύσατε ἐνθέως·
ὁ ἰσχυρὸς καὶ μέγας ἄρχων | Χριστὸς τίκτεται·
ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν | ἐν γῇ παραγίνεται.

Γῆθεν ἀνυψῶν | τοὺς βροτοὺς ὁ πλάστης ἦκει,
20 τὴν βασιλικὴν | καινουργῶν αὐθις εἰκόνα·
εὐχάριστε, τῶν ἄνω | αἱ δυνάμεις, ὑμνήσατε·
ἔχθρας τὸ μεσότοιχον ἐλύθη·
ἦλθεν ὃς ἀπέκειτο· θεὸς γὰρ | βροτὸς γίνεται·
ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ | Χριστὸς παραγίνεται.

25 Δεῦτέ, οἱ πιστοὶ, | ὑπαντήσωμεν τῷ κτίστῃ,
ἦκοντι εἰς γῆν | ἐκ παρθένου ἀνατεῖλαι·
ἀγνεΐα λαμπρυνθῶμεν, | ἀρεταῖς ἀπαστράψωμεν·
τρόμῳ καὶ χαρᾷ ἐτοιμασθῶμεν
Χριστὸν ἰδέσθαι βρεφωθέντα | νοὺς ὄμμασιν,
30 ἡμᾶς θεοῦντα τοὺς βροτοὺς | ἅκρα ἀγαθότητι.

Ἐγγίζει ὁ Χριστός· | Βηθλεέμ προετοιμάζου·
ἤδη τῶν ἐθνῶν | τὸ σωτήριον αὐγάζει·
εὐτρέπισον τὴν φάτνην, | τοὺς ποιμένας συνάγαγε,
κάλεσον τοὺς μάγους ἐκ Περσίδος·
35 αἱ στρατιαὶ τῶν ἀσωμάτων | νοῶν κράζουσιν·
ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν | Χριστὸς παραγίνεται.

Ζηλὸς τε καὶ πῦρ | καταφάσκει σε, ἄφρων,
πλάνε ἀληθῶς | καὶ τοῦ νόμου συκοφάντα·
Ἰδοὺ γὰρ ἡ παρθένος, | Ἡσαΐας ὡς ἔφησεν,
10 ἔσχεν ἐν γαστρὶ καὶ ἐπὶ φάτνης

7 primum versiculum anacrusi auctum retinere quam articulum o in altera et sexta strophæ delere malui; item quinto versui secundæ et quartæ strophæ una syllaba præfixa est.

ἀνακλινεῖ τὸν βασιλέα· | διὸ ἅπαντες
οἱ ἐξ Ἰούδα τῆς φυλῆς | δυνάσται ἐκλείψουσιν.

ΣΕΡΓΙΟΥ

ἀκάθιστος ὕμνος τῆς θεοτόκου (Τριῶδ. σελ. 281—287)
κοντάκιον. ἦχος πλ. δ'.

Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια,
ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν, εὐχαριστήρια
ἀναγράφω σοι ἡ πόλις σου, θεοτόκε·
ἀλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον
5 ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον,
ἵνα κράζω σοι· χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Οἱ οἶκοι τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου κατ' ἀλφάβητον.

Ἄγγελος πρωτοστάτης | οὐρανόθεν ἐπέμφθη
εἰπεῖν τῇ θεοτόκῃ τὸ «χαῖρε»·
καὶ σὺν τῇ ἀσωμάτῳ φωνῇ
10 σωματούμενόν σε θεωρῶν, κύριε,
ἐξίστατο καὶ ἴστατο, | κραυγάζων πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα·
χαῖρε, δι' ἧς ἡ χαρὰ ἐκλάμπει·
χαῖρε, δι' ἧς ἡ ἀρὰ ἐκλείπει·
χαῖρε, τοῦ περόντος Ἀδὰμ ἡ ἀνάκλησις·
15 χαῖρε, τῶν δακρύων τῆς Εὐας ἡ λύτρωσις·
χαῖρε, ὕψος δυσανάβατον | ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς·
χαῖρε, βάθος δυσθεώρητον | καὶ ἀγγέλων ὀφθαλμοῖς·
χαῖρε, ὅτι ὑπάρχεις | βασιλέως καθέδρα·
χαῖρε, ὅτι βαστάζεις | τὸν βαστάζοντα πάντα·
20 χαῖρε, ἀστήρ ἐμφαίνων τὸν ἥλιον·
χαῖρε, γαστήρ ἐνθέου σαρκώσεως·
χαῖρε, δι' ἧς νεουργεῖται ἡ κτίσις·
χαῖρε, δι' ἧς βρεφουργεῖται ὁ κτίστης·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

25 Βλέπουσα ἡ ἁγία | ἑαυτὴν ἐν ἀγνείᾳ
φησὶ τῷ Γαβριὴλ θαρσαλέως·
τὸ παράδοξόν σου τῆς φωνῆς
δυσπαράδεκτόν μου τῇ ψυχῇ φαίνεται·
30 ἀσπόρου γὰρ συλλήψεως τὴν κύησιν πῶς λέγεις κράζων·
Ἀλληλούϊα.

- Γνώσιν ἄγνωστον γινῶναι | ἡ παρθένος ζητοῦσα
 ἐβόησε πρὸς τὸν λειτουργοῦντα·
 ἐκ λαγόνων ἄγνων υἱὸν
 πῶς ἐστι τεχθῆναι δυνατόν; λέξον μοι·
 35 πρὸς ἣν ἐκεῖνος ἔφησεν ἐν φόβῳ, | πλὴν κραυγάζων οὕτω·
 χαῖρε, βουλῆς ἀπορρήτου μύστις·
 χαῖρε, αἰγῆς δεομένων πίστις·
 χαῖρε, τῶν θαυμάτων Χριστοῦ τὸ προοίμιον·
 χαῖρε, τῶν δογμάτων αὐτοῦ τὸ κεφάλαιον·
 40 χαῖρε, κλίμαξ ἐπουράνιε, | ἡ κατέβη ὁ θεός·
 χαῖρε, γέφυρα μετάγουσα | τοὺς ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν·
 χαῖρε, τὸ τῶν ἀγγέλων | πολυθρύλλητον θαῦμα·
 χαῖρε, τὸ τῶν δαιμόνων | πολυθρήνητον τραῦμα·
 χαῖρε, τὸ φῶς ἀρρήτως γεννήσας·
 45 χαῖρε, τὸ «πῶς» μηδένα διδάσας·
 χαῖρε, σοφῶν ὑπερβαίνουσα γινῶσιν·
 χαῖρε, πιστῶν καταυγάζουσα φρένας·
 χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

- Δύναμις τοῦ ὑψίστου | ἐπεσκίασε τότε
 50 πρὸς κύλληψιν τῇ ἀπειρογάμῳ·
 καὶ τὴν εὐκαρπον ταύτης νηδὺν
 ὡς ἀγρὸν ὑπέδειξεν ἡδὺν ἅπασιν
 τοῖς θέλουσι θερίζειν σωτηρίαν | ἐν τῷ ψάλλειν οὕτως·
 Ἀλληλούϊα.

- Ἔχουσα θεοδόχον | ἡ παρθένος τὴν μήτραν
 55 ἀνέδραμε πρὸς τὴν Ἑλισάβετ·
 τὸ δὲ βρέφος ἐκείνης εὐθὺς
 ἐπιγνὸν τὸν ταύτης ἀσπασμὸν ἔχαιρε
 καὶ ἄλμασιν ὡς ἄσμασιν . ἐβόα πρὸς τὴν θεοτόκον·
 60 χαῖρε, βλαστοῦ ἀμαράντου κλῆμα·
 χαῖρε, καρποῦ ἀκηράτου κτήμα·
 χαῖρε, γεωργὸν γεωργοῦσα φιλάνθρωπον·
 χαῖρε, φυτουργὸν τῆς ζωῆς ἡμῶν φύουσα·
 χαῖρε, ἄρουρα βλαστάνουσα | εὐφορίαν οἰκτιρμῶν·
 65 χαῖρε, τράπεζα βαστάζουσα | εὐθηνίαν ἰλασμῶν·
 χαῖρε, ὅτι λειμῶνα | τῆς τρυφῆς ἀναθάλλεις·
 χαῖρε, ὅτι λιμένα | τῶν ψυχῶν ἐτοιμάζεις·
 χαῖρε, δεκτὸν πρεσβείας θυμίαμα·
 χαῖρε, παντὸς τοῦ κόσμου ἐξίλασμα·
 70 χαῖρε, θεοῦ πρὸς θνητοὺς εὐδοκία·

χαῖρε, θνητῶν πρὸς θεὸν παρρησία·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Ζάλην ἔνδοθεν ἔχων | λογισμῶν ἀμφιβόλων
ὁ σῶφρων Ἰωσήφ ἐταράχθη,
75 πρὸς τὴν ἄγαμόν σε θεωρῶν
καὶ κλειψίγαμον ὑπονοῶν, ἄμεμπτε·
μαθὼν δὲ σου τὴν κύλληψιν ἐκ πνεύματος ἁγίου ἔφη·
Ἀλληλούϊα.

Ἦκουσαν οἱ ποιμένες | τῶν ἀγγέλων ὑμνούντων
80 τὴν ἔνσαρκον Χριστοῦ παρουσίαν·
καὶ δραμόντες ὡς πρὸς ποιμένα
θεωροῦσι τοῦτον ὡς ἀμνὸν ἁμωμον
ἐν τῇ γαστρὶ Μαρίας βοσκηθέντα, | ἦν ὑμνούντες εἶπον·
χαῖρε, ἀμνοῦ καὶ ποιμένος μήτηρ·
85 χαῖρε, αὐλὴ λογικῶν προβάτων·
χαῖρε, ἀοράτων ἐχθρῶν ἀμυντήριον·
χαῖρε, παραδείσου θυρῶν ἀνοικτήριον·
χαῖρε, ὅτι τὰ οὐράνια | συναγάζεται τῇ γῇ·
χαῖρε, ὅτι τὰ ἐπίγεια | συγχορεύει οὐρανοῖς·
90 χαῖρε, τῶν ἀποστόλων | τὸ ἀσίγητον στόμα·
χαῖρε, τῶν ἀθλοφόρων | τὸ ἀνίκητον θάρσος·
χαῖρε, στερρὸν τῆς πίστεως ἔρεισμα·
χαῖρε, λαμπρὸν τῆς χάριτος γινώρισμα·
χαῖρε, δι' ἧς ἐγυμνώθη ὁ ἄδης·
95 χαῖρε, δι' ἧς ἐνεδύθημεν δόξαν·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Θεοδρόμον ἀστέρα | θεωρήσαντες μάγοι
τῇ τούτου ἠκολούθησαν αἶγλη·
καὶ ὡς λύχνον κρατοῦντες αὐτὸν,
100 δι' αὐτοῦ ἠρεύνων κραταιὸν ἄνακτα·
καὶ φθάσαντες τὸν ἄφθαστον | ἐχάρησαν, αὐτῷ βοῶντες·
Ἀλληλούϊα.

Ἰδον παῖδες Χαλδαίων | ἐν χερσὶ τῆς παρθένου
τὸν πλάσαντα χειρὶ τοὺς ἀνθρώπους·
105 καὶ δεσπότην νοοῦντες αὐτὸν,
εἰ καὶ δούλου ἔλαβε μορφὴν, ἔσπευσαν
τοῖς δώροις θεραπεῦσαι καὶ | βοῆσαι τῇ εὐλογημένῃ·
χαῖρε, ἀστέρος ἀδύτου μήτηρ·
χαῖρε, αὐγὴ μυστικῆς ἡμέρας·
110 χαῖρε, τῆς ἀπάτης τὴν κάμινον εβέβασα·
χαῖρε, τῆς τριάδος τοὺς μύστας φωτίζουσα·

χαῖρε, τύραννον ἀπάνθρωπον | ἐκβαλοῦσα τῆς ἀρχῆς·
 χαῖρε, κύριον φιλάνθρωπον | ἐπιδείξασα Χριστόν·
 χαῖρε, ἡ τῆς βαρβάρου | λυτρουμένη θρησκείας·
 115 χαῖρε, ἡ τοῦ βορβόρου | ῥυομένη τῶν ἔργων·
 χαῖρε, πυρὸς προσκύνησιν παύσασα·
 χαῖρε, φλογὸς παθῶν ἀπαλλάττουσα·
 χαῖρε, πιστῶν ὁδηγὲ σωφροσύνης·
 χαῖρε, πασῶν γενεῶν εὐφροσύνη·
 120 χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Κήρυκες θεοφόροι | γεγονότες οἱ μάγοι
 ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Βαβυλῶνα,
 ἐκτελέσαντές σου τὸν χρησμὸν
 καὶ κηρύξαντές σε τὸν Χριστὸν ἅπασιν,
 125 ἀφέντες τὸν Ἡρώδη ὡς ληρώδη, | μὴ εἰδότα ψάλλειν·
 Ἀλληλούϊα.

Λάμπας ἐν τῇ Αἰγύπτῳ | φωτισμὸν ἀληθείας
 ἐδίωξας τοῦ ψεύδους τὸ σκότος·
 τὰ γὰρ εἰδῶλα ταύτης, σωτήρ,
 130 μὴ ἐνέγκαντά σου τὴν ἰσχὺν πέπτωκεν·
 οἱ τοῦτων δὲ ῥυθέντες | ἐβόων πρὸς τὴν θεοτόκον·
 χαῖρε, ἀνόρθωσις τῶν ἀνθρώπων·
 χαῖρε, κατάπτωσις τῶν δαιμόνων·
 χαῖρε, τῆς ἀπάτης τὴν πλάνην πατήσασα·
 135 χαῖρε, τῶν εἰδώλων τὸν δόλον ἐλέγξασα·
 χαῖρε, θάλασσα ποντίσασα | Φαραὶ τὸν νοητόν·
 χαῖρε, πέτρα ἡ ποτίσασα | τοὺς διψῶντας τὴν Ζωὴν·
 χαῖρε, πύρινε στύλε | ὁδηγῶν τοὺς ἐν σκότει·
 χαῖρε, σκέπη τοῦ κόσμου, | πλατυτέρα νεφέλης·
 140 χαῖρε, τροφή τοῦ μάννα διάδοχε·
 χαῖρε, τρυφῆς ἀγίας διάκονε·
 χαῖρε, ἡ γῇ τῆς ἐπαγγελίας·
 χαῖρε, ἐξ ἧς ῥέει μέλι καὶ γάλα·
 χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

145 Μέλλοντες Συμεῶνος | τοῦ παρόντος αἰῶνος
 μεθίστασθαι τοῦ ἀπατεῶνος,
 ἐπεδόθης ὡς βρέφος αὐτῷ,
 ἀλλ' ἐγνώσθης τούτῳ καὶ Θεὸς τέλειος·
 διόπερ ἐξεπλάγη σου | τὴν ἀπειρον σοφίαν κράζων
 150 Ἀλληλούϊα.

Νέαν ἔδειξε κτίσιν | ἐμφανίτας ὁ κτίστης
 ἡμῖν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ γενομένοις,
 ἐξ ἀσπόρου βλαστήσας γαστρὸς
 καὶ φυλάξας ταύτην, ὥσπερ ἦν, ἄφθορον,
 155 ἵνα τὸ θαῦμα βλέποντες | ὑμνήσωμεν αὐτὴν βοῶντες·
 χαῖρε, τὸ ἄνθος τῆς ἀφθαρσίας·
 χαῖρε, τὸ στέφος τῆς ἐγκρατείας·
 χαῖρε, ἀναστάσεως τύπον ἐκλάμπουσα·
 χαῖρε, τῶν ἀγγέλων τὸν βίον ἐμφαίνουσα·
 160 χαῖρε, δένδρον ἀγλαόκαρπον, | ἐξ οὗ τρέφονται πιστοί·
 χαῖρε, ξύλον εὐσκίοφυλλον, | ὑφ' οὗ σκέπονται πολλοί·
 χαῖρε, κυοφοροῦσα | ὁδηγὸν πλανωμένοις·
 χαῖρε, ἀπογεννώσα | λυτρωτὴν αἰχμαλώτοις·
 χαῖρε, κριτοῦ δικαίου δυσώπησις·
 165 χαῖρε, πολλῶν πταιόντων συγχώρησις·
 χαῖρε, στολὴ τῶν γυμνῶν παρρησίας·
 χαῖρε, στοργὴ πάντα πόθον νικῶσα·
 χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Ξένον τόκον ἰδόντες | ξενωθῶμεν τοῦ κόσμου,
 170 τὸν νοῦν εἰς οὐρανὸν μεταθέντες·
 διὰ τοῦτο γὰρ ὁ ὑψηλὸς θεὸς
 ἐπὶ γῆς ἐφάνη ταπεινὸς ἄνθρωπος,
 βουλόμενος ἐλκύσαι πρὸς τὸ ὕψος | τοὺς αὐτῷ βοῶντας·
 Ἀλληλούϊα.

175 Ὅλος ἦν ἐν τοῖς κάτω | καὶ τῶν ἄνω οὐδ' ὅλως
 ἀπὴν ὁ ἀπερίγραπτος λόγος·
 συγκατάβασις γὰρ θεϊκὴ,
 οὐ μετάβασις δὲ τοπικὴ γέγονε,
 καὶ τόκος ἐκ παρθένου θεολήπτου | ἀκουούσης ταῦτα·
 180 χαῖρε, θεοῦ ἀχωρήτου χώρα·
 χαῖρε, σεπτοῦ μυστηρίου θύρα·
 χαῖρε, τῶν ἀπίστων ἀμφίβολον ἄκουσμα·
 χαῖρε, τῶν πιστῶν ἀναμφίβολον καύχημα·
 χαῖρε, ὄχημα πανάγιον | τοῦ ἐπὶ τῶν Χερουβίμ·
 185 χαῖρε, οἶκημα πανάριστον | τοῦ ἐπὶ τῶν Σεραφίμ·
 χαῖρε, ἡ τάναντία | εἰς ταῦτ' ἀγαγοῦσα·
 χαῖρε, ἡ παρθενίαν | καὶ λοχείαν Ζευγνῦσα·
 χαῖρε, δι' ἧς ἐλύθη παράβασις·
 χαῖρε, δι' ἧς ἡνοίχθη παράδεικος·
 190 χαῖρε, ἡ κλεῖς τῆς Χριστοῦ βασιλείας·

χαῖρε, ἐλπὶς ἀγαθῶν αἰωνίων·

χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε·

Πᾶσα φύσις ἀγγέλων | κατεπλάγη τὸ μέγα

τῆς cῆς ἐνανθρωπήσεως ἔργον·

195 τὸν ἀπρόσιτον γὰρ ὡς θεὸν

ἐθεώρει πᾶσι προσιτὸν ἄνθρωπον,

ἡμῖν μὲν συνδιάγοντα, | ἀκούοντα δὲ παρὰ πάντων· [οὕτως]

Ἀλληλούϊα.

Ῥήτορας πολυφθόγγους | ὡς ἰχθύας ἀφώνους

200 ὀρώμεν ἐπὶ σοὶ, θεοτόκε·

ἀποροῦσι γὰρ λέγειν τό· «πῶς

καὶ παρθένος μένεις καὶ τεκεῖν ἴσχυας·»

ἡμεῖς δὲ τὸ μυστήριον θαυμάζοντες | πιστῶς βοῶμεν·

χαῖρε, σοφίας θεοῦ δοχεῖον·

205 χαῖρε, προνοίας αὐτοῦ ταμεῖον·

χαῖρε, φιλοσόφους ἀσόφους δεικνύουσα·

χαῖρε, τεχνολόγους ἀλόγους ἐλέγχουσα·

χαῖρε, ὅτι ἐμωράνθησαν | οἱ δεινοὶ συζητηταί·

χαῖρε, ὅτι ἐμαράνθησαν | οἱ τῶν μύθων ποιηταί·

210 χαῖρε, τῶν Ἀθηναίων | τὰς πλοκάς διασπῶσα·

χαῖρε, τῶν ἀλιέων | τὰς σαγήνας πληροῦσα·

χαῖρε, βυθοῦ ἀγνοίας ἐξέλκουσα·

χαῖρε, πολλοὺς ἐν γνῶσει φωτίζουσα·

χαῖρε, ὀλκάς τῶν θελόντων σωθῆναι·

215 χαῖρε, λιμὴν τῶν τοῦ βίου πλωτῆρων·

χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Ὡσαι θέλων τὸν κόσμον | ὁ τῶν ὅλων κοσμήτωρ

πρὸς τοῦτον αὐτεπάγγελτος ἦλθε·

καὶ ποιμὴν ὑπάρχων ὡς θεὸς

220 δι' ἡμᾶς ἐφάνη καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπος·

ὁμοίῳ γὰρ τὸ ὅμοιον καλέσας | ὡς θεὸς ἀκούει·

Ἀλληλούϊα.

Τεῖχος εἶ τῶν παρθένων, | θεοτόκε παρθένε,

καὶ πάντων τῶν εἰς σὲ προστρεχόντων·

225 ὁ γὰρ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς

κατεσκευάσε σε ποιητῆς, ἄχραντε,

οἰκήσας ἐν τῇ μήτρᾳ σου | καὶ πάντας σοι προσφωνεῖν διδάσας·

χαῖρε, ἡ στήλη τῆς παρθενίας·

χαῖρε, ἡ πύλη τῆς σωτηρίας·

- 230 χαῖρε, ἀρχηγέ νοητῆς ἀναπλάσεως·
χαῖρε, χορηγέ θεϊκῆς ἀγαθότητος·
χαῖρε· cὺ γὰρ ἀνεγέννησας | τοὺς συλληφθέντας αἰσchrῶς·
χαῖρε· cὺ γὰρ ἐνουθέτησας | τοὺς συληθέντας τὸν νοῦν.
χαῖρε, ἡ τὸν φθορέα | τῶν φρενῶν καταργοῦσα·
235 χαῖρε, ἡ τὸν σπορέα | τῆς ἀγνείας τεκοῦσα·
χαῖρε, παστὰς ἀσπόρου νυμφεύσεως·
χαῖρε, πιστοὺς κυρίῳ ἀρμόζουσα·
χαῖρε, καλὴ κουροτρόφε παρθένων·
χαῖρε, ψυχῶν νυμφοστόλε ἀγίων·
240 χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

- Ὑμνος ἅπας ἡττᾶται, | συνεκτείνεσθαι σπεύδων
τῷ πλήθει τῶν πολλῶν οἰκτιρμῶν σου·
ἱσαριθμούς γὰρ [τῇ] ψάμμῳ ᾧδᾶς
ἃν προσφέρωμέν σοι, βασιλεῦ ἅγιε,
245 οὐδὲν τελοῦμεν ἄξιον, | ὧν δέδωκας ἡμῖν [τοῖς σοι] βοῶσιν·
Ἀλληλούϊα.

- Φωτοδόχον λαμπάδα | τοῖς ἐν σκότει φανείσαν
ὀρῶμεν τὴν ἁγίαν παρθένον·
τὸ γὰρ ἄϋλον ἄπτουσα φῶς
250 ὁδηγεῖ πρὸς γινῶσιν θεϊκὴν ἅπαντας,
αὐτῇ τὸν νοῦν φωτίζουσα, κραυγῇ δὲ τιμωμένη ταύτῃ·
χαῖρε, ἀκτὶς νοητοῦ ἡλίου·
χαῖρε, βολὶς τοῦ ἀδύτου φέγγους·
χαῖρε, ἀστραπὴ τὰς ψυχὰς καταλάμπουσα·
255 χαῖρε, ὡς βροντὴ τοὺς ἐχθροὺς καταπλήττουσα·
χαῖρε, ὅτι τὸν πολύφωτον | ἀνατέλλεις φωτισμόν·
χαῖρε, ὅτι τὸν πολύρρυτον | ἀναβλύζεις ποταμόν·
χαῖρε, τῆς κολυμβήθρας | ζωγραφοῦσα τὸν τύπον·
χαῖρε, τῆς ἀμαρτίας | ἀναιροῦσα τὸν ῥύπον·
260 χαῖρε, λουτὴρ ἐκπλύνων συνείδησιν·
χαῖρε, κρατὴρ κιρνῶν ἀγαλλίαςιν·
χαῖρε, ὁσμὴ τῆς Χριστοῦ εὐωδίας·
χαῖρε, ζωὴ μυστικῆς εὐωχίας·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

- 265 Χάριν δοῦναι θελήσας | ὀφλημάτων ἀρχαίων
ὁ πάντων χρεωλύτης ἀνθρώπων,
ἐπεδήμησε δι' ἑαυτοῦ
πρὸς τοὺς ἀποδήμους τῆς αὐτοῦ χάριτος·

- καὶ χίτας τὸ χειρόγραφον | ἀκούει παρὰ πάντων οὕτως·
 270 Ἀλληλουῖα.
- Ψάλλοντές σου τὸν τόκον | ἀνυμνοῦμέν σε πάντες
 ὡς ἔμψυχον ναὸν, θεοτόκε·
 ἐν τῇ σῇ γὰρ οἰκῆσας γαστρὶ
 ὁ συνέχων πάντα τῇ χειρὶ κύριος
 275 ἡγίασεν, ἐδόξασεν, | ἐδίδαξε βοᾶν σοὶ πάντας·
 χαῖρε, σκηνὴ τοῦ θεοῦ καὶ λόγου·
 χαῖρε, ἁγία ἁγίων μείζων.
 χαῖρε, κιβωτὲ χρυσευθεῖσα τῷ πνεύματι·
 χαῖρε, θησαυρὲ τῆς ζωῆς ἀδαπάνητε·
 280 χαῖρε, τίμιον διάδημα | βασιλέων εὐσεβῶν·
 χαῖρε, καύχημα σεβάσμιον | ἱερέων εὐλαβῶν.
 χαῖρε, τῆς ἐκκλησίας | ὁ ἀκάλετος πύργος·
 χαῖρε, τῆς βασιλείας | τὸ ἀπόρθητον τεῖχος·
 χαῖρε, δι' ἧς ἐγείρονται τρόπαια·
 285 χαῖρε, δι' ἧς ἐχθροὶ καταπίπτουσι·
 χαῖρε, χρωτὸς τοῦ ἐμοῦ θεραπεία·
 χαῖρε, ψυχῆς τῆς ἐμῆς σωτηρία·
 χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.
- ὦ πανύμνητε μήτερ, | ἡ τεκοῦσα τὸν πάντων
 290 ἁγίων ἁγιώτατον λόγον,
 δεξαμένη τὴν νῦν προσφορὰν,
 ἀπὸ πάσης ῥύσαι συμφορᾶς ἅπαντας·
 καὶ τῆς μελλούσης λύτρωσαι κολάσεως | τοὺς συμβοῶντας·
 Ἀλληλουῖα.

ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

I

Τοῦ μεγάλου κανόνος τὸ πρῶτον τμήμα ψαλλόμενον τῇ β' τῆς α' ἑβδομάδος των νηστειῶν
 ἐν τῷ ἀποδείπνῳ (Τριψῆδ. σελ. 80)
 ἦχος πλ. β'.
 ψδὴ α'.

Βοηθὸς καὶ σκεπαστῆς | ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν·
 οὗτός μου θεός, | καὶ δοξάζω αὐτόν·
 θεὸς τοῦ πατρός μου, | καὶ ὑψώσω αὐτόν·
 ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

5 Πόθεν ἄρξωμαι θρηνεῖν | τὰς τοῦ ἀθλίου μου βίου πράξεις;
 ποίαν ἀπαρχὴν | ἐπιθήσω, Χριστὲ,
 τῇ νῦν θρηνηδίᾳ; | ἀλλ' ὡς εὖσπλαγχνός μοι δὸς
 παραπτωμάτων ἄφεσιν.

Δεῦρο τάλαινα ψυχὴ, | σὺν τῇ σαρκί σου τῷ κτίστῃ πάντων
 10 ἔξομολογοῦ | καὶ ἀπόσχου λοιπὸν
 τῆς πρὶν ἀλογίας | καὶ προσάγαγε θεῷ
 ἐν μετανοίᾳ δάκρυα.

Τὸν πρωτόπλαστον Ἀδὰμ | τῇ παραβάσει παραζηλώσας
 ἔγνω ἑμαυτὸν | γυμνωθέντα θεοῦ
 15 καὶ τῆς αἰδίου | βασιλείας καὶ τρυφῆς
 διὰ τὰς ἁμαρτίας μου.

Οἶμοι τάλαινα ψυχὴ! | τί ὁμοιώθης τῇ πρώτῃ Εὐᾶ;
 εἶδες γὰρ κακῶς | καὶ ἐτρώθης πικρῶς
 καὶ ἥψω τοῦ ξύλου | καὶ ἐγεύσω προπετῶς
 20 τῆς παραλόγου βρώσεως.

Ἀντὶ Εὐᾶς αἰσθητῆς | ἡ νοητὴ μοι κατέστη Εὐᾶ,
 ὁ ἐν τῇ σαρκὶ | ἐμπαθὴς λογισμὸς,
 δεικνὺς τὰ ἡδέα | καὶ γευόμενος ἀεὶ
 τῆς πικρᾶς καταπόσεως.

25 Ἐπαζίως τῆς Ἑδὲμ | προεξερρίφη ὡς μὴ φυλάξας
 μίαν σου, σωτὴρ, | ἐντολὴν ὁ Ἀδὰμ·
 ἐγὼ δὲ τί πάθω, | ἀθετῶν διὰ παντὸς
 τὰ ζωηρά σου λόγια;

Ἐπερούσιε τριάς | ἡ ἐν μονάδι προσκυνουμένη,
 30 ἄρον τὸν κλοιὸν | ἀπ' ἐμοῦ τὸν βαρὺν
 τὸν τῆς ἁμαρτίας | καὶ ὡς εὖσπλαγχνός μοι δὸς
 δάκρυα κατανύξεως.

Θεοτόκε, ἡ ἐλπίς | καὶ προστασία τῶν σε ὑμνούντων,
 ἄρον τὸν κλοιὸν | ἀπ' ἐμοῦ τὸν βαρὺν
 35 τὸν τῆς ἁμαρτίας | καὶ ὡς δέσποινα ἀγνὴ
 μετανοοῦντα δέξαι με.

ὥδὴ β'.

Πρόσεχε, | οὐρανὲ, καὶ λαλήσω | καὶ ἀνυμνήσω Χριστὸν
 τὸν ἐκ παρθένου σαρκὶ | ἐπιδημήσαντα.

Πρόσεχε, | οὐρανὲ, καὶ λαλήσω· | γῆ, ἐνωτίζου φωνῆς
 40 μετανοούσης θεῷ | καὶ ἀνυμνούσης αὐτόν.

Πρόσχες μοι | ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ μου | ἵλεψ' ὄμματί σου
καὶ δέξαι μου τὴν θερμὴν | ἐξομολόγησιν.

Ἠμάρτηκα | ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους, | μόνος ἡμάρτηκά σοι·
· ἄλλ' οἴκτειρον ὡς θεός, | σῶτερ, τὸ ποίημά σου.

45 Μορφώσας μου | τὴν τῶν παθῶν ἀμορφίαν | ταῖς φιληδόνοις ὁρμαῖς
ἐλυμηνάμην τοῦ νοῦ | τὴν ὡραιότητα.

Ζάλη με | τῶν κακῶν περιέχει, | εὐσπλαγχνε κύριε·
· ἄλλ' ὡς τῷ Πέτρῳ κάμοι | τὴν χεῖρα ἔκτεινον.

Ἐσπίλωσα | τὸν τῆς σαρκός μου χιτῶνα | καὶ κατερρύπωσα
50 τὸ κατ' εἰκόνα, σωτὴρ, | καὶ καθ' ὁμοίωσιν.

Ἠμαύρωσα | τῆς ψυχῆς τὸ ὡραῖον | ταῖς τῶν παθῶν ἡδοναῖς
καὶ ὅλως ὅλον τὸν νοῦν | χοῦν ἀπετέλεσα.

Διέρρηξα | [νῦν] τὴν στολὴν μου τὴν πρώτην, | ἣν ἐξυφάνατό μοι
ὁ πλαστοργὸς ἐξ ἀρχῆς | καὶ ἔνθεν κεῖμαι γυμνός.

55 Ἐνδεδύμαι | διερρηγμένον χιτῶνα, | ὃν ἐξυφάνατό μοι
ὁ ὄφεις τῇ συμβουλῇ, | καὶ καταισχύνομαι.

Τὰ δάκρυα | τὰ τῆς πόρνης, οἰκτίρμον, | καὶ γὰρ προβάλλομαι·
· ἰλάσθητί μοι, σωτὴρ, | τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου.

Προσέβλεψα | τοῦ φυτοῦ τὸ ὡραῖον | καὶ ἡπατήθην τὸν νοῦν
60 καὶ ἄρτι κεῖμαι γυμνός | καὶ καταισχύνομαι.

Ἐτέκταινον | ἐπὶ [τὸν] νῶτόν μου πάντες | οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κακῶν,
μακρύνοντες κατ' ἐμοῦ | τὴν ἀνομίαν αὐτῶν.

· Ἔνα σε | ἐν τριῖν τοῖς προσώποις | θεὸν ἀπάντων ὕμνω,
τὸν πατέρα καὶ [τὸν] υἱὸν | καὶ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

65 Ἀχραντε | θεοτόκε παρθένε, | μόνη πανύμνητε,
· ἱκέτευε ἐκτενῶς | εἰς τὸ σωθῆναι ἡμᾶς.

ψδὴ γ'.

Ἐπὶ τὴν ἀκάλευτον, Χριστέ, | πέτραν τῶν ἐντολῶν σου
τὴν ἐκκλησίαν σου στερέωσον.

Πῦρ παρὰ κυρίου ποτὲ | κύριος ἐπιβρέξας
70 τὴν γῆν Κοδόμων πρὶν κατέφλεξεν.

Εἰς τὸ ὄρος σῶζου, ψυχὴ, | ὥσπερ ὁ Λῶτ ἐκεῖνος,
καὶ εἰς Σηγῶρ προανασώθητι.

Φεῦγε ἐμπρησμόν, ὦ ψυχὴ, | φεῦγε Κοδόμων καὶ σιν,
φεῦγε φθορὰν θείας φλογώσεως.

75 Ἡμαρτόν σοι μόνος ἐγὼ, | ἡμαρτον ὑπὲρ πάντας,
Χριστὲ σωτὴρ, μὴ ὑπερίδῃς με.

Κὺ εἶ ὁ ποιμὴν ὁ καλός· | Ζήτησόν με τὸν ἄρνα,
καὶ πλανηθέντα μὴ παρίδῃς με.

Κὺ εἶ ὁ γλυκὺς Ἰησοῦς, | κὺ εἶ ὁ πλαστοουργός μου·
80 ἐν σοί, σωτὴρ· δικαιοθήσομαι.

Ἐξομολογοῦμαί σοι, σωτὴρ· | ἡμαρτόν σοι ἀμέτρως·
ἄλλ' ἄνεις, ἄφες μοι ὡς εὖςπλαγχνος.

ὦ τριάς μονὰς ὁ θεός, | σῶσον ἡμᾶς ἐκ πλάνης
καὶ πειρασμῶν καὶ περιστάσεων.

85 Χαῖρε θεοδόχε γαστήρ, | χαῖρε θρόνε κυρίου,
χαῖρε ἡ μήτηρ τῆς ζωῆς ἡμῶν.

ὡδὴ δ'.

Ἀκήκοεν ὁ προφήτης | τὴν ἔλευσίν σου, κύριε,
καὶ ἐφοβήθη,

ὅτι μέλλεις ἐκ παρθένου τίκτεσθαι

90 καὶ ἀνθρώποις δείκνυσθαι καὶ ἔλεγεν·

ἀκήκοα τὴν ἀκοήν σου | καὶ ἐφοβήθην·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Τὰ ἔργα σου μὴ παρίδῃς, | τὸ πλάσμα σου μὴ παρόψη,
δικαιοκρίτα,

95 εἰ καὶ μόνος ἡμαρτον ὡς ἄνθρωπος

ὑπὲρ πάντα ἄνθρωπον, φιλάνθρωπε,

ἄλλ' ἔχεις ὡς κύριος πάντων | τὴν ἐξουσίαν
ἀφιέναι ἁμαρτήματα.

Ἐγγίζει, ψυχὴ, τὸ τέλος, | ἐγγίζει καὶ οὐ φροντίζεις,

100 οὐχ ἐτοιμάζῃ·

ὁ καιρὸς συντέμνει, διανάστηθι·

ἐγγὺς ἐπὶ θύραις ὁ κριτὴς ἐστίν·

ὡς ὄναρ, ὡς ἄνθος ὁ χρόνος | τοῦ βίου τρέχει·
τί μάτην ταραπτόμεθα;

105 Ἀνάνησον, ὦ ψυχὴ μου, ! τὰς πράξεις σου, ἅς εἰργάσω,
ἀναλογίζου,

καὶ ταύταις ἐπ' ὅψει προσάγαγε

καὶ σταγόνας στάλαζον δακρύων σου·

εἰπὲ παρρησίᾳ τὰς πράξεις, | τὰς ἐνθυμήσεις
110 Χριστῷ καὶ δικαιώθητι.

Οὐ γέγονεν ἐν τῷ βίῳ | ἁμάρτημα οὐδὲ πράξις,
οὐδὲ κακία,
ἦν ἐγὼ, σωτὴρ, οὐκ ἐπλημμέλησα
κατὰ νοῦν καὶ λόγον καὶ προαίρεσιν,
115 καὶ θέσει καὶ γνώμῃ καὶ πράξει | ἑξαμαρτήσας
ὥς ἄλλος οὐδεὶς πώποτε.

Ἐντεῦθεν καὶ κατεκρίθην, | ἐντεῦθεν κατεδικάσθην
ἐγὼ ὁ τάλας
ὑπὸ τῆς οἰκείας συνειδήσεως,
120 ἥς οὐδὲν ἐν [τῷ] κόσμῳ βιαιότερον·
κριτὰ, λυτρωτὰ μου καὶ γνώστα, | φεῖσαι καὶ ῥύσαι
καὶ σῶσόν με τὸν δέϊλαιον.

Ἡ κλίμαξ, ἣν εἶδε πάλαι | ὁ μέγας ἐν πατριάρχαις,
δειγμα, ψυχὴ μου,
125 πρακτικῆς ὑπάρχει ἐπιβάσεως,
γνωστικῆς τυγχάνει ἀναβάσεως·
εἰ θέλεις οὖν πράξει καὶ γνῶσει | καὶ θεωρίᾳ
βιοῦν, ἀνακαινίσθητι.

Τὸν καύσωνα τῆς ἡμέρας | ὑπέμεινε δι' ἔνδειαν
130 ὁ πατριάρχης
καὶ τὸν παγετὸν τῆς νυκτὸς ἤνεγκε,
καθ' ἡμέραν κλέμματα ποιούμενος,
ποιμαίνων, πυκτεύων, δουλεύων, | ἵνα τὰς δύο
γυναῖκας εἰσαγάγηται.

135 Γυναῖκάς μοι δύο νόει | τὴν πράξιν τε καὶ τὴν γνῶσιν
ἐν θεωρίᾳ·
τὴν μὲν Λεῖαν πράξιν, ὡς πολύτεκνον,
τὴν Ῥαχὴλ δὲ γνῶσιν, ὡς πολύπονον·
καὶ γὰρ ἄνευ πόνων οὐ πράξις, | οὐ θεωρία,
140 ψυχὴ, κατορθωθείσεται.

Ἀμέριστον τῇ οὐσίᾳ, | ἀσύγχυτον τοῖς προσώποις
θεολογῶ σε,
τὴν τριαδικὴν μίαν θεότητα
ὡς ὁμοβασίλειον καὶ σύνθρονον·
145 βοῶ σοι τὸ ἄσμα τὸ μέγα, | τὸ ἐν ὑψίστοις
τρικοῶς ὑμνολούμενον.

Καὶ τίκτεῖς καὶ παρθενεύεις | καὶ μένεις δι' ἀμφοτέρων
 φύσει παρθένος·
 ὁ τεχθεὶς καινίζει νόμους φύσεως,
 150 ἡ νηδὺς δὲ κύει μὴ λοχεύουσα·
 θεὸς ὅπου θέλει, νικᾶται | φύσεως τάξις·
 ποιεῖ γὰρ ὅσα βούλεται.

ὥδὴ ε'.

Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζοντα, φιλάνθρωπε, | φώτισον, δέομαι,
 καὶ ὁδήγησον καμὲ | ἐν τοῖς προστάγμασί σου
 155 καὶ δίδαζόν με, σωτήρ, | ποιεῖν τὸ θέλημά σου.

Ἐν νυκτὶ τὸν βίον μου διήλθον αἰεὶ· | σκότος γὰρ γέγονε
 καὶ βαθεῖά μοι ἀχλὺς | ἡ νύξ τῆς ἀμαρτίας·
 ἄλλ' ὥς ἡμέρας υἱὸν, σωτήρ, | ἀνάδειζόν με.

Τὸν Ῥουβὶμ μιμούμενος ὁ τάλας ἐγὼ | ἔπραξα ἄθεσμον
 160 καὶ παράνομον βουλήν | κατὰ θεοῦ ὑψίστου,
 μιάνας κοίτην ἐμήν | ὥς τοῦ πατρὸς ἐκεῖνος.

Ἐξομολογοῦμαί σοι, Χριστὲ βασιλεῦ· | ἡμαρτον, ἡμαρτον
 ὥς οἱ πρὶν τὸν Ἰωσήφ | ἀδελφοὶ πεπρακότες
 τὸν τῆς ἀγνείας καρπὸν | καὶ τὸν τῆς σωφροσύνης·

165 Ὑπὸ τῶν συγγόνων ἡ δικαία ψυχὴ | δέδοτο, πέπρατο
 εἰς δουλείαν, ὁ γλυκὺς | εἰς τύπον τοῦ κυρίου,
 αὕτὴ δὲ ὅλη, ψυχὴ, | ἐπράθη τοῖς κακοῖς σου.

Ἰωσήφ τὸν δίκαιον καὶ σὺφρονα νοῦν | μίμησαι, τάλαινα
 καὶ ἀδόκιμε ψυχὴ, | καὶ μὴ ἀκολασταίνου
 170 ταῖς παρανόμοις ὁρμαῖς | αἰεὶ παρανομοῦσα.

Εἰ καὶ λάκκῳ ᾤκησε ποτὲ Ἰωσήφ, | δέσποτα κύριε,
 ἄλλ' εἰς τύπον τῆς ταφῆς | καὶ τῆς ἐγέρσεώς σου·
 ἐγὼ δὲ τί σοι ποτὲ | τοιοῦτο προσενέγκω;

Σὲ, τριάς, δοξάζομεν τὸν ἕνα θεὸν, | ἅγιος, ἅγιος,
 175 ἅγιος εἶ ὁ πατήρ, | ὁ υἱὸς καὶ τὸ πνεῦμα,
 ἀπλὴ οὐσία, μονὰς | αἰεὶ προσκυνουμένη.

Ἐκ σοῦ ἠμφιέσατο τὸ φύραμά μου, | ἄφθορε ἄνανδρε,
 μητροπάρθενε, θεὸς | ὁ κτίσας τοὺς αἰῶνας
 καὶ ἤνωσεν ἑαυτῷ | τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν.

ψδὴ ε'.

180 Ἐβόησα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου | πρὸς τὸν οἰκτίρμονα θεὸν
καὶ ἐπήκουσέ μου ἐξ ἄδου κατωτάτου
καὶ ἀνήγαγεν ἐκ φθορᾶς | τὴν ζωὴν μου.

Τὰ δάκρυα, σωτήρ, τῶν ὀμμάτων μου | καὶ τοὺς ἐκ βάθους στεναγμοὺς
καθαρῶς προσφέρω, βοώσης τῆς καρδίας,
185 ὁ θεὸς ἡμάρτηκά σοι, | ἱλάσθητί μοι·

Ἐξένευσας, ψυχὴ, τοῦ κυρίου σου, | ὥσπερ Δαθὰν καὶ Ἀβειρώων·
ἀλλὰ φεῖσαι, κράζον, ἐξ ἄδου κατωτάτου,
ἵνα μὴ τὸ χάσμα τῆς γῆς | σε συγκαλύψῃ.

Ὡς δάμαλις, ψυχὴ, παροιστρήσασα | ἐξωμοιώθης τῷ Ἐφραίμ·
190 ὡς δορκὰς ἐκ βρόχων ἀνάσῃ τὸν βίον,
πτερωθεῖσα πράξει καὶ νῦν | καὶ θεωρίᾳ.

Ἡ χεὶρ ἡμᾶς Μωσέως πιστῶσεται, | ψυχὴ, πῶς δύναται θεὸς
λεπρωθέντα βίον λευκάναι καὶ καθάραι,
καὶ μὴ ἀπογνῶς σεαυτὴν, | κἄν ἐλεπρώθῃς.

195 Τριάς εἰμι ἀπλῇ, ἀδιαίρετος, | διαιρετὴ προσωπικῶς
καὶ μονὰς ὑπάρχω τῇ φύσει ἡνωμένη,
ὁ πατήρ, φησι, καὶ υἱὸς | καὶ θεῖον πνεῦμα.

Ἡ μήτρα σου θεὸν ἡμῖν ἔτεκε | μεμορφωμένον καθ' ἡμᾶς·
ἀλλ' ὡς κτίστην πάντων δυσώπει, θεοτόκε,
200 ἵνα ταῖς πρεσβείαις ταῖς καῖς | δικαιωθῶμεν.

ψδὴ ζ'.

Ἠμάρτομεν, ἠνομήσαμεν, | ἠδικήσαμεν ἐνώπιόν σου,
οὐδὲ συνετηρήσαμεν, οὐδὲ | ἐποιήσαμεν,
καθὼς ἐνετείλω ἡμῖν·
ἀλλὰ μὴ παραδώῃς ἡμᾶς εἰς τέλος,
205 ὁ τῶν πατέρων θεός.

Ἠμάρτηκα, ἐπλημμέλησα | καὶ ἠθέτησα τὴν ἐντολήν σου·
ὅτι ἐν ἁμαρτίαις προήχθην | καὶ προσέθηκα
τοῖς μύλωσι τραῦμα ἐμοί·
ἀλλ' αὐτός με ἐλέησον ὡς εὖσπλαγχνος,
210 ὁ τῶν πατέρων θεός.

Τὰ κρύφια τῆς καρδίας μου | ἐξηγόρευσά σοι τῷ κριτῇ μου
ἶδε μου τὴν ταπείνωσιν, ἶδε | καὶ τὴν θλίψιν μου
καὶ πρόσχες τῇ κρίσει μου νῦν·

καὶ αὐτός με ἐλέησον ὡς εὖσπλαγχνος,
215 ὁ τῶν πατέρων θεός.

Καούλ ποτε, ὡς ἀπώλεσε | τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ψυχὴ, τὰς ὄνους,
πάρεργον τὸ βασίλειον εὔρε | πρὸς ἀνάρρησιν·
ἀλλ' ὄρα, μὴ λάθῃς καυτὴν
τὰς κτηνώδεις ὀρέξεις σου προκρίνουσα
220 τῆς βασιλείας Χριστοῦ.

Δαυῖδ ποτε ὁ πατρόθεος | εἰ καὶ ἤμαρτε διττῶς, ψυχὴ μου,
βέλει μὲν τοξευθεὶς τῆς μοιχείας, | τῷ δὲ δόρατι
ἀλοὺς τῆς τοῦ φόνου ποινῆς·
ἀλλ' αὐτὴ τὰ βαρύτερα τῶν ἔργων νοσεῖς
225 ταῖς κατὰ γνώμην ὁρμαῖς.

Συνῆψε μὲν ὁ Δαυῖδ ποτε | ἀνομήματι τὴν ἀνομίαν·
φόνῳ γὰρ τὴν μοιχείαν ἐκίρνα, | τὴν μετάνοιαν
εὐθὺς παραδείξας διπλὴν·
ἀλλ' αὐτὴ πονηρότερα εἰργάσω, ψυχὴ,
230 μὴ μεταγνοῦσα θεῷ.

Δαυῖδ ποτε ἀνεστήλωσε | συγγραψάμενος ὡς ἐν εἰκόνι
ὕμνον, δι' οὗ τὴν πράξιν ἐλέγχει, | ἣν εἰργάσατο,
κραυγάζων· ἐλέησόν με·
κοὶ γὰρ μόνῳ ἐξήμαρτον τῷ πάντων θεῷ·
235 αὐτὸς καθάρισόν με.

Τριάς ἀπλῇ, ἀδιαίρετε, | ὁμοούσιε, μονὰς ἁγία,
φῶτα καὶ φῶς, καὶ ἅγια τρία | καὶ ἐν ἁγίον
ὑμνεῖται θεὸς ἡ τριάς·
ἀλλ' ἀνύμνησον, δόξασον ζωὴν καὶ ζωὰς,
240 ψυχὴ, τὸν πάντων θεόν.

Ὑμνοῦμέν σε, εὐλογοῦμέν σε, | προσκυνοῦμέν σε, θεογεννήτορ,
ὅτι τῆς ἀχωρίστου τριάδος | ἀπεκύησας
τὸν ἕνα υἱὸν καὶ θεόν,
καὶ αὐτὴ προηνέψας ἡμῖν τοῖς ἐν γῇ
245 τὰ ἐπουράνια.

ψδὴ η'.

Ὅν στρατιαὶ οὐρανῶν δοξάζουσι | καὶ φρίττει τὰ Χερουβὶμ
καὶ τὰ Σεραφὶμ, πᾶσα πνοὴ καὶ κτίσις
ὑμνεῖτε, εὐλογεῖτε | καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

250 Ἡμαρτηκότα, σωτήρ, ἐλέησον, | διέγειρόν μου τὸν νοῦν
 πρὸς ἐπιστροφὴν, | δέξαι μετανοοῦντα,
 οἰκτείρησον βοῶντα· | ἡμαρτόν σοι, σῶσον·
 ἡνόμησα, ἐλέησόν με.

255 Ὁ διφρηλάτης Ἡλίας ἄρματι | ταῖς ἀρεταῖς ἐπιβάς
 ὡς εἰς οὐρανὸν | ἦγετο ὑπεράνω
 ποτὲ τῶν ἐπιγείων· | τούτου οὖν, ψυχὴ μου,
 τὴν ἄνοδον ἀναλογίζου.

Ὁ Ἑλισσαῖός ποτε δεξάμενος | τὴν μηλωτὴν Ἡλιοῦ
 ἔλαβε διπλὴν | χάριν παρὰ κυρίου·
 260 αὐτὴ δὲ, ὦ ψυχὴ μου, | ταύτης οὐ μετέσχες
 τῆς χάριτος δι' ἀκρασίαν.

Τοῦ Ἰορδάνου τὸ ρεῖθρον πρότερον | τῇ μηλωτῇ Ἡλιοῦ
 δι' Ἑλισσαιὲ | ἔστη ἔνθα καὶ ἔνθα·
 αὐτὴ δὲ, ὦ ψυχὴ μου, | ταύτης οὐ μετέσχες
 265 τῆς χάριτος δι' ἀκρασίαν.

Ἡ Σωμανίτις ποτὲ τὸν δίκαιον | ἐξένισεν, ὦ ψυχὴ,
 γνῶμη ἀγαθῇ, | σὺ δὲ οὐκ εἰσῳκίσω,
 οὐ ξένον, οὐχ ὁδίτην· | ὅθεν τοῦ νυμφῶνος
 ριφῆς ἔξω θρηνωδοῦσα.

270 Τοῦ Γιεζὴ ἐμιμήσω, τάλαινα, | τὴν γνῶμην τὴν ρυπαρὰν
 πάντοτε, ψυχὴ· | οὐ τὴν φυλαργυρίαν
 ἀπόθου κἂν ἐν γήρει, | φεῦγε τῆς γεέννης
 τὸ πῦρ, ἐκστᾶσα τῶν κακῶν σου.

Ἄναρχε πάτερ, υἱὲ συνάναρχε, | παράκλητε ἀγαθὲ,
 275 πνεῦμα τὸ εὐθὲς, | λόγου θεοῦ γεννήτορ,
 πατρὸς ἀνάρχου λόγε, | πνεῦμα ζῶν καὶ κτίζον,
 τριάς μονὰς ἐλέησόν με.

Ὡς ἐκ βαφῆς ἀλουργίδος, ἄχραντε, | ἡ νοητὴ πορφυρίς,
 τοῦ Ἑμμανουὴλ | ἔνδον ἐν τῇ γαστρὶ σου
 280 ἡ σὰρξ συνεξυφάνθη· | ὅθεν θεοτόκον
 ἐν ἀληθείᾳ σε τιμῶμεν.

ψδὴ θ'.

Ἀσπόρου συλλήψεως | ὁ τόκος ἀνερμήνευτος,
 μητρὸς ἀνάνδρου | ἄφθορος ἡ κύσις·
 θεοῦ γὰρ ἡ γέννησις | καινοποιεῖ τὰς φύσεις·

254 Reg. IV, II 11 et 12 — 258 ibid. 14. — 263 δι' Ἑλισσαιῶν no tentor, modi versi-
 culi prohibent — 266 Reg. IV, IV 8 — 270 Reg. IV, IV 27. — 272 an γήρα? — 273 ἐν
 σῶμα Triod.

285 διό σε πᾶσαι αἱ γενεαὶ | ὡς θεόνυμφον μητέρα
ὀρθοδόξως μεγαλύνομεν.

Ὁ νοῦς τετραυμάτισται, | τὸ σῶμα μεμαλάκισται,
νοσεῖ τὸ πνεῦμα, | ὁ λόγος ἡσθένησεν,
ὁ βίος νενέκρωται, | τὸ τέλος ἐπὶ θύραις·
290 διό μοι, τάλαινα ψυχὴ, | τί ποιήσεις, ὅταν ἔλθῃ
ὁ κριτὴς ἀνερευνῆσαι τὰ κά;

Μωσέως παρήγαγον, | ψυχὴ, τὴν κοσμογένεσιν
καὶ ἐξ ἐκείνου | πᾶσαν ἐνδιάθετον
γραφὴν ἱστοροῦσάν σοι | δικαίους καὶ ἀδίκους·
295 ὧν τοὺς δευτέρους, ὦ ψυχὴ, | ἐμιμήσῃ, οὐ τοὺς πρώτους,
εἰς θεὸν ἐξαμαρτήσασα.

Ὁ νόμος ἡσθένησεν, | ἄργεῖ τὸ εὐαγγέλιον,
γραφὴ δὲ πᾶσα | ἐν σοὶ παρημέληται,
προφητὰ ἡτόνησαν | καὶ πᾶς δικαίου λόγος·
300 αἱ τραυματίαι σου, ὦ ψυχὴ, | ἐπληθύνθησαν οὐκ ὄντος
ἱατροῦ τοῦ ὑγιοῦντός σε.

Τῆς νέας παράγω σοι | γραφῆς τὰ ὑποδείγματα,
ἐνάγοντά σε, | ψυχὴ, πρὸς κατάνυξιν·
δικαίους οὖν ζήλωσον, | ἁμαρτωλοὺς ἐκτρέπου
305 καὶ ἐξιλέωσαι Χριστὸν | προσευχαῖς τε καὶ νηστείαις
καὶ ἀγνείᾳ καὶ σεμνότητι.

Χριστὸς ἐνηνθρώπησε, | καλέσας εἰς μετάνοιαν
ληστὰς καὶ πόρνas· | ψυχὴ, μετανόησον,
ἡ θύρα ἡνέωκται | τῆς βασιλείας ἡδῆ,
310 καὶ προαρπάζουσιν αὐτὴν | Φαρισαῖοι καὶ τελῶναι
καὶ μοιχοὶ μεταποιοῦμενοι.

Χριστὸς ἐνηνθρώπησε, | σαρκὶ προσομιλήσας μοι
καὶ πάντα, ὅσα | ὑπάρχει τῆς φύσεως,
βουλήσει ἐπλήρωσε | τῆς ἁμαρτίας δίχα,
315 ὑπογραμμὸν σοι, ὦ ψυχὴ, | καὶ εἰκόνα προδεικνύων
τῆς αὐτοῦ συγκαταβάσεως.

Χριστὸς μάγους ἔσωσε, | ποιμένας συνεκάλεσε,
νηπίων δῆμους | ἀπέδειξε μάρτυρας,
πρεσβύτην ἐδόξασε | καὶ γηραλέαν χήραν,
320 ὧν οὐκ ἐζήλωσας, ψυχὴ, | οὐ τὰς πράξεις, οὐ τὸν βίον
ἀλλ' οὐαὶ σοι ἐν τῷ κρίνεσθαι.

Νηστεύσας ὁ κύριος | ἡμέρας τεσσαράκοντα
 ἐν τῇ ἐρήμῳ | ὕστερον ἐπείνασε
 δεικνὺς τὸ ἀνθρώπινον· | ψυχὴν, μὴ ἀθυμίας,
 325 ἂν σοι προσβάλλῃ ὁ ἐχθρός· | προσευχῇ τε καὶ νητεΐᾳ
 ἐκποδῶν ἀποκρουσθήτω σοι.

Πατέρα δοξάζωμεν, | υἱὸν ὑπερυψώσωμεν,
 τὸ θεῖον πνεῦμα | πιστῶς προσκυνήσωμεν,
 τριάδα ἀχώριστον, | μονάδα κατ' οὐσίαν,
 330 ὡς φῶς καὶ φῶτα, καὶ Ζωὴν | καὶ Ζωὰς, ζωοποιοῦσαν
 καὶ φωτίζουσιν τὰ πέρατα.

Τὴν πόλιν σου φύλαττε, | θεογεννήτορ πάναγνε·
 ἐν σοὶ γὰρ αὕτη | πιστῶς βασιλεύουσα,
 ἐν σοὶ καὶ κρατύνεται | καὶ διὰ σοῦ νικῶσα
 335 τροποῦται πάντα πειρασμὸν | καὶ σκυλεύει πολεμίους
 καὶ διέπει τὸ ὑπήκοον.

II

Κανὼν εἰς τὴν προσκύνησιν τῆς τιμίας ἀλύσεως τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Πέτρου. (Ἰαν. 16)
 ἦχος δ'.

ὦδὴ α'.

Οὐκ ἔστι σοι ὅμοιος, | δεδοξαμένε κύριε·
 ἐν χειρὶ γὰρ κραταῖᾳ
 ἐλυτρώσω τὸν λαόν, | ὃν ἐκτίσω, φιλάνθρωπε.

Σὺ δεσμεῖν καὶ λύειν τε | ἐν οὐρανοῖς δεξάμενος
 5 ἐξουσίαν καὶ ἐν γῇ
 ἐν ἀλύσει δεσμευθεὶς | τοὺς δεσμίους διέλυσας.

Σὺ, κορυφαίότατε | τῶν ἀποστόλων, ἔλυσας
 παραπτώσεων χειράς
 ἐν ἀλύσει δεσμευθεὶς, | ἣν νῦν περιπτυσσόμεθα.

322 Matth. IV 2. Luc. IV 2.

Hunc canonem, qui in libro Menaeorum non receptus est et iisdem, quibus canon Ioannis in honorem Petri (29 Ian.) compositus, modulis instruitur, Pitra ex tribus codicibus (paris. 1561, vatican. 787, barberin. V 39) in lucem emisit et diei festo venerabilis catenae apostoli Petri (16 Ianuar.) adsignavit. Atque unus quidem codex parisinus Andream Cretensem huius canonis auctorem fuisse testatur. Sed ut ne huic testimonio fidem prorsus derogem, tamen neque theotokia neque hirmos celeberrimo melodo tribuenda esse censeo. Nam ab alio poeta hirmos, ab alio troparia huius canonis scripta esse, inde satis certe elucet, quod qui in hirmo ad Christum dominum orationem direxerat, in sequenti tropario Petrum apostolum sic, ut hic factum videmus, alloqui non poterat; quae eadem ratio pertinet ad theotokion ultimo carmini adscriptum. — v. 6 τοὺς δεσμίους πάντας ἔλυσας barb. — 8 παραπτώσεως barb. — 9 δεσμευθεὶς δεσμίους πάντας ἔλυσας barb. — νῦν utrum a Pitra additum, an in codice parisino scriptum sit non liquet; ἣν καὶ περιπτυσσόμεθα vulgatur in simili loco canonis Iosephi in Men. [16 Ian. ode V 2] recepti

10 Τὴν θείαν σου ἄλυσιν, | τῶν ἀποστόλων πρόκριτε,
προσκυνοῦμεν· δι' αὐτῆς
    cὺ κατέδησας θεῷ | λελυμένους γὰρ πάντας ἡμᾶς.

Τὸ ὄρος τὸ ἅγιον, | τὸ ὑπερφέρον ὄχημα,
τὴν μητέρα τοῦ θεοῦ
15 καὶ παρθένον ἀληθῶς | ἐπαξίως ὑμνήσωμεν.

ψδὴ γ'.

Οὐκ ἐν σοφίᾳ | καὶ δυνάμει καὶ πλούτῳ καυχώμεθα,
ἀλλ' ἐν σοὶ, τῇ τοῦ πατρὸς | ἐνυποστάτῳ σοφίᾳ, Χριστέ·
οὐ γὰρ ἐστὶν ἅγιος | πλήν σου, φιλάνθρωπε.

Τῆς δόξης πλήρη | προσκυνοῦμέν σου, Πέτρε, τὴν ἄλυσιν
20 ἁγιασθεῖσαν σεπτῶς, | ἐφ' ᾧ τραχήλῳ τὴν θείαν Χριστὸς
ἐκκλησίαν ἥδρασε | μένειν ἀκλόνητον.

Τοῖς αἰδεσίμοις | καὶ αὐτοῖς τοῖς ἁγίοις σου μέλεσιν
ἐπιτεθεῖσαν σεπτὴν | σειρὰν τιμῶμεν ὡς κόσμον λαμπρὸν,
ἐνδοξε ἀπόστολε, | τῆς ἐκκλησίας θεοῦ.

25 Νῦν τὰ δεσμά σου | προσκυνοῦντες φιλοῦμεν, ἀπόστολε,
καὶ τὴν ἄλυσιν, δι' ᾧν | δεῖμά ἐλύθη ἀγνοίας ἐθνῶν·
τρίπλοκος ἐδέθη δὲ | θεογνωσίας σειρά.

Ἀπειρόγαμε, | ἡ θεὸν σαρκωθέντα κύησας,
τῶν παθῶν ταῖς προσβολαῖς | κλονούμενόν με στερέωσον·
30 οὐ γὰρ ἐστὶν, ἄχραντε, | πλήν σου βοήθεια·

ψδὴ δ'.

Οὗτος ὁ θεὸς ἡμῶν, | ὁ ἐκ παρθένου σαρ-   δι' ἀγγέλου λυτρωθεῖς,
καὶ τὴν φύσιν θεώσας,   [κωθεῖς   μάκαρ, ἀπειθοῦντας διήλεγξας.
ὃν ὑμνοῦντες βοῶμεν·

    δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

35 Χριστῷ πειθαρχῶν, Πέτρε,
    καὶ ἐν ἀλύσει δεσμευθεῖς
    παραδόξως τῆς φρουρᾶς

    Τὰς κλεῖς πιστευθέντος σου
    τὰς οὐρανίους ἐν εἰρκῇ
40 εὐχερῶς ἐκλυθεῖσαι,
    δέσμαι οἷα στυπείου,
    φόβῳ αἱ ἀλύσεις ἐξέπεσον.

11 δι' αὐτὴν barh. δι' οὗ vat. — γὰρ om. barh. γὰρ et cὺ locum commutasse videntur — 12 ἅπαντας vat. — 15 ἐπαξίως] μετὰ τόκον canon Ioannis in honorem Petri scriptus (29 Iun.), cuius theotokia eadem fere sunt, quae huius Andreae canonis — τιμήσομεν barh. — 19 πλήρη Pitra: πλήρης codd. — σε barh. — 20 σεπτῶς Pitra: σοῦ σεπτῶς vat. — ἀληθῶς barh. — 23 σου σεπτὴν barh. — κόσμου barh. — 24 θεῷ codd. — 25 τιμῶμεν vat. — 26 δι' ἧς barh. — 27 ἐδέθη δὲ nos: δὲ ἐδέθη Pitra ἐγνώσθη δὲ barh. — 29 τὰς προσβολὰς barh. — cὺ ante στερέωσον add. Pitra praeter necessitatem et contra prosodiae legem — 30 ἄχραντος, πλήν σου πανάμωμε cod. barh. — 35 θεῷ cod. barh. — 36 fort.: τῆς φρουρᾶς παραδόξως | λυτρωθεῖς δι' ἀγγέλου — 38 ἀναβοῶντας barh. — 39 Matth. XVI 16—19. — 41 δεσμὸς barh.

Cε τὸν πυλωρὸν, Πέτρε,
 τῶν οὐρανίων τεμενῶν
 ciðhṛā pύλῃ φρουρεῖν
 45 μὴ ἰσχύουσα, τρόμῳ
 ᾠάπτον αὐτομάτῃ διήνοικται.
 Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν,
 ὃν ἐσωμάτωσας, ἀγνή,
 ἐκτενῶς δυσωποῦσα
 μὴ ἐλλίποισ, παρθένε,
 50 ὑπὲρ τῶν αἰὶ δοξαζόντων σε.
 ψδὴ ε'.
 Ὁ κτησάμενος ἡμᾶς | περιούσιον λαὸν
 τῷ αἵματί σου, κύριε,
 τὴν σὴν εἰρήνην δὸς ἡμῖν,
 ἐν ὁμονοίᾳ φυλάττων τὴν ποίμνην σου.

55 Coṽ ἡ δόξα φοβερά,
 οὐρανοὺς κλειδουχοῦσα,
 νόρους ἐν γῇ διώκουσα,
 νεκροὺς ᾠδου ἐγείρουσα.
 διό σε, Πέτρε, ἐν πίστει δοξάζομεν.

Coṽ, Πέτρε, καὶ ἡ ἐκία
 σεπτὴ ὡς θαυματουργός.
 60 coṽ καὶ τὰ σῆμικίνθια
 ὡς ῥωστικὰ σεβάσμια.
 καὶ ἀσπαστὴ σου ὡς θεία ἡ ἄλυσιν.

Coṽ καὶ μόνη δυνατὴ | ἡ πανίερος μνήμη,
 ψυχὰς cῶσαι, ἀπόστολε,
 65 τῶν πίστει προσκυνούντων σου
 τὴν ἀψαμένην χρωτὸς θείαν ἄλυσιν.

Ἡ τὸ φῶς τὸ ἐκ φωτὸς
 συλλαβοῦσα ἐν γαστρὶ,
 παρθενομήτορ ἄχραντε,

τὸν ζωοδότῃν κύριον
 70 ὑπὲρ τοῦ κόσμου αἰὶ καθικέτευε.

ψδὴ σ'.

Ἐν κήτει, | Χριστὲ, τριημερεύσας
 Ἰωνᾶς προέγραψέ | σε τὸν ἀθάνατον
 ὡς νεκρὸν ἐκούσιως
 ἐν τῇ κοιλίᾳ
 τῆς γῆς τριημερεύσαντα.

75 Πειράζειν | ἀφρόνως οἰηθέντα
 πνεῦμα τὸ πανάγιον
 Cίμωνα ἡλεῖσας,
 ὃς ἐθεολόγησας
 πρῶτος τρανώσας
 τὸν θεὸν, παμμακάριστε.

Ἐν πέτρᾳ | Χριστὸς τῇ στερεμνίῳ
 80 coὶ τῷ Πέτρῳ
 τὴν ἐκκλησίαν πηξάμενός.
 ἐν τῇ πίστει ἄσειστον
 στήριζον ταύτην
 λιταῖς σου αἰωνίζουσιν.

Ἐν τοῖς coῖς | δεσμοῖς τῆς ἀπιστίας
 τὰ δεσμὰ, ἀπόστολε, | κόσμου ἐκλέ-
 λυται.

85 ὅθεν προσκυνουμέν σου
 ὡς ἀμαρτίας | λυτήριον τὴν ἄλυσιν.

Τὰ θεῖα | χειρόπεδα φιλῶν σου
 τῆς δεσμίου δεξιᾶς, | Πέτρε ἀπόστολε,
 ὡς κλειδοῦχον δέομαι
 90 ἀναπετάσαι | μοι πύλην τὴν οὐράνιον.

Τὸν πάσης | ἐπέκεινα οὐσίας
 θεὸν λόγον τέτοκας
 σεσαρκωμένον ἡμῖν.

43 τεμενῶν Pitra ex cod. paris. ut videtur: τε μονῶν barb. vat. — 49 μὴ παρδὴς barb. — 50 δυσωπούντων barb. — 59 tertia et quarta strophæ in cod. barb. locum commutaverunt. — 61 ῥωστικὰ nos: ῥωστικὸν vat. ῥωστικῶς barb. — 62 ἀσπαστὴ codd. — 66 θείου barb. — 68 παρθενομήτορ Pitra — 73 ἐκούσιως Pitra, sed prothodia et huius carminis tropariorum et Ioannis canonis probabile fit antiquitus ἐκούσιον scriptum fuisse — 75 Act. apostol. VIII 9—24. — 77 6 codd. — 79 tertia et quarta strophæ in cod. barb. locum commutaverunt — 82 στήριξαι vat. — 88 τῆς om. vat. — 90 τὴν om. vat. — 92 λόγον θεοῦ Barb. in canone Ioannis, cuius sexto carmini idem theotokion adhaeret

θεοτόκον ὅθεν σε
 χεῖλεσι πάντες
 καὶ ψυχῇ καταγγέλλομεν.

ψδὴ ζ'.

95 Ὁ ἐν ἀρχῇ | ἀναρχος λόγος
 σὺν πατρί τε καὶ πνεύματι
 υἱὸς μονογενὴς
 εὐλογητὸς εἶ καὶ ὑπερυψούμενος,
 ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

Καταπτὰς | ἄγγελος ἄγγέλῳ
 100 ἐπιγείῳ οὐράνιος,
 σοὶ, Πέτρε, τῶν δεσμῶν
 δωρεῖται λύτρον καὶ κόσμῳ σε κήρυκα
 ἐξ εἰρκτικῆς σωτηρίας πέμπει.

Τοπαζίου | ἡ ἐκκλησία
 καὶ χρυσίου τὸν σίδηρον,
 ἀψάμενον σαρκὸς,
 105 ἀπόστολέ, σου ὡς λίαν ὑπέρτιμον
 ἑαυτῇ θησαυρίζει ὄλβον.

Τῇ τῷ πυρὶ | τῶν πειρασμῶν τε
 καὶ τοῖς θείοις ἰδρωσί σου,
 ἀπόστολε, σειρᾷ
 ἔστομωμένη ψυχῆς τὰ δυσίατα
 110 χειρουργῶν ἱσαί μου πάθη.

Τὴν ἐν γαστρὶ | τὸν πρὸ αἰώνων
 ἐκ πατρὸς ἀνατείλαντα
 θεὸν λόγον ἐν σαρκὶ
 συνειληφυῖαν πάντες μακαρίσωμεν,
 ὡς μητέρα τοῦ πάντων θεοῦ.

ψδὴ η'.

115 Ὁ τὰ σύμπαντα φέρων
 τῇ ἀπορρήτῳ σου δυνάμει, Χριστέ,

τοὺς δόσιους σου παῖδας
 ἐν τῇ φλογὶ ἐδρόσισας κρίζοντας·
 εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

120 Ὁ σειρῶν ἐξ ἀφύκτων
 θεόθεν λύειν ἐξουσίαν λαβὼν
 τὸν τοῦ σκότους πεδήτην
 λυτὸν με νῦν, ἀπόστολε, χάριτι
 ἐνσκηνοῦσῃ τῇ θεῖα ἀλύσει σου.

125 Συγχωρεῖν ὁ τοῖς πταίσταις
 μαθητευθεὶς ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ
 τὸν θεὸν ἱλεῶν μοι
 ἁμαρτωλῷ πρεσβεΐαις σου διάλλαξον
 εὐφημοῦντί σε, Πέτρε μακάριε.

130 Ἦς ἀπέλαβες πταίαις
 συγγνώμης πταίσαντι μετάδοσκάμοι
 ταῖς πρεσβεΐαις σου, μάκαρ,
 δουλοπρεπῶς φιλοῦντι θερμότατα
 σὲ φιλοῦντα Χριστὸν καὶ φιλούμενον.

135 Θεοτόκε παρθένε,
 σεσαρκωμένον ἡ τεκοῦσα θεὸν
 ὑπὲρ τῶν οἰκετῶν σου
 αὐτὸν ἀεὶ δυσώπει, θεόνυμφε,
 λυτρωθῆναι κινδύνων τὴν ποίμνην
 σου.

ψδὴ θ'.

140 Σὲ τὴν ὑπερένδοξον νύμφην
 καὶ ἀδιάφθορον παρθένον,
 τὴν τὸν κτίστην τεκοῦσαν
 ὁρατῶν τε πάντων | καὶ ἀοράτων
 ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν.

145 Σὺ παντὸς ὑπέρκεισαι ὄντως
 μακαρισμοῦ τοῦ παρ' ἀνθρώπων·

93 διό σε θεοτόκον Barth, quae lectio cum vulgata lectione hirmi conspirat — θεοτόκον πάντες σε χεῖλεσί τε καὶ ψυχῇ vat. — 96 τε om. codd. — 104 τὸν ἀψάμενον vat. — 105 σου ἀπόστολε barb. — 106 ἀποθησαυρίζει barb. — 107 πειρασμῶν σου barb. — 109 ἔστωμένη barb. — 114 τῶν ὅλων barb. — 122 τὸν δεινοῖς πεδηθέντα barb. πεδίτην vatic. — 128 πρεσβεΐαις διαφύλαξον barb. — διάλλαξον trisyllabum hoc loco est — 129 πέτρε ἀπόστολε barb. — 130 quartam stropham omisit barb. — 138 δυσώπησον δέσποινα barb. — 143 τῶν ὁρατῶν hirmologion, sed ut hoc ferri potest in canone Ioannis, ita ab Andree arte abhorret, qui nusquam plus undecim syllabas huic versui inclusit — 146 τοῦ om. barb.

τοῦ θεοῦ γάρ σε τὸ στόμα
μακαρίσαν, Πέτρε,
ἀπόχρη δεῖξαι
τῷ κόσμῳ, παμμακάριστε.

150 Ὡς τὰ πάντα ἔμπλεα δόξης,
ἁγιασμοῦ τε καὶ θαυμάτων,
λόγοι, λείψανα, κόνις

καὶ ἡ πίστις, Πέτρε, | προσκυνουμένη
ἄξίως θεία ἄλυσις.

155 Κοῦ με ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας
ἐξοργανώσας θιασώτην
μελωδὸν ἵστησί σοι
τὴν χαρὰν τεκούσῃ | μεγαλοφώνως
τὸ χαῖρε προσφθεγγόμενον.

ΚΟΣΜΑ ΤΟΥ ΜΑΙΟΥΜΑ ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΙ ΤΡΙΩΙΔΙΑ.

I

Κανὼν εἰς τὴν Ὑψωσιν τοῦ σταυροῦ (Σεπτ. 14).

Ἡ ἀκροστιχίς· «Σταυρῷ πεποιθὼς ὕμνον ἔξερεύγομαι.»
ἦχος πλ. δ'.

ψδὴ α'.

Σταυρὸν χαράξας Μωσῆς
ἐπ' εὐθείας ῥάβδῳ,
τὴν ἐρυθρὰν διέτεμε
τῷ Ἰσραὴλ πεζεύοντι·
τὴν δὲ ἐπιστρεπτικῶς
5 Φαραὼ τοῖς ἄρμασι
κροτήσας ἦνωσεν,
ἐπ' εὖρους διαγράψας
τὸ ἀήττητον ὄπλον·
διὸ Χριστῷ ἄσωμεν
τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδοξασται.

Τὸν τύπον πάλαι Μωσῆς
10 τοῦ ἀχράντου πάθους
· ἐν ἑαυτῷ προέφηνε
τῶν ἱερῶν μεσούμενος·
σταυρῷ δὲ σχηματισθεὶς
τεταμέναις τρόπαιον
παλάμαις ἤγειρε,
τὸ κράτος διολέσας

Ἀμαλὴκ τοῦ πανώλους·

15 διὸ Χριστῷ ἄσωμεν
τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδοξασται.

Ἀνέθηκε Μωϋσῆς

ἐπὶ στήλης ἄκος
φθοροποιοῦ λυτήριον
καὶ ἰοβόλου δῆγματος,
20 καὶ ξύλῳ τύπῳ σταυροῦ
τὸν πρὸς γῆν κυρόμενον
ὄφιν προσέδησεν
ἐγκάρσιον, ἐν τούτῳ
θριαμβεύσας τὸ πῆμα·
διὸ Χριστῷ ἄσωμεν
τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδοξασται.

25 Ὑπέδειξεν οὐρανὸς
τοῦ σταυροῦ τὸ τρόπαιον
τῷ εὐσεβείας κράντορι
καὶ βασιλεῖ θεόφρονι,
ἐχθρῶν ἐν ᾧ δυσμενῶν

148 μακαρίσαντες barh. — 156 ἐξοργιάσας suspicatur Pitra — 157 cou barh. — 159 προσφθεγγόμενος barh.

Cod. A — v. 1 Exod. XIV 21—28. — 3 πεζεύοντι Barth. — 6 εὖρος A, quod si probaveris, supra ἐπ' εὐθείαν emendare debebis — 14 Exod. XVIII 11—13. — 17 Numer. XXI 9—20. ξύλου A — 26 fort. τοῦ σταυροῦ τὸ σῆμα — 29 versiculus duabus syllabis abundat

κατελύθη φρύαγμα,
 ἀπάτη ἀνετράπη δὲ
 30 καὶ πίστις ἐφηπλώθη
 γῆς τοῖς πέρασι θεία·
 διὸ Χριστῷ ἄσσωμεν
 τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδόξασται.

ψδὴ γ'.

Ῥάβδος εἰς τύπον | τοῦ μυστηρίου
 παραλαμβάνεται·
 τῷ βλαστῷ γὰρ προκρίνει τὸν ἱερέα·
 35 τῇ στείρευούσῃ δὲ πρῶην
 ἐκκλησία νῦν ἐξήνθησε
 ξύλον σταυροῦ
 εἰς κράτος καὶ στερέωμα.

Ὡς ἐπαφῆκε | ῥαπιζομένη
 ὕδωρ ἀκρότομος,
 ἀπειθοῦντι λαῷ καὶ ἔκκληροκαρδίῳ
 τῆς θεοκλήτου ἐδήλου
 ἐκκλησίας τὸ μυστήριον,
 40 ἧς ὁ σταυρὸς | τὸ κράτος καὶ στερέωμα.

Πλευρᾶς ἀχράντου | λόγχῃ τρωθείσης
 ὕδωρ σὺν αἵματι
 ἐξεβλύσθη ἐγκαινίζον διαθήκην
 καὶ ῥυπτικὸν ἁμαρτίας·
 τῶν πιστῶν γὰρ σταυρὸς καύχημα
 καὶ βασιλέων | κράτος καὶ στερέωμα.

ψδὴ δ'.

45 Εἰσακήκοα, κύριε,
 τῆς οἰκονομίας σου τὸ μυστήριον,
 κατενόησα τὰ ἔργα σου
 καὶ ἐδόξασά σου τὴν θεότητα.

Πικροτόνους μετέβαλε
 ξύλῳ Μωϋσῆς πηγὰς ἐν ἐρήμῳ πάλαι.
 τῷ σταυρῷ πρὸς τὴν εὐσέβειαν
 50 τῶν ἐθνῶν προφαίνων τὴν μετάθεσιν.

Ὁ βυθῷ κολπωσάμενος
 τέμνουσαν ἀνέδωκεν Ἰορδάνης ξύλῳ,
 τῷ σταυρῷ καὶ τῷ βαπτίσματι
 τὴν τομὴν τῆς πλάνης τεκμαιρόμενος.

Ἱερῶς προστοιβάζεται
 ὁ τετραμερὴς λαὸς προηγούμενος
 55 τῆς ἐν τύπῳ μαρτυρίου σκηνῆς,
 σταυροτύποις τάξεσι κλειζόμενος.

Θαυμαστῶς ἐφαπλούμενος
 τὰς ἡλιακὰς βολὰς ἐξηκόντισεν
 ὁ σταυρὸς, καὶ διηγῆσαντο
 οὐρανοὶ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

ψδὴ ε'.

60 Ὡς τρισμακάριστον ξύλον,
 ἐν ᾧ ἐτάθη Χριστὸς
 ὁ βασιλεὺς καὶ κύριος·
 δι' οὗ πέπτωκεν ὁ ξύλῳ ἀπατήσας,
 τῷ ἐν σοὶ δελεασθεὶς
 θεῷ τῷ προσπαγέντι σαρκί,
 τῷ παρέχοντι
 τὴν εἰρήνην ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

65 Ὡς τὸ αἰοίδιμον ξύλον,
 ἐν ᾧ ἐτάθη Χριστὸς,
 ἡ τὴν Ἑδὲμ φυλάττουσα
 στρεφομένη ῥυμφαία, σταυρὲ, ἠδέεσθαι
 τὸ φρικτὸν δὲ Χερουβὶμ
 εἶξε τῷ σοὶ παγέντι Χριστῷ,
 τῷ παρέχοντι
 τὴν εἰρήνην ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

70 Ὑποχθονίων δυνάμεις
 ἀντίπαλοι τοῦ σταυροῦ
 φρίπτουσι χαρπαττόμενον
 τὸ σημεῖον ἐν ἀέρι, ᾧ πολοῦσιν·
 οὐρανίων, γηγενῶν
 γένος δὲ γόνου κάμπτει Χριστῷ,

29 κατεβλήθη Barth. — 33 Numer. XVII 8 — 34 ἱερέαν A — 37 Exod. XVII 6 et 7. XX 11 — 38 ἀπιθοῦντι A — 41 Ioann. XIX 34 — 42 ἐξεβλήθη Barth. — 48 Exod. XV 23—25 — 51 Reg. IV 6 — 54 Jes. Nav. IV 13 — 63 δελεασθέν A — δελ. τῷ προσπαγέντι Χριστῷ A, sed carki et θεῷ legisse vide-tur scholiasta cod. A

τῷ παρέχοντι
τὴν εἰρήνην ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

75 Μαρμαρυγαῖς ἀκηράτοις
φανείς ὁ θεῖος σταυρὸς.
ἐσκοτισμένοις ἔθνεσι
τοῖς ἐν πλάνῃ ἀπάτης τὸ θεῖον φέγγος
ἀπαστράψας, οἰκειοῖ
τῷ ἐν αὐτῷ παγέντι Χριστῷ.
τῷ παρέχοντι
τὴν εἰρήνην ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

ψδὴ ε'.

80 Νοτίου θηρὸς ἐν σπλάγχνοις
παλάμας Ἰωνᾶς
σταυροειδῶς διεκπετάσας
τὸ σωτήριον πάθος
προδιετύπου σαφῶς·
ὅθεν τριήμερος ἐκδύς
τὴν ὑπερκόσμιον ἀνάστασιν
ὑπεζωγράφησε
85 τοῦ σαρκὶ προσπαγέντος Χριστοῦ τοῦ
θεοῦ
καὶ τριημέρῳ ἐγέρσει
τὸν κόσμον φωτίσαντος.

Ὁ γήρᾳ καμφθεὶς καὶ νόσῳ
τρυχωθεὶς ἀνωρθοῦτο
Ἰακώβ χειῖρας ἀμείψας,
τὴν ἐνέργειαν φαίνων
τοῦ ζωηφόρου σταυροῦ·
90 τὴν παλαιότητα καὶ γὰρ
τοῦ νομικοῦ σκιῶδους γράμματος
ἐκαινογράφησεν
ὁ ἐν τούτῳ σαρκὶ προσπαγεὶς ὁ θεὸς
καὶ τὴν ψυχώλεθρον νόσον
τῆς πλάνης ἀπήλασεν.

Νεαζούσαις θεῖς παλάμας
ὁ θεῖος Ἰσραὴλ
95 σταυροειδῶς κάραις ἐδήλου

ὡς πρεσβύτερον κλέος
ὁ νομολάτρης λαός·
ὑποπτευθεὶς ὅθεν οὗτος
ἐξηπατήσθαι οὐκ ἠλλοίωσε
τὸν ζωηφόρον τύπον·
ὑπερέξει λαὸς γὰρ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ
100 νεοπαγῆς, ἀνεβόα,
σταυρῷ τειχιζόμενος.

ψδὴ ζ'.

Ἐκνοον πρόσταγμα τυράννου δυσσε-
βοῦς
λαὸν ἐκλόνησε,
πνέον ἀπειλῆς
καὶ δυσφημίας θεοστυγοῦς·
ὅμως τρεῖς παῖδας | οὐκ ἐδειμάτωσε
105 θυμὸς θηριώδης, | οὐ πῦρ βρόμεον·
ἀλλ' ἀντηχοῦντι | δροσοβόλῳ πνεύματι
πυρὶ συνόντες ἔψαλλον·
ὁ ὑπερύμνητος | τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

110 Ξύλου γευσάμενος ὁ πρῶτος ἐν βρο-
τοῖς

φθορᾷ παρώκησε·
ρίψιν γὰρ ζωῆς
ἀτιμοτάτην κατακριθεὶς
ὅλῳ τῷ γένει, | σωματοφθόρος τις
ὡς λύμη τῆς νόσου, | μετέδωκεν·
115 ἀλλ' εὐρηκότες | γηγενεῖς ἀνάκλησιν
σταυροῦ τὸ ξύλον κράζωμεν·
ὁ ὑπερύμνητος | τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ἐλυσε πρόσταγμα θεοῦ παρακοή,
120 καὶ ξύλον ἤνεγκε
θάνατον βροτοῖς
τὸ μὴ εὐκαίρως μεταληφθέν·
ἐν ἀσφαλείᾳ | τῆς ἐριτίμου δὲ
ἐντεῦθεν ζωῆς τὸ ξύλον εἶργετο,
ὁ νυκτιλόχου | δυσθανοῦς ἀνέωξεν

87 Genes. XLVIII 13–20. 89 ζωοδώρου A quod emendate ζωηφόρου tribendum
init — 96 νομολάτρης A — 97 οὕτως Barth 102 λαούς Barth. — 116 κράζωμεν Barth.
— 123 εἶργεται A cum schol

125 εὐγνωμοσύνη κράζοντος·
 ὁ ὑπερύμνητος
 τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
 θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ῥάβδου προσπτύσσεται τὸ ἄκρον Ἰω-
 σήφ
 ὁ γενησόμενα

130 βλέπων Ἰσραὴλ,
 τῆς βασιλείας τὸ κραταιὸν
 ὅπως συνάξει ὁ ὑπερένδοξος
 σταυρὸς προδηλῶν· οὗτος γὰρ
 τοῖς βασιλεῦσι | τροπαιοῦχον καύχημα
 καὶ φῶς τοῖς πίστει μέλπουσιν·
 135 ὁ ὑπερύμνητος | τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
 θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ὡδὴ η΄.

Εὐλογεῖτε, παῖδες | τῆς Τριάδος ἱσάριθμοι,
 δημιουργὸν πατέρα θεόν·
 ὑμνεῖτε τὸν συγκαταβάντα λόγον | καὶ τὸ πῦρ εἰς δρόσον μεταποιήσαντα,
 140 καὶ ὑπερυψοῦτε | τὸ πᾶσι ζωὴν
 παρέχον πνεῦμα πανάγιον | εἰς τοὺς αἰῶνας·

Ὑψουμένου ξύλου | ῥαντισθέντος ἐν αἵματι
 τοῦ σαρκωθέντος λόγου θεοῦ,
 ὑμνεῖτε αἱ τῶν οὐρανῶν δυνάμεις | βροτῶν τὴν ἀνάκλησιν ἐορτάζουσαι·
 145 λαοὶ προσκυνεῖτε | Χριστοῦ τὸν σταυρὸν,
 δι’ οὗ τῷ κόσμῳ ἀνάστασις | εἰς τοὺς αἰῶνας.

Γηγενεῖς, παλάμαις, | οἰκονόμοι τῆς χάριτος,
 σταυρὸν, οὗ ἔστη Χριστὸς ὁ θεός,
 ὑψοῦτε ἱεροπρεπῶς καὶ λόγην | θεοῦ λόγου σῶμα ἀντιτορήσας·
 150 ἰδέτωσαν ἔθνη | πάντα τὸ σωτήριον
 τοῦ θεοῦ, δοξάζοντα | εἰς τοὺς αἰῶνας.

Οἱ τῇ θείᾳ ψήφῳ | προκριθέντες ἀγάλλεσθε,
 Χριστιανῶν πιστοὶ βασιλεῖς,
 καυχᾶσθε τὸ τροπαιοφόρον ὄπλον | λαχόντες θεόθεν, σταυρὸν τὸν τίμιον·
 155 ἐν τούτῳ γὰρ φύλα | πολέμων θράσος
 ἐπιζητοῦντα σκεδάζονται | εἰς τοὺς αἰῶνας.

ὡδὴ θ΄.

Μυστικὸς εἶ, θεοτόκε, παράδεισος,
 ἀγεωργήτως βλαστήσασα Χριστὸν,
 ὕψ’ οὗ τὸ τοῦ σταυροῦ
 ζωηφόρον ἐν γῇ

160 πεφυτούργηται δένδρον·
 δι’ οὗ νῦν ὑψουμένου
 προσκυνοῦντες αὐτὸν
 σὲ μεγαλύνομεν.

123 Genes. XLVII 31 — 131 συνέξει Barth. — 132 quintus versus huius strophae iusto brevior est — 134 κράζουσι Barth. — 154 τῷ τροπαιοφόρῳ ὄπλῳ Barth. — 156 σκεδάν- νυνται Barth. — 157 μυστικῶς Hirmologium — 161 δι’ οὗ] διό in hac et in proximis strophis A

- Ἀγαλλέσθω τὰ δρυμοῦ ξύλα κύμπαντα ἱερὸν ἠγέρθη κέρασ θεόφροσι
 ἁγιασθείσης τῆς φύσεως αὐτῶν, 170 τῆς κεφαλῆς τῶν ἀπάντων ὁ σταυρὸς,
 165 ὕφ' οὐπὲρ ἐξ ἀρχῆς ἐν ᾧ ἁμαρτωλῶν
 ἐφυτεύθη Χριστοῦ νοουμένων συνθλῶνται
 - τανυθέντος ἐν ξύλῳ· τὰ κέρατα πάντα·
 δι' οὗ νῦν ὑψουμένου δι' οὗ νῦν ὑψουμένου
 προσκυνοῦμεν αὐτὸν προσκυνοῦμεν αὐτὸν
 καὶ μεγαλύνομεν. καὶ μεγαλύνομεν.

κατ' ἄλλον εἰρμόν.

- 175 Ὁ διὰ βρώσεως τοῦ ξύλου | τῷ γένει προσγενόμενος θάνατος
 διὰ σταυροῦ κατήρηται σήμερον·
 τῆς γὰρ προμήτορος ἡ παγγενῆς | κατὰρα διαλέλутαι
 τῷ βλαστῷ τῆς ἀγνῆς θεομήτορος,
 ἦν πᾶσαι αἱ δυνάμεις | τῶν οὐρανῶν μεγαλύνουσιν.
- 180 Μὴ τὴν πικρίαν τὴν τοῦ ξύλου | ἑάσας ἀναιρέσιμον, κύριε,
 διὰ σταυροῦ τελείως ἐξήλειψας·
 ὅθεν καὶ ξύλον ἔλυσε ποτὲ | πικρίαν ὑδάτων Μερρᾶς,
 προτυποῦν τοῦ σταυροῦ τὴν ἐνέργειαν,
 ἦν πᾶσαι αἱ δυνάμεις | τῶν οὐρανῶν μεγαλύνουσιν.
- 185 Ἀδιαλείπτως βαπτομένους | τῷ Ζόφῳ τοῦ προπάτορος, κύριε,
 διὰ σταυροῦ ἀνύψωσας σήμερον·
 ὡς γὰρ τῇ πλάνῃ ἄγαν ἀκρατῶς | ἡ φύσις προκατηνέχθη,
 παγκλήρως ἡμᾶς πάλιν ἀνώρθωσε
 τὸ φῶς τὸ τοῦ σταυροῦ σου, | ὃν οἱ πιστοὶ μεγαλύνομεν.
- 190 Ἵνα τὸν τύπον ἀποδείξης | τῷ κόσμῳ προσκυνούμενον, κύριε,
 τὸν τοῦ σταυροῦ ἐν πᾶσιν ὡς ἔνδοξον,
 ἐν οὐρανῷ ἐμόρφωσας φωτὶ | ἀπλέτῳ ἡγλαϊσμένον,
 βασιλεῖ πανοπλίαν ἀήττητον,
 ἦν πᾶσαι αἱ δυνάμεις | τῶν οὐρανῶν μεγαλύνουσιν.

II

Κανὼν εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25).

Ἡ ἀκροστιχίς· «Χριστὸς βροτωθεὶς ἦν ὅπερ θεὸς μένη.»

ψδὴ α'.

ἦχος α'.

Χριστὸς γεννᾶται· δοξάζατε·

Χριστὸς ἐπὶ γῆς· ὑψώθητε·

Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν· ἀπαντήσατε·

ἀσατε τῷ κυρίῳ | πᾶσα ἡ γῆ

164 ἀγαλλιέσθω Α — 175 acrostichidis legibus docemur octavi carminis ultimam stropham, si alterum carmen novum cantetur, ressecandam esse. — 180 πικρίαν τοῦ Α — 182 Μερρᾶς Α — 192 οὐρανοῖς Α — 194 διό σε αἱ δυνάμεις . . . μεγαλύνομεν Α, quod certe μεγαλύνουσι scribendum fuit

5 καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἀνυμνήσατε, λαοὶ,
ὅτι δεδόξασται.

Ῥεύσαντα ἐκ παραβάσεως
θεοῦ τὸν κατ' εἰκόνα γενόμενον,
ὅλον τῆς φθορᾶς ὑπάρξαντα,
10 κρείττονος ἐπταικότα | θείας ζωῆς
αὐθις ἀναπλάττει ὁ σοφὸς δημιουργός,
ὅτι δεδόξασται.

Ἰδὼν ὁ κτίστης ὀλλύμενον
τὸν ἄνθρωπον, χερσὶν ὃν ἐποίησε,
15 κλίνας οὐρανούς κατέρχεται·
τοῦτον δὲ ἐκ παρθένου | θείας ἀγνῆς
ὅλον ὁσιούται | ἀληθείᾳ σαρκωθείς,
ὅτι δεδόξασται.

Σοφία, λόγος καὶ δύναμις,
20 υἱὸς ὢν τοῦ πατρὸς καὶ ἀπαύγασμα,
Χριστὸς ὁ θεὸς δυνάμει λαθὼν,
ὅσας ὑπερκοσμίους, | ὅσας ἐν γῇ,
καὶ ἐνανθρωπήσας | ἀνεκτήσατο ἡμᾶς,
ὅτι δεδόξασται.

ψδὴ γ'.

25 Τῷ πρὸ τῶν αἰώνων
ἐκ πατρὸς γεννηθέντι | ἄρρεύτως υἱῷ
καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐκ παρθένου
σαρκωθέντι ἀσπόρως
Χριστῷ τῷ θεῷ | βοήσωμεν·
30 Ὁ ἀνυψώσας τὸ κέρας ἡμῶν
ἅγιος εἶ, κύριε.

Ὁ τῆς ἐπιπνοίας
μετασχὼν τῆς ἀμείνῳ | Ἀδὰμ χοϊκὸς
καὶ πρὸς φθορὰν κατολισθήσας
35 γυναικεῖα ἀπάτη
Χριστῷ γυναικὸς | βοᾷ ἐξ ὁρῶν·
Ὁ δι' ἐμὲ κατ' ἐμὲ γεγονὼς
ἅγιος εἶ, κύριε.

Σύμμορφος πηλίνης,
40 εὐτελοῦς διαρτίας, | Χριστὲ, γεγυνὼς
καὶ μετοχῇ σαρκὸς τῆς χείρῳ
μεταδοὺς θείας φύτλης,
βροτὸς πεφυκὼς | καὶ μείνας θεὸς
καὶ ἀνυψώσας τὸ κέρας ἡμῶν,
45 ἅγιος εἶ, κύριε.

Βηθλεὲμ εὐφραίνου,
ἡγεμόνων Ἰούδα | βασιλεία·
τὸν Ἰσραὴλ γὰρ ὁ ποιμαίνων,
Χερουβὶμ ὁ ἐπ' ὤμων,
50 ἐκ σοῦ προελθὼν | Χριστὸς ἐμφανῶς
καὶ ἀνυψώσας τὸ κέρας ἡμῶν,
πάντων ἐβασίλευσεν.

ψδὴ δ'.

Ῥάβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαὶ
καὶ ἄνθος ἐξ αὐτῆς, Χριστὲ,
55 ἐκ τῆς παρθένου ἐνεβλάστησας·
ἐξ ὄρους ὁ αἰνετὸς | κατασκίου δασέος
ἦλθες σαρκωθείς ἐξ ἀπειράνδρου
ὁ ἄϋλος καὶ θεός·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

60 Ὅν πάλαι προεῖπεν Ἰακώβ
ἐθνῶν ἀπεκδοχὴν, Χριστὲ,
φυλῆς Ἰούδα ἐξανέτειλας
καὶ δύναμιν Δαμασκοῦ,
Σαμαρείας σκυλά τε
ἦλθες προνομεύσων, πλάνην τρέπων
65 εἰς πίστιν θεοτερπῆ·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Τοῦ μάντεως πάλαι Βαλαὰμ
τῶν λόγων μυητὰς σοφοῦς
ἀστεροσκοποῦς χαρᾶς ἔπλησας,
70 ἀστήρ ἐκ τοῦ Ἰακώβ
ἀνατείλας, δέσποτα·
ἐθνῶν ἀπαρχὴν εἰσαγομένους

Codd. ACV — γ. 9 ὑπάρχοντα CV — 23 ἐνανθρωπήσει C — 26 γεννηθέντι ἐκ πατρὸς A — 33 χοϊκῶς C — 35 Genes. III. — 36 Χριστὸν . . . ἐξορῶν Barth. — 46 Mich. V 2 — 47 βασιλεῖον C — 53 Jos. XI — 56 Prec. Abac. 3 — 60 Genes. XLIX 8—10 — 63 Jes. VII 4 — 64 εἶλε προνομεύσας C — 65 θεοπρεπῆ Dan. — 67 Numer. XXIV. Matth. II. — 70 ἀνατείλας χαρίτη C

ἐδέξω δὲ προφανῶς·

δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Ὡς πόκῳ γαστρὶ παρθενικῇ
75 κατέβης ὑετός, Χριστέ,
καὶ ὡς σταγόνες ἐν γῇ στάζουσαι·
Αἰθίοπες καὶ Θαρσεῖς
καὶ Ἀράβων νῆσοί τε,
Cαβᾶ, Μήδων, πάσης γῆς κρατοῦντες
προσέπεσόν σοι, σωτήρ·
80 δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

ψδὴ ε'.

Θεὸς ὢν εἰρήνης, πατὴρ οἰκτιρμῶν,
τῆς μεγάλης βουλῆς σου τὸν ἄγγελον
εἰρήνην παρεχόμενον
ἀπέστειλας ἡμῖν·
ὅθεν θεογνωσίας
πρὸς φῶς ὀδηγηθέντες,
85 ἐκ νυκτός ὀρθρίζοντες
δοξολογοῦμέν σε, φιλόανθρωπε.

Ἐν δούλοις τῷ Καίσαρος δόγματι
ἀπεγράφης πιθήσας καὶ δούλους ἡμᾶς
ἐχθροῦ καὶ ἁμαρτίας
ἠλευθέρωσας, Χριστέ.
90 ὅλον τὸ καθ' ἡμᾶς δὲ
πτωχεύσας καὶ χοϊκὸν
ἐξ αὐτῆς ἐνώσεως
καὶ κοινωνίας ἐθεοούργησας.

Ἰδοὺ ἡ παρθένος, ὡς πάλαι φησὶν,
ἐν γαστρὶ συλλαβοῦσα ἐκύησεν
95 θεὸν ἐνανθρωπήσαντα
καὶ μένει παρθένος·
δι' ἧς καταλλαγέντες | θεῶι οἱ ἁμαρτωλοὶ
θεοτόκον κυρίως
οὐσαν ἐν πίστει ἀνυμνήσωμεν.

ψδὴ σ'.

Σπλάγχνων Ἰωνᾶν | ἔμβρυον ἀπήμεσεν
100 ἐνάλιος θῆρ, | οἷον ἐδέξατο·
τῇ παρθένῳ δὲ
ἐνοικήσας ὁ λόγος καὶ σάρκα λαβὼν
διελήλυθε φυλάζας ἀδιάφθορον·
ἧς γὰρ οὐχ ὑπέστη ρεύσεως
105 τὴν τεκοῦσαν κατέσχευ ἀπήμαντον.

Ἦλθε σαρκωθεὶς | Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν,
γαστρὸς δὲν πατὴρ
πρὸ Ἑωσφόρου γεννᾶ·
τὰς ἡνίας δὲ
ὁ κρατῶν τῶν ἀχράντων δυνάμεων
110 ἐν φάτνῃ τῶν ἀλόγων ἀνακλίνεται,
ῥάκει σπαργανοῦται, λύει δὲ
πολυπλόκους σειρὰς παράπτώσεων.

Νέον ἐξ Ἀδὰμ | παιδίον φυράματος
ἐτέχθη υἱὸς | καὶ πιστοῖς δέδοται·
115 τοῦ δὲ μέλλοντος
οὗτός ἐστιν αἰῶνος πατὴρ καὶ ἄρχων
καὶ καλεῖται τῆς μεγάλης βουλῆς
ἄγγελος·
οὗτος ἰχυρὸς θεός ἐστι
καὶ κρατῶν ἐξουσία τῆς κτίσεως.

ψδὴ ζ'.

120 Οἱ παῖδες εὐσεβεῖα
συντραφέντες, δυσσεβοῦς προστάγ-
καταφρονήσαντες [ματος
πυρὸς ἀπειλήν οὐκ ἐπτοήθησαν,
ἀλλ' ἐν μέσῳ τῆς φλογὸς ἐστῶτες
ἔψαλλον·

125 ὁ τῶν πατέρων θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ποιμένες ἀγραυλοῦντες
ἐκπλαγοῦς φωτοφανείας ἔτυχον·

73 δωρά σοι δεκτὰ προσκομίζοντας Barth. — 74 Judic. VI. — 75 Χριστὸς C — 77 Psalm LXXI. LXXXVI. — 79 προσέπεσαν AC — σοι Χριστέ V — 81 Job. IX 6. — 87 Luc. II — 89 ἠλευθέρωσας ἡμᾶς C — 92 ἐθεοούργησαν C — 92 Job. VII 11 — 96 καταπλαγέντες C — 103 προελήλυθε V — 107 Psalm CIX 3 — 110 ἀνακέκλινται A — 119 ἐξουσίαν A — 120 in prima, tertia et quarta strophæ huius septimæ odæ post undecimam strophæ syllabam numeros interpretavit Barth.; idem paulo post vocabula αὐτοῦς, θεῶ, Χριστὸν in tribus ex tremis strophis præcedenti versui adiecit. — 126 Luc. II 8.-15.

δόξα κυρίου γὰρ
αὐτοὺς περιέλαμψε καὶ ἄγγελος,
130 ἀνυμνήσατε, βοῶν, ὅτι ἐτέχθη
Χριστός·

ὁ τῶν πατέρων θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ἐξαίφνης σὺν τῷ λόγῳ
τοῦ ἀγγέλου οὐρανῶν στρατεύματα,
δόξα, ἐκραύγαζον,
135 θεῷ ἐν ὑψίστοις, ἐπὶ γῆς εἰρήνη,
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία Χριστὸς
ἔλαμψεν·

ὁ τῶν πατέρων θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ῥῆμα τί τοῦτο; εἶπον
οἱ ποιμένες, διελθόντες ἴδωμεν
140 τὸ γεγονός θεῖον.
Χριστόν· Βηθλεὲμ καταλαβόντες δὲ
σὺν [τῇ] τεκούσῃ προσεκύνουν ἀνα-
μέλποντες·
ὁ τῶν πατέρων θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ψδὴ η'.

Θαύματος ὑπερφυοῦς ἡ δροσοβόλος
145 ἔξεικόνισε κάμινος τρόπον·
οὐ γὰρ οὐς ἐδέξατο φλέγει νέους,
ὥς οὐδὲ πῦρ
τῆς θεότητος παρθένου ἦν ὑπέδου
νηδύν·

διὸ ἀνυμνοῦντες ἀναμέλψωμεν·
150 εὐλογεῖτω ἡ κτίσις πᾶσα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψούτω
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἐλκει Βαβυλῶνος ἡ θυγάτηρ παῖδας
δορικτήτους Δαυῖδ ἐκ Σιών αὐτῇ·
δωροφόρους πέμπει δὲ μάγους παῖδας,
155 τὴν τοῦ Δαυῖδ
θεοδόχον θυγατέρα λιτανεύοντας·

διὸ ἀνυμνοῦντες ἀναμέλψωμεν·
εὐλογεῖτω ἡ κτίσις πᾶσα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψούτω
160 εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὅργανα παρέκλινε τὸ πένθος ψδῆς·
οὐ γὰρ ἡδονὴν νόθοις οἱ παῖδες Σιών·
Βαβυλῶνος λύει δὲ πλάνην πᾶσαν
καὶ μουσικῶν
165 ἁρμονίαν Βηθλεὲμ ἔξανατείλας Χρι-
στός·

διὸ ἀνυμνοῦντες ἀναμέλψωμεν·
εὐλογεῖτω ἡ κτίσις πᾶσα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψούτω
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Σκύλα Βαβυλῶν τῆς βασιλίδος Σιών
170 καὶ δορίκτητον ὄλβον ἐδέξατο·
θησαυροὺς Χριστὸς ἐν Σιών δὲ ταύτης
καὶ βασιλεῖς
σὺν ἀστέρι ὁδηγῶ ἀστροπολοῦντας
ἔλκει·

διὸ ἀνυμνοῦντες ἀναμέλψωμεν·
175 εὐλογεῖτω ἡ κτίσις πᾶσα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψούτω
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ψδὴ θ'.

Μυστήριον ξένον | ὀρώ καὶ παράδοξον!
οὐρανὸν τὸ σπήλαιον, θρόνον χερου-
βικὸν
τὴν παρθένον, τὴν φάτνην χωρίον,
180 ἐν ᾧ ἀνεκλίθη ὁ ἀχώρητος
Χριστὸς ὁ θεός,
ὃν ἀνυμνοῦντες μεγαλύνομεν.

Ἐξαίσιον δρόμον, ὀρῶντες οἱ μάγοι
ἀσυνήθους νέου ἀστέρος ἀρτιφανοῦς
οὐρανίου ὑπερλάμποντος.

132 Luc. II 13—14. — 142 τῇ uncinis inclusimus, quia una syllaba versus abundat. — 144 ὑπερφυῶς C — 145 τρόπον A cum schol., CV: τύπον Barth. — 146 φλέγειν V — 148 παρθένον V — 149. 157 ἀναμέλπομεν V — 153 ἐν αὐτῇ schol. cod. A Dan. — 165 Χριστέ V — 169 Paralip. XXXVI — 171 ἐκ σιών V — 173 ἐν ἀστέρι Dan. — 183 ἀρτιφανοῦς C — 184 οὐρανόσιος ὑπερλάμποντας A

185 Χριστὸν βασιλέα ἐτεκμήραντο
ἐν τῇ γεννηθέντα
Βηθλεὲμ εἰς σωτηρίαν ἡμῶν.

Νηγενὲς, μάγων | λεγόντων, παιδίον
ἄναξ, οὗ ἄστηρ ἐφάνη, ποῦ ἐστιν;
εἰς γὰρ
ἐκείνου προσκύνησιν ἤκομεν,
190 μανεῖς ὁ Ἡρώδης ἐταράττετο,

Χριστὸν ἀνελεῖν
ὁ θεομάχος φρυαττόμενος.

Ἠκρίβωσε χρόνον | Ἡρώδης ἀστέρος,
οὗ ταῖς ἡγεσίαις οἱ μάγοι ἐν Βηθλεὲμ
προσκυνοῦσι Χριστὸν σὺν δώροις·
195 ὑφ' οὗ πρὸς πατρίδα ὁδηγούμενοι
δεινὸν παιδοκτόνον
ἐγκατέλιπον παιζόμενον.

III

Κανὼν εἰς τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).

Ἡ ἀκροστιχίς:

« Βάπτισμα ρύψις γηγενῶν ἁμαρτάνος. »

ἦχος β'.

ψδὴ α'.

Βυθοῦ ἀνεκάλυπεν πυθμένα
καὶ διὰ ξηρᾶς οἰκείους ἔλκει,
ἐν αὐτῷ κατακαλύψας ἀντιπάλους
ὁ κραταῖος ἐν πολέμοις κύριος·
5 ὅτι δεδόξασται.

Ἀδὰμ τὸν φθαρέντα ἀναπλάττει
ρείθροις Ἰορδάνου καὶ δρακόντων
κεφαλὰς ἐμφωλευόντων διαθλάττει
ὁ σαρκωθεὶς ἐκ παρθένου κύριος·
10 ὅτι δεδόξασται.

Πυρὶ τῆς θεότητος ἁῦλῳ
σάρκα ὑλικὴν ἡμφιεσμένος
Ἰορδάνου περιβάλλεται τὸ νᾶμα
ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων κύριος·
15 ὅτι δεδόξασται.

Τὸν ρύπον ὁ σμήχων τῶν ἀνθρώπων
τούτοις καθαρθεὶς ἐν Ἰορδάνῃ,
οἷς θελήσας ὡμοιώθη, ὃ ἦν μείνας,
τοὺς ἐν τῷ σκότει φωτίζει κύριος·
20 ὅτι δεδόξασται.

ψδὴ γ'.

Ἰσχὺν ὁ διδοὺς
τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν κύριος
καὶ κέρας χριστῶν αὐτοῦ ὑψῶν
παρθένου ἀποτίκτεται,
25 μολεῖ δὲ πρὸς τὸ βάπτισμα·
διὸ πιστοὶ βοησμεν·
οὐκ ἔστιν ἅγιος | ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος | πλήν σου, κύριε.

Στειρεύουσα πρὶν
30 ἢ τεκνουμένη δεινῶς σήμερον
εὐφραίνου, Χριστοῦ ἐκκλησία·
δι' ὕδατος καὶ πνεύματος
υἱοὶ σοι γὰρ γεγέννηνται
οἱ πίστει ἀνακράζοντες·
35 οὐκ ἔστιν ἅγιος | ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος | πλήν σου, κύριε,

Μεγάλῃ φωνῇ
ἐν τῇ ἐρήμῳ βοᾷ πρόδρομος·
Χριστοῦ ἐτοιμάσατε ὁδοὺς
40 καὶ τρίβους τοῦ θεοῦ ἡμῶν

191 Χριστῷ Α — 192 Matth. II 16 — 196 ἐγκατέλειπον Dan.

Codd. AV — 6 Matth. VI. Marc. I. Luc. III. Ioann. I. — 9 ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων
in secunda, ὁ σαρκωθεὶς ἐκ παρθένου in tertia strophā exhibet Barth. — 16 σμήχων ex
σμήχων corr. Α — 19 τῷ om. Barth. — φωτίζων Α — 21 Reg. I 2. — 23 χρηστῶν V —
26 αὐτῷ πιστοὶ Α — 30 τεκνουμένη AV Barth. — 31 ἡ ἐκκλησία Barth. — 33 γὰρ σοι
Barth. — 34 et 42 οἱ AV: ἐν Barth. — 38 ὁ πρόδρομος V — 39 ὁδὸν V

εὐθείας ἀπεργάσασθε
οἱ πίστει ἀνακράζοντες·
οὐκ ἔστιν ἅγιος | ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος | πλήν σου, κύριε.

ψδὴ δ'.

15 Ἀκήκοα, κύριε,
φωνῇ σου ὃν εἶπας Ἑφωνή
βοῶντος ἐν ἐρήμῳ, | ὅτε ἐβρόντησας
πολλῶν ἐπὶ ὑδάτων,
τῷ αὖ μαρτυρούμενος νύῳ·
50 ὅλος γεγονῶς τοῦ παρόντος
πνεύματος δὲ ἐβόησε·
cὺ εἶ Χριστὸς,
θεοῦ σοφία καὶ δύναμις.

Ρυπτόμενον ἥλιον
τίς εἶδεν, ὁ κήρυξ βοᾷ,
55 τὸν ἔκλαμπρον τῇ φύσει,
ἵνα σε ὕδασιν,
ἀπαύγασμα τῆς δόξης,
πατρὸς χαρακτήρ αἰδίου,
ἐκπλύνω καὶ χόρτος ὢν πυρὶ
ψαύσω τῆς σῆς θεότητος;
60 cὺ γὰρ Χριστὸς,
θεοῦ σοφία καὶ δύναμις.

Ἐπέφηνεν ἔνθεον
ἦν εἶχεν εὐλάβειαν
Μωσῆς περιτυχὼν σοι·
ὡς γὰρ τῆς βάτου σου
φωνήσαντος ἠσθήθη,
65 εὐθὺς ἀπεστράφη τὰς ὄψεις·
ἐγὼ δὲ πῶς βλέψω σε τρανῶς,
ἢ πῶς χειροθετήσω σε;
cὺ γὰρ Χριστὸς,
θεοῦ σοφία καὶ δύναμις.

Ψυχῆς τελῶν ἔμφρονος
70 καὶ λόγῳ τιμώμενος

ἀψύχων εὐλαβοῦμαι·
εἰ γὰρ βαπτίσω σε,
κατήγορόν μου ἔσται
πυρὶ καπνιζόμενον ὄρος,
φυγοῦσα δὲ θάλασσα διχῇ
75 καὶ Ἰορδάνης οὗτος στραφεῖς·
cὺ γὰρ Χριστὸς,
θεοῦ σοφία καὶ δύναμις.

ψδὴ ε'.

Ἰησοῦς ὁ ζωῆς ἀρχηγὸς
λῦσαι τὸ κατάκριμα ἤκει
Ἀδὰμ τοῦ πρωτοπλάστου·
80 καθαρσίων δὲ | ὡς θεὸς μὴ δεόμενος
τῷ περόντι καθαίρεται
ἐν τῷ Ἰορδάνῃ,
ἐν ᾧ τὴν ἔχθραν κτείνας
ὑπερέχουσιν πάντα νοῦν
εἰρήνην χαρίζεται.

Συνελθόντων ἀπείρων λαῶν
85 ὑπὸ Ἰωάννου βαπτισθῆναι,
αὐτὸς ἐν μέσῳ ἔστη,
προσεφώνει δὲ
τοῖς παροῦσι· τίς ἔδειξεν,
ἀπειθεῖς, τὴν ὁργὴν ὑμῖν
ἐκκλῖναι τὴν μέλλουσαν;
καρποὺς ἀξίους Χριστῷ
90 ἐκτελεῖτε· παρὼν γὰρ νῦν
εἰρήνην χαρίζεται.

Γεωργὸς ὁ καὶ δημιουργὸς
μέσος ἔστηκώς ὡς εἰς ἀπάντων
καρδίας ἐμβατεύει·
καθαρτήριον | δὲ πτύον χειριζόμενος
95 τὴν παγκόσμιον ἄλωνα
πανσόφως διῆστησι,
τὴν ἀκαρπίαν φλέγων,
εὐκαρποῦσιν αἰώνιον
ζωὴν χαρίζόμενος.

45 ἀκήκοε Barth. — 46 Luc. III 4, 21—22 — φωνῇ V: φωνῆς A — φωνή A: φωνῇ V — 64 σε φωνήσαντα V Barth. — 66 σε om. A — 79 scholiastae interpretantis ὑπάρχων ψυχῆς vestigia secutus reposuerim πέλων — 72 μοι Barth. — 78 una syllaba ante ἤκει excidisse videtur. — 89 fort.: Χριστῷ ἀξίους — 93 ἐμβατεύων V — 94 χειρικάμενος Barth — 97 fort. εὐκραποῦσι δ' αἰώνιον

ἄλλον πῦρ εἰσδέχεται
 τοῦ Ἰορδάνου καὶ στέγειν
 165 σαρκὶ βαπτιζόμενον τὸν κτίστην,
 ὃν εὐλογοῦσι λαοὶ
 καὶ ὑπερυψοῦσιν
 εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.
 Ἀπόθου φόβον ἅπαντα,
 ὁ λυτρωτὴς τῷ προδρόμῳ ἔφησεν·
 170 ἔμοι δὲ πειθάρχει,
 ὡς Χριστῷ μοι πρόσελθε·
 τοῦτο γὰρ φύσει πέφυκα·
 ἐμῷ προστάγματι εἶζον
 καὶ βάπτισόν με συγκαταβάντα,
 175 ὃν εὐλογοῦσι λαοὶ
 καὶ ὑπερυψοῦσιν
 εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.
 Ῥημάτων ὡς ἀκήκοεν
 ὁ βαπτιστὴς τοῦ δεσπότου σὺντρομος
 παλάμην ἐκτείνει·
 180 χειραπτήσας ὅμως δὲ
 τὴν κορυφὴν τοῦ πλάστου αὐτοῦ
 τῷ βαπτισθέντι ἔβόα·
 ἁγιάσόν με· σὺ γὰρ θεὸς μου,
 ὃν εὐλογοῦσι λαοὶ
 185 καὶ ὑπερυψοῦσιν
 εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.
 Τριάδος ἡ φανέρωσις
 ἐν Ἰορδάνῃ γέγονεν· αὕτη γὰρ
 ὑπέρθεος φύσις·
 ὁ πατὴρ ἐφώνησεν,
 190 «οὗτος ὁ βαπτιζόμενος
 υἱὸς ὁ ἀγαπητός μου,»
 τὸ πνεῦμα συμπαρήν τῷ ὁμοίῳ·
 ὃν εὐλογοῦσι λαοὶ
 καὶ ὑπερυψοῦσιν
 εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ψδὴ θ'.
 195 Ἀπορεῖ πᾶσα γλῶσσα
 εὐφημεῖν πρὸς ἀξίαν·
 ἱλιγγιᾷ δὲ
 νοῦς καὶ ὑπερκόσμιος
 ὑμνεῖν σε, θεοτόκε·
 ὅμως ἀγαθὴ ὑπάρχουσα
 200 τὴν πίστιν δέχου·
 καὶ γὰρ τὸν πόθον οἶδας
 τὸν ἔνθεον ἡμῶν·
 σὺ γὰρ Χριστιανῶν εἶ
 προστάτις, σὲ μεγαλύνομεν.
 205 Δαυῖδ πάρεσο πνεύματι
 τοῖς φωτιζομένοις·
 νῦν προσέλθετε,
 ᾧδε, πρὸς θεὸν ἐν πίστει,
 λέγων, φωτίσθητε·
 οὗτος ὁ πτωχὸς ἐκέκραξεν
 210 Ἀδὰμ ἐν πτώσει·
 καὶ γὰρ αὐτοῦ εἰσήκουσε
 κύριος ἐλθὼν
 ρεῖθροις τοῦ Ἰορδάνου
 φθαρέντα τε ἀνεκαίνισεν.
 215 Ὁ Ἡσαΐας, λούσασθε,
 καὶ καθάρθητε, φάσκει·
 τὰς πονηρίας
 ἔναντι ἀφέλεσθε
 κυρίου· οἱ διψῶντες
 ὕδωρ ἐπὶ ζῶν πορεύεσθε·
 220 ῥανεῖ γὰρ ὕδωρ
 καινοποιὸν Χριστὸς τοῖς
 προστρέχουσιν αὐτῷ
 πίστει καὶ πρὸς ζωὴν
 τὴν ἀγήρω βαπτίζει πνεύματι.
 225 Συντηρώμεθα χάριτι,
 πιστοὶ, καὶ σφραγίδι·

164 τὸ Ἰορδάνου V — στέρεαι A et schol. cod. A, quod ex στέξει ortum esse videtur.
 — 167 πάντας om. A, quod librarii clausulas stropharum haud raro aut omittentis aut
 contrahentis negligentiae tribuimus. — 188 ἡ ὑπέρθεος V — 204 σοι V — 205 Psalm.
 XXXIII 6—7. — 207 fort. προσελθόντες — 215 λούσασθε καθάρθητε V Barth., cf. Ies. I 16
 — 223 ἐν πίστει Barth., quo recepto una syllaba versus abundaret.

ὥς γὰρ ὄλεθρον
 ἔφυγον φλιᾶς Ἑβραῖοι
 πάλαι αἵμαχθείης,
 οὕτω καὶ ἡμῖν ἐξόδιον
 230 τὸ θεῖον τοῦτο

τῆς παλιγγενεσίας
 λουτήριον ἔσται·
 ὅθεν καὶ τῆς τριάδος
 ὁψόμεθα φῶς τὸ ἄδυτον.

IV

Κανὼν εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριστοῦ (Φεβρ. 2).

Ἡ ἀκροστιχίς:

«Χριστὸν γεγηθὺς πρέσβυς ἀγκαλίζεται.»

ἦχος γ'.

ὦδὴ α'.
 Χέρσον ἄβυσσότοκον πέδον
 ἥλιος ἐπεπόλευσέ ποτε·
 ὡσεὶ τεῖχος γὰρ ἐπάγη
 ἐκατέρωθεν ὕδωρ
 5 λαῶ πεζοποντοποροῦντι
 καὶ θεαρέστως μέλποντι·
 ἄσσωμεν τῷ κυρίῳ·
 ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.
 Ῥανάτῳσαν ὕδωρ νεφέλαι·
 10 ἥλιος ἐν νεφέλῃ γὰρ κούφη
 ἐποχούμενος ἐπέστη
 ἀκηράτοις ὠλέναις
 Χριστὸς ἐν τῷ ναῷ ὡς βρέφος·
 διὸ πιστοὶ βοήσωμεν·
 15 ἄσσωμεν τῷ κυρίῳ·
 ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.
 Ἰσχύσατε χεῖρες Κυμῶν
 τῷ γήρᾳ ἀνειμέναι, καὶ κνήμαι
 παρειμέναι δὲ πρεσβύτου
 20 εὐθυβόλως κινεῖσθε
 Χριστοῦ πρὸς ὑπαντὴν· χορείαν
 σὺν ἁσμάτοις στήσαντες
 ἄσσωμεν τῷ κυρίῳ·
 ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.
 25 Συνέσει ταθέντες οὐρανοὶ
 εὐφράνθητε, ἀγάλλου δὲ ἡ γῆ·

ὑπερθέων γὰρ ἐκ κόλπων
 ὁ τεχνίτης φοιτήσας
 Χριστὸς ὑπὸ μητρὸς παρθένου
 30 θεῷ πατρὶ προσάγεται
 νήπιος ὁ πρὸ πάντων·
 ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

ὦδὴ γ'.

Τὸ στερέωμα
 τῶν ἐπὶ σοὶ πεποιθότων
 35 στερέωσον, κύριε,
 τὴν ἐκκλησίαν,
 ἣν ἐκτήσω τῷ τιμίῳ σου αἵματι.
 Ὁ πρωτότοκος
 ἐκ τοῦ πατρὸς πρὸ αἰώνων
 40 πρωτότοκος νήπιος
 κόρης ἀφθόρου
 τῷ Ἀδὰμ χεῖρα προτείνων ἐπέφανεν.

Νηπιόφρονα
 τὸν γεγονότα ἀπάτη
 45 πρωτόπλαστον ἔμπαλιν
 ἐπανορθώσων
 θεὸς λόγος νηπιᾶσας ἐπέφανε.

Γῆς ἀπόγονον
 παλινδρομήσασαν ταύτη
 50 θεότητος σύμμορφον

227 Exod. XII 13 — 228 Ἑβραίων V — 233 ἐνθεν Barth.

Cod. A — 1 ἄβυσσοτόκον Barth — 17 Luc. II 17 — 22 στήσατε ἄδουσαι A — 45 ἀπλαστον A — 50 σύμμορφος A

φύσιν ὁ πλάστης
ὡς ἀτρεπτονηπιάσας ἀνέδειξε.

ὥδῃ δ'.

Ἐκάλυπεν οὐρανοὺς

ἡ ἀρετὴ σου, Χριστέ·

τῆς κιβωτοῦ γὰρ προελθὼν

55 τοῦ ἀγιάσματος σου,

τῆς ἀφθόρου μητρὸς,

ἐν τῷ ναῷ τῆς δόξης σου ὥφθης,

ὡς βρέφος ἀγκαλοφορούμενος·

καὶ ἐπλήσθη τὰ πάντα τῆς σῆς αἰνέσεως.

60 Γηθόμενος Κυμεὼν

τῶν ἀπορρήτων μύστα,

ἡ θεοτόκος ἐβόα,

ὄν ὑφ' ἀγίου πάλαι

κεχρημάτισαι

πνεύματος νηπιάσαντα λόγον

65 Χριστὸν ἐναγκαλίζου, κράζων αὐτῷ·

ἐπληρώθη τὰ πάντα τῆς σῆς αἰνέσεως.

Ἦν ἡλπίας, Κυμεὼν, ἡλικιώτην

βρεφῶν,

χαίρων ὑπόλαβε Χριστὸν.

τοῦ Ἰσραὴλ τοῦ θείου

70 τὴν παράκλησιν,

τὸν νόμου ποιητὴν καὶ δεσπότην

πληροῦντα νόμου τάξιν, κράζων

αὐτῷ·

ἐπληρώθη τὰ πάντα τῆς σῆς αἰνέσεως.

Θεώμενος Κυμεὼν λόγον τὸν ἀναρχον

75 μετὰ σαρκὸς, ὡς ἐν θρόνῳ

χερουβικῷ, παρθένῳ

ἐποχούμενον,

τὸν αἴτιον τοῦ εἶναι τὰ πάντα
ὡς βρέφος, ἐκπλαγεὶς ἐβόα αὐτῷ·
80 ἐπληρώθη τὰ πάντα τῆς σῆς αἰνέσεως.

ὥδῃ ε'.

Ὡς εἶδεν Ἡσαΐας

συμβολικῶς ἐν θρόνῳ ἐπηρμένῳ

θεὸν

ὑπ' ἀγγέλων δόξης

δορυφορούμενον,

ὦ τάλας! ἐβόα, ἐγώ·

85 πρὸ γὰρ εἶδον σωματούμενον θεὸν.

φωτὸς ἀνεσπέρου

καὶ εἰρήνης δεσπόζοντα.

Κυνεὶς ὁ θεῖος πρέσβυς

τὴν προφανεῖσαν πάλαι τῷ προ-

φήτῃ δόξαν,

σαρκὶ λόγον βλέπων

μητρὶ κρατούμενον,

90 ὦ χαίροις, ἐβόα, σεμνή·

ὡς γὰρ θρόνος περιέχεις τὸν θεὸν,

φωτὸς ἀνεσπέρου

καὶ εἰρήνης δεσπόζοντα.

Προκύψας ὁ πρεσβύτες

καὶ τῶν ἰχνῶν ἐνθέως ἐφαψάμενος

95 τῆς ἀπειρογάμου | καὶ θεομήτορος,

πῦρ, ἔφη, βαστάζεις, ἀγνή·

βρέφος φρίττω ἀγκαλίσασθαι θεὸν,

φωτὸς ἀνεσπέρου

καὶ εἰρήνης δεσπόζοντα.

Ῥύπτεται Ἡσαΐας,

100 τοῦ Σεραφὶμ τὸν ἄνθρακα δεξάμενος,

ὁ πρέσβυς ἐβόα | τῇ θεομήτορι·

52 ὡς ἀτρεπτονηπιάσας scripsi cod. A scripturam ὡς ἀτρεπτον νηπιάσας secutus: ὡς ἀτρέπτως νηπιάσας Barth. — 59 ἐπληρώθη in prima et altera strophā A, in prima sola Barth. ἐπλήσθη in tertia et quarta A, in secunda et tertia et quarta Barth. ipsi numerorum concinnitatis gratia in prima strophā ἐπλήσθη, in reliquis ἐπληρώθη scripsimus — 65 αὐτῷ om. A — 67 βρεφῶν Barth.: τρέφων A et schol. — 68 ὑπόδεξαι Barth. — 76 παρθένῳ Barth. et schol. cod. A: παρθένε A — 79 ἐβόα cod. A m. sec. — 81 Ies. VI. — 82 ἐπηρμένον A, nos cum Barth. Iesaiæ locutionem secuti sumus — 83 δορυφορούμενος A — 86 εἰρήνην in prima et tertia strophā A — δεσπόζοντος hic et infra A — 88 προφανεῖσαν Barth.: ἀφανεῖσαν A — 89 σαρκὶ A et schol.: χερσί Barth. — μητρὶ A et schol.: μητρὸς Barth. — 97 Χριστὸν A — 99 Ies. VI 6.

cū ōsπερ λαβίδι χερσὶ
 λαμπρύνεις με ἐπιδούσα ὃν φέρεις,
 φωτὸς ἀνεσπέρου
 καὶ εἰρήνης δεσπόζοντα.

ψδὴ ε'.

105 Ἐβόησέ σοι
 ἰδὼν ὁ πρέσβυς
 τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸ σπητήριον,
 ὃ λαοῖς ἐπέστη·
 ἐκ θεοῦ, Χριστὲ, cū θεός μου.

110 Ἐναπετέθη
 τοῖς ἀπιστοῦσι προσκόμματος
 καὶ σκανδάλου πέτρα,
 ἄρραγῆς πιστῶν σπητήρια.

Βεβαίως φέρων
 τὸν χαρακτήρα
 τοῦ πρὸ αἰώνων σε φύσαντος
 115 τὴν βροτῶν δι' οἶκτον
 νῦν ἀσθένειαν περιέθου.

Υἱὸν ὑψίστου,
 υἱὸν παρθένου,
 θεὸν παιδίον γενόμενον
 προσκυνήσαντά σε
 νῦν ἀπόλυσον ἐν εἰρήνῃ.

ψδὴ ζ'.

120 Σε τὸν ἐν πυρὶ δροσίαντα
 παῖδας θεολογήσαντας
 καὶ παρθένῳ ἀκηράτῳ ἐνοικήσαντα
 θεὸν λόγον ὑμνοῦμεν,
 εὐσεβῶς μελωδοῦντες·
 εὐλογητὸς ὁ θεὸς
 ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

125 Ἀδὰμ ἐμφανίσων ἄπειμι
 εἰς Ἄιδου διατρίβοντι
 καὶ τῇ Εὐᾷ προσκομίσων εὐαγγέλια,
 Συμεὼν ἀνεβόα,
 cūν προφήταις χορεύων·
 εὐλογητὸς ὁ θεὸς
 ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

130 Γένος χοῖκὸν ῥυσόμενος
 θεὸς ἕως τοῦ Ἄιδου ἤξει·
 αἰχμαλώτοις δὲ παρέξει πᾶσιν ἄφεσιν
 καὶ ἀνάβλεψιν πηροῖς
 ὡς ἀλάλοις βοῆσαι·
 εὐλογητὸς ὁ θεὸς
 ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

135 Καὶ σοῦ τὴν καρδίαν, ἄφθορε,
 ῥομφαία διελεύσεται,
 Συμεὼν τῇ θεοτόκῃ προηγόρευεν,
 ἐν σταυρῷ καθορώσης
 σὸν υἱὸν, ᾧ βοῶμεν·
 εὐλογητὸς ὁ θεὸς
 ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

ψδὴ η'.

140 Ἀστέκτω πυρὶ ἐνωσθέντες
 οἱ θεοσεβείας προεστῶτες νεανίαί,
 τῇ φλογὶ δὲ μὴ λωβηθέντες
 θεῖον ὕμνον ἔμελπον·
 εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον
 145 καὶ ὑπερυψοῦτε
 εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Λαὸς Ἰσραὴλ, τὴν σὴν δόξαν
 τὸν Ἐμμανουὴλ ὁρῶν παιδίον ἐκ
 παρθένου,
 πρὸ προσώπου τῆς θείας
 κιβωτοῦ νῦν χόρευε·

103 λαμπρύνεις με A equidem verba transpositione facta sic sanaverim: με λαμπρύνεις. — 111 ἀπειθοῦσι Barth. — 117 θεὸν m. sec. add. A — 118 σε om. A — 122 παρθένον A — 124 εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν schol. cod. A Barth.: εὐλογητὸς εἴ κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν A — 126 expectet ἐν Ἄιδου; sed εἰς Ἄιδου διατρίβοντι novicio more dictum esse videtur — 131 melius current numeri, si θεὸς post ἤξει collocaveris — 135 Luc. II 35 — 140 ἐνωσθέντες scilicet in unum scholia Luc. interpretationem ἐμμεληθέντες sentit: ἐνωθέντες A ἐνωθέντες Barth.

150 εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἰδοὺ, Κυμεὼν ἀνεβόα,
τὸ ἀντιλεγόμενον σημεῖον οὗτος
ἔσται,

θεὸς ὢν καὶ παιδίον·

155 τούτῳ πίστει ψάλλωμεν·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ζωὴ πεφυκὼς οὗτος ἔσται
πτῶσις ἀπειθοῦσι νηπιάσας θεῖος
λόγος,

160 ὡς ἀνάστασις πᾶσι
τοῖς ἐν πίστει μέλπουσιν·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ψδὴ θ'.

Ἐν νόμου σκιᾷ καὶ γράμματι τύπον
165 κατίδωμεν οἱ πιστοί·
πᾶν ἄρσεν τὸ τὴν μήτραν
διανοῖγον ἅγιον θεῷ·
διὸ πρωτότοκον λόγον,
πατὴρ ἀνάρχου υἱὸν

170 πρωτοτοκούμενον μητρὶ
ἀπειράνδρῳ, μεγαλύνωμεν.

Τοῖς πρὶν νεογνῶν τρυγόνων Ζεῦχος
δυάς τε ἦν νεοσσῶν·

ἀνθ' ὧν ὁ θεῖος πρέσβυς
175 καὶ κύφρων Ἄννα προφήτις
τῷ ἐκ παρθένου τεχθέντι
καὶ οἷῳ γόνῳ πατὴρ
ἐν τῷ ναῷ προσιόντι
λειτουργοῦντες ἐμεγάλυνον.

180 Ἀπέδωκάς μοι, ἐβόα Κυμεὼν,
τοῦ σωτηρίου σου,
Χριστὲ, ἀγαλλίαςιν·
ἀπόλαβέ σου τὸν λάτριν,
τὸν τῇ σκιᾷ κεκμηκότα,
185 νέον τῆς χάριτος
ἱεροκήρυκα μύστην
ἐν αἰνέσει μεγαλύνοντα.

Ἱεροπρεπῶς ἀνθωμολογεῖτο
ὑποφητεύουσα

190 ἡ κύφρων καὶ ὁσία
καὶ πρεσβυρὰ τῷ δεσπότῃ
ἐν τῷ ναῷ διαρρήδην·
τὴν θεοτόκον δὲ
ἀνακηρύττουσα πᾶσι
195 τοῖς παροῦσιν ἐμεγάλυνεν.

V

Κανὼν εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Χριστοῦ (Αὐγ. 6).

Ἡ ἀκροστιχίς:

«Χριστὸς ἐνὶ σκοπιῇ céλας ἄπλετον εἶδεος ἦκε.»

ἦχος δ'.

ψδὴ α'.

Χοροὶ Ἰσραὴλ ἀνίκμοις ποσὶ
πόντον ἐρυθρὸν καὶ ὑγρὸν βυθὸν
διελάσαντες,

ἀναβάτας τριστάτας [χίους,
δυσμενεῖς ὀρώντες ἐν αὐτῷ ὑποβρυ-
5 ἐν ἀγαλλιάσει ἔμελπον·
ἄσωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, | ὅτι δεδοξασται.

152 Luc. II 34. — 155 μέλπωμεν Barth. — 159 ἀπειθοῦσα A — θεὸς Barth. — 161 τοῖς πίστει μέλπουσιν schol. cod. A Barth., ipsi addita praepositione ἐν numeros explevimus: τούτῳ πίστει μέλπωμεν A — 164 Luc. II 23 — νόμῳ Barth. — 172 Luc. II 24 — 175 Luc. II 36. — 179 λειτουργοῦσι μεγαλύνωμεν — 180 Luc. II 29—32. — 189 Ἄννα, quod editores Menaeorum ante ὑποφητεύουσα addunt, ex interpolatione ortum esse numeri arguunt. Cod. A. — 4 post vel ante ὀρώντες vocabulum bisyllabum ut ἄρδην excidisse videtur.

Ῥήματα ζωῆς τοῖς φίλοις Χριστὸς
καὶ περὶ τῆς θείας δημιουργῶν βασι-
λείας ἔφη·

ἐν ἐμοὶ τὸν πατέρα
10 ἔπιγνώσcesθε, φωτὶ ὡς ἐξαστράψω
ἀπροσίτῳ

ἐν ἀγαλλιάσει λέγουσιν·
ἄcωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, | ὅτι δεδοξασται.

Ἰσχὺν τῶν ἐθνῶν κατέδεσθε,
φίλοι μαθηταῖ, θαυμασθήcесθε δὲ τῷ
πλούτῳ αὐτῶν, 40

15 ὅτι δόξης πληροῦcεθε,
ὡς ὀφθήcομαι λαμπρότερον ἡλίου
ἐξαστράπτων

ἐν ἀγαλλιάσει λέγουσιν·
ἄcωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, | ὅτι δεδοξασται.

Ὁ ἅγιος Χριστὸς ἐν ὄρει Θαβὼρ
20 λάμψας ἀμυδρῶς, θεϊκῆς αὐγῆς, ὡς
ὑπέcχετο,

μαθηταῖς παρεγύμνου
χαρακτῆρα, cελαcφόρου δὲ πληcθέν-
τες θείας αἵγλης

ἐν ἀγαλλιάσει ἔμελπον·
ἄcωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, | ὅτι δεδοξασται.

ψδὴ γ'.

25 Τόξον δυνατῶν ἠcθένηce,
καὶ οἱ ἀcθενοῦντες
περιεζῶσαντο δύναμιν·

διὰ τοῦτο ἔcτερεῶθη
ἐν κυρίῳ ἡ καρδιά μου.

Ὅλον τὸν Ἀδὰμ φορέcας, Χριστέ,
30 τὴν ἀμαυρωθεῖcαν
ἀμείψας ἐλάμπρυναc

πάλαι φύcιν καὶ ἀλλοιῶcει
τῆς μορφῆς σου ἐθεοούργηcας.

Ὁ ἅγιος Χριστὸς ἐν ὄρει Θαβὼρ
ὁ ἐν τῇ ἐρήμῳ
τὸν Ἰcραὴλ ἄγων cήμερον
35 ἐν τῷ ὄρει Θαβὼρ ἀρρήτως
ἐν φωτὶ Χριστὸς ἐξέλαμψεν.

ψδὴ δ'.

Εἰcακήκοα τὴν ἐνδοξον
οἰκονομίαν σου, Χριστέ ὁ θεός,
ὅτι ἐτέχθηc ἐκ τῆς παρθένου,
ἵνα ἐκ πλάνης ρύcη τοὺς κραυγάζον-
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε. [τας·

Νόμον ἐν Cινᾷ τῷ γράμματι
διατυπούμενος, Χριστέ ὁ θεός,
ἐν τῇ νεφέλῃ, πυρὶ καὶ γνόφῳ
45 καὶ ἐν θυέλλῃ ὤφθηc ἐποχοῦμενος·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Ἵνα πιστώcη τὴν ἐνδοξον
οἰκονομίαν σου, Χριστέ ὁ θεός,
ὡς προϋπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων
50 καὶ ὁ αὐτός ἐν νέφει τὴν ἐπίβacin θεῖς,
ἐν τῷ Θαβὼρ ἐνδόξως ἐξέλαμψας.

Ὁ ἅγιος Χριστὸς ἐν ὄρει Θαβὼρ
δουλοπρεπῶς τοῖς πατέρεσσι Χριστῷ,
οἷς ἐν πυρὶ αἰνέει καὶ γνόφῳ
55 καὶ λεπτοτάτῃ αὔρα προσωμίληcας·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Ὁ ἅγιος Χριστὸς ἐν ὄρει Θαβὼρ
κατεμήνυον τὴν ἔξοδον
διὰ cταυροῦ σου ἐν Θαβὼρ παρόντες
ὁ ἐν πυρὶ cε καὶ βάτῳ πάλαι
60 προκατιδὼν Μωϋcῆς καὶ ὁ μετάρciος
δίφρων ἐν πυρίνῳ Ἡλίας, Χριστέ.

ψδὴ ε'.

Ὁ τοῦ φωτός διατμήξας
τὸ πρωτόγονον χάος,

10 Matth. XVII 1—10, Marc. IX 2—9, Luc. IX 28—32. — 11 λέγουσιν A: μέλποντες Barth., nescio an vere — 14 αὐτῶν Barth. — 16 λαμπρότερος Barth. — 17 μέλποντες Barth. — 30 ἡμῶν, quod scholiasta interpretatur, ante ἀμείψας addendum iudicamus — 35 ἀρρήτως A — 38 σου οἰκονομίαν A — 39 της om. Barth. — 40 βοῶντάς σοι Barth. — 50 ἐνδόξως] ἀρρήτως Barth. — 58 διὰ cταυροῦ A cum schol.: τὴν ἐν cταυρῷ Barth. — 61 δίφρων A

ὡς ἐν φωτὶ τὰ ἔργα ὑμνῇ σε, Χριστέ,
τὸν δημιουργόν, | ἐν τῷ φωτί σου 90
65 τὰς ὁδοὺς ἡμῶν εὐθυνον.

Προσενωπίω σοι ὦραι
ὑπεκλίθησαν· φῶς γὰρ
καὶ πρὸ ποδῶν ὑψίδρομον σέλας, Χριστέ,
ἥλιος ἦκε, | μορφὴν βροτείαν
ὡς ἀμείψαι ἡυδόκησας.

70 Ἰδοὺ σωτὴρ, ἀνεβόων
Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας
τῶν μαθητῶν ἐν ὄρει ἀγίῳ Θαβῶρ
ἐνηχουμένων, | Χριστὸς, ὃν πάλαι
προηγγείλαμεν ὄντα θεόν.

Ἦ ἀναλλοίωτος φύσις
τῇ βροτεῖα μιχθεῖσα,
75 τῆς ἐμφεροῦς αὐτοῦ θεότητος φῶς
παραγυμνοῦσα, | τοῖς ἀποστόλοις
ἀπορρήτως ἐξέλαμψε.

Σὲ τὸ αἰδίδιον φέγγος | ἐν πατρώᾳ τῇ δόξῃ
οἱ μαθηταὶ ὡς εἶδον ἐκλάμψαν, Χριστέ,
80 σοὶ ἀνεβόων· | ἐν τῷ φωτί σου
τὰς ὁδοὺς ἡμῶν εὐθυνον.

ψδὴ 5'.

Ἐν τῷ θλίβεσθαί με | ἐβόησα πρὸς κύριον
καὶ ἐπήκουσέ μου
ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου.

85 Λαμπηδόνος πλέον
ἡλίου φῶς τρανότερον
ἐν Θαβῶρ ἐκλάμψας
ὁ Χριστὸς ἡμᾶς ἐφώτισεν.

Ἀνελθὼν ἐν ὄρει
Θαβῶρ μετεμορφώθης, Χριστέ,

καὶ τὴν πλάνην πᾶσαν
ἀμαυρώσας φῶς ἐξέλαμψας.

Σὲ θεὸν ἐπέγνων | οἱ ἐνδοξοὶ ἀπόστολοι
ἐν Θαβῶρ, Χριστέ, δὲ
ἐκπλαγέντες γόνυ ἔκλιναν.

ψδὴ 7'.

Ἀβραμιαῖοι ποτὲ | ἐν Βαβυλῶνι παῖδες
95 καμίνου φλόγα κατεπάτησαν
καὶ ὑμνοῦντες ἔψαλλον·
ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Περιχυθέντες φωτὶ
τῆς ἀπροσίτου δόξης
Θαβῶρ ἐν ὄρει οἱ ἀπόστολοι,
100 Χριστέ, ἀνεβόησαν· | ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Λαίλαπι θείας ἡχῆς
καὶ δροσοβόλῳ νεφέλῃ,
Χριστέ, καὶ αἶγλῃ σου ἡδόμενοι
οἱ ἀπόστολοι ἔψαλλον·
ὁ τῶν πατέρων
105 ἡμῶν θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ἐν ἀπορρήτῳ φωτὶ
ὡς σὲ κατεῖδε Πέτρος
Θαβῶρ ἐν ὄρει ἑξαστράψαντα,
Χριστέ, προσεκύνησεν· | ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

110 Τῷ ἀρχηγῷ τῆς ζωῆς
Χριστῷ συνόντες παῖδες
οἱ Ζεβεδαίου, ὡς ἀπέπεμψε
μορφῆς φῶς, ἐβρόντησαν·
ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

63 ὑμνεῖ A — 66 προσενωπίου A m. p. πρὸς ἐνώπιον A m. sec. — 68 εἶκε Barth. — 73 ὄντα θεόν om. A sed interpretatur scholiasta — 94 παῖδες] ναῖοι i. e. νέοι A — 96 ἐν ὕμνοις κραυγάζοντες Hirm. — 97 ἡμῶν et in hac et in reliquis strophis omittunt Barth. Hirm. — 102 δροσοβόλων A — 104 nescio an ἀπόστολοι omisso articulo οἱ scribere praestet — 106 ἀπροσίτῳ Barth. — 108 ἀνεβόησαν Barth. — 110 τῆς γῆς Barth. — 112 ἀπρόσιτον φῶς A

ψδὴ η'.

Οἱ ἐν Βαβυλῶνι παῖδες,
115 τῷ θείῳ πυρπολούμενοι Ζήλῳ,
τυράνου καὶ φλογὸς ἀπειλὴν
- ἀνδρείως κατεπάτησαν·
καὶ μέσον πυρὸς ἐμβληθέντες
δροσιζόμενοι ἔψαλλον·

120 εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Νεύματι τὸ πᾶν ὁ φέρων [βῶρ,
ποσὶν ἀχράντοις ὄρους ἐπέβη Θα-
ἐν ᾧ ἡλίου μᾶλλον αὐγῇ
ἐξαστράψας τὸ πρόσωπον

125 τοὺς νόμου προκρίτους
καὶ τῆς χάριτος ἔδειξε μέλποντας·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Ἐν τῇ ἀπροσίτῳ δόξῃ [βῶρ
κατ' ὄρος ἐκφανθὲν ἀπορρήτως Θα-
130 τὸ ἄσχετον καὶ ἄδυτον φῶς,
τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα,
τὴν κτίσιν φαιδρῦναν,
τοὺς ἀνθρώπους ἐθέωσε μέλποντας·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

135 Ἱεροπρέπῳς ἐστῶτες
Μωσῆς τε καὶ Ἡλίας ἐν ὄρει Θαβῶρ,
τῆς θείας χαρακτῆρα τρανῶς
ὑποστάσεως βλέποντες,
Χριστὸν ἐν πατρῷᾳ
140 ἐξαστράψαντα δόξῃ ἀνέμελπον·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Διὰ τῆς ἐν γνόφῳ θείας
ὁμφῆς τὸ πρόσωπον [ποτέ] ἐδοξάσθη
Μωσῆς·

Χριστὸς δὲ ὡς ἱμάτιον φῶς
145 καὶ δόξαν ἀναβάλλεται·
φωτὸς αὐτουργὸς γὰρ [τας·
πεφυκὼς καταυγάζει τοὺς μέλπον-
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Ἐκ φωτογενοῦς νεφέλης
150 Χριστὸν οἱ μαθηταὶ ἀμπεχόμενον
ὀρῶντες ἐν Θαβῶρ καὶ πρηνεῖς
ἐπὶ γῆν κατανεύσαντες,
τὸν νοῦν ἐλλαμφθέντες,
σὺν πατρὶ τοῦτον ὕμνουν καὶ πνεύ-
ματι·
155 εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

ψδὴ θ'.

Ὁ τόκος σου ἄφθορος ἐδείχθη·
θεὸς ἐκ λαγόνων σου προῆλθε
σαρκοφόρος, ὅς ὤφθη
ἐπὶ γῆς καὶ τοῖς ἀνθρώποις συν-
- ανεστράφη·
160 σὲ, θεοτόκε, | διὸ πάντες μεγαλύνομεν.

Σύντρομοι καινῇ φωτόχυσιᾳ
ἀθρόως οἱ μαθηταὶ ἐλλαμφθέντες
εἰς ἀλλήλους ἐώρων,
θαμβηθέντες δὲ καὶ πρὸς γῆν κα-
τακλιθέντες
165 σοὶ τῷ δεσπότῃ
τῶν ἀπάντων προσεκύνησαν.

Ἦχος ἐκ νεφέλης ἀνεπέμπετο
θεόκτυπος, βεβαιῶν τὸ θαῦμα·
ὁ πατὴρ γὰρ τῶν φώτων,
οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός,
170 τοῖς ἀποστόλοις | ἐπεβόα, οὐ ἀκούετε.

Καινὰ κατιδόντες καὶ παράδοξα,

125 τοὺς om. Barth. — τῆς om. A — 113 ποτέ uncinis inclusimus. — 152 γῆς Barth
— 154 τοῦτο A — 158 ὡς A — 162 ἀθρόως oi Barth. ἀθρόον oi A, unde coniciamus quod
numeri commendant ἀθρόοι — 163 πρὸς Barth. — 164 καὶ πρηνεῖς εἰς γῆν καταπεσόντες
Barth. — 169 ἐστὶν υἱὸς ὁ ἀγαπητός μου Barth. — 170 ἀνεβόα Barth.

φωνήν πατρικὴν ἐνωτισθέντες
 ἐν Θαβὼρ οἱ τοῦ λόγου
 ὑπηρεταί, ἐκμαγεῖον τοῦ ἀρχετύπου
 175 οὗτος ὑπάρχει,
 ἀνεβόων, ὁ σωτὴρ ἡμῶν.

Εἰκὼν ἀπαράλλακτε τοῦ ὄντος,
 ἀκίνητε σφραγίς, ἀναλλοίωτε
 υἱέ, λόγε, σοφία
 καὶ βραχίων, δεξιὰ ὑψίστου, σθένος,
 180 σὲ ἀνυμνοῦμεν
 σὺν πατρί τε καὶ τῷ πνεύματι.

VI

Κανὼν εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς θεοτόκου (Αὐγ. 15).

Ἡ ἀκροστιχίς:

«Πανηγυριζέτωσαν οἱ θεόφρονες.»

ἦχος α'.

ψδὴ α'.

Πεποικιλμένη τῇ θεῷ δόξῃ
 ἡ ἱερὰ καὶ εὐκλεὴς, | παρθένε, μνήμη σου
 πάντας συνηγάγετο | πρὸς εὐφροσύνην τοὺς πιστοὺς,
 ἑξαρχούσης Μαριὰμ | μετὰ χορῶν καὶ τυμπάνων
 5 τῷ σῷ ἄδοντας μονογενεῖ,
 ἐνδόξως ὅτι δεδόξασται·

Ἀμφεπονεῖτο αὐλῶν τάξις
 οὐρανοβάμων ἐν Σιών | τὸ θεῖον σῶμά σου·
 ἄφνω δὲ συρρεύσασα | τῶν ἀποστόλων ἡ πληθὺς
 10 ἐκ περάτων, θεοτόκε, | σοὶ παρέστησαν ἄρδην,
 μεθ' ὧν, ἄχραντε, σοῦ τὴν σεπτὴν,
 παρθένε, μνήμην δοξάζομεν.

Νικητικὰ μὲν βραβεῖα ἥρω
 κατὰ τῆς φύσεως, ἀγνή, | θεὸν κηύσασα·
 15 ὅμως μιμουμένη δὲ τὸν ποιητὴν σου καὶ υἱὸν
 ὑπὲρ φύσιν ὑποκύπτεις | τοῖς τῆς φύσεως νόμοις·
 διὸ θνήσκουσα σὺν τῷ υἱῷ
 ἐγείρη διαιωνίζουσα.

ψδὴ γ'.

Ἡ δημιουργικὴ | καὶ συνεκτικὴ
 τῶν ἀπάντων
 20 θεοῦ σοφία καὶ δύναμις

ἀκλινῇ, ἀκράδαντόν
 τὴν ἐκκλησίαν στήριζον, Χριστέ·
 μόνος γὰρ εἶ ἅγιος
 ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος.

172 φωνῆς πατρικῆς Barth. — 175 ἀνεβόα A — 177 ἀναλλοίωτε contra numeros peccare videtur, sed non habeo quod eius in locum substituiam — 179 βραχίον scholiasta interpretatur.

Cod. A — v. 10 παρέστηκεν ex παρέστησαν corr. in. sec. A — 14 θεὸν in rasura A θεὸν λόγον interpretatur scholiasta. — 18 δικαιωνίζουσα A — 19 Paroem. Sal. VIII. — 22 στήριγον A

25 Γυναῖκά σε θνητὴν, | ἄλλ' ὑπερφυῶς
καὶ μητέρα
θεοῦ εἰδότες, πανάμωμε,
οἱ κλεινοὶ ἀπόστολοι
πεφρικυῖαις ἤπτοντο χερσὶ,
δόξῃ ἀπαστράπτουσιν
30 ὡς θεοδόχον σκῆνος θεούμενοι.

55 Ἐπήρθησαν πύλαι οὐράνιαι,
καὶ ἄγγελοι ἀνύμνησαν,
καὶ ὑπεδέξατο Χριστὸς
τὸ τῆς παρθενίας
αὐτοῦ μητρῶον κειμήλιον·
Χερουβὶμ ὑπεῖξέ σοι | ἐν ἀγαλλιάσει·
60 Σεραφὶμ δὲ δοξάζει σε χαίροντα.

Ἐπέφθασε χερσὶ | ταῖς ὑβριστικαῖς
τοῦ αὐθάδους
τομῆν ἢ δίκη ἐπάξασα,
τοῦ θεοῦ φυλάζαντος
τὸ σέβας τῇ ἐμψύχῳ κιβωτῷ
35 δόξῃ τῆς θεότητος,
ἐν ἣ ὁ λόγος σὰρξ ἐχρημάτισεν.

ψδὴ δ'.

Ῥήσεις προφητῶν καὶ αἰνίγματα
τὴν σάρκωσιν ὑπέφηναν
τὴν ἐκ παρθένου σου, Χριστὲ,
40 φέγγος ἀστραπῆς σου
εἰς φῶς ἐθνῶν ἐξελεύεσθαι·
καὶ φωνεῖ σοι ἄβυσσος | ἐν ἀγαλλιάσει·
τῇ δυνάμει σου δόξα, φιλόανθρωπε.

Ἰδετε, λαοὶ, καὶ θαυμάσατε·
τὸ ὄρος γὰρ τὸ ἅγιον
45 καὶ ἐμφανέστατον θεοῦ [αἵρεται,
τῶν ἐπουρανίων | μονῶν ἐφύπερθεν
οὐρανὸς ἐπίγειος | ἐν ἐπουρανίῳ
καὶ ἀφθάρτῳ χθονὶ οἰκίζόμενος.

Ζωῆς αἰδίου καὶ κρείττονος
50 ὁ θάνατός σου γέγονε
διαβατήριον, ἀγνή, [ἄρρευστον
ἐκ τῆς ἐπικήρου | πρὸς θείαν ὄντως καὶ
μεσιτῶν σε, ἄχραντε, | ἐν ἀγαλλιάσει
τὸν υἱὸν καθορᾶν σου καὶ κύριον.

ψδὴ ε'.

Τὸ θεῖον καὶ ἄρρητον κάλλος
τῶν ἀρετῶν σου, Χριστὲ, διηγῆσομαι.
ἐξ αἰδίου γὰρ δόξης | συναΐδιον
ἐνυπόστατον λάμπας ἀπαύγασμα
65 παρθενικῆς ἀπὸ γαστρὸς
τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ
σωματωθεὶς ἀνέτειλας ἥλιος.

Ὡς ἐπὶ νεφέλης, παρθένε,
τῶν ἀποστόλων ὁ δῆμος ὀχούμενος
70 πρὸς τὴν Σιών ἐκ περάτων
λειτουργῆσαί σοι
τῇ νεφέλῃ τῇ κούφῃ ἠθοροίζετο,
ἀφ' ἧς ὁ ὕψιστος θεὸς
τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ
δικαιοσύνης ἔλαμψεν ἥλιος.

75 Καλπίγγων θεόληπτοι γλῶσσαι
τῶν θεολόγων ἀνδρῶν εὐηχέστερον
τῇ θεοτόκῳ ἐβόων | τὸν ἐξόδιον
ἐνηχούμεναι ὕμνον τῷ πνεύματι·
χαίροις, ἀκήρατε πηγῇ
80 τοῦ θεοῦ ζωαρχικῆς
καὶ σωτηρίου πάντων σαρκώσεως.

ψδὴ ε'.

Ἄλιον ποντογενὲς
κητῶν ἐντόσθιον πῦρ
τῆς τριμέρου ταφῆς σου
τί προεικόνισμα,

28 σκῆνον πεφρικυῖαις ἤπτοντο χερσὶ una syllaba brevius est quam quae ei respondent in prima et tertia strophā, quam maius qualitatem modulatione protrahere potius quam particulis τὴν et τὸ resectis sanandam iudico — 37 αἰνίγματι A — 42 δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε A — 46 βουνῶν Barth. — 52 εὐάρεστον A — 58 παρθένου A — 60 σὲ δοξάζουσιν A — 64 καὶ ἐνυπόστατον Barth. — λάμπαν A — 78 ἐνηχούμενοι A m. pr. — 80 τῆς τοῦ θεοῦ Barth., fort.: τῆς θεοῦ — 83 τί προεικόνισμα Barth.: προεικόνισμα τί A in vitis carminis modis, τί προεικόνισμα ed. Veneta

οὗ Ἰωνᾶς | ὑποφήτης ἀναδέδεικται·
 85 σεσωσμένος γὰρ ὡς καὶ προὔπέπωτο
 ἀσινὴς ἐβόα·
 θύσω σοι μετὰ φωνῆς | αἰνέσεως, κύριε.

Νέμει σοι τὰ ὑπὲρ φύσιν
 ἄναξ ὁ πάντων θεός·
 ἐν γὰρ τῷ τόκῳ παρθένον
 ὥσπερ ἐφύλαξεν,
 90 οὕτως ἐν τάφῳ τὸ σῶμα διετήρησεν
 ἀδιάφθορον καὶ συνεδόξασε
 θείᾳ μεταστάσει
 γέρας οἷ ὥσπερ υἱὸς | μητρὶ χαριζόμενος.

Ὅντως σε ὡς φαινήν
 λυχνίαν αὐλοῦ πυρὸς,
 95 θυμιατήριον θείου | χρύσειον ἄνθρακος
 ἐν τοῖς ἁγίων ἁγίοις κατεσκήνωσε,
 στάμνον ῥάβδον τε πλάκα θεόγραφον,
 κιβωτὸν ἁγίαν,
 τράπεζαν ἄρτου ζωῆς,
 παρθένε, ὁ τόκος σου.

ψδὴ Ζ'.

100 Ἰταμῷ θυμῷ τε καὶ πυρὶ
 θεῖος ἔρως ἀντιπαττόμενος
 τὸ μὲν πῦρ ἐδρόσιζε,
 τῷ θυμῷ δὲ ἐγάλα
 θεοπνεύστῳ λογικῇ,
 τῇ τῶν ὁσίων | τριφθόγῳ λύρα
 ἀντιφθεγγόμενος
 105 μουσικοῖς ὄργανοις | ἐν μέσῳ φλογός·
 ὁ δεδοξασμένος
 τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
 θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Θεοτεύκτους πλάκας Μωϋσῆς
 γεγραμμένας τῷ θεῷ πνεύματι
 110 ἐν θυμῷ συνέτριψεν,
 ἀλλ' ὁ τούτου δεσπότης
 τὴν τεκοῦσαν ἀσινῇ
 τοῖς οὐρανίοις | φυλάξας δόμοις
 νῦν εἰσώκισατο·
 σὺν αὐτῇ σκιρτῶντες | βοῶμεν Χριστῷ·
 ὁ δεδοξασμένος
 τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
 115 θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ἐν κυμβάλοις, χεῖλεσιν ἄγνοις,
 μουσικῇ τε καρδίας φόρμιγγι,
 ἐν εὐήχῳ κάλπιγγι | ὑψηλῆς διανοίας
 τῆς παρθένου καὶ ἀγνῆς
 120 ἐν τῇ εὐσήμεῳ | κλητῇ ἡμέρᾳ
 τῆς μεταστάσεως
 πρακτικαῖς κροτοῦντες
 βοῶμεν χερσίν·
 ὁ δεδοξασμένος
 τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
 θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ὁ θεόφρων ἡθροίστα λαός·
 125 τῆς γὰρ δόξης θεοῦ τὸ σκηνωμῖα
 ἐκ Σιών μεθίσταται
 πρὸς οὐράνιον δόμον,
 ἔνθα ἡχος καθαρὸς
 ἐορταζόντων | φωνῇ ἀφράστου
 ἀγαλλιάσεως
 καὶ ἐν εὐφροσύνῃ | βοῶντων Χριστῷ·
 130 ὁ δεδοξασμένος
 τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
 θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ψδὴ η'.

Φλόγα δροσίζουσιν ὁσίους,
 δυσσεβεῖς δὲ καταπλέγουσαν
 ἄγγελος θεοῦ ὁ πανσθενὴς ἔδειξε παιδί·

89 τόκῳ A cum schol.: τίκειν Barth. — 94 Exod. XXXVIII — 95 θυμιατήριον χρυ-
 Ιέου omisso θείου A — 99 ἄρτου Barth.: λόγου A cum schol. Ven. — 108 Deuteronom.
 cX 17. — 110 δέσποτα A — 113 αὐτῆς A — 116 χεῖλέων ἀγνῶν erat cum conicerem; sed
 poetam parum expedita verborum constructione uti quam numerorum concinnitatem lae-
 dere maluisse iam cognovi — 128 φωνῇ de coniectura scripsimus: φωνῆς A, φωνή Barth.
 — 129 ἐν om. A

135 Ζωαρχικὴν δὲ πηγὴν εἰργάσατο | τὴν θεοτόκον,
φθορὰν θανάτου | καὶ Ζωὴν βλυστάνουσαν τοῖς μέλπουσι·
τὸν δημιουργὸν μόνον ὑμνοῦμεν | οἱ λελυτρωμένοι
καὶ ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ῥήμασιν εἶχοντο τῆς θείας
140 κιβωτοῦ τοῦ ἁγιάσματος
πᾶσα ἡ πληθὺς τῶν θεολόγων ἐν τῇ Σιών·
ποῦ νῦν ἀπαίρεις, σκηνή, κραυγάζοντες, | θεοῦ τοῦ ζῶντος;
μὴ διαλίπῃς | ἐποπτεύουσα τοὺς πίστει μέλποντας·
τὸν δημιουργὸν μόνον ὑμνοῦμεν | οἱ λελυτρωμένοι
145 καὶ ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὅπως ὑψώσασα τὰς χεῖρας
ἐκδημοῦσα ἡ πανάμωμος,
χεῖρας τὰς θεὸν ἡγκαλισμένας σωματικῶς,
ἐν παρρησίᾳ ὡς μήτηρ ἔφησε | πρὸς τὸν δεσπότην·
150 οὓς μοι ἐκτίσω, | εἰς αἰῶνας φύλαττε βοῶντάς σοι·
τὸν δημιουργὸν μόνον ὑμνοῦμεν | οἱ λελυτρωμένοι
καὶ ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ψδὴ θ'.

Νενίκηνται τῆς φύσεως οἱ ὄροι ἐν σοί, παρθένε ἄχραντε·	τῇ γὰρ ἀχράντως τεκούσῃ υἱοπρεπῶς προσεφώνει·
155 παρθενεύει γὰρ τόκος καὶ Ζωὴν προμνηστεύεται θάνατος·	δεῦρο, σεμνή, τῷ υἱῷ καὶ θεῷ συνδοξάσθητι.
ἡ μετὰ τόκον παρθένος καὶ μετὰ θάνατον ζῶσα σώζοις αἰεὶ, · θεοτόκε, τὴν κληρονομίαν σου.	165 Συνέστειλε χορὸς τῶν ἀποστόλων τὸ θεοδόχον σῶμά σου, μετὰ δέους ὀρῶντες καὶ φωνῇ λιγυρᾷ προσφθεγγόμενοι· εἰς οὐρανίους θαλάμους πρὸς τὸν υἱὸν ἐκφοιτῶσα
Ἐξίσταντο ἁγγέλων αἱ δυνάμεις, 160 ἐν τῇ Σιών σκοπούμεναι τὸν οἰκέιον δεσπότην · γυναικεῖαν ψυχὴν χειριζόμενον·	170 σώζοις αἰεὶ, θεοτόκε, τὴν κληρονομίαν σου.

VII

Κανὼν εἰς τὴν κυριακὴν τῶν Βαΐων (Τριψδ. σελ. 337).

Ἡ ἀκροστιχίς· «Ὁσαννὰ Χριστὸς εὐλογημένος θεός.»

ἤχος δ'. ψδὴ α'.

ᾠφθησαν αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου νοτίδος ἄμοιροι,	καὶ ἀνεκαλύφθη θαλάσσης κυμαινούσης τὰ θεμέλια·

135 ἡργάσατο A — 143 διαλίποισ A — 146 ὥπως A et fuisse, qui acrostichidis angu-
stis coactum poetam ὅποις pro ὡ πῶς dixisse arbitrarentur, scholiasta memoriae prodidit
— 149 τεχθέντα Barth. — 158 σώζεις A — 170 σώζεις A

5 τῇ καταιγίδι νεύματι
ταύτης γὰρ ἐπετίμησας,
περιούσιον λαὸν δὲ ἔσωσας,
ᾄδοντα ἐπινίκιον ὕμνον σοι, κύριε.

Στόματος | ἐκ νηπίων ἀκάκων
10 καὶ θηλαζόντων αἶνον
τῶν σῶν οἰκετῶν κατηρτίσω,
καταλῦσαι τὸν ἀντίπαλον
καὶ ἐκδικῆσαι πάθει σταυροῦ
τὴν πτώσιν τοῦ πάλαι Ἀδὰμ,
15 διὰ ξύλου ἀναστῆσαι τοῦτον δὲ
ᾄδοντα ἐπινίκιον ὕμνον σοι, κύριε.

Αἶνεσιν | ἐκκλησία ὁσίων
τῷ ἐνοικοῦντι Σιών
σοὶ, Χριστέ, προσφέρει· ἐν σοὶ δὲ
20 Ἰσραὴλ, τῷ ποιητῇ αὐτοῦ,
χαίρει, καὶ ὄρη ἔθνη ἀντί-
τυπα λιθοκάρδια
ἐκ προσώπου σου ἡγαλλιάσαντο,
ᾄδοντα ἐπινίκιον ὕμνον σοι, κύριε.

ψδὴ γ'.

25 Νάουσεν ἀκρότομον | προστάγματι σὺ
στερεὰν ἐθήλασε πέτραν
Ἰσραηλῆτις λαός·
ἡ δὲ πέτρα σὺ, Χριστέ,
ὑπάρχεις καὶ Ζωή,
ἐν ᾧ ἐστερεώθη | ἡ ἐκκλησία κράζουσα·
Ὡσαννὰ, εὐλογημένος εἶ ὁ ἐρχόμενος.

30 Νεκρὸν τετραήμερον | προστάγματι σὺ
ἐκ νεκάδων κύντρομος Ἀίδης
ἀφῆκε Λάζαρον·
ἡ ἀνάστασις, Χριστέ, | σὺ γὰρ καὶ Ζωή,
ἐν ᾧ ἐστερεώθη | ἡ ἐκκλησία κράζουσα·
Ὡσαννὰ, εὐλογημένος εἶ ὁ ἐρχόμενος.

35 Ἀίσατε λαοὶ θεο|πρεπῶς ἐν Σιών
καὶ εὐχὴν ἀπόδοτε Χριστῷ
ἐν Ἱερουσαλὴμ·
αὐτὸς ἔρχεται ἐν δόξῃ κύριος,
ἐν ᾧ ἐστερεώθη | ἡ ἐκκλησία κράζουσα·
Ὡσαννὰ εὐλογημένος εἶ ὁ ἐρχόμενος.

ψδὴ δ'.

40 Χριστὸς ὁ ἐρχόμενος
ἐμφανῶς θεὸς ἡμῶν
ἦξει καὶ οὐ χρονιεῖ
ἐξ ὅρους κατασκίου δασέος κόρης
τικτούσης ἀπειράνδρως,
προφήτης πάλαι φησί·
45 διὸ πάντες βοῶμεν·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Ῥηξάτω εὐφροσύνην
κραταιὰν ἐπ' ἔλεον
ὄρη καὶ πάντες βουνοὶ,
καὶ ξύλα τοῦ δρυμοῦ ἐπικροτησάτω·
50 Χριστὸν αἰνεῖτε ἔθνη,
καὶ τοῦτον πάντες λαοὶ
ἐπαινοῦντες βοᾶτε·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Ἰσχυὸν ὁ βασιλεύων | τῶν αἰώνων κύριος
55 ἐνδεδυμένος ἦξει·
τῆς τούτου ὠραιότητός τε καὶ δόξης
ἀσύγκριτος ὑπάρχει
εὐπρέπεια ἐν Σιών·
διὸ πάντες βοῶμεν·
60 δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Σπιθαμῇ ὁ μετρήσας
οὐρανὸν, δρακὶ δὲ γῆν
κύριος πάρεστι·
Σιών γὰρ ἐξελέξατο, ἐν αὐτῇ δὲ

Codd. AV — v. 9 Psalm. 8 — 11 καταρτίσω A — 21 ἀντίτυπα, ἔθνη conicio, quod et sententia et membrorum divisione commendari videtur. — 30 Ioann. XI. — 32 fort. γὰρ εἶ καὶ — 37 Matth. XXI. Ioann. XII — κύριος V: μετὰ κυρείας A Barth., locus nondum sanatus esse videtur — 40 Prec. Abba. 4. — 43 ἀπειράνδρως AV: ἀπειράνδρου Barth. — 50 αἰνεῖτε schol. cod. A, V Barth.: ὑμνεῖτε A — 51 τούτῳ Barth. — 54 κύριε A — 58 εὐπρέπεια A, cf. Psalm. XLIX 3. — 59 βοᾶτε A βοῶμεν V Barth., quod idem in prima strophe legimus

οἰκεῖν καὶ βασιλεύειν
65 ἡρετίσατο λαῶν
τῶν ἐν πίστει βοώντων·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

ψδὴ ε'.

Τῆς Cιών· ἐπ' ὄρους ἀνάβηθι
ὁ εὐαγγελιζόμενος
70 καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ,
ὁ κηρύσσων ἐν ἰσχυρῇ ὕψωσιν φωνήν·
δεδοξασμένα ἐλάληθη
περὶ σοῦ, ἡ πόλις τοῦ θεοῦ·
εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ
καὶ σωτήριον ἔθνεσιν.

75 Ὁ ἐν τοῖς ὑψίστοις καθήμενος
ἐπὶ τῶν Χερουβὶμ θεὸς
καὶ ἐφορῶν ταπεινὰ
ἰδοὺ ἔρχεται ἐν δόξῃ μετὰ κυρείας,
καὶ πληρωθήσεται τὰ πάντα
θεϊκῆς αἰνέσεως αὐτοῦ·
80 εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ
καὶ σωτήριον ἔθνεσιν.

Cιών θεοῦ ὄρος τὸ ἅγιον
καὶ Ἱερουσαλήμ κύκλῳ
τοὺς ὀφθαλμούς σου ἄρον
85 καὶ ἴδε συνηγμένα τέκνα σου ἐν σοί·
ἰδοὺ γὰρ ἤκασι μακρόθεν
προσκυνῆσαι τῷ βασιλεῖ σου·
εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ
καὶ σωτήριον ἔθνεσιν.

ψδὴ ε'.

Ἐβόησαν | ἐν εὐφροσύνῃ δικαίων τὰ
πνεύματα·
90 νῦν τῷ κόσμῳ | διαθήκη καινὴ διατίθεται
καὶ ῥαντίσματι | καινουργεῖται λαὸς
θείου αἵματος.

Ὑπόδεξαι, | Ἰσραὴλ, τοῦ θεοῦ τὸ βα-
σίλειον
καὶ ὁ βαίνων | ἐν τῷ σκότει φῶς
θεασάσθω μέγα,
95 καὶ ῥαντίσματι | καινουργεῖσθω λαὸς
θείου αἵματος.

Λελυμένους | σοὺς δεσμίους Cιών ἐξα-
πόστειλον,
καὶ ἐκ λάκκου | ἀγνωσίας ἀνύδρου ἐξά-
γαγε,
καὶ ῥαντίσματι | καινουργεῖσθω λαὸς
100 θείου αἵματος.

ψδὴ ζ'.

Ὁ διασώσας ἐν πυρὶ
τοὺς Ἀβραμιαίους σου παῖδας
καὶ τοὺς Χαλδαίους ἀνελών,
οἷς ἀδίκως δικαίους ἐνήδρευαν,
105 ὑπερύμνητε κύριε,
ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων, εὐλογητὸς εἶ.

Γονυπετοῦντες οἱ λαοὶ
καὶ σὺν μαθηταῖς γεγηθότες
μετὰ βαΐων, Ὡσαννὰ
110 τῷ υἱῷ Δαυΐδ, ἀνεκρούγαζον·
ὑπερύμνητε κύριε,
ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων, εὐλογητὸς εἶ.

Ἡ ἀπειρόκακος^θ πληθὺς,
ἔτι νηπιάζουσα φύσις
115 θεοπρεπῶς σε, βασιλεῦ
Ἰσραὴλ καὶ ἀγγέλων, ἀνύμνησεν
ὑπερύμνητε κύριε,
ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων, εὐλογητὸς εἶ.

Μετὰ βαΐων σε, Χριστέ,
120 κλάδοις ἐπεκρότει τὰ πλήθη,
εὐλογημένος ὁ ἐλθὼν

68 Τῆς Cιών A cum schol.: τὴν Cιών V Barth. — 70 τὴν A Barth. — 72 Psalm. LXXXVI 3
— 78 ἰδοὺ A: αὐτὸς V Barth. — 85 τὰ τέκνα V — 89 ἐν interpolatores addidisse viden-
tur — 91 καινουργεῖσθω Barth. — 92 θείῳ αἵματι V — 94 τὸ φῶς V — 97 Cιών om. A —
110 ἀνεκρούγαζον V: ἐκρούγαζον A ἐκράζον Barth.

βασιλεὺς τῶν αἰώνων, ἐβόα τε·
 ὑπερύμνητε κύριε,
 ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων, εὐλογητὸς εἶ.

ψδὴ η'.

125 Εὐφράνθητι Ἱερουσαλήμ·
 πανηγυρίζατε | οἱ ἀγαπῶντες Cιών·
 ὁ βασιλεύων γὰρ εἰς τοὺς αἰῶνας
 κύριος τῶν δυνάμεων ἦλθεν·
 εὐλαβεῖσθω πᾶσα ἡ γῆ ἐκ προσώπου
 αὐτοῦ

130 καὶ βοάτω·
 εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

Νέον πῶλον ἐπιβεβηκὺς
 ὁ βασιλεύων σου,
 Cιών, ἐπέστη Χριστός·
 τὴν γὰρ ἀλόγιστον εἰδώλων πλάνην
 135 λῦσαι καὶ τὴν ἀκάθεκτον ὁρμὴν
 ἀναστεῖλαι πάντων ἐθνῶν παραγέ-
 γονεν

εἰς τὸ μέλπειν·
 εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

Ὁ θεός σου, χαῖρε Cιών σφόδρα,
 140 ἐβασίλευσεν
 εἰς τοὺς αἰῶνας Χριστός·
 οὗτος ὡς γέγραπται πρὸς καὶ σὺ ζων,
 δίκαιος λυτρωτῆς ἡμῶν ἦλθεν,
 ἐπὶ πώλου ἵππειον θράσος ὀλέσαι
 ἐχθρῶν

μὴ βοώντων·
 145 εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

Σπανίζεται θείων περιβόλων
 τὸ παράνομον | συνέδριον ἀπειθῶν,
 τὸν προσευχῆς θεοῦ ἐπέπερ οἶκον

·σπήλαιον ἀπειργάσατο ληστῶν,
 150 ἐκ καρδίας τὸν λυτρωτὴν ἀπωσάμενον,
 ὧ βοῶμεν·
 εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

ψδὴ θ'.

Θεὸς κύριος | καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν·
 κυστήσασθε ἑορτὴν | καὶ ἀγαλλόμενοι
 155 δεῦτε μεγαλύνωμεν Χριστὸν
 μετὰ βαΐων καὶ κλάδων,
 ὕμνοις κραυγάζοντες·
 εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
 ἐν ὀνόματι κυρίου, σωτῆρος ἡμῶν.

160 Ἔθνη, ἵνα τί ἐφρυάξατε; γραφεῖς
 καὶ ἱερεῖς, ἵνα τί κενὰ | ἐμελετήσατε;
 τίς οὗτος, εἰπόντες, ὧ παῖδες
 μετὰ βαΐων καὶ κλάδων
 ὕμνοις κραυγάζουσιν·
 165 εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
 ἐν ὀνόματι κυρίου, σωτῆρος ἡμῶν.

Οὗτος ὁ θεός, ὧ παρόμοιος οὐδεὶς,
 δικαίαν πᾶσαν ὁδὸν | ἐξευρὼν δέδωκε
 τῷ ἡγαπημένῳ Ἰσραὴλ·
 170 μετὰ δὲ ταῦτα ἀνθρώποις
 συνανεστράφη ὀφθεῖς·
 εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
 ἐν ὀνόματι κυρίου, σωτῆρος ἡμῶν.

Σκάνδαλα τρίβου | τί ἐχόμενα ὑμεῖς
 175 τιθέατε ἀπειθεῖς; | πόδες ὀξεῖς ἡμῖν
 αἷμα διεκχέαι δεσπότης·
 ἀλλ' ἀναστήσεται πάντως
 σῶσαι τοὺς κρίζοντας·
 εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
 180 ἐν ὀνόματι κυρίου, σωτῆρος ἡμῶν.

126 πάντες οἱ Hirm. — 129 ἀπὸ προσώπου V — 131 πάντα τὰ ἔργα ὑμνεῖτε τὸν κύριον Barth. εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον Hirm. — 133 ὁ om. A — βασιλεὺς Barth. — 136 πάντων ἐχθρῶν V — 143 ἱππεύων, quod Gallandus Bibl. Patrum XIII p. 251 proposuit, refragatur carminis modis — ὀλέσων Barth. — 160 γραφεῖς V schol. cod. A Barth.: γραφαῖς A — 164 κραυγάζοντες A — 174 ἡμῖν Barth. — 175 τεθέατε A m. pr. — ὡμῶν Barth. — 177 πάντας Dan.

VIII

Τριψίδιον εἰς τὴν δευτέραν τῆς μεγάλης ἐβδομάδος (Τριψίδ. σελ. 344).

Ἡ ἀκροστιχίς: «Τῇ δευτέρᾳ.»

ἦχος β'.

ψδὴ α'.

Τῷ τὴν ἄβατον,
κυμαινομένην θάλασσαν

θείῳ αὐτοῦ προστάγματι | ἀναξηράναντι
καὶ πεζεῦσαι δι' αὐτῆς

τὸν Ἰσραηλίτην λαὸν καθοδηγήσαντι
5 κυρίῳ ἄσωμεν·
ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

Ἦ ἀπόρρητος | λόγου θεοῦ κατάβασις,
ὅπερ Χριστὸς αὐτός ἐστι
θεὸς καὶ ἄνθρωπος,
τὸ θεὸς οὐχ ἄρπαγμὸν
εἶναι ἡγησάμενος ἐν τῷ μορφοῦσθαι
δοῦλον

10 δεικνύει τοῖς μαθηταῖς·
ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

Διακονῆσαι | αὐτὸς ἐλήλυθα, οὐ τὴν
μορφὴν ὁ πλαστοργὸς
ἐκὼν περικείμει,
τῷ πτωχεύσαντι Ἀδὰμ
ὁ πλουτῶν θεότητι θεῖναι ἐμήν τε
αὐτοῦ

15 ψυχὴν ἀντίλυτρον | ὁ ἀπαθὴς θεότητι.

ψδὴ η'.

Ἐφριξε παίδων εὐαγῶν
τὸ ὁμόστολον ψυχῆς ἄσπιλον σῶμα
καὶ εἶξε τὸ τραφέν
ἐν ἀπείρῳ ὕλῃ ἀκάματον πῦρ·
ἀειζώου δὲ ἐκμαρανθείσης φλογὸς
20 διαιωνίζων ὕμνος | ἀνεμέλπετο·
τὸν κύριον πάντα τὰ ἔργα ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὑμᾶς μου τότε μαθητὰς
πάντες γινώσκονται, εἰ τὰς ἐμὰς ἐν-
τολὰς

25 τηρήσετε, φησὶν | ὁ Χριστὸς τοῖς φίλοις
πρὸς πάθος μολῶν.

εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς καὶ πᾶσι,
καὶ ταπεινὰ φρονοῦντες | ἀνυψώθητε,
καὶ κύριον γινώσκοντές με ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

30 Τάξεως ἔμπαλιν ὑμῖν
ἐθνικῆς ἔστω τὸ κράτος ὁμογενῶν·
οὐ κλῆρος γὰρ ἐμὸς,
τυραννὶς δὲ γνώμη αὐθαίρετος·
ὁ οὖν πρόκριτος | ἐν ὑμῖν εἶναι θέλων
τῶν ἄλλων πάντων ἔστω
ἐσχατώτερος.

35 καὶ κύριον γινώσκοντές με ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ψδὴ θ'.

Ἐμεγάλυνας, Χριστέ,
τὴν τεκοῦσάν σε θεοτόκον,
ἀφ' ἧς ὁ πλάστης ἡμῶν
40 ὁμοιοπαθὲς περιέθου σῶμα,
τὸ τῶν ἡμετέρων λυτήριον ἀγνοη-
ταύτην μακαρίζοντες [μάτων·
πᾶσαι γενεαὶ σὲ μεγαλύνωμεν.

Ῥύπον πάντα ἐμπαθῇ
45 ἀπωσάμενοι, ἐπάξιον
τῆς θείας βασιλείας
γνώμην ἀναλάβετε ἔμφρονα,
τοῖς σοῖς ἀποστόλοις προέφης

Cod. A — v. 6 Paul. ep. ad. Philippi, II 5. — λόγου om. A — 7 αὐτὸς vulgo — 8 fort. τοῦ θεοῦ — 11 Marc. X 45. — 17 fort.: ψυχῇ. — 23 Ioann XIII 35. — 25 ὁ σωτὴρ Barth. — 31 ἔστω πάντων Barth. cf. Luc. XXII 26. — 43 μεγαλύνωμεν Barth.

ἡ ὄντως σοφία,
 ἐν ἣ δοξασθήσεθε
 50 λάμποντες ἡλίου τηλαυγέστερον.
 Ἀφορῶντες εἰς ἐμέ,
 εἶπας, κύριε, τοῖς μαθηταῖς,

μὴ φρονεῖτε ὑψηλὰ,
 ἀλλὰ συναπάχθητε τοῖς ταπεινοῖς,
 55 ἐμὸν ὅπερ πίνω πῖεσθε ποτήριον ὅτι,
 ἐν τῇ βασιλείᾳ δὲ
 τοῦ πατρὸς ἐμοὶ συνδοξασθήσεθε.

IX

Διψῶδιον εἰς τὴν τρίτην τῆς μεγάλης ἐβδομάδος (Τριψῶδ. σελ. 352).

Ἡ ἀκροστιχίς· Τρίτη τε.

ἦχος β'.

ψδὴ η'.

Τῷ δόγματι | τῷ τυραννικῷ
 οἱ ὅσιοι | τρεῖς παῖδες μὴ πεισθέντες,
 ἐν τῇ καμίνῳ βληθέντες θεὸν
 ὠμολόγουν ψάλλοντες·
 5 εὐλογεῖτε τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Ῥαθυμίαν | ἀποθεν ἡμῶν
 βαλλώμεθα | καὶ παιδραῖς ταῖς λαμπάσι
 τῷ ἀθανάτῳ νυμφίῳ Χριστῷ
 ὕμνοις συναντήσωμεν,
 10 εὐλογεῖτε, βοῶντες, τὰ ἔργα τὸν κύριον.
 Ἰκανούσθω | τὸ κοινωνικὸν
 ψυχῆς ἡμῖν | ἔλαιον ἐν ἀγγείοις,
 ὅπως ἐπάθλων μὴ θέντες καιρὸν
 ἐμπορίας ψάλλωμεν·
 15 εὐλογεῖτε τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Τὸ τάλαντον, | ὅσοι πρὸς θεοῦ
 ἐδέξασθε | ἰσοδύναμον χάριν,

ἐπικουρία τοῦ δόντος Χριστοῦ
 αὐξήσατε ψάλλοντες·

20 εὐλογεῖτε τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

ψδὴ θ'.

Ἡ τὸν ἀχώρητον θεὸν
 ἐν γαστρὶ χωρήσασα
 καὶ χαρὰν τῷ κόσμῳ κυήσασα,
 σὲ ὑμνοῦμεν, | παναγία παρθένε.

25 Τοῖς μαθηταῖς ὁ ἀγαθὸς,
 γρηγορεῖτε, ἔφησας·
 ἡ γὰρ ὥρα ἦξω ὁ κύριος,
 ἀγνοεῖτε, | ἀποδοῦναι ἐκάστῳ.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ σου φρικτῇ
 30 παρουσίᾳ, δέσποτα,
 δεξιοῖς προβάτοις με κύστησον,
 τῶν πταισμάτων
 παριδὼν μου τὰ πλήθη.

48 ἡ πάντων σοφία Barth. — 52 ἐαυτοῦ in cod. A inter τοῖς et μαθηταῖς adiectum nos efficiendum curavimus, ut turbatis huius carminis modis aliqua ex parte consuleremus. — 55 Marc. X 39. — πῖεσθε A, πῖετε Barth. fort.: ποτήριον πῖεσθε. — 56 βασιλεία δὲ A: βασιλεία Barth. nos recepta cod. A lectione, quam numeri tantum non efflagitant, particulam ὅτι ad prius membrum pertinere significavimus; falsa lectione et divisione Ioannes Lampadarius, cuius hirmologio vulgo utuntur, in errores inductus est.

Cod. A — v. 8 Matth. XXV 1—13. — βοῶντες om. A nescio an vere, si cum hirmologio in hac quoque strophā κυρίου τὸν κύριον scripseris — 12 ἡμῶν Barth. — 16 Matth. XXV 14—30. — θεὸν A — 25 Matth. XXV 13. — 27 ὥρα ἡ A — ἦξει Barth. — 29 Matth. XXV 31—46. — 31 σύνταξον Barth.

X

Τριώδιον εἰς τὴν τετάρτην τῆς μεγάλης ἐβδομάδος (Τριώδ. σελ. 357).

Ἡ ἀκροστιχίς: «Τετράδι ψαλῶ.»

ἦχος β'.

ψδὴ γ'.

Τῆς πίστεως ἐν πέτρᾳ με στερεώσας

ἐπλάτυνας τὸ στόμα μου ἐπ' ἐχθρούς

μου·

εὐφράνθη δὲ τὸ πνεῦμά μου ἐν τῷ

ψάλλειν·

οὐκ ἔστιν ἅγιος | ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν,

5 καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος | πλήν σου, κύριε.

Ἐν κενοῖς τὸ συνέδριον τῶν ἀνόμων

καὶ γνώμη συναθροίζεται κακοτρόπῳ,

κατάκριτον τὸν ρύστην σε ἀποφῆναι,

Χριστὲ, ᾧ κράζομεν· | σὺ εἶ θεὸς ἡμῶν

10 καὶ οὐκ ἔστιν ἅγιος | πλήν σου, κύριε.

Τὸ δεινὸν βουλευτήριον τῶν ἀνόμων

σκέπτεται, θεομάχου ψυχῆς ὑπάρχον,

ὡς δύσχρηστον τὸν δίκαιον ἀποκτεῖναι

Χριστὸν, ᾧ ψάλλομεν· | σὺ εἶ θεὸς ἡμῶν

15 καὶ οὐκ ἔστιν ἅγιος | πλήν σου, κύριε.

ψδὴ η'.

Ῥῆμα τυράννου | ἐπεὶ ὑπερίσχυεν,

ἑπταπλασίως κάμιнос | ἔξεκαύθη ποτὲ,

ἐν ἧ παῖδες οὐκ ἐφλέχθησαν,

βασιλέως πατήσαντες δόγμα,

20 ἀλλ' ἐβόων· πάντα τὰ ἔργα κυρίου

τὸν κύριον ὑμνεῖτε

καὶ ὑπερυψοῦτε

εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἀποκενοῦσα | γυνὴ μύρον ἔντιμον

45 καὶ ἀρρυπάντοις χεῖλεσι

δεσποτικῇ καὶ θείᾳ φρικτῇ

κορυφῇ, Χριστὲ,

25 τῶν ἰχνῶν σου ἐπελάβετο

τῶν ἀχράντων κεχραμέναις παλάμαις

καὶ ἐβόα· πάντα τὰ ἔργα κυρίου

τὸν κύριον ὑμνεῖτε

καὶ ὑπερυψοῦτε

εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

30 Δάκρυσι πλύνει | τοὺς πόδας ὑπεύθυνος

ἀμαρτίαις τοῦ πλάσαντος·

καὶ ἐκμάσσει θριξί·

διὸ τῶν ἐν βίῳ οὐ διήμαρτε

πεπραγμένων τῆς ἀπολυτρώσεως,

ἀλλ' ἐβόα· πάντα τὰ ἔργα κυρίου

35 τὸν κύριον ὑμνεῖτε

καὶ ὑπερυψοῦτε

εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἱερουργεῖτο | τὸ λύτρον εὐγνώμονι

ἐκ σωτηρίων σπλάγχχνων τε

καὶ δακρύων πηγῆς,

ἐν ἧ διὰ τῆς ἐξαγορεύσεως

40 ἐκπλυθεῖσα οὐ κατησχύνετο,

ἀλλ' ἐβόα· πάντα τὰ ἔργα κυρίου

τὸν κύριον ὑμνεῖτε

καὶ ὑπερυψοῦτε

εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ψδὴ θ'.

Ψυχᾷς καθαραῖς

45 καὶ ἀρρυπάντοις χεῖλεσι

Cod. AV — Acrostichides carminum Cosmae in secundum tertium quartum diem sacrae hebdomadis coniunctae unum efficiunt trimetrum iambicum. — v. 3 εὐφράνθη γὰρ Barth. — 6 Matth. XXVII 1. Marc. XV 1. Luc. XXIII 1. Ioann. XVIII. XIX. — 9 κράζομεν AV: ψάλλομεν vulgo — 23 Matth. XXVI 6. 13. Marc. XIV 3–9. Luc. VII 37–38. Ioann. XII 3. — 24 Post κορυφῇ cod. A et himnologium versu finem statuunt, parum illud quidem verisimile, quamquam maiore licentia plus semel in hoc carmine poeta usus esse videtur — 37 Ἱερουργεῖται Barth. — 45 ἀρρυπάντοις Barth.

δεῦτε μεγαλύνωμεν | τὴν ἀκηλίδωτον,
καὶ ὑπέραγνον μητέρα τοῦ Ἑμμανουήλ,
δι' αὐτῆς τῷ ἕξ αὐτῆς
προσφέροντες πρεσβείαν τεχθέντι·
50 φεῖσαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν,
Χριστὲ ὁ θεὸς, καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Ἀγνώμων φανεῖς
καὶ πονηρὸς ζηλότυπος
δῶρον ἀξιόθεον | λογοπραγεῖ, δι' οὗ
55 ὁφειλέσιον ἐλύθη ἀμαρτημάτων,
καπηλεύων ὁ δεινὸς
Ἰούδας τὴν φιλόθεον χάριν·
φεῖσαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν,
Χριστὲ ὁ θεὸς, καὶ σῶσον ἡμᾶς.

60 Λέγει πορευθεῖς
τοῖς παρανόμοις ἄρχουσι,

τί μοι δοῦναι θέλετε;
κάγὼ Χριστὸν ἡμῖν
τὸν ζητούμενον
τοῖς θέλουσι παραδώσω,
οἰκειότητα Χριστοῦ
65 Ἰούδας ἀντiscάμενος χρυσοῦ·
φεῖσαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν,
Χριστὲ ὁ θεὸς, καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Ὡ πηρωτικῆς
φιλαργυρίας, ἄσπονδε!
70 λήθης ὅθεν ἔτυχες,
ὅτι ψυχῆς οὐδ' ὅς
ἰσοστάσιος κόσμος, ὡς ἐδιδάχθης·
ἀπογνώσει γὰρ καυτὸν
ἐβρόχιαις ἀνάψας, προδότα·
φεῖσαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν,
75 Χριστὲ ὁ θεὸς, καὶ σῶσον ἡμᾶς.

XI

Κανὼν εἰς τὴν πέμπτην τῆς μεγάλης ἑβδομάδος (Τριψδ. σελ. 364).

Ἡ ἀκροστιχίς:

«Τῇ μακρᾷ πέμπτῃ μακρὸν ὕμνον ἐξάδω.»

ἦχος πλ. β'.

ψδὴ α'.

Τμηθείση τμᾶται | πόντος ἐρυθρὸς,
κυματοτρόφος δὲ ξηραίνεται βυθὸς,
ὁ αὐτὸς ὁμοῦ ἀόπλοις | γεγωνῶς βατὸς
καὶ πανοπλίταις τάφος·
5 ψδὴ δὲ θεοτερπῆς ἀνεμέλπετο·
ἐνδόξως δεδόξασται
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν.

Ἡ πανταιτία | καὶ παρεκτικὴ
ζωῆς, ἡ ἄπειρος σοφία τοῦ θεοῦ
ὑποκόδομησε τὸν οἶκον | ἑαυτῆς ἀγνῆς
10 ἐξ ἀπειράνδρου μητρός·

ναὸν γὰρ σωματικὸν περιθέμενος
ἐνδόξως δεδόξασται
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν.

Μυσταγωγούσα | φίλους ἑαυτῆς
τὴν ψυχοτρόφον ἐτοιμάζει τράπεζαν,
15 ἀμβροσίας δὲ ἡ ὄντως | σοφία θεοῦ
κιρνᾷ κρατῆρα πιστοῖς·
προσέλθωμεν εὐσεβῶς καὶ βοήσωμεν·
ἐνδόξως δεδόξασται
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν.

Ἀκουτισθῶμεν | πάντες οἱ πιστοὶ

52 Matth. XXVI 15—16. Marc. XIV 10—11. Luc. XXII 3—6. Ioann. XVIII 2—3. —
70 Marc. VIII 36 — οὐδ' ὅς AV Barth.: coniicias οὐδέ, nisi Cosmam Homericis exemplis
male intellectis οὐδ' ὅς pro οὐδ' αὐτὸς dixisse arbitraris. — 71 ὡν ἐδιδάχθη alter scho-
liasta cod. A interpretatur et sic legit Gallandus Bibl. Patr. t. XIII p. 240.

Cod. A — v. 15 et 21 τοῦ θεοῦ Barth

20 συγκαλουμένης ὑψηλῷ κηρύγματι
τῆς ἀκτίστου καὶ ἐμφύτου σοφίας θεοῦ·
βοᾷ γὰρ· Γεύσασθε,
καὶ γινόντες, ὅτι χρηστὸς ἐγὼ, κράξατε·
ἐνδόξως δεδοξασται
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν.

ψδὴ γ'.

25 Κύριος ὢν πάντων καὶ κτίστης θεὸς
τὸ κτιστὸν ὁ ἀπαθὴς
πτωχεύσας σεαυτῷ ἥνωσας·
καὶ τὸ πάσχα οἷς ἔμελλες θανεῖν
αὐτὸς ὢν σεαυτὸν προετίθης,
30 φάγετε, βοῶν, τὸ σῶμά μου
καὶ πίστει στερεωθήσεσθε.

Ῥύσιον παντὸς τοῦ βροτείου γένους
τὸ οἰκεῖον, ἀγαθὲ,
τοὺς σου μαθητὰς ἐπότισας
35 εὐφροσύνης ποτήριον πλήσας·
αὐτὸς γὰρ σεαυτὸν ἱερούργεις,
πίετε, βοῶν, τὸ αἷμά μου
καὶ πίστει στερεωθήσεσθε.

Ἄφρων ἀνὴρ, ὃς ἐν ὑμῖν προδότης,
40 τοῖς οἰκείοις μαθηταῖς
προέφης ὁ ἀνεξίκακος,
οὐ μὴ γινώσεται ταῦτα, καὶ οὗτος
ἀκύνετος ὢν οὐ μὴ συνήσει·
ὅμως ἐν ἐμοὶ μέινετε
45 καὶ πίστει στερεωθήσεσθε.

ψδὴ δ'.

Προκατιδὼν ὁ προφήτης
τοῦ μυστηρίου σου τὸ ἀπόρρητον,

Χριστὲ, προανεβόησεν·
ἔθου κραταιὰν

50 ἀγάπηςιν ἰσχύος, πάτερ οἰκτίρμον·
τὸν μονογενῆ υἱὸν γὰρ, ἀγαθὲ,
ἰλασμὸν εἰς τὸν κόσμον ἀπέστειλας.

Ἐπὶ τὸ πάθος τὸ πᾶσι
τοῖς ἐξ Ἀδὰμ πηγάσαν ἀπάθειαν,

55 Χριστὲ, μολῶν τοῖς φίλοις σου
εἶπας· μεθ' ὑμῶν
τοῦ πάσχα μετασχεῖν ἐπεθύμησα
τούτου·

τὸν μονογενῆ ἐπεὶ με ἰλασμὸν
ὁ πατὴρ εἰς τὸν κόσμον ἀπέστειλε.

60 Μεταλαμβάνων κρατῆρος
τοῖς μαθηταῖς ἐβόας, ἀθάνατε·
γεννήματος ἀμπέλου δὲ
πίομαι λοιπὸν
οὐκέτι μεθ' ὑμῶν βιοτεύων·

65 τὸν μονογενῆ ἐπεὶ με ἰλασμὸν
ὁ πατὴρ εἰς τὸν κόσμον ἀπέστειλε.

Πόμα καινὸν ὑπὲρ λόγον
ἐγὼ φημι ἐν τῇ βασιλείᾳ μου,
Χριστὲ, τοῖς φίλοις, πίομαι,
70 ὥστε γὰρ θεοῖς
θεὸς ὑμῖν συνέσομαι, εἶπας·
τὸν μονογενῆ καὶ γὰρ με ἰλασμὸν
ὁ πατὴρ εἰς τὸν κόσμον ἀπέστειλε.

ψδὴ ε'.

Τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης
συνδεόμενοι οἱ ἀπόστολοι

75 τῷ δεσπόζοντι τῶν ὅλων
ἐαυτοὺς, Χριστῷ, ἀναθέμενοι

23 χριστός A, at confer Psalm. XXX 8 — κράξατε add. m. sec in marg. A — 27 ἐαυτῷ A — 30 τὸ ante σῶμα in hac et ante αἷμα in sequenti strophā eiiciendum esse videtur, nisi poetam, ne sacram formulam migraret, maiore licentia numerorum usum esse statuas — 36 ἐαυτὸν A — 42 γινώσεται Barth. — 44 ὅμως ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ scholiasta cod. A interpretatur. — 49 Prec. Abbac. 4. — 50 et 57 pluribus syllabis versus, qui in tertia et quarta strophā iis respondent, superant. — 55 μολῶν significationem temporis praesentis habet, ut apud eundem Cosmam VIII 25 et Sophronium Anacr. I 2 in Maii Spiel. rom. t. IV p. 49. — 56 Luc. XXII 15. — 57 τούτου ἐπεθύμησα Barth. — 62 Matth. XXVI 29. — 67 Marc. XIV 25. — 71 verbum εἶπας mirum in modum ab iis quibus adhaeret vocabulis Χριστὲ τοῖς φίλοις disiunctum est; sed ne transpositione facta hoc vitium orationi removeas, modi carminis obstant, unde nescio an ὑμῖν τοῖς φίλοις scribendum sit.

ῥαίους πόδας | ἔξαπενίζοντο,
εὐαγγελιζόμενοι | πᾶσιν εἰρήνην.

Ἦ τὸ ἄσχετον κρατοῦσα
80 καὶ ὑπέρροον ἐν αἰθέρι ὕδωρ,
ἢ ἀβύσσους χαλινούσα
καὶ θαλάσσας ἀναχαιτίζουσα
θεοῦ σοφία | ὕδωρ νιπτῆρι βάλλει,
πόδας ἀποπλύνει δὲ | δούλων δεσπότης.

85 Μαθηταῖς ὑποδεικνύει
ταπεινώσεως ὁ δεσπότης τύπον·
ὁ νεφέλαις δὲ τὸν πόλον
περιβάλλων ζώννυται λέντιον
καὶ κάμπτει γόνυ
δούλων ἐκπλύναι πόδας·
90 οὐ ἐν τῇ χειρὶ πνοῇ
πάντων τῶν ὄντων.

ᾠδὴ ε'.

Ἀβυσσος ἐσχάτη
ἁμαρτημάτων ἐκύκλωσέ με,
καὶ τὸν κλύδωνα μηκέτι φέρων
ὥς Ἰωνᾶς τῷ δεσπότῃ βοῶ σοι·
ἐκ φθορᾶς με ἀνάγαγε.

95 Κύριον φωνεῖτε,
ὦ μαθηταί, καὶ διδάσκαλόν με·
καὶ γὰρ πέφυκα, σωτῆρ ἐβόας·
διὸ μιμεῖσθε τὸν τύπον, ὃν τρόπον
ἐν ἐμοὶ ἐθεάσασθε.

Ῥύπον τις μὴ ἔχων
ἀπορρυφθῆναι οὐ δεῖται πόδας, 130
100 καθαροί, ὦ μαθηταί, ὑμεῖς δὲ,
ἀλλ' οὐχὶ πάντες· ῥοπή γὰρ ἀτά-
κτως
ἐξ ὑμῶν ἐνὸς μαίνεται.

ᾠδὴ ζ'.

Οἱ παῖδες ἐν Βαβυλῶνι
καμίνου φλόγα οὐκ ἔπτηξαν,
105 ἀλλ' ἐν μέσῳ φλογὸς ἐμβληθέντες
δροσιζόμενοι ἔψαλλον·
εὐλογητὸς εἶ, κύριε,
ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

Νευστάζων κάραν Ἰούδας
110 κακὰ προβλέπων ἐκίνησεν,
εὐκαιρίαν ζητῶν παραδοῦναι
τὸν κριτὴν εἰς κατάκρισιν,
ὃς πάντων ἐστὶ κύριος
ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

115 Ὑμῶν, ὁ Χριστὸς τοῖς φίλοις
ἐβόα, εἰς παραδῶσει με·
εὐφροσύνης λαθόντες ἀγωνία
καὶ φόβῳ συνείχοντο,
τίς οὗτος; φράσον, λέγοντες,
120 ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

Μεθ' ὅστις ἐμοῦ τὴν χεῖρα
τρυβλίῳ βάλλει θρασύτητι,
τούτῳ πλήν καλὸν ἦν πύλας βίου
περάσαι μηδέποτε·

125 τοῦτον εἰπὼν ἐδήλου δὲ
ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

ᾠδὴ η'.

Νόμων πατρῶων | οἱ μακαριστοὶ
ἐν Βαβυλῶνι νέοι | προκινδυνεύοντες
βασιλεύοντος κατέπτυσαν
130 προσταγῆς ἀλογίστου·
καὶ συνημμένοι
ὦ οὐκ ἐχωνεύθησαν πυρὶ
τοῦ κρατοῦντος ἐπάξιον
ἀνέμελπον τὸν ὕμνον·

80 ὑπερῶν Barth. — 83 Ioann. XIII 5—15. — 93 ὥς ὁ Ἰωνᾶς Barth. contra numerorum concinnitatem — 96 ὥς A, quod modis carminis parum convenit — 100 ὦ om. A — 105 φλογὸς Barth. et schol. cod. A: τοῦ πυρός A — 110 κακὰ A et schol.: κατὰ Barth. — 114 καὶ θεὸς Barth. — 115 ὑμῖν Barth., nos cod. A lectione recepta genetivum ab εἰς pendere significavimus. cf. Matth. XXVI 21. Marc. XIV 18. Luc. XXII 21. Ioann. XIII 21. — 118 καὶλύπη Barth. — 125 τούτου ὃς ἦν ἐδήλου Barth. — 129 κατέπτυσαν Barth.

τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε
αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ῥῆθ'.

135 Οἱ δαιτυμόνες | οἱ μακαριστοὶ
ἐν τῇ Ciών τῷ λόγῳ
προσκαρτερήσαντες
οἱ ἀπόστολοι παρείποντο
τῷ ποιμένι ὡς ἄρνες,
καὶ συνημμένοι
οὗ οὐκ ἐχωρίσθησαν Χριστοῦ,
140 θείῳ λόγῳ τρεφόμενοι
εὐχαρίστως ἐβόων·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Νόμου φιλίας | ὁ δυσώνυμος
Ἰσκαριώτης γνώμη | ἐπιλαθόμενος
145 οὗς ἐνίψατο ἡὐτρέπισεν
εἰς προδοσίαν πόδας·
καὶ τοῦ ἐσθίων
ἄρτον, σῶμα θεῖον, ἐπῆρε
πτερινισμόν ἐπὶ σέ, Χριστέ,
καὶ βοᾷν οὐ συνῆκε·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
150 καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἐδεξιοῦτο | τὸ λυτήριον
τῆς ἁμαρτίας σῶμα | ὁ ἀσυνείδητος
καὶ τὸ αἷμα τὸ χεόμενον
· ὑπὲρ κόσμου τὸ θεῖον·
155 ἀλλ' οὐκ ᾔδειτο
πίνων ὃ ἐπίπρασκε τιμῆς,
οὐ κακίᾳ προσώχθισε
καὶ βοᾷν οὐ συνῆκε·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα

Ξενίας δεσποτικῆς
καὶ ἀθανάτου τραπέζης
160 ἐν ὑπερώῳ τόπῳ
ταῖς ὑψηλαῖς φρεσὶ,
πιστοὶ, δεῦτε ἀπολαύσωμεν,
ἐπαναβεβηκότα λόγον
ἐκ τοῦ λόγου μαθόντες,
ὄν μεγαλύνομεν.

Ἄπιτε, τοῖς μαθηταῖς
ὁ λόγος ἔφη, τὸ πᾶσχα
165 ἐν ὑπερώῳ τόπῳ, | ᾧ νοῦς ἐνίδρυται,
οἷς μυσταγωγῶ σκευάσατε
ἀζύμῳ ἀληθείας λόγῳ·
τὸ στερρόν δὲ τῆς χάριτος
μεγαλύνετε.

Δημιουργὸν ὁ πατήρ
πρὸ τῶν αἰώνων σοφίαν
170 γεννᾷ, ἀρχὴν ὁδῶν με
εἰς ἔργα ἔκτισε
τὰ νῦν μυστικῶς τελούμενα·
λόγος γὰρ ἄκτιστος ὢν φύσει
τὰς φωνὰς οἰκιοῦμαι
οὗ νῦν προσείληφα.

Ὡς ἄνθρωπος ὑπάρχω
οὐσία, οὐ φαντασία,
175 οὕτω θεὸς τῷ τρόπῳ
τῆς ἀντιδόσεως
ἢ φύσις ἢ ἐνωθεῖς μοι·
Χριστὸν ἓνα διό με γνῶτε
τὰ ἐξ ὧν, ἐν οἷς, ἅπερ
πέφυκα cύζοντα.

134 ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς Barth. — 135 Luc. XXIV 49. 53. Act. Apost. I 4. —
139 οὗ scholia interpretatur: ᾧ A Barth. cuius attractionis audaciam comprobare
veriti sumus — 145 εὐτρέπιζεν A — 146 πρὸς προδοσίαν Barth. — 169 Paroem. Sal.
VIII 22 — δημιουργῶν A — 170 fort. γεννῶν. cf. Paroem. VIII 22. — 173 προσείληφα
Barth. cum schol. cod. A: προσείληφε A.

XII

Τριψῆδιον εἰς τὴν μεγάλην παρασκευὴν (Τριψῆδ. σελ. 378).

Ἡ ἀκροστιχίς: «Προσάββατόν τε.»

ἦχος πλ. β'.

ψδὴ ε'.

Πρὸς σὲ ὀρθρίζω | τὸν δι' εὐσπλαγχνίαν
 ἑαυτὸν τῷ περόντι | ἐνώσαντα ἀτρέπτως
 καὶ μέχρι παθῶν | ἀπαθῶς ὑποκύψαντα, λόγε θεοῦ·
 τὴν εἰρήνην | παράσχου μοι, φιλάνθρωπε.

5 Ῥυφθέντες πόδας | καὶ προκαθαρθέντες
 μυστηρίου μεθέξει | τοῦ θείου νοῦν, Χριστὲ, σοῦ
 οἱ ὑπηρεταί | ἐκ Σιών ἐλαιῶνος μέγα πρὸς ὄρος
 συνανήλθον, | ὑμνοῦντές σε, φιλάνθρωπε.

Ὅρατε, ἔφησ, | φίλοι, μὴ θροεῖσθε·
 10 νῦν γὰρ ἤγγικεν ἡ ὥρα | ληφθῆναί με, κτανθῆναι
 χερσὶν ἀνόμων· | πάντες δὲ σκορπισθήσεσθε ἐμὲ λιπόντες,
 οὓς συνάξω | κηρῦξαί με φιλάνθρωπον.

ψδὴ η'.

Στήλην κακίας ἀντιθέου
 παῖδες θεῖοι παρεδειγμάτισαν·
 15 κατὰ Χριστοῦ δὲ φρυαττόμενον
 ἀνόμων συνέδριον | βουλευέται κενὰ,
 κτεῖναι μελετᾷ | τὸν ζωῆς κρατοῦντα παλάμη,
 ὃν πᾶσα κτίσις | εὐλογεῖ δοξάζουσα εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἀπὸ βλεφάρων, μαθηταί, νῦν
 20 ὕπνον, ἔφησ, Χριστὲ, τινάξατε·
 ἐν προσευχῇ δὲ γρηγορεῖτε,
 πειρασμῷ μὴ πως ὄλησθε, | καὶ μάλιστα Σίμων·
 τῷ κραταιῷ γὰρ | μεῖζων πεῖρα· γινώθί με, Πέτρε,
 ὃν πᾶσα κτίσις | εὐλογεῖ δοξάζουσα εἰς τοὺς αἰῶνας.

25 Βέβηλον ἔπος τῶν χειλέων
 οὔποτε προήσομαι, δέσποτα,

Codd. AV — Triodion hoc cum tetraodio vel quatuor posterioribus odis canonis magni Sabbati cohaerere scholiasta cod. A adiuvat. — 2 σεαυτὸν Barth. — ἐνώσαντι V κενώσαντα Barth. — 6 νοῦν A cum schol. V: νῦν Barth. — 7 οἱ ὑπηρεταί om. V. cf. Matth. XXVI. XXVII. Marc. XIV. XV. Luc. XXII. XXIII. Ioann. XVIII. XIX. — 8 σὲ φιλάνθρωπε ὑμνοῦντές σε A — 16 ἀνομον Barth., codicum lectio accentu commendatur — 19 Matth. XXVI 41. Marc. XIV 58. Luc. XXII 46 — μαθηταῖς AV — 25 Matth. XXVI 33—35. 74—75. Marc. XIV 29—31. 66—72. Luc. XXII 33—34. 58—62. Ioann. XVIII 17—18. 25—27.

cὺν τοῖς θανοῦμαι ὡς εὐγνώμων,
 καὶ οἱ πάντες ἀρνήσονται, | ἐβόησε Πέτρος·
 cὰρξ οὐδὲ αἷμα, | ὁ πατήρ σου ἀπεκάλυψέ μοι cὲ,
 30 ὃν πᾶσα κτίσις | εὐλογεῖ δοξάζουσα εἰς τοὺς αἰῶνας.

Βάθος σοφίας θεϊκῆς
 καὶ γνώσεως οὐ πᾶν ἐξηρεύνησας,
 ἄβυσσον δέ μου τῶν κριμάτων
 οὐ κατέλαβες, ἄνθρωπε, | ὁ κύριος ἔφη·
 35 cὰρξ οὖν ὑπάρχων | μὴ καυχῶ· ἀρνήσῃ τρίτον γάρ με,
 ὃν πᾶσα κτίσις | εὐλογεῖ δοξάζουσα εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἀπαγορεύεις, Cίμων Πέτρε,
 ὅπερ πείσῃ τάχος, ὡς εἴρηται,
 καὶ τοῖς παιδίσκη οἷα θάττον
 40 προσελθοῦσα πτοήσῃ σε, | ὁ κύριος ἔφη·
 πικρῶς δακρύσας | ἔξεις ὅμως εὐϊλατόν με,
 ὃν πᾶσα κτίσις | εὐλογεῖ δοξάζουσα εἰς τοὺς αἰῶνας.

ψδὴ θ'.

Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβὶμ
 καὶ ἐνδοξοτέραν | ἀσυγκρίτως τῶν Cεραφὶμ,
 45 τὴν ἀδιαφθόρως | θεὸν λόγον τεκοῦσαν,
 τὴν ὄντως θεοτόκον, cὲ μεγαλύνομεν.

Ὁλέθριος cπεῖρα θεοcτυγῶν,
 πονηρευομένων | θεοκτόνων cυναγωγῇ
 ἐπέστη, Χριστε, τοι | καὶ ὡς ἄδικον εἶλκε
 50 τὸν κτίστην τῶν ἀπάντων, | ὃν μεγαλύνομεν.

Νόμον ἀγνοοῦντες οἱ ἀσεβεῖς,
 φωνὰς προφητῶν τε | μελετῶντες διὰ κενῆς,
 ὡς πρόβατον εἶλκον | cὲ τὸν πάντων δεσπότην
 ἀδίκως cφαγιάσαι, | ὃν μεγαλύνομεν.

55 Τοῖς ἔθνεσιν ἑκδοτὸν τὴν ζωὴν
 cὺν τοῖς γραμματεῦσιν | ἀναιρεῖσθαι οἱ ἱερεῖς
 παρέσχον, πληγέντες | αὐτοφθόνῳ κακίᾳ,
 τὸν φύσει ζωοδότην, | ὃν μεγαλύνομεν.

Ἐκύκλωσαν κύνες ὡσεὶ πολλοὶ,
 60 ἐκρότησαν, ἀναξ, cιαγόνα cὴν ραπισμῶ·

27 εὐγνώμην Barth. tyrothetarum ut videtur, errore. — 28 εἰ καὶ . . . ἀρνήσονται
 AV — 29 Matth. XVI 17. — 35 μὴ καυχῶ A — fort.: τρεῖς — 40 ποιήσῃ A — 41 εὐϊλατόν τε
 A. — 53 Ies. LIII 7. — 59 ὡς οἱ A ὡς Barth. post tertium carmen in cod. A tria troparia
 in honorem Mariae composita adduntur, quae alius esse carminis acrostichide docemur.

ἡρώτων σε, σοῦ δὲ | ψευδῇ κατεμαρτύρουν,
καὶ πάντα ὑπομείνας | ἅπαντας ἔσωσας.

XIII

Κανὼν εἰς τὸ μέγα κάββατον (Τριψδ. σελ. 408).

Ἡ ἀκροστιχίς:

«Καὶ σήμερον δὲ κάββατον μέλπω μέγα.»

ἦχος πλ. β'.

ὦδὴ α'.

Κύματι θαλάσσης | τὸν κρύψαντα πάλαι
διώκτην τύραννον

ὑπὸ γῆν ἔκρυψαν | τῶν σεσωσμένων οἱ παῖδες·
ἄλλ' ἡμεῖς ὡς αἱ νεάνιδες | τῷ κυρίῳ ἄσωμεν·

5 ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

Κύριε θεέ μου, | ἐξόδιον ὕμνον
καὶ ἐπιτάφιον

ὦδὴν σοι ἄσσομαι, | τῷ τῇ ταφῇ σου ζωῆς μοι
τὰς εἰσόδους διανοίξαντι | καὶ θανάτῳ θάνατον

10 καὶ ἄδην θανατώσαντι.

Ἄνω σε ἐν θρόνῳ | καὶ κάτω ἐν τάφῳ
τὰ ὑπερκόσμια

καὶ ὑποχθόνια | κατανοοῦντα, σωτήρ μου,
ἐδονεῖτο τῇ νεκρώσει σου· | ὑπὲρ νόον ὠράθης γὰρ

15 νεκρὸς ζωαρχικώτατος.

Ἰνα σου τῆς δόξης | τὰ πάντα πληρώσης,
καταπεφοίτηκας

ἐν κατωτάτοις τῆς γῆς· | ἀπὸ γὰρ σου οὐκ ἐκρύβη
ἡ ὑπόστασίς μου ἢ ἐν Ἀδάμ· | καὶ ταφεῖς φθαρέντα με

20 καινοποιεῖς, φιλόανθρωπε.

ὦδὴ γ'.

Σὲ τὸν ἐπὶ ὑδάτων | κρεμάσαντα
πᾶσαν τὴν γῆν ἀσχέτως

ἢ κτίσις κατιδοῦσα | ἐν τῷ Κρανίῳ κρεμáμενον,

Cod. A — Quatuor priora carmina a Marco monacho, quatuor posteriora a Cosma composita esse scholiastae codd. AV testantur, quam eandem rem Cedrenus rettulit: ὁ σοφώτατος μοναχὸς Μάρκος, οἰκονόμος ὢν τῆς τοιαύτης μονῆς, ὁ τὸ τετραψῆδιον τοῦ μεγάλου καββάτου ἀναπληρώσας τοῦ κυρίου Κοσμᾶ . . .; praeterea in editionibus Triodii hirmī, e quibus quatuor certe priores aliorum esse carminum ipsae acrostichidis litterae arguunt, Cassiae feminae tribuuntur, cf. Leonem Allatium De libris eccles. Graecorum p. 72 sqq. — 3 γῆς Barth. — 13 χριστέ μου A — 16 τὰ πάντα τῆς δόξης A — 20 φιλοανθρώπως A

- θαμβητικῶς συνείχετο, | οὐκ ἔστιν ἅγιος
 25 πλήν σου, κύριε, κραυγάζουσα.
- Σύμβολα τῆς ταφῆς σου | παρέδειξας,
 τὰς ὁράσεις πληθύνας·
 νῦν δὲ τὰ κρύφιά σου | θεανδρικῶς διетράνωσας
 καὶ τοῖς ἐν ἄδου, δέσποτα, | οὐκ ἔστιν ἅγιος
 30 πλήν σου, κύριε, κραυγάζουσιν.
- Ἦπλωσας τὰς ἀγκάλας | καὶ ἦνσας
 τὰ τὸ πρὶν διεστῶτα·
 καταστολῇ δὲ, cῶτερ, | τῇ ἐν σινδόνι καὶ μνήματι
 πεπεδημένους ἔλυσας, | οὐκ ἔστιν ἅγιος
 35 πλήν σου, κύριε, κραυγάζοντας.
- Μνήματι καὶ σφραγίσιν, | ἀχώρητε,
 συνεσχέθης βουλήσει·
 καὶ γὰρ τὴν δύνάμιν σου | ταῖς ἐνεργείαις ἐγνώρισας
 θεουργικῶς τοῖς μέλπουσιν· οὐκ ἔστιν ἅγιος
 40 πλήν σου, κύριε φιλόανθρωπε.

ψδὴ δ'.

- Τὴν ἐν σταυρῷ σου θείαν κένωσιν
 προορῶν Ἀββακοῦμ | ἐξεστηκὼς ἐβόα·
 cὺ δυνάστῳν διέκοψας | κράτος, ἀγαθὲ,
 ὁμιλῶν τοῖς ἐν ἄδῃ | ὡς παντοδύναμος.
- 45 Ἐβδόμην σήμερον ἡγίασας,
 ἦν εὐλόγησας πρὶν | καταπαύσει τῶν ἔργων·
 παράγεις γὰρ τὰ σύμπαντα | καὶ καινοποιεῖς
 σαββατίζων, cωτήρ μου, | καὶ ἀνακτῶμενος.
- Ῥωμαλεότητι τοῦ κρείττονος
 50 ἐκνικήσαντός σου | τῆς σαρκὸς ἢ ψυχῆ σου
 διήρηται· σπαράττουσι | ἅμφω γὰρ δεσμοὺς
 τοῦ θανάτου καὶ ἄδου, λόγε, τῷ κράτει σου.
- Ὁ ἄδης, λόγε, συναντήσας σοι
 ἐπικράνθη, βροτὸν | ὀρῶν τεθεωμένον,
 55 κατάστικτον τοῖς μύλωσι | καὶ πανσθενουργτὸν,
 τῷ φρικτῷ τῆς μορφῆς δὲ | διαπεφώνηκεν.

21 θάμβει πολλῷ Barth. — 29 ἄδῃ Barth. — 31 παλάμας Barth. — 41 Prec. Abbae. 11.
 — 45 Genes. II 3. — 48 cῶτερ A — 51 σπαρattuσα Barth. quod et retinuerit, ἅμφω τοὺς
 δεσμοὺς scribere debebis — 53 Ies. XIV 9.

ψδὴ ε'.

Θεοφανείας σου, Χριστὲ,
 τῆς πρὸς ἡμᾶς συμπαθῶς γενομένης,
 Ἑσαΐας φῶς ἰδὼν ἀνέσπερον
 60 ἐκ νυκτὸς ὀρθρίσας ἐκραύγαζεν·
 ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ | καὶ ἐγερθήσονται
 οἱ ἐν τοῖς μνημείοις
 καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ γῇ ἀγαλλιάσονται.

Νεοποιεῖς τοὺς γηγενεῖς
 65 ὁ πλαστουργὸς χοῖκὸς χρηματίσας,
 καὶ κινδῶν καὶ τάφος ὑπεμφαίνουσι
 τὸ συνόν σοι, λόγε, μυστήριον·
 ὁ εὐσχήμων δὲ βουλευτῆς | τὴν τοῦ σὲ φύσαντος
 βουλήν σχηματίζει,
 70 ἐν σοὶ μεγαλοπρεπῶς | καινοποιοῦντός με.

Διὰ θανάτου τὸ θνητὸν,
 διὰ ταφῆς τὸ φθαρτὸν μεταβάλλεις·
 ἀφθαρτίζεις γὰρ θεοπρεπέστατα
 ἀπαθανατίζων τὸ πρόκλημμα·
 75 ἡ γὰρ cάρξ σου διαφθορὰν | οὐκ εἶδε, δέσποτα,
 οὐδὲ ἡ ψυχὴ σου εἰς ᾄδην
 ξενοπρεπῶς | ἐγκαταλέλειπται.

Ἐξ ἀλοχεύτου προελθὼν
 καὶ λογχευθεὶς τὴν πλευρὰν, πλαστουργέ μου,
 80 ἐξ αὐτῆς εἰργάσω τὴν ἀνάπλασιν
 τὴν τῆς Εὐας, Ἀδὰμ γενόμενος,
 ἀφυπνῶσας ὑπερφυῶς | ὕπνον φυκίζων
 καὶ ζωὴν ἐγείρας
 ἐξ ὕπνου καὶ τῆς φθορᾶς, | ὡς παντοδύναμος.

ψδὴ σ'.

85 Συνεσχέθη, | ἀλλ' οὐ κατεσχέθη
 στέρνοις κητώοις Ἰωνᾶς·
 σοῦ γὰρ τὸν τύπον φέρων
 τοῦ παθόντος καὶ ταφῇ δοθέντος,
 ὡς ἐκ θαλάμου, τοῦ θηρὸς ἀνέθορε·
 90 προσεφώνει δὲ τῇ κουστῳδίᾳ·
 οἱ φυλασσόμενοι μάταια καὶ ψευδῇ
 ἔλεον αὐτοῖς ἐγκατελίπετε.

57 Ies. XXVI 19. — 68 δέ] γὰρ Barth. — 76 ᾄδου Barth. fort.: ἐν ᾄδου. — 79 λοχευ-
 θεὶς A — 84 καὶ τῆς σαρκὸς A cum schol. — 91 Ἰον. II 9. — 92 αὐτῶν A

Ἀνηρέθης, | ἄλλ' οὐ διηρέθης,
 λόγε, ἥς μετέσχες σαρκός·
 95 εἰ γὰρ καὶ λέλυταί σου
 ὁ ναὸς ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πάθους,
 ἀλλὰ καὶ οὕτω μία ἦν ὑπόστασις
 τῆς θεότητος καὶ τῆς σαρκός σου·
 ἐν ἀμφοτέροις γὰρ εἷς ὑπάρχεις υἱός,
 100 λόγος τοῦ θεοῦ, θεὸς καὶ ἄνθρωπος.

Βροτοκτόνον, | ἄλλ' οὐ θεοκτόνον
 ἔφυ τὸ παῖσμα τοῦ Ἀδάμ·
 εἰ γὰρ καὶ πέπονθέ σου
 τῆς σαρκὸς ἢ χοϊκῇ οὐσίᾳ,
 105 ἄλλ' ἢ θεότης ἀπαθὴς διέμεινε·
 τὸ φθαρτὸν δέ σου πρὸς ἀφθαρσίαν
 μετεστοιχείωσας καὶ ἀφθάρτου ζωῆς
 ἔδειξας πηγὴν ἐξ ἀναστάσεως.

Βασιλεύει, | ἄλλ' οὐκ αἰωνίζει
 110 ἄδης τοῦ γένους τῶν βροτῶν·
 οὐ γὰρ τεθεὶς ἐν τάφῳ,
 κραταιὲ, ζωαρχικῇ παλάμῃ
 τὰ τοῦ θανάτου κλειῖθρα διεσπάραξας
 καὶ ἐκήρυξας τοῖς ἀπ' αἰώνων
 115 ἐκεῖ καθεύδουσι λύτρωσιν ἀψευδῇ,
 οὔτερ γεγονὼς νεκρῶν πρωτότοκος.

ὥδὲ Ζ'.

Ἀφραστον θαῦμα! | ὁ ἐν καμίνῳ ῥυσάμενος
 τοὺς δόσιους παῖδας ἐκ φλογός·
 ἐν τάφῳ νεκρὸς | ἄπνους κατατίθεται
 120 εἰς σωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελωδούντων·
 λυτρωτὰ, | ὁ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Τέτρωται ἄδης, | ἐν τῇ καρδίᾳ δεξάμενος
 τὸν τρωθέντα λόγχῃ τὴν πλευρὰν,
 καὶ σθένει πυρὶ | θείῳ δαπανώμενος
 125 εἰς σωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελωδούντων·
 λυτρωτὰ, | ὁ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ὀλβιος τάφος! | ἐν ἑαυτῷ γὰρ δεξάμενος
 ὡς ὑπνοῦντα τὸν δημιουργόν,
 ζωῆς θησαυρὸς | θείας ἀναδέδεικται

114 αἰῶνας Barth. quod typosetiarum errore pro αἰῶνος scriptum esse videtur. —
 116 οὔτερ A Barth. expectamus σωτήρ, sed vulgata lectio modorum concinnitate comen-
 datur. — 129 θείος Barth

130 εἰς σωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελωδούντων·
 λυτρωτὰ, | ὁ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Νόμῳ θανόντων | τὴν ἐν τῷ τάφῳ κατάθεις
 ἢ τῶν ὅλων δέχεται ζωὴ
 καὶ τοῦτον πηγὴν | δείκνυσιν ἐγέρσεως

135 εἰς σωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελωδούντων·
 λυτρωτὰ, | ὁ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Μία ὑπῆρχεν | ἡ ἐν τῷ ᾄδι ἀχώριστος
 καὶ ἐν τάφῳ καὶ ἐν τῇ Ἑδῇ
 θεότης Χριστοῦ | σὺν πατρὶ καὶ πνεύματι

140 εἰς σωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελωδούντων·
 λυτρωτὰ, | ὁ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ὡδὴ ἡ'.

Ἐκστηθι φρίττων, οὐρανέ,
 καὶ καλευθήτωσαν | τὰ θεμέλια τῆς γῆς·
 ἰδοὺ γὰρ ἐν νεκροῖς λογίζεται | ὁ ἐν ὑψίστοις οἰκῶν
 145 καὶ τάφῳ μικρῷ ξενοδοχεῖται·
 ὃν παῖδες εὐλογεῖτε, | ἱερεῖς ἀνυμνεῖτε,
 λαὸς ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Λέλυται ἄχραντος ναὸς,
 τὴν πεπτωκυῖαν δὲ | συνανίστησι σκηνήν·
 150 Ἀδὰμ γὰρ τῷ προτέρῳ δεύτερος | ὁ ἐν ὑψίστοις οἰκῶν
 κατήλθε μέχρις ᾄδου ταμείων·
 ὃν παῖδες εὐλογεῖτε, | ἱερεῖς ἀνυμνεῖτε,
 λαὸς ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Πέπαυται τόλμα μαθητῶν,
 155 Ἀριμαθαίας δὲ ἀριστεύει Ἰωσήφ·
 νεκρὸν γὰρ καὶ γυμνὸν θεώμενος | τὸν ἐπὶ πάντων θεὸν
 αἰτεῖται καὶ κηδεύει κραυγάζων·
 οἱ παῖδες εὐλογεῖτε, | ἱερεῖς ἀνυμνεῖτε,
 λαὸς ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

160 ὦ τῶν θαυμάτων τῶν καινῶν!
 ὦ ἀγαθότητος! | ὦ ἀφράστου ἀνοχῆς!
 ἐκὼν γὰρ ὑπὸ γῆν σφραγίζεται | ὁ ἐν ὑψίστοις οἰκῶν
 καὶ πλάνος θεὸς συκοφαντεῖται·
 ὃν παῖδες εὐλογεῖτε, | ἱερεῖς ἀνυμνεῖτε,
 165 λαὸς ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ψθῆ θ'.

Μὴ ἐποδύρου μοι, μήτερ, | καθορώσῃ ἐν τάφῳ,
ὄν ἐν γαστρὶ ἄνευ σπορᾶς | συνέλαβες υἷόν·
ἀναστήσομαι γὰρ καὶ δοξασθήσομαι
καὶ ὑψώσω ἐν δόξῃ | ἀπαύστως ὡς θεὸς
170 τοὺς ἐν πίστει καὶ πόθῳ | σὲ μεγαλύνοντας.

Ἐπὶ τῷ ξένῳ σου τόκῳ | τὰς ὠδῖνας φυγοῦσα
ὑπερφυῶς ἐμακαρίσθην, | ἄναρχε υἱέ·
νῦν δέ σε, θεέ μου, ἄπνουν ὀρώσῃ νεκρὸν,
τῇ ῥομφαίᾳ τῆς λύπης | σπαράττομαι δεινῶς·
175 ἀλλ' ἀνάστηθι, ὅπως | μεγαλυνθήσομαι.

Γῇ με καλύπτει ἐκόντα, | ἀλλὰ φρίττουςιν ἄδου
οἱ πυλωροὶ, ἡμφιεσμένον | βλέποντες στολὴν
ἡμαγμένην, μήτερ, τῆς ἐκδικήσεως·
τοὺς ἐχθροὺς ἐν σταυρῷ γὰρ | πατάσας ὡς θεὸς
180 ἀναστήσομαι αὖθις | καὶ μεγαλύνω σε.

Ἀγαλλιάσθω ἡ κτίσις, | εὐφραινέσθωσαν πάντες
οἱ γηγενεῖς· ὁ γὰρ ἐχθρὸς | ἐσκύλευται ἄδης·
μετὰ μύρων γυναῖκες προσυπαντάτωσαν·
τὸν Ἀδὰμ σὺν τῇ Εὐᾷ | λυτροῦμαι παγγενῇ
185 καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ | ἐξαναστήσομαι.

XIV

Κανὼν εἰς τὴν Πεντηκοστὴν (Πεντηκ. σελ. 189).

Ἡ ἀκροστιχίς: «Πεντηκοστὴν ἐορτάζωμεν.»

ἦχος βαρύς.

ψδὴ α'.

Πόντῳ ἐκάλυψε | Φαραὶ σὺν ἄρμασιν
ὁ συντρίβων πολέμους | ἐν ὑψηλῷ βραχίονι·
ἄσσωμεν αὐτῷ, | ὅτι δεδόξασται.

Ἔργῳ, ὡς πάλαι τοῖς | μαθηταῖς ἐπηγγείλω,
5 τὸ παράκλητον πνεῦμα | ἐξαποστείλας, Χριστέ,
ἐλαμψας τὸ φῶς | κόσμῳ, φιλάνθρωπε.

166 μου Barth. — 171 ὠδῖνας nos: ὀδύνas A Barth. — 179 γὰρ ἐν σταυρῷ A, quod inconcinnitate accentuum offendit. — 182 σκυλεύεται A — 183 fort.: γυναῖκες ὑπαντάτωσαν — 185 Matth. XVI 21. XVII 23. XX 18—19. XXVII 63. XXVIII. Marc. VIII 31. IX 31. X 33—34. XVI. Luc. IX 22. XVIII. 31—33. XXIV. Ioann. II 19—22. XX.

Codd. AV — v. 6 τῷ κόσμῳ φῶς V Barth.

Νόμῳ τὸ πάλαι προ|κηρυχθὲν καὶ προφήταις
ἐπληρώθη· τοῦ θείου | πνεύματος σήμερον
πᾶσι γὰρ πιστοῖς | χάρις ἐκκέχυται.

ὥδὴ γ'.

- 10 Τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν, | τοῖς μαθηταῖς, Χριστέ,
ἕως ἂν ἐνδύσεσθε, ἔφης,
καθίσατε ἐν Ἱερουσαλήμ·
ἐγὼ δὲ ὡς ἐμὲ παράκλητον ἄλλον,
πνεῦμα τὸ ἐμόν τε καὶ | πατρὸς ἀποστελῶ,
15 ἐν ᾧ στερεωθήσεσθε.

- Ἡ τοῦ θείου πνεύματος | ἐπιδημήσασα
δύναμις τὴν μερικθεῖσαν πάλαι
φωνὴν κακῶς ὁμονοησάντων
εἰς μίαν ἁρμονίαν θείως συνῆψε,
20 γνῶσιν συνετίζουσα | πιστοὺς τῆς Τριάδος,
ἐν ᾗ ἐστερεώθημεν.

ὥδὴ δ'.

- Κατανοῶν ὁ προφήτης | τὴν ἐπ' ἐσχάτων σου, Χριστέ,
ἔλευσιν ἀνεβόα·
τὴν σὴν εἰσακήκοα, κύριε, | δυναστείαν, ὅτι πάντας
25 τοῦ σῶσαι τοὺς χριστοὺς σου ἐλήλυθας.

- Ὁ ἐν προφήταις λαλήσας | καὶ διὰ νόμου κηρυχθεὶς
πρῶτον τοῖς ἀτελέσι
θεὸς ἀληθὴς ὁ παράκλητος | τοῖς τοῦ λόγου ὑπηρέταις
καὶ μάρτυσι γνωρίζεται σήμερον.
30 Σῆμα θεότητος φέρον | τοῖς ἀποστόλοις ἐν πυρὶ
πνεῦμα κατεμερίσθη
καὶ ξέναις ἐν γλώσσαις ἐνέφηεν, | ὡς πατρόθεν θεῖον σθένος,
ἐρχόμενόν ἐστιν αὐτοκέλευστον.

ὥδὴ ε'.

- Τὸ διὰ τὸν φόβον σου ληφθὲν, κύριε,
35 ἐν γαστρὶ τῶν προφητῶν | καὶ κυηθὲν ἐπὶ γῆς
πνεῦμα σωτηρίας
ἀποστολικὰς καρδίας κτίζει καθαρὰς
καὶ ἐν τοῖς πιστοῖς εὐθὺς ἐγκαινίζεται·
φῶς γὰρ καὶ εἰρήνη διότι τὰ σὰ προστάγματα.

17 δύναμις add. m. sec. A. — articulum τὴν eiicere praestat. — 20 συνετίζουσαν A —
22 Prec. Abbae. — 30 φέρων Barth. — 32 ξέναις ἐν om. m. pr. A. — 35 τῆς γῆς Barth. —
37 ἀποστολική A — 38 εὐθὺς V

- 40 Ἡ ἐπιφοιτήσασα ἰσχύς σήμερον
 αὕτη πνεῦμα ἀγαθόν, | πνεῦμα σοφίας θεοῦ,
 πνεῦμα ἐκ πατρὸς
 ἐκπορευθὲν καὶ δι' υἱοῦ πιστοῖς ἡμῖν πεφηνός,
 μεταδοτικὸν ἐν οἷς κατοικίζεται
 45 φύσει τῆς ἐν ἧ κατοπτεύεται ἀγιότητος.

ψδὴ ε'.

- Ναυτιῶν τῷ κάλῳ | τῶν βιωτικῶν μελημάτων,
 συμπλόοις ποντούμενος ἁμαρτίαις
 καὶ ψυχοφθόρῳ θηρὶ προσκριπτόμενος,
 ὡς ὁ Ἰωνᾶς, Χριστὲ, βοῶ σοι·
 50 ἐκ θανατηφόρου με βυθοῦ ἀνάγαγε.
 Ἐκ τοῦ πνεύματός σου | σάρκα ἐπὶ πᾶσαν, ὡς εἶπας,
 πλουσίως ἐξέχεες καὶ ἐπλήσθη
 τῆς σῆς ἢ σύμπασα γνώσεως, κύριε·
 ὅτι ἐκ πατρὸς ἀπεριγράπτως
 55 ἔφυσ καὶ τὸ πνεῦμα ἀμερίστως πρόεισιν.

ψδὴ ζ'.

- Οἱ ἐν καμίνῳ τοῦ πυρὸς ἐμβληθέντες
 ὅσιοι παῖδες
 τὸ πῦρ εἰς δρόσον μετέβαλον
 διὰ τῆς ὑμνωδίας, οὕτω βοῶντες·
 60 εὐλογητὸς εἶ, κύριε, | ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.
 Ῥητορευόντων τὰ θεῖα μεγαλεῖα
 τῶν ἀποστόλων
 τοῦ πνεύματος ἡ ἐνέργεια
 ἐνομίζετο μέθῃ τοῖς ἀπιστοῦσι,
 65 δι' ἧς Τριάς κεκήρυκται | εἷς θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.
 Τὴν ἀδιαίρετον φύσιν ὀρθοδόξως
 θεολογοῦμεν,
 θεὸν πατέρα τὸν ἄναρχον,
 τῆς αὐτῆς ἐξουσίας λόγον καὶ πνεῦμα,
 70 εὐλογητὸς εἶ, κράζοντες, | ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

ψδὴ η'.

Ἀφλέκτως πυρὶ ἐν | Σινᾷ προσομιλοῦσα
 βάτος θεὸν ἐγνώρισε

43 ἐκπορευτὸν Barth. — 46 ναυτιῶντα κάλῳ AV — 47 ποντούμενον AV — προσ-
 ριπτόμενον A προσκριπτούμενον V προσκριπτούμενος Barth. — 51 μου A — 52 ἐξέχεας Barth.
 — ἐπληρώθη A — 51 πατρὸς υἱὸς ἀρρεύεσθαι Barth. — 59 οὕτως V — 61 ἀπιστοῦσι Barth.
 ἀπειθοῦσι A ἀπειθοῦσι V — 65 τριάς γνωρίζεται Barth.

τῷ βραδυγλώσσῳ καὶ δυσήχῳ Μωσεῖ·
καὶ παῖδας ζήλος θεοῦ

75 τοὺς ἀναλώτους τῷ πυρὶ ὑμνωδοὺς ἔδειξε·
πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ζωτικῆς ἐξ ὕψους | βιαίας φερομένης
ἡχητικῶς τοῦ πνεύματος

80 τοῦ παναγίου ἀλιεῦσι πνοῆς
πυρίνων εἶδει γλωσσῶν,
τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ ἐρρητορεύετο·
πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

85 Ὡς μὴ θιγομένῳ | προσβαίνοντες ἐν ὄρει
μὴ πεφρικότες πῦρ δειματοῦν
δεῦτε καὶ στῶμεν ἐν τῷ ὄρει Σιών,
ἐν πόλει ζῶντος θεοῦ,
πνευματοφόροις μαθηταῖς νῦν συγχορεύοντες·
90 πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ψδὴ θ'.

Μὴ τῆς φθορᾶς διὰ πείραν | κυοφορήσασα
καὶ παντεχνήμονι λόγῳ | σάρκα δανείσασα,
μητέρα ἀπείρανδρε, | παρθένε θεοτόκε,

95 δοχεῖον τοῦ ἀστέκτου, | χωρίον τοῦ ἀπείρου
πλαστουργοῦ σου, σὲ μεγαλύνομεν.

Ἐπιπαφλάζοντος πάλαι | πυρίνου ἄρματος
ὁ ζηλωτῆς καὶ πυρίπνους | χαίρων ὀχούμενος
τὴν νῦν ἐκλάμψασαν | ἐπίπνοιαν ἐδήλου

100 ἐξ ὕψους ἀποστόλοις, | ὑφ' ἧς καταλαμφθέντες
τὴν Τριάδα πᾶσιν ἐγνώρισαν.

Νόμου τῶν φύσεων δίχα | ξένον ἠκούετο·

τῶν μαθητῶν τῆς μιᾶς γὰρ | φωνῆς ἀπηχουμένης,
πνεύματος χάριτι | ποικίλως ἐνηχοῦντο

105 λαοὶ, φυλαὶ καὶ γλώσσαι, | τὰ θεῖα μεγαλεῖα
τῆς Τριάδος γινώσιν μυούμενοι.

75 τοὺς] τρεῖς Barth. — 76 et 90 ἔργα κυρίου τὸν κύριον AV — 82 ἐρρητορεύοντο Barth. — 85 οἱ μὴ Barth., quod acrostichidis lectionem ἐορτάζομεν postulat — 92 δια-
πείρα Barth. — κυοφορήσασαν V — 93 δανείσασαν AV — 103 γὰρ τῆς μιᾶς A

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΚΗΝΟΥ ΚΑΝΟΝΕΣ.

I

Κανὼν ἱαμβικὸς εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25).

Ἡ ἀκροστιχίς:

Εὐεπίης μελέεσσιν ἐφύμνια ταῦτα λιγαίνει
 υἱὰ θεοῦ, μερόπων εἵνεκα τικτόμενον
 ἐν χθονὶ καὶ λύοντα πολύστονα πῆματα κόσμου·
 ἀλλ', ἄνα, ῥητῆρας ῥύεο τῶνδε πόνων.

ἦχος α'.

ὠδὴ α'.

Ἦεωσε λαὸν θαυματουργῶν δεσπότης,
 Ὑγρὸν θαλάσσης κῦμα χερσώσας πάλαι·
 Ἐκὼν δὲ τεχθεὶς ἐκ κόρης, τρίβον βατὴν
 Πόλου τίθησιν ἡμῖν, ὃν κατ' οὐσίαν
 5 Ἰσὼν τε πατρὶ καὶ βροτοῖς δοξάζομεν.

Ἦνεγκε γαστήρ ἡγιασμένη λόγον,
 Καφῶς ἀφλέκτῳ ζωγραφουμένη βάτῳ,
 Μιγέντα μορφῇ τῇ βροτησίᾳ θεὸν,
 Εὖας τάλαιναν νηδὺν ἀρᾶς τῆς πάλαι
 10 Λύοντα πικρᾶς, ὃν βροτοὶ δοξάζομεν.

Ἦδειξεν ἀστήρ τὸν πρὸ ἡλίου λόγον,
 Ἐλθόντα παῦσαι τὴν ἀμαρτίαν, μάγοις,
 Καφῶς πενιχρὸν εἰς σπέος, τὸν συμπαθῇ
 Σὲ σπαργάνοις ἐλικτὸν, ὃν γεγηθότες
 15 Ἰδὼν τὸν αὐτὸν καὶ βροτὸν καὶ κύριον.

ὠδὴ γ'.

Νεῦσον πρὸς ὕμνους οἰκετῶν, εὐεργέτα,
 Ἐχθροῦ ταπεινῶν τὴν ἐπηρμένην ὄφρυν,
 Φέρων τε, παντεπόπτα, τῆς ἀμαρτίας
 Ὑπερθεν ἀκλόνητον ἐστηριγμένους,
 20 Μάκαρ, μελωδοὺς τῇ βάσει τῆς πίστεως.

Νύμφης πανάγνου τὸν πανόλβιον τόκον
 Ἰδεῖν ὑπὲρ νοῦν ἡξιωμένος χορὸς
 Ἀγρραυλος ἐκλονεῖτο τῷ ξένῳ τρόπῳ
 Τάξιν μελωδοῦσάν τε τῶν ἀσωμάτων
 25 Ἀνακτα Χριστὸν, ἀσπόρως σαρκούμενον.

Ὑψους ἀνάσων οὐρανῶν, εὐσπλαγχνία
 Τελεῖ καθ' ἡμᾶς ἐξ ἀνυμφεύτου κόρης,
 Ἀῦλος ὧν τὸ πρόσθεν, ἀλλ' ἐπ' ἐσχάτων
 Λόγος παχυνθεὶς σαρκί, τὸν πεπτωκότα
 30 Ἴνα πρὸς αὐτὸν ἐλκύσῃ πρωτόπλαστον.

Γένους βροτείου τὴν ἀνάπλασιν πάλαι
 Ἀίδων προφήτης Ἀββακοῦμ προμηνύει,
 Ἰδεῖν ἀφράτως ἀξιωθεὶς τὸν τύπον·
 Νέον βρέφος γὰρ ἐξ ὄρους τῆς παρθένου
 35 Ἐξηλθε λαῶν εἰς ἀνάπλασιν λόγος.

ὥδὴ δ'.

Ἰσος προήλθες τοῖς βροτοῖς ἐκουσίως,
 Ὑψιστε, σάρκα προσλαβὼν ἐκ παρθένου,
 Ἴδὼν καθάραι τῆς δρακοντείας κάρας,
 Ἀγων ἅπαντας πρὸς σέλας ζωηφόρον,
 40 Θεὸς πεφυκὼς, ἐκ πυλῶν ἀνηλίων.

Ἔθνη τὰ πρόσθεν τῇ φθορᾷ βεβυςμένα,
 Ὀλεθρον ἄρδην δυσμενοῦς πεφευγότα,
 Ὑποῦτε χεῖρας σὺν κρότοις ἐφυσμνίοις,
 Μόνον σέβοντες Χριστὸν ὡς εὐεργέτην,
 45 Ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς συμπαθῶς ἀφιγμένον.

Ρίζης φυεῖσα τοῦ Ἰεσσαὶ, παρθένε,
 Ὅρους παρήλθες τῶν βροτῶν τῆς οὐσίας,
 Πατὴρ τεκοῦσα τὸν πρὸ αἰώνων λόγον,
 Ὡς ἠυδόκησεν αὐτὸς ἐσφραγισμένην
 50 Νηδὺν διελθεῖν τῇ κενώσει τῇ ξένῃ.

ὥδὴ ε'.

Ἐκ νυκτὸς ἔργων ἐσκοτισμένοις πλάνης
 Ἰλασμόν ἡμῖν, Χριστὲ, τοῖς ἐγρηγόρως
 Νῦν σοι τελοῦσιν ὕμνον ὡς εὐεργέτη,
 Ἐλθοις πορίζων εὐχερῇ τε τὴν τρίβον,
 55 Καθ' ἣν ἀνατρέχοντες εὐροίμεν κλέος.

Ἀπηνὲς ἔχθος τὸ πρὸς αὐτὸν δεσπότης
 Τεμὼν διαμπᾶξ σαρκὸς ἐν παρουσίᾳ
 Ἴνα κρατοῦντος ὤλεσε θυμοφθόρου,

30 ἐλκύει B — πρωτόπλαστον scholiasta cod. A: πρωτόκτιστον A ex corr. BC, fort.
 πρωτόπλαστον ἐλκύσῃ — 34 Prec. Abbae. — 40 πηλῶν B — 41 σέβοντα Barth. — 46 παρ-
 θένος . . . παρήλθε A. — 51 ἐσκοτισμένης A m. pr. — 52 ἰλασμός A m. pr. B — 53
 εὐεργέτης A — 58 ψυχοφθόρου B

Κόσμον συνάπτων ταῖς αὐλοῖς οὐσίαις,
60 Τιθεὶς προσηνῇ τὸν τεκόντα τῇ κτίσει.

Ὁ λαὸς εἶδεν, ὁ πρὶν ἡμαυρωμένος
Μεθ' ἡμέραν φῶς τῆς ἄνω φρυκτωρίας·
Ἔθνη θεῷ δὲ κλῆρον υἱὸς προσφέρει,
Νέμων ἐκείσε τὴν ἀπόρρητον χάριν,
65 Οὐ πλείστον ἐξήνθησεν ἡ ἁμαρτία.

ψδὴ ε'.

Ναίων Ἰωνᾶς ἐν μυχοῖς θαλαττίοις
Ἐλθεῖν ἐδεῖτο καὶ Ζάλην ἀπαρκέσαι·
Νυγεῖς ἐγὼ δὲ τοῦ τυραννοῦντος βέλει,
Χριστὲ, προσαυδῶ τὸν κακῶν ἀναιρέτην
70 Θάπτον μολεῖν σε τῆς ἐμῆς ῥαθυμίας.

Ὅς ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς θεὸν θεὸς λόγος
Νυνὶ κρατύνει, μὴ σθένουσιν τὴν πάλαι
Ἰδὼν φυλάξαι, τὴν καθ' ἡμᾶς οὐσίαν,
Καθεὶς ἑαυτὸν δευτέρᾳ κοινωνίᾳ,
75 Αὐθις προφαίνων τῶν παθῶν ἐλευθέραν.

Ἴκται δι' ἡμᾶς Ἀβραὰμ ἐξ ὁσφύος,
Λυγρῶς περόντας ἐν Ζόφῳ τῶν πταισμάτων
Υἱοὺς ἐγεῖραι τῶν κάτω νενευκότων,
Ὁ φῶς κατοικῶν, καὶ φάτνην παρ' ἀξίαν
80 Νῦν εὐδοκήσας εἰς βροτῶν σωτηρίαν.

ψδὴ ζ'.

Τῷ παντάνακτος ἐξεφαύλισαν πόθῳ
Ἀπλητα θυμαίνοντος ἡγκιστρωμένοι
Παῖδες τυράννου δύσθεον γλωσσαλγίαν,
Οἷς εἶκαθε πῦρ ἄσπετον, τῷ δεσπότῃ
85 Λέγουσιν· εἰς αἰῶνας εὐλογητὸς εἶ.

Ὑπηρέτας μὲν ἐμμανῶς καταφλέγει,
Σώζει δὲ παφλάζουσα ῥοιζηδὸν νέους,
Ταῖς ἐπταμέτροις καύσει πυργουμένη,
Οὐς ἔστεφε φλόξ, ἄφθονον τοῦ κυρίου
90 Νέμοντος εὐσεβείας εἵνεκα δρόσον.

Ἀρωγὲ Χριστὲ, τὸν βροτοῖς ἐναντίον,
Πρόβλημα τὴν σάρκωσιν ἀρρήτως ἔχων,

Ἦς χυνας, ὄλβον τῆς θεώσεως φέρων,
 Μορφούμενος νῦν· ἦστινος δι' ἐλπίδα
 95 Ἄνωθεν εἰς κευθμῶνας ἦλθομεν ζόφου.

Τὴν ἀγριωπὸν ἀκρατῶς γαυρουμένην,
 Ἄσεμνα βακχεύσασαν, ἐξοιστρουμένην
 Κόσμου καθεῖλες πανσθενῶς ἀμαρτίαν·
 Οὓς εἵλκυσε πρὶν, σήμερον τῶν ἀρκύων
 100 Σώζεις δὲ σαρκωθεὶς ἐκῶν, εὐεργέτα.

ψδὴ η'.

Μήτηραν ἀφλέκτως εἰκονίζουσι κόρης
 Οἱ τῆς παλαιᾶς πυρπολούμενοι νέοι
 Ὑπερφυῶς κύουσιν, ἐσφραγισμένην·
 Ἀμφω δὲ δρῶσα θαυματουργία μιᾷ
 105 Λαοὺς πρὸς ὕμνον ἐξανίστησι χάρις.

Λύμην φυγοῦσα τοῦ θεοῦσθαι τῇ πλάνῃ,
 Ἀλληκτον ὕμνῃ τὸν κενούμενον λόγον
 Νεανικῶς ἅπασα σὺν τρόμῳ κτίσις,
 Ἀδοξον εὐχος δειματουμένη φέρειν
 110 Ῥευστὴ γεγῶσα, κἂν σοφῶς ἐκαρτέρει.

Ἦκεις, πλανήτιν πρὸς νομὴν ἐπιστρέφων
 Τὴν ἀνθοποιὸν ἐξ ἐρημαίων λόφων
 Ἡ τῶν ἐθνῶν ἔγερσις ἀνθρώπων φύσιν,
 Ῥώμην βιαίαν τοῦ βροτοκτόνου εἰσέειναι,
 115 Ἀνὴρ φανείς τε καὶ θεὸς προμηθεΐα.

ψδὴ θ'.

Στέργειν μὲν ἡμᾶς, ὡς ἀκίνδυνον φόβῳ,
 Ῥᾶον σιωπὴν· τῷ πόθῳ δὲ, παρθένε,
 Ὑμνοὺς ὑφαίνειν συντόνως τεθηγμένους
 Ἐργῶδές ἐστιν, ἀλλὰ καὶ, μήτερ, σθένος,
 120 Ὅση πέφυκεν ἡ προαίρεσις, δίδου.

Τύπους ἀφεγγεῖς καὶ σκιὰς παρηγμένας,
 ὦ μήτερ ἀγνή, τοῦ λόγου δεδορκότες
 Νέον φανέντος ἐκ πύλης κεκλεισμένης,
 Δοξούμενοί τε τῆς ἀληθείας φάος
 125 Ἐπαξίως σὴν εὐλογοῦμεν γαστέρα.

95 κεθμῶνα A — 97 ἐξοιστρουμένην Ven.: ἐξοιστρουμένου A ἐξοιστρημένου B — 101 Daniel III. — 104 θαυματουργίαν μίαν A — 106 τὴν πλάνην C — 110 κἂν cum indicativo aoristi coniunctum habes apud Andream quoque I 194 — 116 φόβον B — 118 τεθειμένους Ven.

Πόθου τετευχὺς καὶ θεοῦ παρουσίας
 Ὁ χριστοτερπῆς λαὸς ἡξιωμένος
 Νῦν ποτνιαῖται τῆς παλιγγενεσίας
 Ὡς ζωοποιοῦ· τὴν χάριν δέ, παρθένε,
 130 Νέμοις, ἄχραντε, προσκυνῆσαι τὸ κλέος.

II

Κανὼν ἱαμβικὸς εἰς τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).

Ἡ ἀκροστιχίς:

Σήμερον ἀχράντοιο βαλὼν θεοφεγγεῖ πυρρῷ
 Πνεύματος ἐνθάπτει νάμασιν ἀμπλακίην
 Φλέξας παμμεδέοντος ἕως πάϊς, ἡπιόων δέ
 Ὑμνηταῖς μελέων τῶνδε δίδωσι χάριν.

ἦχος β'.

ψδὴ α'.

Στείβει θαλάσσης κυματούμενον κάλον,
 Ἦπειρον αὖθις Ἰσραὴλ δεδειγμένον·
 Μέλας δὲ πόντος τριστάτας Αἰγυπτίων
 Ἐκρυσεν ἄρδην ὑδατόστρωτος τάφος
 5 Ῥώμῃ κραταιᾷ δεξιᾷ τοῦ δεσπότη.

 Ὅρθρου φανέντος τοῖς βροτοῖς σελασφόρου
 Νῦν ἐξ ἐρήμου πρὸς ῥοὰς Ἰορδάνου,
 Ἀναξ ὑπέσχεσ ἡλίου σὸν αὐχένα,
 Χώρου ζωφώδους τὸν γενάρχην ἀρπάσαι
 10 Ῥύπου τε παντὸς ἐκκαθάραι τὴν κτίσιν.

 Ἀναρχε, ρεῖθροις συνταφέντα σοι, λόγε,
 Νέον περαίνεις τὸν φθαρέντα τῇ πλάνῃ,
 Ταύτην ἀφράστως πατρόθεν δεδειγμένος
 Ὅπα κρατίστην· οὗτος ἡγαπημένος
 15 Ἰός τέ μοι παῖς χρηματίζει τὴν φύσιν.

ψδὴ γ'.

Ὅσοι παλαιῶν ἐκκλεύμεθα βρόχυν,
 Βορῶν λεόντων συντεθλασμένων μύλας,
 Ἀγαλλιῶμεν καὶ πλατύνωμεν στόμα,
 Λόγῳ πλέκοντες ἐκ λόγων μελωδίαν,
 20 Ὡι τῶν πρὸς ἡμᾶς ἥδεται δωρημάτων.

Codd. AB — v. 1 Exod. XIV — 5 τοῦ ὑπέρστου ed. Paris. Ioannis Orp. a. 1712 — 7
 Matth. III, Luc. III — 11 fort.: συμβαφέντα. 13 ὑπόθεν B — 14 Matth. III, Luc. III —
 19 μελωδίας B

Νέκρωσιν ὁ πρὶν ἐμφυτεύσας τῇ κτίσει,
 Θηρὸς κακούργου σχηματισθεὶς εἰς φύσιν,
 Ἐπισκοτεῖται σαρκικῇ παρουσίᾳ,
 Ὅρθρω φάναντι προσβαλὼν τῷ δεσπότῃ
 25 Ὡλᾶν τὴν ἑαυτοῦ δυσμενεστάτην κάραν.

Ἐλκει πρὸς αὐτὸν τὴν θεόδητον φύσιν,
 Γαστρὸς τυράννου συγκεχωσμένην ὄροις·
 Γεννᾷ τε αὐθις γηγενῶν ἀναπλάσει,
 Ἔργον φέριστον ἐκτελῶν ὁ δεσπότης·
 30 Ἴκται γὰρ αὐτὴν ἐξαλεξῆσαι θέλων.

ὥδῃ δ'.

Πυρσῷ καθαρθεὶς μυστικῆς θεωρίας,
 Ὑμνῶν προφήτης τὴν βροτῶν καινουργίαν
 Ῥήγνυσι γῆρυν πνεύματι κροτουμένην,
 Σάρκωσιν ἐμφαίνουσιν ἀρρήτου λόγου,
 35 Ὡ τῶν δυναστῶν τὰ κράτη συνετρίβη.

Πεμφθεὶς ὁ πατὴρ παμφαέστατος λόγος,
 Νυκτὸς διῶσαι τὴν καχέσπερον χέσιν
 Ἐκριζον ἥκεις καὶ βροτῶν ἁμαρτίαν,
 Υἱας συνελκῦσαί τε τῇ σῇ βαπτίσει,
 40 Μάκαρ, φαεινοὺς ἐκ ροῶν Ἰορδάνου.

Αὐτὸν προσιδὼν τὸν περίκλυτον λόγον,
 Τρανῶς ὁ κήρυξ ἐκβοᾶται τῇ κτίσει·
 Οὗτος προῶν μου, δεύτερος τῷ σαρκίῳ,
 Σύμμορφος ἐξέλαμψεν ἐνθέῳ σθένει,
 45 Ἐχθιστον ἡμῶν ἐξελεῖν ἁμαρτίαν.

Νομὴν πρὸς αὐτὴν τὴν φερέσβιον φέρων
 Θηρᾷ δρακόντων φωλεοῖς ἐπιτρέχων·
 Ἀπλητα κύκλα καββαλὼν θεὸς λόγος,
 Πτέρνη τε τὸν πλήττοντα παμπήδην γένος,
 50 Τοῦτον καθειργνύς, ἐκκαύζει τὴν κτίσιν.

ὥδῃ ε'.

Ἐχθροῦ Ζοφώδῃ καὶ βεβορβορωμένον
 Ἴδὼν καθάρσει πνεύματος λελουμένοι

24 φάναντι Barth.: φανέντι AB. — 25 φλᾶν m. sec. AB — 27 γεννᾶται αὐθις A m. pr. — 34 ἄρρητον A m. sec. B — 36 ὁ πατὴρ Barth. et sic alter scholiasta cod. A legisse videtur: πρὸς πατὴρ in ras. AB — 38 ἁμαρτίας Barth. et alter scholiasta cod. A — 42 Matth. III 11. Luc. III 16 — 51 Ζοφώδους καὶ βεβορβορωμένου B.

- Νέαν προσωμίσθημεν ἅπλανῇ τρίβον,
 Ἄγουσαν ἀπρόσιτον εἰς θυμηδίαν.
 55 Μόνοις προσιτήν, οἷς θεὸς κατηλλάγη.
 Ἀθρῶν ὁ πλάστης ἐν ζόφῳ τῶν παισμάτων
 Σεραῖς ἀφύκτοις, ὃν διαρθροῖ δακτύλοις,
 Ἰστησιν ἅμφ' ὤμοισιν ἐξάρας ἄνω,
 Νῦν ἐν πολυρρύτοις δίναις ἐκπλύνων
 60 Αἰσχους παλαιοῦ τῆς Ἀδὰμ καχεξίας.

- Μετ' εὐσεβείας προσδράμωμεν εὐτόνως
 Πηγαῖς ἀχράντοις ρεύσεως σωτηρίου,
 Λόγον κατοπτεύοντες, ἐξ ἀκηράτου
 Ἀντλημα προσφέροντα δίψης ἐνθέου,
 65 Κόσμου προσηνῶς ἐξακεύμενον νόσον.

ὥδη ε'.

- Ἰμερτὸν ἐξέφηνε σὺν πανολβίῳ
 Ἦχῳ πατῆρ, ὃν γαστρὸς ἐξηρεύετο·
 Ναί, φησιν, οὗτος συμφυῆς γόνος πέλων,
 Φωταυγὸς ἐξώρουμεν ἀνθρώπων γένους
 70 Λόγος τ' ἐμοῦ ζῶν καὶ βροτὸς προμηθεία.

- Ἐκ ποντίου λέοντος ὁ τριέσπερος
 Ξένως προφήτης ἐγκάτοις φλοιδούμενος
 Αὐθις προῆλθε, τῆς παλιγγενεσίας
 Σωτηρίαν δράκοντος ἐκ βροτοκτόνου
 75 Πᾶσιν προφαίνων τῶν χρόνων ἐπ' ἐσχάτων.

- Ἀνειμένων πόλοιο παμφαῶν πτυχῶν
 Μύστης ὁρᾷ πρὸς πατρὸς ἐξικνούμενον
 Μένον τε πνεῦμα τῷ παναχράντῳ λόγῳ,
 Ἐπελθὼν ὡς πέλειαν ἀφράστῳ τρόπῳ,
 80 Δήμοις τε φαίνει προσδραμὸν τῷ δεσπότῃ.

ὥδη ζ'.

- Ἐφλεξε ρείθρῳ τῶν δρακόντων τὰς κάρας
 Ὁ τῆς καμίνου τὴν μετάρσιον φλόγα
 Νέους φέρουσιν εὐσεβεῖς κατευνάσας·
 Τὴν δυσκάθεκτον ἀχλὺν ἐξ ἁμαρτίας
 85 Ὅλην πλύνει δὲ τῇ δρόσῳ τοῦ πνεύματος.

63 κατοπτεύοντες B -- ἀκηράτων A -- 68 Matth. III. Inc. III.
 φώταυγος B 72 Ιου. II. -- 80 προσδραμεῖν Barth. 81 ρείθρον A

69 φωταυγὸς A:
 82 Daniel III.
 14*

Cὲ ζωγραφοῦσαν τὴν Ἀκύριον φλόγα
 Ἐκτῶσαν ἱστης, εἰς δρόσον μετηγμένην,
 Ὑδωρ ὅθεν νῦν ἀμφιέσσαο φλέγον
 Cίντιν κάκιστον, Χριστὲ, προσκεκευθμένον,
 90 Πρὸς τὴν ὄλισθον ἐκκαλούμενον τρίβον.

Ἀπορραγέντος τοῦ Ἰορδάνου πάλαι
 Ἰσθμῷ περᾶται λαὸς Ἰσραηλίτης,
 Cὲ τὸν κράτιστον ἐκφοροῦντα τὴν κτίσιν
 Ἠπειγμένως νῦν ἐν ῥοαῖς διαγράφων
 95 Πρὸς τὴν ἄρρευστον καὶ ἀμείνονα τρίβον.

Ἰδμεν τὸ πρῶτον τὴν πανώλεθρον κλύσιν
 Οἰκτρῶς σε πάντων εἰς φθορὰν παρεισάγειν,
 Ὡς τριςμέγιστα χρηματίζων καὶ ξένα,
 Νῦν δὲ κλύσαντα, Χριστὲ, τὴν ἀμαρτίαν
 100 Δι' εὐπάθειαν καὶ βροτῶν σωτηρίαν.

ὥδὴ η'.

Ἐλευθέρα μὲν ἢ κτίσις γνωρίζεται,
 Υἱοὶ δὲ φωτὸς οἱ πρὶν ἐσκοτισμένοι.
 Μόνος στενάζει τοῦ σκότους ὁ προστάτης.
 Νῦν εὐλογεῖτω συντόνως τὸν αἴτιον
 105 Ἡ πρὶν τάλαινα τῶν ἐθνῶν παγκληρία.

Τριπτοὶ θεουδεῖς ἐμπύρως δροσούμενοι
 Αἰγλῆντα τριπταῖς παμφαῶς ἀγιστεΐαις
 Cαφῶς ἐδήλουν τὴν ὑπέρτατον φύσιν,
 Μίξει βροτεία πυρπολοῦσαν ἐν δρόσῳ
 110 Εὐκτῶς ἄπασαν τὴν πανώλεθρον πλάνην.

Λευχειμονεῖτω πᾶσα γῆϊνος φύσις,
 Ἐκ πτώσεως νῦν οὐρανῶν ἐπηρμένη.
 Ὡς γὰρ τὰ πάντα συντετήρηται λόγῳ
 Νάουσι ρεῖθροις ἐκπλυθεῖσα πταισμάτων
 115 Τῶν πρὶν πέφευγεν ἐκφανῶς λελουμένη.

ὥδὴ θ'.

Ὡς τῶν ὑπὲρ νοῦν τοῦ τόκου σου θαυμάτων,
 Νύμφη πάνταγνε, μήτερ εὐλογημένη!

- Δι' ἧς τυχόντες παντελοῦς σωτηρίας
 Ἐπάξιον κροτοῦμεν ὡς εὐεργέτι,
 120 Δῶρον φέροντες ὕμνον εὐχαριστίας.

 Ἰδμεν τὰ Μωσεῖ τῇ βάτῳ δεδειγμένα,
 Δεῦρο ξένοις θεσμοῖσιν ἐξεργασμένα·
 Ὡς γὰρ cέσωσται πυρφοροῦσα παρθένος,
 Cελασφόρον τεκοῦσα τὸν εὐεργέτην
 125 Ἰορδάνου τε ρεῖθρα προσδεδεγμένον.

 Χρίεις τελειῶν τὴν βρότειον οὐσίαν,
 Ἄναξ ἄναρχε, πνεύματος κοινωνία·
 Ῥοαῖς ἀχράντοις ἐκκαθάρας καὶ σκότους
 Ἰσχὺν θριαμβεύσας τε τὴν ἐπηρμένην
 130 Νῦν εἰς ἄρηκτον ἐξαμείβει βίον.

III

Κανὼν ἱαμβικὸς εἰς τὴν Πεντηκοστήν (Πεντηκ. σελ. 200).

Ἡ ἀκροστιχίς:

Θειογενὲς λόγε, πνεῦμα παράκλητον πάλιν ἄλλον
 Ἐκ γενέτου κόλπων ἦκας ἐπιχθονίοις,
 Οἷα πυρὸς γλώσσει φέρον θεότητος αὔλου
 Ἐῆμα τῆς φύτλης καὶ χάριν ὕμνοπόλοις.
 ἦχος δ'.
 ψδὴ α'.

- Θείῳ καλυφθεὶς ὁ βραδύγλωσσος γνόφῳ
 Ἐρρητόρευσε τὸν θεόγραφον νόμον·
 Ἰλὺν γὰρ ἐκτινάξας ὄμματος νόου
 Ὅρα τὸν ὄντα καὶ μυεῖται πνεύματος
 5 Γνωσιν, γεραίρων ἐνθέοις τοῖς ἄσμασιν.

 Ἐφη τὸ σεπτὸν καὶ σεβάσμιον στόμα·
 Νοσφισμὸς ὑμῖν οὐ γενήσεται, φίλοι·
 Ἐγὼ γὰρ εἰς πατρῶιον ὕψιστον θρόνον
 Συνεδριάζων ἐκχεῶ τοῦ πνεύματος,
 10 Λάμψαι ποθοῦσι τὴν χάριν τὴν ἄφθονον

 Ὅρος βεβηκὺς ἀτρεκέστατος λόγος
 Γαληνόμορφον ἐκτελεῖ τὴν καρδίαν·

119 εὐεργέτι A cum schol., B: εὐεργέτην ed. Venet. εὐεργέτη Barth. — 121 Exod. III. — 123 ὡς codd. edd. — cέσωστο A — 128 fort. τοῦ σκότους, nisi nimia licentia Ioannem in ordine verborum mutando usum statuas — 129 δέ B

Codd. AB — v. 1 Exod. XIX, XX. — 7 Ioann. XIV. — 11 ὅρος B, quo spectat alterius scholiastae cod. A interpretatio: ὁ τοῦ πατρὸς ὅρος (sic) καὶ λόγος.

Ἔργον γὰρ ἐκπεράνας ἡὔφρανε φίλους
 Πνοῇ βιαία καὶ πυρὸς γλωττήμασι,
 15 Νείμας τὸ πνεῦμα Χριστὸς, ὡς ὑπέσχετο.

ὥδὴ γ'.

Ἐρρηξε γαστρὸς ἡτεκνωμένης πέδας
 Ὑβριν τε δυσκάθεκτον εὐτεκνουμένης
 Μόνη προσευχὴ τῆς προφήτιδος πάλαι
 Ἄννης, φερούσης πνεῦμα συντετριμμένον
 20 Πρὸς τὸν δυνάστην καὶ θεὸν τῶν γνώσεων.

Ἀληπτός ἐστιν ἡ θεαρχικωτάτη·
 Ῥήτρας γὰρ ἐξέφηνε τοὺς ἀγραμμάτους
 Πλάνης σοφιστὰς custoμίζοντας λόγῳ
 Καὶ τῆς βαθείας νυκτὸς ἐξαιρουμένους
 25 Λαοὺς ἀπείρους ἀστραπῇ τοῦ πνεύματος.

Ἦν ἐκπορευτὸν ἐξ ἀγεννήτου φάους
 Τὸ πανσθενουργόφωτον, ἄφθιτον céλας,
 Οὐ τὴν δι' υἱοῦ πατρικῆς ἐξουσίας
 Νῦν ἐμφανίζει συμφυῇ φρυκτωρίαν
 30 Πυρῶδες ἦχος ἐν Cιὼν τοῖς ἔθνεσιν.

ὥδὴ δ'.

Ἀναξ ἀνάκτων, οἶος ἐξ οἴου μόνος
 Λόγος προελθὼν πατρὸς ἐξ ἀναιτίου,
 Ἰσοσθενές σου πνεῦμα τοῖς ἀποστόλοις
 Νημερτὲς ἐξέπεμψας ὡς εὐεργέτης
 35 Ἄιδουσι δόξαν τῷ κράτει σου, κύριε.

Λουτρὸν τὸ θεῖον τῆς παλιγγενεσίας
 Λόγῳ κεραννὺς συντεθειμένη φύσει
 Ὀμβροβλυτεῖς μοι ρεῖθρον ἐξ ἀκηράτου
 Νενυγμένης σου πλευρᾶς, ὦ θεοῦ λόγε,
 40 Ἐπισφραγίζων τῇ ζέσει τοῦ πνεύματος.

Κάμπτει τὰ πάντα τῷ παρακλήτῳ γόνυ
 Γόνῳ τε πατρὸς, πατρὶ συμφυστάτοις·

13 ἔργῳ B — εὐφρανε A — 14 Act. Apostol. II — 16 Reg. I 1, 11—17. — 22 ῥήτρας AB, cuius vocabuli usitata forma ῥήτορας in nonnullas editiones irrepsit — 23 πλάνης A et alter scholiasta cod. A: ἄλις B et prior scholiasta cod. A — 25 ἀστραπή AB — 26 Ioann. XV 26 — 28 πατρικῆς συνουσίας alter scholiasta cod. A: πατρικὴν συνουσίαν AB — 30 πυρῶδης B, quod ut grammatices legibus commendari, ita metrices reiici adnotavit alter schol. cod. A — Act. Apostol. II 2—4. — 34 ἐξέπεμψας B m. sec. et schol. cod. A: ἐξέλαμψας A, B m. pr. — 35 δόξα Barth. — 38 ὀμβροβλυτοῖς A — 42 συμφυστάτοις B: συμφυσετάτῳ varia lectio cod. B συμφυσετάτου A

- Ἐν γὰρ προσώποις οἶδε τριπτοῖς οὐσίαν
 Νημερτὲς ἀπρόσιτον, ἄχρονον, μίαν·
 45 Ἐλαμψε φῶς γὰρ ἡ χάρις τοῦ πνεύματος.

- Τελεῖσθε πάντες τῇ θεαρχικωτάτῃ,
 Ὅσοι λατρευταὶ τρισσοφεγγοῦς οὐσίας·
 Ὑπερφυῶς τελεῖ γὰρ ὡς εὐεργέτης
 Καὶ πυρσομορφοῖ Χριστὸς εἰς σωτηρίαν,
 50 Ὅλην πορίζων τὴν χάριν τοῦ πνεύματος.

ψδὴ ε'.

- Λυτήριον κάθαρσιν ἀμπλακημάτων,
 Πυρίπνοον δέξασθε πνεύματος δρόσον,
 Ὡς τέκνα φωτόμορφα τῆς ἐκκλησίας·
 Νῦν ἐκ Σιῶν γὰρ ἐξελήλυθεν νόμος,
 55 Ἡ γλωσσοπυρσόμορφος πνεύματος χάρις.

- Καθὼςπερ ηὐδόκησεν, αὐτεξουσίως
 Ἀδέσποτον κάτεισι πνεῦμα πατρόθεν,
 Σοφίζον ἐν γλώσσῃσι τοὺς ἀποστόλους,
 Ἐπισφραγίζον τὸν φερέσβιον λόγον,
 60 Πατροσθενὲς ζύμμορφον, ὃν σωτὴρ ἔφη.

- Ἰῆτο τὰς φρένας μὲν ἔξ ἁμαρτίας
 Χαυτῷ κατεσκεύαζε τῶν ἀποστόλων
 Θεὸς λόγος πάνταρχος ἄχραντον δόμον,
 Ὅμοσθενοῦς δὲ καὶ συνουσιωμένου
 65 Νῦν ἐγκατοικίζεται πνεύματος φάος.

ψδὴ ς'.

- Ἰλασμός ἡμῖν, Χριστὲ, καὶ σωτηρία
 Ὁ δεσπότης ἔλαμψας ἐκ τῆς παρθένου,
 Ἰν' ὡς προφήτην θηρὸς ἐκ θαλαττίου
 Στέρνων Ἰωνᾶν, τῆς φθορᾶς διαρπάσης
 70 Ὅλον τὸν Ἀδὰμ παγγενῇ πεπτωκότα.

Ἰμερτὸν ἡμῖν εὐθὲς ἐν τοῖς ἐγκάτοις
 Αἰωνίως ἔξουσι πνεῦμα καινίσοις
 Πατροπροβλήτως πάντοτε ζυνημμένον,

17 τῆς τριφεγγοῦς Barth. -- οὐσία A cum rasura post α -- 49 πυρσολαμπεῖ Barth.
 51 λουτήριον A -- 60 πατροσθενὲς ζύμμορφον Barth., quocum conspirat interpretatio codi-
 cis A ὁ τῷ πατρὶ σύμμορφος καὶ οὐοδύναμος: πατρόθεν δὲ ζύμμορφον AB, nisi quod πατρώ-
 θεν in A exaratum est -- 62 κατεσκεύαζε A -- 64 συνουσιουμένου B -- 65 metricum vitium
 tollere veriti sumus -- 72 καινίσαις Barth. -- 73 πάντοθεν ζυνημμένον ed. Paris. orig. Ioannis
 a. 1712.

Ὑλης ἀπεχθοῦς καυστικὸν μολυσμάτων,
 75 ῥύπου τε παντὸς ῥυπτικὸν, παντοκράτορ.
 Ὅρεκτὸν ἀζίωμα τοῖς ἀποστόλοις,
 Σιωνίταις μίμνουσι τὴν παρουσίαν
 Γνώρισμα, πνεῦμα πατρογεννήτου λόγου,
 Λέσχην ἀπηνῆ τῶν ἐθνῶν ποππυσμάτων
 80 Ὡκιστα δεικνὺς πυρπνόως καθιδρύεις.

ὥδῃ ζ'.

Σύμφωνον ἐθρόησεν ὀργάνων μέλος,
 Σέβειν τὸ χρυσότευκτον ἄψυχον βρέτας·
 Ἡ τοῦ παρακλήτου δὲ φωσφόρος χάρις
 Σεβασμιάζει τοῦ βοᾶν, τριάς μόνη,
 85 Ἰσοσθενῆς, ἄναρχος, εὐλογητὸς εἶ.

Φωνὴν προφητόφθεγκτον ἡγνοηκότες
 Ἐφασκον οἰνότευκτον ἄφρονες μέθην,
 Ῥήσεις ξέναι ἠκούσθησαν ὡς ἀποστόλων·
 Οἱ εὐσεβεῖς δέ σοι βοῶμεν ὁξέως,
 90 Νεουργὲ τοῦ σύμπαντος, εὐλογητὸς εἶ.

Θέσπιν κατεβρόντησεν ὁ βλέπων ὅπα
 Ἐνθους Ἰωὴλ τοῦ θεαρχικωτάτου,
 Οἷς ἐκχεῶ, φήσαντος, οἷά περ λόγου,
 Τοῦ πνεύματός μου, συμβοήσουσι φύσις
 95 Ἡ τρισσοφεγγόφωτος, εὐλογητὸς εἶ.

Τρίτη μὲν εὐμοίρησεν ὡρῶν τὴν χάριν,
 Ὅπως ὑπεμφήνειε τρεῖς ὑποστάσεις
 Σέβειν ἐν ἀπλότητι τῆς ἐξουσίας·
 Ἄλλ' ἐν μιᾷ νῦν ἡμερῶν τῇ κυρίᾳ
 100 Υἱὸς, πατὴρ καὶ πνεῦμα, εὐλογητὸς εἶ.

ὥδῃ η'.

Λύει τὰ δεσμὰ καὶ δροσίζει τὴν φλόγα
 Ὁ τρισσοφεγγῆς τῆς θεαρχίας τύπος·
 Ὑμνοῦσι παῖδες· εὐλογεῖτω τὸν μόνον
 Σωτῆρα καὶ παντουργὸν ὡς εὐεργέτην
 105 Ἡ δημιουργηθεῖσα σύμπασα κτίσις.

77 τοῦ Α — 80 καθιδρύεις Barth. cum scholiasta cod. A: καθιδρύει AB — 87 Act. Apostol. II 13 — 88 ξενηκούσθησαν AB; nos integras potius partes excudendas curavimus — 89 βοῶμεν ἐνθέως Barth. — 92 Joel II 28 — 93 λόγον Α — 96 τριττὴ Α — Act. Apostol. II 15 — 103 τὸν ὕμνον Α

Μνήμην ὁ Χριστὸς τῶν βροτοσκόων ἐπῶν,
 "Α πατρακουσθεῖς τοῖς ἀποστόλοις ἔφη,
 Τὸ πνεῦμα τεύχει γλωσσοपुरεύτω θεά
 "Εφίζον· εὐλογητὸν οἰκειουμένη,
 110 "Ηλλοτριωμένη δὲ, μέλπει σε κτίσις.

Σωτηριωδῶς, αὐτοδεσπότης ἰὼν,
 Φῶς αὐτολαμπὲς καὶ παρεκτικὸν φάους
 "Υπάρχον ἦκες ἐμφοροῦν ἀποστόλοις,
 Τιμῆν ὡς ἄημα, τοῖς σοῖς οἰκέταις
 115 Λελιπαρημένον τε πνεῦμα προσνέμεις.

"Ησε προφητῶν πνευματέμφορον στόμα
 Σὴν σωματωδῶς, ὦ μέδων, ἐνδημίαν·
 Καὶ πνεῦμα κόλπων πατρικῶν προηγμένον,
 "Ακτιστοσυμπλαστουργοσύνηρονον· σέθεν
 120 "Ιης ἐνανθρωπήσεως πιστοῖς σέβας.

ψδὴ θ'.

Χαίροις, ἄνασσα, μητροπάρθενον κλέος·
 "Απαν γὰρ εὐδίνητον, εὐλαλον στόμα
 "Ρητρεῦον οὐ σθένει σε μέλπειν ἀξίως·
 "Ιλιγγιᾷ δὲ νοῦς ἅπας σου τὸν τόκον
 125 Νοεῖν· ὅθεν σε σὺν πόθῳ δοξάζομεν.

"Υδαιν ἔοικε τὴν φουσίζων κόρην·
 Μόνη γὰρ ἐν δίνῃσι κεκρύφει λόγον,
 Νοσοῦσαν ἀλθαίνοντα τὴν βροτῶν φύσιν,
 "Ος δεξιόις κλισμοῖσι νῦν ἰδρυμένος
 130 Πατρὸς πέπομφε τὴν χάριν τοῦ πνεύματος.

"Οσοις ἔπνευσε ἡ θεόρρυτος χάρις,
 Λάμποντες, ἀστράπτοντες, ἡλλοιωμένοι
 "Οθνεῖαν ἀλλοίωσιν, εὐπρεπεστάτην,
 "Ισοσθενοῦσαν τὴν ἀτμητον εἰδότες
 135 Σοφὴν, τρίφεγγον οὐσίαν δοξάζομεν.

109 ἐφίζων altera lectio cod. B — 113 ἦκες A — ἀποστόλους A — 115 δὲ Barth.
 προσνέμοις A et Barth. — 119 ἀκτιστον συμπλάστουργον ed. Paris, opp. Ioannis n. 1712
 contra numerorum legem — 120 ιης de conl. ἐπίσημος: ιεις AB Barth — 121 μητροπαρ
 θένων B — 125 σὺν πόθῳ A m. sec.: πόθῳ A m. pr. συμφώνως B — 126 "Υδαιν Barth.
 quod acrostichide confirmatur: ἄδαιν AB

IV

Κανὼν εἰς τὴν κυριακὴν τοῦ Πάσχα (Πεντηκ. σελ. 2)

ἤχος α'.

ὠδὴ α'.

Ἀναστάσεως ἡμέρα, | λαμπρυνθῶμεν λαοί·

πάσχα κυρίου, πάσχα·

ἐκ γὰρ θανάτου πρὸς ζωὴν | καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν

Χριστὸς ὁ θεὸς

5 ἡμᾶς διεβίβασεν, | ἐπινίκιον ᾄδοντας.

Καθαρθῶμεν τὰς αἰσθήσεις | καὶ ὁψόμεθα

τῷ ἀπροσίτῳ φωτὶ

τῆς ἀναστάσεως Χριστὸν | ἐξαστράπτοντα, καὶ

«χαίρετε» φάσκοντος

10 τρανῶς ἀκουσόμεθα, | ἐπινίκιον ᾄδοντες.

Οὐρανοὶ μὲν ἐπαξίως | εὐφραινέσθωσαν,

γῇ δὲ ἀγαλλιásθω·

ἐορταζέτω δὲ κόσμος | ὁρατός τε ἅπας

καὶ ἀόρατος·

15 Χριστὸς γὰρ ἐγήγερται, | εὐφροσύνη αἰώνιος.

ὠδὴ γ.

Δεῦτε πόμα πίωμεν καινὸν

οὐκ ἐκ πέτρας ἀγόνου τερατουργούμενον,

ἀλλ' ἀφθαρσίας πηγὴν | ἐκ τάφου ὁμβρήσαντος Χριστοῦ,

ἐν ᾧ στερεούμεθα.

20 Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτὸς,

οὐρανός τε καὶ γῇ καὶ τὰ καταχθόνια·

ἐορταζέτω δὲ πᾶσα κτίσις | τὴν ἔγερσιν Χριστοῦ,

ἐν ᾧ στερεούμεθα.

Χθὲς συνεθαπτόμην σοι, Χριστὲ,

25 συνεγείρομαι σήμερον ἀναστάντι σοι·

συνεσταυρούμην σοι χθὲς· | αὐτός με συνδόξασον, σωτὴρ,

ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

ὠδὴ δ'.

Ἐπὶ τῆς θείας φυλακῆς | ὁ θεηγόρος Ἀββακούμ

στήτω μεθ' ἡμῶν καὶ δεικνύτω

Cod. A — cantatur canon per totam hebdomadem paschalem et insequentibus diebus dominicis usque ad diem assumptionis Christi. — v. 5 ᾄδοντα A — 9 φάσκοντα Barth. — 22 δέ] γοῦν Barth. — πᾶσα ἢ A — 23 ἐν ᾗ ἐστερέωται Barth. — 26 σωτὴρ A — 28 Abbac. II.

30 φαεσφόρον ἄγγελον | διαπρυσίως λέγοντα·
 σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ,
 ὅτι ἀνέστη Χριστὸς ὡς παντοδύναμος.

Ἄρσιν μὲν ὡς διανοίξας | τὴν παρθενεύουσαν νηδὺν
 πέφηνε Χριστός· ὡς βροτὸς δὲ
 35 ἄμνός προσηγόρευται· ἄμωμος δὲ ὡς ἄγευστος
 κηλίδος τὸ ἡμέτερον πᾶσχα,
 καὶ ὡς θεὸς ἀληθὴς τέλειος λέλεκται.

Ὡς ἐνιαύσιος ἄμνός | ὁ εὐλογούμενος ἡμῖν
 στέφανος Χριστὸς ἐκουσίως
 40 ὑπὲρ πάντων τέθυται | πᾶσχα τὸ καθαρτήριον,
 καὶ αὐθις ἐκ τοῦ τάφου ὠραίος
 δικαιοσύνης ἡμῖν ἔλαμψεν ἥλιος.

Ὁ θεοπάτωρ μὲν Δαυῖδ | πρὸ τῆς σκιώδους κιβωτοῦ
 ἤλατο σκιρτῶν· | ὁ λαὸς δὲ
 45 τοῦ θεοῦ ὁ ἅγιος, | τὴν τῶν συμβόλων ἔκβασιν
 ὀρῶντες, εὐφρανθῶμεν ἐνθέως,
 ὅτι ἀνέστη Χριστὸς ὡς πάντοδύναμος.

ψδὴ ε'.

Ὁρθρίσωμεν ὀρθρου βαθέος
 καὶ ἀντὶ μύρου τὸν ὕμνον | προσοίσομεν τῷ δεσπότη,
 50 καὶ Χριστὸν ὁψόμεθα | δικαιοσύνης ἥλιον,
 πᾶσι ζωὴν ἀνατέλλοντα.

Τὴν ἄμετρόν σου εὐσπλαγχνίαν
 οἱ ταῖς τοῦ ἄδου χειραῖς | συνεχόμενοι δεδορκότες
 πρὸς τὸ φῶς ἠπείγοντο, | Χριστὲ, ἀγαλλομένῳ ποδὶ,
 55 πᾶσχα κροτοῦντες αἰώνιον.

Προσέλθωμεν λαμπαδηφόροι
 τῷ προϊόντι Χριστῷ | ἐκ τοῦ μνήματος ὡς νυμφίῳ,
 καὶ συνεορτάσωμεν | ταῖς φιλεόρτοις τάξεσι
 πᾶσχα θεοῦ τὸ σωτήριο.

ψδὴ ε'.

60 Κατήλθες ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς
 καὶ συνέτριψας μοχλοὺς | αἰωνίους κατόχους
 πεπεδημένων, Χριστὲ, | καὶ τριήμερος
 ὡς ἐκ κήτους Ἰωνᾶς | ἐξανέστης τοῦ τάφου.

33 ἄρσιν A Barth. — διανοίξας A: διανοίξαν Barth. — 39 χρηστὸς Barth. — 40 τέθεται A — 43 Paralip. I, XIII 8 — 61 αἰωνίως schol. legissime videtur, nescio an recte — 62 πεπεδημένους A

Φυλάζας τὰ σήμαντρα σῶα, Χριστέ,
 65 ἐξηγέρθης τοῦ τάφου, | ὁ τὰς κλεῖς τῆς παρθένου
 μὴ λυμηνάμενος | ἐν τῷ τόκῳ σου,
 καὶ ἀνέψας ἡμῖν | παραδείσου τὰς πύλας.

Σωτήρ μου τὸ ζῶν τε καὶ ἄθυτον
 ἱερεῖον ὡς θεὸς | σεαυτὸν ἐκουσίως
 70 προσαγαγὼν τῷ πατρὶ | συνανέστησας
 πατρὸς τὸν Ἀδὰμ, | ἀναστὰς ἐκ τοῦ τάφου.

ὡδὴ ζ'.

Ὁ παῖδας ἐκ καμίνου ῥυσάμενος
 γενόμενος ἄνθρωπος
 πᾶσχει ὡς θνητὸς | καὶ διὰ πάθους τὸ θνητὸν
 75 ἀφθαρσίας ἐνδύει εὐπρέπειαν,
 ὁ μόνος εὐλογητὸς τῶν πατέρων
 θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Γυναῖκες μετὰ μύρων θεόφρονες
 ὁπίσω σου ἔδραμον·
 80 ὃν δὲ ὡς θνητὸν | μετὰ δακρύων ἐζήτουν,
 προσεκύνησαν χαίρουσαι ζῶντα θεόν,
 καὶ πᾶσχα τὸ μυστικὸν σοῖς, Χριστέ,
 μαθηταῖς εὐηγγελίσαντο.

Θανάτου ἐορτάζομεν νέκρωσιν,
 85 ἄδου τὴν καθαίρεσιν,
 ἄλλης βιοτῆς | τῆς αἰωνίου ἀπαρχὴν,
 καὶ σκιρτῶντες ὑμνοῦμεν τὸν αἴτιον,
 τὸν μόνον εὐλογητὸν τῶν πατέρων
 θεὸν καὶ ὑπερένδοξον.

Ὡς ὄντως ἱερὰ καὶ πανέορτος
 αὕτη ἡ σωτήριος
 νύξ καὶ φωταυγὴς, | τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας
 τῆς ἐγέρσεως οὖσα προάγγελος,
 ἐν ἣ τὸ ἄχρονον φῶς ἐκ τάφου
 95 σωματικῶς πᾶσιν ἐπέλαμψεν.

ὡδὴ η'.

Αὕτη ἡ κλητὴ καὶ ἁγία ἡμέρα,
 ἡ μία τῶν σαββάτων, | ἡ βασιλὶς καὶ κυρία,

έορτῶν έορτῇ | καὶ πανήγυρίς έστι πανηγύρεων,
έν ἡ εὐλογοῦμεν | Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

- 100 Δεῦτε τοῦ καινοῦ τῆς ἀμπέλου γεννήματος,
τῆς θείας εὐφροσύνης, | έν τῇ εὐσήμεν ἡμέρᾳ
τῆς ἐγέρσεως | βασιλείας τε Χριστοῦ κοινωνήσωμεν,
ὑμνοῦντες αὐτὸν | ὡς θεὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

- Ἄρον κύκλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου, Σιών, καὶ ἴδε·
105 ἰδοὺ γὰρ ἤκαί σοι | θεοφειγθεῖς ὡς φωστῆρες
ἐκ δυσμῶν καὶ βορρᾶ | καὶ θαλάσσης καὶ ἑώας τὰ τέκνα σου,
έν σοὶ εὐλογοῦντα | Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

- Πάτερ παντοκράτορ καὶ λόγε καὶ πνεῦμα,
τρισὶν ἐνιζομένη | έν ὑποστάσει φύσις,
110 ὑπερούσιε | καὶ ὑπέρθεε, εἰς σὲ βεβαπτίσαμεθα
καὶ σὲ εὐλογοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ψδὴ θ'.

- Φωτίζου, φωτίζου ἡ νέα Ἱερουσαλήμ·
ἡ γὰρ δόξα κυρίου | ἐπὶ σὲ ἀνέτειλε·
χόρευε νῦν καὶ ἀγάλλου, Σιών·
115 σὺ δὲ, ἄγνη, | τέρπου, θεοτόκε,
έν τῇ ἐγέρσει τοῦ τόκου σου.

- ὦ θείας! ὦ φίλης! ὦ γλυκυτάτης σου φωνῆς!
μεθ' ἡμῶν ἀψευδῶς γὰρ | ἐπηγγείλω ἔσεσθαι
μέχρι τερμάτων αἰῶνος, Χριστέ·
120 ἦν οἱ πιστοὶ | ἄγκυραν ἐλπίδος
κατέχοντες ἀγαλλόμεθα.

- ὦ πάσχα τὸ μέγα | καὶ ἱερώτατον, Χριστέ·
ὦ σοφία καὶ λόγε | τοῦ θεοῦ καὶ δύναμις,
δίδου ἡμῖν ἐκτυπώτερον
125 σοῦ μετασχεῖν | έν τῇ ἀνεσπέρῳ
ἡμέρᾳ τῆς βασιλείας σου.

V

Κανὼν εἰς τὴν κυριακὴν τοῦ Ἀντίπασχα (Πεντηκ. σελ. 26)

ἦχος α'.

ψδὴ α'.

Ἄισωμεν πάντες λαοὶ | τῷ ἐκ πικρᾶς δουλείας
Φαραὼ τὸν Ἰσραὴλ ἀπαλλάξαντι

104 duae syllabae abundant, sed eiecto Σιών numerorum aequalitatem restituere dubito, cf. Ies. LX 4. — 106 ἑώας A — 117 ὀφειλῆς A cum schol. — 118 Matth. XXVIII 20.

καὶ ἐν βυθῷ θαλάσσης | ποδὶ ἀβρόχως ὁδηγήσαντι
 ᾠδὴν ἐπινίκιον, | ὅτι δεδόξασται.

- 5   Σήμερον ἔαρ ψυχῶν, | ὅτι Χριστὸς ἐκ τάφου
       ὥσπερ ἥλιος ἐκλάμπας τριήμερος
       τὸν Ζοφερὸν χειμῶνα | ἀπήλασε τῆς ἀμαρτίας ἡμῶν·
       αὐτὸν ἀνυμνήσωμεν, | ὅτι δεδόξασται.

- Ἡ βασιλὶς τῶν ὡρῶν | τῇ λαμπροφύρῳ ἡμέρᾳ
 10   ἡμερῶν τε βασιλίδι φανότατα
       δορυφοροῦσα τέρπει | τὸν ἔκκριτον τῆς ἐκκλησίας λαόν,
       ἀπαύστως ἀνυμνοῦσα | τὸν ἀναστάντα Χριστόν.
       Πύλαι θανάτου, Χριστὲ, | οὐδὲ τοῦ τάφου σφραγίδες,
       οὐδὲ κλεῖθρα τῶν θυρῶν σοι ἀντέστησαν·
 15   ἀλλ' ἀναστὰς ἐπέστης | τοῖς φίλοις σου, εἰρήνην, δέσποτα,
       δωρούμενος τὴν πάντα | νοῦν ὑπερέχουσιν.

      ᾠδὴ γ'.

- Στερέωσόν με, Χριστὲ, | ἐπὶ τὴν ἄρειστον πέτραν
       τῶν ἐντολῶν σου,
       καὶ φώτισόν με | φωτὶ τοῦ προσώπου σου·
 20   οὐκ ἔστι γὰρ ἅγιος πλήν σου, φιλάνθρωπε.
       Καινοὺς ἀντὶ παλαιῶν, | ἀντὶ φθαρτῶν δὲ ἀφθάρτους
       διὰ σταυροῦ σου,
       Χριστὲ, τελέας | ἡμᾶς ἐν καινότητι
       ζωῆς πολιτεύεσθαι ἀξίως προσέταξας.
 25   Ἐν τάφῳ περικλεισθεὶς | τῇ περιγράπτῳ σαρκὶ σου
       ὁ ἀπερίγραπτος,
       Χριστὲ, ἀνέστης· | θυρῶν κεκλεισμένων τε
       ἐπέστης σοῦ τοῖς μαθηταῖς, παντοδύναμε.
       Τοὺς μύλωπάς σου, Χριστὲ, | οὐς ἐκουσίως ὑπέστης
 30   ὑπὲρ ἡμῶν,
       τοῖς μαθηταῖς σου | φυλάξας μαρτύριον
       τῆς σῆς ἔδειξας ἐνδόξου ἀναστάσεως.

      ᾠδὴ δ'.

      Μέγα τὸ μυστήριον | τῆς σῆς, Χριστὲ, οἰκονομίας·
       τοῦτο γὰρ ἄνωθεν προβλέπων | θεοπτικῶς ὁ Ἀββακούμ,

Cod. A — v. 11 ἔκκριτον Barth. — 14 σου ἀντέστησαν A — 15 ἐξαναστὰς Barth. una syllaba superflua — Luc. XXIX 36. Ioann. XX 19 — 17 ἄρειστον πέτραν A: in Pentecostario et Hirmologio voce ἄρειστον omissa numeri misere turbati sunt — 24 ἀξίως corruptum esse videtur, possis emendare θείως — 27 Χριστὸς A — δέ Barth. — 30 fort.: ὑπὲρ ἀνθρώπων — 32 ἐνδόξως A, modis magis consulueris, si scribas ἔδειξας ἐνδόξου τῆς σῆς ἀναστάσεως.

35 ἐξῆλθες, ἐβόα σοι,
εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου, φιλόανθρωπε.

Χολῆς μὲν ἐγεύσατο, | τὴν πάλαι γεῦσιν ἰώμενος·
νυνὶ δὲ σὺν κηρίῳ μέλιτος | τοῦ φωτισμοῦ μεταδίδους
Χριστὸς τῷ προπάτορι

40 καὶ τῆς αὐτοῦ γλυκείας μεθέξεως.

Χαίρεις ἐρευνώμενος· | διὸ, φιλόανθρωπε, πρὸς τοῦτο
προτρέπεις τὸν Θωμᾶν, προτείνων | διαπιστοῦντι τὴν πλευρὰν,
τῷ κόσμῳ πιστούμενος
τὴν σὴν, Χριστὲ, τριήμερον ἔγερσιν.

45 Πλοῦτον ἀρυσάμενος | ἐκ θησαυροῦ τοῦ ἀσυλήτου,
τῆς θείας, εὐεργέτα, λόγῃ | διανυγείης σου πλευρᾶς,
σοφίας καὶ γνώσεως
ἀναπιμπλᾷ τὸν κόσμον ὁ Δίδυμος.

50 Σοῦ ἡ παμμακάριστος | ὑμνεῖται γλῶσσα, ὦ Δίδυμε·
πρώτη γὰρ εὐσεβῶς κηρύττει | τὸν ζωοδότην Ἰησοῦν
θεόν τε καὶ κύριον,
ἐκ τῆς ἀφῆς πλησθεῖσα τῆς χάριτος.

ψδὴ ε'.

Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζοντες ὑμνοῦμέν σε, Χριστὲ,
τὸν τῷ πατρὶ συνάναρχον | καὶ σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν·
55 τὴν εἰρήνην τῷ κόσμῳ | παράσχου, φιλόανθρωπε.

Ἐπιστὰς τοῖς φίλοις ἀθυμοῦσιν ὁ σωτὴρ
τῇ παρουσίᾳ ἅπασαν | ἀπελαύνει τὴν κατήφειαν
καὶ σκιρτᾶν διεγείρει | ἐν τῇ ἀναστάσει αὐτοῦ.

60 Ὡς τῆς ἀληθῶς ἐπαινουμένης τοῦ Θωμᾶ
φρικτῆς ἐγχειρήσεως! | τολμηρῶς γὰρ ἐψηλάφησε
τὴν πλευρὰν τὴν τῷ θείῳ | πυρὶ ἀπαστράπτουσαν.

Ἀπιστίαν πίστει γενητήριαν ἡμῖν
τὴν τοῦ Θωμᾶ ἀνέδειξας· | σὺ γὰρ πάντα τῇ σοφίᾳ σου
προνοεῖς συμφερόντως, | Χριστὲ, ὡς φιλόανθρωπος.

ψδὴ ε'.

65 Τὸν προφήτην διέσωσας
ἐκ τοῦ κήτους, φιλόανθρωπε·
κάμει τοῦ βυθοῦ τῶν πταισμάτων | ἀνάγαγε, δέομαι.

35 Prec. Abbae. 13 — 38 τοῦ om. A — 39 Χριστοῦ A — 41 χαίροις A — 58 ἐν om. Barth.
— 60 fort.: φρικτῆς τῆς ἐγχειρήσεως

Τὸν Θωμᾶν οὐ κατέλιπες
 βαπτιζόμενον, δέσποτα,
 70 βυθῷ ἀπιστίας, παλάμας | προτείνας εἰς ἔρευναν.

‘Ο σωτὴρ ἡμῶν ἔλεγε·
 ψηλαφῶντές με ἴδετε
 ὁστέα καὶ σάρκα φοροῦντα· | ἐγὼ οὐκ ἡλλοίωμαι.

Τὴν πλευρὰν ἐψηλάφησε
 75 καὶ πιστεύσας ἐπέγνω σε
 Θωμᾶς, μὴ παρών σου τῇ πρώτῃ | εἰσόδῳ, σωτὴρ ἡμῶν.

ψδὴ Ζ’.

Εἰκόνι λατρεύειν | μουσικῆς συμφωνίας
 συγκαλουμένης λαοῦς
 ἐκ τῶν ψδῶν Σιών ᾄδοντες | πατρικῶς οἱ παῖδες Δαυῖδ
 80 τυράννου ἔλυσαν | τὸ παλίμφημον δόγμα,
 καὶ τὴν φλόγα εἰς δρόσον μετέβαλον,
 ὕμνον ἀναμέλποντες· ὁ ὑπερυψούμενος
 τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸς, εὐλογητὸς εἶ.

‘Ὡς πρώτη ὑπάρχει | ἡμερῶν καὶ κυρία
 85 ἡ λαμπροφόρος αὕτη,
 ἐν ἣ ἁγάλλεσθαι ἄξιον | τὸν καινὸν καὶ θεῖον λαόν·
 ἐν τρόμῳ φέρει γὰρ | καὶ αἰῶνος τὸν τύπον,
 ὡς ὁγδοὰς τελοῦσα, τοῦ μέλλοντος·
 ὕμνον ἀναμέλποντα· | ὁ ὑπερυψούμενος
 90 τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

‘Ο μόνος τολμήσας | τῇ ἀπίστῳ τε πίστει
 εὐεργετήσας ἡμᾶς
 Θωμᾶς ὁ Δίδυμος λύει μὲν | τὴν ζοφώδη ἄγνοϊαν
 τοῖς πᾶσι πέραςι | τῇ πιστῇ ἀπιστίᾳ·
 95 ἑαυτῷ δὲ τὸν στέφανον πλέκει, σαφῶς
 λέγων· σὺ εἶ κύριος | ὁ ὑπερυψούμενος
 τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Οὐ μάτην διστάσας | ὁ Θωμᾶς τῇ ἐγέρσει
 σου οὐ κατέθετο,
 100 ἀλλ’ ἀναμφίλεκτον ἔσπευδεν | ἀποδείξαι ταύτην, Χριστὲ,
 τοῖς πᾶσιν ἔθνεσιν· | ὅθεν δι’ ἀπιστίας
 πιστωσάμενος πάντας ἐδίδασκε

75 ἐπέγνωκε omisso σε Barth. — 76 σῶτερ A — 86 λαόν Barth. et schol.: ναόν A —
 89 ante ὁ ὑπερυψούμενος totum membrum in cod. et Pentecostario intercidit, quam lacu-
 nam ut explerem, ὕμνον ἀναμέλποντα addidimus — 91 ἀπλήστῳ A cum schol.

λέγειν· κύριος, | ὁ ὑπερυψούμενος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

- 105 Ἐμφόβως τὴν χεῖρα | ὁ Θωμᾶς τῇ πλευρᾷ σου
τῇ ζωηφόρῳ, Χριστὲ,
ένθεῖς ὑπότρομος ἦσθετο | ἐνεργείας, σῶτερ, διπλῆς
τῶν δύο φύσεων | τῶν ἐν σοὶ ἡνωμένων
ἀσυγχύτως καὶ πίστει ἐκραύγαζε
110 λέγων· κύριος, | ὁ ὑπερυψούμενος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ψδὴ η'.

- Τὸν ἐν φλογὶ πυρὸς | καιομένης καμίνου
διαφυλάξαντα παῖδας
καὶ ἐν μορφῇ ἀγγέλου | συγκαταβάντα τούτοις
115 ὕμνεῖτε κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

- Ἐπιποθήσας σου | τὴν χαρμόσυνον θέαν
τὸ πρὶν ἡπίσται Θωμᾶς·
ἀξιωθεὶς δὲ ταύτης | θεὸν καὶ κύριόν σε
120 ἐκάλει, δέσποτα,
ὃν ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

- Τὸν ἀνασχόμενον | τῆς Θωμᾶ ἀπιστίας
καὶ ὑποδείξαντα πλευρὰν
καὶ τῇ αὐτοῦ παλάμῃ | ἀκριβολογηθέντα
125 ὕμνεῖτε κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

- Σοῦ τὸ περίεργον | θησαυρὸν κεκρυμμένον
ἡμῖν ἀνέωξε, Θωμᾶ·
θεολογήσας γλώσσει γὰρ | θεοφορουμένη,
130 ὕμνεῖτε, ἔλεγε
καὶ ὑπερυψοῦτε Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

ψδὴ θ'.

- Σὲ τὴν φαεινὴν λαμπάδα | καὶ μητέρα τοῦ φωτός,
τὴν ἀρίζηλον δόξαν
καὶ ἀνωτέραν πάντων τῶν ποιημάτων
135 ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν.

Σοῦ τὴν φαεινὴν ἡμέραν | καὶ ὑπέρλαμπρον, Χριστὲ,
τὴν ὁλόφωτον χάριν,

116 ὑπερυψοῦτε αὐτὸν A - 119 δὲ add in spec. A - 132 φωτός A cum schol.: θεοῦ
Barth. - 135 ὃν ὕμνοις A

ἐν ἧ ὥραῖος κάλλει τοῖς μαθηταῖς σου
ἐπέστης, μεγαλύνομεν.

140 Cὲ τὸν χοῖκῃ παλάμῃ | ψηλαφώμενον πλευρὰν
καὶ μὴ φλέξαντα ταύτην
πυρὶ τῷ τῆς αὔλου θείας οὐσίας
ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν.

Cὲ τὸν ὡς θεὸν ἐκ τάφου | ἀναστάντα Ἰησοῦν
145 οὐ βλεφάροις ἰδόντες,
ἀλλὰ καρδίας πόθῳ πεπιστευκότες
ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν.

VI

Κανὼν εἰς τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ (Πεντηκ. σελ. 150)

ἤχος πλ. α'.

ὠδὴ α'.

Τῷ σωτήρι θεῷ, | τῷ ἐν θαλάσῃ λαὸν 15 εἰς τὸ ὑμνεῖν καὶ δοξάζειν σου
ποσὶν ἀβρόχοις | ὁδηγήσαντι τὴν σωτήριον ἀνάληψιν.

καὶ Φαραὺ πανστρατιᾷ | καταποντίσαντι.
αὐτῷ μόνῳ ᾄσωμεν, | ὅτι δεδόξασται.

Ἀνέπτης, ζωοδότα Χριστέ,
πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἀνύψωσας
ἡμῶν τὸ γένος, φιλόανθρωπε,
20 τῇ ἀφάτῳ εὐσπλαγχνίᾳ σου.

5 ᾠαίωμεν πάντες λαοὶ
τῷ ἐπὶ ὕμων Χερουβὶμ
ἀναληφθέντι | μετὰ δόξης Χριστῷ
καὶ συγκαθίσαντι ἡμᾶς
ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς
ὠδὴν ἐπινίκιον, | ὅτι δεδόξασται.

Αἱ τάξεις τῶν ἀγγέλων, Χριστέ,
βροτεῖαν φύσιν θεασάμεναι
συνανιούσάν σοι ἀπαύστως
ἐκπληττόμεναι ἀνύμνουν σε.

Τὸν μεσίτην θεοῦ
καὶ ἀνθρώπων Χριστὸν

ὠδὴ δ'.

10 χοροὶ ἀγγέλων | θεασάμενοι
μετὰ σαρκὸς ἐν ὑψίστοις | ἐξεπλήττοντο,
συμφώνως δὲ ἀνέμελπον
ὕμνον ἐπινίκιον.

25 Εἰσακήκοα, κύριε, ἄκοὴν
τῆς δυναστείας τοῦ σταυροῦ,
ὡς παράδεισος ἡνοίγη δι' αὐτοῦ,
καὶ ἐβόησα·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

ὠδὴ γ'.

Δυνάμει τοῦ σταυροῦ σου, Χριστέ,
στερέωσόν μου τὴν διάνοιαν

30 Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ ὁ τῶν ἀγγέλων
βασιλεὺς, τὸν παράκλητον

Cod. A — v. 6 Marc. XVI 19. Luc. XXIV 51. Act. apostol. I 9. — 9 fort.: τῶν ἀνθρώπων.
— 11 fort.: τοῖς ὑψίστοις. — 12 post tertiam stropham alias duas et in hac et in altera oda
addit Pentecostarium — 17 ἀνήλθες Barth. — 21 Χριστέ] σωτήρ Barth. — 24 ἐδόξαζον
omisso σε A — 26 τοῦ σταυροῦ σου Barth.

ἡμῖν ἐκ τοῦ πατρὸς ἀποστέλλων·

ψδὴ ε'.

διὸ βοῶμεν·

Ὁρθρίζοντες βοῶμέν σοι, κύριε·

δόξα, Χριστὲ, τῇ ἀναλήψει σου.

σῶσον ἡμᾶς·

Ὡς ἀνῆλθεν ὁ σωτὴρ πρὸς τὸν πατέρα

οὐ γὰρ εἶ θεὸς ἡμῶν,

σὺν σαρκί, κατεπλάγησαν

ἐκτός σου ἄλλον οὐκ οἶδαμεν.

35 αὐτῷ αἱ τῶν ἀγγέλων στρατιαὶ

Πληρώσας εὐφροσύνης τὰ κύμπαντα,

καὶ ἐβόησαν·

ἐλεῆμον,

δόξα, Χριστὲ, τῇ ἀναλήψει σου.

45 ταῖς ἄνω δυνάμεσι

μετὰ σαρκὸς ἐπεδήμησας.

Αἱ τῶν ἄνω δυνάμεις ταῖς ἀνωτέραις

ἐβόων, πύλας ἄρατε

Ἀγγέλων αἱ δυνάμεις αἰρόμενον

Χριστῷ τῷ ἡμετέρῳ βασιλεῖ,

σὲ ἰδοῦσαι,

40 ὃν ἀνυμνοῦμεν

τὰς πύλας, ἐκραύγαζον,

ἅμα τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι.

τῷ βασιλεῖ ἡμῶν ἄρατε.

ψδὴ σ'.

50 Ἐκύκλωσέ με ἄβυσσος, | ταφή μοι τὸ κῆτος ἐγένετο·

ἐγὼ δὲ ἐβόησα | πρὸς σὲ τὸν φιλόανθρωπον,

καὶ ἔσωσέ με | ἡ δεξιὰ σου, κύριε.

Ἐσκίρτησαν ἀπόστολοι, | ὁρῶντες μετάρσιον σήμερον

τὸν κτίστην αἰρόμενον, | ἐλπίδι τοῦ πνεύματος

55 καὶ φόβῳ ἐκραζον· | δόξα τῇ ἀνόδῳ σου.

Ἐπέστησαν οἱ ἄγγελοι | βοῶντες, Χριστὲ, τοῖς μαθηταῖς σου·

ὃν τρόπον κατείδετε | Χριστὸν ἀνερχόμενον,

σαρκὶ ἐλεύσεται | δίκαιος πάντων κριτής.

Ὡς εἰδὼν σε, σωτὴρ ἡμῶν, | αἱ ἄνω δυνάμεις ἐν ὑψίστοις

60 αἰρόμενον κύσσωμον, | ἐν φόβῳ ἐκραύγαζον·

μεγάλη, δέσποτα, | ἡ φιланθρωπία σου.

ψδὴ ζ'.

Ὁ ἐν καμίνῳ πυρὸς | τοὺς ὑμνολόγους σῶσας παῖδας

εὐλογητὸς ὁ θεὸς, | ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

31 ἀποστεῖλαι Barth. cf. Luc. XXIV 49. Ioann. XV 26. Act. apostol. I 4 — 32 διὰ schol. Barth.: ἵνα A — 35 αὐτὸν A — 37 ἄνω] ἀγγέλων Barth. — 40 σὺν πατρὶ Barth. post quartam stropham θεοτοκίον addit Pentecostarium — 49 post tertiam stropham duas aliae in Pentecostario additae sunt — 53 secunda et tertia strophæ inverso ordine in Pentecostario leguntur — 54 φερόμενον A — 56 Act. apostol. I 10 — 11. — 58 αὐτῷ σαρκὶ A — ἀπάντων A — 59 δυνάμεις αἱ οὐράνιαι εἰς ὕψος Barth., quae lectio in i cuncto articulo ad probari non potest. — 60 ἐκραύγαζον λέγουσα Barth. — 61 post quartam stropham θεοτοκίον addit Pentecostarium — 62 παῖδας σῶσας A, quod non recipimus, quia in tertia strophæ idem codex collocationem verborum ἄρας φύσιν comprobat

Ἐπὶ τῶν ὤμων, Χριστὲ, | τὴν πλανηθεῖσαν ἄρας φύσιν
65 ἀναληφθεὶς τῷ θεῷ | καὶ πατρὶ προσήγαγες.

Ὁ ἐν νεφέλῃ φωτὸς | ἀναληφθεὶς καὶ σώσας κόσμον
εὐλογητὸς ὁ θεὸς, | ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ὁ ἀνελθὼν ἐπὶ γῆς | πρὸς τὸν ἀώματον πατέρα
εὐλογητὸς ὁ θεὸς, | ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

ὦδὴ η'.

70 Τὸν ἐκ πατρὸς πρὸ αἰώνων | γεννηθέντα υἱὸν καὶ θεὸν
καὶ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων | σαρκωθέντα ἐκ παρθένου μητρὸς,
ἱερεῖς, ὑμνεῖτε, | λαὸς ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὸν ἐν δυὶ ταῖς οὐσίαις | ἀναπτάντα ζωοδότην Χριστὸν
εἰς οὐρανούς μετὰ δόξης | καὶ πατρὶ συγκαθεζόμενον,
75 ἱερεῖς, ὑμνεῖτε, | λαὸς ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὸν ἐκ δουλείας τὴν κτίσιν | τῶν εἰδώλων λυτρωσάμενον
καὶ παραστήσαντα ταύτην | ἐλευθέραν τῷ ἰδίῳ πατρὶ,
ἱερεῖς, ὑμνεῖτε, | λαὸς ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὸν τῇ αὐτοῦ καταβάσει | καθελόντα τὸν ἀντίπαλον
80 καὶ τῇ αὐτοῦ ἀναβάσει | ἀνυψώσαντα τὸν ἄνθρωπον,
ἱερεῖς, ὑμνεῖτε, | λαὸς ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ὦδὴ θ'.

Ὁ ἐν τῇ ὑπὲρ νοῦν καὶ λόγον μητέρα θεοῦ,
τὴν ἐν χρόνῳ τὸν ἄχρονον | ἀφράστως κυήσας
οἱ πιστοὶ ὁμοφρόνως μεγαλύνομεν.

85 Ὁ ἐν τῇ λυτρωτῇ τοῦ κόσμου, Χριστὸν τὸν θεόν,
οἱ ἀπόστολοι βλέποντες | ἐνθέως ὑψούμενον,
μετὰ δέους σκιρτῶντες ἐμεγάλυνον.

Ὁ ἐν τῇ καταβάσει ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς
καὶ τὸν ἄνθρωπον σώσας | καὶ τῇ ἀναβάσει σου
90 ἀνυψώσαντα, τοῦτον μεγαλύνομεν.

Χαῖρε, θεοτόκε μήτερ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ,
ὃν ἐκύησας, σήμερον | ἐκ γῆς ἀνιπτάμενον
σὺν ἀγγέλοις ὁρῶσα ἐμεγάλυνες.

68 ἀνελθὼν ἐν σαρκὶ Barth. — 69 quintam stropham addit Pentecostarium — 72 αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας A — 78 ἐν τῇ ὑπὲρ νοῦν καὶ λόγον μητέρα θεοῦ Barth. — 81 θεοτοκίον addit Pentecostarium — 87 inter alteram et tertiam duae aliae strophae insertae sunt in Pentecostario — 91 τοῦ θεοῦ om. A

VII

Κανὼν εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς θεοτόκου (Αὐγ. 15)

ἤχος δ'.

ψδὴ α'.

Ἀνοίξω τὸ στόμα μου,

καὶ πληρωθήσεται πνεύματος·

καὶ λόγον ἐρεύξομαι | τῇ βασιλίδι μητρὶ·

καὶ ὁφθήσομαι | φαιδρῶς πανηγυρίζων·

5 καὶ ἄσπαστος ὡς ἡ σελήνη | ταύτης τὰ θαύματα.

Παρθένοι νεάνιδες,

σὺν Μαριὰμ τῇ προφήτιδι

ψδὴν τὴν ἐξόδιον | νῦν ἀλαλάξατε·

ἡ παρθένος γὰρ | καὶ μόνη θεομήτωρ

10 πρὸς λήξιν οὐράνιον | διαβιβάζεται.

Ἀξίως ὡς ἔμψυχον

οὐρανὸν ὑπέδεξάτο

οὐράνια, πάντα γινε, | θεῖα σκηνώματα·

καὶ παρέστηκας | φαιδρῶς ὡραϊσμένη

15 ὡς νύμφη πανάμωμος

τῷ βασιλεῖ καὶ θεῷ.

ψδὴ γ'.

Τοὺς σοὺς ὑμνολόγους, θεοτόκε,

ἡ ζωὴ καὶ ἄφθοнос πηγὴ,

θίαςον συγκροτήσαντας

πνευματικὸν στερέωσον,

20 καὶ ἐν τῇ θεῖᾳ μνήμῃ σου

στεφάνων δόξης ἀξίωσον.

Θνητῆς ἐξ ὁσφύος προαχθεῖσα

τῇ φύσει κατάλληλον, ἀγνή,

τὴν ἔξοδον διήγυσας·

25 τεκούσα δὲ τὴν ὄντως ζωὴν

πρὸς τὴν ζωὴν μεθέστηκας

τὴν θεῖαν καὶ ἐνυπόστατον.

Δῆμος θεολόγων ἐκ περάτων,

ἐξ ὕψους ἀγγέλων δὲ πληθὺς

30 πρὸς τὴν ζωὴν ἠπείγοντο

παντοδυνάμῳ νεύματι,

ἀξιοχρέως, δέσποινα,

τῇ σὴ ταφῇ λειτουργήσοντες.

ψδὴ δ'.

Τὴν ἀνεξιχνίαστον | θεῖαν βουλήν

35 τῆς ἐκ τῆς παρθένου σαρκώσεως

σοῦ τοῦ ὑψίστου

ὁ προφήτης Ἀββακούμ

κατανοῶν ἐκραύγαζε·

δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

40 Θάμβος ἦν θεάσασθαι | τὸν οὐρανὸν

τοῦ παμβασιλέως τὸν ἔμψυχον

τοὺς κενεῶνας

ὑπερχόμενον τῆς γῆς·

ὡς θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου!

45 δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Ἐν τῇ μεταστάσει σου, | μήτερ θεοῦ,

τὸ εὐρυχωρότατον σῶμά σου

καὶ θεοδόχον

τῶν ἀγγέλων στρατιαὶ

50 ἱερωτάταις πτέρυξι

φόβῳ καὶ χαρᾷ συνεκάλυπτον.

Cod. A — v. 1 φαιδρὸς A — 5 τὰ θαύματα A cum schol.: τὴν κοίμησιν Barth. — 7 Exod. XV 20-21. — 9 θεομήτωρ] θεοτόκος Barth. — 12 ὑπέδεξαντο Barth. — 18 συγκροτήσαντας A, sed aoriston scholiasta legisse videtur — 29 ἀγγέλων τε A — 33 λειτουργήσαντες A — 34 primam stropham, cum parum apte cum reliquis cohaereat, non Ioannes composuisse, sed tamquam huiusmodi suo carmini praeposuisse videtur, quod idem sentio de reliquis huius canonis carminibus, quae quatuor strophis constant — 35 τῆς ἐκ τῆς Barth.: τὴν ἐκ A — 38 κατανοῶν Barth.: ἐξεστηκὼς A, κατανοῶν ἐξεστηκὼς scholiasta legisse videtur — Abbae, prec. 2 — 43 ὑπερχόμενος A

Εἰ ὁ ἀκατάληπτος ταύτης καρπὸς,
 δι' ὃν οὐρανὸς ἐχρημάτισε,
 ταφὴν ὑπέστη
 55 ἐκουσίως ὡς θνητὸς,
 πῶς τὴν ταφὴν ἀρνήσεται
 ἢ ἀπειρογάμως κηύσασα;

ψδὴ ε'.

Ἐξέστη τὰ κύμπαντα
 ἐπὶ τῇ θείᾳ δόξῃ σου·
 60 οὐ γὰρ, ἀπειρόγαμε παρθένε,
 γῆθεν μετέστης | πρὸς αἰωνίους μονὰς
 καὶ πρὸς ἀτελεύτητον ζωὴν,
 πᾶσι τοῖς ὕμνοῦσί σε
 σωτηρίαν βραβεύουσα.

62 Κροτεῖτῳσαν κάλπιγγες
 τῶν θεολόγων σήμερον·
 γλῶσσα δὲ πολύφθογγος ἀνθρώπων
 νῦν εὐφημεῖτω· | περιηχεῖτω ἄηρ,
 ἀπείρῳ λαμπόμενος φωτί·
 70 ἄγγελοι ὕμνεῖτῳσαν
 τῆς πανάγνου τὴν κοίμησιν.

Τὸ σκεῦος διέπρεπε
 τῆς ἐκλογῆς τοῖς ὕμνοισι σου

ὅλος ἐξιστάμενος, παρθένε,
 75 ἔκδημος, ὅλος | ἱερωμένος θεῷ,
 τοῖς πᾶσι θεόληπτος καὶ ὢν
 ὄντως καὶ δεικνύμενος,
 θεοτόκε πανύμνητε.

ψδὴ ς'.

Τὴν θείαν ταύτην καὶ πάνδημον
 80 τελοῦντες ἑορτὴν οἱ θεόφρονες
 τῆς θεομήτορος
 δεῦτε τὰς χεῖρας κροτήσωμεν,
 τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα
 πιστῶς δοξάζοντες.

Ἐκ σοῦ ζωὴ ἀνατέταλκε,
 85 τὰς κλεῖς τῆς παρθενίας μὴ λύσασα·
 πῶς οὖν τὸ ἄχραντον
 ζωαρχικόν τέ σου σκήνωμα
 τῆς τοῦ θανάτου πείρας
 γέγονε μέτοχον;

Ζωῆς ὑπάρξασα τέμενος
 90 ζωῆς τῆς αἰδίου τετύχηκας·
 διὰ θανάτου γὰρ
 πρὸς τὴν ζωὴν μεταβέβηκας
 ἢ τὴν ζωὴν τεκοῦσα τὴν ἐνυπόστατον.

ψδὴ ζ'.

Οὐκ ἐλάτρευσαν | τὴν κτίσιν οἱ θεόφρονες
 95 παρὰ τὸν κτίσαντα,
 ἀλλὰ πυρὸς ἀπειλὴν | ἀνδρείως πατήσαντες
 ἔχαιρον ψάλλοντες· ὑπερύμνητε,
 ὁ τῶν πατέρων κύριος | καὶ θεὸς εὐλογητὸς εἰ.

Νεανίσκοι καὶ | παρθένοι τῆς παρθένου τε
 100 καὶ θεομήτορος
 τὴν μνήμην σέβοντες, | πρεσβῦται καὶ ἄρχοντες
 καὶ βασιλεῖς σὺν κριταῖς | μελωδῆσατε·
 ὁ τῶν πατέρων κύριος | καὶ θεὸς εὐλογητὸς εἰ.

59 δόξη] μνήμη A — 61 inde ab γῆθεν μετέστης antiquam hirmi formam, quam a poeta sic, uti cum Bartholomaeo scripsimus, variatam esse scholiasta testatur, librarius cod. A retinuit. — 71 πανάγνου] παρθένου Barth. — 71 contortam verborum structuram equidem expedire nequeo, nisi neutrius generis formas ὅλον ἐξιστάμενον κ. τ. λ. reponam. 79 πάνδημον A cum schol.: πάντιμον Barth. — 83 πιστῶς A cum schol.: θεόν Barth. — 88 τοῦ om. A — 94 τῇ κτίσει Barth. — 97 χαίροντες ἔψαλλον Barth.

105 Καλπιάτῳσαν | τῇ κάλπιγγι τοῦ πνεύματος
 ὄρη οὐράνια,
 ἀγαλλιᾶσθωσαν | βουνοὶ, καὶ σκιρτάτῳσαν
 θεῖοι ἀπόστολοι· | ἡ πανήγυρις
 τῆς θεοτόκου σήμερον· | μυστικῳς εὐωχηθῳμεν.

110 Ἡ πανίερος | μετᾳστάσις τῆς θείας σου
 καὶ ἀκηράτου μητρὸς
 τὰ ὑπερκόσμια | τῶν ἄνω δυνάμεων
 ἡθροῖσε τάγματα | συνευφραίνεσθαι
 τοῖς ἐπὶ γῆς σε μέλπουσιν· | ὁ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ψδὴ η'.

115 Παῖδας εὐαγεῖς ἐν τῇ καμίνῳ
 ὁ τόκος τῆς θεοτόκου διεσῳάτο·
 τότε μὲν τυπούμενος, | νῦν δὲ ἐνεργούμενος
 τὴν οἰκουμένην ἅπασαν | ἐγείρει ψάλλουσιν·
 τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
 καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῳνας.

120 Τὴν μνήμην σου, ἄχραντε παρθένε,
 ἀρχαί τε καὶ ἐξουσίαι σὺν δυνάμεσιν,
 ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι, | θρόνοι, κυριότητες,
 τὰ Χερουβὶμ δοξάζουσι | καὶ τὰ φρικτὰ Σεραφίμ·
 ἀνθρώπων δὲ τὸ γένος ὑμνοῦμεν
 125 καὶ ὑπερυψοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῳνας,

Ὁ ξένως οἰκήσας, θεοτόκε,
 ἐν τῇ ἀχράντῳ νηδυῖ σου σαρκούμενος,
 οὔτος τὸ πανίερον | πνεῦμά σου δεξάμενος
 ἐν ἑαυτῳ κατέπαυσεν ὡς ὀφειλέτης υἱός·
 130 διό σε, τὴν παρθένον, ὑμνοῦμεν
 καὶ ὑπερυψοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῳνας.

Ὡ τῶν ὑπὲρ ἔννοιαν θαυμάτων
 τῆς ἀειπαρθένου τε καὶ θεομήτορος·
 τάφον γὰρ οἰκήσας | ἔδειξε παράδεισον·
 135 ὧ παρεστῳτες σήμερον χαίροντες ψάλλομεν·
 τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
 καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῳνας.

106 ἀγαλλιᾶσθωσαν νῦν Barth. — 107 ἡ βασίλισσα πρὸς τὸν υἱὸν μεθίσταται σὺν αὐτῳ
 αἰεὶ κρατοῦσα Barth. — 115 διεσῳάτο A — 117 ἐγείρει Ven.: ηγείρε A ἀγείρει Barth. —
 ψάλλειν σοι Ven. — 119 ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς A — 121 καὶ δυνάμεις A contra mo-
 dorum concinnitatem — 126 ξένος A — 128 σῳμα legisse videtur scholiasta.

ψδὴ θ'.

Ἄπας γηγενὴς | σκιρτάτω τῷ πνεύματι
λαμπαδοχούμενος·

110 πανηγυριζέτω δὲ | αὐτῶν νόων φύσις γεραίρουσα
τὴν ἱερὰν μετάστασιν | τῆς θεομήτορος,
καὶ βοάτω· | χαίροις, παμμακάριστε
θεοτόκε ἄγνῃ, ἀειπάρθενε.

Δεῦτε ἐν Cιών, | τῷ θείῳ καὶ πόνι
145 ὄρει τοῦ ζῶντος θεοῦ,
ἀγαλλιασώμεθα | τὴν θεοτόκον ἐνοπτριζόμενοι·
πρὸς γὰρ τὴν λῖαν κρείττονα | καὶ θειοτέραν σκηνὴν
ὥς μητέρα | ταύτην εἰς τὰ ἅγια
τῶν ἁγίων Χριστὸς μετατίθησι.

150 Δεῦτε οἱ πιστοὶ | τῷ τάφῳ προσέλθωμεν
τῆς θεομήτορος·
καὶ περιπτυζώμεθα | καρδίας χεῖλη, ὄμματα, μέτωπα
εἰλικρινῶς προσάπτοντες· | καὶ ἀρυσώμεθα
ἱαμάτων | ἄφθονα χαρίσματα.
155 ἐκ πηγῆς ἀενάου βλυστάνοντα.

Δέχου παρ' ἡμῶν | ψδὴν τὴν ἐξόδιον,
μητρὸς τοῦ ζῶντος θεοῦ·
καὶ τῇ φωτοφόρῳ σου | καὶ θείᾳ ἐπισκίασον χάριτι,
τῷ βασιλεῖ τὰ τρόπαια, | τῷ φιλοχρίστῳ λαῷ
160 τὴν εἰρήνην, | ἄφεςιν τοῖς μέλπουσι
καὶ ψυχῶν σωτηρίαν βραβεύουσα.

VIII

Κανὼν ἀναστάσιμος τῆς Ὀκτωήχου (Ὀκτ. σελ. 19)

ἤχος α'.

ψδὴ α'.

Coῦ ἡ τροπαιοῦχος δεξιὰ
θεοπρεπῶς ἐν ἰσχυΐ δεδόξασται·
αὕτη γὰρ, ἀθάνατε, ἡ πανσθενὴς
ὑπεναντίους ἔθραυσε,
5 τοῖς Ἰσραηλίταις
ὁδὸν βυθοῦ καινουρήσασα.

Ὁ χερσὶν ἀχράντοις ἐκ χοῶς
θεουργικῶς κατ' ἀρχὰς διαπλάσας με
χεῖρας διεπέτας ἐν τῷ σταυρῷ,
ἐκ γῆς ἀνακαλούμενος
10 τὸ φθαρέν μου σῶμα,
ὃ ἐκ παρθένου προσεΐληφας.

140 γεραίρουσαν A — 146 ἀγαλλιασώμεθα A — 153 ἀρυσώμεθα A — 155 βλυστάζοντα A — 161 βραβεύουσαν A

Canon octava quaque dominica inter diem festum Omnium sanctorum et Paschatis cantari vel recitari solet — Codd. AD — v. 3 ἀθάνατε ex ἀθάνατος corr. A

Νέκρωσιν ὑπέστη δι' ἐμέ
καὶ τὴν ψυχὴν τῷ θανάτῳ προδίδωσιν 40
ὁ ἐμπνεύσει θείᾳ ψυχὴν μοι ἐνθεῖς,
καὶ λύσας αἰωνίων δεσμῶν
15 καὶ κυριότητος
τῇ ἀφθαρσίᾳ ἐδόξασεν.

Χαῖρε, ἡ τῆς χάριτος πηγὴ,
χαῖρε, ἡ κλίμαξ καὶ πύλη οὐράνιος·
χαῖρε, ἡ λυχνία καὶ στάμνος χρυσῇ
καὶ ὄρος ἀλατόμητον,
20 ἡ τὸν Ζωοδότην
Χριστὸν τῷ κόσμῳ κυήσας.

ψδὴ γ'.

Ὁ μόνος εἰδὼς τῆς τῶν βροτῶν
οὐσίας τὴν ἀσθένειαν,
καὶ συμπαθῶς αὐτὴν μορφωσάμενος
περιζωσὼν με ἐξ ὕψους δύναμιν,
25 τοῦ βοᾶν σοι· ἅγιος, ὁ ναὸς ὁ ἐμψυχος
τῆς ἀφράστου σου δόξης, φιλάν-
θρωπε.

Θεὸς μου ὑπάρχων, ἀγαθὲ,
πεσόντα κατωκτείρηςας
καὶ καταβῆναι πρὸς με ἠυδόκησας
30 ἀνύψωσάς τε διὰ σταυρώσεως
τοῦ βοᾶν σοι· ἅγιος | ὁ τῆς δόξης κύριος,
ὁ ἀνείκαστος ἐν ἀγαθότητι.

Ζωὴ ἐνυπόστατος, Χριστέ,
ὑπάρχων καὶ φθαρέντα με
35 ὁ συμπαθῆς θεὸς ἐνδυσάμενος
εἰς χοῦν θανάτου καταβάς, δέσποτα.
τὸ θνητὸν διέρρηξας
καὶ νεκρὸς τριήμερος
ἀναστὰς ἀφθαρσίαν ἡμφίεσας.

Θεὸν συλλαβοῦσα ἐν γαστρὶ,
παρθένε, διὰ πνεύματος
τοῦ παναγίου ἔμεινας ἄφλεκτος·
ἐπεὶ σε βάτος τῷ νομοθέτῃ Μωσεὶ
φλεγομένη ἄκαυστα | σαφῶς προεμήνυσε
τὴν τὸ πῦρ δεξαμένην τὸ ἄστεκτον.

ψδὴ δ'.

Ὅρος σε τῇ χάριτι τῇ θείᾳ κατάσκιον
προβλεπτικοῖς ὁ Ἀββακοῦμ
κατανοήσας ὀφθαλμοῖς,
ἐκ σοῦ ἐξελεύεσθαι
τοῦ Ἰσραὴλ προανεφώνει τὸν ἅγιον
50 εἰς σωτηρίαν ἡμῶν καὶ ἀνάπλασιν.

Τίς οὗτος σωτὴρ ὁ ἐξ Ἐδῶμ ἀφικόμενος
στεφηφορῶν ἐξ ἀκανθῶν
πεφοινιγμένος τὴν στολὴν
ἐν ξύλῳ κρεμάμενος;
55 τοῦ Ἰσραὴλ ὑπάρχει οὗτος ὁ ἅγιος
εἰς σωτηρίαν ἡμῶν καὶ ἀνάπλασιν.

Ἴδετε λαὸς τῶν ἀπειθῶν καὶ αἰσχύνθητε
ὄν ὡς κακοῦργον γὰρ ὑμεῖς
ἀναρτηθῆναι ἐν σταυρῷ
60 Πιλάτον ἡτήσασθε
φρενοβλαβῶς, θανάτου λύσας τὴν
δύναμιν
θεοπρεπῶς ἐξανέστη τοῦ μνήματος.

Ξύλον σε, παρθένε, τῆς ζωῆς ἐπιστά
μεθα·
οὐ γὰρ τῆς γνώσεως καρπὸς
65 θανατηφόρος τοῖς βροτοῖς
ἐκ σοῦ ἀνεβλάστησεν,
ἀλλὰ ζωῆς τῆς αἰδίου ἀπόλαυσις
εἰς σωτηρίαν ἡμῶν τῶν ὑμνούντων σε.

15 ἐδόξασας A — 26 ἀχράντου Oct. — 30 τε D: δὲ A με Oct. — 31 ὁ ναὸς ὁ ἐμψυχος ὁ ἀνείκ. D — 35 ὡς συμπ. D — 37 νεκροῦς Oct. — 38 ἡμφίεσεν A — 43 φλεγομένην Oct — 45 unum tantum verum hirmu huius et sequentis carminis exaratum exhibet D, quo cum accedat sententia parum cum reliquis atrophis conexa, hirmos si minus omnis, at certe aliquot huius canonis ab Ioanne Damasceno extrinsecus adscitos esse iudico. — 48 ἐκ σοῦ A m. pr.: ἐξ οὗ A m. pr. — ἐξελεύεσθαι καὶ ἐξελεύεσθαι, ut videtur, corr. A — 53 πεφοινιγμένος ex πεφοινημένος corr. A — 60 Πιλάτον D: Πιλάτω A — 64 βρώσεως D

ψδὴ ε'.

Ο φωτίσας

70 τῇ ἐλλάμψει τῆς cῆς παρουσίας
καὶ φαιδρύνας [Χριστέ,
τῷ σταυρῷ σου τοῦ κόσμου τὰ πέρατα,
τὰς καρδίας φωτίσον φωτὶ
τῆς cῆς θεογνωσίας
75 τῶν ὀρθοδόξως ὑμνούντων σε.

Τὸν ποιμένα

τῶν προβάτων τὸν μέγαν καὶ κύριον
Ἰουδαῖοι
διὰ ξύλου σταυροῦ ἐθανάτωσαν·
80 ἀλλ' αὐτὸς ὡς πρόβατα νεκροὺς
ἐν ᾄδῃ τεθαμμένους
κράτους θανάτου ἐρρύσατο.

Τῷ σταυρῷ σου

τὴν εἰρήνην εὐαγγελισάμενος
85 καὶ κηρύξας
αἰχμαλώτοις, σωτήρ μου, τὴν ἄφεσιν
τὸν κρατοῦντα ἡσχυνας, Χριστέ,
γυμνὸν ἡπορημένον
δείξας τῇ θεΐᾳ ἐγέρσει σου.

90 Τὰς αἰτήσεις

τῶν πιστῶς αἰτουμένων, πανύμνητε,
μὴ παρίδης,
ἀλλὰ δέχου καὶ ταύτας προσάγαγε
τῷ υἱῷ σου, ἄχραντε, θεῷ,
95 τῷ μόνῳ εὐεργέτῃ·
σε γὰρ προστάτιν κεκτήμεθα.

ψδὴ ε'.

Ἐκύκλωσεν ἡμᾶς ἐσχάτη ἄβυσσος,
οὐκ ἔστιν ὁ ρυόμενος·

ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς·
100 cῶσον τὸν λαόν σου ὁ θεὸς ἡμῶν·

cὺ γὰρ ἰσχύς | τῶν ἀσθενούντων
καὶ ἐπανόρθωσις.

Τῷ πταίσματι τοῦ πρωτοπλάστου, κύ-
δεινῶς ἐτραυματίσθημεν, [ριε,
τῷ δὲ μύλωπι ἰάθημεν τῷ cῷ,
105 ὧ ὑπὲρ ἡμῶν ἐτραυματίσθης, Χριστέ·
cὺ γὰρ ἰσχύς | τῶν ἀσθενούντων
καὶ ἐπανόρθωσις.

Ἀνήγαγες ἡμᾶς ἐξ ᾄδου, κύριε,
τὸ κῆτος χειρωσάμενος

τὸ παμφάγον, παντοδύναμε, τῷ cῷ
110 κράτει καθελὼν αὐτοῦ τὴν δύναμιν·
cὺ γὰρ ζωὴ | καὶ φῶς ὑπάρχεις
καὶ ἡ ἀνάστασις.

Εὐφραίνονται ἐν σοὶ, παρθένε ἄχραντε,
τοῦ γένους οἱ προπάτορες,
τὴν Ἐδὲμ ἀπολαβόντες διὰ σοῦ,
115 ἣν ἐκ παραβάσεως ἀπώλεσαν·
cὺ γὰρ ἀγνή | καὶ πρὸ τοῦ τόκου
καὶ μετὰ γέννησιν.

ψδὴ ζ'.

Се νοητὴν, | θεοτόκε, κάμινον
κατανοοῦμεν οἱ πιστοί·
ὡς γὰρ παῖδας ἔσωσε τρεῖς,
120 ὁ ὑπερυψούμενος | κόσμον ἀνεκαίνισεν
ἐν τῇ γαστρὶ σου ὀλόκληρον,
ὁ αἰνετὸς τῶν πατέρων
θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Ἐφριξε γῇ, | ἀπεστράφη ἥλιος
καὶ συνεσκότασε τὸ φῶς·

125 διερράγη τὸ τοῦ ναοῦ
θεῖον καταπέτασμα,
πέτραι δὲ ἐσχίσθησαν·

81 τεθειμένος D — 87 ἰσχυνας A — 90 loco eius, quod ex D repetivimus, in cod. A hoc theotokion exaratum est: Εὐφραίνονται οὐρανῶν αἱ δυνάμεις ὁρῶσαι σε· ἀγάλλονται σὺν αὐταῖς τῶν βροτῶν τὰ συστήματα· τῷ γὰρ τόκῳ ἡγνῶνται τῷ σωτῇ παρθένε θεοτόκε· ὃν ἐπαξίως δοξάζομεν, cuius numeri parum excediti sunt. — 108 τὸ κῆτος . . . τὸ παμφάγον ex τοῦ κήτους . . . τοῦ παμφάγου, ut videtur, corr. A — 120 ὅλον με τὸν ἄνθρωπον, ἐν τῇ γαστρὶ σου ἀνέπλασεν Oct.

διὰ σταυροῦ γὰρ ἦρθη ὁ δίκαιος,
ὁ αἰνετὸς τῶν πατέρων
θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

ὁ αἰνετὸς τῶν πατέρων
θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

130 Cὺ γεγονῶς | ὡσεὶ ἀβοήθητος
καὶ τραυματίας ἐν νεκροῖς
ἐκουσίως τὸ καθ' ἡμᾶς,
ὁ ὑπερυψούμενος
πάντας ἡλευθέρωσας
καὶ κραταιᾷ χειρὶ συνανέστησας,

135 Χαῖρε, πηγὴ | αἰεζώου νάματος·
χαῖρε, παράδεισε τρυφῆς·
χαῖρε, τεῖχος τὸ τῶν πιστῶν·
χαῖρε, ἀπειρόγαμε·
χαῖρε, ἡ παγκόσμιος χαρὰ,
δι' ἧς ἡμῖν ἐξανέτειλεν
140 ὁ αἰνετὸς τῶν πατέρων
θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

ψδὴ η'.

Ἐν καμίνῳ παῖδες Ἰσραὴλ, | ὡς ἐν χωνευτηρίῳ,
τῷ κάλλει τῆς εὐσεβείας | καθαρώτερον χρυσοῦ
ἀπέστιλβον ψάλλοντες·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον, ὑμνεῖτε
145 καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὁ βουλήσει ἅπαντα ποιῶν, | ὁ καὶ μετασκευάζων,
ἐκτρέπων σκιὰν θανάτου | εἰς αἰώνιον ζωὴν
τῷ πάθει σου, λόγε θεοῦ,
ἐκ ἀπαύστως πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνοῦμεν
150 καὶ ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Cὺ καθεῖλες σύντριμμα, Χριστέ, | καὶ τὴν τλαιπωρίαν
ἐν πύλαις καὶ ὀχυρώμασι τοῦ ἄδου ἀναστὰς
ἐκ τάφου τριήμερος·
ἐκ ἀπαύστως πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνοῦσι
155 καὶ ὑπερυψοῦσιν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὴν ἀσπόρως καὶ ὑπερφυῶς | ἐξ ἀστραπῆς τῆς θείας
τεκοῦσαν τὸν μαργαρίτην | τὸν πολύτιμον, Χριστὸν,
ὑμνήσωμεν λέγοντες·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον, ὑμνεῖτε
160 καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

127 ἦρται D — vv. 127 et 133 voce hiasyllaba abundant. — 135 cod. D hoc alterum exhibet theotokion: Χαῖρε σεμνὴ, τοῦ Ἀδάμ τὸ κύδιον, ἐξ οὗ προήλθεν ὁ ποιμὴν, ἐνδυόμενος ἀληθῶς, ὅλον με τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὑπερυψούμενος, δι' εὐσπλαγχνίαν ἀκατάληπτον, ὁ αἰνετὸς τῶν πατέρων. — 138 numeris reliquarum stropharum incisio ante vocabulum χαρὰ commendatur. — 143 ψάλλοντες D: λέγοντες A. — 144 post ἔργα et in hac et in quarta strophā κυρίου add. Oct. — 145 ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς A, in reliquis strophis cum Oct. conspirat cod. A, cod. D extrema verba strophae omittit. — 149 ψε κύριον in secunda et tertia strophā Oct. — expectamus ὑμνοῦσι καὶ ὑπερυψοῦσι. — 156 hoc eius, quod ex cod. D recepinus, cod. A hoc alterum exhibet theotokion: χαῖρε θρόνε ἑξοφῆς θεοῦ, πιστῶν χαῖρε τὸ τεῖχος, δι' ἧς φῶς τοῖς ἐν ἐσῶται ἐξανέτειλε Χριστός, τῶς αὖ μακαρίζουσι καὶ βοῶσιν· πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε

ὦδὴ θ'.

Τύπον τῆς ἀγνῆς λοχείας σου
 πυρπολουμένη βάτος ἔδειξεν ἄφλεκτος·
 καὶ νῦν καθ' ἡμῶν | τῶν πειρασμῶν ἀγριαίνουσιν
 κατασβέσαι αἰτοῦμεν τὴν κάμινον,
 165 ἵνα σε, θεοτόκε, | ἀκαταπαύστως μεγαλύνωμεν.

ὦ πῶς ὁ λαὸς ὁ ἄνομος,
 ὁ ἀπειθής καὶ πονηρὰ βουλευσάμενος
 τὸν ἀλάστορα | καὶ ἀσεβῆ ἔδικαίωσε,
 τὸν δὲ δίκαιον ζύλῳ κατέκρινε,
 170 τὸν κύριον τῆς δόξης, | ὃν ἐπαξίως μεγαλύνομεν.

ὦ πῶς ὁ ἀμνὸς ὁ ἄμωμος,
 ὁ τὴν τοῦ κόσμου ἁμαρτίαν ἀράμενος,
 σὲ δοξάζομεν, | τὸν ἀναστάντα τριήμερον,
 σὺν πατρὶ καὶ τῷ θείῳ σου πνεύματι,
 175 καὶ κύριον τῆς δόξης | θεολογοῦντες μεγαλύνομεν.

ὦ σὺ τὸν λαόν σου, κύριε,
 ὃν περ ἐκτίσω τῷ τιμίῳ σου αἵματι,
 κατ' ἐχθρῶν ἰσχὺν | τῷ βασιλεῖ χαριζόμενος
 καὶ ταῖς καῖς ἐκκλησίαις, φιλάνθρωπε,
 180 βραβεύων τὴν εἰρήνην | τῆς θεοτόκου ταῖς ἐντεύξεσιν.

Θ Ε Ο Φ Α Ν Ο Υ Σ

I

Κανὼν εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς θεοτόκου (Μαρτ. 25).

Ἡ ἀκροστιχὶς κατ' ἀλφάβητον.

ἦχος δ'.

ὦδὴ α'.

κατὰ τὸ «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου.»

Ἀιδέτω σοι, δέσποινα, | κινῶν τὴν λύραν τοῦ πνεύματος
 Δαυὶδ ὁ προπάτωρ σου· | ἄκουσον, θύγατερ,

161 τύπος Α — 162 πυρπολουμένην βάτον ἔδειξεν ἄφλεκτον Α — 174 πατρί τε Oct. contra numerorum aequalitatem. — 175 δόξης ὃν ἐπαξίως Α — 176 loco eius quod ex cod. D recepimus cod. A hoc theotokion exhibet: Ἄπας ἐγκωμίων, πάναγνε, νόμος ἡττάται τῷ μεγέθει τῆς δόξης σου· ἀλλὰ δέσποινα παρ' οἰκετῶν ἀναξίων σου, ἐξ εὐνοίας δὲ σοὶ προσφερόμενον (scr. προσφερομένων) προσδέχου, θεοτόκε, μετ' εὐμενοίας (scr. εὐμενείας) τὸ ἐφύμνιον.

Duae extremae huius canonis odae ab Ioanne Monacho compositae esse feruntur, unde intellegitur, qua de causa inde ab octava oda novus literarum in initiis singulorum versuum collocatarum ordo ordiatur — Cod. A — v. 1 Psalm. XLIV 11

τὴν χαρμόσυνον | φωνὴν πρὸς τοῦ ἀγγέλου·
χαρὰν γὰρ μηνύει σοι | τὴν ἀνεκκλάλητον.

Ὁ ἄγγελος.

Βοῶ σοι γηθόμενος· | κλῖνον τὸ οὖς σοῦ καὶ πρόσχες μοι
5 θεοῦ καταγγέλλοντι | σύλληψιν ἄσπορον·
εὖρες χάριν γὰρ | ἐνώπιον κυρίου,
ἦν εὖρεν οὐδέποτε | ἄλλη τις, πάνταγνε.

Ἡ θεοτόκος.

Γνωσθήτω μοι, ἄγγελε, | τῶν σῶν ῥημάτων ἡ δύναμις·
πῶς ἔσται ὁ εἶρηκας; | λέγε σαφέστατα,
10 πῶς συλλήψομαι | παρθένος οὖσα κόρη;
πῶς δὲ καὶ γενήσομαι | μήτηρ τοῦ κτίσαντος;

Ὁ ἄγγελος.

Δολίως με φθέγγεσθαι | διαλογίζῃ, ὡς ἔοικε,
καὶ χαίρω θεώμενος | τὴν σὴν ἀσφάλειαν·
θάρσει, δέσποινα· | θεοῦ γὰρ βουλομένου
15 ῥαδίως περαίνεται | καὶ τὰ παράδοξα.

ψδὴ γ'.

κατὰ τὸ «Τοὺς σοὺς ὑμνολόγους.»

Ἡ θεοτόκος.

Ἐξέλιπεν ἄρχων ἐξ Ἰούδα, | ὁ χρόνος ἐπέστη δὲ λοιπὸν,
καθ' ὃν ἀναφανήσεται | ἡ τῶν ἐθνῶν ἐλπίς, ὁ Χριστός·
σὺ δὲ, πῶς τοῦτον τέξομαι | παρθένος οὖσα, σαφήνισον.

Ὁ ἄγγελος.

Ζητεῖς παρ' ἐμοῦ γινῶναι, παρθένε, | τὸν τρόπον συλλήψεως τῆς σῆς·
20 ἄλλ' οὗτος ἀνερμήνευτος· | τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον
δημιουργῷ δυνάμει σοι | ἐπισκιάσαν ἐργάζεται.

Ἡ θεοτόκος.

Ἡ ἐμὴ προμήτωρ δεξαμένη | τὴν γνώμην τοῦ ὄψεως, τρυφῆς
τῆς θείας ἐξωστράκισται· | διόπερ καὶ γὰρ δέδοικα
τὸν ἀσπασμόν τὸν ξένον σοι, | εὐλαβουμένη τὸν ὀλισθόν.

Ὁ ἄγγελος.

25 Θεοῦ παραστάτης ἀπεστάλην | τὴν θείαν μηνύσαι σοι βουλήν·
τί με φοβῇ, πανάμωμε, | τὸν μᾶλλον σὲ φοβούμενον;
τί εὐλαβεῖ με, δέσποινα, | τὸν σὲ σεπτῶς εὐλαβούμενον;

3 φωνὴν τὴν τοῦ Barth. — 6 γὰρ χάριν A, quo numerorum dulcedo minuitur — 9 malo σαφέστερον — 11 κτίστου μου Barth. — 15 τὰ om. A — 18 παρθένον A — 22 Genes. III — 25 μηνύσων Barth. — σοι βουλήν schol. cod. A Barth.: συμβουλήν A

ψδὴ δ'.

κατὰ τὸ «Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ»

Ἡ θεοτόκος.

Ἰερὰν τινα παρθένον | τεξομένην ἀκήκοα
 τοῦ προφήτου πάλαι | τὸν Ἑμμανουὴλ προθεςπίσαντος·
 30 ἐπιποθῶ δὲ τὸ γνῶναι, | πῶς θεότητος
 τὴν ἀνάκρασιν | φύσις βροτῶν ὑποστήσεται;

Ὁ ἄγγελος.

Κατεμήνυεν ἡ βάτος | ἀκατάφλεκτος μείναςα
 δεξαμένη φλόγα, | κεχαριτωμένη ἀνύμφευτε,
 τοῦ κατὰ σὲ μυστηρίου | τὸ παράδοξον·
 35 μετὰ τόκον γὰρ | μενεῖς, ἀγνή, ἀειπάρθενος.

Ἡ θεοτόκος.

Λαμπρυνόμενος τῷ φέγγει | τοῦ θεοῦ παντοκράτορος,
 ἀληθείας κήρυξ, | λέγε, Γαβριὴλ, ἀληθέστατα·
 πῶς ἀκηράτου μενούσης | τῆς ἀγνείας μου
 λόγον τέξομαι | μετὰ σαρκὸς τὸν ἀκύματον;

Ὁ ἄγγελος.

40 Μετὰ δέους σοι ὡς δοῦλος | τῇ κυρίᾳ παρίσταμαι·
 μετὰ φόβου, κόρη, | νῦν κατανοεῖν εὐλαβοῦμαί σε·
 ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον | καταβήσεται
 ἐπὶ σὲ λόγος | ὁ τοῦ πατρὸς, ὡς ἠυδόκησεν.

ψδὴ ε'.

κατὰ τὸ «Ἐξέστη τὰ κύμπαντα.»

Ἡ θεοτόκος.

Νοεῖν σου οὐ δύναμαι | τῶν λόγων τὴν ἀκρίβειαν·
 45 θαύματα γὰρ γέγονε πολλάκις
 θείᾳ δυνάμει | τερατουργούμενα,
 σύμβολα καὶ τύποι νομικοί,
 τέτοκε παρθένος δὲ | ἀπειράνδρως οὐδέποτε.

Ὁ ἄγγελος.

Ξενίζη, πανάμωμε· | καὶ ξένον γὰρ τὸ θαῦμά σου·
 50 μόνη γὰρ τὸν πάντων βασιλέα
 δέξῃ ἐν μήτρᾳ | σαρκωθησόμενον·
 καὶ σὲ προτυποῦσι προφητῶν
 ῥήσεις καὶ αἰνίγματα | καὶ τοῦ νόμου τὰ σύμβολα.

29 προθεςπίζοντα A, unde coniciās προθεςπίζοντος. cf. Ies. VII 14 — 30 τοῦ γνῶναι Barth. — 32 κατεμήνυεν A — 34 ἀπόρρητον Barth. — 35 μενεῖς γὰρ A — 50 βασιλέαν A
 51 μήτρα σου A

Ἦ θεοτόκος.

Ὁ πᾶσιν ἀχώρητος | καὶ πᾶσιν ἀθεώρητος
55 πῶς οὗτος δυνήσεται παρθένου
μήτραν οἰκῆσαι, | ἣν αὐτὸς ἔπλασε;
πῶς δὲ καὶ συλλήψομαι θεόν,
λόγον τὸν συνάναρχον | τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι;

Ὁ ἄγγελος.

Πρὸς τὸν σὸν προπάτορα | Δαυῖδ ἐπαγγειλάμενος
60 θήσκειν ἐκ καρποῦ τοῦ τῆς κοιλίας
ἐπὶ τοῦ θρόνου | τῆς βασιλείας αὐτοῦ,
τὴν τοῦ Ἰακώβ σὲ καλλονὴν
μόνην ἐξελέξατο | λογικὸν ἐνδιαίτημα.

ψδὴ ε΄

κατὰ τὸ «Ἐβόησε προτυπῶν.»

Ἦ θεοτόκος.

Ῥημάτων σου | τὴν φωνὴν, Γαβριήλ, τὴν χαρμόσυνον
65 δεξαμένη | εὐφροσύνης ἐνθέου πεπλήρωμαι·
χαρὰν γὰρ μηνύεις | καὶ χαρὰν καταγγέλλεις τὴν ἄληκτον.

Ὁ ἄγγελος.

Coὶ δέδοται | ἡ χαρὰ, θεομητορ, ἡ ἔνθεος·
coὶ τὸ χαῖρε | πᾶσα κτίσις κραυγάζει, θεόνυμφε·
cὺ γὰρ μόνη μήτηρ | τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ προωρίσθης, ἀγνή.

Ἦ θεοτόκος.

70 Τῆς Εὐας νῦν | δι' ἐμοῦ καταργείσθω κατάκριμα·
ἀποδότω | δι' ἐμοῦ τὸ ὀφείλημα σήμερον·
δι' ἐμοῦ τὸ χρέος | τὸ ἀρχαῖον δοθήτω πληρέστατον.

Ὁ ἄγγελος.

Ὑπέσχετο | ὁ θεὸς Ἀβραὰμ τῷ προπάτορι
εὐλογεῖσθαι | ἐν τῷ σπέρματι τούτου τὰ ἔθνη, ἀγνή·
75 διὰ σοῦ δὲ πέρας | ἡ ὑπόσχεσις δέχεται σήμερον.

ψδὴ ζ΄.

κατὰ τὸ «Οὐκ ἐλάτρευαν τῇ κτίσει.»

Ἦ θεοτόκος.

Φῶς τὸ αἶνιον | μηνύων ὕλη σώματος
ἐνωθησόμενον
δι' εὐσπλαγχνίαν πολλήν, | φαιδρὸν εὐαγγέλιον,
θεῖα κηρύγματα | νῦν κραυγάζεις μοι·
80 εὐλογημένος, πάνταγνε, ὁ καρπὸς τῆς σῆς κοιλίας.

Ὁ ἄγγελος.

Χαῖρε, δέσποινα | παρθένε, χαῖρε, πάναγνε·
χαῖρε, δοχεῖον θεοῦ·

χαῖρε, λυχνία φωτός, | Ἀδὰμ ἡ ἀνάκλησις,
Εὐας ἡ λύτρωσις, | ὄρος ἅγιον,

85 περιφανὲς ἀγίασμα | καὶ νυμφῶν ἀθανασίας.

Ἡ θεοτόκος.

Ψυχὴν ἤγνισε, | τὸ σῶμα καθηγίασε,
ναὸν εἰργάσατο

χωρητικόν με θεοῦ, | σκηνὴν θεοκόσμητον,
ἔμψυχον τέμενος | ἡ ἐπέλευσις

90 τοῦ παναγίου πνεύματος | καὶ ζωῆς ἁγνὴν μητέρα.

Ὁ ἄγγελος.

Ὡς πολύφωτον | λαμπάδα καὶ θεότευκτον
παστάδα βλέπω σε·

νῦν ὡς χρυσὴ κιβωτός | τοῦ νόμου τὸν πάροχον
δέχου, θεόνυμφε, | εὐδοκῆσαντα

95 τὴν τῶν ἀνθρώπων ρύσασθαι | διὰ σοῦ φθαρτὴν οὐσίαν.

ὥδὴ ἡ·

κατ' ἀλφάβητον.

Ὁ ἄγγελος.

Ἄκουε, κόρη παρθένε ἁγνή,
εἰπάτω δὴ ὁ Γαβριήλ,
Βουλὴν ὑψίστου ἀρχαίαν ἀληθινήν.
Γενοῦ πρὸς ὑποδοχὴν ἐτοίμη θεοῦ·

100 Διὰ σοῦ γὰρ ὁ ἀχώρητος
βροτοῖς ἀναστραφῆσεται·
διὸ καὶ χαίρων βοῶ·

εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν
κύριον.

Ἡ θεοτόκος.

Ἐννοια πᾶσα ἡττάται βροτῶν,
105 ἀντέφησεν ἡ παρθένος,
Ζητοῦσα ἅπερ μοι φθέγγῃ παράδοξα·
Ἦσθην σου τοῖς λόγοις, ἀλλὰ δέδοικα
Θαμβηθεῖσα, μὴ ἀπάτη με

ὡς Εὐὰν πόρρω πέμψης θεοῦ·

110 ἀλλ' ὅμως ἤδη βοῶ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν
κύριον.

Ὁ ἄγγελος.

Ἴδε, σοὶ τὸ ἄπορον λέλυται,
φησὶ πρὸς ταῦτα [ὁ] Γαβριήλ·
Καλῶς γὰρ ἔφης τὸ πρᾶγμα δυστέκ-
μαρτον.

115 Λόγοις σῶν χειλέων πειθαρχοῦσα
λοιπὸν

Μὴ ἀμφίβαλλε ὡς πλάσματι,
ὡς πράγματι δὲ πίστευε·

ἐγὼ γὰρ χαίρων βοῶ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν
κύριον.

86 καὶ σῶμα Barth. — 94 δέχου πανάμωμε Barth. — 101 ἀναστραφῆσεται Barth.: συναναστρέφεται A — 103 Exclamatio εὐλογεῖτε κ. τ. λ. a reliqua stropharum parte ita disincta est, ut acrostichidis ordinem interrumpat — 110 ἤδη βοῶ] ἴδε βοᾷς et in hac et in quarta strophā Barth. — 112 nescio an τὸ vel σοὶ delendum sit — 113 ὁ cum superfluat uncinis inclusimus — 116 ἀμφίβαλε A

Ἦ θεοτόκος.

120 Νόμος οὗτος θεόθεν βροτοῖς,
ἢ ἄμεμπτος αὖθις φησὶ,
Ξυνοῦ ἐξ ἔρωτος τόκον προέρχεται·
Οὐκ οἶδα συζύγου παντελῶς ἡδονήν·
Πῶς οὖν λέγεις, ὅτι τέξομαι;
125 φοβοῦμαι, μὴ ἀπάτη λαλήσῃ·
ἄλλ' ὅμως ἤδη βοῶ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν
κύριον.

Ὁ ἄγγελος.

Ῥήματα, ἅπερ μοι φθέγγῃ, σεμνή,
ὁ ἄγγελος πάλιν βοᾷ,
130 Συνήθη πέλει λοχείας ἀνθρώπων
θνητῶν·
Τὸν ὄντως θεόν σοι ἐπαγγέλλομαι
Ὑπὲρ λόγον τε καὶ ἔννοιαν
σαρκούμενον, ὡς οἶδεν αὐτός·
διὸ καὶ χαίρων βοῶ·
135 εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν
κύριον.

Ἦ θεοτόκος.

Φαίνῃ μοι ἀληθείας ῥήτωρ,
κατέθετο ἡ παρθένος·
Χαρᾶς κοινῆς γὰρ ἐλήλυθας ἄγγελος·
Ψυχὴν οὖν ἐπεὶ συγκαθήγνισμαι σώ-
ματι,
140 Ὡς τὸ ῥήμά σου, γενέσθω μοι·
σκηνούτω ἐν ἐμοὶ ὁ θεὸς,
πρὸς ὃν βοῶ μετὰ σοῦ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν
κύριον.

ψδὴ θ'.

κατ' ἀλφάβητον ἀντιστρόφως.

Ὡς ἐμψύχῳ θεοῦ κιβωτῷ
145 Ψαυέτω μηδαμῶς χεὶρ ἀμυήτων·

Χεὶλὴ δὲ πιστῶν τῇ θεοτόκῳ ἀσιγήτως
Φωνὴν τοῦ ἀγγέλου ἀναμέλποντα
ἐν ἀγαλλιάσει βοάτω·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

150 Ὑπὲρ ἔννοιαν συλλαβοῦσα θεὸν
Τῆς φύσεως θεσμούς ἐλαθες, κόρη·
Κὺ γὰρ ἐν τῷ τίκτειν τὰ μητέρων
διέδρας,
Ρευστὴ φύσις καίπερ καθεστηκυῖα·
ὅθεν ἐπαξίως ἀκούεις·
155 χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

Πῶς πηγάζεις γάλα, παρθένε ἀγνή;
Οὐ φέρει ἐξειπεῖν γλῶσσα βροτεία·
Ξένον γὰρ φύσεως ἐπιδείκνυσαι
πρᾶγμα
Νομίμου γονῆς ὄρους ὑπερβαῖνον·
160 ὅθεν ἐπαξίως ἀκούεις·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

Μυστικῶς ταῖς ἱεροτεύκτοις γραφαῖς
Λαλεῖται περὶ σοῦ, μήτερ ὑψίστου·
Κλίμακα γὰρ πάλαι Ἰακώβ σε προ-
τυποῦσαν

165 Ἰδὼν ἔφη· βάσις θεοῦ αὕτη·
ὅθεν ἐπαξίως ἀκούεις·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

Θαυμαστὸν τῷ ἱεροφάντῃ Μωσεὶ
Ἦ βάτος καὶ τὸ πῦρ ἔδειξε τέρας·
170 Ζητῶν δὲ τὸ πέρας εἰς διάβασιν
χρόνου
Ἐν κόρῃ ἀγνῇ, ἔφη, κατοπτεύσω·

130 συνήθους Barth. — 133 ὡς οἶδεν αὐτὸς de conit. scrip. hinc · ὡς αὐτὸς οἶδεν ἐκ σοῦ A sed ἐκ σοῦ in rasura, ὡς οἶδεν ἐκ σοῦ Barth. — 136 fort : τῆς ἀληθείας — 139 συγκαθήγνισμαι σώματι A cum schol. : καθήγνισμαι πνεύματι Barth. — 144 post ἐμψύχῳ νομ. duarum vel trium syllabarum, ut οἶση vel κόρη, excludisse videtur — 148 βοᾷ A cum rasura post a — 153 φύσις per Barth. — 164 Genes. XXVIII 12-13. — 168 θαυμαστὸν A m. pr. Barth. : θαυμαστῶς A m. sec. — παράδοξον, post Μωσεὶ m. pr. additum, m. sec. deleuit A — 169 Exod. III 2.

ἦ ὡς θεοτόκῳ λεχθείη·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

Δανιήλ σε ὄρος καλεῖ νοητόν,
175 Γεννήτριαν θεοῦ ὁ Ἡσαΐας·

Βλέπει δὲ ὡς πόκον Γεδεών· ὁ
Δαυῖδ δὲ
Ἀγίαςμα φάσκει, πύλην δέ σε ἄλλος·
ὁ Γαβριήλ δέ σοι κραυγάζει·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

ΙΩΣΗΦ ΤΟΥ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΥ

I

Κανὼν εἰς ἀνάμνησιν τοῦ σεισμοῦ ἔτει 740 γεγονότος (Ὀκτωβ. 26).

Ἡ ἀκροστιχίς:

«ὦ Χριστέ, τῆς γῆς τὸν κλόνον παῦσον τάχος· Ἰωσήφ.»

ἦχος πλ. β'.

ψδὴ α'.

Ὡς φοβερὰ ἡ ὀργή σου, | ἐξ ἧς ἡμᾶς
ἐλυτρώσω, κύριε, | μὴ συγχώσας ἐν τῇ γῇ
ἅπαν τὸ ἀνάστημα ἡμῶν!
εὐχαρίστως σε διὸ | ἀεὶ δοξάζομεν.

5 Χαίρων ἀεὶ καθ' ἐκάστην | τῇ παντελεῖ
διορθώσει, δέσποτα, | ὥσπερ φύλλον εὐτελὲς
διασεύεις ἅπασαν τὴν γῆν,
εἰς τὸν φόβον σου πιστοὺς | στηρίζων, κύριε.

Ῥύσαι σεισμοῦ βαρυτάτου | πάντας ἡμᾶς
10 καὶ μὴ δώης, κύριε, | ἀπολέσθαι παντελῶς
τὴν κληρονομίαν σου, πολλοῖς
παροργίζουσιν κακοῖς | σὲ τὸν μακρόθυμον.

Ἰκετικῶς σοι βοῶμεν, | μήτερ θεοῦ,
τὰ συνήθη σπλάγχνα σου | ἐπὶ πόλιν καὶ λαὸν
15 συμπαθῶς δεικνύουσα σεισμοῦ
βαρυτάτου καὶ φθορᾶς | ἡμᾶς ἀπάλλαξον.

173 Daniel II 35. 45. — 175 Ies. VII 14. — 176 Iudic. VI 36—40. Psalm. CXXXI 18 — 177 Genes. XXVIII 17.

Odae primae hirmus legitur hic in Octoecho p. 119 ed. Ven.: Ὡς ἐν ἡπείρῳ πεζεύσας ὁ Ἰσραὴλ | ἐν ἀβύσσῳ ἵχνει | τὸν διώκτην Φαραῶ | καθορῶν ποντούμενον θεῷ | ἐπινίκιον ψδὴν ἐβόα ἄωμεν. — v. 16 post hunc versum altera oda intercidit, quam a Iosepho melodo huic canonī insertam fuisse acrostichidis hoc loco facta lacuna docet.

ὤδῃ γ'.

Ἡ γῆ μαστίζεται, ἡμῶν | κακῶς διακειμένων
καὶ αἰετὴν ὀργὴν σου | συγκινούντων καθ' ἡμῶν,
οἰκτίρμον παμβασιλεῦ·
20 ἄλλὰ φεῖσαι, | δέσποτα, τῶν δούλων σου.

Κυρσεῖσας, κύριε, τὴν γῆν | ἐστερέωσας πάλιν,
νουθετῶν, ἐπιστρέφων, | τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν
στηρίζεσθαι ἐν τῷ σῷ
θείῳ φόβῳ | θέλων, ὑπεράγαθε.

25 Γεννῶσας θάνατον πικρὸν | καὶ σειμοὺς βαρυτάτους
καὶ πληγὰς ἀνηκέστους | ἁμαρτίας, ἀδελφοί,
ἐκφύγωμεν καὶ θεὸν
μετανοίας | τρόποις ἐκμειλίζωμεν.

Ἡ μόνη οὖσα ἀγαθὴ | τὸν πανάγαθον λόγον
30 ἐκτενῶς ἐκδυσώπει | τῆς παρούσης τοῦ σειμοῦ
ῥυσθῆναι πάντας ὀργῆς·
θεοτόκε | ἄχραντε, δεόμεθα.

ὤδῃ δ'.

Καλεύεις, κύριε, | τὴν γῆν βουλόμενος
ἐδραμῷ ἀληθείας | πάντας ἡμᾶς,
35 δέσποτα, στηρίζεσθαι | καλυομένους προσβολαῖς
τοῦ δολίου πολεμήτορος.

Τῇ θείᾳ νεύει σου | κλονεῖς τὰ κύμπαντα
καὶ δονεῖς τὰς καρδίας | τῶν ἐπὶ γῆς
κατοικούντων, δέσποτα· | τῆς οὖν δικαίας σου ὀργῆς
40 ἄνες, κύριε, τὰ κύματα.

Οὐδ' ὅλως ἔχοντας | εἰς νοῦν τὸν φόβον σου
ἐκφοβεῖς τῇ κινήσει | πάσης τῆς γῆς,
μόνε εὐσυμπάθητε· | ἄλλὰ συνήθως ἐφ' ἡμᾶς
τὰ ἐλέη σου θαυμάστωσον.

45 Ναόν σε, δέσποινα, | θεοῦ γινώσκοντες
ἐν ἀγίῳ ναῷ σου | χεῖρας οἰκτρὰς
αἵρομεν εἰς δέησιν· | ἴδε τὴν κάκωσιν ἡμῶν
καὶ παράσχου σὴν βοήθειαν.

17 *tertiæ huius odæ himnus exstat in Octoecho p. 120*: Οὐκ ἔστιν ἅγιος ὡς σὺ | κύριος ὁ θεός μου | ὁ ὑψώσας τὸ κέρας | τῶν πιστῶν σου ἀγαθὲ | καὶ στερεώσας ἡμᾶς | ἐν τῇ πέτρᾳ | τῆς ὁμολογίας σου. 33 *Quartæ odæ himnus exstat in Octoecho p. 121*: Χριστός μοι δύναμις | θεὸς καὶ κύριος | ἡ σεπτὴ ἐκκλησία | θεοπρεπῶς | μέλπει ἀνακράζουσα | ἐκ διανοίας καθαρᾶς | ἐν κυρίῳ ἑορτάζουσα — 37 *Psalm. CIII 32*.

ὥδῃ ε'.

Καὶ σὺ, καρδία, κρίσῃτι νῦν
 50 βλέπουσα θεοῦ τὴν ἀπειλὴν
 ἐπικειμένην, καὶ βόησον·
 φρεῖσαι τοῦ λαοῦ σου, δέσποτα κύριε,
 καὶ παῦσον τὴν δικαίαν ὀργὴν σου, εὖσπλαγχνε.

Λαὸν καὶ πόλιν, ἥνπερ τῷ σὺ
 55 αἵματι ἐκτίσω, Ἰησοῦ,
 μὴ παραδῶς εἰς ἀπώλειαν
 ἐν τῷ συνταράσσειν τὴν γῆν σεισμῷ φοβερῷ·
 χορὸς τῶν ἀποστόλων | καθικετεύει σε.

Ὅδοὺς σου, δέσποτα, τὰς ὁρθὰς
 60 γνῶμη ὑπεκκλίνοντες στρεβλῇ
 εἰς ἀγανάκτησιν τρέπομεν
 σὲ τὸν συμπαθῆ τε καὶ ἀμνηστικάκον·
 ἀλλ' ἴλεως, οἰκτίρμον, | γενοῦ τοῖς δούλοις σου.

Νῦν βοηθείας ἦλθε καιρὸς,
 65 νῦν καταλλαγῆς χρεῖα, ἄγνη,
 πρὸς τὸν υἱόν σου καὶ κύριον,
 ὅπως οἰκτειρήσῃ προσκεκρουκότας ἡμᾶς
 καὶ τῆς ἐπικειμένης | ὀργῆς λυτρώσῃται.

ὥδῃ σ'.

Οὐκ ἔχοντες, δέσποτα, | παρρησίαν δυσωπεῖν
 70 οἱ ταπεινοὶ τὸ ὕψος σου,
 τοὺς ἐκλεκτοὺς ἀγγέλους σου εἰς θερμὴν
 κινουμένην παράκλησιν·
 δι' αὐτῶν τῆς ὀργῆς σου | ἐξελοῦ ἡμᾶς.

Νῦν ἔγνωμεν, κύριε, | ὡς ἠθέλησας ἡμᾶς
 75 καὶ οὐδαμῶς συνέχσας
 ὑπὸ τὴν γῆν συμπτῶμασι χαλεποῖς
 πολλὰ πλημμελήσαντας·
 εὐχαρίστως διό σε | μεγαλύνομεν.

49 Quintae huius odae hirmus in Octoecho p. 123 legitur hic: Τῷ θεῷ φέγγει σου ἀγαθὲ | τὰς τῶν ὀρθριζόντων σοὶ ψυχὰς | πόθῳ καταύγασον, δέομαι, | σὲ εἰδέναι, λόγε θεοῦ, | τὸν ὄντως θεόν | ἐκ ζόφου τῶν πταισμάτων | ἀνακαλούμενον. — 69 Sextae huius odae hirmus legitur in Octoecho p. 124 hic: Τοῦ βίου τὴν θάλασσαν | ὑψουμένην καθορῶν | τῶν πειρασμῶν τῷ κλύδωνι | τῷ εὐδίῳ λιμένι σου προσδραμῶν | βοῶ σοι, ἀνάγαγε | ἐκ φθορᾶς τὴν ζωὴν μου, | πολυέλεε.

80 Προστάττεις καλεῦεσθαι | τὰ θεμέλια τῆς γῆς,
ὅπως ἡμεῖς παυώμεθα
οἱ ταπεινοὶ καλεῦεσθαι ἀρετῶν
τῆς κρείττονος στάσεως
καὶ τῷ φόβῳ σου, λόγε, | στηριζώμεθα.

85 Ἁγία θεόνυμφε, | ἀπορούμενον νυνὶ
τὸν σὸν λαὸν οἰκτείρησον,
καὶ μητρικαῖς πρεσβεΐαις τὴν καθ' ἡμῶν
θεοῦ ἀγανάκτησιν
μεταποιήσον τάχος, | δυσωποῦμέν σε.

ψδὴ Ζ'.

90 Ὑπερύμνητος εἶ, κύριε μακρόθυμε,
ὅτι οὐκ ἐθανάτωσας
τοὺς οἰκέτας σου | σπαραγμῷ καὶ κλόνῳ φοβερῷ
τῆς γῆς, ἀλλ' ἐφόβισας ζητῶν
τὸ ἐπιστρέψαι τῶν κακῶν
καὶ ζῆσαι πάντας ἡμᾶς.

95 Στεναγμὸν ἀπὸ καρδίας ἀναπέμψωμεν
καὶ δάκρυα προχέωμεν,
ὅπως ἴλεων | τὸν δεσπότην εὖρωμεν Χριστὸν,
ἐκτρίψαι σεισμῷ πάντας ἡμᾶς
διὰ πληθὺν ἀμαρτιῶν
100 ἐπαπειλοῦντα δεινῶς.

Οἶμοι κράζωμεν καὶ χεῖρας ἐκπετάσωμεν
πρὸς τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον
καὶ παυώμεθα τοῦ λοιποῦ ποιεῖν τὸ πονηρόν·
ἰδοὺ ὁ σωτὴρ ἀγανακτῶν
105 καλεῖται ἅπασαν τὴν γῆν,
στηρίζαι θέλων ἡμᾶς.

Νεῦσον, ἄχραντε, σωθῆναι τοὺς οἰκέτας σου,
ἀπολεσθῆναι μέλλοντας
ἐν ὀργῇ θεοῦ | καὶ θυμῷ μεγάλῳ καὶ φρικτῷ
110 τῆς νῦν ἐπελθούσης ἀπειλῆς
διὰ τὸ πλῆθος τῶν πολλῶν
ἀμαρτημάτων ἡμῶν.

89 Septimae huius odae hic in Odeoecho p. 126 legitur himnu : Δροσοβόλον μὲν τὴν κάμινον εἰργάσατο ὁ ἄγγελος τοῖς οσίοις πασι τοῖς Χαλδαίοις δὲ | καταφλέγον πρόσταγμα θεοῦ | τὸν τύραννον ἐπεισε βοᾶν· | ἐυλογητός εἰ ὁ θεός, | ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

ψδὴ η'.

Τῆς δικαίας σου ταύτης | ὀργῆς, φιλάνθρωπε,
ἐπελθούσης ἄθρόως | συνεταράχθημεν
115 καὶ ἀπελπισμῷ | παντελεῖ συνεσχέθημεν,
προσαγανακτοῦντα | ὀρῶντες καθ' ἡμῶν σε.

Ἀνατείνωμεν χεῖρας, | πιστοὶ, καὶ ὄμματα
πρὸς τὸν μόνον δεσπότην | σῴζειν δυνάμενον,
κράζοντες· Χριστέ, | τὸν θυμὸν σου ἀπόστρεψον
120 ἀφ' ἡμῶν ταχέως | φιλάνθρωπος ὑπάρχων.

Χιλιάδες ἀγγέλων, | μαρτύρων κύλλογος,
προφητῶν, ἀποστόλων, | ὁσίων, ἱεραρχῶν
ἅγιος χορὸς | ἵκετεύει σε, δέσποτα·
φεῖσαι τοῦ λαοῦ σου | τοῦ τεταπεινωμένου.

125 Ὁ γινώσκων, οἰκτίρμον, | τὸ ἀσθενὲς ἡμῶν
καὶ εὐόλισθον πάντῃ | καὶ ἀδιόρθωτον
ἄνες τὴν ὀργὴν | καὶ τὸν τάραχον κόπασον
καὶ τῷ σῷ ἐλέει | οἰκτείρησον τὸν κόσμον.

Συμπαθῆς, θεοτόκε, | τὸν εὐσυμπάθητον
130 ἡ τεκοῦσα σωτήρα, | ἴδε τὴν κάκωσιν
καὶ τὸν στεναγμὸν | τοῦ λαοῦ σου καὶ τάχυνον
τοῦ παρακαλέσαι | ἡμᾶς οἰκτειρηθῆναι.

ψδὴ θ'.

Ἰδοὺ οἱ πάντες ἡμεῖς ἐπταίσαμεν,
καὶ φοβερῶς ἡ γῆ μηδὲν σφαλεῖσα κολάζεται·
135 νουθετῶν γὰρ ἡμᾶς ὁ φιλάνθρωπος
ὄλην αὐτὴν καλεῖ·
λάβωμεν αἴσθησιν
καὶ τῆς σωτηρίας ἑαυτῶν | ἐπιμελώμεθα.

Ὡρῶν καὶ χρόνων ὑπάρχων κύριος
140 μιᾷ ῥοπῇ ἠθέλησας ἐκτρίψαι τοὺς δούλους σου·
ὕπὸ δὲ τῆς πολλῆς εὐσπλαχνίας σου,
δέσποτα, ἐκωλύθης·
εὐχαριστοῦμέν σοι
οἱ ἀναπολόγητοι ἡμεῖς, | μόνε φιλάνθρωπε.

113 Octavae odae hic legitur in Octoecho p. 127 himnus: Ἐκ φλογὸς τοῖς ὁσίοις | δρόσον ἐπήγασας | καὶ δικαίου θυσίαν | ὕδατι ἐφλεξας· | ἅπαντα γὰρ δρᾶς, | Χριστέ, μόνῳ τῷ βούλεσθαι· | σὲ ὑπερυψοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας — 133 Nonae odae himnus in Octoecho p. 128 exstat hic: Θεὸν ἀνθρώποις ἰδεῖν ἀδύνατον, | ὃν οὐ τολμᾷ ἀγγέλων ἀτενίσαι τὰ τάγματα· | διὰ σοῦ δέ, πάναγνε, ὠράθη βροτοῖς | λόγος σεσαρκωμένος· | ὃν μεγαλύνοντες σὺν ταῖς οὐρανίαις στρατιάις σὲ μακαρίζομεν.

- 145 Cεισμοῦ, μαχαίρας, πικρᾶς ἀλώσεως
καὶ ἐθνικῆς, Χριστὲ, ἐπιδρομῆς καὶ συμπτώσεως
καὶ λιμοῦ καὶ λοιμοῦ καὶ κακώσεως
πάσης ἄλλης, οἰκτίρμον,
ρύσαι τὴν πόλιν σου
- 150 ἅπασάν τε χώραν τῶν πιστῶς | ὑμνολογούντων σε.
- Ἦ γῆ ἀγλώσσεως βοᾷ στενάζουσα·
τί με κακοῖς μαινέτε πολλοῖς, πάντες ἄνθρωποι;
καὶ ὑμῶν ὁ δεσπότης φειδόμενος
ὅλην ἐμὲ μαστίζει;
- 155 λάβετε αἰσθησιν
καὶ ἐν μετανοίᾳ τὸν θεὸν | ἐξιλεώσασθε.
- Φθορὰν τῷ τίκτειν μὴ ὑπομείνασα
πάσης φθορᾶς, παρθένε, ἐξελοῦ ἡμᾶς ἅπαντας
καὶ σεισμοῦ βαρυτάτου καὶ θλίψεως,
- 160 παύουσα τοῦ δεσπότου
τὴν ἀγανάκτησιν
ταῖς σαῖς μητρικαῖς καταλλαγαῖς, | θεοχαρίτωτε.

II

Κανὼν εἰς τὴν θεοτόκον τῷ σαββάτῳ τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου (Τριῷδ. σελ. 283).

Ἦ ἀκροστιχίς:

«Χαρᾶς δοχεῖον, σοὶ πρέπει χαίρειν μόνῃ· Ἰωσήφ.»

ἦχος δ'.

ψδὴ α'.

- Χριστοῦ βίβλον ἔμψυχον | ἐσφραγισμένην σε πνεύματι
ὁ μέγας ἀρχάγγελος, | ἀγνή, θεούμενος
ἐπεφώνει σοι· | χαῖρε, χαρᾶς δοχεῖον,
δι' ἧς τῆς προμήτορος | ἀρὰ λυθήσεται.
- 5 Ἀδὰμ ἐπανόρθωσις, | χαῖρε παρθένε θεόνυμφε,
τοῦ ἄδου ἡ νέκρωσις· | χαῖρε πανάμωμε,
τὸ παλάτιον | τοῦ πάντων βασιλέως·
χαῖρε θρόνε πύρινε | τοῦ παντοκράτορος.
- Ῥόδον τὸ ἀμάραντον, | χαῖρε, ἡ μόνῃ βλαστήσασα·
- 10 τὸ μῆλον τὸ εὖοσμον, | χαῖρε, ἡ τέσσα·
τὸ ὁσφράδιον | τοῦ μόνου βασιλέως·
χαῖρε, ἀπειρόγαμε, | κόσμου διάσωμα.

Αγνείας θησαύρισμα, | χαῖρε, δι' ἧς ἐκ τοῦ πτώματος
 ἡμῶν ἐξανέστημεν· | χαῖρε ἡδύπνοον
 15 κρίνον, δέσποινα, | πιστοὺς εὐωδιάζον·
 θυμίαμα εὖοσμον, | μύρον πολύτιμον.

ὠδὴ γ'.

Στάχυν ἢ βλαστήσασα τὸν θεῖον
 ὡς χώρα ἀνήροτος σαφῶς,
 χαῖρε ἔμψυχε τράπεζα,
 20 ἄρτον ζωῆς χωρήσασα·
 χαῖρε τοῦ ζῶντος ὕδατος
 πηγῇ ἀκένωτος, δέσποινα.

Δάμαλις τὸν μόσχον ἢ τεκοῦσα
 τὸν ἄμωμον, χαῖρε, τοῖς πιστοῖς·
 25 χαῖρε ἄμνᾶς κυήσασα
 θεοῦ ἄμνὸν τὸν αἶροντα
 κόσμου παντός τὰ πταίσματα·
 χαῖρε θερμὸν ἱλαστήριον.

Ὁρθρος φαινός, χαῖρε, ἢ μόνη
 30 τὸν ἥλιον φέρουσα Χριστὸν
 φωτὸς κατοικητήριον,
 χαῖρε τὸ σκότος λύσασα
 καὶ τοὺς ζοφώδεις δαίμονας
 ὀλοτελῶς ἐκμειώσασα.

35 Χαῖρε πύλη μόνη, ἣν ὁ λόγος
 διώδευσε μόνος, ἢ μοχλοὺς
 καὶ πύλας ἄδου, δέσποινα,
 τῷ τόκῳ σου συντρίψασα,
 χαῖρε ἢ θεία εἵσοδος
 40 τῶν σωζομένων, θεόνυμφε.

ὠδὴ δ'.

Ἐν φωναῖς ἁγμάτων πίστει
 σοὶ βοῶμεν, πανύμνητε·
 χαῖρε πῖον ὄρος
 καὶ τετυρωμένον ἐν πνεύματι·

45 χαῖρε λυχνία καὶ στάμνε | μάννα φέρουσα
 τὸ γλυκαῖνον
 τὰ τῶν εὐσεβῶν αἰσθητήρια.

Ἰλαστήριον τοῦ κόσμου,
 χαῖρε, ἄχραντε δέσποινα·
 χαῖρε κλίμαξ γῆθεν
 50 πάντας ἀνυψώσασα χάριτι·
 χαῖρε ἢ γέφυρα ὄντως | ἢ μετάρχουσα
 ἐκ θανάτου | πάντας πρὸς ζωὴν τοὺς
 ὑμνοῦντάς σε.

Οὐρανῶν ὑψηλότερα,
 χαῖρε, γῆς, τὸ θεμέλιον
 55 ἐν τῇ σῇ νηδυί,
 ἄχραντε, ἀκόπως βαστάσασα·
 χαῖρε κογχύλη πορφύραν | θείαν βάψασα
 ἐξ αἱμάτων σου
 τῷ βασιλεῖ τῶν δυνάμεων.

Νομοθέτην ἢ τεκοῦσα
 60 ἀληθῶς, χαῖρε δέσποινα,
 τὸν τὰς ἀνομίας
 πάντων δωρεὰν ἐξαλείφοντα·
 ἀκατανόητον βάθος, | ὕψος ἄρρητον,
 ἀπειρόγαμε, | δι' ἧς ἡμεῖς ἐθεώθημεν.

65 Ὡς τὴν πλέξασαν τῷ κόσμῳ
 ἀχειρόπλοκον στέφανον
 ἀνυμνολογοῦμεν,
 χαῖρέ σοι, παρθένε, κραυγάζοντες,
 τὸ φυλακτήριον πάντων | καὶ χαράκωμα
 70 καὶ κραταίωμα | καὶ ἱερὸν καταφύγιον.

46 Tertia oda sequitur modulus huius himni: Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ | ἐπὶ θρόνου θεό-
 τητος | ἐν νεφέλῃ κούφῃ | ἦλθεν Ἰησοῦς ὁ ὑπέρθεος | τῇ ἀκηράτῃ παλάμῃ | καὶ διέσωσε |
 τοὺς κραυγάζοντας· | δόξα, Χριστέ, τῇ δυνάμει σου.

ὥδῃ ε'.

Ὅδὸν ἢ κυήσασα
 ζωῆς, χαῖρε, πανάμωμε,
 ἢ κατακλυσμοῦ τῆς ἀμαρτίας
 -κύσασα κόσμον· | χαῖρε, θεόνυμφε,
 75 ἄκουσμα καὶ λάλημα φρικτόν·
 χαῖρε ἐνδιαίτημα
 τοῦ δεσπότου τῆς κτίσεως.

Ἰσχύς καὶ ὀχύρωμα
 ἀνθρώπων, χαῖρε, ἄχραντε,
 τόπε ἀγιάσματος τῆς δόξης,
 80 νέκρωσις ἄδου, | νυμφὼν ὀλόφωτε·
 χαῖρε τῶν ἀγγέλων χαρμονῇ,
 χαῖρε ἢ βοήθεια
 τῶν πιστῶς δεομένων σου.

Πυρίμορφον ὄχημα
 τοῦ λόγου, χαῖρε, δέσποινα,
 85 ἔμψυχε παράδεισε, τὸ ξύλον
 ἐν μέσῳ ἔχων | ζωῆς τὸν κύριον,
 οὗ ὁ γλυκάσμος ζωοποιεῖ
 πίστει τοὺς μετέχοντας
 καὶ φθορᾷ ὑποκύψαντας.

Ῥωννύμενοι σθένει σου
 90 πιστῶς ἀναβοῶμέν σοι·
 χαῖρε πόλις τοῦ παμβασιλέως,
 δεδόξασμένα | καὶ ἀξιάκουστα
 περὶ ἧς λελάληνται σαφῶς·
 ὄρος ἀλατόμητον,
 χαῖρε βάθος ἀμέτρητον.

95 Εὐρύχωρον σκῆνωμα
 τοῦ λόγου, χαῖρε ἄχραντε·

κόχλος ἢ τὸν θεῖον μαργαρίτην
 προαγαθοῦσα, | χαῖρε πανθαύμαστε,
 πάντων πρὸς θεὸν καταλλαγὴ
 100 τῶν μακαριζόντων σε,
 θεοτόκε, ἐκάστοτε.

ὥδῃ σ'.

Παστὰς τοῦ λόγου ἀμόλυντε,
 αἰτία τῆς τῶν πάντων θεώσεως,
 χαῖρε πανάχραντε,
 τῶν προφητῶν περιήχημα,
 105 χαῖρε τῶν ἀποστόλων
 τὸ ἐγκαλλώπισμα.

Ἐκ σοῦ ἢ δρόκος ἀπέσταξε
 φλογμὸν πολυθείας ἢ λύσασα·
 ὅθεν βοῶμέν σοι·
 χαῖρε ὁ πόκος ὁ ἔνδροκος,
 110 ὃν Γεδεὼν, παρθένε, | προεθεάσατο.

Ἰδοὺ σοι χαῖρε κραυγάζομεν,
 λιμὴν ἡμῖν γενοῦ θαλαττεύουσι
 καὶ ὀρμητήριον
 ἐν τῷ πελάγει τῶν θλίψεων
 115 καὶ τῶν σκανδάλων πάντων
 τοῦ πολεμήτορος.

Χαρὰς αἰτία χαρίτων
 ἡμῶν τὸν λογισμὸν τοῦ κραυγάζειν σοι·
 χαῖρε ἢ ἄφλεκτος
 βάτος, νεφέλη ὀλόφωτε,
 120 ἢ τοὺς πιστοὺς ἀπαύτως
 ἐπισκιάζουσα.

ὥδῃ ζ'.

Ἀνυμνοῦμέν σε | βοῶντες· χαῖρε ὄχημα
 ἡλίου τοῦ νοητοῦ·
 ἄμπελος ἀληθινὴ | τὸν βότρυν τὸν πέπειρον
 ἢ γεωργήσασα, | οἶνον στάζοντα
 125 τὸν τὰς ψυχὰς εὐφραίνοντα | τῶν πιστῶς σε δοξαζόντων.

Ἰατῆρα τῶν ἀπάντων ἢ κυήσασα,
 χαῖρε θεόνυμφε·

ἡ ῥάβδος ἡ μυστικὴ | ἄνθος τὸ ἀμάραντον
 ἡ ἐξανθήσασα, | χαῖρε δέσποινα,
 130 δι' ἧς χαρᾶς πληρούμεθα | καὶ ζωὴν κληρονομοῦμεν.

Ῥητορεύουσα | οὐ σθένει γλῶσσα, δέσποινα,
 ὕμνολογῆσαί σε·
 ὑπὲρ γὰρ τὰ Σεραφίμ | ὑψώθης κυήσασα
 τὸν βασιλέα Χριστὸν, | ὃν ἰκέτευε
 135 πάσης νῦν βλάβης ῥύσασθαι | τοὺς πιστῶς σε προσκυνοῦντας.

Εὐφημεῖ σε | μακαρίζοντα τὰ πέρατα
 καὶ πόθῳ κράζει σοι·
 χαῖρε ὁ τόμος, ἐν ᾧ | δακτύλῳ ἐγγέγραπται
 πατρὸς ὁ λόγος, ἀγνή, | ὃν ἰκέτευε
 140 βίβλῳ ζωῆς τοὺς δούλους σου | καταγράψαι, θεοτόκε.

Ἰκετεύομεν | οἱ δοῦλοί σου καὶ κλίνομεν
 γόνυ καρδίας ἡμῶν·
 κλίνον τὸ οὖς σου, ἀγνή, | καὶ σῶσον τοὺς θλίψεις
 βυθιζομένους ἡμᾶς, | καὶ συντήρησον
 145 πάσης ἐχθρῶν ἀλώσεως | τὴν σὴν πόλιν, θεοτόκε.

ψδὴ η'.

Νηδυῖ τὸν λόγον ὑπεδέξω,
 τὸν πάντα βαστάζοντα ἐβάστασας·
 γάλακτι ἐξέθρεψας | νεύματι τὸν τρέφοντα
 τὴν οἰκουμένην ἅπασαν, | ἀγνή, ᾧ ψάλλομεν·
 150 τὸν κύριον ὕμνεῖτε τὰ ἔργα
 καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Μωσῆς κατενόησεν ἐν βάτῳ
 τὸ μέγα μυστήριον τοῦ τόκου σου·
 παῖδες προεικόνισαν | τοῦτο ἐμφανέστατα
 155 μέσον πυρὸς ἱστάμενοι | καὶ μὴ φλεγόμενοι,
 ἀκήρατε ἀγία παρθένε·
 ὅθεν σε ὕμνοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Οἱ πρώην ἀπάτη γυμνωθέντες
 στολὴν ἀφθαρσίας ἐνεδύθημεν
 160 τῇ κυοφορίᾳ σου· | καὶ οἱ καθεζόμενοι
 ἐν σκότει παραπτύσεων | φῶς κατωπτεύσαμεν,
 φωτὸς κατοικητήριον, κόρη·
 ὅθεν σε ὕμνοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Νεκροὶ διὰ τοῦ Ζωοποιοῦνται·

- 165 Ζωὴν γὰρ τὴν ἐνυπόστατον ἐκύησας·
 εὐλαλοὶ οἱ ἄλαλοι | πρῶην χρηματίζοντες,
 λεπροὶ ἀποκαθαίρονται, | νόσοι διώκονται,
 πνευμάτων ἀερίων τὰ πλήθη
 ἥττηνται, παρθένε, | βροτῶν ἡ σωτηρία.
- 170 Ἡ κόσμῳ τεκοῦσα σωτηρίαν,
 δι' ἧς ἀπὸ γῆς εἰς ὕψος ἤρθημεν,
 χαίροις παντευλόγητε, | σκέπη καὶ κραταίωμα,
 τεῖχος καὶ ὀχύρωμα | τῶν μελωδούντων, ἀγνή·
 τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
- 175 καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ὦδὲ θ'.

- Ἰνα σοὶ πιστοὶ | τὸ χαῖρε κραυγάζωμεν
 οἱ διὰ τοῦ τῆς χαρᾶς
 μέτοχοι γενόμενοι | τῆς αἰδίου, | ῥύσαι ἡμᾶς πειρασμοῦ,
 βαρβαρικῆς ἀλώσεως | καὶ πάσης ἄλλης πληγῆς
- 180 διὰ πλῆθος, κόρη, παραπτώσεων
 ἐπιούσης βροτοῖς ἀμαρτάνουσιν.
- Ὡφθης φωτισμὸς | ἡμῶν καὶ βεβαίωσις,
 ὅθεν βοῶμέν σοι·
 χαῖρε ἄστρον ἄδυτον | εἰσάγον κόσμῳ | τὸν μέγαν ἥλιον·
- 185 χαῖρε Ἐδὲμ ἀνοίξασα | τὴν κεκλεισμένην, ἀγνή·
 χαῖρε στύλε πύρινε, εἰσάγουσα
 εἰς τὴν ἄνω Ζωὴν τὸ ἀνθρώπινον.

- Στῶμεν εὐλαβῶς | ἐν οἴκῳ θεοῦ ἡμῶν
 καὶ ἐκβοήσωμεν·
- 190 χαῖρε κόσμου δέσποινα· | χαῖρε Μαρία, | κυρία πάντων ἡμῶν·
 χαῖρε ἡ μόνη ἄμωμος | ἐν γυναιξὶ καὶ καλή·
 χαῖρε σκεῦος, μύρον τὸ ἀκένωτον
 ἐπὶ σὲ κενωθὲν εἰσδεξάμενον.

- Ἡ περιστερὰ | ἡ τὸν ἐλεήμονα
- 195 ἀποκυήσασα,
 χαῖρε ἀειπάρθενε· | ὁσίων πάντων | χαῖρε τὸ καύχημα,
 τῶν ἀθλητῶν στεφάνωμα· | χαῖρε ἀπάντων τε
 τῶν δικαίων θεῖον ἐγκαλλώπισμα
 καὶ ἡμῶν τῶν πιστῶν τὸ διάσωμα.

200 Φεῖσαι ὁ θεὸς | τῆς κληρονομίας σου,
 τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν
 πάσας παραβλέπων νῦν, | εἰς τοῦτο ἔχων | ἐκδυσωποῦσάν σε
 τὴν ἐπὶ γῆς ἀσπόρως σε | κυοφορήσαντα,
 διὰ μέγα ἔλεος θελήσαντα
 205 μορφωθῆναι, Χριστὲ, τὸ ἀλλότριον.

III

Τριψῆδιον ψαλλόμενον τῇ ε' τῆς γ' ἑβδ. τῶν νηστειῶν (Τριψῆδ. 225)

ἦχος α'.

ψδὴ δ'.

κατὰ τὸ· «Ἐπὶ τῆς θείας φυλακῆς.»

Ἀγιασμοῦ παρεκτικὴν | χάριν δωρούμενος ἡμῖν,
 ἄγιε σταυρὲ, | ἀποστόλων καύχημα καὶ στήριγμα,
 πρόκειται εἰς προσκύνησιν
 σήμερον πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ,
 5 τὸν τῆς νηστείας καιρὸν | κατευμαρίζων ἡμῖν.
 Σκιογραφούσας τὸν σταυρὸν | χεῖρας ἐκτείνας Ἀμαλήκ
 ἔτρεψε Μωσῆς· | ὃν τυποῦντες χεῖρας ἐκπετάσσωμεν
 νηστείαις καὶ δεήσεσι,
 στίφος ὅπως τρέψωμεν δαιμόνων
 10 ἐκπολεμούντων ἡμᾶς | διὰ παντὸς φθονερῶς.
 Θείῳ ἀρότρῳ τοῦ σταυροῦ | κατενεύσατε τὴν γῆν,
 θεῖοι μαθηταί, | καρποφόρον ταύτην ἀναδείξαντες
 βλαστάνουσιν εὐσέβειαν·
 ὅθεν ὑμᾶς φωναῖς ἐτησίαις
 15 ἀνευφημοῦντες Χριστὸν | αἰεὶ δοξάζομεν.
 Μῆτερ θεοῦ τοῦ ἀγαθοῦ, | ἀγάθυνόν μου τὴν ψυχὴν,
 ἣν ὁ πονηρὸς | συνηθείᾳ πονηρᾷ ἐκάκωσεν,
 ἀθλίως δελεάσας με,
 ὅπως ὡς σωτηρίας αἰτίαν
 20 ὕμνολογῶ σε αἰεὶ | τὴν πολυῦμνητον.

ψδὴ η'.

κατὰ τὸ· «Αὕτη ἡ κλητή.»

Χαίροις ὁ σταυρὸς ὁ τριμερὴς καὶ θεῖος,
 ἐν ᾧ ὁ εἰς τῆς τριάδος | σάρκα φορέσας ἐπάγη,

2 καύχημα καὶ στήρ. ex cod. vaticano Maio in Spicileg. romano t. IV: στήρ. καὶ καύχ.
 Triod. - 5 ἐξευμαρίζων Triod. — 14 ἡμᾶς Maio — 15 ἀνευφημοῦμεν, αἰεὶ Χριστοῦ δοξάζον-
 τες Maio — 22 ἐν εἰσιциendum videtur.

ἐμπαγέντας ἡμᾶς | ἄσεβείας εἰς βυθὸν λυτρωσάμενος,
ὃν ὑπερυψοῦμεν | Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

25 Θθένος τὸν σταυρὸν | κραταιὸν κεκτημένοι
τοὺς δεινῇ δυναστείᾳ | τοῦ πονηροῦ δουλωθέντας
ἠλευθέρωσαν | οἱ τοῦ λόγου, μαθηταὶ ἀνακράζοντες,
ὅτι ὑπερυψοῦμεν, | Χριστὲ, εἰς τοὺς αἰῶνας.

Οἶμοι! τί φρικῶδες τὸ βῆμα ἐκεῖνο,
30 ἐν ᾧ, λόγε, καθίcas | τὰ πεπραγμένα κρυφῇ μοι
φανερῶσεις, Χριστὲ, | στηλιτεύων τὴν ἀναισθησίαν μου;
ἀλλὰ φύσει ὢν συμπαθὲς φεῖσάι μου τότε.

Κόλπων οὐκ ἐκτὰς τῶν πατρώων ἐν κόλποις
ἀνεκλήθης παρθένου | ἐπ' ἀνακλήσει τοῦ γένους,
35 οὐ ἐφόρεcas | διὰ σπλάγχνα, Χριστὲ, τὸ ὁμοίωμα·
ὅθεν σε ὑμνοῦμεν, | Χριστὲ, εἰς τοὺς αἰῶνας.

ὥδη θ'.

κατὰ τὸ «Φωτίζου, φωτίζου.»

Φαιδρύνου, φωτίζου | ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ
τοῦ σταυροῦ ταῖς ἀκτίσιν, | ὃν φέρεις προκείμενον
πάντων πιστῶν εἰς προσκύνησιν·
40 ἐν δὲ πληθὺς | πᾶσα τῶν δαιμόνων
σκότους πλησθεῖσα ἀπόδραθι.

Κράτος ἐγκρατείας | ὁ θεῖος πέφυκε σταυρὸς,
συνεργὸς ἀγρυπνούντων, | νηστευτῶν ἐνίσχυσις,
πολεμουμένων ὑπέρμαχος,
45 τοῦτον, πιστοὶ, | πόθῳ συνελθόντες
περιχαρῶς προσκυνήσωμεν.

Θεμέλιοι θεῖοι | τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ
ἐδρασμῷ εὐσεβείας | πάντα συντηρήσατε
καὶ ἐπὶ πέτραν στηρίξατε
50 τὴν ἀρραγὴν | τοῦ ἐκλεξαμένου
ὑμᾶς, ἀπόστολοι ἔνδοξοι.

Χαρὰν συλλαβοῦσα | τοῦ ἀρχαγγέλου τῇ φωνῇ
τῆς ἐμῆς νῦν καρδίας | τὴν λύπην ἀφάνισον
τὴν ψυχοφθόρον καὶ δίδου, ἀγνὴ,
55 χαροποιὸν | πένθος, ὅπως εὕρω
ἐκεῖ τὴν θεῖαν παράκλησιν.

23 ἐμπαγέντας λυτρωσάμενος — 27 ἀναμείλποντες Trisol. — 22 fort.: ἀλλὰ συμπαθὲς ὢν | φύσει φεῖσάι μου τότε — φεῖσαι ὡν Maior. — 35 Ἰησοῦ Trisol. — 36 ὑμνοῦμεν ἄποστολ. εἰς Trisol. — 39 πιστῶν om. Maior.

ΜΗΤΡΟΦΑΝΟΥΣ

Κανὼν εἰς τὴν μακαρίαν τριάδα (Ὁκτ. σελ. 93).

Ἡ ἀκροστιχίς:

«Κανὼν ὁ πέμπτος φωτὶ τῷ τρισηλίῳ.»

ἦχος πλ. α'.

ὠδὴ α'.

κατὰ τὸ «Ἰππον καὶ ἀναβάτην.»

Κράτος τῆς ἐνιαίας | καὶ τρισηλίου μορφῆς
ἀνυμνοῦντες βοῶμεν· | τὸν νοῦν ἡμῶν καταύρατον,
θεὸ παντοδύναμε,
καὶ πρὸς τὴν σὴν, δέσποτα,
5 μετεώρισον δόξαν ἄφραστον.

Ἄνω σε τῶν ἀγγέλων | διάκομοι νοεροὶ
ἀσιγήτως ὑμνοῦσιν | ἐν τρισαγίοις ἅμασι
μονάδα τρισάριθμον
καὶ τριάδα σύμμορφον,
10 ὑπερούσιον, παντοδύναμον.

Νέκταρ τῆς σῆς ἀγάπης | γλυκύτατον, φωτουργὸν
τῇ ψυχῇ μου παράσχου, | τριάς μονὰς ἀρχίφωτε,
καὶ θείαν κατάνυξιν,
καθαρτικὴν, δέσποτα
15 πολυέλεε πάσης κτίσεως.

Ὡςπερ ἐπὶ τὸν πόκον | κατήλθεν ἀποφητὶ
οὐρανόθεν, παρθένε, | ὁ υἱὸς ἐν μήτρᾳ σου
ὁ θεῖος καὶ ἔσωσε
ξηρανθεῖσαν ἅπασαν
20 τῶν ἀνθρώπων τὴν φύσιν, ἄχραντε.

ὠδὴ γ'.

κατὰ τὸ «Ὁ πῆξας ἐπ' οὐδενός.»

Νοήσας τὰς νοεράς | οὐσίας ὑπέστησας
ὑμνωδοὺς ἀπαύστως | τῆς σῆς θεότητος,
τρίφωτε θεὸ καὶ παντουργέ· | ἀλλὰ καὶ τῶν πηλίνων
καὶ γηγενῶν δέξαι τὴν αἴνεσιν
25 καὶ τὴν ἱκεσίαν ὡς εὖσπλαγχνος.

Metrophanis hic canon octava quaque dominica inter diem festum Omnium sanctorum et paschatis hora nocturna legi solet. — Cod. D — v. 4 verbum δέσποτα huius strophæ et quæ in reliquis strophis ei respondent, a priore versu avulsa sequenti præmisit D — 13 καὶ om. D — 24 τὴν δέξιν Oct.

Ὁ πάσης κατὰ φύσιν | τροπῆς ἀνεπίδεκτος
 τοῖς ἀλλοιούμενοις | ἡμῖν καὶ μέλπουσι
 τὴν ἀνεξιχνίαστον πηγὴν | τῆς ἀγαθότητός σου
 πλημμελημάτων δὸς συγχώρησιν,
 30 ἦλιε τῆς δόξης τριτάκτιστε.

Πατέρα καὶ τὸν υἱὸν | καὶ πνεῦμα δοξάζωμεν
 ἐν ἀπαράλλάκτῳ | μορφῇ θεότητος,
 σὲ τὸν ἐνικὸν καὶ τριλαμπῇ | κύριον τῶν ἀπάντων,
 ὡς οἱ προφηταὶ καὶ ἀπόστολοι
 35 παρὰ σοῦ σαφῶς ἐδιδάχθησαν.

Ἐφάνης τῷ Μωϋσῇ | ἐν βάτῳ ὡς ἄγγελος
 βουλῆς τῆς μεγάλης | τοῦ παντοκράτορος,
 τὴν σὴν ἐκ παρθένου προδηλῶν | σάρκωσιν, θεοῦ λόγε,
 δι' ἧς ἡμᾶς μετεστοιχείωσας
 40 καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀνεβίβασας.

ὥδη δ'.

κατὰ τὸ «Τὴν θείαν ἐννοήσας σου κένωσιν.»

Μυεῖται τῆς μιᾶς κυριότητος | τὸ τριφαῆς ὁ Δανιὴλ,
 Χριστὸν κριτὴν θεασάμενος
 πρὸς τὸν πατέρα ἰόντα
 καὶ πνεῦμα τὸ προφαῖνον τὴν ὄρασιν.

45 Πηλίνοις τοὺς ὑμνοῦντάς σε στόμασι | τὸν ὑπερούσιον θεὸν
 τριαδικὸν ὑποστάσει
 μοναδικὸν δὲ τῇ φύσει,
 τῆς δόξης τῶν ἀγγέλων ἀξίωσον.

Τὸ ὄρος τὸ δαυὶ καὶ κατάσκιον, | ὃ εἶδε πρὶν ὁ Ἀββακούμ.
 50 ἔξ οὗ προήλθεν ὁ ἅγιος,
 τὸν δυσθεώρητον τόκον
 ἐδήλου σῆς, παρθένε, συλλήψεως.

ὥδη ε'.

κατὰ τὸ «Ὁ ἀναβαλλόμενος.»

Ὁ δι' ἀγαθότητα | κτίσας τὸν ἄνθρωπον
 καὶ κατ' εἰκόνα | τὴν σὴν ποιήσας,
 55 ἐν ἐμοὶ κατοίκησον,
 τρίψωτε θεέ μου, | ὡς ἀγαθὸς καὶ εὖσπλαγχνος.

26 ἀπαράδεκτος Oct. — 28 τῆς σῆς ἀγαθοσύνης Oct. — 30 ἦλιε . . . τριτάκτιστε D: καὶ τὴν σωτηρίαν ὡς εὖσπλαγχνος Oct. — 31 δοξάζομεν Oct. — 38 σοῦ τὴν Oct. — 40 οὐρανοῦς Oct. — 41 Daniel VII 13-14. — 47 τε Oct.

Κύ με καθοδήγησον, | μονὰς τριχήλιε,
 πρὸς τρίβους θείας | τῆς σωτηρίας,
 καὶ τῆς σῆς ἐλλάμψεως
 60 πλήρωσον ὡς φύσει | θεὸς ἀπειροδύναμος.

Φῶς τὸ ἀδιαίρετον | τῆς μιᾶς φύσεως,
 μεμερισμένον | τοῖς χαρακτῆρι,
 τριλαμπές, ἀνέσπερον,
 τὴν ἐμὴν καρδίαν | ταῖς αἴγλαις σου καταύγασον.

65 Ὡς κατείδε πάλαι σε, | ἀγνὴ πανάχραντε,
 ὁ ὑποφήτης | βλέπουσιν πύλην
 πρὸς τὸ φῶς τὸ ἄδυτον,
 παρευθὺς ἐπέγνω | θεοῦ κατοικητήριον.

ὠδὴ 5'.

κατὰ τὸ «Μαινομένην κλύδωνι.»

Τριφαῖς ὑπάρχουσα | θεαρχία ὑποστατικῶς
 70 ἐνιαία πέφυκας | ὡς σύμμορφος
 καὶ ἱσουργὸς | καὶ κατ' οὐσίαν καὶ βούλησιν.

Ἰκανῶς ἐδήλωσεν | ὁ προφήτης, ἄδων τῷ πατρί·
 σὺ φωτὶ, τῷ πνεύματι, | ὁψόμεθα
 φῶς τὸν υἱόν, | ἓνα θεὸν τὸν τριχήλιον.

75 Τῶν πταισμάτων λύτρωσιν | καὶ κινδύνων, δέσποτα θεῆ
 ἐνικὲ καὶ τρίφωτε, κατάπεμψον
 σοῖς ὕμνηταῖς | πρεσβεΐαις τῆς θεομήτορος.

ὠδὴ 7'.

κατὰ τὸ «Ὁ ὑπερυψούμενος.»

Ὡς ἐλέους ἄβυσσον | κεκτημένος, κύριε,
 καὶ πέλαγος ἄπειρον, | οἰκτίρμον, ἐλέησον
 80 τοὺς ἓνα σε ὑμνοῦντας | τριλαμπὴ θεὸν τῶν ὅλων.

Τὸν ἀπερινόητον, | ἐνικὸν καὶ τρίφωτον
 θεὸν σε καὶ κύριον | ὑμνοῦντες λιτάζομεν·
 παράσχου τοῖς σοῖς δούλοις | ἱλασμόν ἀμαρτημάτων.

Ῥάδαμνον ἐβλάστησας | τῷ πατρὶ συνάναρχον,
 85 ἄνθος τῆς θεότητος, | βλαστὸν συναΐδιον,
 παρθένε, τὸν διδόντα | τὴν ζωὴν πᾶσιν ἀνθρώποις.

61 τῆς μιᾶς Oct.: ὁρῶ τῆς D — 64 καταύγασον ταῖς αἴγλαις σου Oct. — 66 βλέπουσιν
 πύλην ὁ ὑποφήτης D — 68 παρευθὺς D: εὐθὺς σε Oct. — 73 ὁψόμεθα τῷ πνεύματι Oct.
 — 75 κινδύνων δέσποτα Oct.: πειρασμῶν εὐσπλαγχνε D accentibus minus commodis — 77
 πρεσβεΐας Oct. — 79 οἰκτιρμῶν D — 82 βοῶμεν σοι Oct

ψδὴ η'.

κατὰ τὸ «Coī tῷ παντουργῷ.»

90 Ἵνα τῆς μιᾶς ἀνακαλύψῃς πάλαι
 σαφῶς κυριότητος | τριττὴν ὑπόστασιν,
 ὤφθης, θεέ μου, | ἐν σχήματι ἀνθρώπων
 Ἀβραὰμ ὑμνοῦντι | σὸν κράτος ἐνιαῖον.

Κύ με πρὸς τὰς σὰς θεουργικὰς ἀκτῖνας
 δέρκειν καταξίωσον, | φῶς τὸ ἀπρόσιτον,
 πάτερ οἰκτίρμον | καὶ λόγε καὶ τὸ πνεῦμα,
 τοῦ εὐαρεστεῖν σοι | ἀεὶ, κύριε πάντων.

95 Ἦστραψας ἡμῖν τῆς τρισηλίου δόξης
 τὸν ἕνα, πανύμνητε, | Χριστὸν τὸν κύριον,
 πάντας μουῦντα | τὴν μίαν θεαρχίαν
 ἐν τριῶν προσώποις | ὑμνεῖν εἰς τοὺς αἰῶνας.

ψδὴ θ'.

κατὰ τὸ «Ἑκαῖα χόρευε.»

100 Λαλιαί σε βρότεια | κατ' ἀξίαν, | ἄναρχε μονὰς,
 οὐ χθένουσιν ὑμνεῖν· | πλὴν ὡς ἐφικτὸν
 τολμῶντες ἐκ πίστεως, | θεαρχικὴ | σύνθρονε τριάς,
 δόξαν προσφέρομεν | τῷ σῷ κράτει καὶ τὴν αἶνεσιν.

Ἰσορρόπῳ δόξῃ σε | τὸν μονάρχην | τρίφωτον θεὸν
 δοξάζει τὰ Χερουβὶμ | καὶ τὰ Σεραφὶμ
 105 ἀχράντοις ἐν στόμασι· | μεθ' ὧν ἡμᾶς | τοὺς ἁμαρτωλοὺς
 πρόσδεξαι, κύριε, | τὸ σὸν κράτος μεγαλύνοντας.

Ὡς ἀγνή καὶ ἄμωμος | ἡ παρθένος | τέτοκας υἱὸν,
 λυτρούμενον ἡμᾶς | ἀπὸ τῆς φθορᾶς,
 θεὸν ἀναλλοίωτον· | ἀλλὰ καὶ νῦν | ἄφεςιν ἡμῖν
 110 τῶν παραπτώσεων | καταπέμψαι καθικέτευε.

89 Genes. XVIII 2 — 93 οἰκτίρμον] παντοκράτορ in πανκράτορ corr. D — 96 Χριστὸν καὶ κύριον D — 104 ὑμνοῦντα τὰ Χερ. D — 107 καὶ παρθένος Oct. — 108 ἀπὸ πειρασ μῶν Oct. — 110 παραπτώσεως τοῦτον δοῦναι καθικέτευε Oct.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ.

Α

Ἄν. = Ἀναστασιματάριον. Δοξ. = Δοξαστάριον. Εἰρμ. = Εἰρμολόγιον.
Πανδ. = Πανδέκτη.

Ἀβραμιαῖοι ποτὲ p. 178	Εἰρμ. 65. 324.
Ἀβυccoc ἐσχάτη p. 192	Εἰρμ. 439.
Ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι cωτήp p. 113	Ἄν. 152. 427.
Αἱ μυροφόροι γυναῖκες p. 95	Εἰρμ. 473.
Ἀκήκοε κύριε p. 170	Εἰρμ. 40. 284.
Ἀκουε κόρη παρθένε p. 240	Εἰρμ. 309.
Ἀκήκοεν ὁ προφήτης p. 150	Εἰρμ. 87. 340.
Ἄλιον ποντογενές p. 181	Εἰρμ. 8. 330.
Ἀναξ ἀνάκτων p. 214	Εἰρμ. 25. 400.
Ἀναστάσεως ἡμέρα p. 218	Εἰρμ. 27. 375. Πανδ. 1, 338. 341. Δοξ. 2, 244.
Ἀνοίξω τὸ στόμα μου p. 229. 236. 247	Εἰρμ. 57.
Ἄπας γηγενής p. 232. 251	Εἰρμ. 61.
Ἀπορεῖ πᾶσα γλῶσσα p. 172	Εἰρμ. 47. 297.
Ἀσπόρου συλλήψεως p. 155	Εἰρμ. 89. 343.
Ἀστέκτω πυρὶ ἐνωθέντες p. 175	Εἰρμ. 56. 305.
Ἀισωμεν πάντες λαοὶ p. 221	Εἰρμ. 32. 382.
Αὕτη ἡ κλητὴ p. 220. 252	Εἰρμ. 30. 380.
Ἀφλέκτως πυρὶ p. 203	Εἰρμ. 93. 405.
Ἀφραστον θαῦμα p. 199	Εἰρμ. 159. 373.

Β

Βοηθὸς καὶ cκεπατῆς p. 147	Εἰρμ. 86. 339.
Βυθοῦ ἀνεκάλυψε πυθμένα p. 169	Εἰρμ. 37. 280.

Γ

Γένους βροτείου p. 206	Εἰρμ. 15. 265.

Δ

Δαυϊτικὴν προφητείαν p. 114	Ἄν. 291. 460.
Δεῦτε ἀνυμνήσωμεν λαοὶ p. 113	Ἄν. 151. 427.
Δεῦτε ἀπὸ θεάς p. 95	Εἰρμ. 472.
Δεῦτε ἴδωμεν τὴν Ζωὴν ἡμῶν p. 92	Δοξ. 2, 235.
Δεῦτε, λαοὶ, ὑμνήσωμεν p. 117	Ἄν. 6, 396.
Δεῦτε πόμα πίωμεν p. 218	Εἰρμ. 27. 376.
Διὰ τοῦ τιμίου σου σταυροῦ p. 119	Ἄν. 197. 437.
Δόξα ἐν ὑψίστοις (ἡ δοξολογία) p. 37	Πανδ. 2, 646—834. Ἄν. 44—47. 89—92. 137—140. 185—188. 233—235. 279—282. 330—333. 382—385.

Δόξα σοι Χριστέ σωτήρ p. 115	Ἀν. 347. 472.
Δροσοβόλον μὲν τὴν κάμινον p. 245	Εἰρμ. 439.
Δυνάμει τοῦ σταυροῦ σου p. 226	Εἰρμ. 393.

Ε

Ἐβόησα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου p. 153	Εἰρμ. 88. 341.
Ἐβόησε προτυπῶν p. 239	Εἰρμ. 308.
Ἐβόησαν ἐν εὐφροσύνῃ p. 185	Εἰρμ. 72. 353.
Ἐβόησέ σοι ἰδὼν ὁ πρέσβυς p. 175	Εἰρμ. 55. 304.
Ἐδωκας σημείωσιν p. 68. 125	Εἰρμ. 181. 458.
Εἰκόني λατρεύειν p. 224	Εἰρμ. 34. 385.
Εἰσακήκοα κύριε p. 162	Εἰρμ. 95. 238. 393.
Εἰσακήκοα τὴν ἔνδοξον p. 177	Εἰρμ. 64. 322.
Εἰς τὸ ὄρος τοῖς μαθηταῖς p. 105	Ἀν. 43.
Ἐκάλυπεν οὐρανοὺς p. 174	Εἰρμ. 53. 301.
Ἐκνοον πρόσταγμα p. 163	Εἰρμ. 97. 242.
Ἐκ νυκτὸς ἔργων p. 206	Εἰρμ. 16. 268.
Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζοντα p. 152	Εἰρμ. 87. 341.
Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζοντες p. 223	Εἰρμ. 33. 384.
Ἐκστηθι φρίττων οὐρανὲ p. 200	Εἰρμ. 162. 373.
Ἐκ φλογὸς τοῖς ὁσίοις p. 246	Εἰρμ. 439.
Ἐκύκλωσέ με ἄβυσσος p. 227	Εἰρμ. 394.
Ἐκύκλωσεν ἡμᾶς p. 234	Ἀν. 28.
Ἐλαμψεν ἡ χάρις σου κύριε p. 93	Πανδ. 1, 268. 270.
Ἐλευθέρα μὲν ἡ κτίσις γνωρίζεται p. 212	Εἰρμ. 46. 296.
Ἐμεγάλυνας Χριστέ p. 187	Εἰρμ. 118. 359.
Ἐν καμίνῳ παῖδες Ἰσραὴλ p. 235.	Ἀν. 30. Εἰρμ. 413.
Ἐν κῆτει Χριστέ p. 159	Εἰρμ. 316.
Ἐν νόμου κκιᾷ καὶ γράμματι p. 176	Εἰρμ. 57. 307.
Ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου p. 91	Δοξ. 2, 91.
Ἐν τάφῳ κατετέθης p. 115	Ἀν. 293. 461.
Ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσῃ p. 119	Ἀν. 201. 440.
Ἐν τῷ θλίβεσθαί με p. 178	Εἰρμ. 65. 324.
Ἐν τῷ σταυρῷ σου κατήργησας p. 113	Ἀν. 58. 407.
Ἐξέστη τὰ σύμπαντα p. 230. 238. 248	Εἰρμ. 59.
Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς p. 112	Εἰρμ. 209.
Ἐπὶ τῆς θείας φυλακῆς p. 218. 252	Εἰρμ. 28. 377.
Ἐρρηξε γαστρός p. 214	Εἰρμ. 74. 398.
Ἐρχόμενος ὁ κύριος p. 94	Δοξ. 2, 81.
Ἐσπερινὴν προσκύνησιν p. 114	Ἀν. 198. 438.
Ἐσωσέ λαὸν p. 205	Εἰρμ. 12. 260.
Εὐλογεῖτε παῖδες p. 164	Εἰρμ. 98. 244.
Εὐλογητάρια (τὰ) p. 95	Εἰρμ. 168.
Εὐφραινέσθω τὰ οὐράνια p. 87	Ἀν. 109.
Εὐφράνθητι Ἱερουσαλὴμ p. 186	Εἰρμ. 73. 355.
Ἐφλεξε ρεῖθρῳ p. 211	Εἰρμ. 44. 293.
Ἐφριξε παιδῶν εὐαγῶν p. 187	Εἰρμ. 115. 357.
Ἐχθροῦ Ζοφώδης p. 210	Εἰρμ. 42. 288.

Η

Ἡ δημιουργικὴ p. 180	Εἰρμ. 6. 328.
Ἡμάρτομεν, ἡνομήσαμεν p. 153	Εἰρμ. 88. 342.
Ἡνοίγησάν σοι κύριε p. 113	Ἀν. 58. 407.
Ἡ ὄντως εἰρήνη cὺ Χριστέ p. 107	Ἀν. 277.
Ἡτήσατο Ἰωσήφ p. 92	Δοξ. 2, 236.
Ἡσαία χόρευε p. 257	Εἰρμ. 434.
Ἡ τὸν ἀχώρητον θεὸν p. 188	Εἰρμ. 125. 360.
Ἡ φωνὴ τοῦ λόγου p. 171	Εἰρμ. 12. 289.

Θ

Θαύματος ὑπερφυσικοῦ p. 168	Εἰρμ. 19. 274.
Θείας πίστεως p. 57	Εἰρμ. 194. 167.

Θείω καλυφθεῖς p. 213	Εἰρμ. 71. 397.
Θεὸν ἀνθρώποις ἰδεῖν p. 216	Εἰρμ. 440.
Θεὸς κύριος p. 186	Εἰρμ. 71. 355.
Θεὸς ὧν εἰρήνης p. 167	Εἰρμ. 15. 267.
Θεοφανείας σου Χριστέ p. 198	Εἰρμ. 153. 371.

I

Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται p. 91	Πανδ. 2, 28.
Ἰδοὺ σκοτία καὶ πρωὶ p. 107	Ἀν. 325.
Ἰησοῦς ὁ ζωῆς ἀρχηγός p. 170	Εἰρμ. 41. 287.
Ἰλασμός ἡμῖν p. 215	Εἰρμ. 76. 403.
Ἰμερτὸν ἐξέφηγε p. 211	Εἰρμ. 43. 290.
Ἰππον καὶ ἀναβάτην p. 251	Εἰρμ. 431.
Ἰσχὺν ὁ διδοὺς p. 169	Εἰρμ. 38. 282.
Ἰταμῷ θυμῷ τε καὶ πυρὶ p. 182	Εἰρμ. 8. 331.

K

Κἂν συνελήφθης Χριστέ p. 114	Ἀν. 291. 460.
Κατανοῶν ὁ προφήτης p. 202	Εἰρμ. 91. 399.
Κατέλυσας τῷ σταυρῷ σου p. 88	Ἀν. 297.
Κατεπλάγη Ἰωσήφ p. 60	Εἰρμ. 192. 467.
Κατήλθες ἐν τοῖς κατωτάτοις p. 219	Εἰρμ. 29. 378.
Κατήλθες ἐν τῷ ᾄδῃ p. 115	Ἀν. 292. 461.
Κυκλώσατε λαοὶ p. 117	Ἀν. 5. 396.
Κύματι θαλάσσης p. 196	Εἰρμ. 147. 369.
Κύριε, ἡ ἐκ πατρός σου p. 113	Ἀν. 153. 428.
Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις p. 104	Πανδ. 2, 299. 306. 311. Δοξ. 2, 111.
Κύριε, ὁ τὸν ᾄδην σκυλεύσας p. 114	Ἀν. 200. 440.
Κύριος ὧν πάντων p. 191	Εἰρμ. 436.

Λ

Λύει τὰ δεσμά p. 216	Εἰρμ. 77. 406.
Λυτήριον κάθαρσιν p. 215	Εἰρμ. 76. 401.

M

Μαινομένην κλύδωνι p. 256	Εἰρμ. 433.
Μέγα θαῦμα p. 119	Ἀν. 198. 438.
Μέγα τὸ μυστήριον p. 222	Εἰρμ. 33. 384.
Μετὰ μύρων προσελθούσαις p. 106	Ἀν. 88.
Μετὰ τὴν εἰς ἁδου κάθοδον p. 108	Ἀν. 392.
Μὴ ἐποδύρου μου μήτερ p. 201	Εἰρμ. 165. 374.
Μὴ τῆς φθορᾶς διὰ πείραν p. 204	Εἰρμ. 93. 406.
Μήτηραν ἀφλέκτως p. 208	Εἰρμ. 20. 276.
Μυστήριον ξένον p. 168	Εἰρμ. 21. 278.
Μυστήριον παράδοξον p. 171	Εἰρμ. 45. 294.
Μυστικὸς εἶ, θεοτόκε, παράδεικος p. 164	Εἰρμ. 98. 246.

N

Ναίων Ἰωνᾶς p. 207	Εἰρμ. 17. 270.
Νάουσαν ἀκρότομον p. 184	Εἰρμ. 70. 351.
Ναυτιῶν τῷ κάλῳ p. 203	Εἰρμ. 92. 402.
Νενίκηνται τῆς φύσεως οἱ ὅροι p. 183	Εἰρμ. 11. 333.
Νέους εὐσεβεῖς p. 171	Εἰρμ. 43. 291.
Νεῦσον πρὸς ὕμνους p. 205	Εἰρμ. 13. 263.
Νόμων πατρίων οἱ μακαριστοὶ p. 192	Εἰρμ. 440.
Νοτίου θηρὸς ἐν σπλάγχνοις p. 163	Εἰρμ. 96. 241.

Ξ

Ξενίας δεσποτικῆς p. 193	Εἰρμ. 441.

Ο

Ὁ διὰ σὲ θεοπάτωρ p. 118	Ἄν. 154. 429.
Ὁ διασώσας ἐν πυρὶ p. 185	Εἰρμ. 72. 354.
Ὁ ἐκ θεοῦ πατὸς λόγος p. 115	Ἄν. 346. 472.
Ὁ ἐν ἀρχῇ ἀναρχος λόγος p. 160	Εἰρμ. 318.
Ὁ ἐν καμίνῳ πυρὸς p. 227	Εἰρμ. 395.
Ὁ ἐξ ὑψίστου κληθεὶς p. 72	Εἰρμ. 182. 459.
Οἱ ἐν Βαβυλῶνι παῖδες p. 179	Εἰρμ. 65. 325.
Οἱ ἐν καμίνῳ τοῦ πυρὸς p. 203	Εἰρμ. 92. 403.
Οἱ παῖδες ἐν Βαβυλῶνι p. 192	Εἰρμ. 493.
Οἱ παῖδες εὐσεβεία p. 167	Εἰρμ. 18. 71.
Οἱ τῆς κουστωδίας p. 114	Ἄν. 199. 439.
Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ p. 238	Εἰρμ. 108. 345.
Ὁ κτησάμενος ἡμᾶς p. 159	Εἰρμ. 315.
Ὁλην ἀποθέμενοι p. 76. 127	Εἰρμ. 185. 461.
Ὁ μόνος εἰδώς p. 233	Ἄν. 24.
Ὁν στρατιαὶ p. 154	Εἰρμ. 89. 343.
Ὁ παῖδας ἐκ καμίνου p. 220	Εἰρμ. 29. 379.
Ὁ πῆξας ἐπ' οὐδενός p. 354	Εἰρμ. 432.
Ὁρθρίζοντες βοῶμέν σοι p. 227	Εἰρμ. 394.
Ὁρθρίσωμεν ὀρθρου βαθέος p. 219	Εἰρμ. 28. 378.
Ὁρθρος ἦν βαθὺς p. 106	Ἄν. 183.
Ὁρος σὲ τῇ χάριτι p. 233	Ἄν. 25.
Ὅσοι παλαιῶν p. 209	Εἰρμ. 39. 283.
Ὅ τὰ σύμπαντα φέρων p. 160	Εἰρμ. 319.
Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σὲ νεκρὸν p. 67. 123	Εἰρμ. 177. 456.
Ὅτε καιρὸς τῆς ἐπὶ γῆς p. 98	Δοξ. 1, 179.
Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον p. 86	Ἄν. 64.
Ὅτε οἱ ἐνδοξοὶ μαθηταὶ p. 94	Πανδ. 2, 29.
Ὅ τὴν ἀνάστασιν διδοὺς p. 119	Ἄν. 197. 437.
Ὅ τῇ ψυχῇ βραθυμία νυστάξας p. 91	Δοξ. 2, 92.
Ὅ τόκος σου ἀφθορος ἐδείχθη p. 179	Εἰρμ. 66. 325.
Ὅ τοῦ φωτὸς διατμήξας p. 177	Εἰρμ. 323. 474.
Ὅ τῶν ἀνάκτων ἀναξ p. 99	Δοξ. 1, 286.
Οὐκ ἐλάτρευσαν p. 230. 239. 249	Εἰρμ. 60.
Οὐκ ἐν σοφίᾳ καὶ δυνάμει p. 158	Εἰρμ. 313.
Οὐκ ἔστιν ἅγιος p. 243	Εἰρμ. 436.
Οὐκ ἔστι σοι ὁμοιος p. 157	Εἰρμ. 312.
Οὗτος ὁ θεὸς ἡμῶν p. 158	Εἰρμ. 314.
Ὁ ὑπερυψούμενος p. 256	Εἰρμ. 433.
Ὁ φωτίσας τῇ ἐλλάμψει p. 234	Ἄν. 26.

Π

Παῖδας εὐαγεῖς p. 231. 250	Εἰρμ. 61.
Πανεύφημοι μάρτυρες p. 63. 122	Εἰρμ. 173. 455.
Πάντα ὑπὲρ ἐννοίαν p. 86	Ἄν. 64.
Παρέλαβεν ὁ Χριστὸς p. 101	Δοξ. 1, 340.
Πάσχα ἱερὸν p. 95	Εἰρμ. 472.
Πάσχα τὸ τερπνόν p. 95	Εἰρμ. 473.
Πεποικιλμένη τῇ θεῇ δόξῃ p. 180	Εἰρμ. 5. 327.
Πλουσίων δωρεῶν τὰ κρείττονα p. 100	Δοξ. 1, 282.
Ποίοις εὐφημιῶν στέμμασιν p. 83	Εἰρμ. 179.
Πόντῳ ἐκάλυψε p. 201	Εἰρμ. 90. 396.
Προκατιδὼν ὁ προφήτης p. 191	Εἰρμ. 437.
Πρὸς σὲ ὀρθρίζω p. 194	Εἰρμ. 136. 365.
Πύλας ἄδου συνέτριψας p. 118	Ἄν. 151. 427.
Πύλας χαλκᾶς συνέτριψας p. 113	Ἄν. 153. 428.
Πυρρῷ καθαρθεὶς p. 210	Εἰρμ. 40. 286.

Ρ

Ῥάβδος εἰς τύπον p. 162	Εἰρμ. 95. 237.
Ῥάβδος ἐκ τῆς ρίζης p. 166	Εἰρμ. 14. 264.

Ῥῆμα τυράννου p. 189	Εἶρμ. 130. 362.
Ῥήσεις προφητῶν p. 181	Εἶρμ. 6. 329.

C

Καρκί ὑπνῶσας p. 112	Εἶρμ. 207.
Κε̑ δοξάζομεν κύριε p. 115	᾿Αν. 317. 472.
Κε̑ νοητήν p. 234	᾿Αν. 29.
Κε̑ τὴν μεσιτεύσασαν p. 87	᾿Αν. 109.
Κε̑ τὴν ὑπερένδοξον νύμφην p. 160	Εἶρμ. 320.
Κε̑ τὴν ὑπὲρ νοῦν p. 228	Εἶρμ. 396.
Κε̑ τὴν φαινήν p. 225	Εἶρμ. 35. 387.
Κε̑ τὸν ἀναβαλλόμενον p. 93	Πανδ. 1, 325. Δοξ. 2, 230.
Κε̑ τὸν ἐν πυρὶ δροσίαντα p. 175	Εἶρμ. 55. 304.
Κε̑ τὸν ἐπὶ ὕδατων p. 196	Εἶρμ. 149. 370.
Κε̑ τὸν σταυρωθέντα p. 113	᾿Αν. 57. 407.
Κήμερον κρέματα ἐπὶ ξύλου p. 91	Δοξ. 2, 179. 221.
Κήμερον συνέχει τάφος p. 92	Δοξ. 2, 233.
Κοὶ τῷ παντουργῷ p. 257	Εἶρμ. 434.
Κοῦ ἡ τροπαιοῦχος δεξιὰ p. 232	᾿Αν. 23. Εἶρμ. 408.
Κπλάγχων Ἰωνᾶν p. 167	Εἶρμ. 16. 269.
Κταυρὸν χαράξας Μωσῆς p. 161	Εἶρμ. 94. 236.
Κτεῖβει θαλάσσης p. 209	Εἶρμ. 38. 281.
Κτέργειν μὲν ἡμᾶς p. 208	Εἶρμ. 21. 279.
Κτερέωσόν με Χριστέ p. 222	Εἶρμ. 32. 383.
Κτήλην κακίας p. 194	Εἶρμ. 139. 366.
Κύμφωνον ἐθρόηςεν p. 216	Εἶρμ. 77. 404.
Κυνεσχέθη, ἀλλ' οὐ κατεσχέθη p. 198	Εἶρμ. 156. 372.
Κφαγὴν σου τὴν ἀδικον p. 90	Πανδ. 1, 383.

T

Τὰς ἐσπερινὰς ἡμῶν εὐχὰς p. 117	᾿Αν. 5. 395.
Τὰ τῆς Μαρίας δάκρυα p. 108	᾿Αν. 381.
Ταχὺ προκατάλαβε p. 58	Εἶρμ. 197. 468.
Τὴν ἀνεξιχνίαστον θεῖαν βουλὴν p. 229. 248	Εἶρμ. 58.
Τὴν ἐκ νεκρῶν σου ἀνάστασιν p. 115	᾿Αν. 346. 472.
Τὴν ἐν σταυρῷ σου θεῖαν κένωσιν p. 197	Εἶρμ. 152. 370.
Τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν p. 202	Εἶρμ. 90. 398.
Τὴν θεῖαν ἐννοήσας p. 255	Εἶρμ. 432.
Τὴν θεῖαν ταύτην καὶ πάντιμον p. 230. 241	Εἶρμ. 59.
Τὴν παγκόσμιον δόξαν p. 117	᾿Αν. 8. 398.
Τὴν κήμερον μυστικῶς p. 92	Δοξ. 2, 237.
Τὴν σοφίαν καὶ λόγον p. 62	Εἶρμ. 201. 471.
Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβὶμ p. 195	Εἶρμ. 143. 368.
Τὴν ὡραιότητα p. 56	Εἶρμ. 193. 466. Πανδ. 1, 356.
Τῆς μαγδαληνῆς Μαρίας p. 106	᾿Αν. 136.
Τῆς πίστεως ἐν πέτρᾳ με p. 189	Εἶρμ. 129. 361.
Τῆς Σιών ἐπ' ὄρους p. 185	Εἶρμ. 72. 353.
Τί τὸ ὀρώμενον θέαμα p. 92	Δοξ. 2, 234.
Τμηθεῖσθαι τμᾶται p. 190	Εἶρμ. 435.
Τὸ ἀπ' αἰῶνος ἀπόκρυφον p. 87	᾿Αν. 160.
Τὸ διὰ τὸν φόβον σου p. 202	Εἶρμ. 91. 400.
Τὸ θεῖον καὶ ἄρρητον κάλλος p. 181	Εἶρμ. 7. 329.
Τοῖς μαθηταῖς συνέλθωμεν p. 110	Εἶρμ. 207.
Τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας ἡμῶν p. 114	᾿Αν. 199. 438.
Τὸν ζωοποιὸν σου σταυρὸν p. 118	᾿Αν. 150. 426.
Τὸν ἐκ πατρὸς πρὸ αἰώνων p. 228	Εἶρμ. 395.
Τὸν ἐν φλογὶ πυρὸς p. 225	Εἶρμ. 35. 386.
Τὸν προφήτην διέσωσας p. 223	Εἶρμ. 34. 385.
Τὸν συνάναρχον λόγον p. 87	᾿Αν. 206.
Τὸν σωτήριον ὕμνον p. 113	᾿Αν. 59. 408.
Τὸν τάφον σου σωτήρ p. 54	Εἶρμ. 192. 466.
Τόξον δυνατῶν ἡσθένησε p. 177	Εἶρμ. 64. 322.
Τὸ στερέωμα τῶν ἐπὶ σοὶ πεποιθότων p. 173	Εἶρμ. 53. 300.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΥΜΝΟΓΡΑΦΩΝ

τῶν Μηναίων Τριωδίου Πεντηκοσταρίου Οκτωήχου Παρακλητικῆς.

- Ἀνατόλιος. Ἰδιόμελα: 5. 8. 13. 14. 16. 24 Σεπτ. 1. 6. 7. 12. 18. 21. 24. 26. Ὀκτ. 1. 5. 8. 11. 12. 13. 24. 30. Νοεμ. 4. 11. 12. 17. 20. 23. 25. 26. 27. Δεκ. 1. 2. 6. 10. 16. 17. 19. 23. 25. 28. 31. Ἰαν. 2. 14. Φεβρ. 25. Μαρτ. 23. Ἀπρίλ. 9. Μαί. 17. 24. Ἰουν. 1. 8. 15. 23. 24. 25. 27. Ἰουλ. 6. 15. 22. Αὐγ. Πεντηκ. p. 23. 42. 89. Ὀκτωηχ. Ἀνδρέας Ἱεροσολυμίτης ἡ Κρήτης. Ἰδιόμελα: 14. 24. Σεπτ. 3. 12. 26. Ὀκτ. 30. Νοεμ. 25. 29. Δεκ. 2. Ἰαν. 2. Φεβρ. 25. Μαρτ. 24. 29. Ἰουν. — Κανόνες: 8. Σεπτ. 9. 20. Δεκ. 24. Ἰουν. 1. 29. Αὐγ. Τριωδ. p. 34. 88. 88. 96. 104. 258. 323. 342. 349. 355. 362. Πεντηκ. p. 46. 83.
- Ἀνδρέας Πυρρός. Ἰδιόμελα: 1. 20. 26. Σεπτ. 20. Δεκ. 2. Φεβ. 29. Ἰουν. 1. Ἰουλ. Ἀνδρέας Τυφλός. Ἰδιόμελον: Τριωδ. p. 321.
- Ἀνθιμος πατριάρχης. Ἀπολυτίκιον: 21. Σεπτ.
- Ἀντώνιος Λαρίσσης. Ἰδιόμελον: 2. Νοεμ. — Κανών: 15. Μαί.
- Ἀρσένιος. Ἰδιόμελα: 8. Νοεμ. 29. Ἰουν. 20. Ἰουλ. — Κανόνες: 10. Ἰουν. Πεντηκ. p. 182.
- Βαβύλας. Ἰδιόμελα: 4. Σεπτ. 25. Νοεμ.
- Βασίλειος. Ἰδιόμελα: 18. Ὀκτ. 1. Ἰαν. — Κανών: 21. Νοεμ.
- Βυζάντιος. Ἰδιόμελα: 1. 2. 6. 16. 23. 26. 27. Σεπτ. 14. 23. 26. Ὀκτ. 6. 8. 11. 14. Νοεμ. 4. Δεκ. 21. Μαί. 24. 29. Ἰουν. 8. 15. 20. 24. 27. Ἰουλ.
- Βύζας. Ἰδιόμελα: 14. Νοεμ. 13. 20. 22. Δεκ. 1. 6. 7. 9. 16. Ἰαν. 25. Μαρτ. 21. Μαί. 22. Ἰουλ. 6. Αὐγ.
- Γαβριήλ. Pitra Hymn. p. 11. 13.
- Γεράσιμος Ἀλεξανδρείας. Ἰδιόμελον: 18. Ἰαν.
- Γερμανός πατριάρχης. Ἰδιόμελα: 1. 7. 8. 20. 26. Σεπτ. 3. 7. 25. 26. Ὀκτ. 1. 6. 13. 30. Νοεμ. 9. 11. 12. 13. 25. Δεκ. 1. 6. 18. 20. 27. 30. Ἰαν. 2. Φεβρ. 2. 8. 24. Μαί. 29. Ἰουν. 1. 8. 15. 20. 27. Ἰουλ. 15. 29. Αὐγ. Πεντηκ. p. 92. — Κανόνες: 2. 13. Σεπτ. 17. Ἰουν. 16. Αὐγ.
- Γεώργιος. Ἰδιόμελον: 24. Ἰουλ. — Κανόνες: 11. Σεπτ. 8. Ὀκτ. 21. Νοεμ. 8. 9. 29. Δεκ. 25. Φεβρ. 4. 16. 24. 29. Μαρτ. 13. Μαί. 24. Ἰουν. 31. Αὐγ. Τριωδ. p. 2. 170.
- Γεώργιος Σικελιώτης. Ἰδιόμελα: 26. Ὀκτ. 28. Νοεμ.
- Γεώργιος Νικομηδείας. Ἰδιόμελα: 13. 20. 21. Νοεμ. 13. Ἰουλ.
- Γρηγόριος. Ἰδιόμελον: 17. Ἰουν.
- Δημήτριος. Ἰδιόμελον: 9. Ὀκτ.
- Ἐφραίμ Καρίας. Ἰδιόμελα: 3. 9. 20. Σεπτ. 3. 8. Νοεμ. 29. Ἰουν. 26. Αὐγ.
- Θεόδωρος Στουδίτης. Ἰδιόμελα: 25. Σεπτ. 20. Ὀκτ. 8. 13. 27. 28. Νοεμ. 11. 20. 22. 23. Δεκ. 11. 13. 17. 20. Ἰαν. 11. Φεβρ. 23. Ἀπρίλ. Τριωδ. p. 64. 75. 95. Ὀκτωηχ. — Κανόνες: Τριωδ. p. 14. 23. 130. 202. — Τριώδια ἢ τετράωδια: ὄρα πίνακα γ'.
- Θεόδωρος Δούκας. Κανών: Ὠρολογ. p. 445.
- Θεοστήρικτος μοναχός. Κανών: Ὠρολογ. p. 434.
- Θεοφάνης ὁ Γραπτός. Ἰδιόμελα: 14. 15. 26. Σεπτ. 9. Ὀκτ. 1. Νοεμ. 5. Δεκ. 2. 6. Ἰαν. 25. Μαρτ. 23. Ἀπρίλ. 29. Ἰουν. 1. Ἰουλ. 15. Αὐγ. Τριωδ. p. 280. 431. Πεντηκ. p. 185. Παρακλ. p. 158. 357. 393. — Κανόνες: 2. 3. 4. 5. 7. 15. 17. 20. 26. 28. Σεπτ. 3. 4. 6. 7. 9. 11. 13. 15. 17. 18. 19. 21. 23. 24. 26. 28. Ὀκτ. 2. 6. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 23. 24. 25. 27. 28. 29. Νοεμ. 1. 2. 3. 5. 6. 7. 8. 11. 12. 14. 16. 17. 24. 26. 27. 30. Δεκ. 3. 4. 7. 9. 17. 18. 19. 20. 22. 23. 25. 26. 27. 28. 29. Ἰαν. 1. 4. 5. 8. 9. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 21. 23. 28. Φεβρ. 3. 8. 9. 11. 12. 16. 18. 25. 27. Μαρτ. 1. 2. 3. 4. 6. 12. 18. 23. 25. 30. Ἀπρίλ. 4. 8. 9. 10. 12. 14. 15. 16. 19. 23. Μαί. 1. 4. 8. 9. 11. 16. 19. 20. 23. 25. 29. 30. Ἰουν. 1. 3. 4. 8. 9. 13. 17. 18. 22. 26. 27. Ἰουλ. 2. 7. 8. 9. 15. 25. 26. 27. 28. Αὐγ. Τριωδ. p. 125. 218. 327. Πεντηκ. p. 46. 83. 179. 185.
- Ἰγνάτιος. Κανόνες: 11. Σεπτ. 13. 21. Μαρτ. 7. Ἀπρίλ. 3. Ἰουν. Τριωδ. p. 239.
- Ἰκασία ἢ Κασία μοναχή. Ἰδιόμελα: 15. Νοεμ. 13. 25. Δεκ. 24. Ἰουν. 29. Ἰουν. (Pitra p. LXVI) Τριωδ. p. 360. 408.
- Ἰάκωβος πρωτοψάλτης. ὄρα Μηναιον τοῦ Ἰουλίου p. 44 adn.
- Ἰουστινιανός. ὄρα πίνακα γ'.
- Ἰωάννης. Ἰδιόμελον: 15. Αὐγ. — Κανόνες: 8. Σεπτ. 27. Ἰαν.
- Ἰωάννης Δαμασκηνός. Ἰδιόμελα: Τριωδ.

- p. 13. 20. 431. 433. 434. 437. 440. 444. 447. 450. 454. Ὀκτωήχ. — Κανόνες: 23. Σεπτ. 1. Νοεμ. 1. 6. 15. 18. 20. 21. Ἰαν. 12. Μαί. 14. 24. 25. Ἰουν. 6. 15. Αὐγ. Τριῳδ. p. 113. Πεντηκ. p. 2. 189. Ὀττωήχ.
- Ἰωάννης Εὐχαϊτών. Κανόνες: 30. Ἰαν. Τριῳδ. p. 116.
- Ἰωάννης μοναχός. Ἰδιόμελα: 1. 5. 6. 13. 16. 26. 28. Σεπτ. 8. 10. 16. 22. Ὀκτ. 8. Νοεμ. 4. 13. 25. 26. 27. 30. Δεκ. 1. 2. 3. 6. Ἰαν. 2. 9. Φεβρ. 1. 9. 25. 26. Μαρτ. 23. Ἀπρίλ. 9. Μαί. 24. 29. Ἰουν. 20. Ἰουλ. 1. 29. Αὐγ. Τριῳδ. p. 430. Πεντηκ. p. 22. 26. 82. 91. Κανόνες: 1. 13. 24. Σεπτ. 1. Ὀκτ. 7. 8. 30. Νοεμ. 9. 13. 25. 26. 27. Δεκ. 10. 30. Ἰαν. 9. Μαρτ. 6. 7. 24. Μαί. 14. 18. 21. 29. Ἰουν. 10. 20. Ἰουλ. 12. 29. Αὐγ. Τριῳδ. p. 329. Πεντηκ. p. 26. 150.
- Ἰωάννης Μαυρόπους. Κανών: Ὁρολογ. p. 471.
- Ἰωσήφ. Ἰδιόμελα: 3. 7. Ἰαν. Τριῳδ. p. 64. 66. 75. 95. 283. — Κανόνες καὶ τριῳδία: 3. 6. 7. 10. 13. 17. 19. 22. 25. 26. 27. 30. Σεπτ. 5. 10. 11. 12. 14. 16. 17. 19. 20. 22. 25. 26. 29. 30. 31. Ὀκτ. 1. 3. 4. 5. 7. 9. 10. 12. 20. 22. 23. 24. 25. 26. 28. 29. Νοεμ. 7. 10. 11. 15. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 26. 27. Δεκ. 2. 3. 4. 5. 8. 13. 16. 21. 23. 27. Ἰαν. 3. 6. 7. 11. 19. 20. 26. 29. Φεβρ. 2. 6. 7. 10. 14. 15. 17. 19. 22. 23. 26. 28. 29. Μαρτ. 5. 7. 8. 9. 10. 11. 13. 14. 15. 16. 17. 21. 22. 24. 26. 27. 28. Ἀπρίλ. 3. 15. 17. 18. 20. 22. 36. 28. 31. Μαί. 5. 6. 7. 10. 12. 13. 16. 22. 26. 27. 28. Ἰουν. 1. 2. 7. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 23. 24. 25. 26. 28. 30. 31. Ἰουλ. 1. 3. 5. 11. 12. 14. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 24. 31. Αὐγ. Τριῳδ. p. 8. 30. 32. 35. 40. 43. 67. 95. 229. Πεντηκ. p. 70. 100. 124. 138. 151. Παρακλ. p. 128. 133. 139. 149. 169. 179. 189. 250. 255. 260. 265. 290. 294. 300. 305. 309. 314. 334. 338. 343. 347. 353. 368. 372. 376. 381. 385. 390. 405. 410. 415. 425. 431.
- Κλήμης. Κανόνες: 4. Σεπτ. 8. Νοεμ. 30. Μαρτ. 4. Αὐγ.
- Κοσμᾶς. Ἰδιόμελα: 6. 27. Ἰαν. 2. Φεβρ. 25. Μαρτ. 11. 29. 30. Ἰουν. 1. 6. Αὐγ. Πεντηκ. p. 42. — Κανόνες καὶ τριῳδία: 14. Σεπτ. 25. Δεκ. 6. 25. Ἰαν. 2. Φεβρ. 6. 15. Αὐγ. Τριῳδ. p. 327. 329. 337. 344. 352. 364. 378. 408. Πεντηκ. p. 189.
- Κυπριανός. Ἰδιόμελα: 1. 14. 22. Σεπτ. 8. Νοεμ. 18. 20. 23. 27. 29. Δεκ. 28. Ἰαν. 1. Φεβρ. 9. Μαρτ. 8. Ἰουλ.
- Κύριλλος Ἀλεξανδρεύς. ἀκολουθία τῶν Ὁρῶν. Τριῳδ. p. 383.
- Κύριλλος πατριάρχης. Ἰδιόμελα: 1. Σεπτ. 19. Ἰαν. 15. 24. Ἰουλ.
- Κωνσταντῖνος Πορφυρογεννήτης. ὄρα πίνακα γ'.
- Κουμούλας. Ἰδιόμελα: Πεντηκ. p. 42. 67.
- Λέων ὁ σοφός. Ἰδιόμελα: 14. Σεπτ. 17. Αὐγ. Τριῳδ. p. 207. 319. 320. Πεντηκ. p. 187. Παρακλητ. p. 436—9.
- Λέων μαΐστωρ. Ἰδιόμελα: 18. Ὀκτ. 21. Νοεμ. 8. Μαί.
- Μάρκος Ἰδρουντός. Κανών: Τριῳδ. p. 408.
- Μαυρολέων. Ἰδιόμελον: 15. Ἰουλ.
- Μεθόδιος πατριάρχης. Ἰδιόμελα: 6. Μαρτ. 21. Μαί.
- Μελέτιος Βλαστός ἱερομάρτυς Ἰδιόμελον: 8. Ὀκτ.
- Μητροφάνης Σμύρνης. Κανόνες: Πεντηκ. p. 24. 43. 67. 97. 121. 162. 213. οἱ τριαδικοὶ κανόνες τοῦ Πεντηκοσταρίου οἱ αὐτοὶ καὶ τῆς Ὀκτωήχου.
- Νικόλαος Μαλαξός. Ἰδιόμελα: 6. Δεκ. Τριῳδ. p. 123. — Κανών: 8. Φεβρ. — ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Μητροφάνους: 4. Ἰουν.
- Νικόλαος Χιλιοδρομεύς. Ἰδιόμελον: 1. Αὐγ.
- Νεῖλος Ξανθόπουλος. Ἰδιόμελον: 30. Ἰαν.
- Νικηφόρος Καλλίστου Ξανθοπούλου. ἀκολουθία εἰς τὴν ζωηδόχον πηγὴν: Πεντηκ. p. 15—20.
- Προκόπιος χαρτοφύλαξ. Ἰδιόμελον: 8. Ἰουλ.
- Ρωμανός. Προσομοία: 20. Δεκ. ὄρα πίνακα γ'.
- Σέργιος. Ἰδιόμελα: 8. 30. Σεπτ. 6. Δεκ.
- Σέργιος Ἀγιοπολίτης. Ἰδιόμελα: 8. Σεπτ. 21. Νοεμ.
- Σέργιος πατριάρχης. Ὕμνος ἀκάθιστος: Τριῳδ. p. 282.
- Στέφανος. Ἰδιόμελον: Τριῳδ. p. 244. — Κανών: 1. Ἰαν.
- Στέφανος Ἀγιοπολίτης. Ἰδιόμελον: 8. Σεπτ.
- Στέφανος Καββαίτης. Κανόνες: 29. Σεπτ. 4. Δεκ. 20. Μαρτ.
- Συκεώτης. Ἰδιόμελα: 17. Ἰαν. 5. Φεβρ. 6. Μαρτ.
- Συμεὼν Θαυμαστορεΐτης. Ἰδιόμελον: 26. Ὀκτ.
- Συμεὼν Μεταφραστῆς ἡ μοναχός. Προσομοία: Τριῳδ. p. 256. — Τριῳδίων: 20. Δεκ.
- Σωφρόνιος πατριάρχης. Ἰδιόμελα: 24. Δεκ. 6. Ἰαν.
- Ταράσιος. Κανών: 25. Μαί.
- Φιλόθεος πατριάρχης. Ἀκολουθίαι: 13. Ἰουλ. Τριῳδ. p. 170. Κανόνες. 26. Ὀκτ. 13. Νοεμ.
- Φώτιος πατριάρχης. Ἰδιόμελα: 14. Ἰουν.
- Χριστοφόρος. Κανών: Τριῳδ. p. 59.

INDEX

RERUM ET NOMINUM.

- Accentuum vis in carminibus byzantinis p. LXXVIII—LXXX.
- ἀκολουθία: p. XXXIV. LVII. ἀκολουθία τοῦ ὁρθρου: p. LV. ἀκολ. τοῦ ἐσπερινου: p. LVI.
- ἀκροστιχὶς carminum christianorum: p. XVII.
- ἄμβων: p. CXIII.
- ἀναβαθμοί: p. LVII. 53—54.
- Anacreontea christiana: p. XXVI sqq. 43—51.
- Ananeotes musicus: p. XXXIX.
- anapaestici numeri: p. LXXXIII. XCV.
- Andreas Cretensis melodus: p. XXXVI. XLII. 97—8. 147—161.
- Andreas Pyrrhus melodus: p. XLII. 83.
- Anastasius melodus: p. XXXV. CII sq.
- ἀναστάσιμοι κανόνες: p. LXX.
- ἀναστασιμάριον: p. LXXII.
- Anatolius melodus: p. XXXIII. XLI sq. 113—7.
- Anthimus poeta tropariorum: p. XXXII.
- ἀντικένωμα: p. CXXVI.
- ἀντίφωνα: p. LVIII. 51—3. antiphonicus cantus: p. CXII.
- ἀπήχημα: p. CXXI.
- ἀπλή: p. CXXV.
- ἀπολυτίκια: p. LIX. 86—90.
- ἀπόστιχα: p. LIX. 84.
- ἀποστολικοὶ κανόνες: p. LXX.
- ἀπόστροφος: d. CXXV.
- ἀργὸν μέλος: p. CXV. ἀργὸν, σημάδιον: p. CXXV.
- ἀργούοντομον μέλος: p. CXV.
- αὐτόμελον: p. LIX.
- bacchiaci numeri: p. LXXXVII.
- Bardesanis gnostici carmina: p. XXI.
- βαρεία: p. LXXVII. CXXVI.
- Basilii liturgia: p. XXXIV.
- βάσις μουσική: p. CXXI.
- basis Hermanniana ex carminibus byzantinis illustrata: p. LXXXII. XC. XCVIII.
- Byzas seu Byzantius poeta: p. XLIII. 100—1.
- Casia seu Casiana monacha: p. XLVIII. 103—4.
- canonum poesis quo tempore floruerit: p. XXXV sq. nominis vis et origo illustratur: p. LXII sq.
- chromatica scala: p. CXXII.
- Chrysostomi liturgia: p. XXXIV.
- clausularum varia genera: XC. clausulae versuum inter se discrepantes: p. XCIX sq.
- Clementis Alexandrini hymnus: p. XVIII. 37—8.
- cola sive versiculi carminum byzantinorum: p. LXXV sqq.
- conciliorum ecclesiasticorum decreta ad cantum ecclesiasticum pertinentia: p. XXI. CXIV.
- Constantinus Porphyrogenneta poeta: p. L. CII. 110—2.
- Cosmas melodus: p. XXXV. XXXVI. XL. XLIX sq. 161—204.
- χαμηλή: p. CXXV.
- χειρονομία: p. CXIV.
- χύμα: p. CXV.
- dactylICI numeri: p. LXXXIII. XCV.
- διατονικὸν γένος μουσικῆς: p. CXVI.
- dies festi ecclesiae graecae: p. LVI.
- διψῶδια: p. LXVIII.
- dochmiaci numeri: p. LXXXVII.
- domestici cantores: p. CXIII.
- δοξαστάριον: p. LXXIII.
- dóxologia: p. XXI. 37.
- εἶδος καὶ εἰδύλλιον: p. LXIX.
- εἰρμός: p. LX. εἰρμολόγιον: p. LXXII. εἰρμολογικὰ μέλη: p. CXV.
- ἐλαφρόν: p. CXXV.
- Elias Syncellus poeta: p. XXVI. 46.
- ἐναρμόνιος κλίμαξ: p. CXXII.
- ἐνδόφωνον: p. CXXVI.
- Ephraim melodus: p. XLIII. 102.
- ἐξαποτειλάρια: p. LX. 110—2.
- ἕτερον ἢ σύνδεσμος: p. CXXVI.
- ἐωθινὰ μέλη: p. LXI. 105—9.
- ἦχοι ὀκτὼ μουσικῆς: p. CXI sq. CXVIII sq.
- finales soni: p. CXX sq.
- γένη τρία μουσικῆς: p. CXVI.
- Georgius Pisida falso pro auctore hymni acathusti habitus: p. LIII.

- Germanus patriarcha et poeta: p. XLIII. 98—9.
- Gnosticorum hymni: p. XVI.
- γοργόν: p. CXXV.
- Gregorii Corinthii commentarii in canones celeberrimos: p. XXXVIII.
- Gregorius theologus: p. XII—XV. 23—32.
- Hierosolymorum monumenta a Sophronio illustrata: p. XXVII. 45. sacrae urbis auctoritas in rebus sacris: p. XXIV.
- hirmus; vide εἰρμός.
- horae christianae: p. LIV.
- Huebaldus: p. CXIX. CXX.
- hymni christiani antiquissimi: p. XIX—XXIV. 37—9. ὕμνος ἀκάθιστος: p. LIII. 140—7.
- iambici numeri: p. LXXXIV. XCVI.
- idiomela: p. LXI.
- instrumenta musica in ecclesia graeca non adhibita: p. CXIII.
- Ioannes Cladas musicus: p. XXXIX.
- Ioannes Cucuzeles musicus: p. XXXIX. CXXIV.
- Ioannes Damascenus melodus: p. XXXVI. XL. XLIV sqq. CII. CXXIV. 117—121. 205—236.
- Ioannes Γλυκὺς musicus: p. XXXIX.
- Ioannes monachus melodus: p. XLVII.
- Iosephi melodi: p. XXXVI. XLVII sq. 242—253.
- ἴσον: p. CXIII. CXXI. CXXIV. ἰσοκρατοῦντες: p. CXIII.
- καταβασίαι: p. LXVI.
- καταλήξεις τελικαί, ἐντελείς, ἀτελείς: p. CXX.
- κατανυκτικοὶ κανόνες: p. LXX.
- κάθίσματα: p. LXII. 54—65.
- κεκραγάρια: p. LXXII.
- κεντήματα: p. CXXV.
- κοντάκια seu κονδάκια: p. LXVI. 90—91.
- κουκούλια: p. XXVI.
- λαμπαδάριος: p. CXIII.
- latina poesis et musica sacra Graecorum exemplum secuta: p. XXV. XXXII. CXII. CXVIII.
- Leon Sapiens rex et poeta: p. LI. 48. 105—9.
- licentiae rhythmicae: p. XCVII—CI.
- logaoedici numeri: p. LXXXIV. XCVII.
- μακαρισμοί: p. LXVI.
- Manuel Bryennius: p. CXVI.
- Manuel Chrysaphe: p. XXXIX. 105.
- Marcus Hidiruntinus melodus: p. LI.
- μαρτυρίαι μουσικῆς: p. CXVI.
- μαρτυρικοὶ κανόνες: p. LXX.
- μεγαλυνάρια: p. LXVI. 84—6.
- μηναία: p. LXXI.
- Methodius martyr. p. XVI sqq. 33—7.
- Methodius patriarcha: p. LI. 99.
- Metrophanes poeta: p. XXXVII. XLV. 354—7.
- musica sacra cum poesi coniuncta: p. XXXVII. a poesis societate soluta: p. XXXIX.
- Nanssenorum hymnus: p. XV. XXI. 32.
- Nepotis psalmodia: p. XXI.
- Nicephorus Callistus. auctor Κυναξαρίων: p. XXXVIII.
- Nicolaus Malaxus poeta: p. XXXVIII.
- Nili abbatis cum Ioanne et Sophronio colloquium de officiis divinis: p. XXX.
- officia divina antiquissima: p. LIV sq.
- οἰκοί: p. XXVI. LXVII.
- ὀκτώηχος: p. XLV. LXX.
- ὀλίγον, σημάδιον: p. CXXIV.
- ὀμαλόν, σημάδιον: p. CXXVI.
- ὅμοια, vide προσόμοια.
- ὀξεῖα, σημάδιον: p. LXXVIII.
- ὠδαὶ πνευματικαί: p. XIX.
- ὠρολόγιον: p. LXXVII.
- Pambonis abbatis sententia de cantilenis sacris: p. XXIX. CXI.
- πανδέκτη: p. LXXIII.
- παπαδικὰ μέλη: p. CXV.
- παρακλητική: p. LXX.
- parallelismus in carminibus byzantinis: p. CVII.
- Pauli testimonium de vetustissimo cantu sacro: p. XIX.
- πεντηκοστάριον: p. LXXI.
- πεταστή: p. CXXV. LXXVII.
- Philotheus patriarcha et poeta: p. XXXVIII.
- Photius patriarcha et poeta: p. XXVI. LIII. 50. 93—100.
- φθοραὶ ἤχου: p. CXXIV.
- Plinii testimonium de carminibus christianis: p. XX.
- πόδες σύνθετοι: p. XC.
- polyphoniae usus in ecclesia graeca: p. CXIV.
- προσόμοια: p. LXVII. 63—84.
- prosaе latinae: p. LXXIII.
- πρωτοψάλτης: p. CXIII.
- psalmodium cantus in ecclesia christiana: p. XX. LV.
- psalterium: p. XX. LXX.
- ψηφιστόν: p. LXXVII. CXXVI.
- quantitas syllabarum a poetis christianis neglecta: p. XIX. XXVI.
- reges carminibus sacris faciendis studebant: p. XXXVI sq.
- rhythmica carmina: p. XXXIV.
- rhythmus carminum byzantinorum: p. LXXVI sqq.
- Romanus melodus: p. XXXIV. LI sq. 91. 131—140.
- σημάδια μουσικῆς: p. CXXIV sqq.
- sequentiae: p. XXV.
- Sergius patriarcha et poeta: p. XXXV. LIII. CII. 140—7.
- Sicilienses melodi: p. XXIV.
- Sophronius Hierosolymitanus: p. XXVII. XXXV. LIII. 43—7. 96.
- stanza: p. LXVII.
- σταυρὸς, σημάδιον μουσικόν: p. CXXVI.
- σταυροθεοτοκία: p. LXI.
- σταυρώσιμοι κανόνες: p. LXX.
- στιχηράριον: p. LXXII. στιχηραρικά μέλη: p. CXV.

stropharum compositio: p. CI—CVII.

Symeon melodus: p. XXXIII.

Synesius: p. IX—XII. 3—23.

σύντομον μέλος: p. CXV.

τερετίσματα: p. CXV.

Theodorus melodus: p. XXXVI. XLIII. 83.
101—2.

Theodori Prodrumi commentarii in canones
sacros: p. XXXVIII.

Theophanes ὁ Γραπτός: p. XXXVII. XL.
XLIV. 121—130. 236—242.

Theophilus rex et melodus: p. XXXVI.
CXIV.

theotokia: p. LXI.

Therapeutarum cantus: p. XVI. LVIII. CXIV.

Timocles auctor tropariorum: p. XXXII.

τόνος μείζων, ἐλάττω, ἐλάχιστος: p. CXVII.

τόνοι δεσπόζοντες: p. CXXI.

toni octo musici, vide ἤχοι.

Τριψῆδιον: p. LXXI.

τριψῆδια et τετραψῆδια: p. LXVIII.

trochaici numeri: p. LXXXIV. XCIV.

tropi: p. XXV.

τροπάρια: p. XXXII. LXVIII sq.

Τροπολόγιον: p. LXX.

versus ex pluribus colis constantes: p. XCI
sqq.

ὕπακοή: p. XVI. LXIX.

ὕπορροή: p. CXXV.

ὕψηλή: p. CXXV.

Zonarae commentarii in Ioannis canones ana-
stasimos: p. XXXVIII. commentarii in ca-
nones conciliorum: p. CXV.

BV
467
C5
1871

Christ, Wilhelm von (ed.)
Anthologia graeca carminum
christianorum

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

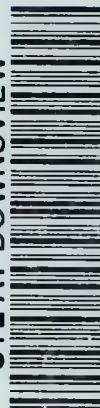

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 17 25 07 010 7